books
N
3540
.A63
1887

NATIONALMUSEI TAFVELSAMLING

BESKRIFVANDE FÖRTECKNING

AF

GEORG GÖTHE
AMANUENS VID NATIONALMUSEUM.

UTLÄNDSKE (ICKE-NORDISKE) MÄSTARE.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1887.

Öfver Nationalmuseum och dess samlingar äro utgifna:

Sander, F. Sveriges Nationalmuseum, dess byggnadshistoria, dess arkitektur och samlingar m. m. En öfversigt. Stockh. 1866.

—— Nationalmuseum. Bidrag till taflegalleriets historia. Del. I—IV. Stockh. 1872—76.

—— Venus som stiger ur badet, bildstod i marmor af Johan Tobias Sergel jemte mästarens sjelfbiografi. En konsthistorisk studie. Stockh. 1877.

—— Francesco Piranesi. Svensk konstagent och minister i Rom. Stockh. 1880.

Göthe, G. Nationalmusei tafvelsamling; en konsthistorisk öfversigt. Stockh. 1879. Pris kr. 1: 00.

Upmark, G. Konung Carl XV:s tafvelsamling. Beskrifvande förteckning. Stockh. 1882. Pris kr. 3: 00.

Upmark, G., och Looström, L. Konung Carl XV:s konstslöjdsamling. Beskrifvande förteckning. 1. Keramiska föremål. Stockh. 1883. Kr. 2: 50.

Böttiger, J. Bronsarbeten af Adrian de Fries i Sverge. Stockholm 1884. Pris kr. 20: 00.

Meddelanden från Nationalmuseum:

1, 2, 3. *Upmark, G.* Statens konstsamlingars tillväxt och förvaltning 1881, 1882, 1883. Stockh. 1882, 1883, 1884.

4. *Upmark, G.* Jeremias Falck, drottning Christinas hofkopparstickare, med beskrifvande förteckning på Falcks svenska stick. Stockh. 1884.

(Forts. å omslagets 3:e sid.)

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/nationalmuseitaf00nati

NATIONALMUSEI TAFVELSAMLING

BESKRIFVANDE FÖRTECKNING

AF

GEORG GÖTHE

AMANUENS VID NATIONALMUSEUM.

FÖRSTA AFDELNINGEN

UTLÄNDSKE (ICKE-NORDISKE) MÄSTARE.

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1887.

Denna katalog är, i enlighet med föreskriften i § 17 i »Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadgar för Nationalmusei Konstafdelning» (1880), på uppdrag af intendenten utarbetad af amanuensen G. Göthe.

Stockholm i Juli 1887.

Gustaf Upmark,
Intendent.

Inledning.

Svenska staten eger en målningssamling, som räknar mera än 4,000 n:r, förvarade i museer, kungliga slott samt andra offentliga lokaler. Den ur konstnärlig synpunkt värderikaste delen af denna massa är numera sammanförd i Nationalmusei tafvelgalleri, för hvars historia vi här skola i korthet redogöra[1].

De äldsta tafvelsamlingar i Sverige, vi då hafva att hålla oss till, äro de kungliga slottens på 1500- och 1600-talen, i främsta rummet Gripsholms. Ej som om dessa voro statssamlingar i egentlig mening. De tillhörde den kungliga familjen; men man gjorde ännu icke, i dessa äldre tider, en sådan skilnad som nu på konungens tillhörighet och statens. Dessa gamla slottssamlingar ega derför ett slags offentlig karaktär. I många fall kan man icke uppge, när och huru en tafla öfvergått ur en kunglig privatsamling i statens ego.

Mycket starka skäl tala emellertid för, att en stor del af Nationalmusei äldsta taflor en gång funnits i de gamla samlingarna på dessa slott.

Så öfverflyttades till det nya Nationalmuseum, på grund af Kongl. Brefvet af d. 24 november 1864 och d. 21 juli 1865 från Gripsholm, jämte flere taflor af senare datum, ett antal målningar, utförda i senare hälften af 1500- och i första hälften af 1600-talet: en »Köksscen» af J. Bueckeleer (N.-M. n:r 325)[2], »Ett naket fruntimmer som Venus» och »En gammal

---

[1] Vid denna öfversigt likasom vid historiken af de särskilda taflorna i katalogen stödja vi oss hufvudsakligen på den vidlyftiga och högst förtjenstfulla utredning, N. F. Sander framlagt i sitt stora arbete: »Nationalmuseum. Bidrag till Taflegalleriets historia». Del. 1—4. Stockholm 1872—76, till hvilket arbete vi för öfrigt hänvisa den läsare, som i detalj önskar studera tafvelsamlingens historia från och med Karl Gustaf Tessins tid.

[2] Denna taflas förekomst på Gripsholm gör det sannolikt, att också de fyra andra, i samma art målade taflorna af samme gamle Antwerpenmästare, hvilka Nationalmuseum nu eger (n:r 321—324, dat. 1561—1570), en gång förvarats på Gripsholm, fastän de sedan inkommit i andra samlingar. Två af dem, nämligen n:r 321, 322, uppträda första gången i Kongl. Musei inventarium 1803—4.

man, smekande en ung qvinna» af Jan Massys (N.-M. n:r 507—8), ett porträtt af Erik XIV, måladt af okänd flamsk mästare (N.-M. n:r 909), en serie svenska och danska kungliga porträtt af van Dort, T. Gelton och andra nederländske och tyske, delvis obekante mästare (N.-M. n:r 911—21) m. fl. (Sander, IV, sid. 171 o. följ.), — arbeten, som säkerligen funnos på nämnda slott redan i gamla tider.

Ja, med stor sannolikhet kunna vi från Gripsholm-samlingen på Gustaf Vasas tid härleda ett antal ännu äldre målningar, hvilka under tidens lopp öfvergått i privata samlingar eller direkt inkommit, man vet icke när, i statens. Då man nämligen uti de äldsta kända »Inventarierna och räkenskaperna öfver Gripsholms fatebur», för åren 1546—50[1], bland de rätt fåtaliga taflorna, som der nämnas — antalet rör sig mellan summorna 28—92, bland hvilka en tredjedel porträtt — påträffar titlarna »De helga tre konungar», »Kristus spisade mycket folk i öknen», »Den som skulle fri vara, kaste första stenen» (2 särskilda taflor), »Liten tafla om Lucretia», »Kristus hängde uppå korset mellan två röfvare», »Om det vår herre gjorde vatten till vin», torde man kunna återfinna åtminstone flertalet af dessa taflor uti de målningar af gammal-nederländska och saxiske mästare, som i Nationalmusei galleri bära numrorna 553 (nederländsk mästare omkr. 1500), 1361, 253, 1128, 1080 (alla ur Cranachs skola), 264 (nederländsk mästare i början af 1500-talet), 422 (gammal kopia efter Gerhard David).

De två sist nämnda uppträda i statens samling första gången uti inventariet af år 1803—4 bland andra taflor, som af gammalt tillhört staten (Sander IV, 4). Hvad särskildt de Cranachska taflorna beträffar, stärkes vår förmodan deraf, att n:r 1361, »Kristus bespisar folket i öknen», som först nyligen (1884) inkommit i Nationalmusei samling, förvärfvats från Mariefreds, bredvid Gripsholm liggande, kyrka, der den sutit sedan gamla tider, och vidare deraf, att den ännu i dag på baksidan bär drottning Hedvig Eleonoras sigill, och således har tillhört en kunglig samling, samt att den till mått och behandlingssätt är ett slags motstycke till en annan Cranachsk tafla, »Apostlarne taga afsked af hvarann» (N.-M. n:r 254), som, efter hvad kändt är, af gammalt funnits på Gripsholm.

Troligen kom det svenska konungahuset på fredlig väg

---

[1] Kongl. Kammararkivet. Inventariet för 1548 är tryckt i Handlingar rörande Skandinaviens historia. Del. XXXVII.

i besittning af dessa gamla taflor, åtminstone af flertalet; — möjligt är dock, att Karl X Gustaf tog de danska kungaporträtten i Danmark. Gustaf Vasa och hans söner stodo som bekant i rätt liflig beröring med norra Tyskland och Nederländerna, en beröring, som kunde gifva anledning äfven till inköp af konstverk. Sålunda känner man genom Karel van Mander, huru Gustaf tillbytte sig en tafla, »den heliga jungfrun», af Jan van Scorel, och man vet, hurusom Johan III (1581) inköpte den altartafla af Marten van Heemskerck, som ännu finnes i Linköpings domkyrka. Med de saxiske furstarne voro Vasarne förbundne både genom gifte och religionspolitik. Gustaf I:s gifte 1531 med Katarina af Saxen-Lauenburg kan särskildt förklara, att vi redan i Gripsholms äldsta kända inventarier, de ofvan nämnda från 1540-talet, påträffa ett antal taflor ur den Cranachska skolan. Dess värre nämna dessa inventarier inga mästarnamn och gifva blott ytterst knapphändiga beskrifningar på taflorna (endast titlar, sådana vi ofvan anfört). Säkerligen skulle vi der annars igenfinna ännu flere arbeten från den då så berömda målarskolan i Wittenberg.

I förbigående anteckna vi ytterligare några taflor ur den Cranachska skolan, hvilka visserligen icke påträffas i de befintliga Gripsholms-inventarierna från 1500-talet, men uppträda (första gången) i musei-inventarierna af 1803—4 och 1816, der man, som nämndt är, återfinner flere af de gamla slottstaflorna, — vi mena porträtten af Luthers föräldrar, N.-M. n:r 255—6, samt jagtstycket n:r 257 och bataljstycket n:r 272 (måladt af den för öfrigt okände R. Heller).

Med det stora tyska kriget på 1600-talet börja andra slags förvärf för de kungliga tafvelsamlingarna i Sverige. Men för att lära känna dem få vi öfvergå från Gripsholm till det forna slottet i Stockholm.

Bland Nationalmusei tyska målningar finnas några: N.-M. n:r 258, »Penninge-underhandling» ur L. Cranach d. ä:s atelier, n:r 294, 296, scener ur den romerska krigshistorien af B. Refinger, samt n:r 295, en dylik scen af A. Schöpfer, hvilka bakpå taflan hafva följande påskrift: »*MAX DUX BAV. A⁰ 1613*» jämte respektive n:r »54», »52», »53», »50». Här påträffa vi sålunda en del af den hertiglig-bäjerska tafvelsamlingen från år 1613. Tre af dessa, N.-M. n:r 294, 295, 296, framställa, som nämndt, bataljscener ur den romerska historien, utförda af de bäjerske målarne Abr. Schöpfer och B. Refinger, 1533—7, och de tillhörde en hel serie af dylika bataljmålningar, som

hertig Wilhelm IV af Bäjern bestälde af samtida tyske målare: Burgkmair, Altdorfer, Beham (?), Feselen och Brew (Prew)[1], samt de två redan nämnde. Större delen af dessa målningar finnes ännu qvar uti samlingarna i München och Augsburg (se »Katalog der Gemäldesammlung der königl. älteren Pinakothek. Amtliche Ausgabe 1884», sid. V).

Men huru hafva dessa taflor af Refinger och A. Schöpfer, jämte den ofvannämnda N.-M. n:r 258, som är en stor genremålning af L. Cranach d. ä., kommit till Sverige? Ja, derom ger oss Charles Ogier en antydan, då han uti sin bekanta resebeskrifning (»Caroli Ogierii Ephemerides, sive iter Danicum, Suecicum, Polonicum» .... Paris 1656) omtalar bland de dyrbarheter, som han såg i Konstkammaren på Stockholms slott 1635, »några målningar, som nyligen tagits såsom byte från Würzburg och München af Gustaf (II Adolf), ... några bibliska, af Albrekt Dürer och de bägge Lucas (Cranach d. ä. och d. y.), andra profana, af H. (?A) Schöpfer, Refinger, Burgmaiter(!), Fesele, ... flere af dem försedda med Bäjerns vapen». Jfr nedan taflornas beskrifning i katalogen.

Ett ojämförligt mycket rikare krigsbyte var den europeiskt ryktbara konstsamling, hvilken Karl Gustaf tog 1648 i Prag och gaf i present åt drottning Kristina, och hvilken bland annat innehöll mer än 600 målningar, deribland många af högsta rang. Men detta tafvelgalleri, som en gång förvarades på det gamla slottet i Stockholm, försvann ur landet med den landsflyktiga drottningen (1654), och vi förbigå det här, emedan det icke har något bevisligt sammanhang med svenska statens nuvarande samling. Det kan åtminstone icke vara annat än en lös gissning, att en eller annan tafla, namneligen det af Frans Leux målade porträttet af ärkehertig Leopold Wilhelm af Österrike (N.-M. n:r 501), förirrat sig derifrån.

Hvad den svenska konungafamiljen för öfrigt kunnat samla i konstväg på slottet i Stockholm under loppet af 1600-talet, derom känna vi så godt som ingenting. Ett tillfälligt bevaradt

[1] Hvad denne gamle Augsburg-mästare beträffar, erinra vi om, att en tafla föreställande Lucretia och sign. »*IEŌGRIVS PREW, 1528*» sedan gammalt finnes i samlingen på Finspong. Den är beskrifven i Ol. Granbergs »Catalogue raisonné de tableaux ...... dans les collections privées de la Suède». Tom I. Stockholm 1886. N:r 170. Finspongsamlingen bildades på 1600-talet af familjen De Geer. — Ett slags motstycke till denna tafla (af Prew?) är den »Susannas historia», dat. 1537, som nu eges af e. o. amanuensen Ossbahr i Stockholm; den är försedd med hertig Wilhelms och hans gemåls vapen (jfr nedan).

inventarium af år 1684 (i handskrift på K. Biblioteket i Stockholm) öfver drottning Ulrika Eleonoras möbler och dyrbarheter upptager bland »Schillerien» hufvudsakligen danska familjeporträtt. Slottsbranden d. 7 Maj 1697 förstörde i det närmaste allting, som icke i tid räddats genom att under den föregående tiden flyttas till de andra slotten; bland de nuvarande taflorna i Nationalmuseum skulle man dervid kunna tänka på, utom de redan nämnda bäjerska målningarna, det från Velasquez' atelier härstammande ryttarporträtt af spanske konungen Filip IV, hvilket drottning Kristina fått genom ministern Pimentelli (N.-M. n:r 762), samt, möjligen, det nämnda porträttet af ärkehertig Leopold Wilhelm.

Af en helt annan betydelse för vårt tafvelgalleris historia än Stockholms gamla slott är det lustslott, Drottningholm, som Karl XI:s moder, enkedrottningen Hedvig Eleonora, lät nybygga (från och med 1661), och med hvars konstnärliga utstyrsel man ännu var sysselsatt, då Stockholms slott brann.

Hedvig Eleonoras egen tafvelsamling har dock ingen större betydelse för statens nuvarande galleri. Det var hufvudsakligen dekorativa väggmålningar samt porträtt af medlemmar i hennes egen slägt, målade af Ehrenstrahl och hans samtida, hon der sammanförde. De utländska stafflitaflor, vi känna derifrån, äro ej många, och endast ett fåtal af dem återfinnes i Nationalmuseum, såsom: »Ett Schillerie med en qvinsperson, uti 8-kantig, svart ram» (N.-M. n:r 591, »Porträtt af en ung qvinna», Rembrandts skola), »Ett qvinfolks bröststycke med flor öfver» (N.-M. n:r 103, okänd italiensk mästare) samt »Ett Schillerie, Maria Magdalena, tvättande Kristi fötter, i brun, förgyld ram» (N.-M. n:r 81, dat. 1649, Carlo Dolci). Det är Drottningholms inventarium af år 1719, vi citera. Då vi vidare uti Drottningholms-inventariet af 1736 finna ännu en tafla af Carlo Dolci, Magdalena i half figur (N.-M. n:r 82), sittande jämte den förra i samma slottsrum, kunna vi antaga, att äfven denna senare tafla tillhört Hedvig Eleonoras samling[1].

Men Drottningholm kom senare att inom sina murar rymma en tafvelsamling, som ännu i dag utgör kärnan af Nationalmusei galleri, och som just på nämnda slott ombildades från en kunglig privatsamling till ett statsgalleri. Dermed förflytta

[1] Ofvanstående upplysningar, hämtade ur de gamla inventarierna på Drottningholm och på Gripsholm, först sedan katalogen var färdigtryckt, må vara tillägg till den historik, som här nedan meddelas under hvar särskild tafla.

vi oss dock från Hedvig Eleonoras tid ett godt stycke in på 1700-talet och till en annan drottning, som specielt var vän och kännare af taflor, Lovisa Ulrika, Adolf Fredriks gemål. Med Lovisa Ulrikas namn är åter ett annat, något äldre, namn sammanknutet: Karl Gustaf Tessin. Från hans tafvelsamling, som med tiden uppgick i Lovisa Ulrikas, kan Nationalmusei samlings historia fullföljas i oafbrutet sammanhang, och den Tessinska samlingens sammansättning bestämmer till god del än i dag karaktären i den samling af utländska taflor, som tillhör svenska staten.

Grefve Karl Gustaf Tessin, son till det nya Stockholmsslottets byggmästare, Nikodemus Tessin, och efter honom högste ledaren af det stora byggnadsverket, hade af sin snillrike fader ärft väl icke den skapande konstnärsförmågan men ett fint och vaket konstsinne, och han utbildade det sjelf genom praktiska och teoretiska studier af omfattande art. Utan gensägelse är han den bäste tafvelkännaren bland alla de personer, som möta oss i museets äldre historia. Utländska resor underlättade för den förmögne och fint bildade konstvännen inköpet af goda taflor. Och han samlade med tiden ett rätt vackert tafvelgalleri, hvilket å ena sidan bär en tydlig prägel af den moderna franska smak, för hvilken han hyste de lifligaste sympatier, men å andra sidan vittnar om en mångsidighet i hans ästetiska bildning, som man kanske icke väntat hos den franska smakbildningens främste representant i Sverige, ej häller kan kalla vanlig bland dåtidens mäcenater. I Paris, der han som ambassadör representerade vårt land 1739—42, var han en flitig besökare och köpare i konstnärernas atelierer och konsthandlarnes butiker, och der förvärfvade han en synnerligen rikhaltig samling taflor af då lefvande franske målare: Oudry, F. Desportes, Lancret, Pater, Boucher, Nattier, Cazes, Natoire, Carle van Loo, Chardin, Nonotte, Restout d. y. m. fl. Det är hufvudsakligen genom dessa Tessins Paris-förvärf, hvilka, såsom vi nedan skola visa, slutligen hamnat i Nationalmuseum, som det franska rococomåleriet blifvit så förträffligt representeradt i statens tafvelgalleri.

Vi ega ännu i behåll den med Tessins egen hand skrifna »generalförteckningen» (med utsatta penningevärden) på alla de taflor, han hemsände från Paris till Stockholm 1741 (aftryckt hos Sander, I, sid. 53 o. följ.). Men denna förteckning uppräknar jämte de franska målningarna, som visserligen utgöra hufvudparten, åtskilliga holländska och flamska arbeten från

1600-talet, hvilkas urval vittnar om samlarens goda smak; äfven dessa återfinnas i Nationalmuseum, och de utgöra än i dag prydnader i dess för öfrigt så rikhaltiga samling af nederländska målningar. Vi anföra här blott namnen Rembrandt, J. Ruisdael, Phil. Wouwerman, A. van de Velde, C. Verhout, Berchem, Teniers d. y., Snyders, hänvisande för öfrigt till de särskilda numren i vår katalog. Tessins öfriga konstförvärf, till ex. det stora inköpet af handteckningar ur den namnkunniga Crozatska samlingen (Paris 1741), förbigå vi i denna historiska öfversigt, som blott gäller målningssamlingarna.

Men det var ej blott under sin ambassad och ej häller endast i Paris, som Tessin förvärfvade taflor, hvilka senare tillfallit staten. Åtskilliga hade han ärft; han var dertill en kringsynt konstkännare, som rätt ifrigt följde företeelserna på konstmarknaden i utlandet. Hans ställning såsom högste chef för slottsbyggnadsarbetet i Stockholm föranledde honom icke allenast att i utlandet uppsöka artister, som kunde med vägg- och takmålningar dekorera praktrummen i det nya slottet, utan ock att der och i Sverige låta uppköpa stafflitaflor för samma ändamål. Så inleddes underhandlingar 1732 med de franske målarne J. B. J. Pater och G. T. R. Taraval om deras öfverflyttning till Stockholm — den sistnämnde kom också som bekant verkligen hit — äfvensom med den ryktbare venetianaren G. B. Tiepolo; endast en tillfällighet lär hafva förhindrat dennes hitkomst. 1735 inköptes för slottets räkning ej färre än 11 dekorativa taflor af J. B. Oudry. Andra stafflitaflor inköptes af F. Boucher, C. van Loo m. fl. samtida franske målare. 1738 anslog sekreta utskottet en summa af 5000 d:r s:t årligen »till inköp af redan i landet befintliga, värdefulla målningar och andra meubler» till slottets prydande. Och 1750, då arkitekten K. F. Adelcrantz på offentlig bekostnad utsändes för slottets räkning, innehöll hans instruktion bland annat det uppdraget att i utlandet »uppköpa taflor af gamle berömde mästare» o. s. v. Alltnog, på detta sätt inkom i landet många utländska stafflitaflor, af hvilka en betydlig del nu återfinnes i Nationalmusei galleri[1].

En ny anledning till tafvelförvärf fick Tessin, då den preussiska prinsessan Lovisa Ulrika, Fredrik II:s syster, anländt till Sverige 1744 såsom kronprinsen, sedermera (1751) konungen,

[1] Se nedan historiken under de särskilda taflorna i katalogen samt L. Looströms »Den svenska Konstakademien under första århundradet af hennes tillvaro, 1735—1835». Stockholm 1887, sid. 32, 56, 67.

Adolf Fredriks gemål, — det var just Tessin, som i egenskap af Sveriges ambassadör förde henne hit. Tessin stod till en början i bästa förhållande till det unga hofvet och dess ledande vilja, Lovisa Ulrika. Ett lifligt deladt konstintresse var en ytterligare föreningslänk mellan furstinnan och gunstlingen.

Lovisa Ulrika hade redan vid sin hitkomst fått besittningsrätt till Drottningholms slott, och bland de rikhaltiga samlingar, hon här sammanförde, var tafvelsamlingen icke den minst dyrbara. Tessin i första rummet var henne behjelplig vid inköpen. Så var det genom honom, som hon t. ex. förvärfvade flere goda taflor ur Fonspertuis' samling, hvilken såldes i Paris 1748 (E. F. Gersaints katalog, citerad i vår katalog). Flere mindre förvärf från utlandet gjorde hon senare genom andra — vare det sagdt i förbigående — ur Tonnemans kabinett i Amsterdam (1754) och ur Tersmittens samling, ännu andra genom en »baron» Bodissoni (1757?); dessutom ärfde hon en del taflor efter sin mor, drottningen af Preussen († 1757). Nödd och tvungen skaffade den slutligen (1752) i onåd vid hofvet fallne och ruinerade Tessin åt Lovisa Ulrikas tafvelgalleri dess dyrbaraste tillökning, då han (troligen 1757) till henne försålde största och bästa delen af sin tafvelsamling. De sista resterna af denna samling såldes efter Tessins död (1770) på Åkerö 1771 och i Stockholm 1786 (tryckta kataloger).

Lovisa Ulrikas för våra förhållanden rätt stora tafvelsamling finnes förtecknad i den »General-förteckning på alla Hennes Kongl. Maj:t Drottningen vid Kongl. Lustslottet Drottningholm tillhöriga Taflor och Schilderier 1760», som ännu finnes i behåll (Sander, I, 69 och följ.) och upptager 286 nummer[1]. Den är, efter hvad man med säkerhet kan antaga, författad af drottningens dåvarande handsekreterare, sedermera riksrådet grefve Karl Vilhelm von Düben.

Lovisa Ulrika hyste ett personligt intresse för sin tafvelsamling. Hade hon i Tessin en insigtsfull medhjelpare vid dess bildande, så egde hon sjelf alldeles tillräckligt fin smak för att på ett förträffligt sätt fullfölja insamlandet. Det tafvelgalleri, hon till sluts egde, var, om också ej storartadt, dock både rikhaltigt och intressant. Dess hufvudstyrka låg dels i den franska afdelningen, hvilken hon hufvudsakligen fått från Tessins sam-

---

[1] Ett Bihang nämner ytterligare 110 nummer, men dessa tillhörde nästan allesammans sjelfva slottet, förvärfvade före Lovisa Ulrikas tid, och endast en mindre del af dem återfinnes i Nationalmusei samling.

ling, dels och ännu mer i den nederländska. Den lilla Tessinska samlingen af nederländska taflor blef väsentligen utvidgad, dels genom flamska arbeten ur Antwerpen-skolan på 1600-talet, dels och i ännu högre grad genom holländska kabinettstaflor från samma goda tid. Nationalmusei galleri vittnar tydligt derom än i dag. Äro åter i denna vår statssamling de tyska, spanska och italienska skolorna ojämförligt svagare företrädda än de nederländska och den franska (från rococotiden), så återfinnes denna ojämna fördelning redan i Lovisa Ulrikas samling, likasom också i Tessins.

Till någon del berodde detta nog på de nämnda samlarnes personliga smak, men i hög grad också på tillgången och priserna i marknaden. De italienska taflorna från 1500-talet (den äldre tidens alster voro som bekant ej eftersökta af den tidens samlare) voro icke allenast sällsynta, utan också dyra, men äfven arbeten från 1600- och 1700-talen, såväl atelierbilder som egenhändiga arbeten, betingade i allmänhet ojämförligt högre pris än de nederländska arbetena äfven från den bästa tiden. Och bland dessa senare märkes en afgjord prisskilnad. De stora brabantska målningarna (äfven från 1500-talet), ja, äfven de i italiensk smak utförda, i inskränktare mening formsköna, holländska styckena, korteligen alla, som hade en mer eller mindre »klassisk» prägel, stodo i högre pris än de genuint holländske koloristernas taflor, den Rembrandtska skolans figurstycken och de små genre- och landskapsstyckena med nationelt tycke. Några siffror, som vi hemta ur den tidens taffelförteckningar, skola åskådliggöra detta. Alla de åberopade målningarna, utom en, återfinnas i Nationalmusei samling. En signerad bröstbild, »Porträtt af en äldre man», af Rembrandt (N.-M. n:r 585) värderades år 1771 till 750 daler kopparmynt, en liten A. van Ostade till 300 d. k., ett förträffligt strandstycke af van Goijen, »Flodstrand med ett gammalt torn» (N.-M. n:r 441), till 750 d. k., ett annat och större dylikt, »Utsigt af Dordrecht» (N.-M. n:r 443), till 1000 d. k.; under det å ena sidan ett skolarbete efter Correggio, »Den heliga Katarinas förlofning med Kristusbarnet» (N.-M. n:r 9), värderades till 3,750 d. k., ett medelmåttigt nummer ur Bassanernas skola, »Israeliternas färd genom öknen» (N.-M. n:r 125), till 2,500 d. k., en mindre Tiepolo, ej bland hans bättre saker, »Scipios ädelmod» (N.-M. n:r 191, då tillskrifven J. da Bassano), till 1,250 d. k., å den andra A. v. Dycks »Hieronymus» (N.-M. n:r 404) värderades till 7,500 d. k. och ett mytologiskt stycke af Frans Floris, »Hafs-

gudarnes högtid» (N.-M. n:r 430), till lika mycket. Då Rembrandts »Saskia» (N.-M. n:r 583) år 1741 uppskattades blott till 360 livres, värderades ett ryttarporträtt af P. Soutman (?), »Konung Sigismund III af Polen till häst» (N.-M. n:r 598, då tillskrifven Rubens) till 6000 livres, år 1760 ett landskap af Berchem (visserligen icke af första rang, N.-M. n:r 312) till 1,200 daler kopparmynt och en »Ridbana» af Ph. Wouwerman (N.-M. n:r 712; ej häller detta ett bland hans bästa arbeten) till 9,000 d. k., o. s. v.

Emellertid har allt detta gjort, att svenska statens galleri, då det öfvertagit Lovisa Ulrikas samling, kommit i besittning af ett betydande antal särskildt af holländska originalbilder, hvilkas artistiska och konsthistoriska värde först vår egen tid allmänneligen lärt sig att uppskatta.

Innan vi fullfölja berättelsen om Lovisa Ulrikas tafvelgalleri, böra vi här omnämna en vid sidan stående, men icke ovigtig samling, ur hvilken den förra vann ett värderikt tillskott, nämligen konung Adolf Fredriks. Den år 1771, vid konungens död, uppgjorda bouppteckningen innehåller en, visserligen knapphändig och okritisk, förteckning öfver hans taflor (Sander, I, 69 o. följ.), som visar, att Adolf Fredrik egde en samling, som till antalet var jämnstark med Lovisa Ulrikas och jämväl innehöll mycket af värde. På det hela egde den samma karaktär som hennes.

Denna samling skingrades 1771, då Adolf Fredriks gäldbundna bo förklarades i konkurstillstånd och äfven taflorna försåldes. Dock har den större och bättre delen med tiden inkommit i statens samling, i det att sonen Gustaf III och gemålen Lovisa Ulrika, bägge med godt urval, gjorde väsentliga förvärf derur. Af mindre betydelse äro de inköp, som hertig Fredrik Adolf och prinsessan Sofia Albertina gjorde.

Ett statsgalleri bildades, och detta är det vigtigaste datum i vår tafvelsamlings äldre historia, då konung Gustaf III år 1777 för *statens* medel inköpte af sin i penningebetryck varande moder besittningsrätten till lustslottet Drottningholm med, bland annat, alla hennes derstädes förvarade taflor (köpeafhandlingen af d. 3 mars 1777 meddelad hos Sander, I, sid. 141)[1]. Och för att med detsamma nämna ett annat hufvuddatum i vårt statsgalleris historia: då Gustaf III sedermera dog, 1792, tillerkändes hans konstsamlingar uttryckligen Kongl. Maj:t och Kro-

[1] Ordalagen äro följande: »Hennes Kongl. Maj:t Enkedrottningen afstår till Hans Kongl. Maj:t och Kronan Sverige Drottningholm etc.»

nan (i stället för att, åtminstone till någon del, gå i arf till sonen Gustaf IV Adolf). Denna från konungafamiljens sida synnerligen liberala uppgörelse (Kongl. bref. d. 4 dec. 1792) var förknippad med en annan vigtig statshandling, nämligen instiftandet af ett *offentligt konstmuseum* (konseljprotokoll af d. 28 juni 1792, instiftelse-urkund af d. 16 oktober 1794), hvari tafvelsamlingen utgjorde en väsentlig del. Tanken på ett dylikt museum hade redan sysselsatt Gustaf III, ehuru han ej hann att sätta den i verket.

Dermed är den förberedande perioden i vårt tafvelgalleris historia till ända. Det hade blifvit en statsinstitution. Men innan vi redogöra för dennas öden, böra vi nämna något om beskaffenheten af det tillskott, som senast inkommit, nämligen Gustaf III:s egen samling.

Med allt sitt konstsinne var dock Gustaf icke specielt tafvelvän såsom modern, hans håg låg mera åt de plastiska konsterna, den sceniska inberäknad; hvilket dock ej hindrar, att den tafvelsamling, han sjelf anlade, är betydande nog i synnerhet genom dess nederländska, och företrädesvis dess flamska, beståndsdelar.

Den resa, han 1783–84 företog till Italien, kunde, tänker man, hafva gifvit tillfälle till inköp af värderika italienska målningar. Men han köpte i stället antika skulpturverk. Den italienska afdelningen hade varit en svag punkt i hans föräldrars tafvelsamlingar och förblef så äfven i hans egen trots ett och annat enstaka förvärf. Egentligen är det blott två italienska målarskolor, som än i dag äro företrädda i Nationalmuseum genom ett nämnvärdt antal anmärkningsvärda originalarbeten, nämligen den naturalistiska och den sen-venetianska. Och detta förhållande daterar sig från Lovisa Ulrikas och Gustaf III:s samlingar.

Den franska skolan i Gustaf III:s samling har att uppvisa några arbeten af de samtida rococo-målare, som redan funnos rikhaltigare representerade i Tessins och Lovisa Ulrikas samlingar. Dertill kommer ett antal af något senare målningar, af L. J. F. Lagrenée, B. Gagnereaux, H. Taraval m. fl., hvilka bära prägel af den nyantika riktning, som genomgår den med Gustaf III samtida konsten i Frankrike och som särskildt tilltalade den antik-älskande konungen. Värdefullare är den del af hans samling, som utgöres af de holländska arbetena från 1600-talet. Den grupp, som Tessin och Lovisa Ulrika samlat, fick här en icke obetydlig tillökning. Såväl Rembrandt sjelf och hans skola

som genre-, landskaps- och stillebenmästarne ega här betecknande arbeten. Ändå rikhaltigare uppträder den flamska skolan; — det ligger nära till hands att antaga, att konungens lynne mera tilltalades af den flamska konsten än af den holländska. Då man ser, hur väl den Rubenska skolan här är företrädd, måste man i väsentlig mån räkna Gustafs samling till godo det förträffliga skick, hvari den flamska skolan än i dag framträder i Nationalmuseum.

En fullständig förteckning öfver hans tafvelsamling ega vi i bouppteckningen efter hans död (meddelad hos Sander, II, sid. 100 o. följ.). Den är dock hvarken synnerlig kritisk eller utförlig; ej häller kan man, i brist på äldre förteckningar, följa hans tafvelförvärf i spåren så, som dock i många fall varit möjligt i fråga om moderns och Tessins[1].

Att den *svenska* skolan ej i de hittills omtalade målningssamlingarna finnes företrädd på önskligt sätt, allra minst i någon fullständighet, som motsvarar de nederländska och franska skolornas, beror till allra största delen på den svenska konstens egen beskaffenhet. Någon svensk målarskola i egentlig mening fans ej. De ledande artisterna voro främlingar, som inkallades till vårt land, och de samt de infödde lärjungar, som samlades omkring dem, sysselsattes hufvudsakligen af den kungliga familjen med utförandet af väggfasta dekorationsmålningar samt porträttaflor, afsedda för de kungliga slottens prydnad. Endast undantagsvis kunde dylika arbeten befinnas lämpliga som nummer i en samling stafflitaflor. Dylika väggfasta dekorationsbilder samt de

---

[1] Sedan ofvanstående skrifvits, har amanuensen L. Looström meddelat författaren afskrift af ett i original på Bergshammar befintligt köpekontrakt af d. 20 febr. 1779, som innehåller en förteckning på 24 målningar och två byster, hvilka Gustaf III då köpte af arfvingarne till aflidne kanslirådet Sack samt dennes likaledes aflidna enka, grefvinnan Eva Bielke, för en summa af 6.500 r:dlr specie. De förnämsta målningarna återfinnas i Nationalmusei nuvarande samling, nämligen:

N:r	1	»Tafla af Rubens, les 4 docteurs de l'église»	= N.-M. n:r 595.
»	2	»Stor tafla med foglar och djur, af Fyt»	= » » 433.
»	3	»2 vackra taflor, af Rembrandt»	= » n:r 581—2.
»	4	»Maria med barnet, af Jordaens»	= » n:r 488.
»	5	»Judith med Holofernes' hufvud, af Spagnoletto»	= » » 11.
»	7	»Foglar, af Fyt»	= N.-M. n:r 434 l. 435.
»	8	»1 mindre stycke, af van Aelst»	= N.-M. n:r 301.
»	10	»Tête de femme, de l'école de Parmesan»	= » » 104.
»	11	»Maria med barnet, på trä af Séb. Bourdon»	= » » 899.
»	12	»2 små taflor, af Bassano»	= » n:r 134. 137.
»	13	»2 landskap, af Jacques Wouwerman»	= » » 717. 718.
»	18	»1 litet landskap, efter Brueghel»	= » » 368 (?).

kungliga porträtten, dels ur den Ehrenstrahlska skolan på 1600-talet, dels af den fransk-svenska konsten på 1700-talet (G. T. R. Taraval m. fl.) återfinnas till större delen än i dag på Drottningholm och Gripsholm samt det kungliga slottet i Stockholm. Endast ett mindre antal af dem hafva öfvergått i Nationalmusei tafvelgalleri, der de representera de äldre skedena af måleriet i vårt land. De svenska genre- och landskapsmålningar, hvilka nu i mängd ses i vårt galleri, tillhöra till allra största delen det tidehvarf, som börjar med Gustaf III:s död (1792). Den äldste mera framstående genremålaren i Sverige, P. Hilleström († 1816), samt landskapsmålaren, E. Martin († 1818), hvilka bägge, tack vare senare förvärf, äro väl representerade i Nationalmuseum, stå på öfvergången till detta senare tidehvarf.

Den, som nu trädde i spetsen för det nybildade Kongl. Museum, var den om vår konstodling och våra konstsamlingars ordnande högt förtjente Karl Fredrik Fredenheim (f. 1748, † 1803), som utnämndes till museets intendent d. 28 juni 1792, således kort efter Gustaf III:s död. Han kom emellertid i spetsen för den nya musei-inrättningen, först sedan han tillryggalagt en längre ämbetsmannabana; och som han i första rummet egnade sig åt ordnandet af de plastiska samlingarna, för hvilka han i likhet med Gustaf III hyste ett öfvervägande intresse, synes han icke hafva hunnit föra till slut den kritiskt anlagda »kronologiska målningskatalog», som han redan 1793 påbörjade. I alla händelser ega vi i behåll efter honom endast ett stympadt koncept dertill, omfattande museets tyska, franska och svenska målningar; dess värre saknar man deri de för vårt galleri så vigtiga flamska och holländska skolorna jämte den italienska. Den sistnämnda var, som redan är antydt, jämförelsevis svagt företrädd i statens tafvelgalleri, och det blef också en af den nye chefens främsta omsorger att söka fylla denna betydande lucka.

Underhandlingar inleddes med botaniske professorn, doktor C. Martelli i Rom om inköp af hans omkr. 500 nummer starka tafvelsamling, till största delen bestående af italienska arbeten. Köpet afslutades 1798, men samlingen hitkom först 1803. Fredenheim, som på grund af andras intyg gjort sig stora förväntningar om nämnda samling, hann ej upplefva dess ankomst hit. Ehuru katalogen (Sander, III, sid. 92 o. följ.) prunkade med en mängd goda mästarnamn, till en del af första rang, befans sjelfva samlingen för ingen del motsvara det värde, som säljaren och andra ögonvittnen tilldömt den. Också har endast en ringa

del deraf ansetts värdig att bibehållas i Nationalmusei galleri. Den brukbaraste delen utgjordes af ett antal arbeten ur de eklektiska och naturalistiska skolorna jämte enstaka nummer ur äldre skolor. Att hela affären kunde komma till stånd, berodde nog i främsta rummet på bristande omdömesförmåga hos de mellanhänder, som Fredenheim använde, till en del också på den tidens okritiska uppfattning, som var benägen att öfverskatta all konst, som hade en »klassisk» anstrykning, och dervid ej gjorde tillbörlig skilnad mellan originalarbeten å ena sidan, skolarbeten och kopior å den andra.

Efter Fredenheims död fans ingen, som med insigt och kraft fortsatte hans arbete vid samlingarnas kritiska bearbetning. De inventarier öfver Kongl. Musei tafvelsamling, som under den närmaste tid uppgjordes, nämligen 1804, 1816 (det ordentligaste) och 1844, lemna mycket öfrigt att önska i fråga både om fullständighet och kritik. Åtskilliga nu i Nationalmuseum upptagna taflor uppträda i dem för första gången (vår katalog hänvisar derför till dessa inventarier vid ifrågavarande nummer), men större delen af dessa tillhöra med säkerhet de gamla, redan omtalade samlingarna på de kungl. slotten, ehuru taflornas identitet är vansklig att uppvisa. Nya tafvelförvärf gjordes mycket få, både af svenska och utländska arbeten, under detta musei första halfsekel. Sjelfva lokalförhållandena lade väsentliga hinder i vägen för tafvelsamlingens tillbörliga vård och ordnande. Redan vid museets stiftelse var samlingen altför stor för att hel och hållen kunna rymmas i de dertill upplåtna lokalerna i Stockholms slott, hvadan det förordnades, att blott de italienska och nederländska skolorna der skulle uppsättas, medan de franska och svenska skulle ordnas på Drottningholm. Mycket måste dock utplanteras i offentliga ämbetsverk, och under årens lopp skedde en del omflyttningar utan tillbörlig kontroll. Samtidigt bedrefs renoveringen af en mängd taflor på ett sätt, som i många fall torde få anses ovarsamt nog.

En gynsammare period inträdde omkring år 1850. Fråga började väckas om en särskild museibyggnad samt en dermed sammanhängande, ändamålsenligare organisation af hela museiinstitutionen, och samtidigt började en rad af värderika förvärf för tafvelsamlingen. 1850 förvärfvades, till större delen genom köp, ur bildhuggaren J. N. Byströms dödsbo ett antal (36 n:r) målningar, hufvudsakligen medelgoda arbeten af italiensk skola. Genom testamente (dat. 1859) af hofmarskalken von Wahrendorff mottog museum (efter urval) 1863 en samling af 117 mål-

ningar (Holterman-Wahrendorffska saml.), hufvudsakligen nederländska kabinettstaflor jämte några svenska. 1864 fick museum genom gåfvobref af kammarherren grefve L. E. von Engeström 32 nummer ur olika äldre målningsskolor. Två dylika mindre samlingar fick det nu färdiga Nationalmuseum 1867 genom testamente af expeditionssekreteraren J. G. Netzel (20 n:r) och 1872 genom testamente (dat. 1862) af kammarrättsrådet K. L. Kinmansson (10 n:r). Ytterligare genom testamente (dat. 1870) af friherrinnan M. von Beskow 10 n:r svenska målningar. Bland öfriga enskilda gifvare må nämnas en af den tidens mest nitiske och insigtsfulle konstvänner, kammarherren grefve A. Bielke, som bland annat skänkt (1872) Jordaens' bekanta praktstycke »Konung Kandaules visar sin gemål för gunstlingen Gyges» (N.-M. n:r 1159). Slutligen bör redan här nämnas konung Karl XV, sjelf utöfvande konstnär, likasom han var ifrig samlare och mäcenat, hvilken bland annat förärat (1865) de två stora dukarna af Rubens, »Offer åt Venus» (N.-M. n:r 599) och »Bacchanal med den slumrande Ariadne» (N.-M. n:r 600), fria kopior efter Tizian och intressanta både genom sitt artistiska och sitt historiska värde. Slutligen anteckna vi, att en annan af vår nuvarande nederländska afdelnings största dyrbarheter inkom vid denna tid (1864), nämligen den stora »Sammansvärjnings-scen» af Rembrandt — en af mästarens största dukar, tyvärr ofullbordad —, som Akademien för de fria konsterna 1798 fått i gåfva från en till Sverige inflyttad holländsk familj, och som den nu deponerade i statens tafvelgalleri.

Detta erinrar oss om ett sakförhållande, som varit af största betydelse för sammansättningen såväl af vårt statsgalleri som af de enskilda tafvelsamlingarna[1] i landet, nämligen den talrika förekomsten i Sverige af äldre nederländska, i synnerhet af holländska målningar. På grund af den lifliga beröringen mellan vårt land och Nederländerna, framför allt de protestantiska, i äldre tider, infördes nederländska målningar hit i stor mängd under 1600- och 1700-talen. Och trots en rätt liflig återexport af dylika härifrån till utlandet i vårt sekel, i synnerhet i dess förra hälft, påträffas ännu i dag goda nederländska arbeten här och hvar i landet i rent af öfverraskande mängd. Detta har naturligtvis kommit musei samling till godo

[1] Vi begagna tillfället att hänvisa till det högst förtjenstfulla arbete, som O. Granberg börjat utgifva under titel: »Catalogue raisonné de tableaux anciens . . . . . dans les collections privées de la Suède», I, Stockholm 1886, och hvilket vi redan åberopat.

vid dess bildning och utvidgning, och ännu i allra senaste tid har museet genom köp eller gåfva ur detta förråd fått värderika tillskott. Det färskaste exemplet härpå är den samling af nederländska kabinettstaflor, tillhörande N. F. Sander, hvilka Nationalmuseum förvärfvat dels genom köp, dels genom gåfva från samlaren.

Vi nämnde, att vid 1800-talets midt fråga väcktes om uppförandet af en särskild museibyggnad, af behofvet i hög grad påkallad. Kongl. Maj:t aflät en proposition härom till Rikets Ständer, som biföllo den vid riksdagen 1844—45. 1866 stod den nya byggnaden, det nuvarande Nationalmuseum, färdigt; deri inrymdes då såväl det Historiska museet (på nedre botten) som statens konstsamlingar samt Lifrust- och Klädkammaren, — och 1867 kunde tafvelgalleriet deri öppnas för allmänheten.

Det gamla Kongl. Musei sista tafvelinventarium (afslutadt i Oktober 1867) hade slutat med en summa af 1,416 n:r. Vid samlingens ordnande i Nationalmuseum öfverflyttades nu ett antal värdefulla målningar ur äldre in- och utländska skolor från Drottningholm (Kongl. Bref af d. 21 Juli 1865) samt Gripsholm (Kongl. Bref af d. 24 November 1864 och d. 21 Juli 1865), taflor, hvilka till allra största delen sutit der sedan äldre tider (1700-, 1600- till och med 1500-talet, jfr ofvan), men å andra sidan utgallrades ett större antal (ej färre än 460 n:r) af mera underhaltigt värde, hvadan det i Nationalmuseum nyordnade galleriet räknade 1,066 tafvelnummer, bland hvilka 1,040 oljemålningar samt 26 målningar i kritor och vattenfärg. Under de par årtionden, som sedan dess förflutit, har samlingen i betydlig mån förökats, på samma gång den vunnit i jämnare värde genom den utgallring af 213 nummer, hvilken företagits på allra senaste tiden (1886). För ögonblicket räknar samlingen 1,182 nummer olje- (och tempera-) målningar samt 198 n:r målningar i kritor och vattenfärg.

Det ökade utrymmet möjliggjorde en ändamålsenligare gruppering af samlingens innehåll. Den fyller för närvarande hela den stora byggnadens öfversta (3:dje) våning med undantag af en sal, som är upplåten för den rikhaltiga handtecknings- och gravyrsamlingen. I en af de fyra hufvudsalarna samt några angränsande kabinett äro de italienska målningarna upphängda, jämte de få dukar ur den spanska skolan, hvilka museet eger. En annan hufvudsal är anslagen åt nederländska afdelningen, tafvelgalleriets både nummerstarkaste och värderikaste del; denna afdelning upptager dessutom hela raden af tillgränsande sido-

kabinett (holländska kabinetts-stycken) samt några kabinett vid sidan om den »franska» salen (flamska samt senare holländska kabinettsstycken), hvarjämte de äldre nederländska målningarna (från 1500-talet) äro sammanförda i en rad genomgångsrum jämte de arbeten, museet eger ur tysk skola (till större delen arbeten från 1500-talet). Den fjerde hufvudsalen jämte ett sidokabinett är, som redan är antydt, upplåten åt den franska skolan. Hela den öfriga delen af våningen, bestående af den fjerde hufvudsalen, vidare en stor försal med kupoltak (ingångsrummet) samt en hel rad af mindre rum och kabinett, upptages af de svenska samt, till ett mindre antal, de danska och norska taflorna. Denna fördelning anger ungefärligen de respektive skolornas storlek, som motsvaras af följande siffror:

169	n:r af italienske målare,	
10	» » spanske »	
64	» » tyske »	
159	» » flamske »	495 n:r af nederländske målare.
298	» » holländske »	
38	» » okände nederländske »	
132	» » franske »	
1	» » ungersk »	
3	» » till nationaliteten okände »	
		S:a 874 n:r af utländske målare.
17	n:r af danske målare,	
43	» » norske »	
248	» » svenske »	
		S:a 308 n:r af nordiske målare.
		Inalles 1182 n:r.

Samlingen af målningar i vattenfärg och kritor, som förvaras i samma våning, är skild från oljemålningarna.

De nordiska skolorna, och i främsta rummet den svenska, hafva först i Nationalmuseum blifvit representerade i den fyllighet, som motsvarar deras vigt för vårt eget land och den starka utveckling, som den inhemska konsten tagit i innevarande sekel och som den ännu fullföljer. I främsta rummet har museet derför att tacka den storartade gåfva, som konung Karl XV förärade staten i sitt testamente af den 3 Februari 1872, och hvars hufvudbeståndsdel utgjordes af ett antal nyare svenska, norska och danska oljemålningar, som på ett synnerligen rikhaltigt sätt representerade den med konungen samtida nordiska konsten, bland hvars utöfvare han sjelf var en. Samlingen omfattade i sin helhet 486 n:r (aqvareller, guascher och pa-

steller samt utländska oljemålningar inräknade). Men af dessa införlifvades endast 126 de värderikaste numren i Nationalmuseum, nämligen 62 svenska, 26 norska, och 7 danska oljemålningar samt 31 aqvareller och miniatyrer; de öfriga uppsattes i de kungliga slotten[1].

Samtidigt med att staten sörjde för en ny lokal för sina konstsamlingar, började den äfven att genom årliga anslag sätta den nya institutionen i tillfälle att på ett systematiskt sätt arbeta för dessa samlingars förkofran. Alltifrån 1856 har riksdagen beviljat ett årligt anslag (för närvarande 6,000 kr.) till inköp för statens räkning af lefvande svenske konstnärers arbeten; och då flertalet af de inköpta verken varit taflor, och dessa i regeln införlifvats med Nationalmusei tafvelsamling, har följaktligen den svenska afdelningen varit stadd i stark tillväxt, trots det, att nämnda anslag näppeligen numera kan anses motsvara behofvet eller det derför afsedda ändamålet. Utrymmet i museet är också redan ganska starkt taget i anspråk, hvadan det är att förutse, att den ständigt fortgående tillökningen kommer att kräfva utgallringar, hvilka då i första rummet torde komma provins-museerna till godo — museet har redan inslagit på denna väg — och derigenom bidraga att sprida konstintresset i landet.

Men är nämnda anslag afsedt för inköp särskildt af inhemska konstverk, så förfogar museet öfver andra medel, som det får disponera äfven till sina öfriga samlingars ökande. Så eger Nationalmuseum allt sedan år 1869 ett årsanslag (för närvarande 6,500 kr.), af hvilket en del (3,000 kr.) är afsedd företrädesvis för inköp af danska och norska konstverk. Äfven dessa medel hafva i icke ringa grad kommit tafvelsamlingen till godo.

I ändå högre grad har Nationalmuseum under sin korta tillvaro gynnats af enskilda konstvänners frikostighet. Genom testamente (1880) af fröken J. S. Giesecke har det blifvit egare af tvänne fastigheter i hufvudstaden, för hvilkas afkastning, enligt testamentets bestämmelse, »åtminstone hvart femte år något värderikare konstverk inköpes». Tvänne donationer, den ena (oljemålningar) af framlidne professorn P. F. Wahlberg, den andra (penningekapital) af framlidne godsegaren G. O. Bobergh, få först i en framtid af museet emottagas. Men derjämte har Nationalmuseum år från år, och icke minst på den allra sista

[1] »Konung Karl XV:s tafvelsamling. Beskrifvande förteckning af Gustaf Upmark, intendent vid Nationalmuseum.» Stockholm 1882.

tiden, i gåfva mottagit konstverk af enskilda gifvare, glädjande vittnesbörd om, att statens konstsamlingar äro föremål för våra konstvänners offervilliga intresse. Erfarenheten har visat, att bland tafvelgalleriets olika afdelningar är det företrädesvis den svenska samlingen, som på dylikt sätt vunnit en värderik tillökning, och dernäst — förklarligt af förut antydda historiska skäl — samlingen af äldre nederländska arbeten.

Af det moderna måleriet i utlandet har galleriet ännu icke varit i tillfälle att förvärfva några nämnvärda representanter. Bland de äldre skolorna saknas alldeles den engelska.

Öfver innehållet i Kongl. Musei samt Nationalmusei tafvelsamlingar hafva hittills endast kortfattade förteckningar utgifvits. Den katalog, hvars första del härmed utlemnas till allmänheten, är den första utförligt beskrifvande och redogörande katalog öfver statens i Nationalmuseum förvarade tafvelgalleri. Denna första del, som omfattar de främmande, icke-nordiske, målarnes taflor i olja, skall följas af en andra del, upptagande de svenska, norska och danska oljemålningarna, samt ett bihang, behandlande Nationalmusei samling af målningar i vattenfärg och krita.

Katalogen är affattad enligt de grunder, som numera allmänt antagits i utlandet för museografiska arbeten af denna art, och hvilka särskildt tillämpats i utmärkta katalogarbeten för tafvelsamlingarna i Berlin, Schwerin, Wien (kejserliga samlingen), Amsterdam, Bryssel, Antwerpen, Paris (Louvren) och London (National Gallery) m. fl. ställen. Dock hafva konstnärsbiografierna — omfattande hufvudsakligen födelse- och dödsår samt födelse- och dödsort, lärare, verksamhetsort samt de konstarter, hvari målaren arbetat, eller, i brist på uppgifter härför, andra upplysande data — hållits mera kortfattade än i flere af de angifna katalog-arbetena, detta för att icke tynga arbetet med upplysningar, som synas hafva en lämpligare plats i monografier eller historiska och lexikaliska arbeten. Deremot har författaren, för att göra katalogen öfver vår samling mera instruktiv, insatt en del hänvisningar till befryndade och samtidiga bilder i andra och i synnerhet mera kända utländska gallerier, upplysningar samlade på ort och ställe under författarens resor i Tyskland, Österrike, Italien, Frankrike, England (London och dess omgifningar), Belgien, Holland, Ryssland (Petersburg), Danmark samt vårt eget land. För att undvika onödiga upprepningar har han icke

utsatt de åberopade större galleriernas titlar utan i stället blott angifvit staden, der galleriet finnes. Sålunda betyder Berlin samlingen af äldre mästares taflor i de kungliga museerna i Berlin (Altes Museum), Schwerin: det storhertigliga tafvelgalleriet i S., Kassel: det kungliga tafvelgalleriet i K., Braunschweig: det hertigliga muséet i B., Dresden: det kungliga tafvelgalleriet i D., München: det äldre Pinakotheket i M., Wien: det kejserliga husets konsthistoriska samlingar (förr i Belvedere), Paris: Nationalmuseet i Louvren, Lille: staden Lilles tafvelmuseum, Bryssel: Belgiens kungliga museum i B., Antwerpen: Antwerpens museum, Amsterdam: »Rijks-muséum» i A., Haag: det kungliga museet i H., Rotterdam: det af Boymans grundade museet i R., Haarlem: staden Haarlems museum, Dulwich: tafvelsamlingen i »Dulwich college gallery» o. s. v. Der åter en annan samling än hufvudsamlingen på en ort åberopats, har dess speciella titel utsatts.

Alldenstund erfarenheten visat, att taflornas nummerföljd i utländska gallerier och kataloger stundom ombytts efter någon tid, har författaren (i regel) utsatt den upplaga af katalogen, hvari taflan återfinnes under den åberopade nummern.

Taflorna äro, utan afseende på skola, upptagna efter mästarnamnens alfabetiska ordning.

En provisorisk nummer-förteckning, upptagande mästarnamnet samt hänvisande till sidan i katalogen, är vidfogad i slutet. Ett fullständigt nummer-register, upptagande galleriets samtliga oljemålningar skall åtfölja 2:a (senare) delen.

Måtten äro angifna i meter och uttrycka taflans storlek inom ramen.

Uttrycken »till höger» och »till venster» i beskrifningen utmärka höger och venster från åskådaren räknadt, om ej annat uttryckligen säges i texten eller tydligen framgår af dess mening.

Der ej annorlunda anges, äro taflorna målade i oljefärg samt infattade i fyrsidiga ramar.

Alla signaturer (jämte data) äro utskrifna, de allra flesta facsimilerade.

Vanliga förkortningar:

(i biografierna)	F.	betyder	född,
	†	»	död;
(i beskrifningarna)	Fgr.	»	förgrunden,
	Bgr.	»	bakgrunden,

(i beskrifningarna) D. betyder duk,
T. » trä [1],
K. » koppar.

Läsaren torde observera de »Tillägg och rättelser», som återfinnas i slutet af denna första del, och hvari bland annat de taflor äro beskrifna, hvilka tillkommit först efter katalogens, under en längre tid fortgående, tryckning.

Stockholm i Juni 1887.

G. Göthe.

---

[1] I en följande upplaga kommer trädslaget att angifvas.

von Aachen, Hans. Tysk.

F. i Köln 1552, † i Prag 1615. Lärjunge till C. Jerrigh i Köln (1568—1574), vistades flere år i Italien (1574—1588), sedan verksam i München och Prag; hofmålare hos kejsarne Rudolf II och Matthias. — Bibliska, antikt-mytologiska och genre-bilder samt porträtt.

739. Paris och de tre gudinnorna. Paris, i grön mantel, sitter framför en kulle till h.; de tre gudinnorna befinna sig till v. I midten står Venus, blottad framtill, med en hvit bindel knuten under bröstet, en liten Amor står vid hennes fötter med pil och båge. Paris räcker henne äpplet; Mercurius, som står bredvid honom, gör en beundrande åtbörd med handen. Juno står till h. om Venus; Minerva sitter till v., vredgad, lutande sig en smula bakåt. En liten amorin sväfvar öfver Venus med krans och blommor, en annan sväfvar bakom Mercurius. Till v. öppet landskap, en grupp nymfer vid en flodurna på ängen, längre bort Actæon.

T. 0,39; 0,59. — Holterman-Wahrendorff. — R. Sadelers gravyr 1589 nämner H. von Aachen som »inventor». Taflan är således (om original) målad af honom i Italien eller straxt efter hans återkomst derifrån (i München).

van Aelst (Aalst), Willem. Holländsk.

F. 1620 i Delft, 1643 mästare i dess Lukas-gille, † i Amsterdam 1679. Lärjunge till sin farbror Evert van Aelst och (i Florens) O. Marcellis. Vistades flere år i Italien och Frankrike. Derefter verksam i Delft och, slutligen, i Amsterdam. — Stilleben- och blomstermålare.

301. Jagt-saker. På en spräcklig marmorskifva: ett jägarhorn och en blå väska; öfver bordet hänga skjutna foglar,

deribland en blå isfogel (kungsfiskare), och två falkmössor. I h. hörnet står ett gevär. — Sign. t. v.

D. 0,68; 0,55. — Gustaf III. — En liknande komposition med samma signatur är n:r 3 i Kongl. muséet i Haag, daterad 1671.

302. Persikor och drufvor. På ett bord med rödaktig sammetsduk: en violett drufklase på sin gren med blad samt tre persikor, på den öfversta persikan sitta en snigel och en fluga. — Sign. t. v.

D. 0,43; 0,33. — Lovisa Ulrika.

Albani, Francesco. Italiensk (Bologna). — Hans skola.

F. i Bologna 1578, † der 1660. Tillsammans med Guido Reni lärjunge hos Calvaert och Carraccierna. Verksam i Bologna, Rom, Florens m. fl. städer. — Bibliska samt antikt-mytologiska bilder.

1. S. Giovanni di Dio botar en besatt qvinna i Genua. Helgonet står med gloria samt i hvit munkdrägt på trappan utanför ett tempel, bredvid honom en biskop. Nedanför till v. ligger qvinnan i konvulsioner. Från h.

nalkas stadens borgare anropande helgonet. I bgr. byggnader och en mängd menniskor.

D. 0,975; 0,625. — Martelli.

Albani, Francesco. — Fria kopior efter.

2. Venus och amoriner i ett landskap. Venus, naken, sitter på en röd duk åt h.; vid hennes h. sida två dufvor; v. armen håller hon om en amorin; till h. sex andra amoriner lekande med pil och båge. I mellanplanet till v. Vulcanus i en klippgrotta; till h. i bgr. vidsträckt landskap.

K. 0,315; 0,425. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — De bågskjutande amorinerna återfinnas i »Venus och Vulcanus» n:r 10 i Louvren samt »Luna och amoriner» n:r 297 i Braunschweig.

3. Venus vid sin toalett betjenad af gratierna och amoriner. Venus sitter i blå mantel på en stol utanför ett tempel; bakom henne till v. stå de tre gratierna; en amorin håller en spegel framför henne, en annan fäster sandalen på henne; tre andra amoriner sysselsatta vid ett bord längst till v. I bgr. ett rundtempel.

D. 0,73; 0,97. — Inköpt 1848 å auktion efter excellensen grefve Björnstjerna. — Förändrad kopia efter n:r 9 i Louvren. Samma hufvudmotiv i n:r 299 i Braunschweig. Jfr den stora handteckningen i Albertina-samlingen. I Sans Souci finnes en annan, något förändrad kopia.

Allegri, Antonio, kallad **Correggio.** Italiensk (Lombardisk skola). — Tillskrifven.

F. i Correggio 1494, † der 1534. Synes hafva fått sin egentliga utbildning i Parma, besökte Venedig och flere andra städer. Rönte starkt inflytande af Lorenzo Costa och Lionardo da V. Verksam i Parma (från 1518) och Correggio (från 1530). — Religiösa och antikt-mytologiska bilder.

8. Kerubhufvud (studie). På ljusbrun grund ett leende barnahufvud, halft åt v., med blicken åt sidan, brunt lockigt hår, gråbruna vingar. Skizzeradt utförande.

D. 0,35; 0,29. — Martelli.

Allegri, Antonio. — Correggios skola.

9. Den heliga Katarinas förlofning med Kristusbarnet. Maria sitter vänd åt v. med Kristusbarnet i knä, fattar med v. hand om ryggen på den bredvid stående lille Johannes, som räcker Kr. ett äpple. Från v. nalkas Katarina; Kristus-barnet fattar hennes v. hand, medan det ser ned på Johannes. Bakom Katarina en manlig figur.

D. 1,00; 0,80. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — Synes vara en skolbild, eller ock en kopia efter ett original i samma art som n:r 19 i Louvren.

Amerighi (Morigi, rättare **Merisi), Michelangelo,** kallad **Caravaggio.** Italiensk (Romersk skola). — Tillskrifven.

F. i Caravaggio 1569, † i Porto Ercole (i trakten af Neapel) 1609. Fick sin första utbildning i Venedig, blef sedan lärjunge till Cavaliere d'Arpino. Grundlade, i motsats till de s. k. eklektikerna (skolan i Bologna), den Naturalistiska riktningen, hvars hufvudman han blef. Verksam förnämligen i Rom, Neapel och Sicilien. — Religions- och genremålare; äfven raderare.

11. Judith med Holofernes' hufvud. Knästycke. J. står vänd åt v., belyst af den fackla, som en äldre tjensteqvinna till v. håller. J. håller med sin v. hand en korg med H:s hufvud insvept i en hvit duk; hon är klädd i violett, urringad klädning med gula ärmar, på hufvudet bär hon en hjelmlik hufvudbonad.

D. 1,225; 0,93. — Gustaf III. — Erinrar om Caravaggio mera genom färgskala och ljusverkan än genom teckning och typer.

Amerighi, M., kallad **Caravaggio.** — Hans skola eller i hans art.

12. Magdalena botgörande. M. halfligger åt v., lutad mot en stenhäll, hvarpå befinna sig en dödskalle, ett rep, och en liten glasflaska; hon omfamnar ett krucifix och ser med tårfyld blick upp åt h. I brun mantel; kroppens öfre del blottad.

D. 0,99; 1,35. — Martelli.

Amorosi, Antonio. Italiensk (Romersk skola).

F. 1660 i provinsen Ascoli, lärjunge till G. Ghezzi. Verksam i Rom; lefde ännu 1736. — Målade än kyrkomålningar än bambocciader.

16. Flicka hållande en drufklase. Half figur, en face, med kort, ljust hår. Håller framför sig med bägge händerna en drufklase på ett bord. I röd klädning, guldkedjor om hals och armar.

D. 0,255; 0,20. — Martelli.

17. Flicka visande ett smycke. Motstycke till n:r 16. Half figur, vänd halft åt h. I blå klädning. Håret ljust, kortlockigt. Hon lyfter leende med h. handen ett smycke, som hänger i en mångdubbel guldkedja på bröstet.

D. 0,255; 0,20. — Martelli.

Angeli, Giuseppe. Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Venedig omkring 1709, † der 1798. Lärjunge och efterföljare till Gio. Bart. Piazetta. — Kyrkobilder, porträtt och kabinettstycken.

18. Qvinligt helgon. Bröstbild åt v. Med gloria öfver hufvudet; blickar framför sig nedåt. I röd klädning med hvit halslinning; öfver hufvudet och v. axeln en grön duk.

D. 0,44; 0,315. — Inköpt 1863.

van Anthonissen, Hendrik. Holländsk.

Sjömålare i Jan Porcellis' och Simon de Vliegers art, omkring 1600-talets midt. Daterade bilder 1647—1652. — Förnamnet fins icke utskrifvet på de (få) kända signaturerna; men skall utan tvifvel vara Hendrik. Bland målningarna i Rembrandts ego fans »Een Seestuck door Hendrick Antonisz». (Se inventariet hos Vosmaer, sid. 433.)

1301. Sjöslag mellan engelsmän och holländare. Ett holländskt skepp, med bakstammen (röd flagga) utåt, affyrar en bredsida mot ett engelskt skepp (hvit flagga med rödt diagonalkors på stormasten), som ligger i rät vinkel mot det förra med fören åt v. Längre bort till v. ligga på olika afstånd fyra andra örlogsfartyg, till h. ett femte. Hård vind, som drifver de svartgråa vågorna åt v. — Sign. (på en planka) till v.

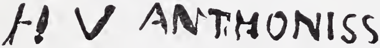

D. 0,92; 1,21. — Inköpt 1875.

Antwerpen-mästare på 1620-talet.

407. Den s. k. »Rubens' salong». Ljust, präktigt dekoreradt rum med spis midt på bakväggen, på väggen till v. stort smårutigt fönster med de nedre luckorna öppna, nedanför fönstret ett bord med röd duk, vid väggen till h. en buffet af ek; gyllenläderstapeter med mönster i guld på mörkgrön botten, på väggarne taflor: till v. Yttersta domen, ofvan spisen Loth och hans döttrar, till h. ett krigarporträtt. I fgr. till h. sitta två rikt klädda damer i samtal; den främsta ljushårig, med stor pipkrage, hvitt, guldbroderadt bröststycke å klädningen, håller i v. handen en grå, guldstickad handske; den andra mörkhårig, med utstående spetskrage, håller i h. handen en solfjäder af hvita strutsfjädrar. Framför dem, till v., en barngrupp, två gossar och en flicka

(i ljusröd klädning), samlade kring en stol, på hvilken en liten ljushårig hund sitter.

T. 0,75; 1,15. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. Inköpt för L. Ulrikas räkning 1754 ur Tonnemans kabinett i Amsterdam för 380 floriner. — Tillskrefs redan der *A. v. Dyck*. Benämningen »Rubens' salong» tillagd i senare tid af följande skäl: dels emedan Rubens målat de tre figurtaflorna: den s. k. Lilla yttersta domen (nu i München, n:r 738; taflan målad under perioden 1619—25), Loth och hans döttrar (originalet i hertigens af Marlborough saml.; grav. af W. de Leeuw) samt porträttet, som står tämligen nära Carl den djerfve (Wien n:r 1174), men hvars original är okändt; dels emedan den mörkhåriga damen tyckes ega någon likhet med Rubens' första fru Isabella Brant († 1626), och de bägge gossarne med Rubens' söner Albert (f. 1614) och Nicolaus (f. 1618). Taflan skulle då vara målad på 1620-talet, senast 1626, hvilket stämmer med taflans utseende för öfrigt. Man har äfven, och som oss synes med mera skäl, gissat på *Cornelis de Vos* såsom taflans målare, och man kan till och med finna en viss likhet mellan den ljushåriga damen och C. de Vos' fru (se de Vos' familj i Bryssel n:r 490; der frun också bär en snarlik drägt) samt mellan flickan och C. de Vos' döttrar. (Se, utom Bryssel n:r 490, Berlin n:r 832 äfvensom Braunschweig n:r 112.) Möjligen sålunda fru de Vos (f. Zuzanna Cock) med sin dotter på besök hos fru Rubens? Emellertid känner man inga dylika småbilder hvarken af v. Dyck eller C. de Vos. Å andra sidan förråder målningssättet en annan hand än de kabinettmålares, F. Franken och G. Coques, hvilkas interiörer »Rubens' salong» till arten liknar (München n:r 720 (826), Antwerpen n:r 660, Rotterdam n:r 322; Berlin 864 B, Haag n:r 202). — Rummets golf uppgifves hafva varit svart- och hvitrutigt men vid en restauration öfvermålats. Sjelfva rummet lär ega en viss likhet med ett par ännu befintliga rum i Antwerpen, särskildt med ett i det s. k. »T'water-huys»; det liknar i dekorationen äfven en stor porträttmålning af C. de Vos i Hertford House i London, der en dam sitter klädd ungefär som de två damerna här i n:r 407.

Antwerpen-mästare i förra hälften af 1600-talet.

409. Porträtt af en medelålders dam. Nästan hel figur. Sitter i en länstol med mörkviolett rygg, halft åt v. och ser utåt med en fryntlig min. Ett rundt hufvud, fylligt, trindt ansigte, med små lifliga, bruna ögon, tillbakastruket, mörkt hår med en liten spetsmössa bak i nacken. Svart drägt med guldbroderadt bröststycke, stor pipkrage, spetsmanchetter med samma uddar som mössans, korallarmband på bägge armarna. Sin h. hand hvilar hon på ena stolskarmen, i den v. håller hon de brungråa handskarna. — Vid taflans öfre rand till h. skrifvet i gulhvit färg: *A° 5 (?) O. IAR.*

D. 1,20; 0,98. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrefs der A. v. Dyck. Erinrar i behandlingen mera om vissa porträttbilder af Cornelis de Vos (jfr Antwerpen n:r 109, 110) och, ännu mera,

dennes lärjunge Simon de Vos (jfr Rotterdam n:r 357). Äfven årsbeteckningen å taflan återfinnes snarlik å dessa taflor af målarne de Vos. Damens utseende erinrar något om borgmästarinnan Margareta Bas, född Snoek (Antwerpen-familj) g. m. borgmästaren i Amsterdam (1610—37) Dirk Bas. (Jfr familjebilden n:r 320 i Amsterdam af D. van Santvoort).

d'Arthois (d'Artois), Jaques. Flamsk.

F. i Bryssel 1613, † der 1665. Lärjunge till Jan Mertens. Blef mästare i Bryssels Lukas-gille 1634. Teniers, P. Bout och G. Segers stafferade ofta hans landskap. Verksam i Bryssel. — Landskapsmålare.

303. Landskap med höga träd vid en ravin. Midt i fgr. en sandväg mellan stor-stammiga löfträd; två åsnor gå på vägen, på den ena sitter en man i röd mantel, på den andra en qvinna med dibarn; en man, till h., ger en gosse en slant; getter, hundar. Mellan träden ser man inåt bgr. på andra sidan om ett vatten en trakt med lummig löfskog; en stor landtgård, skära hus med branta, svarta tak och höga skorstenar, ligger inbäddad i löfdungar nära vattnet.

D. 1,69; 2,45. — Inköpt 1860 från A. Wallis. — Mästarenamnet ej fullt säkert.

1183. Landskap med landtgård på en höjd. Till v. går en väg mellan lummiga löfträd (på h. hand ett mycket stort träd) upp till gården, två män synas i dörren; en gumma bärande en säck på ryggen går upp för backen, medan en förnäm, rödklädd herre, ledsagad af två män till fots, rider på en hvit häst ner i fgr. Till h. ett vatten mellan lummiga stränder; en jägare med hund närmar sig vattnet. Starkt blånande horisont. — Sign. t. v.

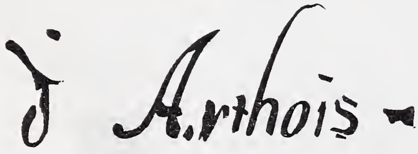

D. 0,85; 1,10. — Inköpt på auktion efter Karl XV 1873. — Figurerna erinra om A. v. d. Meulen.

van Asch, Pieter Jansz. Holländsk.

F. i Delft 1603, sannolikt † der. 1623 mästare i Delfts Lukasgille, lefde ännu 1675. Verksam i Delft. — Landskapsmålare.

304. Landskap med ett vattendrag. Till h. en landsväg mellan en bergvägg (till h.) och ett vattendrag (till v.); kor och får gå framåt fgr. Till v. inåt bgr. ett vidsträckt landskap med en ruin. — Sign. t. v.: *P. v. Asch*, lika som n:r 305.

T. 0,52; 0,70. — Inventar. 1816.

305. Landskap med byggnader. Slät mark med några hyddor mellan träden. I midten går vägen förbi en ladugård fram i fgr. åt h. I fgr. stå två bönder, en herreman sitter till häst. — Sign. t. v.

T. 0,475; 0,655. — Holterman-Wahrendorff.

Asselijn, Jan (?), (kallad **Crabbettje** i kamratkretsen i Rom). Holländsk.

F. i Diepen, i närheten af Amsterdam, 1610, † i Amsterdam 1660. Lärjunge till Esajas van de Velde. Kom tidigt till Rom, tog der starkt inflytande af Jan Miel och Pieter de Laar. Återvände till Amsterdam (senast) 1651. Verksam i Rom och Amsterdam. — Landskapsmålare.

306. Landskap med klippgrottor. Till h. grågult berg med väg genom två grottlika öppningar; der bakom reser sig ett högre berg med ett slott på spetsen. Till v. inåt bgr. vidsträckt landskap. Till h. i fgr. ett hus.

T. 0,55; 0,715. — Gustaf III. — Kanske snarare: *Pijnacker* (skriftl. meddelande af W. Bode).

van der Ast, Balthasar (?). Holländsk.

Bördig från Middelburch. Verksam från omkring 1610 i Utrecht, 1619 mästare i dess Lukas-gille, nämnes der ännu 1629; 1632 mästare i Delfts Lukas-gille, † der efter 1650. Anses vara samma person som »Baltus van der Ast» eller »Asch». — Stilleben- och blomstermålare.

373. Stor blomstervas. På ett bord står en rödbrun, skulpterad vas (festoner mellan gumshufvuden), bärande en stor och rik, något stelt anordnad bukett; i toppen ett stånd af rödgula liljor, på blommorna sitta insekter och vattendroppar. På bordet lösa blommor: rosor, tulpan, akleja m. m.; på en aklejas stjelk sitter en dagslända, en spräcklig fjäril på en tulpan. — Sign. t. h.

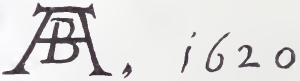

T. 1,29; 0,85. — Gustaf III. — Har tillskrifvits Ambrosius Brueghel, men denne föddes 1617. B. v. der Ast sign. än med vårt monogram (se Kristiansborg n:r 450, dat. 1618, samt en blomvas hos herr A. des Tombe i Haag) än med utskrifvet namn (se Berlin n:r 934 B, 934 C samt Utställn. af äldre mästares taflor. Stockh. 1884 n:r 3). Vanligen målar han mindre stycken och dem utför han mera mjukt och emaljeradt än i N. M. n:r 373. De lösa blommorna i n:r 373 erinra dock alldeles direkt om hans mindre bilder.

Bakhuisen, (Backhuisen, Backhuizen, Backhuijsen), Ludolf. Holländsk.

F. i Emden 1631, † i Amsterdam 1708 (1709). Lärjunge till Aldert van Everdingen och Hendrik Dubbels. Verksam i Amsterdam. — Sjömålare, äfven raderare och kalligraf.

307. Landningsplats vid ett värdshus. Till v. i fgr. sticker värdshusets röda gafvel fram; en qvinna står i dörren, två karlar utanför; vid roddbåten nedanför äro en karl och två qvinnor sysselsatta; ute på udden står ett slags löfsal med bänkar, ett par segelbåtar ligga förtöjda bakom. Till h. i fgr. sitter en karl och metar. Inåt bgr. vidsträckt vatten med några seglare, vid synranden lågt land. Några molnbäddar höja sig på en i öfrigt klar himmel.

D. 0,40; 0,485. — Tillhörde Gustaf III redan som kronprins.

Backhuisen, Ludolf. Kopia efter.

401. Vinterlandskap. En väg går bort åt h. öfver en bro till en kyrka. Till v. isbelagd sjö, några skridskogångare. Till h. i fgr. en karl, som skjuter en qvinna framför sig på släde. — Sign. t. h.: *DVBBELS* (knappast äkta).

T. 0,405; 0,52. — Gustaf III. — Antagligen (förminskad) kopia efter n:r 14 i Kristiansborgs-samlingen i Köpenhamn.

Balen, se **Momper.**

Barbieri, Giovanni Francesco, kallad **Guercino.** Italiensk (Bolognesisk skola). — Tillskrifna.

F. i Cento 1591, † i Bologna 1666. Lärjunge till Benedetto Gennari m. fl., utbildade sig genom studium af Carraccierna, tog för en tid starkt inflytande af Caravaggio och, under sin sista period, af G. Reni. Verksam förnämligast i Bologna och Rom. — Kyrkliga och antika bilder.

20. Törnekrönt Kristushufvud. Ansigtet vändt uppåt något åt v., blicken riktad uppåt. Bloddroppar falla ned på ansigtet och på det blottade bröstet. Målad oval.

D. 0,47; 0,37. — Martelli. — Vanlig Guido Reni-typ.

21. Moses uppsätter ormen i öknen (4:de Moseb., 21 kap. 5—9 v.). Figurer till knäet. Moses, en väldig gubbe med två strålar öfver ännet och i röd mantel, står midt ibland ormbitna israeliter; han vänder sig om åt h. till en af dem, under det han med sin staf pekar på ormen på korset. Skizzerad i gråa toner.

D. 0,75; 0,98. — Inv. 1816.

23. Sibylla. Knästycke, en face. Sibyllan, en ung qvinna, sitter vid ett bord hållande i händerna en uppvecklad pergamentsrulle, hvarpå står: »Et pariet filium vocabis»; den tårfylda blicken är riktad upp åt h. Klädd i grå hufvudduk, röd mantel, hvita ärmar med gula tvärränder.

D. 1,19; 0,92. — Inköpt 1852 ur J. N. Byströms saml.

Bassano, se **da Ponte.**

B. C. Okänd italiensk mästare på 1600-talet.

80. Judith med Holofernes' hufvud. Knästycke. J. står framför ett grönt förhänge, något lutad framåt åt v., med öppen mun; hon håller h. handen på H:s å ett bord liggande hufvud, i v. handet svärdet. I blå klädning med gula ärmar och lif. — Sign. å svärdfästet.

D. 1,01; 0,94. — Skänkt af konung Karl XV 1864. — Bakpå duken skrifvet: *Pe Nro Sor.* — Först tillskrifven G. B. Coriolano, senare G. B. Castiglione.

Beek (Beec, Beck), David. Holländsk.

F. i Delft, † i Haag 1656. Vistades flere år i England, A. v. Dycks lärjunge, beskyddad af Carl I, skall senare hafva stått i konungarnes af Danmark och Frankrike tjenst, kom slutligen i drottning Kristinas af Sverige. Verksam i Sverige 1647—1651. Följde drottningen efter till Rom och Paris. — Hufvudsakligen porträttmålare.

308. Porträtt af drottning Kristina. Knästycke. Hon står i en hvit atlas-klädning, vänd åt h., i ett slags grotta med springbrunn och ser utåt; håller i h. handen, som är stödd på en balustradkula, ett skrifvet pappersblad och håller med v. handen ena ändan af en blå slöja, som fladdrar öfver axeln. Till h. utsigt i ett landskap. — Sign. på pappersbladet.

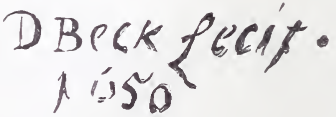

D. 1,10; 0,92. — Gustaf III. — En liknande bild (repetition?) i Chr. Hammers samlingar, Stockholm. Snarlik bild grav. efter D. Beek af Wenzel Hollar 1650; Parthey n:r 1373. En annan snarlik bild grav. efter D. Beek af I. Falck, Stockholm 1653. Se G. Upmark: Jeremias Falk. Stockholm 1883; n:r 8.

Beerstraaten (Beerstraten), Antonie. Holländsk.

Verksam enligt dat. bild (i Köpenhamn) omkr. 1664. Lefnadsförhållanden okända. Hans arbeten visa frändskap med Jan Beerstraatens, som troligen var en nära anförvandt till honom. — Landskaps- och sjöstycken med arkitektur, i synnerhet vinterbilder.

1323. Utsigt i Amsterdam. Hamngata med kyrka, enligt uppgift Visch-gracht med Nieuwe Kerk. Kyrkan, en tegelbyggnad i götisk stil, ligger till v., dess nedre del är skymd af en framför liggande låg renässansbyggnad med trappgaflar samt bodar utåt den öppna platsen vid vattnet; hamngatan sträcker sig inåt bgr. med husgaflarna utåt samt en mängd segelbåtar förtöjda vid stranden; till h. öppet vatten med flere fartyg. I fgr. till v. ror en fraktpråm, män och qvinnor sitta ofvan på packorna å däcket; till h. ror en flaggprydd statsslup, ett antal herrar sitta under en takhimmel, ofvanpå hvilken tre musikanter spela. — Sign. t. v., på pråmen.

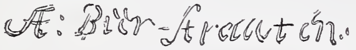

D. 0,65; 1,16. — Skänkt af enkefru C. Scharps arfvingar 1876.

Beerstraaten (Beerstraten), Jan Abrahamsz. Holländsk.

F. i Amsterdam 1622, † 1687 (osäker uppgift). Daterade bilder 1641—1668. Verksam i Amsterdam, men har möjligen också besökt Italien, då flere af hans taflor behandla italienska motiv. — Strand- och sjöbilder samt stadsutsigter, i synnerhet i vinterskrud.

1044. Hamnstycke, motiv från Venedig (fritt behandladt). Till v. den åt vattnet vettande delen af piazettan med Markus-biblioteket, de 2 staty-kolonnerna m. m. Nere vid kajen en mängd af menniskor och båtar. Till h. öppna sjön med en holländsk tremastare under segel, hvilken ger salut.

D. 0,93; 1,28. — Köpt 1868 från prinsessan Eugenie.

van Beest, Sijbrant. Holländsk.

1640 finnes hans namn i Lukas-gillet i Haag, 1660—1663 tillhörde han styrelsen för den nya »Kamer van Pictura» derstädes;

enligt signerade taflor verksam 1635—1671. — Landskaps- och genremålare.

309. Svinmarknad. En mängd herrskapsfolk och bönder köpslå på ett inhägnadt stadstorg; svinen ligga med bundna fötter på stenläggningen. Bakom inhägnaden synas hus och torn. Till v. ett värdshus af rödt tegel. — Sign. t. h.

T. 0,59; 0,82. — Gustaf III.

Bega (Begga), Cornelis Pietersz. Holländsk.

F. i Haarlem 1620, † der 1664. Lärjunge till Adriaan van Ostade. Efter en studieresa i Tyskland inträdde han i Lukasgillet i sin fädernestad 1654; der verksam till sin död. — Genremålare och raderare.

310. Musik-lektion. Ett ungt fruntimmer, klädd i blått och grått samt i en ljusgul atlasklädning, sitter en face, spelar på cittra och sjunger; öfver hennes h. hand ligger en tegelfärgad duk. Något bakom till v. sitter en medelålders man, också han sjungande samt dessutom spelande fiol; han ser på henne. Till v. noter, basfiol m. fl. instrument; till h. ett blågrått draperi. — Sign. t. v.

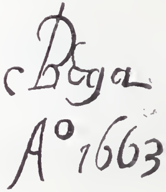

D. 0,45; 0,405. — Lovisa Ulrika (köpt från Fonspertuis' saml.). Gustaf III. — Mannens och i synnerhet fruntimrets typer vanliga i Begas taflor. Se Amsterdams Rijksmuseum n:r 20, van der Hoop n:r 8 (dat. 1663), Berlin n:r 871 (dat. 1662), 872 m. fl. Taflan betecknande för Begas senare manér.

Begeijn (Begijn, Bega), Abraham Cornelisz? Holländsk.

F. i Holland, † i Berlin 1697. Tillhör Berchems riktning. Vistades en tid i Italien. Verksam från 1653 i Haag, från 1688 i Berlin, der han var hofmålare hos kurfursten af Brandenburg. — Landskaps- och djurmålare samt raderare.

320. Nattstycke; herdar vid stockeld. Herdar sitta invid ett improviseradt tält, en bär fram bränsle till elden; hvilande nötkreatur och får. Månen tittar fram ofvanför en tornlik ruin. — Sign. t. v.

T. 0,30; 0,24. — Lovisa Ulrika (der tillskrifven Louis de Moni). — För Begeijn talar signaturen, som liknar de i n:r 889 i Berlin och n:r 51 i Schwerin; dessa kunna dock icke med säkerhet tillskrifvas Begeijn.

van Beijeren, Abraham. Holländsk.

F. 1620—1 i Haag. 1640 mästare i dess Lukas-gille; nämnes der ännu 1663. Deltog 1656 i grundandet af det nya gillet der.

1657 inskrefs han i Lukas-gillet i Delft, 1674 i Lukas-gillet i Alkmaar. Daterade bilder 1650—1673. Verksam i Haag och Delft. — Stillebensmålare.

326. Döda fiskar. På ett bord ligga några torskfiskar i en korg; bredvid på sjelfva bordet rödspottor. Alla fiskarna skurna tvärs öfver. Bakom till v. en messings-hink. — Till h. märkt: *S,* som dock synes vara en senare uppfriskning af ett äldre *f (fecit).* Framför detta *f.* tycker man sig kunna skönja spåret af v. Beijerens vanliga signatur *A. v. B.*

D. 0,72; 0,61. — Gustaf III. — Jfr bilder med samma karakter: n:r 22 i Amsterdam, n:r 8 e i Haag.

327. Döda fiskar. På ett stenbord några torsk-fiskar och en krabba; bakom i en korg på en tunna små flundror. — Sign. i midten.

D. 0,68; 0,53. — Gustaf III.

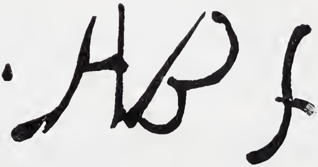

Belanger (Bellanger), Louis. Fransk.

F. i Frankrike 1756, kom till Sverige 1790, vistades der till sin död 1816. Ledamot af konstakademien 1799, Kongl. Maj:ts förste hofmålare. — Landskapsmålare i olja och gouache.

1135. Berglandskap med vattenfall och qvarn. Från klipphöjder i bgr. störtar elfven i flere fall utför de lodräta, gulgråa klippväggarna ned i den hvit-skummiga dalbotten, der en gammal qvarn står med stort hjul. I fgr. till v. två tvätterskor. — Sign. t. h.: *Louis Belanger 1803.*

D. 0,93; 0,71. — Köpt från konsthandlaren F. Bukowski 1871.

1136. Berglandskap med landtgård och fiskare. Motstycke till n:r 1135. Vid lugnvattnet i fgr. stå två fiskare med sina nät. På klipphöjden ofvanför står bakom ett stängsel en gård med högt, spetsgafladt halmtak, till h. reser sig i skuggan en brant klippvägg. I bgr. solbelyst berglandskap. — Sign. t. h.: *Louis Belanger 1803.*

D. 0,93; 0,71. — Köpt från konsthandlaren F. Bukowski 1871.

Benefial, Marco. Italiensk (Romersk skola).

F. i Rom 1684, † der 1764. Lärjunge till Bonav. Lambert. Verksam i Rom, lärare vid akademien S. Lucca. Gick i eklektikernas fotspår. — Religiösa och antikt-mytologiska målningar.

24. David och Saul. S. sitter till v. på sin tron, omgifven af krigare och en qvinna; gör en frågande åtbörd åt D., som vördnadsfullt nalkas från h. S. klädd i röd mantel, D. i blå. I bgr. renässans-arkitektur. Skizz.

D. 0,275; 0,24. — Martelli.

van der Bent, Johannes. Holländsk.

F. i Amsterdam omkr. 1650, † 1690. Lärjunge till Ph. Wouwerman och A. van der Velde; tog inflytande af N. Berchem. — Djur- och landskapsmålare.

311. Bondfolk och boskap vid ett vad. I fgr. till v. bondfolk, barn, getter, en qvinna rider på en åsna. Mer åt h. ett oxspann, som kör i det grunda vattnet. På andra stranden bondflicka med får, der bortom en brant klippa med hus på. Inåt bgr. högland, begränsadt af en bergskägla. — Sign. t. h.

T. 0,72; 0,585. — Lovisa Ulrika.

Berchem (Berghem, Berighem), Nicolaas (Claas) Pietersz. Holländsk.

F. i Haarlem 1620, † i Amsterdam 1683. Lärjunge till sin far Pieter Claasz., sedan till J. van Goijen, N. Moeijaert, P. de Grebber, J. Wils, J. B. Weenix. Efter en vistelse i Italien verksam i Haarlem och Amsterdam. — Målade och raderade landskap, djurstycken, historiska bilder och porträtt.

312. Landskap; vassbergning. I fgr. bondqvinnor samlande vassen i bundtar, en flicka bär en mjölkbytta på hufvudet; kor, getter, en lastad åsna. Bakom till h. en mörk bergvägg; till v. inåt bgr. vatten. — Sign. t. v.

D. 0,61; 0,72. — Lovisa Ulrika (värderades der till 12,000 daler k:mt).

313. Landskap med bondfolk och boskap. I fgr. flere män och qvinnor, ett par dansar, ett annat smekes, en qvinna mjölkar en ko; får lägrade vid foten af några stora träd. Till v. stänges utsigten af en klippvägg; till h. fri utsigt inåt bgr. — Sign. till h.

T. 0,605; 0,83. — Adolf Fredrik (troligen). Gustaf III.

315. Mjölkningsscen. En ung herde står bredvid en brungul ko, som mjölkas af en qvinna; till v. ett får och en åsna; till h. trädstam med en utskjutande kal gren. Inåt bgr. landskapsutsigt. — Sign. t. h.

T. 0,32; 0,57. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Hufvudgruppen förekommer ock i n:r 314.

316. Landskap med bondfolk och gäss. I fgr. två qvinnor i samtal, den ena stående stödd mot en piska; till h. gäss. Längre bort en ung karl liggande i en backe, en annan karl ridande på åsna. I bgr. en bergskedja, mörkt gråblå. — Sign. t. v.

T. 0,37; — 0,30. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — Taflan har ock en senare och falsk signatur (Berchem) till h.

317. Hamn-stycke med figurer. En förnäm dam, i gult och hvitt, föres vid handen af en herde, klädd i turban; flere roddbåtar och en gondol ligga vid hamn-kajen; i fgr. till h. en sittande neger. Längre bort till h. fästningstorn och fyrbåk; till v. segelfartyg. — Sign. t. v.

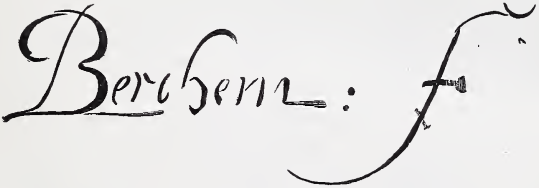

D. 0,68; 0,81. — Lovisa Ulrika.

Berchem (?).

314. Landskap med figurer och kreatur. I fgr. hvilande boskap, framför en tjock afbruten trädstam sitter en bondqvinna och mjölkar en ko, medan en herde håller kon vid hornen; bredvid till v. sitta en herre och en dam till häst. I h. hörnet simmande ankor. Inåt bgr. kal trakt, rundt torn, vid horisonten berg. — Flyktigt målad, delvis ofärdig.

T. 0,78; 1,14. — Gustaf III. — Gruppen af qvinnan, som mjölkar, och herden, som håller kon vid hornen, förekommer också på n:r 315.

Berck-Heyde (Berk Heyde, sällan Berck-Hyde) Gerrit.

Holländsk.

F. i Haarlem 1638, † der 1698. Sannolikt lärjunge till Frans Hals och till sin äldre bror Hiob. 1660 upptagen i Haarlems Lukas-gille. Efter en längre vistelse i Tyskland (Köln, Heidelberg) tillsammans med brodern, bosatt tillsammans med denne i Haarlem. — Landskaps- och arkitekturmålare.

1175. Holländskt hamnstycke. Låg strand. Till v. kyrka och andra större stenhus, ut i vattnet skjuter en fästningslik byggnad med torn och höga gaflar; på hamnbron närmare fonden tre karlar, af hvilka två (en soldat) meta, en fjerde kommer gående med en gosse; ute i vattnet ett staket. Till h. öppen lugn sjö med tre segelbåtar. Ett grått moln tornar upp sig på den blekklara himmelen. — Sign. t. v.

T. 0,37; 0,49. — Karl XIII (Rosersberg). Af staten inköpt på auktionen efter Karl XV 1873.

Berrettini, Pietro, kallad **P. da Cortona.** Italiensk (Romersk skola). — Tillskrifna.

F. i Cortona 1596, † i Rom 1669. Kom redan 1611 till Rom och utbildade sig under studiet af de store renässansmästarne, samlade omkring sig en ytterst talrik skola (bland lärjungarne på 1650-talet: David Klöker von Ehrenstrahl). Den italienska barockstilens förnämsta personlighet jämte Bernini. — Byggmästare och målare af religiösa och antikt mytologiska bilder (undantagsvis landskap).

26. Landskap; sädesskörd. Till h. en sädesåker, flere män skära säden, en samlar ihop kärfvarna; till v. fyra personer vid matsäcks-stället, två qvinnor lyfta en stor bunke. I bgr. landskap med landtgård.

D. 0,495; 0,65. — Martelli. — Liknar i komposition och typer en »sädesskörd» graverad af Claudine efter Jaques Stella i »Pastorales gravées par Cl. Stella. Paris 1667».

27. Armida låter bortföra Rinaldo. Armida, till h., har stannat sin af fyra ystra fålar dragna praktvagn och rest sig upp för att mottaga den sofvande Rinaldo, som två nymfer bära till henne. A. kringsvärmas af amoriner. På marken i fgr. ligga R:s vapen.

D. 0,975; 1,34. — Holterman-Wahrendorff.

Bertin, Nicolas. Fransk. — Tillskrifven.

F. i Paris inemot 1668, † der 1736. Lärjunge till Jouvenet och Boulogne; 1685—9 i Rom, 1703 medlem af konstakademien i Frankrike, verksam i Paris. — Religions- och genremålare.

767. Ungt par vid en fogelbur. Halfva figurer. Flickan, till h., i urringadt, blått lif med lackröda ärmar, blått band i håret, vänder sig mot den till v. stående unge mannen, med en missnöjd min, i det hon lägger v. handen på en liten bur; den unge mannen, i blå barett med hvit fjäder, ser halft leende på henne, i det han pekar på buren. Målad oval.

D. 0,49; 0,39. — Inv. 1816.

Beuckelaer, se **Bueckleer.**

Bloemaert, Abraham. Holländsk.

F. i Gorinchem 1564, † i Utrecht 1651. Lärjunge till Joos de Beer i Utrecht samt, under en vistelse i Paris, till Hieronymus Francken m. fl. Verksam i Amsterdam (erhöll der medborgarrätt 1591) och Utrecht (nämnes som dekan i Lukas-gillet 1611). — Målare i alla arter, kopparstickare, raderare, tecknare för träsnitt.

328. Neptuns triumf. En skara tritoner och nereider med delfiner på hafvet; i midten står Neptun med treudden och i grön mantel på en jättemussla, dragen af hvita hästar; en amorin bekransar honom, vid hans fötter hvilar Amfitrite. I fgr. ligger en nymf seende upp på Merkur, som sväfvar ned ur skyn. Till v. en mörk sky, sväfvande amoriner. — Sign. t. v. som n:r 329: *A. Bloemaert fe.*

T. 0,695; 0,98. — Lovisa Ulrika.

329. Porträtt af en gubbe. Bröstbild, halft åt h. Med tärdt ansigte, grått hår och helskägg; i brun rock, öppen framtill; ser uppåt med andäktig blick. — Sign. t. v. upptill.

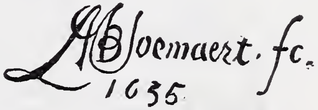

T. 0,375; 0,27. — Inventar. 1816. Se följ.

330. Porträtt af en gumma. Motstycke till n:r 329. Bröstbild åt h. Med skrynkligt ansigte, grått hår; ser ned framför sig. I hvit mössa och deröfver en gulhvit duk, bröstduk af liknande färg, gråaktig klädning. — Sign. t. h. nertill som n:r 329: *A. Bloemaert 1636.*

T. 0,37; 0,275. — Inventar. 1816. N:r 329 och 330 sedan äldre tid förvarade på Carlberg. — Samma gumm-ansigte i en tafla af Hendrik Bloemaert i van der Hoops saml. n:r 19, dat. 1632.

Bloemaert (Bloemaart), Hendrik. Holländsk.

Son till Abraham Bloemaert. F. i Utrecht omkr. 1601, † der 1662. Sannolikt lärjunge till sin far. Blef mästare i Utrechts Lukas-gille 1630—2. Verksam i sin fädernestad. — Porträtt- och genremålare.

331. Karl bärande en höna. Half fig., halft åt h. En äldre man med gråa mustacher och pipskägg; i yfvig, gul pelsmössa, grön rock. Han håller hönan med bägge händer framför sig och ser med talande min utåt. — Sign. t. h.

D. 0,76; 0,595. — Gustaf III.

van Bloemen (Blommen), Jan Frans, kallad **Orizzonte (Orizonte).** Flamsk.

F. i Antwerpen 1662, † i Rom omkr. 1748. Lärjunge till Ant. Goubau; utbildad i Rom under inflytande från Claude Lorrain och Gaspard Dughet. — Landskapsmålare och raderare.

332. Italienskt park-landskap. Lummig trakt. I fgr. till v. en kringbygd vattenbassin, en svängd väg leder upp till en balustrad (uppgång till Villa d'Este vid Tivoli?); en karl och två qvinnor. I bgr. skymtar en park med terrassbyggnad. Till h. lägre mark; en karl drifver en åsna.

D. 0,615; 0,74. — Martelli.

333. Backigt landskap med ett kloster(?). Motstycke till n:r 332. På en solbelyst kulle i mellanplanet ligger en vidsträckt byggnad, omgifven af cypresser och pinjer. Närmare fgr. på vägen en fårahjord, en herde i samtal med en naken man; till h. en karl vid ett skogsvatten.

D. 0,61; 0,74. — Martelli.

van Bloemen (Blommen), Peeter, kallad **Standaart (Standaerd, Stendardo).** Flamsk.

F. i Antwerpen 1657, † 1720. Sedan 1665—67 lärjunge till Simon van Douw, sedan 1673—4 mästare i Antwerpens Lukasgille. Vistades flere år i Rom (från omkr. 1694—5). Sedan 1699 direktör för akademien i Antwerpen. — Landskaps- och genremålare.

334. Två liggande kor. Till v. en svartgrå ko med det hvita hufvudet utåt; till h. en brungul ko, vänd inåt. Bakom till h. en backe; till v. inåt bgr. blånande fjerrutsigt. — Sign. t. v.

T. 0,195; 0,26. — Lovisa Ulrika. Med n:r 334—338 jfr t. ex. Schwerin n:r 76—83, dat. 1700—1719, som äro i samma art.

335. Hvilande boskap. Motstycke till n:r 334. I fgr. ligger en brungul ko, bredvid står en hvitfläckig; till v. ligga en get och ett får; till h. sitter en herde. Inåt bgr. fjerrutsigt. — Sign. t. h. som n:r 334: *P. v. B.*

T. 0,19; 0,25. — Lovisa Ulrika.

336. Mjölknings-scen. I fgr. hvilande nötkreatur, getter och får, en stående åsna; en bondqvinna mjölkar en svart- och hvitspräcklig ko, talar till en liten pojke, som i fgr. kastar sitt vatten. Bakom till v. bondgård. Till h. inåt bgr. blånande berglandskap. — Sign. t. h.

D. 0,47; 0,575. — Gustaf III.

337. Rytteri-läger. I fgr. till v. hästar bundna utanför en tältrad; längre bort en annan dylik rad tält och hästar. Till h. i fgr. två på marken hvilande krigare i samspråk. — Sign. som n:r 338 (på det främsta tältet): *P. v. B. 1702.*

D. 0,40, 0,48. — Holterman-Wahrendorff.

338. Fältläger. Motstycke till n:r 337. Vid ett stort träd en stor öfvertäckt proviantkärra, hästarne bundna dervid; till h. sitter en qvinna (marketenterska?) på marken. Längre bort tält, soldater, en häst. — Sign. (på ett tält) t. h.

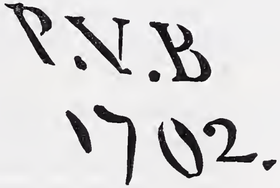

D. 0,40; 0,475. — Holterman-Wahrendorff.

1106. Lastade mulåsnor jämte deras förare. Uppför en backe åt h. gå tre mulåsnor i rad. Sist, i fgr., en helhvit med blått täcke, som är öfverströdt med gula liljor; en förare drager åsnan fram vid tygeln, en annan smäller på med piskan bakifrån. I fgr. till h. en rödbrun-fläckig och hvit hund.

D. 0,50; 0,61. — Köpt 1870.

Bogdani (Bogdane), Jakob. Ungersk (Nederländsk-tysk skola).

Af ungersk börd; fadern var ungerskt sändebud hos tyske kejsaren. Kom tidigt till England, der han arbetade för drottning Anna och blef (enligt Hoet) hofmålare hos konung Vilhelm III. (Arbeten af honom finnas ännu i Hampton Court.) Efter 40 till 50 års vistelse i England † i London 1720. — Fogel-, frukt- och blomstermålare.

520. Fruktfeston upphängd med blåa band. Upptill hänga valnötter, fikon, körsbär, smultron, ljusa plommon och klasar af ljusa drufvor; längre ned röda drufvor, mörka plommon, persikor m. m. Alla dessa frukter sitta på sina qvistar. Den breda festonen är upphängd med två gråblåa bandrosetter, som äro fästa, en på hvar sin sida, med spikar i väggen.

D. 0,59; 0,73. — K. M. Inventar. 1816. Redan der tillskrifven Jac. Bogdani. Senare A. Mignon. — För Bogdani talar ytterligare jämförelsen med hans dukar i Hampton Court. 1744 såldes på auktion i Haag en mängd blomster- och djurstycken af honom, hvilka kommo från England. Se G. Hoet, Catalogus II, 147.

Boguet, se **Gellée.**

du Bois, Guillam, eller **Willem.** Holländsk.

Mästare i Haarlems Lukas-gille allt ifrån 1648. Gjorde en studieresa i Tyskland tillsammans med Cornelis Begas m. fl., verksam i Haarlem, † der 1680. — Landskapsmålare.

617. Holländsk kyrkby. Kyrkan med sitt spetsiga torn ligger i mellanplanet till v., inbäddad bland löfträd och låga hus. I fgr. går landsvägen, — till v. en bonde och en pojke, som bära bördor, de gå åt h., en hund följer dem, vägen svänger till h. inåt den öppna bgr., ett lass, en ryttare m. fl. synas der. Bolmande hvitaktiga moln på himlen.

T. 0,35; 0,47. — Inventar. 1816. Tillskrifves der Jakob van Ruisdael. För G. du Bois talar afgjordt en jämförelse med bilder i Schwerin (n:r 89), Lille (n:r 176), Kassel (n:r 860 och en onumrerad i Habichsamlingen), Dulwich (n:r 157), Upsala (universitets saml.) samt i synnerhet ett landskap i grefve Czernins samling i Wien (enligt O. Granberg), två stycken (onumrerade) i Eremitaget, det ena dateradt 1649, äfvensom 3 n:r i Peter von Semenows samling i Petersburg.

Bol, Ferdinand. Holländsk.

F. i Dordrecht 1616, † i Amsterdam 1680. Kom helt ung (före 1640) till Amsterdam, blef lärjunge till Rembrandt, verksam der till sin död. — Porträtt- och historiemålare. Raderare.

344. Porträtt af ett fruntimmer. Half fig. Sitter halft åt v., ser utåt. Håller h. handen innanför barmen, låter den v. hänga i den gyllene halskedjan. Linnet öppet i

bröstet; den mörkgråa manteln (kappan) har åkt ner. Perlband på det bruna lockiga håret. — Sign.

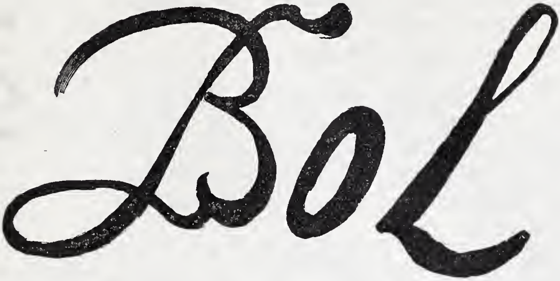

D. 0,88; 0,77. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Synes vara samma modell som »Lutspelerskan» å utställningen i Stockholm af äldre mästares taflor 1884, katal. n:o 15, dat. 1654.

Bolemyn, I. ? Okänd nederländsk mästare.

348. Blomglas och frukter. På ett gråmåladt träbord står ett litet lågt blomglas till v. med två skära törnrosor, en violett tulpan, konvaljer, förgät-mig-ej m. m.; bredvid på bordet står en gräshoppa; till h. små aprikosor (?) och en qvist körsbär. Grå bgr.

T. 0,32; 0,445. — Lovisa Ulrika. — Namnet I. Bolemyn är skrifvet med bläck på en gammal (förmodligen från 1700-talets början) papperslapp bakpå taflan, med nummer på. Namnet återfinnes oss veterligen ingenstädes, men skulle möjligen kunna vara samma slägtnamn som Bolomey eller Bolemey, hvilket bars af, bland andra, målaren Benjamin Samuel Bolomey i Haag på 1700-talet. Se Obreens »Archief», V.

Bonzi, Pietro Paolo, kallad **il Gobbo da Cortona** (efter födelsestaden) eller **de' Carracci** (efter hans lärare) eller **dalle Frutta** (efter hans älsklingsämne). Italiensk (Bolognesisk skola).

F. i Cortona, † i Rom 60 år gammal under Urban VIII (påfve 1623—1644). — Lärjunge till G. B. Viola och, troligen, Carraccierna. Verksam i Rom. — Landskaps- och stillebenmålare. Raderare.

33. Fruktstycke. På marken nedanför en sten-pilaster ligga vinrankor med hvita drufklasar, en sprucken melon, en ituskuren vattenmelon, plommon och äpplen; på pilastern en urna med frukt. I bgr. till v. landskap.

D. 1,54; 0,83. — Martelli.

34. Fruktstycke. Vinstock med hvita drufvor, nedanför står en korg med päron, på marken ligga två meloner (en klufven), fikon, granatäpplen, plommon.

D. 1,34; 0,98. — Martelli.

35. Fruktstycke. Motstycke till n:r 34. På ett bord äpplen samt hvita aflånga drufvor och en korg med drufvor och äpplen. Nedanför ligga tre vattenmeloner (en ituskuren) m. m., en bleckflaska står med växter uti.

D. 1,34; 0,99. — Martelli.

36. Frukthandlerska och en gosse. Grönsakshandel. En qvinna, en face, i röd klädning och hvit hufvudduk, väger ut körsbär åt en gosse, som står till h., skrattande, med en äggkorg på armen. Knästycke.

D. 1,21; 1,72. — Martelli.

(van) Boonen, Arnold. Holländsk.

F. i Dordrecht 1669, † i Amsterdam 1729. Lärjunge till G. Schalcken i Dordrecht, tog äfven inflytelse från C. Netscher. Efter en studieresa i Tyskland verksam i Amsterdam. — Porträtt- och genremålare.

349. Porträttgrupp: Marie Louise, fursten Johan Wilhelm Frisos af Nassau-Dietz-Oranien och West-Friesland gemål, samt hennes barn: Anne Charlotte Amelie (sedermera markgrefven Fredriks af Baden Durlach gemål) och Wilhelm Karl Henrik Friso. Modern sitter till v., nästan en face, i violett klädning och hermelinfodrad mantel. Framför henne till h. står dottern, i hvit klädning med blomkorg, hållande i handen brodern, som är klädd i blå rock och gul väst. Till h. utsigt i en park med springbrunn. — Sign. t. v.

D. 1,40; 1,08. — Drottningholm (till 1865); torde ha funnits der sedan äldre tid.

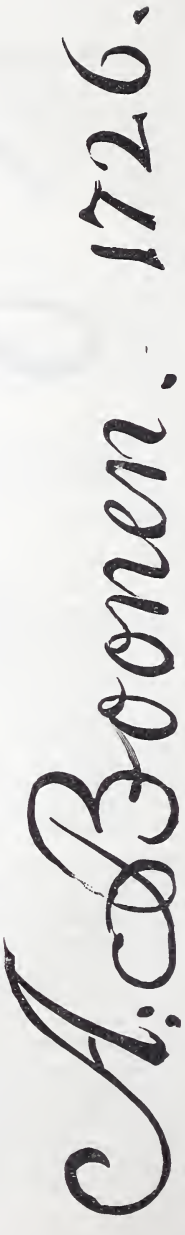

van den Bossche, Balthasar. Flamsk.

F. i Antwerpen 1681. Lärjunge till Gerard Thomas. 1696 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Efter några års vistelse i Frankrike verksam i sin fädernestad, † der 1715. — Porträtt- och genremålare.

339. En bildhuggare-atelier. Gårdsrum med svart- och hvit-rutigt stengolf. Två elever arbeta på en skulpterad grupp (två amoriner); flere liknande grupper. En äldre man sitter läsande ett bref, en bildhuggare, i brungul rock med röda uppslag, står bredvid. Till h. en tecknande gosse; en gumma kommer i dörren med ett krus och en tallrik. Inåt bgr. byggnader.

D. 0,485; 0,60. — Holterman-Wahrendorff. — Har ansetts erinra om den föga kände Smont (Smout) d. ä. (Sander IV, 126); förut tillskrifven P. v. Bloemens skola. Med N. M. n:r 339 jfr Antwerpen n:r 379 (sign. och dat. 1711), som i målningssätt är befryndad med vår och der åtminstone den ena af de skulpterade gossgrupperna återfinnes såsom dekoration i en gillesal. Dokt. Fremie i Antwerpen eger af v. d. Bossche en »Beeldhouwersfamilie in het Werkhuis», dat. 1711. Konstnärsatelierer var ett älsklingsämne för honom.

340. Målare-atelier. Motstycke till n:r 339. I midten sitter vid sitt staffli en äldre artist, orakad, med glasögon, luden mössa, grå rock; ser åt v., der en lärling står och rifver färg. Rundtomkring i rummet unga elever vid stafflin och ritbräden. En gumma kommer in genom dörren till h. Dagern faller in genom ett stort fönster till v.

D. 0,49; 0,605. — Se n:r 339. — Möjligen är det målade porträttet, som står i h. hörnet, artistens eget porträtt. Har någon likhet med mannen, som tittar fram bakom kolonnen i h. hörnet å n:r 379 i Antwerpen.

Both, Jan Dirksz. Holländsk. — I hans art.

F. i Utrecht inemot 1610, † der 1652. Lärjunge sedan 1624 till Abraham Bloemaert, fick sin egentliga utbildning i Italien under inflytande från Claude Lorrain. Verksam i Utrecht (sedan 1644). — Landskapsmålare och raderare.

350. Italienskt landskap. I fgr. landsväg, två karlar och en qvinna hvila bredvid, längre bort flere figurer. Till h. sträcka sig höga berg inåt bgr.; vid deras fot en stad på udden vid en sjö.

D. 0,62; 0,755. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — N:r 350 och 351 kallas på förra stället »i Berchems smak», på det senare »i Boths manér».

351. Italienskt landskap. Motstycke till n:r 350. I fgr. till h. ett vatten med byggnader och löfdungar, tre fiskare,

två badande; till v. klippmark, figurer på en väg; en bergshöjd, som sträcker sig inåt bgr.

D. 0,63; 0,755. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Se n:r 350.

1071. Berg-landskap; bondfolk och kreatur vid ett vad. Öfver bäcken i fgr. till h. bär en karl en qvinna på ryggen, en annan karl leder en åsna, på hvars rygg en qvinna sitter. På andra sidan går vägen upp bland höga berg. Till v. fri utsigt öfver landskapet i bgr. med vatten och höjder. Nästan klar himmel.

D. 0,71; 0,89. — Inköpt 1869.

352. Landskap med berg och sjö. I fgr. en fiskare i röd tröja vid sjön; längre in till h. ett högt berg, en bäck störtar ned i sjön; några träd på bergets sluttning (ett litet barrträd) och vid dess fot.

T. 0,49; 0,38. — Inventar. 1816. Figurerna sägas der vara af Andreas Both.

353. Landskap med vattenfall. I fgr. löfträd, till h., och stora klippblock; mellan dessa ett litet vattenfall. I mellanplanet sjö, till v. stort berg med fästning ofvanpå. Inåt bgr. berg.

D. 0,38; 0,49. — Martelli.

Boucher, François. Fransk.

F. i Paris 1703, † der 1770. Sysselsatte sig i sin ungdom med teckningar och gravyrer för planschverk (hos gravören F. Cars d. ä.). I målning lärjunge till F. le Moyne. Efter tre års vistelse i Italien återvände han till Paris 1731, blef ledamot af akademien 1734, professor 1737, rektor 1761, direktör och förste hofmålare 1765. Verksam i Paris; en af de mest firade konstnärerna på sin tid. — Målade i alla arter. Gravör.

770. Venus' triumf. V. tronar på en mussla i midten bland ett talrikt följe af tritoner och nymfer, som drager fram åt v. öfver böljorna på delfiner. I luften sväfva amo-

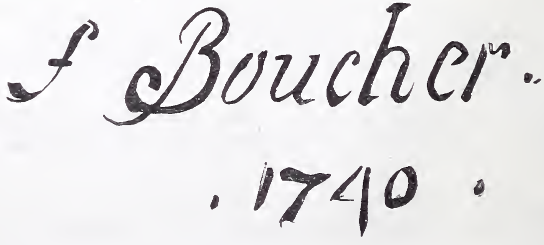

riner, som hålla öfver V. en lång, röd- och hvit-randig duk, hvilken bugtar sig för vinddraget. I fgr. till h. lyfter en af tritonerna en nymf, hvilken i ett musselskal räcker perlor åt V.; till v. blåsa tritoner i stora snäckor. Till v. hafvet, till h. klippor. — Sign. t. v.

D. 1,30; 1,62. — K. G. Tessin; af honom inköpt i Paris från Boucher för 1,600 livres och hemförd till Sverige 1741. Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Ett af Bouchers förnämsta arbeten. Utställdt i Louvren 1740 (n:r 9 i kat.) under titel »*La naissance de Venus*, ou cette déesse sortante du sein des eaux avec les Graces, accompagnée des Tritons, des Néréides et des Amours». I senare tid kallad »Galatheas triumf». Graverad af Boilvin i Gazette des Beaux Arts 1874 och i »François Boucher par Paul Mantz » Boucher har flere gånger varierat denna kompositon (enl. Clement de Ris i Gazette d. B. A. 1874 sjelf graverat alldeles samma?). Se en oljemålning i Hertford House i London samt gravyrer efter Boucher af J. Daullé, Claud Duflos och Levasseur. — Kompositionens hufvuddrag, hvilka antydas redan af Filostratos (»Galathea»), återfinnas mer och mindre varierade i arbeten af Rafael, Albani, Poussin, Ant. Coypel m. fl. under titel Venus' eller också Galatheas triumf. — Fotografi af J. Jæger.

771. Leda och svanen. Leda jämte en annan nymf, bägge nästan nakna, sitta framför en trädbevuxen klippa bland vassen vid en bäck; till v. i fgr. L., som håller sin v. hand på kamratens axel och lyfter i förundran sin h. arm mot svanen, som tränger sig fram till henne från v. Leda sitter på en rosenröd duk, hennes kamrat på en brunröd. — Sign. i midten.

D. 0,60; 074. — K. G. Tessin (af honom hemförd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Graverad af A. H. J. Degmaír (enl. gravyren fans taflan då hos »Rosselin» i Paris) och William Wynne Ryland. — Fotografi af J. Jæger.

772. Modehandlerskan. En ung dam sitter i morgondrägt vid sitt toalettbord framför fönstret, till v., och vänder sig tillbaka mot den lika unga modehandlerskan, till h., hvilken ligger på knä framför en af sina askar och visar sina varor. Den unga damen pröfvar just nu ett grönt band. Bakom modehandlerskan till h. liggger en katt i

en gulklädd länstol, och derbakom synas sängens ljusröda draperier. — Sign. t. h.

D. 0,64; 0,53. — Lovisa Ulrika; inköpt genom Tessin. Drottningholm (till 1865). — Graverad af Gaillard under titel »La marchande de modes». Ett exemplar såldes 1769 på Prousteaus auktion (kat. n:r 53. Enl. Cl. de Ris i Gazette d. B. A. 1874). Afsedd att framställa »Morgonen» i en serie af »Dagens stunder»; se L. Dussieux: »Les artistes français à l'étranger», pag. 461, P. Mantz: »F. Boucher», sid. 97. En repetition i mindre format i Hertford House i London. — Fotografi af Jæger.

768. Venus' toalett. Venus sitter, något till h., på en soffa vid sin spegel bland ljusa fladdrande draperier. En af gratierna står bakom och fäster ett perlband i hennes hår; en annan knäböjer till v. och räcker henne blommor på en tallrick; längst till v. står den tredje. En amorin till h. i fgr. räcker henne ett perlband. I bgr. träd och en fontän. — Sign. t. h.

D,98; 1,30. — Varit dörrstycke på Stockholms slott. — Samma komposition, något varierad, är graverad af Claude Duflos; i denna »La toilette de Venus» är Venus naken och de små amorinerna flyga upp öfver henne med ena ändan af ett draperi.

769. Badande nymfer och amoriner. 4 nymfer, nästan nakna, lägrade vid en bäck i fgr. Längst till h. sitter en af dem i profil med benen sträckta ut i vattnet, en annan, något till v. sitter högre än de andra, nästan en face, och ser ned på de två små nakna amorinerna till v. i fgr., af hvilka den ene leker med en hvit dufva, den andre plaskar i det grunda vattnet. I bgr. trädgrupper. 8-kantig.

D. 1,11; 1,47. — Varit dörrstycke på Stockholms slott. Har också kallats »Venus och gratierna i badet».

773. »Pense-t-il aux raisins»? En gosse och en flicka, klädda som herde och herdinna, sitta i fgr. tilll h. på en liten backsluttning med träd och en gammal mur; han sitter vid hennes fötter, vänder sig om och ser på henne,

och pekar frågande på de drufvor, hon bär i en korg, under det hon för ett drufbär till hans mun. Får och getter äro lägrade omkring. Till v. landskap med vatten och byggnader. — Sign. t. h.

D. 0,76; 0,89. — Tillhört Tessin eller ock af honom inköpts för Lovisa Ulrikas räkning. Drottningholm (till 1865). — Graverad af Boucher sjelf under titel: »Pense-t-il aux raisins?» samt af J. Ph. Le Bas, som tillegnat sin gravyr åt Hårleman. Ett slags motstycken till n:r 773 äro »La musique pastorale» och »Les amusements de la campagne» graverade efter Boucher af J. Daullé 1754.

Boudewyns (Bauduins, Baudouin), Adriaen Frans. Flamsk. — Tillskrifven.

F. i Bryssel 1644, † der 1700(?). 1665 mästare i stadens Lukas-gille. Vistades några år i Frankrike. Sedan 1677 verksam i Bryssel. — Målade torgscener o. d., samt raderade efter A. v. d. Meulen.

354. Torgscen. I fgr. torgplats vid sjön (till h,); matvaru-försäljare, herrskapsfolk, herrar i österländsk drägt. Längre bort till v. stadsport med rund-torn; till h. inåt bgr. hafvet med fartyg.

D. 0,35; 0,49. — Gustaf III. Tillskrefs redan der Boudewyns. — *Peeter Bout* (1658—1702) har målat figurerna i många af Boudewyns taflor. — N:r 354—5 likna ganska mycket till arten Boudewyns och P. Bouts arbeten i Braunschweig och Antwerpen, men dessa äro något omsorgsfullare och elegantare i behandlingen.

355. Torgscen. Motstycke till n:r 354. I fgr. ett torg vid sjön (till v.); matvaru-försäljare, herrskapsfolk, herrar i österländsk drägt. Längre bort till h. stadsport med torn-byggnader, närmare vattnet en öppen hvalfport. I fgr. till v. hala 6 karlar in en fiskarbåt till stranden.

D. 0,35; 0,49. — Gustaf III. — Se n:r 354.

Bourdon, Sébastien. Fransk.

F. i Montpellier 1616, † i Paris 1671. Kom vid 7 års ålder till Paris och blef lärjunge till en målare Barthélemy. Efter en tids vistelse i Italien verksam i Paris, der han var en af de

12 artister, som 1648 grundade »l'Académie royale de peinture et de sculpture» och blef professor. Vistades under Kristinas sista regeringsår, 1652—4, i Stockholm såsom förste hofmålare; återvände sedan till Frankrike, konstakademiens rektor 1655. — Religiösa och antikt-mytologiska målningar, porträtt och genremålningar. Gravör.

899. Den heliga familjen. Maria i blå mantel och röd klädning, sitter vid en kanelerad kolonn i en förfallen byggnad, hon håller om det sofvande Kristusbarnet med h. armen och lyfter med v. handen täcket på vaggan, som står bredvid till h. Bakom till v. står Josef lutad mot sin staf; till h. skymta bakom kolonnen en åsna och en oxe.

T. 0,64; 0,525. — Sannolikt i Sackska saml. och sedan i Gustaf III:s. Drottningholm (till 1865). Redan hos Gustaf III tillskrifven Bourdon, har senare tillskrifvits S. Vouet.

1072. Porträtt af drottning Kristina. Half figur åt v., hufvudet halft en face, blicken utåt. Mager gestalt, blek hy, ögongloberna spända, det gråbruna håret hängande i lockar ned på axlarne. Drägt svart med bandrosetter ofvanpå hvit under-klädning (chemisette).

D. 0,72; 0,58. — Inköpt 1869. — En replik bland många, mer och mindre varierade, graverade af R. Nanteuil (1654), P. Tanjé, Michel Lasne, Alex. Tardieu. Jfr Dussieux: »Les artistes français à l'étranger», sid. 448.

Bourguignon, se **Courtois, Jaques.**

Brakenburgh (Brakenburg), Richard. Holländsk.

F. i Haarlem 1650, † der 1702. Skall hafva varit lärjunge till A. v. Ostade och H. Mommers; kanske ock till Jan Steen, i hvars art han stundom målade. Verksam i Haarlem, 1687 mästare i dess gille. — Genremålare. Raderare.

356. Dansgille i en bondstuga. Rummet fullt af bondfolk. I midten dansar ett ungt par fram en face; framme i fgr. sitter till v. en gubbe och spelar lira, till h. framför en tunna en qvinna med en skål i handen, en karl kysser henne. I bgr. till h. spisen, till v. dörren; mellan dem ett stort fönster med små rutor, i öfversta luften glasmålningar. — Sign. t. v.

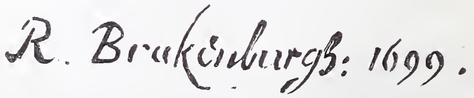

T. 0,66; 0,83. — Lovisa Ulrika (der värderad till 1,000 dukater). Gustaf III. — Ett af mästarens bättre arbeten. Nästan motstycken

till n:r 356 äro 707, 708 i Wien (dat. 1699, med samma mått) samt n:r 619 i Braunschweig (dat. 1689, med snarlika mått); äfven vissa typer äro desamma.

Bramer, Leonard. Holländsk.

F. i Delft 1595, † der 1673 eller 1674. Efter flere års vistelse i Italien verksam i Delft (alltifrån 1629). Tog starkt inflytande af Elsheimer och räknas bland Rembrandts föregångare. — Bibliska och antikt-mytologiska målningar.

1158. Kristi födelse med herdarnes tillbedjan och englarnes lofsång. Nattstycke. I fgr. flere tillbedjande herdar samt två englar. Högt uppe bland molnen till h. en krets af musicerande englar, ändå högre upp till h. andra englaskaror. Häruppifrån nedströmmar öfver alla grupperna en bred ljusfåra med skarpa strimmor på figurerna. Flyktigt utförande. — Sign. till h.

D. 0,88; 0,73. — Skänkt af grosshandlaren Josef Jacobson 1872.

de Bray, Jan. Holländsk.

F. i Haarlem, † der 1697. Äldste son till Salomon de Bray, hvilken gifte sig 1625. Stod i sin äldre period under Frans Hals' inflytande. Verksam i Haarlem. — Historie- och porträttmålare.

1120. Gosse blåsande flöjt. En halfvuxen gosse, mager och med blekt ansigte, sitter på en grönmålad trästol halft åt h. och spelar på sin flöjt, i det han vänder ansigtet och blicken upp åt v. Klädd i röd barett, pipkrage, gröngrå rock. På den ljusgråa väggen hänga till h. en fiol med stråke och en ljusgul flöjt. Skarp gråblek dager. — Sign. på den hängande flöjtens öfre ända.

D. 0,73; 0,62. — Skänkt 1871 af H. K. H. hertigen af Östergötland prins Oskar (Oskar II). Tillhört Lovisa Ulrika (1760; då uppgifven vara af Frans Hals), Fredrik Adolf, grefve Magnus Brahe, enkedrottning Desideria. — Har tillskrifvits F. Hals skola. Jämförelsen med Jan de Brays verk i Haarlem, i synnerhet n:r 11 (dat. 1663) och n:r 12 (dat. 1664) gör det sannolikt, att denne äfven målat vår flöjtblåsare.

van Bredael (van Breda), Peeter. Flamsk.

Den äldste bland de många artisterna af denna familj och far till de tre målarne Jan Peeter, Joris och Alexander. F. i Antwerpen 1629. 1640—4 lärjunge till den yngste D. Ryckaert (III). Efter en tids vistelse i utlandet (Spanien o. s. v.), verksam (åtminstone från 1648) i Antwerpen, 1651 mästare i dess Lukas gille. — Marknads- och landskapsbilder.

339. Italiensk marknad. Öppen plats utanför en stad med utsigt öfver ett vidsträckt landskap. En mängd bondfolk och kreatur. I fgr. till h. framför ett hus en grupp drickande; i midten dansande, som tagit i ring, spelmän ackompanjera dem; till v. kreatur som mjölkas. Längre bort till v. en husgrupp, till h. en flod och på dess andra sida en väldig bergshöjd. I bgr. sjö och höga berg, som förtona sig i solröken. — Sign. t. v.

D. 0,70; 0,88. — Gustaf III. — N:r 359, 360 i alldeles samma art som de två styckena, på samma sätt signerade, i Brügges akademiska museum. Våra ha förut tillskrifvits Jan Peeter van Bredael.

360. Italiensk marknad. Motstycke till n:r 359. En mängd bondfolk, får- och get-hjordar, lastade åsnor m. m. I fgr. till h. grönsaksförsäljning framför en förfallen byggnad; i midten brunn med stängsel omkring, till v. en bäck, hvari en ridande fåraherde låter sin häst vada. Inåt bgr. vidsträckt landskap, en stad, och till h. en väldig bergshöjd med en kyrka och andra byggnader på afsatserna. — Sign. t. v. som n:r 359: *Peeter van Bredael.*

D. 0,70; 0,88. — Se n:r 359.

van Brée, Matthias Ignatius. Belgisk.

F. i Antwerpen 1773, † der 1839. Lärjunge till P. J. van Regemorter. Reste helt ung (1796) till Paris, der lärjunge till Vincent. Återvände till Antwerpen 1804, direktör för dess konstakademi 1827. Utöfvade stort och välgörande inflytande på den belgiska målningskonsten. — Historiemålare. Skulptör.

361. En förnäm familj ger almosa i en park. I midten frun med parasoll och på armen en mops, till v. yngsta barnet i en liten vagn, dragen af en get, en negerbetjent håller tömmarne; till h. de äldre barnen, en flicka ger en slant åt en fattig moder med två barn. På andra sidan ett stängsel synes, i bgr. ett slott. — Sign. t. v.

T. 0,565; 0,84. — Inventar. 1816. — Mindre betydande ungdomsarbete.

Breenbergh (Breenborch), Bartholomeus. Holländsk.

F. i Deventer 1600. † i Amsterdam 1660 eller 1663. Vistades flere år i Rom (ännu 1627); tog der stark inflytelse af Elsheimer. Arbetade stundom samman med Poelenburg. Verksam i Amsterdam (åtminstone sedan 1633). — Landskapsmålare. Raderare.

362. Italienskt landskap med gamla byggnader. I fgr. till h. en höjd med byggnader, delvis i ruiner, solbelysta; en rödklädd man går åt h. med staf på axeln. Till v. i bgr. fjerrutsigt öfver en lägre liggande, blånande slätt (haf?). — Sign. t. h.

K. 0,15; 0,195. — Inköpt 1867 efter hofindenten L. J. von Röök. — Målad i samma art som till ex. Kassels n:r 494, 493 (dat. 1639) samt följande (n:r 363, dat 1646).

363. Italienskt landskap med ruiner. I fgr. till h. en hög och smal ruin, bredvid till v. står en åsna, ett lejon har kastat ryttaren till marken; till v. en höjd med väldiga ruiner. Inåt bgr. lågland, begränsadt af berg. — Sign. i midten.

T. 0,38; 0,46.

van Brekelenkam (Brekelenkamp), Qvirijn Gerritsz. Holländsk.

F. i Zwammerdam nära Leiden, † i Leiden 1668. Verksam i Leiden; 1648 mästare i dess Lukas-gille. Daterade bilder 1648—1668. — Genremålare.

358. Fruntimmer, som tvättar händerna. Står halft åt v., framför en stol, håller händerna öfver ett fat; en tjenstequinna slår vatten öfver dem ur en tillbringare. Damen är klädd i hvit hufvud- och bröstduk, ljusröd, hvitbrämad kofta, röd kjol och hvitt förkläde. På stolen ligger en handduk, på golfvet bakom henne står en vattenhink af bleck. I bgr. till h. en säng. — Sign. t. v.

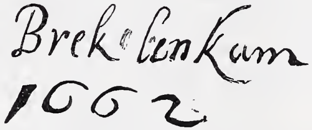

T. 0,48; 0,36. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Samma dam n:r 610 i Braunschweig (dat. 1662).

357. Läsande gumma. Sitter halft åt v. i sin kammare framför en brasa, med värmpanna och läser genom glas-

ögonen i en stor bibel, med fötterna på en pall. I hvit mössa och krage, röda ärmar och mörkgrön kjol. Till h. står ett bord med fat och tallrikar, smör och bröd. I bgr. sängen och en trappa upp till vinden. — Sign. till h. (på brödbullen).

T. 0,39; 0,46. — 1816 års inventar. — Gummans typ återfinnes i flere af B:s taflor, t. ex. i Sixska saml. i Amsterdam. Årtalets tredje siffra otydlig; har troligen varit 6.

1353. Gumma ansar hufvudet på en gosse. Hon sitter vänd mot v. i närheten af ett fönster; en halfvuxen gosse står framför henne med hufvudet lutadt i hennes knä; en flicka till v., närmare fönstret, ser på. Gumman är klädd i svartbrun, framtill nedviken filthatt, hvit krage, svart lif med röda ärmar och grönt förkläde. Gossen bär bruna vidbyxor och en grågrön jacka. Hans hatt ligger på golfvet. Till h. i den mörkare delen af rummet står en spinnrock samt kring en tunna en qvast och åtskilliga kökssaker. — Sign. till v.

T. 0,47; 0,66. — Inköpt 1882.

Breydel, Karel. Flamsk.

F. 1678 i Antwerpen, † der 1733. Lärjunge till P. Ykens (1691—5) och P. Rysbrack. Efter några års vistelse i Tyskland och Amsterdam, verksam (från 1703) i Antwerpen och äfven andra belgiska städer. — Bataljmålare.

1177. Rytteristrid. Drabbning mellan turkar (fanor med halfmåne) och österrikare. I fgr. hvimmel af stridande, i midten en helhvit häst med blå sadel ikullfallen. I mellanplanet till h. ett rundtorn med krenelerad mur, ett smärt löfträd reser sig vid muren. På fältet i bgr. andra stridande skaror; horisonten begränsas af höjder, klar himmel med lätta moln.

T. 0,28; 0,34. — Karl XIII (Rosersberg). Inköpt 1873 på auktionen efter Karl XV.

1178. Rytteristrid. Motstycke till n:r 1177. I fgr. till h. en ruin: två smärta kolonner med ett stycke arkitrav, närmare åskådaren en urna på stort kubiskt fotställ. I bgr. strid på fältet kring en fästning med två runda torn, insvepta i krutrök; till h. branta bergsluttningar. Klarblå himmel. — Sign. t. h.

T. 0,28; 0,34. — Se n:r 1177.

Bril, Pauwel (Paulus). Flamsk. — Kopia efter.

F. i Antwerpen 1554, † i Rom 1626. Lärjunge till D. Oortelman i Antwerpen och till sin bror Matheus d. y. i Rom; bägge bröderna kommo till Rom något af de närmaste åren efter 1572. Utbildad i Rom under inflytelse från Tizian, Annib. Carracci m. fl. italienare. — Landskaps- och sjömålare. Raderare.

375. Landskap; andjagt. Ett skogsvatten, omgifvet af tät löfskog; i fgr. till h. två skyttar på lur, en skjuter på änder (till v.). Vid stranden två hvita kor. I bgr. äng med herdar och nötkreatur.

D. 1,005; 1,20. — Lovisa Ulrika. Köpt ur Fonspertuis' saml. för 351 livres (n:r 387 i Gersaints katalog). — Gammal kopia eller möjligen repetition efter n:r 67 i Louvren, afbildad i Ch. Blanc's »Histoire des peintres» samt i »History of painters» (London 1877); graverad af Duparc i »le Musée royal».

van den Broeck, Elias (Elis). Flamsk.

F. i Antwerpen omkr. 1653, † i Amsterdam 1708. Som hans lärare nämnes (af Houbraken) Ernst Stuven. Han blef 1673 mästare i Lukas-gillet i Antwerpen, men flyttade derifrån (efter 1685) till Amsterdam. — Blomster- och fruktmålare.

1357. Blommor, ödlor och insekter. Ljusröda törnrosor, en ljusröd pion, blå konvolvler m. fl. blommor äro löst satta i en grå stenvas på fyrkantig fot. Stenskifvan, hvarå vasen står, täckes till en del af bladväxter; till h. en planta med stora, rynkiga, ludna blad. Här och hvar insekter, sniglar, ödlor; en orm söker fånga en gräshoppa. — Sign. (å vasen): *Elis v. den Broeck.*

D. 0,62; 0,52. — Inköpt 1883.

Bronzino, egentligen **Angelo di Cosimo di Mariano.** Italiensk (florentinsk skola). — Tillskrifna.

F. i Monticelli nära Florens omkring 1502, † i Florens 1572. Lärjunge till Raffaello del Garbo, sedan till Pontormo, utbildad genom studiet af Michel Angelo. Verksam i Florens. Mest framstående som porträttmålare; målade särskildt många porträtt af medlemmarne i den mediceiska familjen. — Bibliska, allegoriska, antikt-mytologiska bilder, porträtt.

37. Porträtt af Isabella af Medici. Bröstbild en face, något åt v. Ung flicka med blek hy, kort, brunt hår, uppstruket i pannan med små lockar åt sidorna. Hon ser nedåt. I blågrå klädning med halsstycke af spetstyll och liten krage af samma slag; örhängen af guld och hvita perlor. Gröngrå bgr. — Upptill till v. måladt: *D . ISABELLA . DE . MEDICE.*

T. 0,44; 0,36. — Inköpt 1852 ur N. J. Byströms saml.

Bruandet, Lazare. Fransk.

Lefnadsförhållanden okända. Målade ofta vyer af Paris och imiterade Ruisdael. En tafla i Louvren (motiv från Fontainebleau) är daterad 1785. † 1803.

774. Skogslandskap. Vägen kommer, till v., fram ur en tät löfskog, en bonde, rödklädd, går ned mot fgr., drifvande ett par oxar fram för sig; midt i fgr. en ensam ek. Till h. inåt bgr. vidsträckt landskap med vatten och höjder. — Sign. t. h.: *Lazare Bruandet.*

T. 0,42; 0,60. — Inventar. 1816.

Brueghel, Abraham, kallad (i Rom) **Ryngraaf.** Flamsk.

F. i Antwerpen 1631, son till Jan Brueghel d. y. (II) och sonson till Fluweelen-Brueghel. Verksam i Rom, medlem af dess Lukas-gille. — Blomster- och fruktmålare.

374. En flicka tager ned en drufklase. Hon står till v., bar-armad och i urringad klädning, med perlor i hår och öron samt halsband om halsen, framför ett bord fullt med frukter och blommor; hon ser upp på en präktig, violett drufklase, hvilken hon just står i begrepp att taga ner från vinstocken, der den ännu hänger. — Sign. t. v.

D. 1,10; 1,425. — J. N. Byström. — Jfr en liknande signatur i Rotterdam n:r 47 (katal. 1883).

Brueghel (Breughel, Bruegel), Jan, kallad **Fluweelen** eller **Sammets-Brueghel.** Flamsk.

F. i Bryssel 1568, † i Antwerpen 1625. Son till Peeter Brueghel d. ä., och yngre bror till Peter Brueghel d. y., lärjunge först till sin mormor Marie Verhulst, som var miniatyrmålare, sedan till P. Goetkint i Antwerpen. Efter några års (1593—6) vistelse i Italien, verksam i Antwerpen; 1597 mästare i dess Lukas-gille; hofmålare hos hertig Albrekt och Isabella. — Sonen Jan d. y. (II) målade i fa-

derns art; ofta svårt att skilja hans och äfven andra lärjungars arbeten från Jan d. ä:s. — Landskaps-, blomster-, figur- och fruktmålare.

370. Landskap med landtgårdar. I fgr. en rödklädd herdepojke med får och hund, två karlar och två qvinnor stå vid en lastad hvit häst; ett stycke bort till h. står utanför ett af husen en stor öfvertäckt vagn, dragen af tre hästar. I bgr. skymta bland träden en gård och, till h., en kyrka. — Sign. t. h.

T. 0,27; 0,38. — J. G. Netzel. — Samma signatur och årtal som å n:r 157 i Kassel.

1099. Vas med blommor och insekter. Vasen af glaserad fajans med upphöjda figurer och (gröna) ornament å violettbrun grund. Buketten rik: tulpaner, törnrosor, blåa svärdsliljor m. m. På blommorna mindre insekter; på bordet två skalbaggar (till v. en sydamerikansk art, till h. en ekoxe), en törnrosknopp, mindre insekter och snäckor.

T. 0,73; 0,59. — Köpt ur generaldirektören G. F. Almqvists samling för 500 kr. 1870. Har tillhört enkedrottning Desideria. — Motstycken till vår: n:r 678 i Antwerpen, n:r 688 A i Berlin.

601. Se nedan under Rubens.

Brueghel, Jan. — Af honom sjelf eller i hans art.

366. Flodlandskap (från Rhen?). Floden gör en sväng inåt bgr.; på bägge stränderna byggnader bland löfskog; på h. stranden flere väderqvarnar vid en öppen plats med bondfolk, kreatur, båtar; på v. stranden en kyrkby och, längst i fgr., väderqvarn på en liten höjd, vid hvars fot karlar och qvinnor äro sysselsatta vid tre båtar. Midt i fgr. en roddbåt med män och sadlade hästar.

T. 0,44; 0,63. — Lovisa Ulrika. Gustaf III.

367. Landskap med Diana, nymfer och Aktéon. I en klippgrotta i fgr. Diana och två nymfer afklädda vid en skogsbäck, de se sig förskräckta om bort åt h., der A. kommer gående uppe i en grottöppning. I bgr. till v. blågrön löfskog, skogsvatten med hjortjagt.

K. 0,37; 0,27. — Martelli. — Figurerna erinra om Rottenhammer.

368. Landskap med en landtgård. I fgr. går vägen öfver en hvalfbro åt v. uppför backen till en gård bland lummiga träd; på vägen bondfolk, hästar och kor; en ryttare

i röd tröja, på brun häst och förande en gul handhäst, möter en bondqvinna, som vid ena handen leder sin lille son, vid den andra sin skrålande man.

T. 0,37; 0,54. — Inventar. 1816. Der tillskrifven Helfvetes-Brueghel.

369. Landskap med ett rastande sällskap. I fgr. ett dussin menniskor, som stannat vid vägen, hvilken går öfver en högt belägen, trädbevuxen kulle; en ryttare, tre bondvagnar. Från kullen en mycket vidsträckt utsigt öfver slättlandet inåt bgr. På en bergshöjd i mellanplanet till h. ett kloster, nedanför hvilket en stad ligger vid floden.

T. 0,25; 0,34. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven P. Brueghel. Erinrar i behandlingen mycket om n:r 119 i Schwerin, (hvilken har märket *P. B.*, men dock med skäl tillskrifves Jan B.), Kassel n:r 154 (dat. 1597) och n:r 155 (sign. och dat. 1598), m. fl.

371. Landskap med vattenqvarn. I mellanplanets midt står qvarnen med sitt stora hjul vid strömmen och omgifves af byggnader; en kärra med mjölsäckar, dragen af en hvit häst, står utanför den stora stenbyggnaden på h. stranden. Strömmen går ända fram i fgr., der en kärra med en bondfamilj gör halt på v. stranden. I bgr. starkt blånande landskap.

K. 0,205; 0,255. — J. G. Netzel.

Brueghel, Peeter d. y. (II), kallad **Helfvetes-Brueghel.** Flamsk.

F. i Bryssel 1564—5; äldste son till P. Brueghel (I) och bror till Jan (Sammets-Brueghel). Som mycket ung blef han lärjunge till G. van Conincxloo i Antwerpen; 1585 mästare i Lukasgillet der. Verksam i Antwerpen. † der 1638. — Figurmålare. Valde gerna fasansfulla ämnen, deraf det ofvan angifna namnet.

1299. Syndafloden. Mörk tafla med en mängd ytterst små figurer. Undan den stigande floden, till v., fly de nakna menniskorna i förtviflan upp på klippor, med gräsplättar och träd, till h. Till v. Gud Fader i skyn nedsväfvande i en gloria af englar. Utsigt i den starkt blånande bgr.

K. 0,19; 0,27. — Skänkt af grefve A. Bielke 1874.

Bueckeleer (Buecklaer, Beucklaer, Beukelaar), Joachim. Flamsk.

F. i Antwerpen, lefde ännu 1575 (datum på en tafla i Eremitaget). Lärjunge till sin onkel Peeter Aertsen. 1560 intagen i Antwerpens Lukas-gille. Målade hälst stora genrestycken i sin lärares art, mera sällan kyrkliga bilder. De förra, realistiska

bilder ur Antwerpenlifvet, rönte dock ringa bifall hos samtidens bildade publik, som svärmade för den italienska konsten. I hans bibliska bilder äro ofta de genreartade förgrunderna hufvudsak såsom här i våra taflor. Verksam i Antwerpen.

321. Torghandel; Kristus visas för folket. I fgr. karlar och qvinnor vid sina korgar och kärror, som äro fylda med grönsaker, frukter och andra matvaror. Längre bort en offentlig byggnad med kolonner; Kristus står med bundna händer och törnekrönt på plattformen, en folkhop nedanför. Längst till h. i bgr. gisslas Kristus; till v. bär Kr. sitt kors, på långt afstånd Kr. på Golgatha. — Dat. (på en brunn i mellanplanet): *1561.*

T. 1,23; 1,65. — Inventar. 1804. — Har samma slags gamla ram från 1600-talet (med samma profilering och samma flätade vigglika ornament) som n:r 294 af Refinger. Sannolikt, att hela serien af Refingers, A. Schöpfers samt Bueckeleers taflor af ålder sutit på Gripsholm (möjligen ock förvärfvats hit till Sverige på samma gång). Se anm. till n:r 294, Refinger.

325. Köksscen. Knästycke. En ung qvinna till v., bararmad, i röd klädning, svart lifstycke och hvitt förkläde, sitter och håller en plockad fogel i ena handen, en knif i den andra. Till h. står en annan qvinna, i blå tröja och röd kjol, lutad öfver en bunke med en oplockad fogel i. I h. hörnet tre plockade foglar; till v. ljusstake m. m. — Dat. till h. upptill: *1562.*

T. 0,845; 1,28. — Gripsholm 1865.

322. Torghandel; Kristus visas för folket. Qvinnor och (färre) karlar sitta vid sina grönsaker, frukter och andra matvaror; i fgr. till h. en slagtarbutik, en karl i röd jacka och hållande hatten bakom sig visar bortåt. I mellanplanet en obelisk, pojkar klänga upp kring den. I bgr. står Kristus framför en hög husgafvel; mängden står nedanför med uppsträckta händer. Längre inåt bgr. gatuperspektiv med kyrka och andra byggnader i renässans-stil. — Sign. t. h. (vid slagtarbutiken) samt dat. *1565.*

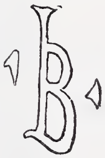

T. 1,46; 1,48. — Inventar. 1804.

323. Matvaru-handel; Kristus lärer i ett tempel. I fgr. två unga qvinnor, hållande ett köttstycke vid ett bord, fullt med dödt villebråd, frukter, krus m. m.; en kalkon

och en fasan upphängda öfver bordet. Något längre till h. en qvinna med ett stekspett; en äldre man sitter med ett krus i handen. I bgr. en hvalf-portik med brunspräckliga kolonner; Kristus sitter lärande bland några qvinnor. — Sign. t. v. upptill samt dat. *1565*.

T. 1,30; 2,01. — Gustaf III.

324. Fiskhandel; Kristus visas för folket. I fgr. till h. står en fisksäljare vid ett bord med skurna fiskstycken (stor torskfisk); till v. sitter en ung qvinna vid en fiskbunke, en karl fattar i henne bakifrån och ser på henne. I bgr. ser man genom ett bredt porthvalf Kristus, som visas för den tillströmmande mängden; till v. hamn. — Sign. t. v. (på porten).

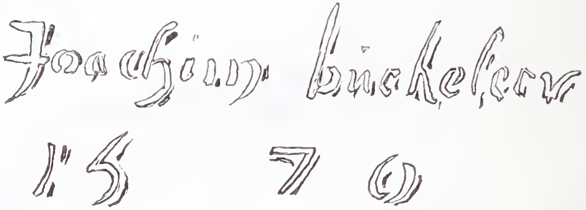

T. 1,51; 2,02. — Gustaf III. — Scenen med fiskhandlaren som skämtar med qvinnan är ett motstycke till scenen i n:r 57 i München (Margraffs katalog, taflan är nu i Schleissheim), hvilken enligt traditionen skall framställa porträtt af Bueckeleer och hans hustru.

van Buken (Beucken), Jan. Flamsk.

F. i Antwerpen 1635, † der 1694. 1658 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Besökte helt kort Italien. Verksam i sin fädernestad. — Genremålare.

378. Torgscen. I fgr. grönsaksstånd och fiskhandel. Längre in en brunn, till h. skådespelarsällskap framför kolonnaden till en byggnad, en mängd åskådare. I bgr. stadsport och hus i staden. — Sign. t. v.

D. 0,61; 0,83. — Af gammalt på Drottningholm. — v. Bukens taflor sällsynta; se ètt köksstycke i Schwerin n:r 123, i Chr. Hammers saml. i Stockholm ett trädgårdsparti med frukter och blommor, sign. »*Jan van Buken fecit A^o 1689*».

Buonarroti, Michel Angelo. Italiensk (Romersk skola). — Gammal kopia efter.

F. i Caprese i Toskana 1475, † i Rom 1564. Lärjunge till D. Ghirlandajo i Florens. — Bildhuggare, målare och arkitekt. Målade taket i capella Sistina i Vatikanen Sept. 1508—Okt. 1512.

40. Evas skapelse. Något förändrad kopia efter den bekanta bilden i Sixtinska kapellets plafond. — Landskap med en flod, en mängd fyrfota djur, foglar och fiskar; i fgr. simma flere fiskar samt svanor och ankor.

T. 1,055; 1,46. — Skänkt af N. J. Byströms arfvingar till Kongl. Museum 1852.

Calabrese, se **Preti.**

Caletti, Giuseppe, kallad **il Cremonese,** äfven **il Ferrarese.** Italiensk (Ferrara-skola).

F. i Ferrara omkr. 1600, † 1660? Utbildad genom studiet af Dossis och Titians verk. — Målade antikt-mytologiska samt, i synnerhet, bibliska bilder. Kopparstickare.

78. Maria med Kristusbarnet, Elisabeth och den lille Johannes. Maria sitter, en face och ser ned åt h. på barnet, som diar henne. Till v. står den lille Johannes med korsstaf och, vid sidan, ett lam; han framföres af Elisabeth, som står bakom. I bgr. till v. berglandskap med stad.

D. 1,225: 1,02. — J. N. Byström.

Caliari, Paolo, kallad **Veronese.** Italiensk (Venetiansk skola). — Kopior efter.

F. i Verona 1528, † i Venedig 1588. Lärjunge till Ant. Badile, tog starkt inflytande af Parmigianino och Moretto, kom 1555 till Venedig, rönte der inflytande från Pordenone och i synnerhet Tizian. Verksam i Venedig (kortare besök i Rom och Verona). — Bibliska, allegoriska, antikt-mytologiska målningar.

43. Maria med barnet, S:t Georg, S:ta Katarina och S:t Benedictus. Maria på en tron i taflans midt, barnet står på hennes knä; bägge se åt h. på den svartklädde Benedictus, som framföres af Katarina och knäböjer. Till v. om Maria står S:t Georg i full rustning.

D. 0,715; 1,16. — Inventar. 1816. Kallas der »Den hel. Ignatii presentation». — Originalet i Louvren n:r 93.

45. Bröllopet i Kana. Något förändrad och förminskad kopia af det verldsbekanta originalet i Louvren. En mängd personer sittande vid ett hästskobord; Kristus och Maria i midten. Midt i fgr. musikanter, Paolo Veronese sjelf spelar viola. I mellanplanet balustrad med många tjenare, på sidorna praktbyggnader med kolonner.

D. 2,32; 3,40. — Troligen tillhört Adolf Fredriks samling och derur inköpts af gravören Suther. Inköpt af staten 1852 ur J. N. Byströms saml. — Originalet, n:r 95 i Louvren (katal. 1885), utfördes 1562—3 för kyrkan San Giorgio Maggiore i Venedig.

48. Europas bortförande. Två qvinnor lyfta upp Europa på den å marken liggande hvite tjurens rygg. E. ser uppåt; två amoriner uppe i trädkronorna, en af dem kastar ett äpple, som en qvinna till h. står redo att uppfånga. Framför tjuren en amorin. Till v. inåt bgr. landskap med sjö och stad.

D. 0,57; 0,69. — Tillhört K. G. Tessin, som fått den af sin svärmor. Lovisa Ulrika. — Målad, enligt uppgift (Tessin, Fredenheim) af Johan von Aachen. Originalet, enligt Fredenheim, i Palazzo di San Marco i Venedig. Den bredt skizzerade n:r 97 i National Gallery i London afviker endast i vissa detaljer. Graverad af Rainaldi. — Samma komposition med smärre förändringar, målad af svensken G. E. Schröder i London (utstäld der 1725), se N. M. n:r 47, utgallrad 1885.

42. Frambärandet i templet. Maria i blå drägt, knäfaller åt h. på trappsteget framför ett altarbord med hvit duk, och håller barnet framför sig. Öfverstepresten (Simeon?) understödd af två män böjer sig fram mot henne. Bakom Maria Josef hållande ett otändt ljus. T. h. Hanna (?) knäböjande och läsande i en bok. På altarbordet en bur med två dufvor.

D. 1,20; 1,39. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Originalet, enligt Lov. Ulrikas katal., 1760, i sakristian i Escorial. En kopia (eller originalet?) i Eremitage-samlingen i Petersburg, n:r 156; tillskrifves der (af Waagen och katal.) *Paolo Farinato.*

Caliari, Paolo, kallad **Veronese.** Hans skola.

41. Den heliga familjen, Katarina af Alexandria och den lille Johannes. Knästycke. Maria håller framför sig barnet, som ligger i sömn. Till v. Katarina med en palmqvist i v. hand, hon söker med den h. hindra den lille Johannes, som fattar barnets fot och kysser den. Till h. om Johannes Josef.

D. 0,595; 0,715. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Möjligen en kopia.

44. Magdalena och en engel. Magdalena, en högrest, groflemmad gestalt, sitter i det fria, halft åt h., vänder ansigtet uppåt v., der en engel sväfvar ner med händerna korsade öfver bröstet. M. trycker med h. handen det utslagna, blonda håret mot bröstet och håller med v. handen fast den gula manteln mot sin halft blottade kropp. Till h. en klipphäll med en bok lutad mot en dödskalle; i bgr. ett bergiandskap.

D. 1,725; 1,35. — Martelli.

Canal (också **Canale,** egentligen **da Canal), Antonio,** kallad **Canaletto.** Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Venedig 1697, † der 1768. Lärjunge till sin far, dekorationsmålaren Bernardo da Canal, i Venedig, utbildad under studier i Rom. Verksam i Venedig samt en kort tid i London (1746—7). — Arkitektur- och sjömålare. Raderare.

49. Stora kanalen i Venedig. Kanalen svänger inåt bgr. något åt v.; en mängd gondoler och figurer; i fgr. till h. en gondol med röd duk. I fgr. till h. palatset Foscari med midt-loggier i götisk stil; till v. ett palats med rundbågar i renässansstil.

D. 1,01; 1,615. — Inventar. 1804. — Motivet många gånger användt i Canalettos skola. Alldeles samma komposition men i mindre skala finnes i Hertford House i London.

Canal, Antonio, kallad **Canaletto.** Hans skola.

50. Det inre af trapphuset i ett palats. I fgr. vestibul med ställningar, arbetsfolk sysselsatta med reparations-arbete. Till v. bred trappa, som leder upp till en ljus, inre gård.

D. 0,355; 0,555. — Gustaf III.

51. Det inre af trapphuset i ett palats. Motstycke till n:r 50. Samma arkitektur som der. I fgr. vestibul; till h. en bred trappa, som leder till en inre gård, hvars fönster ha jerngaller; trappan fortsättes till v. i två afsatser. 6 figurer och en hund.

D. 0,355; 0,565. — Gustaf III.

218. Utsigt i Venedig. I fgr. vatten med båtar; i mellanplanet en husrad (till v. ett klocktorn) på hvardera sidan om kanalen, som går i midten inåt bgr. under en bro med rundbågshvalf.

D. 0,28; 0,56. — Lovisa Ulrika.

Cano, Alonso. Spansk (Granada och Madrid).

F. i Granada 1601, † 1667. Lärjunge till Francisco Pacheco och senare till bildhuggaren Juan Martinez Montañez i Sevilla. Verksam i Granada, Sevilla och Madrid. — Målare och träskulptör.

751. San Jacobo de Compostella. Half figur, åt v. En ung man med mörkt, bakåt hängande hår samt mörka fjun på haka och öfverläpp, ser andaktsfullt uppåt och lägger h. handen på bröstet. I mörk kappa med pelegrimmusslor, hvit- och röd-spräcklig halsduk.

D. 0,73; 0,565. — J. N. Byström.

Cantarini da Pesaro, Simone, kallad **il Pesarese.** Italiensk (Bologna-skolan).

F. i Oropezza, nära Pesaro, 1612, † i Verona 1648. Lärjunge till Giacomo Pandolfini i teckning, till Claudio Ridolfi i målning. Studerade i synnerhet G. Renis verk och blef hans lärjunge i Bologna. Verksam i Rom, Bologna, Mantua, Verona. — Målade vanligtvis bibliska bilder. Under sina senare år raderare.

52. Merkurius och Argus. M. sitter i midten på en klipphäll framför ett träd och blåser på ett instrument, vänd åt h. mot A., som sitter på marken lyssnande. M. har en blå, A. en röd mantel öfver midjan. I fgr. till v. en hund.

D. 0,35; 0,44. — Lovisa Ulrika (der tillskrifven Annibale Carracci). Gustaf III.

van de Capelle (Cappelle), Jan. Holländsk.

F. i Amsterdam. Daterade bilder 1649—1680. Verksam i Amsterdam och troligen (från 1686) i Haarlem. Visar i sina bästa arbeten inflytelse från Rembrandt. — Sjömålare. Raderare.

562. Hamnstycke med speglande sjö. Midt i fgr. ligga några större segelbåtar tillsammans, speglande sig i det lugna vattnet i fgr.; den främsta båten har sitt bruna storsegel uppe; flere personer stå på båtarne och se utåt hafvet. Till h. i

fgr. en hög pål-brygga, fyra personer stå deruppe. Inåt bgr. till h. större och mindre fartyg; till v. den sanka stranden med några kojor. — Sign. t. v. å en i vattnet uppstående påle.

T. 0,55; 0,70. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Ett af den sällsynte mästarens bästa arbeten; af samma art och värde som n:r 965 i National Gallery i London, dat. 1650. Raderad af R. Haglund i »Med pensel och penna». Stockholm 1885.

Caravaggio, se **Amerighi.**

Cardi, Lodovico, kallad **il Cigoli.** Italiensk (Toskansk skola).

F. i Empoli 1559, † i Rom 1613. Lärjunge till Al. Allori och senare till Santi di Titi i Florens. Tog stark inflytelse från Baroccio och Correggio. Har ej utan skäl ansetts vara den bäste tecknaren och koloristen på sin tid i Florens. Verksam i Florens och Rom (under Paul V, påfve 1605—1621). — Målade bibliska bilder.

53. S:t Franciscus omfamnande ett kors. Half figur, halft åt v. H. armen är lagd öfver den v., och h. handen omfattar det enkla träkorset. Brungrå kåpa med kapuschong, hvilken blott går upp på halfva hufvudet och lemnar den kala munkhjessan bar.

D. 0,87; 0,58. — Inköpt 1857 från P. W. Grubb. — Kompositionen är befryndad med n:r 112 af Cardi i Louvren (»Saint François en contemplation». Katal. 1885).

Carpaccio (Scarpaccia), Vittore. Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Istrien före 1460, † efter 1519. Förmodligen lärjunge till Gentile Bellini i Venedig, i sina taflor befryndad med denne och Giovanni Bellini. Verksam i Venedig. Daterade arbeten 1470(?)—1522. — Kyrkliga målningar samt landskap och porträtt.

1079. Madonna med Kristusbarnet. Maria står nästan en face, något åt v., sedd till midjan; håller barnet framför sig stående på ett bord. Barnet, nästan naket, ser med en grinande min åt v., Maria i röd klädning och mycket mörkgrön mantel, som är dragen öfver hufvudet och öfver den hvita hufvudduken. I bgr. till v. utsigt öfver ett landskap med byggnader vid en flod samt längst bort blånande berg.

T. 0,42; 0,32. — Skänkt af grefve A. Bielke 1869.

Carracci, Annibale. Italiensk (Bolognesisk skola). — Kopia efter.

F. 1560 i Bologna, † i Rom 1609. Lärjunge till sin kusin Lodovico Carracci. Efter studier i Parma och Venedig verksam i Bologna och Rom. — Målade i nästan alla arter.

54. Qvinnorna vid Kristi graf. Engeln, i hvita kläder och gloria om hufvudet, sitter til h. på grafhällen pekande åt h. och seende på de tre qvinnorna, som stå till v. i undran eller förfäran. En af dem är klädd i röd klädning och gul mantel, en i gråblå mantel öfver gul klädning; till v. bakom dessa två står den tredje i röd klädning och

mörkgrön mantel, dragen öfver hufvudet. I bgr. ett mörkt landskap, en ryttare och en fotgängare.

D. 1,10; 1,42. — Martelli. — Originalet i Eremitaget i Petersburg, n:r 173. Graverad af Jean Louis Roullet (medan originaltaflan ännu befann sig i hertigens della Torre ego) samt E. Joubert (Coll. Coesvelt n:r 14).

Carracciernas skola.

Den äldste af Carracciernas var *Lodovico* (1555—1619), hvilken i förening med sina kusiner och f. d. lärjungar Agostino och Annibale grundade en målarskola i Bologna 1585, hvilken utöfvade den största inflytelse på samtiden och räknade en mängd lärjungar och anhängare. Hela riktningen kallas Eklekticism.

62. Den heliga Katarina. Bröstbild i profil åt h. Hon kastar hufvudet något tillbaka och ser uppåt i hänryckning. Bär en krona på det rödbruna håret. I röd klädning och deröfver gul, hermelin-fodrad mantel.

D. 0,495; 0,37. — Inköpt 1866. — Skall enligt uppgift likna »den heliga Katarina, knäböjande framför ett krucifix», af Annibale Carracci i palatset Balbi i Genua. Sander IV, 160.

55. Landskap med Kristus och de två lärjungarne på väg till Emaus. I fgr:s midt en stor trädgrupp; Kristus går mellan lärjungarne åt h. I mellanplanet ett vatten; en karl till häst och en till fots på vägen dit. I bgr. vidsträckt berglandskap med byggnader mellan bergen till h.

D. 0,64; 0,49. — Martelli.

57. Landskap; Kristus betjenas af englar. Stort landskap med hög horisont. I fgr till v. Kristus sittande vid ett dukadt bord; fem englar knäböja omkring honom, bjudande honom mat och vin, en sväfvar ned i luften; till h. en stor trädgrupp. I bgr. blånande berglandskap, till h. en vidsträckt kusttrakt med slott och fästen vid stränderna.

D. 1,88; 2,83. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Lodovico Carracci.

56. Apollo förföljer Dafne. Apollo till h., i fladdrande röd mantel och med bågen i hand, springer åt v., men hejdas af en åldrig flodgud, som sitter i midten vid en strömmande urna; till v. D. som ängslig ser sig tillbaka och sträcker upp händerna, hvilka börja förvandlas till lagerblad.

D. 0,33; 0,49. — Martelli. — Der tillskrifven Annibale Carracci.

Carrée, Michiel (Michael). Holländsk.

F. i Amsterdam 1666, † i Alkmaar 1747. Lärjunge till sin äldre bror Hendrik samt N. Berchem. Efter en flerårig vistelse i London anstäld som hofmålare hos konung Fredrik I af Preussen; återvände till Amsterdam 1713 och flyttade senare till Alkmaar, 1725 mästare i dess Lukas-gille. — Landskaps- och djurmålare. Raderare.

379. Boskap vid ett vad. En herdegosse drifver två oxar samt får och getter öfver ett grundt vatten, hunden, som går med, skäller; bakefter komma flere. I mellanplanet något till v. ett stenmonument på en liten höjd bland löfträd. — Sign. t. h.

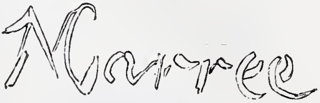

D. 0,535; 0,63. — Köpt 1850.

380. Kreatur vid en bäck. I fgr. en rödbrun oxe, getter och får, en hvit get ligger i midten; ett får (till h.) klifver just ned i vattnet. I mellanplanet till v. flere kreatur, två herdar sitta på marken. I bgr. berg. — Sign. i midten.

D. 0,41; 0,50. — J. G. Netzel.

1121. Fårhufvud. Studie. Vändt åt v. uppåt. Färgen gulaktig. Fonden smutsgrå.

D. 0,12; 0,15. — Köpt 1871.

Castiglione, Giovanni Benedetto, kallad **il Grechetto,** också **il Benedetto.** Italiensk (Lombardisk skola).

F. i Genua 1616, † i Mantua 1670. Lärjunge till G. B. Paggi och G. A. de' Ferrari, studerade äfven van Dycks och andra nederländares verk; arbetade i de flesta stora städer i Italien; hofmålare hos hertigen af Mantua. — Målade mestadels landskap med figurer, »sin tids Bassano». Raderare.

63. Landskap med herdar och boskap. I fgr. till h. tre herdar hvilande vid ett träd, en af dem spelar på klarinett; till v. hvilande får och nötkreatur. I mellanplanet till h. en brant bergshöjd, till v. inåt bgr. slättlandskap begränsadt af höjder.

D. 0,51; 0,64. — Martelli. — Pietro Monaco har graverat en idyll snarlik n:r 63 och 64.

64. Landskap i oväder; herdar och boskap. Motstycke till n:r 63. I fgr. tre herdar drifvande en hjord af

får och getter bort undan det annalkande ovädret, hunden springer efter; längre bort andra herdar med sina hjordar. I bgr. en ensam brant bergshöjd.

D. 0,51; 0,64. — Martelli.

del Castillo, José (Jusepe). Spansk (Madrid, Rom). — Tillskrifven.

F. i Madrid 1737, † der 1793. Lärjunge till J. Romeo, sedan (1751—3) till Giaquinto i Rom. 1758—64 andra gången i Rom, studerade under Preciado. Verksam i Madrid. — Målade kyrkliga bilder samt porträtt. Raderare.

752. Englar tillbedja Kristus-barnet i krubban. Maria, i strålgloria, knäböjer till v. framför barnet, som ligger naket å halmbädden; bakom henne står Josef seende upp till h. mot ljusströmmen (med keruber) från himmeln. Till h. tre knäböjande englar, den främste för fram den lille Johannes. Bakom Josef en fjerde engel.

D. 0,38; 0,62. — J. G. Netzel.

Cavedone, Giacomo. Italiensk (Bolognesisk skola). — Tillskrifven.

F. i Sassuolo vid Modena 1577, † i Bologna 1660. Lärjunge till Passerotti och Baldi, sedan i Carracciernas akademi, der han med tiden blef en af hufvudlärarne. Tog äfven stark inflytelse af de venetianske mästarne. En mycket begåfvad men mycket ojämn artist. — Kyrkliga målningar.

66. Kristus och de skriftlärde. Till v. står Kristus, såsom yngling, i samtal med skriftlärde, vid hans sida åt v. två, till h. fem, af hvilka en håller en uppslagen bok framför sig. Bredvid Kr. står Maria, som fattar hans v. hand. Ljuset faller in uppifrån h.

D. 1,54; 1,92. — Inköpt i början på 1800-talet.

Cazes, Pierre Jaques. Fransk.

F. i Paris 1676, † der 1754. Lärjunge till R. Ant. Houasse, ledamot af akademien 1703, professor 1718, rektor 1743, direktör 1744, kansler 1746. Verksam i Paris. — Målade mest kyrkobilder.

775. Acis och Galathea. A. sitter på marken till v., G. halfliggande hvilar h. armbågen mot hans knä. Bägge se upp i luften, der en amorin lyfter upp ett rödt draperi bakom dem. I fgr. till v. leker en amorin med A:s vapen; till h. två andra amoriner. I bgr. till h. Polyfem spelande på rör-pipa.

D. 0,70; 0,83. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. — Af Tessin kallad »Triomphe de Venus». Skadad af hetta.

C. B. R. Spansk (eller italiensk?) mästare (Naturalistisk skola).

759. Fiskar och ostron. På en stenskifva till v. ett tennfat med två fiskar, af hvilka en röd, till h. fiskar, snäckor, en gråhvit fajans-tallrik ställd på kant. På en öfre hylla, bakom till v., en korg med ostron, på en annan hylla till h. fiskar. Fonden mycket mörk. — På tallriken står i midten årtalet och på brädden åt h. monogrammet.

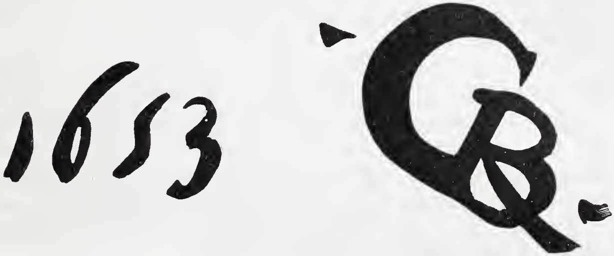

D. 1,00; 1,27. — Martelli. — Har tillskrifvits Ribera; erinrar mera om *Cav. Giuseppe Recco* (1634—1695). Monogrammet skulle också kunna tydas som *G. B. R.*, *C. R. B.* eller *G. R. B.*

Cerquozzi, Michelangelo, kallad **M. delle Battaglie** eller **Bambocciate.** Italiensk (Romersk skola).

F. i Rom 1602, † der 1660. Lärjunge till Cavaliere d'Arpino och P. P. Bonzi, utbildad under inflytande af Pieter van Laar. Verksam i Rom. — Målade bataljer, fruktstycken, äfven landskap med bibliska figurer, men framför allt genrescener i Pieter van Laars art. Raderare.

68. Den hel. Martin och en tiggare. Helgonet, i röd mantel och blå rock, sitter på en hvit häst, pekar med h. hand mot himlen och räcker med den v. ett stycke af manteln åt en halfnaken tiggare till h.

D. 0,255; 0,205. — Martelli.

69. Landskap med en hvit häst, som betar. En sadlad, hvit häst, vänd bort åt v., står betande vid ingången till en grotta; bredvid till h. ligger en åsna, ändå längre till h. sitter en bondpojke. Till v. inåt bgr. vidsträckt utsigt, rodnad vid horisonten; en ryttare på vägen.

D. 0,335; 0,395. — Martelli. — Der, liksom n:r 70, alternativt tillskrifven Jan Miel.

70. Landskap med ruiner och en hvit, sadlad häst. Motstycke till n:r 69. Hästen står i fgr., vänd mot åskådaren halft åt v.; i skuggan af klippväggen till v. stå en man och en qvinna. Till h. i mellanplanet en förfallen mur med öppen hvalfbågs-port, genom hvilken två åsnor komma jämte föraren.

D. 0,355; 0,395. — Martelli. — Se n:r 69.

Chantreau (Chantereau), J. Fransk.

Medlem af Académie de Saint-Luc. Verksam i Paris omkr. 1700-talets midt (redan före 1741), målade jagter, fältslag samt genrestycken; — de senare, enligt uppgift, i Watteaus smak, de två styckena i Nationalmuseum hänvisa dock på Chardin såsom förebild. Raderare.

776. Kök med bondfolk, som betraktar en dansande hund. Midt i fgr. står den lilla hunden på bakbenen. I bgr. till v. står en gosse spelande klarinett till hunddansen; till h. om honom, närmare spisen, två qvinnor med sex större och mindre barn. I fgr:s v. hörn en liten flicka vid den öppna dörren. En katt, hundar, husgeråd m. m.

T. 0,33; 0,42. — K. G. Tessin (n:r 776—7 hemsända från Paris 1741). Lovisa Ulrika. — Färgen sprucken.

777. Utanför ett landthus; en gosse leker med kort. Motstycke till n:r 776. Midt i taflan går en trätrappa upp åt v., på hvilken står en gubbe i samtal med en gosse nedanför; denne pekar tillbaka på en annan pojke, som ligger på marken och breder ut kort framför sig. Till h. i fgr. en flicka med muff, en qvinna tvättande kärl. I bgr. landskap.

T. 0,31; 0,43. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika. — Färgen mycket sprucken.

Chardin, Jean Baptiste Siméon. Fransk.

F. i Paris 1699, † der 1779. Lärjunge till Cazes och N. N. Coypel. Ledamot af konstakademien 1728. Verksam i Paris. Målade stilleben- samt (senare — N.-M. n:r 781, dat. 1733, är ett af de tidigaste) genrestycken.

780. Tvätterskan. Hon står vänd åt h., i blå kjortel och rödaktig kofta, och tvättar linne i en stor bunke, under det hon vänder ansigtet utåt, nästan en face. Nedanför bunken till h. sitter en liten gosse på en låg stol och blåser såpbubblor. I bgr. till h. synes genom den halföppna dörren en annan tvätterska hänga upp linne. I fgr till h. en katt. — Sign. t. v.

D. 0,36; 0,43. — Adolf Fredrik. Gustaf III. Drottningholm (till 1865). Sannolikt inköpt ur Chevalier de la Roques samling i Paris 1745 (Gersaints katalog n:r 102). — Utställd i Louvren 1737 under titel »Une petite femme s'occupant à savonner». Graverad af C. N. Cochin under titel: »La blanchisseuse». Ett exemplar, ur Crozats saml., i Eremitaget (n:r 1514); ett annat i Mr. Cooks saml. i Richmond. Jfr Bocher: Les gravures françaises du XVIII:e siecle, III, J. B. S. Chardin; n:r 6. — Färgen skadad af hetta och sprucken.

781. Tjensteflicka, som tappar vatten. Motstycke till n:r 780. Den unga qvinnan står i hvit tröja och blått förkläde, lutad framåt åt v., och tappar vatten ur en stor vattenhållare af koppar i kruset, hvilket hon håller öfver en hink. I fgr. till v. kärl; i bgr. till h. synes genom den halföppnade dörren en sofvande qvinna samt en liten flicka. — Sign. i midten.

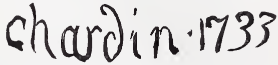

T. 0,38; 0,42. — Härkomst se föreg. n:r 780. Gersaints katalog n:r 102. — Utställd i Louvren 1737 under titel »Une fille tirant de l'eau à une fontaine». En repetition i salongen 1773. Jfr Bocher n:r 21. Graverad af C. N. Cochin under namn af »La fontaine». Ett exemplar af taflan i en hr Marcilles samling i Paris, ett annat i Mr. Cooks saml. i Richmond. Träsnitt i »Histoire des Peintres» samt 1864 och 1868 i Gazette des Beaux Arts m. fl. st. Samma vattenhållare i n:r 176 i saml. La Caze. — Färgen mycket skadad af hetta.

778. Ung qvinna vid sitt tapisseri-arbete. Hon sitter inne i ett arbetsrum på en stol vid ett bord med röd duk, nästan en face, något å h., och lägger ett blått nystan ner i korgen (till h.), hvilken står på golfvet, full med nystan. I mörk urringad klädning, hvit mössa och stort hvitt förkläde. — Sign. t. v. (halft utplånadt): *Chardin.*

T. 0,19; 0,16. — Inköpt, liksom n:r 779, ur de la Roques saml. i Paris 1745 (Gersaints katalog n:r 39). Adolf Fredrik. Gustaf III. Drottningholm (till 1865). — Utstäld i Louvren 1738 jämte N.-M. n:r 779. Graverad af Jean Jaques Flipart 1757. Repetitioner af bägge utstälda der 1759 (tillhörde gravören Cars d. ä.). Jfr Bocher n:r 40.

779. Tecknande artist. Motstycke till n:r 778. Den unge mannen sitter på golfvet, med ryggen åt åskådaren, nedhukad öfver sitt arbete. Han tecknar å ett pappersblad en kopia af den rödkritsfigur (en naken man), som är fäst på fondväggen. Han är klädd i lång brun lifrock (ett hål på v. axeln) samt bandperuk och trasig hatt. — Sign. t. h., upptill på den gråa väggen.

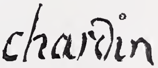

T. 0,19; 0,17. — Härkomst se n:r 778. — Utställd i Louvren 1738. Grav. af Flipart 1757. Jfr Bocher n:r 14. En annan »tecknare», tafla med 2 figurer (Bocher n:r 18), målade Chardin 1747(?) och tillegnade den af Le Bas utförda gravyren, likasom gravyren efter den samma år utförda »La bonne éducation», åt drottningen af Sverige som egde taflorna. Bägge dessa taflor finnas nu på Vanås i Skåne (uppgift af O. Granberg).

783. Barnen läsa till bords. Den unga hus-modern står lutad åt v. öfver bordet med dess fylda sopptallrikar och ser ned på det äldsta barnet, som sitter med knäppta händer på en låg halmstol i fgr. till v. och läser en bordsbön; på stolsryggen hänger en trumma. En flicka sitter längre bort, en face, med hopknäppta händer. Modern är klädd i gul kofta, blå kjol, blågrått förkläde samt hvit bröstduk och mössa. I fgr. till h. står ett fyrfat på golfvet.

D. 0,49; 0,39. — K. G. Tessin (hemförd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). Enligt Dübens uppgift i förteckningen 1760 samt en anteckning i bläck bakpå sjelfva dukarna äro n:r 783 och 784 »kopior retoucherade af Chardin sjelf» efter »originalen» i Louvren (n:r 99, 98). — Originalet utstäldt i Louvren 1740. Graverad (så ock n:r 784) af N. B. Lépicié 1744 under namn af »Le Bénédicité»; träsnitt i »Histoire des peintres». En annan repetition (utom vår) af denna komposition, med smärre förändringar, utstälde Chardin 1746; en tredje, målad för notarien Fortier, 1761 på salongen. En repetition finnes nu i Eremitaget (n:r 1513), inköpt af Katarina II, en annan i La Caze (n:r 170), ännu en annan i herr Marcilles saml. — Utom af Lépicié finnes gravyrer af R. E. M. Lépicié, Petit, L. Simon samt flere moderne gravörer. Se Bocher n:r 5.

784. Mor och dotter vid garnvindan. Den förra, mycket ljust klädd, sitter på en stol i profil åt h., hållande i knäet en hårduks-söm, som den framför henne stående lilla dottern räcker fram; flickan slår ned ögonen för modern, som ser förebrående på henne, i det hon pekar på sömnaden. Till h. står garnvindan med ljusrödt garn, som husmodern nystat. I fgr. till v. ligger en gul hund på golfvet bredvid en nåldyna. I bgr. står en mångbladig, grön skärm framför den halföppna dörren.

D. 0,50; 0,39. — K. G. Tessin (hemförd från Paris 1741). Lov. Ulrika. Drottningholm (till 1865). Se vidare n:r 783. — Repetition af n:r 98 i Louvren, (»La mère laborieuse», utstäld på salongen 1740). Graverad af Lépicié 1740 med titel »La mère laborieuse». Bocher n:r 35. En repetition såldes 1745 i de la Roques samling (Gersaints katalog n:r 190).

785. Död hare vid en kopparkittel. Den bruna haren hänger framför en ljusgrå vägg, nosen når ned till marken. Till v. står den blanka kitteln med lock och hank; framför denna ligga två kastanjer(?). I h. hörnet en stor gul frukt. — Sign. t. h.

D. 0,68; 0,57 — K. G. Tessin (hemförd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. — Flere gånger af Chardin reproducerad. Ett exemplar i de la Roques saml., n:r 191 i Gersaints katalog 1745. Enl. Sander I, 84 graverad. Samma kopparkittel i n:r 176 i saml. La Caze.

782. Morgontoaletten. Den unga modren står till h. och fäster en nål i den hvita mössan på en liten flicka, som står och speglar sig vid toalettbordet till v. Bägge promenadklädda; den förra i svart krage och kapuschong-mössa, samt röd och hvit lång-randig klädning, som är högt uppfäst; flickan i blå muff och krage, skär klädning. På en rödklädd stol till h. i fgr. ligga en muff och en bönbok.

D. 0,49; 0,39. — K. G. Tessin (af honom inköpt från Chardin, hemförd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Utstäld på salongen 1741. Gravyr af Jaques Philippe Le Bas 1741 under titel »Le Négligé ou Toilette du matin», tillegnad K. G. Tessin. Bocher n:r 38. — Flere sprickor i färgen.

786. Sittande dam med en bok. En ung dam sitter i sitt kabinett, tillbakalutad i en rödklädd länstol, vänd åt h. men med blicken utåt, hon håller en bok i de på skötet hvilande händerna. I grön och grå klädning med grönt framstycke, hvit mössa med rosett under hakan. På andra sidan om henne ett bord med slända m. m.; i bgr. ett litet skåp med dörren på glänt.

D. 0,42; 0,35. — Lovisa Ulrika (inköpt från mästaren genom Tessin). Drottningholm (till 1865). — Målad 1746, utstäld i Louvren s. å. och graverad af L. Surugue 1747 med titel: »Les amusements de la vie privée. Dediée à Madame la Comtesse de Tessin, Sénatrice de Suède». Bocher n:r 1. Gravyren hänvisar till taflan på Drottningholm, och säger den »faire pendant» derstädes till den 1747 målade »L'économe» (N.-M. n:r 787, utgallad 1885 såsom skadad).

Cignani, Carlo. Italiensk (Bolognesisk skola).

F. i Bologna 1628, † i Forli 1719. Lärjunge till Gio. B. Cairo och Fr. Albani. En af den egentliga Bologna-skolans sista be-

tydande representanter, högeligen firad af sin samtid. Af påfven Clemens XI utnämnd till grefve och till chef för den 1709 stiftade Academia Clementina i Bologna. Verksam i Bologna samt, under sina sista år, i Forli. — Målade fresko- och staffli-bilder med bibliskt och antikt-mytologiskt innehåll.

76. En moder med tre barn; allegori öfver barmhertigheten. Modern sitter på marken, vänd fram åt v., två nakna barn leka vid hennes öppna barm; det tredje, ett lindebarn, ligger i vaggan till v., modern lyfter sakta upp duken och betraktar det. Till h. bakom figurgruppen en grå stenbyggnad med kolonner; till v. i bgr. ett skumt landskap.

D. 0,33; 0,39. — Har troligen tillhört Tessin, som äfven egde original-skizzen till denna tafla. Lovisa Ulrika. Gustaf III.

Cignani, C. (?).

91. Magdalena. Half figur, åt v., i en grotta med dagöppning åt h.; hon lutar sig gråtande öfver en dödskalle, som hon håller mellan händerna öfver en uppslagen bok; jämte boken befinna sig på klipphällen ett krucifix, en liten vas och ett gissel. I utslaget brunt hår, röd mantel; axel och arm bara.

D. 0,97; 1,39. — Martelli. — Der tillskrifven Cignani. Ett annat exemplar, helt litet varieradt samt cirkelrundt, i Dulwich College Gallery, tillskrifves densamme. Har här hemma senare tillskrifvits Luca Giordano.

Claessens, Jacob, se van Utrecht.

Claude Lorrain, se Gellée.

de Clerck, Hendrik. Flamsk.

F. i Bryssel omkring 1570, † omkr. 1629. Lärjunge till Marten de Vos. Hans lefnadsomständigheter okända; få stafflitaflor kända, deremot många altartaflor, i synnerhet i Bryssel.

381. Josuas seger öfver Amalek (2:dra Mosebok, kap. 17, 9—12 v.). I fgr. rytteristrid; konung Amalek ligger sårad, fallen af hästen, en fiende lyfter svärdet öfver honom, en ryttare sin lans. På vägen till h. i fgr. flyr en sårad Amalekit, klädd i turban och grön rock, en bågskytt till häst följer på ett afstånd. På en höjd till v. i mellanplanet Moses bedjande. I bgr. till h. ett bergpass; solen lyser.

T. 0,45; 0,65. — Inventar. 1816.

382. Kristi predikan. Motstycke till n:r 381. Öppen plats i skogen. Kristus står till h. med lång staf och om huf-

vudet strålgloria (målad i guld); framför honom till v. en lyssnande hop, bondfolk och förnäma, de flesta sittande på marken, en österländsk konung i hvit turban till häst. Äfven bakom Kristus till h. flere åhörare.

T. 0,51; 0,71. — Inventar. 1816.

Cock, M. Flamsk(?).

Okänd, mindre betydande landskapsmålare på 1630-talet, hvilken tyckes (att döma af följande tafla) ha rönt ett visst inflytande af det Brueghelska manéret.

383. Flodlandskap med fästning. Till v. en bergshöjd, fästningen med ett fyrkantigt torn öfverst ligger ute på klinten; flere figurer på sluttningen. Till h. floden, som går i krökar inåt bgr.; nära fgr. en båthamn. — Sign. t. v.

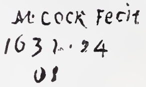

T. 0,28; 0,44. — Holterman-Wahrendorff.

Codde, Pieter(?). Holländsk.

F. i Amsterdam 1600 (eller i slutet af 1599), † der 1678. Daterade bilder 1627—1650. Tog inflytande af bröderna Frans och Dirk Hals. Genremålare i den sistnämndes art. Verksam i Amsterdam.

402. Män och qvinnor i samtal. Rum med nakna gråa väggar. Vid ett bord med mörkgrön duk och derpå ett brädspel sitter till v. ett par i samtal, mannen i grå slängkappa och bredskyggig filthatt, hon i svart kofta och ljusblå klädning med en kritpipa i munnen. Två män vid bordet betrakta dem, en sittande, en stående. Längre bort till h. står en fjerde man i samspråk med en qvinna i röd kofta. Dörren, till v., halföppen.

T. 0,40; 0,59. — Inventar. 1816. — Har förr tillskrifvits (A.) le Duck, men erinrar mera om P. Codde. Jfr till ex. n:r 18 aaa i i Haag (»Brädspelarne») och n:r 2319 i Dresden, bägge dat. 1628, äfven n:r 147 i Schwerin. Jfr för öfrigt W. Bode »Studien zur Gesch. der holländ. Malerei, 1883», sid. 150.

Conca, Sebastiano. Italiensk (Neapolitansk-romersk skola).

F. i Gaeta 1676, † i Neapel 1764. Lärjunge till Solimena i Neapel, slog sig 1706 ner i Rom, der verksam ända in i sin ålderdom. Anhängare till P. da Cortona. — Målade vägg- och stafflimålningar med bibliska eller antikt-mytologiska ämnen, äfven porträtt.

79. Kristusbarnet med ett kors i handen. Hel figur, en face. Barnet sitter naket på en hvit duk, ofvanpå ett guldgult hyende och ser rätt ut, något åt h.; håller i v. handen det lilla korset och lyfter upp den h. H. foten trampar på en röd duk; till v. ligger en törnekrona.

D. 0,56; 0,425. — Martelli.

Cognet (Coignet), Gillis(?). Flamsk.

F. i Antwerpen omkr. 1538, † i Hamburg 1599. Lärjunge till Lambrecht Wenslyns och Antoon van Palermo. Efter en studieresa till Italien verksam i Antwerpen; 1561 mästare i dess Lukasgille. Flyttade senare till Amsterdam och slutligen till Hamburg. — Mest framstående som porträttmålare. Målade fresker (i Italien) och staffliblder.

385. »Sine Cerere et Baccho friget Venus» (utan bröd och vin fryser kärleken); — ett gammalt ordspråk. Venus sitter en face i midten, i röd fladdrande mantel, vid hennes sida den lille Amor; hon sträcker ut armarne åt bägge sidor, till h. åt Ceres, som bär bort ett fång frukter, till v. åt Bacchus, som, kransad med vinblad, håller en drufklase och en vinpokal. En vinkanna af silfver står bredvid på marken. Bacchus och Amor hafva mörkare hudfärg än gudinnorna.

T. 1,66; 2,40. — Inventar. 1804. — Förr tillskrifven Cornelis van Haarlem. Lär vara graverad »efter Congnet» af R. Sadeler.

Coops (Coopse), Pieter. Holländsk.

Landskaps- och sjömålare i senare delen af 1600-talet. Skall hafva varit mera känd som tecknare. Två sjöstycken (med fartyg i storm) i Schleissheim (n:r 570, 571) äro signerade »*P. Coopse*».

400. Skeppsbrott vid en klippkust. Storm, mörka vågor och mörk luft. I fgr. krossas ett fartyg mot en enstaka, fantastiskt formad klippa, dit folket söker rädda sig. Till v. en holländsk tremastare för fulla segel med akterspegeln mot åskådaren; ute på hafvet två andra skepp. Mörk, brungrå ton i taflan. — Sign. t. h.

T. 0,76; 1,10. — von Engeström (tillskrefs der H. Dubbels).

Cornelisz. van Haarlem, Cornelis. Holländsk.

F. i Haarlem 1562, † der 1638. Lärjunge till Peeter Peetersz. i Amsterdam, senare till Gillis Congnet i Antwerpen. Besökte Frankrike 1579. Verksam förnämligast (från 1583) i Haarlem. — Målade bibliska och antikt-mytologiska stycken. Arkitekt.

384. Venus och Adonis. Adonis sitter naken på en blå mantel vid foten af ett träd, Venus, i röd mantel, hvilar invid honom och ser upp på honom. I fgr. till v. sitter den lille Amor (med röda vingar) grensle på en vindthund. I bgr. till h. landskap med vildsvinsjagt. — Sign. i midten.

T. 0,39; 0,54. — Gustaf III. — Samma komposition men med något olika ansigtstyper i Braunschweig, n:r 441, utan sign. eller årtal. En gammal kopia af denna tafla i Braunschweig lär finnas i grefve Nostitz' galeri i Prag (n:r 54. Se H. Riegel. Beiträge zur niederländischen Kunstgesch., II, 159.) Snarlika till arten (spec. typerna) äro »Adam och Eva i paradiset», n:r 106 i Amsterdam (dat. 1592), samt »Allegori öfver lifvets korthet», n:r 117 i Köpenhamn (dat. 1617), och n:r 34 på Utställningen af äldre mästares taflor i Stockholm 1884 (dat. 1628; tillh. N. F. Sander); äfven ett par mindre bilder tillhörande herr V. de Stuers i Haag m. fl. Jfr äfven n:r 102 (katal. 1883) i Rotterdam (dat. 1607).

1045. Scen före syndafloden. Landskap med grupper af nakna män och qvinnor (de senare med ovanligt blek hudfärg, de förra med mörkare), som hålla gästabud i skuggan af stora lummiga träd, samspråka, sjunga, musicera o. s. v. I fgr. flere par hvilande på marken. I mellanplanet till h. ett rödt draperi upphängdt bland träden; derunder ett dukadt bord, flere personer sitta vid måltiden, tjenare bära in maten. I bgr. till v. synes arken.

T. 1,00; 1,73. — Köpt 1868 för 800 kronor. — En fri och förminskad repetition eller gammal kopia af n:r 19 b i Haag, Peleus' och Thetis' bröllop. Som vissa detaljer äro omkastade, skulle man kunna tro, att vår är målad efter en gravyr af den stora taflan i Haag. Vissa motiv och typer i bägge återfinnas för öfrigt i n:r 440 i Braunschweig, Gullåldern, dat. 1610.

Cortona, se **Berrettini.**

Correggio, se **Allegri.**

Courtois, Guillaume, kallad **le Bourguignon.** Fransk (Fransk-romersk skola).

F. i Saint-Hippolyte (nära Besançon) 1628, † i Rom 1679. Yngre bror till Jaques Courtois. Reste mycket ung till Rom och var der verksam till sin död. Lärjunge till P. da Cortona. Studerade Carraccierna och framför allt C. Maratti. Åtnjöt stort anseende i Rom. — Hufvudsakligen kyrkomålare. Raderare.

792. Jesus hos Maria och Marta. Jesus sitter i midten, en face, på en högre afsats i rummet, pekande med v.

handen mot himlen, i samtal med Martha, som står till v., vänd mot honom med frågande min och utsträckta händer. I h. hörnet på golfvet sitter Maria med utslaget ljust hår, försjunken i åskådning af Jesus. I bgr. till h. tallriks-hyllor, en tjenare. Ljuset faller uppifrån v. och belyser Marias v. sida.

D. 0,76; 0,63. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. Drottningholm (till 1865). — Utförd skizz till hufvudaltar-taflan af samme mästare i kyrkan S:ta Marta vid Collegium Romanum i Rom (Fredenheim).

Courtois, Jaques, kallad **le Bourguignon.** Fransk (Fransk-romersk skola).

F. i S:t Hippolyte (nära Besançon) 1621, † i Rom 1676. Lärjunge till sin far Jean Courtois. Kom vid 15 års ålder till Italien. Rönte starkt inflytande af G. Reni och Fr. Albani i Bologna, sedan af Pieter de Laar och Cerquozzi i Rom. Verksam mest i Florens, Siena och Rom. — Hufvudsakligen batalj-målare.

1291. Rytteristrid. På en höjd till v. i fgr. ryttare i harnesk med röda lifskärp anfallas af andra, i blåa skärp, hvilka komma uppför backen från h. Främst i fgr. en officer med fjädrad filthatt, på hvit springare, som stegrar sig; vänder ryggen åt åskådaren. I bgr. till v. bergshöjd halft insvept i rök, till h. en bred dal med ljusa byggnader. Blå himmel.

D. 0,28; 0,41. — Inköpt 1874 från konsthandlaren Bukowski.

1133. Bataljstycke. I fgr. till v. strid mellan ryttare, en hvit häst stupar med sin ryttare; något bakom åt h. anfalles en infanteri-kolonn af rytteri. Längre bort åt h. sammandrabbning på en hög stenbro med rundbågs-hvalf. Inåt bgr. en blånande slätt med enstaka höjder till v. Lätta skyar på himlen.

D. 0,61; 0,93. — Köpt 1871.

789. Slagfält; efter striden. Krigsfolk, spridt bland döda och sårade på fältet i midtplanet; ett berg med fästning höjer sig bakom till v.; till h. drager sig fältet inåt bgr. I fgr. till v. en grupp af tre ryttare vid några träd; till h. en ryttare, för hvilken en fotsoldat visar byte, i midten en sårad häst och två fallne krigare.

D. 0,99; 1,76. — Martelli.

Courtois, Jaques?

791. Rytteristrid; artilleri på en höjd. I bgr. till h. en brant klippa, ofvan på hvilken ett kanonbatteri står och

ger eld på rytteriet nere på slätten till v. Närmare fgr. kommer en rytteri-afdelning, i kyller och grå filthattar, ridande åt h. I fgr. till h. väntar en afdelning ryttare i harnesk och hjelmar; en trumpetare blåser signal; midt i fgr. sitter en högre officer med kommandostaf, i grå filthatt med plymer och röd rosett, på hvit häst med flätad man, i profil åt h.

D. 1,04; 1,30. — Lovisa Ulrika (troligen, och i sådant fall inköpt genom Bodissoni). Gustaf III (der tillskrifven v. d. Meulen). Drottningholm (till 1865). — Man har ock gissat på någon Parrocel som mästare.

Coypel, Noël Nicolas. Fransk.

F. i Paris 1692, † der 1734. Lärjunge till sin far Noël (1628—1707), ledamot af akademien 1720, professor 1733. Verksam i Paris. — Målade bibliska och antikt-mytologiska ämnen samt porträtt (äfven i pastell). Gravör.

793. Paris' dom. P. sitter på en klippa till v. vid sin hjord, håller äpplet i sin h. hand och betraktar häpen Venus, som stiger naken fram till h. och lyfter handen mot honom; en amorin står i begrepp att draga bort hennes slöja. Bakom henne till v. Merkur lutad emot ett moln och betraktande gruppen. Till h. i fgr. Minerva sittande nedlutad med rustning och manteln vid sin sida, bakom henne synes Juno klädande sig. — Sign. i midten.

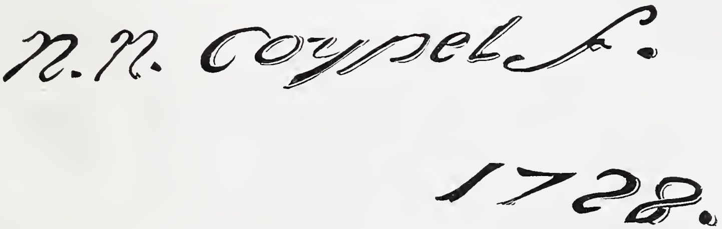

D. 1,01; 0,82. — Tillhört Tessin eller af honom inköpt för Lovisa Ulrika. Gustaf III. Drottningholm (till 1865).

Cranach, Lucas d. ä. Tysk. — Af mästaren sjelf eller ur hans atelier.

Familjenamnet var *Müller;* namnet Cranach fick kan efter sin födelseort Kronach i Franken. F. 1472, † i Weimar 1553. Lärjunge till sin far, verksam mest i Wittenberg, sedan 1504 i tjenst hos kurfursten af Sachsen. Förestod en stor atelier. Borgmästare i Wittenberg. — Figurmålare. Kopparstickare samt tecknare för träsnitt.

253. Kristus och synderskan. Kristus står i midten, till h. den unga qvinnan (i grön klädning), hvars arm han fattar med sin v. hand; med sin h. visar han på henne. Till h. och till v. om dem en grupp af åskådare (7 och 6). Främst till v. en cretinlik gråhårsman, som samlat stenar i sin hatt och med ett ondskefullt leende ser frågande på Kristus. Ytterst till h. en stålklädd knekt, som bakifrån fattar qvinnans v. arm. Invid taflans öfre kant står i latinsk skrift, gul å den svarta grunden: »Wer unter Euch on Sünde ist, der werfe den ersten Stein auf sie: Johan: am VI Cap.» (? VIII, 3—7.)

T. 0,76; 1,21. — Gustaf III (redan som kronprins). — Atelierbild. Snarlika kompositioner i Münchens gamla Pinakothek, Schleissheim, Nostitzska saml., Dresdens galleri, Esterhazy's saml. i Wien (dat. 1532). Jfr Schuchardt »Lucas Cranach des aelteren Leben und Werke», II, 110; III, 177.

1128. Kristus och synderskan. Samma komposition som å n:r 253 med några förändringar. Kristus här mera framåtlutad, med mera öppen mun; synderskan bär en gul klädning, kretinen kostymerad som krigsknekt. På hvardera sidan om Kristus och qvinnan synas 8 hufvuden. Inskriften (samma som å n:r 253) hemtad ur »Marcus am VIII».

T. 0,77; 1,24. — Köpt 1871. — Atelierbild. Se vidare n:r 253.

254. Apostlarne taga afsked af hvaran. Klipphöjd, sparsamt bevuxen med träd, till h. utsigt öfver en vidsträckt slätt med en stad (Jerusalem) i bgr. Vid backens fot i fgr. stå tio apostlar och taga afsked parvis, de flesta barhufvade, i röda, blåa eller gröna mantlar; midt i fgr. Petrus och Andreas. Högst uppe på backen de två återstående apostlarne, tagande hvaran i famn. — Sign. på den resflaska, som Andreas håller.

T. 0,84; 1,21. — Af ålder på Gripsholm. — Atelierbild.

1361. Kristus bespisar folket med fem bröd och två fiskar. Kristus står omgifven af sju lärjungar på en liten höjd till v. Han lyfter sin h. hand välsignande öfver den ljuslockige gossen, som håller fiskarne samt en brödkorg. På ett kort afstånd till h. sitter en skara män och qvinnor på den svagt sluttande marken; längst till h. i fgr. en grupp qvinnor, de tre främsta med hvar sitt barn på knäet;

bakom denna grupp står en ung moder, klädd i rödt, med sitt barn på armen, och bredvid henne en äldre fru i svart kappa och klädning samt hvit bröstduk och mössa och hvita vantar. Genom en öppning i granskogen, i taflans midt, synes en väg, som leder ner till en stad vid stranden af en sjö, hvilken begränsas af höga, blåhvita berg. Klar himmel.

T. 0,80; 1,20. — Inköpt 1884 från Mariefreds församling, i hvars kyrka den af ålder hängt. Är till mått och behandlingssätt ett slags motstycke till n:r 254. — Atelierbild.

1080. Lucretia. Hel figur, nästan en face. Hon står i hvilande ställning, med hufvudet på sned, och riktar dolken mot bröstet, i det hon ser på åskådaren. Blottad, endast klädd i en skir hvit slöja, som går ifrån hufvudet och fram öfver midjan, och som hon fattar med v. hand; en nätlik hufvudbonad i rödt med perlor, liknande halsband och dolkskaft. Till h. utsigt öfver ett flodlandskap i bgr.; några hus stå ofvanpå ett långt utskjutande klipputsprång. — Sign. t. h.

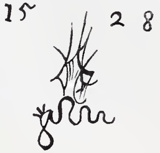

T. 0,57; 0,39. — Skänkt af grefve A. Bielke 1869. På baksidan försedd med Banérska vapnet i lack. — Troligen egenhändigt arbete. Ämnet är vanligt hos Cranach, behandladt både i hel och half figur. Särskildt lik vår är bilden i konstakademien i Wien (dat. 1532).

259. Venus och Amor. Hela figurer. Venus står naken, nästan en face, hvilande på h. fot. Hon håller en skir slöja framför veka lifvet, det guldröda, lockiga håret fladdrar åt v., kring halsen bär hon en bred gyllne ring. Bredvid till v. står den lille Amor med hvita vingar, dansande på ett ben, i h. handen håller han en pil. Svart bgr.

T. 0,90; 0,50. — Sedan äldre tid på Drottningholm; inköpt genom K. G. Tessin (Frhm). Atelierbild. Snarlika kompositioner flerstädes (ända från år 1506). Ex. Berlins museum n:r 594, 1190, 1203 (dat. 1534), Schwerins galeri n:r 160 (dat. 1527), den Kongl. Malerisamling i Köpenhamn (Kristiansborgs katal.) n:r 71 (dat. 1530), Utställningen af äldre mästares taflor i Stockholm 1884 n:r 37 (dat. 1530).

255. Porträtt af Hans Luther (Mårten Luthers far). Half figur åt h. Gråhårsman, barhufva, i rock och kappa med vida ärmar och gråa pelsuppslag i bröstet. Han håller händerna framför lifvet; med den v. håller han igen kappan. Blågrå bgr. — Vid öfre kanten står skrifvet med latinska

bokstäfver i ljusgul färg: »Anno 1530 den 29 Tag Junii ist Hans Luther, D. Martinus Vatter in Gott seliglich vorschid». — Sign. i samma gula färg till v.

T. 0,25; 0,19. — Inventar. 1816. — N:r 255, 256 troligen atelier-repetitioner efter de 1527 daterade originalen på Wartburg (af ungefär samma storlek och med nästan samma inskrifter som n:r 255, 256). Det är högst sannolikt, att Luthers föräldrar nämnda år besökte sonen i Wittenberg. Jfr Schuchardt II, 125.

256. Porträtt af Margareta Luther (Martin Luthers mor). Motstycke till n:r 255. Half figur åt v. Gammal fru i hvit drägt med svart bröststycke och kjol, som hänga i svarta band öfver axlarne. På hufvudet knuten en hvit duk med långa hängande ändar. Hon håller händerna samman framför lifvet. — Vid öfre kanten skrifvet (som å n:r 255). »Anno 1531 den 30 Tag Junii ist Margareta Lutherin, D. Martinus Mutter in Gott seliglich vorschid». — Sign. (som n:r 255) t. h.

T. 0,25; 0,18. — Inventar. 1816. — Se vidare n:r 255.

258. Penninge-underhandling. En äldre herre och en ung flicka; halfva figurer. Hon står, nästan en face, vid ett bord, barhalsad, i ljusröd klädning, och väger i en liten våg guldmynt, som han tagit med sig i en liten påse. Han är en gråhårsman, klädd i svart pelskappa och svart bredskyggig hatt; ser leende på henne, i det han ger henne en handfull mynt. På det svartklädda bordet ligga, utom de spanska och franska guldmynten, en brödbulle på en serviett, drufvor, apelsiner, ost m. m. På bakväggen hänga skjutna foglar och en bössa; till h. ett öppet fönster med utsigt i ett vidsträckt landskap.

T. 1,08; 1,19. — Sedan äldre tid på Drottningholm. Har derförut tillhört kurfursten af Bäjern; på baksidan måladt i svart: »MAX DUX BAV. An. 1613. N. 54». Jfr n:r 294 Refinger. — Befryndade kompositioner ur Cranachs atelier finnas i Germ. Museum, i Schleissheim (dat. 1528), i Prags Ständische Galerie, i konstakademien i Wien (dat. 1531), hos privat egare i Köln m. fl. st. Jfr Schuchardt II, 104, 112, 141, 387; III, 145.

Cranach, Lucas d. y. (?).

F. i Wittenberg 1515, † i Weimar 1586. Lärjunge till sin far Lucas Cranach d. ä., arbetade helt och hållet i hans anda. Verksam i Wittenberg, borgmästare der. — Figurmålare. Målade företrädesvis porträtt-taflor.

257. Kejsar Karl V och kurfursten Johan Fredrik af Saxen på jagt. Landskap med en flod, baktill be-

gränsadt af lodräta gulgråa berg. En ström forssar genom en trång dal ned i floden till v.; på en afsats i berget ett slott, på slättmarken nedanför ligger en stad. I fgr. mötas kejsaren, från v., och kurfursten, från h.; bägge till häst och med beridne hofmän i följe; bägge i burgundisk drägt med svarta kappor och mössor med hvit plym. Midt i fgr. är samlad en hop skjutna stengetter; i floden bakom pågår en hjortjagt, och uppe i bergen jagt på stenget. Till h. komma hofdamer i röda klädningar från ett hvitt tält att åse jagten. — Dat. på stammen af ett lummigt löfträd i fgr. *1546.*

T. 1,16; 1,74. — Inventar. 1804. — Kurfursten brukade beställa dylika bilder och skänka deltagarne i jagten såsom minnen deraf. Jfr två liknande bilder i Museo del Prado i Madrid, n:r 1304—5, dat. 1544; en i kejserliga samlingen i Wien (f. d. Belvedere), dat. 1544; en på Moritzburg vid Meissen, dat. 1540. Jfr Schuchardt I, 163; II, 93, 138 samt Kunst-Chronik 1884, sid. 607. Bilderna i Wien och på Moritzburg äro, likasom också vår, troligen målade af Lucas Cranach d. y. Vår tillskrefs förr L. Cranach d. ä.

Cuijp, Aalbert. Holländsk.

F. i Dordrecht 1618, † der 1691. Lärjunge till sin far Jacob Gerritsz, Cuijp. Verksam förnämligast i Dordrecht. — Figur- och landskaps-målare. Raderare.

386. Tre personer i en park. En yngre herre, i brun drägt, kommer gående bredvid en dam, som är klädd i blågrå robe öfver gul kjortel; han ser på henne, i det han pekar neråt, hon åter skjuter undan hans arm, i det hon ser på och med solfjädern pekar på en dam i röd robe, som sitter till h. på marken framför två stora träd. Den sittande damen viftar med en fjäder och ser utåt, ett får ligger bredvid henne. I bgr. sollyst nejd. — Sign. t. v.

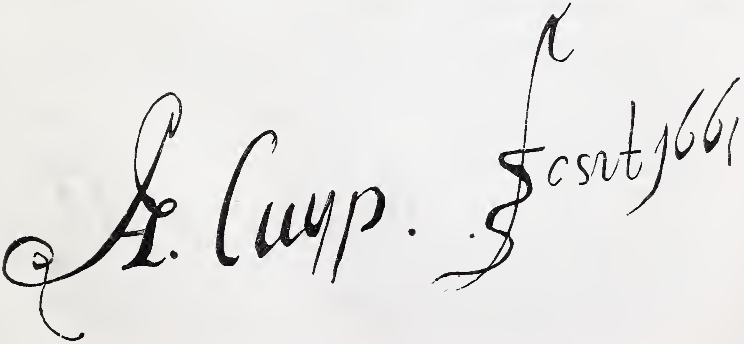

0,75; 0,59. — Inventar. 1816. — Man har ansett dessa personer framställa målaren sjelf och hans systrar.

Cuijp, Aalbert. Kopia (?).

388. Hästar vattnas vid en sjöstrand. En karl och en rödklädd pojke rida på en helhvit häst upp ur vattnet; två andra hästar med sina väktare på ryggen stå ännu längre ute i vattnet; en fjerde häst, förd af en pojke, går ut i vattnet till h., pojken söker hålla igen honom. Längre bort ruiner och murar; en stad ligger utmed stranden. Skum dager, solen lyser på den hvita hästen. — Sign. t. h.: *A. Cuyp* (oäkta).

D. 0,64; 0,80. — Inventar. 1816.

Cuijp, Benjamin Gerritsz. Holländsk.

Enligt uppgift f. 1608 i Dordrecht, 1631 mästare i dess Lukasgille. Lärjunge till Jacob Gerritsz. Cuijp, som troligen var hans bror. Imiterade Rembrandt. Verksam i Dordrecht och Haag (1643). — Figur- och landskapsmålare.

1325. Ängeln vältar stenen från Kristi graf. I en klippgrotta ligger grafven på en kulle; en hvitklädd engel står i midten lyftande grafhällen, så att tvänne af väktarne stupa på hufvudet, andra fara skränande tillbaka. (Väktarne ega holländsk bondtyp.) I bgr. till v. grottans öppning med svagt månsken i nattmörkret. Scenen upplyses af det sken, som utgår från engeln. — Sign. (på den liggande grafhällen [oäkta sign. t. h. nertill: *Rembrand f. 1660*]).

T. 1,14; 0,85. — Inköpt 1877 för 1,500 kr. — Förut tillskrifven Rembrandt. Samma ämne finnes behandladt af Cuijp i Lille n:r 149, i samma karaktär men annan komposition.

Cuijp, Jacob Gerritsz. Holländsk.

F. i Dordrecht 1594. 1617 mästare i dess Lukas-gille; verksam der ännu 1649. † 1649—1652. — Genremålare, men mera framstående som porträttmålare.

387. Gubbe med ett krus. Bröstbild. Medelålders man i helskägg, luden mössa, sitter halft åt v. vid ett bord, håller med h. handen kruset på bordet, i den v. ett glas; en brödbit på bordet.

Ljuset faller från en (för åskådaren osynlig) stake på bordet. — Sign. upptill t. v.

T. 0,67; 0,50. — Lovisa Ulrika. Gustaf III (på bägge ställena tillskrifven Benjamin Cuijp). — Dylika bilder af Jacob Cuijp i Honthorsts art äro sällsynta. Jfr n:r 775 i Eremitaget (sign.).

Cuijp Jacob G. (?).

389. Yngling med en glaspokal. Half figur åt h. Han står framför ett bord och tittar på pokalen, som han håller framför sig mot ljuset. Detta, osynligt för åskådaren, står i stake på bordet och upplyser öfre delen af den unge mannens ansigte. Klädd i blå rock med slitsade ärmar.

T. 0,65; 0,50. — Lovisa Ulrika (der tillskrifven Benjamin Cuijp). Gustaf III. — Ett slags motstycke till n:r 387, i Honthorsts art, och likasom denna med orätt tillskrifven Benjamin C. Se vidare n:r 387.

C. v. E. (?). Obekant nederländsk mästare. 1700-talets förra hälft.

628. Rytteristrid utanför en slottsruin. En officer i röd rock, med ryggen åt åskådaren, i handgemäng med en annan ryttare, som lyfter värjan i högsta hugg. Till v. en ryttare i röd rock affyrande sin pistol. Till h. en krigare liggande på marken, en annan löper bort med lyftad värja. I mellanplanet den röda slottsruinen med ett rundtorn. — Sign. t. h.: *C. V. E.(?)*

T. 0,25; 0,26. — Gustaf III. — Har kallats: »i M. Schoevardts A. Boudewyns art». En mindre betydande artist som tyckes tagit intryck af A. v. d. Meulen.

David, Gerhard. Nederländsk (Flandrisk skola). — Gammal kopia.

F. i Ouwater omkr. 1450, † i Brügge 1523. Blef 1484 mästare i Brügges Lukas-gille, 1515 i Antwerpens. Verksam i Brügge, kort tid i Antwerpen. En af de sista representanterna för den v. Eyckska riktningen. — Bibliska ämnen.

422. Bröllopet i Kana. Till bords sitta nio qvinnor (bland dem Maria) samt en gubbe och Kristus; i midten på bakväggen bruden, i röd drägt och utslaget hår. I fgr. stå två män vid vinkrusen, en af dem knäböjer med en silfverbägare i hand; bakom dem en man, som skär för. Till v. synes framdelen af en tjenare, som bär in en pastej; mellan kolonnaden till v. utsigt till en öppen plats med en götisk byggnad.

T. 0,99; 1,06. — Inventar. 1804 (der tillskrifven Cranach) — Originalet i Louvren (n:r 596) innehåller några flere figurer, bland dem porträtten af donator och donatrix, men deremot af gubben blott den framsträckta handen. Vår tafla afskuren på den v. sidan, Louvrens på den h. (?). Taflan i Louvren eger djupare färgton, likasom G. Davids öfriga original, och mera flandriskt-karakteristiska typer.

Decker, J. (?). Holländsk.

Verksam ungefär 1640—1660. Lefnadsomständigheter okända. — Målade interiörer.

592. Alkemist i sitt laboratorium. En medelålders man, i simpel grå drägt, sitter framför härden och rifver sig i håret af bestörtning, då ett kärl, som stått på elden, springer i luften. Hans medhjelpare, i röd mössa och röd tröja, ligger på knä till h. framför en glödpanna och blåser på kolen med en handpust. På väggar och bord allehanda kärl och redskap. Till v. ett stort fönster med små sneda rutor.

T. 0,47; 0,42. — Inventar. 1816. — Tillskrefs der H. M. Sorgh. Har en viss frändskap med Deckers »smedja» i Berlin (n:r 993, sign. och dat. 1644), hvilken dock är målad med en något bredare pensel.

van Delen (Deelen), Dirk. Holländsk.

F. i Heusden omkr. 1605, † i Arnemuyden 1671. Var säkerligen en tid lärjunge till Frans Hals. Besökte sannolikt Italien. Verksam förnämligast i Arnemuyden, äfven i Haarlem, Delft och Antwerpen. — Arkitekturmålare.

390. Förnämt bordsällskap. Rikt dekorerad sal med marmorgolf, gyllenläderstapeter, marmorspis, paneladt tak. Till v. vid fönsterväggen ett middagsbord, deromkring sitta fem herrar och fyra damer i rika drägter. Midt i fgr. ett kylfat, en tjenare bär fram en pastej. — Sign. t. h.

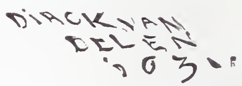

T. 0,435; 0,68. — Holterman-Wahrendorff. — Figurerna torde vara af Ant. Palamedesz. Jfr t. ex. Haag n:r 22 samt en bild i frih. Steengrachts saml. (Haag) och Eremitaget n:r 1203. Det förnäma middagssällskapet erinrar ock om n:r 832 i Braunschweig (dat. 1635).

Denner, Balthasar. Tysk.

F. 1685 i Altona, † 1749 i Rostock. Elev af akademien i Berlin. Verksam i Hamburg, vid flere tyska hof samt i London och Köpenhamn. — Porträttmålare.

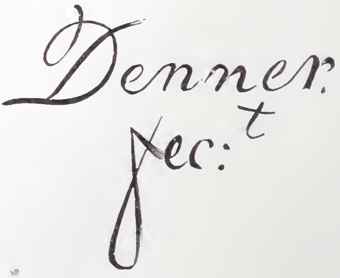

260. Porträtt af en gumma. Bröstbild åt v., ansigtet halft en face, skrynkligt, med blicken ut på åskådaren. I brunaktig kofta

med grått, svartfläckigt pelsuppslag; öfver hufvudet en hvit duk, som går ned på bröstet. — Sign. t. v.

D. 0,36; 0,31. — K. G. Tessin. Gustaf III. — Samma modell många gånger målad af Denner; ex. i Braunschweig och Schwerin (n:r 177, dat. 1731).

261. Porträtt af en gubbe. Motstycke till n:r 260. Bröstbild åt h., ansigtet ej fullt i profil; hög panna, hvitt hår och helskägg. Hufvudet obetäckt. Klädd i en upp till halsen gående, violettbrun rock. Belysning uppifrån v. — Sign. t. v. som n:r 260: *Denner fec:t.*

D. 0,36; 0,31. — Se n:r 260. — Samma modell många gånger målad af Denner; ex. i Braunschweig och Schwerin (n:r 176, dat. 1731).

Desportes, François. Fransk.

F. 1661 i en by i Champagne, † i Paris 1743. Hans förste lärare var en (då förfallen) flamsk djurmålare, Nicasius; D. sedan elev vid akademien. Efter ett besök i Polen (Warschau) 1695—6, och med undantag af ett kort besök i England 1712, verksam i Paris, der han uteslutande egnade sig åt stilleben-, djur- och jagtmålning; ledamot af akademien 1699, sysselsatt mest af hofvet.

798. Frukoststycke. Brunt träbord med messingsgaller nertill och spräcklig marmorskifva upptill; på h. hörnet en hvit duk, derå stå en korg med färska fikon, en tallrik med raspebröd och en tallrik med öppnade ostron; till v. på bara skifvan: ost, böckling, rädisor, en korg med plommon och längst till v. en stor korg med oöppnade ostron. — Sign. t. v.

D. 0,91; 1,18. — Tillhört K. G. Tessin eller af honom inköpts för Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865).

799. Frukoststycke. På en stenbalustrad, till en del täckt med en hvit duk, stå till v. en korg med persikor, en skuren melon, en tallrik med två plommon, en annan med melonskifva, en skuren brödbulle; till h. vinglas i en skål

och der framför en skuren skinka på ett fat. I fgr. på ett litet bord en halfäten persika på tallrik. I bgr. trädgrupper.

D. 0,90; 1,16. — Tillhört K. G. Tessin eller af honom inköpts för Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865).

800. Fruktstycke; persikor och silfverkärl. På ett marmorbord med gul duk står i midten en silfverskål, fyld med persikor, hvilka afspegla sig i två bakom stående silfverfat. Bakom dessa åter två förgylda och rikt dekorerade vaser; utaf den till v. synes blott en krönande amorinfigur. På bordets h. hörn två döda foglar (perdix-art). Till v. mörk-violett sammetsdraperi. — Sign. t. h. som n:r 801: *Desportes.*

D. 0,91; 1,18. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865).

801. Hvit hund står för fasaner. Hynda, hvit med bruna fläckar, står på en grästorfva till h., vänder hufvudet åt v., fixerande ett par fasaner, som söka gömma sig bakom ljung och ett »Kungsljus» (Verbascum Thapsus). I bgr. till v. ett vatten, som går längs med en rak, lummig strand inåt bgr. — Sign. i midten.

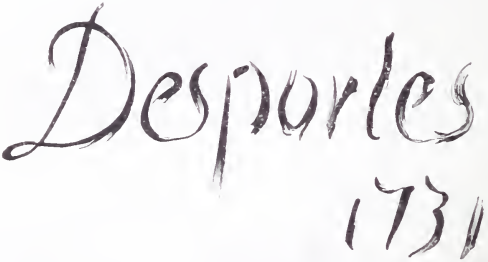

D. 0,90; 1,19. — K. G. Tessin (hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Samma hund förekommer på taflor af samme mästare i Frankrike.

797. Kaniner i det fria. På en liten gräsbevuxen sandkulle sitta tre gråa kaniner vid ingången till sina hålbon, till v. i fgr.; den mellersta sitter högst, vid en ginstbuske, upprätt på bakbenen och förer framtassarna till nosen; af en fjerde kanin, till h., som springer bortåt, synes blott bakdelen. I bgr. till v. trädgrupper.

D. 0,81; 0,64. — K. G. Tessin (hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. — Sjelfva fondmålningen uppgifves vara af Boucher.

Desprez, Jean Louis. Fransk.

F. i Auxerre 1737, † i Stockholm 1804. Efter att i sin ungdom hafva varit fortifikations-officer, blef han i Rom bekant med Gustaf III, vid dennes besök der 1784, och kallades samma år till Sverige såsom förste dekorations-målare vid den nya kgl. teatern. Verksam i Stockholm till sin död; ledamot af konstakademien 1785, Kongl. Maj:ts förste arkitekt. — Under Gustaf III:s tid mest sysselsatt som dekorations-målare och arkitekt. Utförde äfven stafflitaflor (krigsmariner m. m.), aqvareller, gouacher, laverade teckningar. Äfven gravör.

802. Gustaf III bevistar julmessan i S:t Peterskyrkan i Rom (Juldagsmorgonen 1783). Gustaf III, midt i fgr., har stigit ner från en estrad, till h., och går, åtföljd af kejsar Josef II och svit, åt v. fram mot Berninis Tabernakel, mellan hvars vridna kolonner påfven står vid altaret, lyftande hostian, omgifven af kardinaler och prester. Kyrkan full af folk: prester, soldater, åskådare. — Sign. t. v.: *Despres.*

D. 1,53; 3,57. — Gustaf III. Han bestälde taflan af D.; den satt sedan i den s. k. »salongen» i operahuset i Stockholm. — Ett annat exemplar (kopia?) finnes på Ekebyhof i Upland.

Devouge, Louis Benjamin Marie. Fransk.

F. 1770 i Paris, † 1842. Lärjunge till Regnault, David och Demarne. Verksam i Paris, Lyon (professor der) och Petersburg. — Målade bibliska och mytologiska ämnen samt porträtt.

1118. Satyr och bacchantinna i en grotta. Hon sitter naken på en stenhäll åt v. och vänder sig bakåt mot satyren, som spelar på en triangel; bägge äro vinlöfskransade. En liten naken byting söker dia henne, en annan ligger sofvande på en bädd inåt i grottan. Till h. bord med vin och frukter, till v. grottans öppning, genom hvilken ett vattenfall synes.

T. 0,33; 0,47. — Skänkt af hofmålaren G. Saloman 1871.

1119. Nymf, som diar en get. Motstycke till n:r 1118. Nymfen ligger naken på marken, tillbakalutad, diande en get, en naken gosse till v. vill hindra henne; till v. en annan get, bord med vin och frukter i skuggan af stora träd. — Sign. t. h.

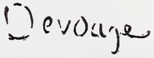

T. 0,33; 0,47. — Skänkt af hofmålaren G. Saloman 1871.

van Diepenbeeck, Abraham. Flamsk. — Tillskrifven.

F. i Herzogenbusch 1596, † i Antwerpen 1675. Lärjunge till sin far, glasmålaren Jan Roelofzone, sedermera till Rubens. Verksam förnämligast i Antwerpen. — Målade bibliska och mytologiska ämnen i den Rubenska skolans art. Tecknare för kopparstick, raderare, glasmålare.

391. **Jagtnymfer öfverraskade af satyrer.** I fgr. en hop nymfer, lägrade å ömse sidor om en bäck, med hundar, jagtredskap och skjutet villebråd; de öfverfallas af gamla satyrer, som komma fram ur skogen, 3 från h. och 2 från v., i mellanplanet på h. stranden komma ytterligare 2. Nymferna sätta sig till motvärn, två gripa till sina spjut. Bäcken delar taflan i två hälfter; den går inåt bgr. till en sank äng; löfskog på bägge sidor.

D. 0,93; 1,26. — Gustaf III. — Der tillskrifven Diepenbeeck. Med mera skäl skulle man kunna tänka på van Balen inför qvinnofigurerna med deras elfenbensglatta karnation. Landskapet har tillskrifvits (Jakob?) van Uden; erinrar kanske snarare om Wildens.

Dietrich, Christian Wilhelm Ernst. Skrifver sig vanligen **Dietricy.** Tysk.

F. i Weimar 1712, † i Dresden 1774. Lärjunge till sin far, Johann Georg D. (Weimar), samt landskapsmålaren A. Thiele (Dresden). Verksam förnämligast i Dresden. — Målade figurtaflor i alla arter samt landskap. Imiterade med en viss skicklighet andra mästare. Mest sjelfständig i sina raderingar.

262. **Utsigt af staden Meissen.** Floden går, mellan höga kullar, ända fram i fgr. till v.; i midtplanet en bro med tryckta hvalfbågar, fyra hus på bron. Närmare fgr., till h. vid bergets fot, synas trappgafvelhus och en ringmur; uppe på höjden en stor byggnadskomplex, slott med kyrka, i spetsbågsstil. I fgr. fiskare, till h. vandrare och en resvagn på vägen.

D. 0,63; 0,79. — Inventar. 1816. I äldre tid på Drottningholm; har tillhört riksrådet Ehrenpreuss och Gustaf III såsom kronprins.

263. **Utsigt af Dresden.** Motstycke till n:r 262. Till h. ligger stadens hufvuddel med slott och kyrkor. Derifrån går åt v. den hvita stenbron med sina många runda hvalfbågar öfver floden; på brons midt ett högt kors. I fgr. ett litet stenmonument, bönder och boskap.

D. 0,63; 0.80. — Se n:r 262. — Fredenheim: »förmodligen en schweizisk stad, icke Dresden».

Dijck, Philip van. Holländsk.

F. i Amsterdam 1683, † i Haag 1753. Lärjunge till Arnold van Boonen i Amsterdam. Tog stark inflytelse af A. v. der Werff m. fl. Verksam i Amsterdam, Haag (redan 1718), Middelburg och Kassel. I Kassel i tjenst hos landtgrefven af Hessen. — Figurmålare i alla arter. Målade i synnerhet en mängd porträtt.

412. **Familj, som läser till bords.** Vid bordsändan till h. sitter en gråhårig gubbe blickande andäktigt uppåt, med

händerna knäppta; till v. i fgr. står en medelålders man, sedd i half profil bakifrån. På andra sidan bordet sitter en äldre qvinna, bredvid henne står en yngre qvinna. På bordet ett köttfat m. m. — Sign. t. v.: *A. V. Dyck* (hela signaturen eller åtminstone A förfalskadt).

D. (spänd på trä). 0,37; 0,42. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrifves redan af v. Düben (1760) Ph. van Dijck. — Å en kopia efter n:r 412, målad i Sverige i början af vårt sekel, lyder signaturen: VAN DYCK; så har möjligen också signaturen på n:r 412 lydt, men sedermera VAN förändrats till A V. Vanligen signerar sig artisten *P. v. Dyk.*

417. Porträtt af prins Wilhelm af Hessen Kassel. Knästycke. Han står framför ett gult draperi, vänd åt v., ser utåt. Håller v. handen på en blank hjelm, med hvit fjäder, framför sig, i den h. kommandostafven mot höften. I pudrad allongeperuk, röd rock med blått ordensband, bröstharnesk och kyller. — Sign. t. h. (på den omvikta remsan af duken): *P. van Dÿk. 1724.*

D. 1,32; 1,00. — Inventar. 1816. — Enligt påskrift bakpå var prinsen son till landtgrefven Karl VI.

van der Does, Jacob d. ä. Holländsk.

F. i Amsterdam 1623, † i grannskapet af Amsterdam 1673. Lärjunge till Nicolaas Moijaert. Tog i Italien stark inflytelse af Pieter van Laar. Slog sig sedan ner i Haag, deltog der i stiftandet af det nya målargillet 1656. Från 1661 öfvergaf han konsten för en tid och blef tjensteman. Vän till K. du Jardin. — Målade djur i landskap. Raderare.

392. I fgr. till v. en grupp hvilande får, bakom dem står en gul ko, hvit i pannan; till h. fyra getter. I mellanplanet till v. en gård med hög skorsten bland pilar och andra träd i skugga. Till h. i bgr. öppet, solbelyst landskap med en byggnad bland lummiga träd.

D. 0,39; 0,48. — J. G. Netzel.

Dolci, Carlo. Italiensk (Florentinsk skola).

F. i Florens 1616, † der 1686. Lärjunge (redan vid 9 års ålder) till Jacopo Vignali. Lefde ett tillbakadraget och arbetsamt lif, till allra största delen i Florens. — Andaktsbilder och porträtt.

81. Magdalena tvår Kristi fötter (Luk. ev., kap. 7, v. 36—38). Kristus, med gloria (målad i guld), halfligger till bords i fariséens hus på en grön soffa, vänd inåt h.; flere af lärjungarne äro bordsgäster. Kristus talar med den midt emot honom sittande fariséen, en äldre man i

turban och röd rock, under det han pekar med h. handen tillbaka på Magdalena, som till v. i fgr. gråtande lutar sig öfver hans fötter. I fgr. står en kraftfullt bygd, ung man med v. handen i sidan och med den h. hållande en bricka med två vinflaskor och glas. I bgr. till h. ser man genom en öppen arkad ut i det fria; till v. i den öppna dörren står en qvinna.

D. 0,61; 0,77. — Sedan äldre tid i Sverige. Drottningholm (Lovisa Ulrika). Gustaf III (Stockholms slott). På baksidan signerad: *Anno salutis 1649,* samt med en inskrift, utförd med ritstift å ett stycke af duken, öfverstruken med gråaktig färg och innan denna torkat: *Di mia età il trentesimo tirzo questa studiavo(?) per una opera di fiure* (figure) *grande. Io Carlo di Andrea Dolci.* Denna inskrift är numera endast bevarad genom fotografisk afbildning, enär taflan, hvars färg på några ställen börjat affalla, måst öfverflyttas på ny duk (1871). Lär vara graverad.

82. Magdalena. Half figur, en face. M. lutad på v. armbågen mot en klipphäll, å hvilken en dödskalle ligger, hon ser gråtande uppåt, med halföppen mun och röda ögon; tårar falla ner utför kinderna. Med fritt böljande, lockigt, brunt hår, svag gloria; i lackröd mantel, som ligger lös om gestalten och lemnar hals och skuldra bara; i h. handen håller hon en näsduk. Bgr. mörkt gråbrun.

D. 0,81; 0,64. — Af gammalt tillhörande Drottningholm. (Lovisa Ulrika). Gustaf III (der kallad »i Guercinos stil»). — Bland flere Magdalenor, som C. Dolci målat, har vår den närmaste frändskap med n:r 1227 (1221) i München.

Dolci, Carlo. I hans art.

83. Den heliga Cecilia vid orgeln. Half figur. Står vänd åt h., spelande på orgeln med h. handen och hållande i den v. ett notblad, hvarur hon sjunger; vänder ansigtet halft åt åskådaren och ser uppåt. I högblå klädning med hvita underärmar, röd mantel, sammanhållen på ryggen af ett band med äkta stenar. Bak i nacken en liten röd och svart mössa; baktill hängande fläta, ombunden med röda band. Brungul bgr.

D. 0,82; 0,64. — Martelli. — Kanske målad af Carlos dotter Agnese D.

Domenichino, se Zampieri.

van Dort (Doordt, Dorti), Jacob(?). Holländsk.

Flere artister och konstslöjdidkare med detta slägtnamn förekomma i Holland under 1600-talet. I Danmark nämnes en

Jacob von Dorti 1625, såsom den der gjort konterfejer åt konungen (Kristian IV). I Sverige förekommer han omkring 1629.

913. Porträtt af Kristian IV af Danmark. Bröstbild, halft åt h., med blicken utåt. Kortklippt, tunnt hår, ljusare pipskägg och mustacher. Mörkt harnesk med små förgylda naglar, axelskärp af gråhvitt siden med små broderade blomqvistar i guld och färger, ring i örat. Vid midjan synes värjgehängets metallhake. Kring halsen pipkrage. Alldeles samma bröstbild som i n:r 912, fast större. Å svart bgr. inom gråmålad, oval ram. — Å infattningens högra öfre hörn sign.: *A⁰ 1611. XD.* (I V D?)

K. 0,88; 0,67. — Gripsholm (till 1865). — Konungen var 1611 34 år (f. 1577).

912. Porträtt af Kristian IV af Danmark och hans drottning (Anna Katarina af Brandenburg). Hela figg.; stå framför ett bord med röd duk, hvarpå konungens hjelm är ställd. Konungen halft åt h., med v. handen på svärdfästet och kommandostafven i den h.; i harnesk och öfver bröstet ett ljust, blommigt sidenskärp. — Drottningen, halft åt v.; händerna hängande vid sidorna; i svart klädning, som är öppen i bröstet, styfkjortel, bred, uppstående spetskrage, hög, svart hatt med plymer. — Upptill dat.: *Anno 1611* (i guld).

D. (spänd på trä) 0,55; 0,54. — Gripsholm (till 1864). — Likheten med n:r 913, äfven i behandlingen, ger stöd åt den förmodan, att samme målare utfört bägge taflorna. — Genre och porträtt.

Dou, Gerard (Gerrit). Holländsk.

F. i Leiden 1613, † der 1675. Lärjunge först till en kopparstickare, derpå till en glasmålare, derpå, 1628—31, till Rembrandt. Större delen af sin tid verksam i sin fädernestad. Hufvudmannen för det holländska finmåleriet. — Genre och porträtt.

393. Magdalena i en grotta. Half figur. Står åt h. framför en stenhäll med de knäppta händerna hvilande på en stor, uppslagen bok, ser med tårad blick på ett krucifix framför sig. Det ljusa håret faller fritt ner på bägge sidor. Klädd i brun kjol, mörkt lif; linnet har åkt ner på h. sidan, så att bröstet och axeln blottats. På hällen ytterligare en dödskalle och ett krus; der bakom står ett förtorkadt träd. Mörkgrå, fläckig bgr. — Sign. t. h. (ofvanför boken).

T. 0,26; 0,19. — Inventar. 1816. — Samma modell och samma behandling som i de två badande qvinnorna i Eremitaget (n:r 910, 912).

394. Konstnärens sjelfporträtt(?). Half figur. En tämligen ung karl med lockigt hår. Sitter halft åt v. på en stol, ser leende utåt och håller i v. handen ett högt glas, h. handen i sidan. I rödaktig rock och kappa, mörk, slitsad barett med röda kanter å flikarna. Till v. ett fönster, ett krus står på bordet nedanför. Grå bgr.

T. 0,20; 0,175. — Lovisa Ulrika (inköpt ur Fonspertuis' saml. för 400 livres; Gersaints katal. n:r 469, der kallad Dous sjelfporträtt). Gustaf III. — Porträttet eger någon, ehuru just ingen slående, likhet med sjelfporträtten i Amsterdam (Dresden), National Gallery och Bridgwater House.

Dou, G. Hans skola.

395. En qvinna skurar kökskärl. Hon står i profil åt h. i ett mörkt rum, hukad öfver en tunna, som hon skurar; framför henne på ett bord och på golfvet allehanda trä-, metall- och lerkärl samt en korg. Klädd i mörk, blåaktig tröja, röd kjol; grönaktigt förkläde och hvit hufvudduk. På fondväggen till v. en pump.

T. 0,29; 0,245. — Inventar. 1816. — Der tillskrifven G. Dou. En komposition befryndad med sådana små bilder som Kalfs i Louvren (n:r 259) och Eremitaget (n:r 1370—1), eller den interiör i Eremitaget (onumrerad), som är sign. »Hermanus Saft Leven f. 1634», der en liknande köksa står och skurar sin tunna.

396. Två qvinnor i ett kök. En äldre qvinna sitter vid spinnrocken, något inåt rummet till v. nära en fönsteröppning, en annan står bredvid till h. framför en tunna och tvättar. Allehanda skurade kökskärl stå till h. på ett bord och på golfvet rundt omkring, till h. bland annat en korg. Dagern faller in från fönsteröppningen och lemnar v. hörnet (i fgr.) i djup skugga.

T. 0,51; 0,80. — Inventar. 1816. — Der tillskrifven G. Dou.

Dreyer, R. Troligen tysk, omkr. 1700.

932. Kristi grafläggning. Klippgrotta. I fgr. bäres Kristi kropp i svepduk af två män, de gråtande qvinnorna stå bredvid, Magdalena vid fötterna; längre bort tilll v. grafven, belyst af en hängande, rund lykta, flere män stå och se ned i den, till h. stå två qvinnor på en högre afsats. I bgr. till h. synes genom grottöppningen på afstånd Golgathakorsen. — Sign. t. v.: *R. Dreÿer pinxit.*

K. 0,215; 0,19. — Gripsholm (till 1864). — Den, utom till namnet, alldeles okände målaren visar i dessa taflor (932, 933) slägt-

tycke med sin samtida, den ur Ehrenstrahls skola utgångne A. von Behn (jfr n:r 926—930).

933. Kristi uppståndelse. Motstycke till n:r 932. Kristus far upp ur grafven, i blå mantel och hållande i v. handen en hvit fana med rödt kors. I fgr. fyra krigsknektar, förfärade, längre bort till h. ligger en sofvande. — Sign. t. h.: *R. Dreyer p.*

K. 0,215; 0,19. — Gripsholm (till 1864).

Drooch-Sloot, Joost Cornelisz.. Holländsk.

F. i Utrecht(?), † der 1666. Verksam i Utrecht, blef 1616 mästare i dess Lukas-gille, var gillets dekan 1623, 1641, 1642. — Figur- och landskapsmålare.

1288. Krymplingar erhålla allmosor. Utanför en mursträcka, till h., som går inåt taflan, en mängd krymplingar och fattiga, män och qvinnor; midt i fgr. kifvas en grupp om några på marken liggande silfverslantar; till v. i fgr. vid ett träd komma två krymplingar löpande. I bgr. slätt-landskap med väg. — Sign. t. v.

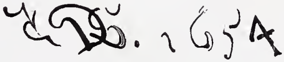

T. 0,63; 0,82. — Inköpt 1874 från grefve Ludvig Manderströms dödsbo. — Hos P. von Semenow i Petersburg en bild med ungefär samma motiv, dat. 1633.

Dubbels, Hendrik Jacobss.. Holländsk.

F. omkring 1631*). Medlem af Lukas-gillet i Amsterdam. Bosatt i denna stad omkr. 1640—1660. Förmodligen lärare åt L. Bakhuisen. — Sjömålare.

398. Skeppsbrott vid en klippkust. Till h. väldiga brungula klippor (en har form af ett ansigte i profil), mot hvilka ett stort skepp vräkes (med den rikt sirade bakstammen utåt); två karlar gå i det grunda vattnet i fgr. Till v. öppna hafvet, svartgrått, i storm; en tvåmastare synes på af-

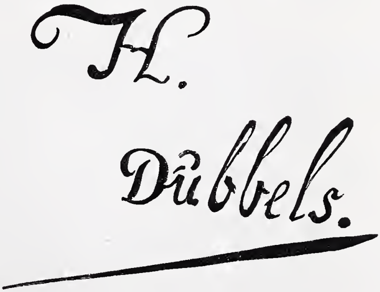

*) Oafgjordt är, huruvida den »Henricus Dubbels», som dog i Amsterdam 1676, är vår målare.

stånd. — På en målad papperslapp i v. hörnet står en längre handskrift, undertecknad: *H. Dubbels.* Sign. t. h.

T. 1,22; 1,66. — Gustaf III (der tillskrifven Salvator Rosa!) — I brunaktig ton och tyngre behandling än vanligt; jfr bilder i Köpenhamn, Amsterdam, Schwerin.

Dubois, se **du Bois, Guillam.**

Dubuisson (du Buisson), Jean Baptiste Gayot. Fransk.

Fransman till börden. Verksam under 1600-talets senare hälft och 1700-talets början i Italien och Berlin, † i Warschau 75 år gammal. Hans måg A. Pesne målade stundom figurerna i hans landskap och sjöstycken. — Hufvudsakligen blomstermålare.

803. Park med badande fruntimmer. Vattnet tämligen öppet åt h., går till v. in mellan lummiga stränder. Vid den bortre stranden skymtar en båt, vid stranden i fgr. tre damer i vattnet, på stranden sitter en, och en annan kläder på sig med tillhjelp af en tjenarinna. I h. hörnet ett pilträd. Ett rödt solsken öfver trädkronorna till v.

D. 0,52; 0,78. — Tillhört Lovisa Ulrika, som ärft den efter sin mor drottning Sofia Dorothea af Preussen († 1757). Drottningholm (till 1865). — Figurerna torde vara målade af Antoine Pesne; jfr flere af Pesnes taflor i Potsdams Residenz.

804. Park med dansande sällskap. Motstycke till n:r 803. I midten en öppning mellan de höga träden, hvilken sträcker sig in åt bgr.; två figurer skymta i midtplanet. I fgr. till h. fyra par, af hvilka två dansa; till v. sitter en herre och spelar lira.

D. 0,52; 0,81. — Se vidare n:r 803.

Dughet, Gaspard, kallad **Guaspre Poussin.** Fransk (Romersk skola).

F. i Rom 1613 (fadern fransman), † der 1675. Lärjunge till sin kusin och, senare, svåger Nicolas Poussin, efter hvilken han blifvit uppkallad. Studerade äfven Carracciernas och Claude Lorrains verk. Verksam förnämligast i Rom, från hvars omgifningar han hälst valde sina motiv, men äfven i Milano, Neapel, Perugia, Florens. — Landskapsmålare. Raderare.

813. Landskap med ett rund-tempel. Motiv från Tivoli, fritt behandladt. Tempelruinen ligger till v. i midtplanet på en höjd, hvilken är genomskuren och lemnar genomblick till landskapet i bgr. Nedanför tempelhöjden ett vattenfall. I fgr. lugnvatten, en karl och en qvinna (vattenhemterska) i samtal, en hund dricker. Till h. inåt bgr. vidsträckt, solbelyst landskap med höjder och byggnader.

D. 1,21; 0,97. — Martelli. — Der tillskrifven Claude Lorrain.

Dughet, Gaspard. Hans skola.

805. Berglandskap med sjö. Mörk sjö, i midtplanet, med höga stränder. Bortom sjön till v. höga berg, till h. öppet landskap med byggnader. I fgr. på en klippa herde och herdinna med får, längst fram i fgr. till v. sitter en karl i skuggan.

D. 1,72; 2,47. — J. N. Byström. — Der tillskrifven G. Poussin.

806. Landskap med berg och flod. Motstycke till n:r 805. I midten öppet landskap, genomskuret af en flod, som i midtplanet bildar ett fall och, närmare fgr., ett lugnvatten; till v. och h. höga berg och träd. I fgr. flere figurer, en gammal man med staf går på vägen åt h., bredvid står en hvit hund.

D. 1,70; 2,46. — J. N. Byström.

807. Skogslandskap. Till v. går inåt bgr. en öppning i den mörka skogen. Solskenet faller på en fläck af marken nära fgr. Till h. utsigt öfver ett friare landskap med en hög bergstopp vid horisonten.

D. 0,94: 1,37. — J. N. Byström.

808. Landskap med vattenfall och ett kloster. Motstycke till n:r 807. I fgr. till h. mörkt, skogbevuxet klipp-parti med en forssande bäck. Till v. utsigt öfver ett lägre liggande landskap, en bred dal begränsad af berg; på en höjd till v. en komplex af byggnader med ett torn, hvilket aftecknar sin hjessa mot himlen.

D. 0,98; 1,36. — J. N. Byström.

809. Landskap med den dödade Adonis. En mörk skogstrakt med ett vatten i fgr.; midt i fgr. vid vattnets rand ligger A. utsträckt på rygg med blott en hvit duk öfver midjan. Till h. utsigt öfver ett landskap med snöhöljd bergstopp i bgr.

D. 1,23; 1,73. — Skänkt af professorskan S. Fahlcrantz 1861.

814. Landskap med ett rund-tempel. Motstycke till n:r 809. Templet, likt Sibyllatemplet i Tivoli, på en hög klipp-afsats till v. Nedanför till h. öppen mark, längre bort sjö och i bgr. bergshöjder. I fgr. till v. en sittande karl, i h. hörnet ett lummigt träd.

D. 1,21; 1,74. — Holterman-Wahrendorff.

811. Landskap med pinjer. I fgr. till v. en brunn med sfinx, en qvinna hemtar vatten; på ett stenblock till h. en blåklädd qvinna (solskenet faller på henne) i samtal med en herde. Fgr. skuggad af stora pinjer till v., till h. utsigt öfver ett solbelyst landskap med två figg. i mellanplanet. Oval.

D. 0,73; 0,58. — Martelli.

812. Landskap med pinjer. Motstycke till n:r 811. I fgr. tre karlar med hund vid randen af ett vatten, till h. en stor grupp pinjer, cypresser m. fl. träd halft i skugga. Öfriga delen af landskapet solbelyst. I mellanplanet kreneleradt torn vid en flod, som bildar fall; i bgr. höga berg. Oval.

D. 0.73; 0,58. — Martelli.

Du Jardin, se **Jardin.**

Dunouy, Alexandre Hyacinthe. Fransk.

F. 1757, † 1843. Lärjunge till G. Briard. Verksam i Paris. — Landskapsmålare. Gravör.

827. Infart till Boulognerskogen. I fgr. till v. under lummiga träd är ett sällskap samladt: ryttare, herrar och damer till fots med barn, hundar, sadlade hästar; till h. en obelisk och en bäck, längre bort kommer en täckvagn körande. Utsigt inåt den solbelysta parken i bgr. — Sign. t. h.: *A. Dunouy.*

T. 0,46; 0,64. — Inventar. 1816.

Duster (Duyster), W. C. Holländsk.

Lefnadsomständigheter okända. Hans få kända arbeten visa en genremålare i andra fjerdedelen af 1600-talet under inflytande af Frans och Dirk Hals.

403. Öfverrumpling i en lada. Scen från kriget. Ett sällskap vid ett bord öfverfalles af en hop krigare med gevär och svärd. En sittande stickes i bröstet bakifrån. I fgr. till h. duell mellan två officerare; en tredje står bredvid som sekundant. Till v. en officer i röd drägt. — Sign. t. v.

T. 0,385; 0,55. — Gustaf III:s inköp ur Adolf Fredriks saml. — En befryndad komposition af Duster i Dresden, n:r 2460. Jfr W. Bode, »Studien etc.» sid. 161. Vår tafla skadad genom påmålning.

van Dyck, Antonius (Anthonis, Anthonie eller **Antonio).** Flamsk.

F. i Antwerpen 1599, † i grannskapet af London 1641. Lärjunge till H. v. Balen (fr. 1610). 1618 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Medhjelpare åt Rubens, under hvars inflytande han under denna tidigare period stod. Verksam i Antwerpen till 1632, frånräknadt ett kortare besök i England (1620—1) och ett längre i Italien (1621/3—1626). Från 1632 verksam i England, frånräknadt några besök i hemlandet. Karl I:s hofmålare. — Figur- och framför allt porträtt-målare. Raderare.

404. Den hel. Hieronymus. Hieronymus, en gråskäggig gubbe, naken till midjan, sitter i ett landskap, en face, och ser ned på en lång pappersremsa, som han håller öfver sina knän och öfver den cinnoberröda manteln. En englagosse, med yfvigt brunt hår, står bakom honom till v. och räcker fram en penna. Till v. ligger ett lejon på marken sofvande; till h. folianter. En stor ek skymmer utsigten till v., till h. fri utsigt. — Sign. t. h.

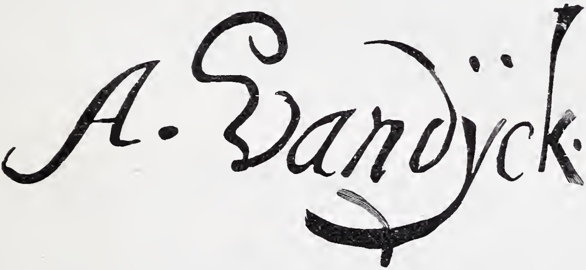

D. 1,67; 1,54. — Lärer hafva tillhört medaljgravören J. K. Hedlinger; tillhörde sedermera Adolf Fredrik och Gustaf III. 1771 värderad till 7,500 dal. kmt. — Från mästarens tidigare period; visar öfvervägande inflytande från Rubens. I behandlingen lik andra arbeten af v. Dyck från denna tid, t. ex. n:r 799 i Berlin. Hieronymi nakna öfverkropp erinrar om gubbens i Rubens' »Caritas romana», n:r 484 i Amsterdam; Hieronymi och engelns typer erinra om en gubbe och en gosse i Rubens' stora tafla »Bavo lemnande den militära banan» i kyrkan i S:t Bavo i Gent, målad 1614 (graverad af Fr. Pilsen). Jules Guiffrey: »A. van Dyck, sa vie et son oeuvre», n:r 194. v. Dyck har flere gånger behandlat detta ämne. Samma bild som vår (gubben är blott något yngre, och engeln felas), men svagare målad, i »Bildgalerie» i Sans Souci, tillskrifves der Rubens. I en samling i Antwerpen på 1600-talet förekom en Hieronymus af v. Dyck värderad till 1,000 gulden.

van Dyck, Antonius. — Hans atelier eller i hans art.

406. Venus begråtande Adonis' död. Adonis halfligger på marken, stödd mot Venus' knän, naken med en skinnfäll öfver midjan; hon sitter bakom honom till h. med upplöst ljust hår och hufvudet lutadt mot handen, ser uppåt med tårar i ögonen; i röd klädning. Bakom till v. står den lille Amor gråtande, med händerna för ögonen; Adonis' hund ligger död i halfdunklet till v. nära en splittrad trädstam. I bgr. till v. ljus aftonhimmel.

D. 1,35; 1,69. — Tillhört Gustaf III redan såsom kronprins. — Der tillskrifven A. v. Dyck. Har grofva retoucher. Uppgifves vara graverad af Vorsterman och Bolswert (Sander II, 79). Guiffrey n:r 272. Beslägtade kompositioner af v. Dyck i Palazzo Pallavicini i Genua, Budapest n:r 443 och Smith n:r 291, af Willeboirts Bossaert i Haag n:r 226 bis.

410. Amor triumferande bland konstens och krigets emblemer. Amor, en ljuslockig yngling, halfsitter till v. bland rustningarna och instrumenten, naken med hvita vingar och i rödt draperi fladdrande om h. armen; lyfter i h. handen en af sina pilar och trampar på en palett, v. armen stödjer han emot en praktfull rustning. Nedanför till h.: en violoncell, gitarr, glob, basun samt andra vetenskapliga och musikaliska instrument; der bakom en Herkulestorso m. m.

D. 1,69; 2,42. — Lovisa Ulrika. — Figuren tillskrifves der A. v. Dyck. Guiffrey n:r 294. Utan tvifvel har *en* mästare målat figuren, en annan det öfriga. Hvad den senare beträffar kan man tänka på Adriaan van Utrecht eller Paul de Vos. Taflan är en atelierbild ur den Rubenska kretsen, till hvilken flere motstycken finnas, exempelvis n:r 137 och 640 i Augsburgs galleri (Margraffs katal.; Paul de Vos?), n:r 756 (248) i Pinakotheket i München (katal. 1884: Rubens' atelier), samt den af H. Winstanley graverade »Amor scientiarum», med samma motiv som i vår tafla (efter v. Dyck och Snyders; originalet i England). Vår figur är onekligen en van Dycksk typ; jfr den nämnde »Amor scientiarum», ena engeln i »S:t Augustinus» (i Northbrooks galleri; grav. af P. de Jode) m. fl.

411. Två studiehufvuden. Två män, nästan bröstbilder. Den ene, till h., nästan en face, naken, lutar hufvudet åt h., med halföppen mun, och svagt leende; brunlockigt hufvud med bladkrans. Den andre, till v., i profil åt h., i rödaktig mantel. Ljus bgr. Skizzerad.

På papp. Öfverflyttad till duk. 0,44; 0,595. — Inköpt 1864 från kandidaten J. Pontin.

615. Den botfärdiga Magdalena. Till midjan. Hon står i en grotta vänd halft åt v., blott till en del höljd i den röda manteln; hon knäpper händerna samman och vänder de tårfylda, rödsprängda ögonen upp åt h. Framför henne ligger en uppslagen bok, och på den en dödskalle. I bgr. till h. dunkelt landskap.

D. 1,08; 0,91. — Lovisa Ulrika (kallas der kopia efter v. Dyck). Gustaf III (der kallad »Rubens' skola»). — I Sixska samlingen i Amsterdam finnes samma bild (tillskrifven A. v. Dyck) målad en grisaille i litet format. Varianter och kopior motsvarande vår n:r 615 finnas här och hvar i galerierna, exempelvis i Pesth n:r 445.

van den Eeckhout, Gerbrand. Holländsk.

F. i Amsterdam 1621, † der 1674. Lärjunge till Rembrandt under dennes äldre tid. Verksam i Amsterdam. — Figurmålare. Raderare.

418. Bonden och satyren till bords. I det inre af en bofällig stuga sitter till h. satyren med bockfötter, sedd i profil bakifrån, och tittar misstänksamt på bonden, en klumpig figur, som sitter till v., ätande soppa ur en skål och blåsande på skeden. I bgr. bondens två pojkar samt, till h., hustrun med ett litet dibarn i knät. I fgr. till h. ligger en stor, grå dogg, gnagande på ett ben. — Sign. t. h.

T. 0,565; 0,76. — Inköpt 1857 efter generalen grefve K. G. Löwenhjelm. — Ämnet hämtadt ur en af Aesopi fabler. Finnes behandladt af Eeckhout äfven i en annan, ungefär lika stor, dock annorlunda komponerad tafla i Oldenburg, dat. 1653.

1069. Abrahams offer. Abraham står med knifven i sin högra hand bredvid bålet, der Isak ligger naken, halft tillbakalutad, stödd på h. armbågen, med händerna knäppta. Bägges blickar äro riktade uppåt åt h., hvarifrån ljus nedströmmar genom en öppning bland de mörka molnen. A. i gråblå rock med grått förkläde och uppvikta ärmar. Isak hvilar på en hvit duk och en grönblå mantel.

T. 0,56; 0,48. — Gåfva af hofmålaren G. Saloman 1869; taflan några år förut inkommen från Frankrike. — Från målarens äldre, Rembrandtska period.

419. Engeln och Gideon (Dom.-Bok. 6 kap. 12 v.). Gideon, torftigt klädd, barhufvad och barbent, knäböjer till h. utanför den öppna dörren till sin stuga. Framför honom, till v., står engeln i fotsid, hvit drägt och guldbroderad mantel med agraff, gråspräckliga vingar; han håller i h. handen en staf och lyfter den v. välsignande mot Gideon. — Signaturen, i midten, nästan utplånad. Dat. *1644.*

D. 0,64; 0,75. — Inventar. 1816. — Liknande engel i n:r 535 i Braunschweig och i Kassel (Samml. Habicht) af v. den Eeckhout, men äfven i n:r 171 i Louvren af G. Flinck; förekommer redan hos Rembrandt (t. ex. i Eremitaget n:r 792, dat. 1635). W. Bode (skriftl. meddelande) anser, att vår tafla icke är af v. d. Eeckhout, utan erinrar om Horst. Signaturen uppgifves dock af Sander (IV, 98) hafva varit *Eeckhout.*

Elsheimer (Elshaimer, Aelsheimer). Tysk. — I hans art.

F. i Frankfurt am Main 1578, † i Rom förmodligen 1620. Lärjunge till Philipp Uffenbach i Frankfurt. Verksam i Rom. Utöfvade stort inflytande på det holländska måleriets utveckling. — Figur- och landskapsmålare. Raderare.

265. Herdar vid en stockeld. Landskap med månsken, stark skymning. I en skogsdunge vid klippväggen till v. två herdar vid elden jämte några nötkreatur; till v. stå en svart och en hvit oxe. Den ene af herdarne sitter på marken i röd mantel, skymmande elden för åskådarne; den andre står bakom kamratens rygg med en staf i handen. Fullmånen tittar fram bland trädens grenar ofvanför dem. Till h. ett litet skogsvatten i skymning.

T. 0,23; 0,30. — Inköpt 1867. — Synes vara målad af en utaf Elsheimers efterföljare. Kompositionen eger stora likheter med E:s arbeten i Louvren (n:r 159, Flykten till Egypten), Münchens Pinakothek (n:r 1391 (778), Flykten till Egypten, grav. af H. Goudt) samt (enligt skriftligt meddelande af W. Bode) Inspruck.

van Es, Jacob Fossens (eller **Fopsen**). Flamsk.

F. omkr. 1596, enligt uppgift i Antwerpen, † der 1666. 1617 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Verksam i Antwerpen, der han åtnjöt godt anseende bland sina yrkeskamrater (samarbetade med Jordaens). — Stillebensmålare.

1146. Frukoststycke. I midten, på ett bord, en tenntallrik med en stor, halfskuren ost, och på denna en liten blå och hvit fajans-asiette med smör, lagdt i randade skifvor. Rundt omkring befinna sig andra mat- och dryckessaker m. m.: till v. hvetebröd, oranger, aflånga rädisor, en större

och en mindre vinpokal; bakom osten ett brunt stenkrus och två vinglas; till h. en ankarstock och ofvanpå den en tenntallrik med medvurst, vidare en snäckpokal, en tallrik med skinkstycken m. m. — Sign. t. v. på bordskanten.

T. 0,50; 0,84. — K. L. Kinmanssons testam.

van Everdingen, Allart. Holländsk.

F. i Alkmaar 1621, † i Amsterdam 1675. Lärjunge till Roelant Saverij i Utrecht; blef 1625 mästare i Lukas-gillet i Haarlem. Han skall enligt Houbrakens (obestyrkta) berättelse hafva på en sjöresa drifvits till Norge (i början på 1640-talet) och der gjort studier. Verksamt i Alkmaar, Haarlem och Amsterdam — Landskaps- och sjömålare.

421. Strandparti med branta klippor. I fgr. vattnet, lugnt, omgifvet af branta, nakna, brungula klippor; till h. en båt med två roddare och en man vid styret, till v. uppe på en

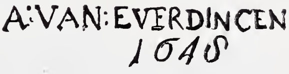

klippa, i skuggan, en liten gran och några späda löfträd. Marken höjer sig inåt bgr. Molnig himmel, dunkel ton öfver hela landskapet. — Sign. t. v.

T. 0,39; 0,60. — Inköpt 1845 på auktion efter Schlegel. — Liknande klippmotiv, dat. samma år (1648), i Berlin n:r 835 B. Vårt stycke har förr kallats »motiv från Norge». Holländare foro icke sällan till Norge på 1600-talet; äfven om holländske målare berättas dylika färder (till ex. P. Molijn d. ä.). Osannolikt är då icke, att de gjorde studier efter den nordiska naturen. Houbraken berättar t. ex. om en J. Ruischer, att hans styrka bestod uti att måla »norska landskap». Emellertid, om målarne också begagnade motiv derifrån, visa dock äfven Everdingens taflor, och vår bland dem (målad endast få år efter hans norska resa), att de använde dem mycket fritt. (I n:r 60 i La Caze-saml. har Everdingen målat en vik med branta klippstränder och derbredvid nederländska bankar!). Jämförelsevis »norsk» är karaktären i sådana stycken som n:r 1133 (dat. 1647) och 1134 i Eremitaget.

van Everdingen, Cesar. Holländsk.

F. i Alkmaar 1606(?). Osäker är äfven uppgiften, att han varit lärjunge till J. van Bronckhorst. 1632 inträdde han i Alkmaars Lukas-gille, 1651 i Haarlems, vistades i denna stad redan 1648, † i Alkmaar 1678. Verksam i Alkmaar och Haarlem. — Figurmålare.

1157. Jupiter och Semele. I en löfdunge sitter Semele naken (endast med en hvit duk kring midjan), lutad åt h.,

stödd på v. armen; hon vänder sig tillbaka afvärjande mot Jupiter, som satt sig bredvid och söker omfamna henne. J. med krona på det tjocka lockiga håret, hvit duk kring midjan och en röd mantel öfver skuldran. Till h. ett pilkoger samt J:s örn med vigg i näbben; till v. två vindthundar samt uppe i luften två nakna genier, af hvilka en håller fram en ansigtsmask med en liten nymåne på ännet. — Sign. t. h. (på ett grönt band å kogret).

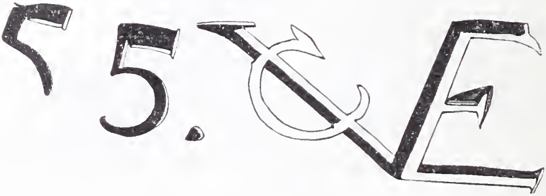

D. 1,65; 1,93. — Köpt 1872.

Ezdorf (Etzdorf), Johann Christian Michael. Tysk.

F. i Thüringen 1801, † i München 1851. Fick sin första utbildning i München. Reste 1827 till Skandinavien, besökte äfven Island (1827), uppehåll sig en längre tid i Stockholm, blef 1827 agréé och 1831 ledamot af dess konstakademi. Sedan verksam i München och England (1835); besökte ännu en gång Norge 1849. Utöfvade ett visst inflytande på landskapsmåleriet i Sverige. — Landskapsmålare.

1127. Harjagt i en bokskog. I fgr. till v. en väldig ek, till h. två trädstubbar och ett litet skogsvatten. Man ser in i skogen, der jagten pågår mellan bokstammarna; en jägare skjuter på haren, som springer åt v., förföljd af en svart och en hvit hund. — Sign. t. h.: *C. Ezdorf 1826.*

D. 0,70; 0,82. Köpt 1871. — Från samma år (1826) ett litet landskap i Upsala museum.

266. Nordiskt landskap med vattenfall. På stranden till v. om det breda men låga fallet ligger ett blockhus, två arbetare lägga upp timmerstockar; hitom huset en gråhvit klippa, krönt af granar. En regnby drager öfver

trakten åt v.; bort åt h., der floden går, är himlen klarare. — Sign. på en klippa i fgr. t. v.

D. 0,19; 0,18. — Testamente af landskapsmålaren professor J. M. Stäck († 1868).

Fabritius, Bernhart (Bernaert). Holländsk.

Lärjunge till Rembrandt; bodde i Leiden 1658—9, då medlem i dess Lukas-gille. Förmodligen verksam förnämligast i Delft. Daterade arbeten 1650—1669. — Figurmålare.

423. Familj till bords (Hagars bortdrifvande?). Vid matbordet till v. sitter hustrun med ett dibarn och två halfvuxne gossar. Husfadern, en äldre man i lång, röd rock och mössa, står i samtal med en gråtande qvinna (Hagar?), hvilken ses i half profil bakifrån. — Sign. t. v. (på en väggkarta).

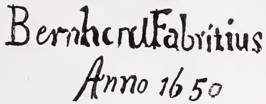

D. 0,49; 0,63. — Gustaf III. Inköpt genom Bodissoni. — Denna bild samt mansporträttet i Frankfurt (n:r 197, dat. 1650) äro de två tidigast daterade, man känner af målaren.

Fabritius, B. (?).

424. Kemist i sitt laboratorium. En äldre man i mössa och lång gul rock sitter åt v. vid ett bord, fullt med flaskor och andra kärl, och ser framför sig, håller en öppen bok på knäet. En mörkhyad karl (neger?) står bredvid. I bgr. en qvinna vid spisen. Skizzerad.

T. 0,45; 0,27. — Gustaf III.

Ferg, Franz de Paula. Tysk.

F. i Wien 1689, † i London 1740. Fick sin utbildning i Wien. Tog starkt intryck af Poelenburgs landskapsmålning. Verksam i Dresden, Braunschweig, slutligen i England. — Målade landskap med figurer. Raderare.

267. Befäst stad vid en frusen flod. En mängd figurer på isen, gående, eller åkande skridskor och släde; till v. står en släde med en hvit häst. I fgr. en grupp, samlad kring en fiskare vid en vak. Till v. ligger staden; närmast fgr. fästningsverk med rundtorn, längre bort en kyrka med två torn.

T. Oval. 0,31; 0,41. — Gustaf III.

268. Sommarlandskap med kreatur. Till h. en löfskog på en svagt sluttande mark; i sjelfva skogskanten står en stor, förtorkad trädstam. Två ryttare skymta i skogsbrynet, ridande bortåt. En bondqvinna i röd kjol drifver tre kor och tre getter ner mot vattnet åt v. Till v. inåt bgr. blånande höjder under klar himmel.

T. 0,28; 0,35. — Inköpt från hofintendenten Röök 1867.

Ferrarese, se **Caletti.**

Fiaco (Fiacco, Flacco), Orlando. Italiensk (Verona).

F. i Verona. Verksam (enligt datum på taflor) omkr. 1565. Uppgifves hafva varit lärjunge till il Moro (Fr. Torbido). Rönte inflytande från Paolo Veronese, äfven från Caravaggio. Lefde ej länge. — Figur- och isynnerhet porträttmålare.

84. Porträtt af Tizian. Bröstbild, halft åt v. Gubbe med utmärglade drag och tunnt, hvitt skägg; på hufvudet svart kalott; i svart rock med brunt perlsbräm, öppen i bröstet, nervikt skjortkrage, guldkedja på bröstet. — Vid öfre randen måladt i gult: *TICIANVS VECELLIUS PICT | OR ET EQUES VEN | TIS.* T. h. signaturen, målad i hvitt.

D. 0,62; 0,52. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Vid statsköpet 1777 kallas den kopia.

Flamsk mästare. Verksam i Sverige på 1560-talet.

909. Porträtt af Erik XIV. Hel figur, en face; finhyllt med rödgult hår och tu-delt hakskägg. Står med h. handen i sidan och den v. stödd mot ett bord, på hvilket mössan ligger. I spansk drägt, rock och uppstoppade knäbyxor af rödt tyg med guldstickning, violetta bentrikåer, purpurfärgade skor, svart axelkappa, svärd, halskedja. Bordduk och matta gröna med guldstickade kronor, lejon och vasar.

T. 0,58; 0,31. — Sedan äldre tid på Gripsholm (till 1865). — Bakpå skrifvet: »*Jrenisiu*», samt på en der fastsatt papperslapp: . . . »Målat och skikas till Hessen Casel när han (Erik) friade». Detta namn har ej kunnat identifieras med något af de kända namnen på flamske målare, som användes af Erik XIV. Man har tillskrifvit taflan åt den förnämste af dessa, nämligen Dominicus Ver-Wilt (i Sverige 1556—till omkr. 1564 med korta afbrott), dock utan fullt tillräcklig grund. Hufvudet är förträffligt måladt; det öfriga svagare, tyckes vara elevarbete. Bör vara utförd ungefär tiden 1562—4 (jfr Eichhorns uppsats i »Nu», 1875).

Flamsk mästare 1632.

431. En furstinnas landstigning i Antwerpen. Furstinnan, svartklädd, omgifven af sin uppvaktning, landstiger i fgr.; en ung qvinna med grön qvist i ena handen och en vapensköld i den andra knäböjer inför henne, en kavaljer i röd drägt bjuder henne att stiga in i en med sex hvita hästar förspänd vagn, hvilken står bredvid en mörk, tornlik byggnad (kran) till h. Rundt omkring står en mängd krigsfolk och åskådare. I bgr. en mängd fartyg, som salutera på redden.

ORL. FIACO. VER. F.

T. 0,64; 0,95. — Inventar. 1816. — Tillskrefs der Sebastian Francken. Repetition eller gammal kopia af n:r 1129 i Dresden (kat. 1884), sign. *V. M.* och daterad 1632. Signaturens lösning osäker; den har tydts än på Marienhof, än på M. Vroom (Dresden, kat. 1884), än på V. Malo, än på A. van Maas (Brulliot). Jfr Nagler: Die Monogrammisten, Aart van Maas. I Dresden kallas taflan franska drottningen Marias af Medici landstigning i Antwerpen. Den tornlika byggnaden är samma kran, hvilken synes på Jan Peeters bild af Antwerpen år 1670 (Antwerpens museum n:r 271).

Flamsk mästare. 1600-talets förra hälft.

376. Landskap med satyrer och nymfer. Öppen mark mellan stora trädgrupper. I fgr. dansar en faun med en nymf, en annan sitter på marken bredvid sin nymf och blåser på pipa. Längre bort flere figurer vid ett grundt ängsvatten; detta kommer från en bäck, som gör ett litet fall mellan klipporna vid foten af en stor ek. Till h. utsigt till blånande berg i bgr. Klar himmel.

D. 0,76; 0,89. — Inventar. 1816. — Har tillskrifvits P. Bril. Synes snarare vara målad af en artist, som rönt någon inflytelse från Rubens, möjligen Govaerts (jfr Schwerin n:r 424).

Flamsk mästare. 1600-talet.

413. Nunna. Knästycke, en face. Ung flicka i hvit hufvudduk och bröstduk, svart dok med hvitt foder, mörkblå klädning; sitter i en länstol, håller i h. handen en öppen bönbok, hvilar den v. på stolskarmen; ser utåt.

D. 1,10; 0,88. — Martelli. — Der tillskrifven A. v. Dyck.

Flemalle (Flemael, Flamael), Bertholet (Barthélemy). Flamsk.

F. i Lüttich 1614, † der 1675. Lärjunge till H. Trippez och G. Douffet. Efter en studieresa till Italien verksam i Paris (ledamot af målareakademien och professor der) och Lüttich. — Figurmålare i akademisk stil.

428. Akilles såras i hälen. Akilles knäfaller i templet till h. framför en Apollostod af hvit marmor. Bakom Akilles till v. sväfvar Apollo, naken, ned i en ljus sky och pekar på den sårbara hälen. Paris, i hjelm och harnesk, lutar sig fram alldeles inpå Akilles och riktar pilen dit, medan hans följeslagare drager sitt svärd. I fgr. till v. en trappa, som för nedåt; till h. en marmor-relief.

D. 0,98; 0,70. — Gustaf III. — Inköpt dit för 500 specieriksdaler.

Florentinsk mästare. Senare delen af 1500-talet.

39. Porträtt af en bildhuggare. Half figur, halft åt h. Knappt medelålders man med kort, brunt hår, tunna mustacher och pipskägg; står vid ett bord, hvarpå ligger ett skulpteradt hufvud af hvit marmor. Han håller v. handen på detta, i den lyftade h. handen håller han ett cirkelmått. Klädd i svart, åtsittande sidenrock med uppstående krage, der innanför krusad spetslinning, svart mössa. Grå bgr.

T. 0,88; 0,595. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Har tillskrifvits Bronzino, äfven Alessandro Allori.

Floris, se **de Vriendt.**

Fontebasso, Francesco. Italiensk (Venedig).

F. i Venedig 1709(?). Lärde teckning i den romerska skolan, men målning hos venetianaren S. Ricci, som han sedan efterliknade. Utom åren 1760—2, då han sysselsattes i Petersburg af hofvet, verksam i Italien, förnämligast i Venedig. † der 1769 (?; enligt annan uppgift i Petersburg). — Figurmålare i olja och fresko. Raderare.

85. Flicka, som äter ur en skål. Bröstbild, profil åt v. Hon håller framför sig en liten skål (med ris?) och förer skeden, på hvilken hon blåser, till munnen. I rik drägt, röd klädning med slitsade ärmar, hvita linningar, guldbroch m. fl. smycken; på hufvudet grön duk med guldränder och fransar. Mörkgrön bgr.

D. 0,46; 0,39. — Lovisa Ulrika.

Francken, Frans d. ä. (I). Flamsk. — Tillskrifven.

F. i Antwerpen 1542, † der 1616. Lärjunge till Frans Floris. Blef 1567 inskrifven som borgare i Antwerpen och mästare i dess Lukas-gille. Verksam i Antwerpen. — Figurmålare.

429. Den rike mannen och Lazarus. I fgr. till v., i ett palatsrum, öppet åt h., sitter ett sällskap af fyra män och ett fruntimmer (?), präktigt klädda, vid ett rikt försedt bord; längst till v., under en grön tronhimmel den rike mannen sjelf, en tjock herre i ljus turban och gyllene bröstkedja; en tjenare håller i vin åt damen; framme i fgr. sitter en apa, bunden med kedja. Till h. utsigt åt gården; på marken ligger der Lazarus, en tjenare rycker honom i manteln, en hund slickar honom; längre bort gå tre män arm i arm; utsigten stänges af ett palats och en mur.

T. 0,47; 0,65. — J. G. Netzel. — Der tillskrifven F. Francken d. ä., ett namn som mer anger tiden och arten än den verklige mästaren. Liknar i motivet och hela kompositionssättet smärre måltidsbilder, som träffas här och hvar och tillskrifvas F. Francken d. y. (II). Jfr Eremitaget n:r 503 (»de sju barmhertighetsverken») och en handteckning (»Kristus i fariseens hus»), sign. f frANK; samt en oljemålning i enskild ego i Petersburg (förmodl. »Esther och Ahasverut»), sign. F FRANCK IN.

Francken, Frans d. y. (II). Flamsk. — Hans skola.

F. i Antwerpen 1581, † der 1642. Lärjunge till sin far, Frans Francken d. ä. (I). Tog icke ringa intryck af sin store samtidas, Rubens', konst. Efter en resa i Italien verksam i Antwerpen. — Figurmålare.

432. Helenas bortröfvande. Midt i fgr. har en båt med fyra män lagt till vid stranden; en hjelmprydd krigare (Paris?), som står med ena foten i båten, söker med tillhjelp af båtkarlarne lyfta ner Helena, hvilken fasthålles af en på stranden stående man, naken till midjan. Längre bort en mängd krigsfolk från fartygen (till v. synes bakstammen af ett stort fartyg) anfallande rytteriet på stranden; till h. på en höjd ett rundtorn. I bgr. till v. hafvet.

T. 0,65; 0,97. — Adolf Fredrik (troligen). Gustaf III. — Detta skolarbete erinrar i motivet ganska mycket om Marc Antons gravyr efter Rafael: Helenas bortröfvande, samt Marco da Ravennas repetition af denna gravyr (Bartsch, Del 14, n:r 209, 210).

Fransk skola, 1600-talet.

875. Laban återfordrar gudabilderna af sina flyende döttrar. Klippigt landskap; på öppna marken i fgr. qvinnorna med tjenare sysselsatta vid respackningen, som öppnas. Till h. står Laban, en äldre man i hvit mantel. Midt i fgr. en blåklädd qvinna i samtal med en annan, som ligger på knä framför en öppnad korg; på marken bredvid stå silfvertallrikar och annat husgeråd. Boskap längre bort.

D. 1,30; 1,68. — Skänkt till Kongl. Museum af Mnsr Chabot 1837. — Har med orätt tillskrifvits N. Poussin; påminner mera om S. Bourdon, jfr t. ex. Haag n:r 250 och National Gallery n:r 64.

880. Landskap med byggnader, berg och sjö; stormväder. I fgr. menniskor och boskap hårdt ansatta af stormen, till h. en karl i röd mantel, ett stort träd bräckes tvärt af. Längre bort en klipphöjd med byggnader, sjö med segelbåt. I bgr. höga, blånande berg.

D. 0,79; 1,15. — J. G. Netzel. (Har möjligen redan tillhört Lovisa Ulrika [n:r 222]). — Der tillskrifven N. Poussin. Romersk skola.

902. Berglandskap med sjö. Nötkreatur vadande i sjön, en herde drifver en fårhjord derifrån; till h. två byggnader, strömmen gör ett litet fall nedanför dem. Bakom till h. bergshöjd med grotta. I bgr. solbelyst bergstrakt. I fgr. till v. qvinna på en åsna, en karl går bredvid.

D. 0,98; 1,48. — Martelli. — Der tillskrifven G. Poussin. Romersk skola. Grundfärgen har på en stor yta slagit igenom.

Fransk mästare, omkring 1700.

105. Darii familj inför Alexander. Till v. står Alexander i harnesk, mantel och fjädrad hjelm, en af hans generaler (Hephæstio?) fattar honom bakifrån i armen. Från h. nalkas Darii familj bönfallande; främst hans mor och hans gemål, barn och tjenare följa; en gosse i grön rock leker med två hundar. Till h. ett rödt tält; i bgr. en mur med rundbågsport.

D. 1,47; 2,01. — Gustaf III. — Der tillskrifven C. F. Trevisani. Erinrar mindre om C. F. Trevisani än om Ant. Bellucci (född i Treviso); härrör snarast från någon tidig fransk rococomålare. Kompositionen har stor likhet med Charles Lebruns komposition i serien Alexanders drabbningar, grav. af van Gunst och Edelinck.

Fransk mästare. 1700-talet.

901. Maria. Half figur, en face. Hon håller hufvudet litet på sned, slår ned ögonen och korsar händerna öfver bröstet. Klädd i grönblå mantel, som går öfver hjessan, röd klädning.

D., inom oval ramöppning, 0,73; 0,61. — Inventar. 1816. — Har tillskrifvits Watteau.

Fransk mästare. 1700-talet.

903. Kaniner. Två kaniner sitta på marken vända åt v., en grå framför en hvit, de nosa på en ört med blåa blommor. I bgr. till v. klippa, till h. vidsträckt landskapsutsigt.

D. 0,355; 0,45. — Gustaf III.

Fransk (?) mästare. 1700-talets slut.

906. Porträtt af hertiginnan de Biron, f. riksgrefvinna von Medem. Half figur, vänd halft åt h. Äldre dam i gråhvit sidenklädning, öppen i bröstet, med mörkt pelsbräm, röd mantel med hermelinfoder och kraschan; öfver bröstet rödt ordensband. Pudradt hår; hög hårklädsel med hvita spetsar samt diamanter. Hon sitter i en grönklädd stol med förgyld kant och ser utåt. Grön bgr.

D. 0,70; 0,55. — Inventar. 1861. Lär vara skänkt af slottsfogden Willborg. — Hertiginnan Anna Charlotta de Biron, f. 1761, † 1821. Porträttet af hennes man, hertig Peter de Biron († 1800), motstycke till hennes, finnes å Gripsholm (n:r 648).

Fyt, Jan. Flamsk.

F. i Antwerpen 1611, † der 1661. Lärjunge till Frans Snyders i Antwerpen. 1629—30 mästare i dess Lukas-gille. Begaf sig efter 1631 på resa till Paris samt Italien. Åter i Antwerpen senast 1641; verksam der. — Djur- och stillebensmålare. Raderare.

433. Dödt villebråd. En mängd skjutet vildt är samladt på marken under ett mörkrödt draperi, som är upphängdt mellan stammarna af några stora träd. I midten en råbock, uppskuren i halsen och magen och upphängd öfver en klipphäll vid ena bakfoten. På samma häll till v. en and, en rapphöna, en rad kramsfågel uppträdd på en qvist, m. fl. Nere på marken i fgr. ett par harar samt en räf, mellan dem en häger, en ljusbrun rördrom samt mindre foglar. Till h. utsigt mellan trädstammar. — Sign. på klipphällen, t. v.

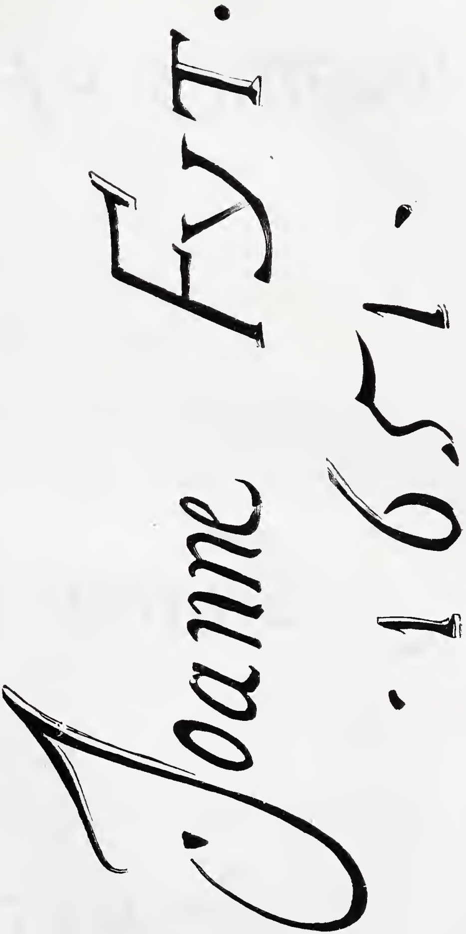

D. 1,83; 2,14. — Gustaf III. — Ett af mästarens mera framstående arbeten.

434. Dödt villebråd. På ett bord med purpurfärgad duk står en flätad korg, full med vildt; en gulgrå katt nosar på en rapphöna, som hänger ned åt v., åt h. hänger en hare ned på ett hvitt skynke på bordet; en rapphöna och flere mindre foglar ligga bredvid på bordet. — Sign. t. h.

D. 0,59; 0,88. — Gustaf III.

435. Dödt villebråd. En hare är med bakbenen upphängd på en spik å väggen, bakom står en flätad korg med fogel; på marken i fgr. ligga en rapphöna och en morkulla. En lefvande katt, svart med hvit nos, tittar fram till v.

D. 0,91; 0,78. — Gustaf III.

436. Skjutna morkullor. Ute i skogen ligga på marken två morkullor på rygg; bakom dem står en liten fyrkantig korg med grepar, i bgr. trädstammar; i fgr. till v. två röda hallonbär på sin gren. — Sign. t. h.

D. 0,48; 0,37. — Holterman-Wahrendorff.

437. Skjutna vaktlar och en rapphöna. Motstycke till n:r 436. Ute i skogen är en rapphöna upphängd vid en gren, på marken nedanför ligga två vaktlar samt en taggig gren med halfmogna, röda hallonbär. — Sign. t. h.

D. 0,49; 0,36. — Holterman-Wahrendorff. — N:r 436—7 alldeles motstycken till Kassel n:r 535.

Gaal (Gael, Gool), Barent (Bernhard). Holländsk.

Bördig från Haarlem. F. troligen inemot 1645. Verksam omkring 1660. Lärjunge till Ph. Wouwerman. — Målade landskap med figurer, i synnerhet ryttare.

438. Hästmarknad vid en by. I fgr. till v. två stugor framför en lund; utanför den främres gafvel sitta en bonde och en qvinna, en bonde går förbi dem med ett krus. En ryttare sitter till häst, en annan står på marken i samspråk med honom, lutad öfver ryggen på sin häst; till h. står en helhvit häst fullsadlad. Längre bort en kyrka, der utanför ryttare och bondfolk. I fgr. till h. en bäck; hund, som dricker. — Sign. t. v.

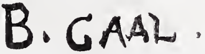

D. 0,42; 0,51. — J. G. Netzel.

Gaetano, se Pulzone.

Gagneraux, Bénigne. Fransk.

F. i Bourg nära Dijon 1756. Lärjunge till Fr. Devosge. Verksam i Italien, förnämligast Rom (redan 1784). † 1795 i Florens. — Figurmålare. Målade mest antika ämnen samt bataljer.

828. Oedipus omgifven af sin familj, sedan han utstungit sina ögon. O. sitter i midten, en face, med bloddrypande ögon (hufvudet liknar Laokoons); fyra af hans barn omgifva honom deltagande, främst till v. knäfaller den äldsta dottern. Till h. och v. stå några män och qvinnor; genom dörren till v. synes i bgr. folket samladt kring ett brinnande altare i staden. — Sign. t. v.: *B. Gagneraux 1784.*

D. 1,22; 1,63. — Inköpt af Gustaf III 1784 vid hans besök i Rom. Drottningholm (till 1865). — Enligt H. Baudot: Éloge historique de B. Gagneraux, Dijon 1847 (cit. i L. Dussieux: Les artistes français à l'étranger) skall Gustaf III vid ett besök i Gagneraux' atelier inköpt denna tafla, på hvilken målaren då arbetade, samt beställt n:r 829. Gagneraux skall, enligt samma källa, 1787 målat ännu en tafla åt Gustaf III, 1793 en åt hertigen-regenten, dessutom taflor åt andra svenskar, Sergel, frih. Taube och prinsessan Sofia Albertina, samt 1793 fått titel af »historie-målare hos konungen af Sverige».

829. Påfven Pius VI visar Gustaf III det vatikanska skulptur-galleriet. Musernas sal; i bgr. ingång till den stora kupolsalen. Längst fram i fgr. stå Pius och Gustaf; tätt bakom dem en talrik uppvaktning; svenskarne, till h., likasom konungen klädde i den svarta och röda hofdrägten. Påfven visar åt v. på »den sårade amazonen». Kring väggarne påfliga knektar. — Sign. t. h.

D. 1,65; 2,54. — Gustaf III. Beställd af konungen i Rom. Se n:r 828. — Besöket egde rum den 1 januari 1784. De fleste af såväl påfvens som konungens omgifning äro porträtterade. Gustaf III:s uppvaktning utgjordes af riksrådet frih. Karl Sparre (den reslige mannen närmast bakom konungen), öfverstekammarjunkaren frih. Evert Taube (medelåldersmannen främst till h.), hofmarskalken frih. Bror Cederström, hofstallmästaren frih. H. H. von Essen, grefve Axel Fersen d. y. (öfverste för ett eget regimente i Frankrike), öfverstekammarjunkaren frih. Gustaf Mauritz Armfelt (den unge mannen närmast Taube), expeditionssekreterarne Franc och Adlerbeth, lifmedikus Elias Salomon, kammarjunkaren K. Peyron, bilhuggaren Sergel (längst bort till h.).

Garofalo, se Tisi.

Gaulli, Giovanni Battista, kallad il Baciccio. Italiensk (Romersk skola).

F. i Genua 1639, † 1709. Lärjunge först till Borgonzoni, fick sedan sin egentliga utbildning i Berninis skola i Rom. Verksam mestadels i Rom. Bland sin tids manieristiske målare en bland de mest ansedde. — Kyrkliga målningar och porträtt (han porträtterade en mängd kardinaler och påfvar).

86. Porträtt af påfven Alexander VII. Bröstbild, halft åt h. Äldre man med gråhvitt hår, mustacher och pipskägg. I kappa och mössa af purpursammet med hvit pelskant; hvit, nervikt linnekrage. Mörk bgr.

B.to Gagneraux. 1785. Rome

D. 0,67; 0,56. — J. N. Byström. — Alexander VII, påfve 1655—67, af familjen Chigi, var den, som konfirmerade drottning Kristina vid hennes öfvergång till katolicismen.

Gellée (Gelée, Gillée), Claude, kallad **(le) Lorrain.** — Tillskrifven.

F. i Chamagne (uti Champagne) 1600. Kom tidigt till Rom och blef der lärjunge till Ag. Tassi (redan 1617). Efter ett besök i sitt hemland, 1625—1627, verksam i Rom ända till sin död 1682. Målade i början företrädesvis dekorativa landskap al fresco. Först omkr. 1630 synes han hafva börjat göra dessa trogna naturstudier (i trakten af Rom, Tiberdalen och den närmaste hafskusten), som gjorde honom till en af de allra förnämste mästarne inom landskapsmåleriet. Raderare.

830. Vidsträckt landskap i solnedgång. En stor slätt går inåt bgr., med en vik och byggnader, till v. begränsad af en rad höga berg; på en af höjderna närmare fgr. till v. ett rundtempel (liknande Vestatemplet vid Tivoli). Den nedgående solen skymmes af en trädgrupp till h. i fgr. I fgr:s midt går en qvinna på vägen bärande en korg på hufvudet, tre fig. hvila vid vägkanten till v.

D. 1,17; 1,74. — Martelli.

Gellée, Claude. — Kopia efter.

834. Vidsträckt landskap med tempel och offerscen. Till v. ett Appollo-tempel i två våningar, der framför ett altare samt offrande; längre bort Vestas tempel i Tivoli; till h. mellan höga löfträd komma flere personer ledande en offertjur. I midtplanet en stenbro öfver en flod; i bgr. vidsträckt, solbelyst landskap med kuststad, haf, höga berg.

D. 1,70; 2,26. — Inventar. 1816. — Kopian, utförd af fransmannen *Nicolas Didier Boguet* († 1839 i Rom), fans år 1800 hos kanslirådet grefve Bunge i Stockholm. Originalet lärer tillhöra M:r Miles i Leigh-Court nära Bristol och skall enligt Fredenheim (Diarium) ända till franska revolutionen hafva sutit i Palazzo Altieri i Rom, men sedan jämte ett motstycke hafva sålts för 8,000 Riksdaler (sv. bco). N:r 157 i *Liber veritatis*. Graverad af Boydell och (enligt uppgift) Parboni.

Gellée, Claude. — I hans art.

832. Utsigt vid Forum Romanum. Åskådaren står på Forum och ser framför sig Colisseum i bgr., till v. närmare fgr. Constantini basilica(?). Till h. i fgr. ett lummigt trädparti, beskuggande en brunn; midt i fgr. tre män, delar af

kanelerade kolonner och andra arkitektur-fragment ligga på marken. Solsken.

D. 1,00; 1,40. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Cl. Lorrain. Sedermera kallad kopia.

833. Stad med hamn, antika byggnader och ruiner. Hamngatan med sin husrad sträcker sig från v. inåt bgr.; närmast fgr. en framspringande gafvel (med fyra kolonner) till en antik byggnad, längre bort ruiner af en triumfport, ända längre bort ett rundtempel. Till h. hafvet i solsken; fartyg, båtar; i fgr. flere figurer.

D. 1,42; 2,14. — Martelli. — Der »okänd mästare». Senare kallad kopia efter Cl. Lorrain.

Gelton (Geltton, Geldtton), Toussaint. Holländsk (troligen).

F. troligen i Holland, inskrefs i Amsterdams Lukas-gille under perioden 1655—61, förekommer i Haags gille 1659, vistades länge i Danmark och besökte äfven Sverige, åtminstone 1666, troligen äfven 1658. Hofmålare (från 1674—) hos Kristian V i Danmark, hvilken sände honom till flere tyska hof för att måla porträtt af furstliga personer, Dresden (1674—5, — kurfurstinnan var Kristian V:s syster), Kassel, Heidelberg. † förmodligen i Köpenhamn 1680—5. Daterade bilder 1658—80. Hans arbeten visa studium af holländske finmålare, sådana som Poelenburg, G. Dou, F. Mieris d. ä. — Figurmålare, framför allt porträttmålare.

919. Porträtt af Karl X af Sverige. Knappt bröstbild (endast axeln och öfre delen af bröstet synliga), vänd halft åt h. Ser utåt med stirrande blick. Svart, fritt hängande hår, fina, raka mustacher. I mörkt harnesk med förgylda naglar, rakskuren, bred, nedliggande, broderad halskrage. — I liten, målad oval på stor gråmålad skifva. Ramen ått-kantig. — Sign. midt under porträttet.

T. 0,47; 0,37. — Gripsholm (till 1864). — Har framtill en påskrift: »Carolus Gustafus. Rex. Sueciæ».

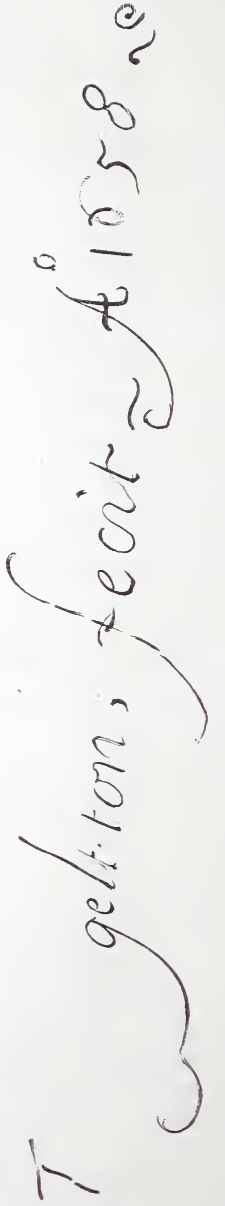

920. Porträtt af Maria Euphrosina, Karl X:s syster och grefve Magnus G. de la Gardies gemål. Motstycke till n:r 919. Knappt bröstbild, halft åt v., framför ett gulbrunt draperi, som är uppdraget till v., så att en bit blå himmel synes. Hon ser utåt. Fylligt ansigte, brunt hår, nedhängande på sidorna i långa lockar. På hufvudet svart mössa med hvit plym och perlband. Perlband kring halsen. I svart, urringad klädning med perlsmycke vid bröstet. — I målad oval. — Sign. midt under porträttet.

K. 0,34; 0,275. — Gripsholm (till 1864). — Taflan har upptill en påskrift med Maria Euphrosinas titlar: »Phalsgrefviñan Maria Eugorosina af Sveibrÿg Cleburg Johan Casfimirs andra dotter och Riks Rådets gref Magni Gabriel Delagardies gemål i Sverie».

1150. Yngling skrifvande vid ett ljus. Half fig. åt h., halft en face. Sitter i en stor fönsteröppning framför ett uppdraget, rödbrunt draperi vid en pulpet och skrifver i en bok, i det han vänder ansigtet åt åskådaren; all belysning kommer från talgljuset, som han håller framför sig med v. hand. I vid, röd rock, långt hängande, brunt hår. Mot fönsterposten står lutad en käpp med svart knopp. — Sign. på papperet.

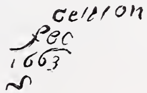

K. 0,39; 0,30. — K. L. Kinmanssons testamente. — Eldskensstycke i Dous, Mieris' och Schalckens art.

921. Porträtt af danske prinsen Jörgen (? Kristian V:s yngre bror). Till midjan; vänd halft åt h. Håller i h. handen kommandostafven, i den v. en hjelm med röd och hvit fjäderbuske. Ung, skägglös, med ljus, lockig, ner på

bröstet hängande peruk. I harnesk, hvit spetshalsduk, röd halsrosett, elefanterorden. — Sign. t. h.

K. 0,29; 0,215. — Gripsholm (till 1864).

Gobbo dei Carracci, se **Bonzi.**

van Goijen, Jan. Holländsk.

F. i Leiden 1596, † i Haag 1656. Lärjunge till C. van Schilperoort och Isaak van Swanenburch i Leiden, Willem Gerritsz. i Hoorn, slutligen Esajas van de Velde. Reste 1615 i Frankrike. Verksam i Leiden (till 1630) och i Haag (från 1631). — Landskaps- och sjömålare. Raderare.

442. Rast vid gästgifvaregården. Landskap med en bäck (i fgr.). På en liten grågul höjd till h. i fgr. en stuga och två stora träd (det ena torrt); en karl står vid ett plank och ser bort åt v. Der vid värdshuset, i mellanplanet, stanna två stora vagnar utanför en gård; den enas hästar vattnas, vid den andra vagnen, full med resande, står en tiggare med sin son. — Sign. t. h.

T. 0,59; 0,87. — Holterman-Wahrendorff. — En liknande komposition (samma motiv) se Utställningen af äldre mästares taflor, Stockholm 1884, kat. n:r 56, dat. 1631; äfvenså Salomon van Ruisdaels »gästgifvargård i Geldern», Amsterdam n:r 308, dat. 1660. N:r 442 torde härstamma från samma tid som den förra.

444. Flodstrand med en stad. I mellanplanet till v. en stad med flere tornbyggnader, nere vid stranden ett mäktigt, fyrsidigt torn med spets, längre bort till v. en kyrka med två spetsiga torn. Floden går inåt bgr. till h., fyra segelbåtar och en färjbåt ute på vattnet. I fgr. till v. en färja,

hvarpå föres en täckvagn med fyrspann. — Sign. å färjan i fgr.

T. 0,52; 0,71. — Holterman-Wahrendorff.

443. **Utsigt af Dordrecht.** I mellanplanet till h. ligger staden med katedralen, hvilken vänder norra långsidan åt åskådaren. På floden en mängd segel- och roddbåtar. I fgr. till v. en fiskarbåt under segel, en liten båt med fem personer uti ror emot den. Midt i fgr. en roddbåt med 10 personer, den ror åt h. — Sign. t. v.

T. 0,66; 0,98. — Adolf Fredrik. Gustaf III (1771 värderad till 1,000 daler kmt). — Samma motiv, endast något varieradt, se Wiens konstakademi n:r 606 (raderad af L. Fischer i Lützows Zeitschrift 1874), Amsterdam n:r 101, Bryssel n:r 278 (figurerna af Alb. Cuijp, dat. af v. Goijen 1644 och af Cuijp 1653; inköpt 1881 från galerie Wilson), Louvren n:r 184, dat. 1647, fru A. S. Fahlcrantz' saml. i Stockholm, dat. 1647 (alldeles samma motiv som Louvrens). Årtalet på vår tafla synes hafva varit 1653 eller 1655.

441. **Flodstrand med ett gammalt torn.** Floden går åt v. inåt bgr. I fgr. till h. ligger tornet med trappgaflar, öfverbygd trappa och dufslag; vid dess fot en klappbrygga och en roddbåt. Längre bort åt v. segelbåtar vid stranden, en båt under segel ute på floden. — Sign. t. h.

T. 0,52; 0,84. — Adolf Fredrik. Gustaf III.

van Goijen, Jan. — I hans art.

446. **Flodstrand med fiskarbåtar.** I fgr. till v. ligga några segelbåtar med holländska flaggor äfvensom roddbåtar förtöjda vid stranden; manskapet i arbete vid dem. Floden går rakt inåt bgr. Högra stranden mycket låg; några båtar, ett sjömärke. Lugnväder.

T. 0,36; 0,63. — Lovisa Ulrika. — Möjligen kopia efter v. Goijen.

445. **Landtgård i stormväder.** I mellanplanet en gård med några höga träd, som böja sig för stormen; några karlar drifva in fåren. I fgr. två karlar, som drifva en rad kor ner mot vattnet till h. En segelbåt ute på floden. Ovädret rör upp böljorna.

T. 0,41; 0,55. — J. G. Netzel. — Der tillskrifven J. van Goijen. W. Bode (skriftl. meddelande) gissar på van Zwieten. Ehuru underlägsen erinrar den något om ett landskap hos P. von Semenow i Petersburg, tillskrifvet M. v. Uijtenbroeck (med samma motiv: en rad nötkreatur, som går ner mot vattnet).

Goltzius, Hendrik. Holländsk. — Af honom sjelf eller af någon samtida efter honom.

F. i hertigdömet Jülich 1558, † i Haarlem 1616(7). Skickades helt ung till Haarlem för att lära gravyrkonsten. Reste 1590—1 i Italien och Tyskland, för öfrigt (från 1591) verksam i Haarlem. Började att måla i olja först omkring 1600. — Figur- och landskapsmålare. Raderare.

440. Kristi omskärelse. Den försiggår i sidoskeppet till en stor götisk kyrka. En äldre man med bar hjessa, i röd mantel sitter till v. och opererar barnet, hvilket hålles öfver ett metallfat af en annan gubbe, med yfvigt skägg, i grå mantel, som är dragen öfver hjessan. En mängd figurer omgifva dessa. Till v. står Josef och Maria; till h. i fgr. en tjenare, hållande en hög ljusstake. I bgr. utsigt in i kyrkans hufvudskepp; i sjelfva öppningen står Goltzius sjelf.

T. 0,75; 0,40. — Inköpt 1857 på auktion ur K. G. Löwenhjelms saml. — Målad, möjligen af Goltzius sjelf, efter dennes gravyr »omskärelsen», sign. *H. G.* 1594 och utförd i A. Dürers manér; Bartsch, Del. III, n:r 18 bland H. Goltzii gravyrer. Liknande målningar efter H. Goltzii gravyrer se n:r 428 i Braunschweig samt en i Berlin. Se Riegel: Beiträge zur niederländischen Kunstgeschichte, II. sid. 156. Alldeles samma komposition som å n:r 440 finnes målad (enligt Waagen af Goltzius sjelf. Se Die Gemäldesamml. in der k. Eremitage etc., 2:e Auflage, sid. 124), i något större format än vår, i Eremitaget n:r 493; graverad af C. Schonen, enligt Eremitagets katalog 1870. Samma komposition men med flere förändringar (renässansarkitektur m. m.) se en gravyr märkt: »J. Sadeler sculps. 1581. M. de Vos inventor». En viss frändskap med dessa (dock med en afgjordt italiensk karaktär) har äfven en gravyr af G. Sadeler efter »Joannes Speccard» (Specart).

Graat (Graet), Barend. Holländsk.

F. i Amsterdam 1628. † 1709. Lärjunge till sin onkel, Hans(?). Verksam i Amsterdam. Besökte aldrig utlandet. — Landskaps- och djurmålare i P. de Laars art, figur- och i synnerhet porträttmålare. Också raderare.

447. Porträtt af Carl Graat. Knästycke, halft åt h. En medelålders man med brunt, lockigt hår, deladt midt öfver pannan, små mustacher och pipskägg. Håller v. handen framför lifvet och i den h. handen, som hvilar mot

bordet,, ett öppet bref; ser ut på åskådaren. I svart drägt med slät, hvit linnekrage. — Sign. t. h.

D. 0,55; 0,43. — Inventar. 1816. — Å K. M. inventarii-lapp bakpå taflan står: »porträtt af Carl Graat».

de Grebber, Pieter. Holländsk.

F. omkring 1590—1600 i Haarlem, lefde der ännu 1655. Lärjunge till sin far, Frans, samt till Hendrik Goltzius. Blef mästare i Haarlems Lukas-gille 1632. Tog inflytande både af Rubens och Rembrandt. Verksam i sin fädernestad. — Figurmålare. Raderare.

439. Sjungande flicka. Bröstbild, halft åt v. En ung, blond qvinna med rundt ansigte, blå plym i håret, klädd i grå kofta och grå, svagt rödrutig schal, som lemnar bröstlinnet öppet; håller framför sig med v. handen en notbok, hvarur hon sjunger, i det hon lyfter upp den h. handen. — Sign.

T. 0,73; 0,74. — Gustaf III. — Der tillskrifven »I. Bått»(!). Flicktypen, det ljusletta, runda ansigtet med gulaktigt hår, är vanlig hos P. de Grebber; se t. ex. vår n:r 448, dat. 1628, Haarlem n:r 50, 51, daterade 1628, samt hans målning i Huis ten Bosch i Haag, dat. 1648.

448. Ahasverus, Esther och Haman (Esthers bok, 7 kap. 7 v.). Tre personer sitta vid ett bord, på hvilket finnes tårta och frukt: till h. Ahasverus, en äldre furste i violett mantel och hvit turban, bredvid honom Esther i krona, gul klädning, och röd hermelin-mantel, till v. Haman, en medelålders man med bruna lockar och mustacher, i röd rock och mörk mantel. Gubben reser sig förgrymmad, gripande om sitt vinglas med h. handen; Haman trycker vördnadsfullt hatten mot bröstet och slår ned ögonen, Esther pekar på honom. I bgr. till v. stå två unga qvinnor. — Sign. t. h.

T. 0,73; 0,94. — Inventar. 1804.

Grechetto, se **Castiglione.**

Grevenbroeck, Charles Leopold. Fransk skola.

Landskaps- och sjömålare i olja och vattenfärg. Blef ledamot af konstakademien i Paris 1732. Utstälde på salongen 1738—43. Skall hafva varit verksam till 1755.

449. Fästning vid hafskusten. Till h. ligger fästningen, med högt kreneleradt torn, på en klippa. Till v. det blåa hafvet, en frisk bris drifver vågorna in åt stranden; flere seglare, i fgr. en tvåmastare som styr in åt h. I h. hörnet en karl på stranden bärande två åror.

K. 0,19; 0,32. — K. G. Tessin (hemsänd af honom från Paris 1771). Lovisa Ulrika. Förmodligen samma tafla som den »petit tableau de fantaisie représentant un port de mer», som var utstäld på salongen 1740. — Ett slags motstycke till denna förekom i De la Roques samling; se Gersaints katalog, Paris 1745, n:r 26.

Griffier, Jan d. y. Holländsk.

Yngre son (?) till Jan Griffier d. ä., † omkring 1750 i London. — Landskapsmålare. Särskildt skicklig i att kopiera Claude Lorrain.

451. Flodlandskap. I fgr. till v. en skogsväg, en bonde stannar med sin åsna framför en qvinna, som sitter vid vägkanten och räcker honom handen; åt h. går en träbro öfver vattnet; en herde drifver en fårahjord öfver till h. stranden, en karl och en hund gå framför hjorden. Inåt bgr. floden; stranden skjuter ut i uddar; slott, kyrka, en båt, tre karlar. — Sign. t. v.

T. 0,50; 0,65. — Holterman-Wahrendorff.

Griffier, Robert. Holländsk.

F. 1688 i England; son till Jan Griffier d. ä. Utbildade sig under ledning af denne. Lefde längre tid i Amsterdam (1716—till efter 1727). Egde stor förmåga att härma andras manér: faderns, Wouwermans, A. van de Veldes o. s. v. Dog i England i hög ålder. — Landskapsmålare.

450. Vidsträckt flodlandskap. V. stranden högre, nere vid vattnet en riddarborg med torn, högre upp på bergsluttningen en annan. En mängd krigsfolk, hvaraf en del föres öfver på båtar från h. stranden. I fgr. till v. två officerare till häst, den ene i röd rock på hvit häst. Floden går i starka svängar inåt bgr. — Sign. på en sten något t. v. i fgr.

D. 0,50; 0,62. — Adolf Fredrik (1771 värderad till 1,250 d. k:mt). Gustaf III. — Der tillskrifven J. Griffier. Restaurerad 1876; då torde hafva bortvättats den falska signatur, I. Greffier, som förut fans der. Den äkta signaturen är delvis dold af senare tillmåladt grenverk.

von Grooth, Johann Friedrich. Tysk.

F. 1717, † omkring 1786. Son till hofmålaren Johann Christoph Grooth i Stuttgart; kallades jämte brodern Georg Christoph,

som var porträttmålare, till hofvet i Petersburg, blef der hofmålare och utförde för dess räkning en stor mängd djurstycken.

270. Fyra lefvande dufvor. Dufvorna, två äldre och två ungar, befinna sig ini dufslaget. En af de förra, hvit och brun-spräcklig, står på golfvet och näbbas med en hvitspräcklig unge. En mörk dufva ligger i ett rede borta i vrån till h., och framme i v. hörnet en mörk unge på trägolfvet. En träbunke står längre bort. Bgr. utgöres af en grå stenvägg. — Sign. uppe till v. med hvit färg: *Pr. Pe: du Cabinet et Cons. de sa M. I. d. tout les Russie. I. F. v. Grooth 1773.*

K. 0,47; 0,65. — Gustaf III.

271. Skjutet vildt. En stor ljusgrå roffogel (uggle-art) är upphängd med utbredda vingar mot en smutsgrå murvägg; å en bastmatta på golfvet ligger en gråhvit hare, till v. två småfoglar, af hvilka den större tages i munnen af en ifrån v. framsmygande, svart- och hvit-spräcklig katt. — Sign. t. v.

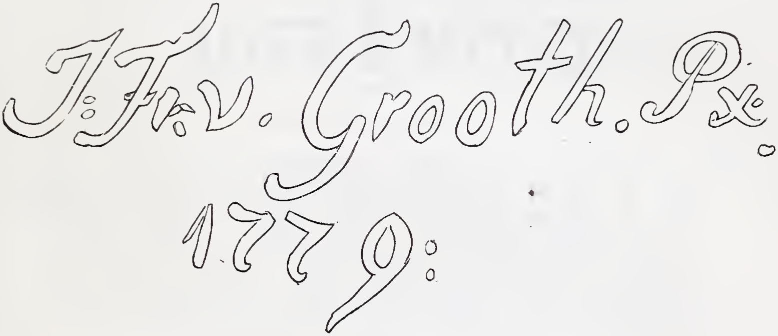

D. 1,32; 1,07. — Gustaf III.

Guercino, se **Barbieri.**

van Haarlem, se **Cornelisz.**

Hackaert (Haekaert, Hakkert), Jan. Holländsk.

F. i Amsterdam 1629, † der 1699(?). Gjorde naturstudier i Tyskland, Schweiz och Italien. Lingelbach och A. v. d. Velde målade ofta staffaget i hans taflor. Verksam i Amsterdam. — Landskapsmålare. Raderare.

452. Bergigt landskap; boskapshjord. På landsvägen i fgr. kommer en bondqvinna i röd kjol och bärande en korg på hufvudet, framför henne går en lastad åsna, en hvit ko och får; bakom henne herde med får. Längre bort höga berg, på en klippa i mellanplanet ett hvitt slott. I bgr. till h. en ensam bergskägla. Gulaktig dager. Lösa moln på himlen. — Sign.

T. 0,26; 0,36. — J. G. Netzel.

de Heem, Cornelis. Holländsk (Holländsk-flamsk skola).

F. i Leiden 1631, † i Antwerpen 1695. Lärjunge till sin far Jan Davidsz. Verksam i Antwerpen (dit han redan 1635 följde fadern) och Haag (omkring 1676—8). — Stillebensmålare.

454. Blommor och frukter. Framför en nisch, på ett slags bord af grå sten i afsatser, står en stor glaspokal (remmare) med bucklor på stammen, omgifven af blommor med långa stjelkar: rosor, nejlikor, caprifolium, smultron m. m. På en lägre afsats en till hälften skalad citron, till v. en blåhvit fajanstallrik med smultron, till h. en ljus drufklase m. m. — Sign. t. h.

D. 0,71; 0,60. — Holterman-Wahrendorff.

455. Blommor och frukter. Motstycke till n:r 454. Framför en nisch, på ett slags grått stenbord i afsatser ligga om hvarandra blommor och frukter med långa stjelkar: nejlikor, caprifolium, törnrosor, stockrosor, plommon, en valnöt, en kastanje, björnbär, gröna ekollon, humle, en ljus drufklase m. m. På en lägre afsats ett öppnadt fikon, tre persikor; på en solros kryper en snigel. — Sign. t. v.

D. 0,68; 0,56. — Holterman-Wahrendorff.

de Heem, Jan Davidsz. Holländsk (Holländsk-flamsk skola).

F. i Utrecht omkr. 1600, † i Antwerpen 1683/4. Lärjunge till sin fader David. Blef 1635/6 mästare i Antwerpens Lukas-gille.

Verksam i Antwerpen (1635—1667, 1672—1683/4) samt kortare tider i Leiden (omkring 1626) och Utrecht (1667—1672; nämnes 1669 såsom mästare i dess Lukas-gille). — Stillebensmålare.

453. Vin, frukter och ostron. På ett rödt stenbord en glaspokal (remmare) med hvitt samt ett vinglas med rödt vin; framför på en tenntallrik en orange samt en blå- och hvit fajanskopp med sked, mera till h. fyra uppbrutna ostron, ett granatäpple, en halfskalad citron, brinnande fnöske. I vinglasen och koppen äro instuckna sädesax, ekollon, björnbärsqvistar och gröna stjelkar. Högt upp sitter en ljus fjäril. — Sign. i öfre kanten t. h.

T. 0,37; 0,47. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Snarlikt motiv i Bryssel n:r 287.

1181. Vin, frukter och en kortlek. På en röd marmorskifva, till en del betäckt af en violett duk, står en tenntallrik med en skuren apelsin, en glaspokal (remmare) och ett litet vinglas, kortlek (klöfversjuan öfverst, hjerteress ligger afskildt), kritpipa, räkor m. m. Bgr. nästan svart. — Sign. t. v.

T. 0,47; 0,40. — Karl XIII:s samling på Rosersberg. Af staten inköpt på auktionen efter Karl XV 1873.

van Heemskerk, Egbert d. ä. Holländsk.

Genremålare i A. v. Ostades art omkring 1600-talets midt. Verksam i Haarlem. Lefnadsomständigheter okända. Okändt är äfven, i hvad förhållande (far?) han stod till en annan och yngre Haarlem-artist med samma namn, hvilken föddes 1645.

1303. Bondfamilj läsande till bords. 6 bönder, 2 qvinnor och ett barn, sittande eller stående i bön kring ett rektangulärt bord; ett köttfat på den hvita duken. Till h.

i bgr. står en qvinna vid spiseln. Till v. i fgr. ett fönster; på dess uppslagna lucka ett papper med två gubbansigten; under dem läses signaturen.

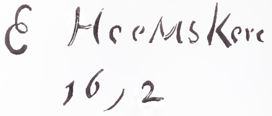

D. 0,42; 0,47. — Inköpt 1875 från konsthandlaren Bukowski.

1102. Krogscen. I fgr. sitta vid ett bord fem rökande och drickande karlar, en af dem, till h., omfamnar skänk-jungfrun och dricker henne till, hon bär ett blått och hvitt krus i handen. Längre bort på en stol står spelmannen. I bgr. till h. fem karlar, hvilka se på en bondqvinna, som dansar. Till v. glugg med uppslagen lucka.

D. 0,47; 0,58. — Köpt från generaldirektören G. F. Almqvist 1870. — Förut tillskrifven Jan Molenaer. Jämförelsen med föregående n:r 1303, med n:r 67 i saml. La Caze, n:r 944 i Eremitaget och n:r 67 i v. Friesens saml. (katal. 1885), alla af Egbert v. Heemskerk d. ä., talar för denne.

van Hellemont (Helmont), Mattheus (Mathys). Flamsk.

F. i Antwerpen 1623, † i Bryssel. Lärjunge till D. Teniers d. y. 1646 mästare i Antwerpens, 1674 i Bryssels Lukas-gille. Verksam i Antwerpen och, från 1674, i Bryssel. — Genremålare i Teniers' art.

456. Bondfolk i en ölstuga. Fyra karlar och en qvinna sitta kring ett rundt bord, främst en ljusklädd karl, en face, sjungande och höjande sitt ölglas i v. handen, till h. en yngre karl, hvilken stoppar sin kritpipa. Bakom de sittande står en karl och lyfter upp ett ölkrus mot en qvinna, som tittar fram i en glugg på väggen. Till h. i bgr. kommer en qvinna in genom dörren. — Sign. t. h.

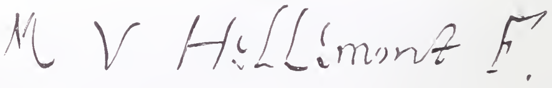

D. 0,40; 0,47. — Gustaf III.

457. Bondgille. I ett stort rum med ljusgråa väggar (två landskapstaflor sitta i fonden) är en stor hop karlar

och qvinnor med barn samlade vid två bord, ätande och drickande. I fgr. till v. går ett par arm i arm, till h. befinner sig en särskild grupp af åtta äldre och tre barn. I bgr. till v. är dörren; en fiol- och en fioloncellspelare stå högt uppe på en afskrankning. — Sign. t. h.

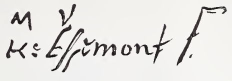

K. 0,26; 0,35. — Inventar. 1816.

458. Bondbröllop. Motstycke till n:r 457. Ett stort rum, öppet åt h., fullt af folk. Midt i bgr. sitter vid matbordet bruden framför ett blått förhänge, behängdt med tre kransar. I fgr. till v. sitta många personer på golfvet, bland dem mödrar med dibarn; till h. dansande, en karl står på en tunna och blåser säckpipa. Till h. ser man inåt andra rum i bgr. — Sign. t. h.

K. 0,26, 0,35. — Inventar. 1816.

1292. Bondbröllop; måltid i det fria. Utanför ett stort landthus, till v., sitter folket vid två rikligt försedda bord, bruden vid midten af det närmaste; i v. hörnet lösa-grupper, i det h. köksafdelningen med köksmästaren vid de stora kittlarne. Midt i fgr. går värdfolket med fyldt glas att mottaga en förnäm familj, som kommer med talrik uppvaktning; dess vagn håller ett stycke bakom, och i bgr. till h. synes slottet med torn och trappgaflar. — Sign. t. h.

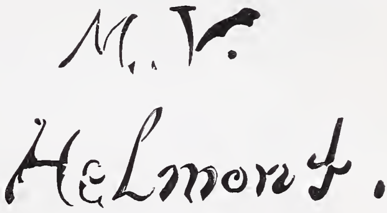

D. 1,61; 2,43. — Inköpt 1874 för 800 kr. — v. Helmont följer äfver i denna stora komposition direkta förebilder af Teniers, se t. ex. n:r 952 i National Gallery (dat. 1643), n:r 465 i Bryssel (dat. 1652) m. fl.

Heller, Ruprecht. Tysk.

Verksam omkr. 1529 enl. datum på vår tafla. I öfrigt okänd.

272. Fältslag mellan tyskar och fransmän. En slätt, halft kringfluten af en flod, åt h. Hög horisont. Den tyska hären (fanor med krönt dubbelörn) tränger fram från v. mot de till h. stående fransmännen (fana med gyllene

liljor i grönt), hvilka redan börja fly genom en bresch i den bakom liggande muren, flere störta sig i floden. I mellanplanet till v. små fästen, batterier med förgylda kanoner samt en liten ström, som flyter under en andra mur. Längre bort på en udde mot floden ett större fäste och en kyrka. I bgr., på flodens andra sida, höga ljusblåa berg. — Sign. å den målade ornamentlist, som omger taflan.

T. 1,57; 1,27. — Af ålder på Ulriksdal. Inventar. 1804. — På hvardera sidan om signaturen målad en vapensköld, i den ena en stenbock (Stenbockska vapnet), i den andra två oxhorn (Oxenstjernska vapnet); dessa vapen troligen senare ditmålade.

Hergen-Rü(ö?)der, Georg Heindrich. Tysk.

F. i Darmstadt 1736, fick der sin utbildning, slog sig sedan ner i Offenbach, † omkring 1794.

292. Scen i en stor klippgrotta. Väldiga klippkolonner uppbära en mängd rundade hvalf. Beväpnade män i uniform (1780-talets) hålla på att öppna en koffert, qvinnorna äro sysselsatta med barnen och matens tillredning; i fgr. till h. en qvinna som kokar mat, en karl och en gosse se på. Grottan fortsätter med sina hvalf åt v. inåt bgr.; till h. utsigt i ett solbelyst landskap. — Sign. t. v.

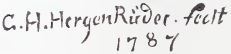

T. 0,35; 0,43. — Holterman-Wahrendorff. — Liknande motiv finnas hos A. van Cuylenborch samt Hergen-Rüders samtida D. Finndorff (Schwerins museum n:r 172, 173 samt n:r 401, 402).

van Herp, Guilliam (Willem). Flamsk.

F. i Antwerpen 1614, † der 1677. Lärjunge till Wortelmans. Bildade sig hufvudsakligen efter Rubens. 1637/8 mästare i Lukas-gillet i Antwerpen. Verksam der. — Bibliska bilder samt genrestycken.

461. Kristi inridande i Jerusalem. I fgr. till h. Kristus, i blågrå rock och röd mantel, rider åt v. på åsnan; efter honom komma lärjungarne med palmer i händerna. Till v., utanför stadsporten, en grupp af stadsinnevånare, som mottaga honom med jubel. Främst en qvinna, som breder ut på marken en violett mantel, en liten pojke står bredvid henne; bakom dem två män, som taga af sig mant-

larna (en gul och en röd), en gubbe, två qvinnor m. fl. Inåt bgr. sträcka sig stadens murar med torn.

D. 0,86; 1,20. — Lovisa Ulrika.

Hirt (Hirth), Wilhelm Friedrich. Tysk.

F. i Frankfurt am Main 1721, † der 1772. Lärjunge till sin far Friedrich Christoph H., blef 1757 hofmålare hos hertigen af Sachsen-Meiningen. Gjorde senare studieresor i Schweiz. — Landskapsmålare. Seekatz (J. C.) målade, enligt Nagler, figurerna i hans taflor.

273. Flodlandskap med vattenqvarn. Till h. en djup löfskog, som går fram till vattnet åt v. Två ryttare i skogsbrynet i fgr.; den ene vattnar sin häst, den andre talar med en vandrare. Bortåt bgr. till v. synes qvarnen med sitt stora hjul. Soligt väder. Blågrön luft i taflan. — Sign. till h., som n:r 274: *W. F. HIRT p. 1754.*

K. 0,26; 0,33. — Holterman-Wahrendorff.

274. Landskap med höga berg. Motstycke till n:r 273. På skogsvägen till v. i fgr. har en hvit häst stupat framför sin kärra; en äggkorg, en kagge m. fl. saker rulla ut ur kärran på vägen; bonden, i röd jacka, och bondqvinnan, i blå kjol, hålla på att hjelpa upp kärran och dess packning; en annan kärra kommer just fram ur skogen till hjelp. Till h. ett vatten (alpsjö?) med en roddbåt; der bortom höja sig väldiga berg. — Sign. till h.

K. 0,26; 0,33. — Holterman-Wahrendorff.

Hobbema, Meindert. Holländsk.

F. 1638 i Amsterdam, † der 1709. Utbildad under inflytande af Jacob van Ruisdael. Verksam i Amsterdam, der han sedan 1668 beklädde en obetydlig tjenstebefattning (wijnroeier). Man känner intet senare datum på hans taflor än 1670 (1689?). — Landskapsmålare. A. v. der Velde och Lingelbach målade ofta figurerna i hans taflor.

462. Landtgård bland lummiga träd. Till h. ligger på en sank ängsmark en långsträckt träbyggnad med högt torftak, skuggad af löfträd; en karl i röd tröja och en qvinna synas i dörren; längre åt h. en mindre byggnad med rödt tegeltak. Till v. går en byväg utmed en smal kanal inåt bgr., på vägen går en karl bortåt; längre bort en qvinna vid en bro, längst bort synes en kyrka med spetsigt torn. — Sign. t. h.

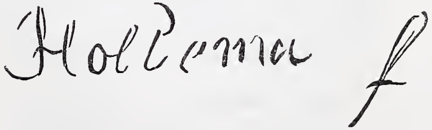

T. 0,49; 0,67. — Inventar. 1816. — Etsad af L. Lowenstam i Tidskrift för bildande konst 1875. W. Bode (skriftl. meddelande) anser signaturen falsk och förmodar Isack v. Ruisdael hafva målat taflan.

van Hoeckgeest (Houckgeest), Geeraert (Gerard). Holländsk.

1639 inskrifven som mästare i Lukas-gillet i Delft, men ej född i denna stad. — Målade kyrko-interiörer. Gravör.

464. Wilhelms (I) af Oranien grafmonument i Nya kyrkan i Delft. Monumentet, hvars hvälfda tak uppbäres af svarta kolonner, står i mellanplanet något till h. i halfdunklet. Framför det omgifvande jerngallret står, midt i fgr. mellan två af kyrkans stora, hvitmenade kolonner, en förnäm man med två damer, en tjenare, hundar; längre åt h. en karl och en pojke. Spridda solstrålar falla på de hvita kolonnerna till h. Till v. i bgr. ser man inåt kyrkans hufvudskepp.

D. 1,17; 0,90. — Har tillhört Gripsholms-samlingen, men förvarats i Mariefreds kyrka, flyttades 1865 till N.-Museum. — Samma motiv, något varieradt, af Hoeckgeest i Haag n:r 45 (sign. och dat. 1650) och n:r 46 (sign. och dat. 1651).

Hoet, Gerard d. ä. Holländsk.

F. i Bommel 1648, † i Haag 1733. Lärjunge till Warnar van Rijzen. Verksam i Haag (från 1672), Amsterdam, Utrecht, Frankrike, åter i Utrecht, der han tillsammans med H. Schoock inrättade en målarskola, slutligen i Haag (från 1714). Tog stark inflytelse af Poelenburg. — Figur- och landskapsmålare.

465. Akilles igenkänd af Odysseus i Lykomedes' hof. Scenen försiggår i fgr., i trädgården till ett palats, hvilket reser sig mörkt i mellanplanet. Akilles står en face, något till v., i gul och blå qvinnodrägt, och drager just ut ett svärd ur skidan, då en af grekerna (Odysseus) fattar honom om axeln. Till h. står Deidamia i gyllene diadem och ljusgul mantel, andra utaf Lykomedes' döttrar taga upp smycken ur en kista. I bgr. höga berg. — Sign. t. v.

G. Hoet.

D. 0,44; 0,53. — Lovisa Ulrika. Gustaf III.

Holländsk mästare. 1600-talet.

345. Jakob brottas med engeln (1:a Mosebok, 32 kap. 24—38 v.). Knästycke. De ha fattat hvarandra om lifvet, Jakob till v., med kort skägg, i blågrå rock, engeln till h. med nästan qvinligt ansigte, långlockigt, gulbrunt hår, i hvit

fladdrande drägt, stora brun- och gråspräckliga vingar. I bgr. vidsträckt landskap.

D. 1,06; 1,38. — Gustaf III. — Tillskrifvits *F. Bol*. Är, om af Bol, målad under dennes sista tid, då han likasom G. Flinck och Jan Livens närmade sig den akademiska riktningen. Rembrandt har behandlat samma ämne med figurer i kroppsstorlek (Berlin n:r 828).

Holländsk mästare. Omkring 1700.

745. Sofvande nymf. Den unga qvinnan ligger naken å rygg på marken bredvid en mörkbrun klippvägg med en hvit och en gul duk under sig. Hon har lagt sin h. arm under hufvudet, hvilket är prydt af en bladkrans, och kastat det v. benet öfver det h. Till v. in åt bgr. utsigt i ett landskap. Blå himmel.

K. 0,27; 0,34. — v. Engeström. — Erinrar om arbeten af den föga kände *P. Leemans*, hvilken uppgifves vara lärjunge till Frans van Mieris d. ä. (jfr Bryssel n:r 325).

Holländsk mästare. 1600-talets midt.

923. Porträtt af drottning Hedvig Eleonora, Karl X:s gemål. Knästycke. Hon står halft åt v., ser utåt; håller v. handen för bröstet och den h. på ett bord med grön duk, hvarpå ligga krona och spira. Brunt hår, hängande i lockar i pannan och ner på sidorna; bar hals och bara armar. I svart klädning med en gulgrå duk vid barmen. Perlor i håret, kring halsen, på bröstet och kring midjan. I bgr. till v. kolonn och svart draperi.

D. 0,43; 0,345. — Gripsholm (till 1864). — Erinrar mycket om *Caspar Netscher* i dennes bästa stycken.

Holländsk mästare. Omkring 1700.

724. Gosse, som blåser på ett eldkol, för att tända ett ljus. Till midjan. Han står, i grågrön rock och brun hatt, vänd åt h., vid ett bord, hvarå en glödpanna. Han har tagit upp ett kol med eldtången och blåser derpå för att få eld på det talgljus, som han håller i v. handen.

D. 0,86; 0,71. — Drottningholm. — Har tillskrifvits G. v. Honthorst. (Liknande motiv af Honthorst se Rotterdam n:r 124 [katal. 1883], Braunschweig n:r 502.)

Holländsk mästare. 1600-talets slut.

399. Storm vid en klippkust. T. h. branta, gulgråa klippor, på en afsats flere figurer, en qvinna ridande på en häst; nere vid stranden i fgr. en gubbe och tre yngre män.

Till v. hafvet mörkgrått, större och mindre seglare, en tremastare i brand. — Sign. t. h.: *D. TH* (?).

D. 1,10; 1,72. — Gustaf III (der tillskrifven Salvator Rosa!). — Har tillskrifvits *H. Dubbels.*

Holländsk mästare. 1600-talets senare del.

708. Landskap med en klippväg. En brant bergvägg reser sig till v.; vägen slingrar sig uppåt. En man, ledande två hästar, kommer ned på den i fgr., han talar till en beväpnad man, som sitter vid vägkanten, en herdegosse står bredvid denne. Till h. nedanför berget ett vatten; utsigt öfver vattenytan inåt bgr. i ett vidsträckt, bergigt landskap.

T. 0,77; 0,62. — Gustaf III. — Har tillskrifvits Pieter Wouwerman. Artisten tillhör den grupp, som målade i Jan Boths art.

Holländsk mästare. 1600-talet.

1173. Holländskt landskap med landtgårdar och figurer. I midtplanet något till v. en liten gård med rykande skorsten; till v. närmare fgr. drifver en herde i röd jacka en fårahjord åt h. fram till en väg, som går in åt bgr., medan hunden står vid ett grundt vatten och dricker. Tiil h. om vägen i fgr. en liten kulle med uthus och två löfträd; nere vid vägen sitter en mörk-klädd karl i samtal med en gråklädd karl som står. — Sign. (troligen oäkta): *M. Hobbema.*

T. 0,47; 0,64. — Karl XIII:s saml. på Rosersberg. Af staten inköpt på auktion efter Karl XV 1873. — Har tillskrifvits *Hobbema,* hvars arbeten dock vårt, i öfrigt förträffliga, stycke icke liknar. Figurerna torde vara målade af A. v. de Velde.

Holländsk mästare. 1600-talet.

1095. Fiskar och foglar m. m. på ett bord. På ett träbord ligga två större (koljor?), till h., i en kullfallen hink, flere smärre fiskar (aborrar m. m.); bakom till h. står en kruka, täckt af ett fat, hvari ett par döda foglar ligga. Mörkbrun bgr.

T. 0,49; 0,78. — Köpt 1870.

Holländsk mästare. 1600-talets senare del.

468. Döda foglar i en grå nisch. På en spik äro upphängda vid ett blått snöre: en and, med det ljusbruna hufvudet nedåt, en knippa småfogel samt några gröna

qvistar med röda bär. På den utskjutande plattan nedtill ligger främst en domherre med hona.

T. 0,46; 0,39. — Lovisa Ulrika. — Der tillskrifven J. Vonck; senare M. Hondecoeters skola.

d'Hondecoeter, Gillis. Flamsk-holländsk.

F. i Antwerpen. Lefde ännu 1637. 1627 antagen som medlem i Lukas-gillet i Utrecht. Verksam hufvudsakligen i Amsterdam. Arbeten daterade 1609—30. — Landskapsmålare.

466. Orfeus tjusar djuren med sitt spel. Sank trakt med löfträd, buskar och små kullar. I mellanplanet till v. sitter Orfeus under ett stort träd och spelar på lyra för elefant, struts, kalkon m. fl. djur. I fgr. en mängd fyrfota djur och foglar; till v. stå två nötkreatur i ett grundt vatten, i midten hvila två rendjur och en kronhjort, till h. stå en hvit och en rödbrun häst. — Sign. t. h.

T. 0,37; 0,68. — K. Tessin. Lovisa Ulrika. (Djuren uppges der målade af Saverij.) Gustaf III. — Samma signatur å n:r 585 i Kassel (af Gillis d'H.).

d'Hondecoeter, Melchior. Holländsk.

F. i Utrecht 1636; † i Amsterdam 1695. Lärjunge till sin far Gijsbert och, senare, J. B. Weenix. Förekommer 1659—63 bland ledamöterna i Haags Lukas-gille. Verksam i Haag och Amsterdam (1688 der inskrifven såsom borgare). — Målade hälst foglar. Raderare.

467. Döda foglar samt jagtredskap i en hvit nisch. På en spik äro upphängda en rapphöna, en blå och en röd falkmössa samt ett hoprulladt fogelnät. Till h. ligga en domherre och hona. — Sign. t. h.

D. 0,56; 0,46. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Melchior d'Hondecoeter är som bekant starkast i skildringen af lefvande fjäderfä. N:r 467 erinrar om sådana, mera sällsynta, stilleben-stycken som n:r 501 i Schwerin.

van Honthorst, Gerard (Gerrit), kallad **Gerardo dalle Notti.** Holländsk.

F. i Utrecht 1590, † der 1656. Lärjunge till Abraham Bloemaert (Utrecht), vidare utbildad i Rom under Caravaggios inflytande. Efter sin återkomst derifrån och en kortare vistelse

i England (1620—1) verksam i Utrecht (blef 1622 mästare i dess Lukas-gille) och Haag (1637 mästare i dess Lukas-gille; vistades der ännu 1652), slutligen i Utrecht. — Figurmålare. Raderare.

469. Äldre man hållande ett brinnande ljus. Half figur; står halft åt h., men ser rätt ut med en leende min. Rynkigt ansigte med helskägg. Han håller i v. handen ett tjockt ljus, i den h. ett spetsglas med rödt vin. Klädd i brun, pelsbrämad rock med hvitt skärp om lifvet, vid mössa på hufvudet.

D. 0,85; 0,64. — Inköpt 1857 från P. W. Grubb.

de Hooch (mera sällan **Hoogh** eller **Hooge**), **Pieter.** Holländsk.

F. 1630, † i Haarlem 1681. Utbildad under inflytande af Karel Fabritius och Rembrandt. Verksam i Delft (1655—6) och Amsterdam (inemot 1670). — Målade interiörer och porträtt.

471. Interiör med en läsande dam. En ung dam i ljusröd kofta och hvit atlaskrädning sitter på en stol, håller en liten hund i skötet och läser i ett papper; på bordet bredvid henne ligga en luta och under den en uppslagen notbok. Till v. vid fönstret står en ung man i blå rock och ser ut i det fria, dagern faller på honom; han lutar armbågen mot fönsterbrädet, i sin h. hand håller han en vinpokal, i den v. sin svarta hatt. Bak i rummet står en tjenarinna i dunklet, genom den öppnade dörren till h. i bgr. ser man ut i solskenet till ett stort hus.

D. (öfverflyttad från trä 1866.) 0,57; 0,48. — Lovisa Ulrika.

473. Interiör. Modern vid vaggan. En mörk kammare, upplyst af solskenet, som faller in genom fönstret och aftecknar dess rutor på fondväggen. En ung fru sitter med sin lilla flicka på knät och pekar med v. handen på den bredvid stående vaggan; modern i röd kjol, flickan i gul. Till h. spiseln, längre bort den öfverbygda sängen, vid hvilken tjensteflickan står och sysslar. Genom den öppna dörren till v. ser man ut till den solbelysta kanalgatan. — Sign. t. h.

D. 0,54; 0,65. — Inventar. 1816. — Nästan samma komposition, fast i mindre skala och målad på trä, i Museum van der Hoop i Amsterdam n:r 61 (katalog 1885).

Hooch, P. de. Kopia?

472. Det inre af en vinstuga. En tjock, medelålders karl i röd jacka sitter på en stol midt i taflan, halft åt v. och ser på

åskådaren; i v. handen håller han en vinpokal, i den h. en lång kritpipa, bredvid honom till h. en hund. Bakom honom till v. står en qvinna, bararmad och med ett hvitt huckle om hufvudet, hon ser frågande på honom. I det mörka hörnet till v. sitta två kortspelare. I bgr. till h. ser man solskenet genom den öppna dörren; en tjensteflicka kommer just in.

D. 0,51; 0,64. — Inventar. 1816.

Hoogh. Okänd holländsk landskapsmålare omkring 1692.

Kallas vid statsinköpet 1777 *Karel de Hoogh;* men denne nämnes redan på 1620-talet som målare i Utrecht och blef mästare i dess Lukas-gille 1633 (S. Muller: Schilders-vereenigingen te Utrecht). Ett hamnstycke i Habich-samlingen i Kassel, sign. R. de Hooch eger en viss likhet med vårt landskap (specielt i behandlingen af luften). Men denne, hufvudsakligen såsom gravör kände, *Romeyn de Hooch* (1638—1708, Haag, Haarlem) kan dock knappast antagas hafva målat vårt stycke.

470. Italienskt flodlandskap med ruiner. Floden går till h. inåt bgr. Till v. ligger vid stranden ett förfallet fäste med en smal och hög, fyrkantig byggnad, omgifven af en krenelerad mur med ett rundtorn; utanför muren två karlar. Längre bort på samma sida synes en fästning på en klipphöjd. I fgr. till h. leder en bonde en häst, som bär ett rödt skynke öfver sadeln. Klar och varm luft, solnedgång. — Sign. t. h.

D. 0,67; 0,80. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III.

van Hoogzaat (Hoogsaat), Jan. Holländsk.

F. i Amsterdam 1654. Lärjunge till Lairesse. Använd af Wilhelm III af Oranien m. fl. höga personligheter. † efter 1725. — Figurmålare.

474. Aposteln Paulus mottager en lärjunge. Paulus står utanför en kolonnportik med ena foten på trappsteget, i v. handen håller han en bok, den h. lägger han på en knäböjande, ung mans hufvud, i det han vänder sig tillbaka

åt v. mot en äldre man, hvilken visar på den knäböjande. Bakom dessa står en qvinna med ett barn, också två lärjungar. Till h. i portiken två fariséer och en yngling, hvilken omfattar en af kolonnerna. I bgr. arkitektur, pyramid m. m. — Sign. t. v.

D. 0,54; 0,64. — Inventar. 1816.

475. Kristus botar en spetälsk. Motstycke till n:r 474. Kristus står, en face, vid stranden och sträcker ut handen mot den till v. stående sjuke mannen, som korsar armarne öfver bröstet; denne senare har hvit bindel om hufvudet. Bakom Kr. två lärjungar. Till h. i fgr. en grupp åskådare, män, qvinnor och barn; ett fartyg ligger vid stranden. I bgr. till v. klippor och byggnader.

D. 0,54; 0,65. — Inventar. 1816.

Horst, G. Holländsk.

Lefnadsomständigheter okända. Verksam på 1640-talet (se årtalet på vår tafla). Tog starkt inflytande af Rembrandt.

1046. Esau möter Jakob. Skizz. I taflans midt Esau, i blå rock, knäböjande med blottadt hufvud inför Jakob, som är klädd i hjelm och gul rock. Bakom E., till h., hans familj med tjenare och boskap (kameler m. m.); berg bakom dessa. Till v. i fgr. två af J:s krigare, den ene bär en fana, den andre sitter till häst med lans vid sidan. — Sign. t. v.

T. 0,33; 0,53. — Inköpt 1868 ur lifmedikus Ahlbergs saml.

van Huchtenburgh (Hughtenburgh), Jan. Holländsk.

F. i Haarlem förmodligen 1646, † i Amsterdam 1733. Lärjunge till Thomas Wijck i Haarlem, studerade sedan i Paris (omkr. 1667) under A. Fr. van der Meulen. Vistades senare i Italien och skildrade der 1708—9 för prins Eugens af Savoyen räkning dennes fältslag. Verksam i Haarlem (från 1670) och Amsterdam. — Bataljmålare i Ph. Wouwermans art. Raderare och kopparstickare (svartkonst-manér).

289. Rytteristrid vid en flodstrand. Till h. en väldig klippa; vid dess fot rasar striden, fotfolk rycker an från h.,

en hvitspräcklig häst har störtat med sin ryttare, som fallit död baklänges ner på marken, en helhvit häst sparkar bakut, framme i fgr. ligger en naken man död, plundrad. Stridstumultet fortsättes bortåt utefter stranden af floden och på stenbron, som går deröfver. I bgr. till h. ett fästningstorn på en höjd, till v. berglandskap. — Sign. till v. (Se den stora signaturen här bredvid.)

D. 1,17; 1,49. — Gustaf III.

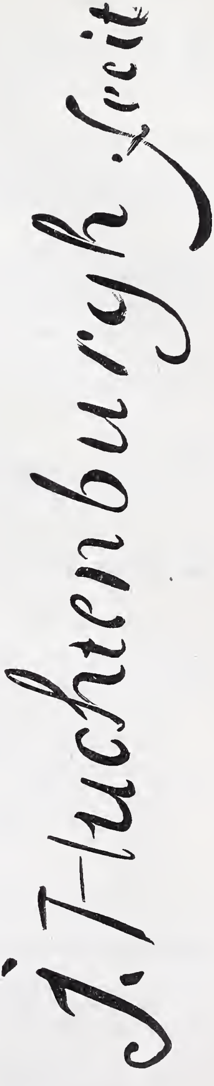

476. Rytteristrid. På en kulle i fgr. störtar en hvit häst utan ryttare, bredvid störtar en brun, fläckig häst, hvars ryttare ansättes af en fiende med bösskolfven i högsta hugg, ännu en annan ryttare skjuter sin motståndare med pistol. Längre bort pågår strid mellan rytteri och fotfolk. I bgr. kulliga höjder med byggnader. — Sign. t. v.

D. 0,46; 0,57. — Torde hafva tillhört Gustaf III:s saml. Drottningholm (till 1865).

477. Rytteristrid. Motstycke till n:r 476. I fgr. en officer, i tresidig hatt och harnesk, affyrar sin pistol mot en kyllerklädd ryttare på hvit häst; en dverg(?) på en liten häst höjer skrikande sin värja i luften. Längre bort skymtar en mängd rytteri och fotfolk i krutröken. I bgr. till v. en bergshöjd. — Sign. t. v.

D. 0,47; 0,57. — Härkomst se n:r 476.

1144. Drabbning mellan österrikare och preussare. På en backe i fgr. angripes en österrikisk ryttare af en preussisk med gevärskolfven, på marken

ligga sårade och döda, en halfnaken; uppför backen storma österrikiska hillebardierer i hvita rockar samt tofsmössor. I bgr. slagfältet med kyrka och andra byggnader. — Sign. t. h. (ungefär som n:r 477): *Hughtenburgh.*

D. 0,64; 0,78. — K. L. Kinmanson.

van Huijsum, Jan. Holländsk.

F. i Amsterdam 1682, † der 1749. Lärjunge till sin fader Justus. Verksam i Amsterdam. — Framstående blomster- och fruktmålare, m. m., målade äfven landskap i italieniserande stil.

479. Landskap med hvalfgång genom en ruin. Ruinen ligger i mellanplanet på en höjd till h., solen lyser på dess öfre del; på vägen genom ruinhvalfvet går en förare med en lastad häst. Till v. närmare fgr. en trädbevuxen höjd, herdar och boskap. I fgr. kommer en ryttare på hvit häst, i samtal med en bonde, som bär bössa på axeln. I bgr. öppet, solbelyst landskap med vatten och bergshöjder. — Sign. t. h.

D. 0,50; 0,57. — Inventar. 1816.

de Hulst, François. Holländsk.

F. i Haarlem, † der 1661. Blef 1631 medlem i dess Lukasgille. Verksam i Haarlem. — Sjö- och landskapsmålare.

1324. Palatsmur vid vattnet. Till h. i fgr. en mur med port, som är infattad mellan kolonn-byggnader, och leder ut till en platform med statyer och balustrad samt en trappa, som förer ned till vattnet; en präktig gondol ligger och inväntar herrar och damer, hvilka befinna sig på platformen. Öppen, lugn sjö med fartyg och båtar ända borta vid synranden. — Sign. t. h.

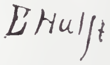

T. 0,39; 0,55. — Inköpt från Scharpska samlingen 1876 (katal. n:r 177).

Huysmans, Cornelis. Flamsk.

F. i Antwerpen 1648, † i Mecheln 1727. Lärjunge till Kasper de Witte. Målade landskap i Jaques d'Arthois' art. Verksam i Antwerpen, Bryssel och (från 1716) Mecheln.

478. Landskap med en hålväg. I fgr. hålvägen; tre kor komma gående, följda af en herde och en qvinna, den

senare bär en korg på hufvudet och en i handen; till h. om vägen höga, lummiga träd, till v. några björkar. I bgr. öppet landskap med ett litet spetsigt, svart kyrktorn, som sticker upp bland träden. — Sign. t. v.

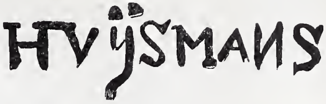

D. 1,32; 1,05. — Inventar. 1861. Inköpt 1867 från A. Almqvist. — I samma art som n:r 664 a i Köln (Museum Wallraf-Richartz), dat. 1707.

Irmer, Carl. Tysk.

F. i Babitz nära Wittstock 1834. Lärjunge till August Becker i Dessau, sedan (1855) vid akademien i Düsseldorf till H. Gude. Efter långa resor på kontinenten verksam i Düsseldorf. — Landskapsmålare.

269. Öppen plats i skogen. I fgr. något till v. stenig skogsmark med en solbelyst gräsplätt, som är omgifven af ekar; i midten ett lummigt träd, till v. en förtorkad trädstam. Blå himmel, endast delvis täckt af hvita flockmoln. Till v. flyga svalor ofvan trädkronorna. I bgr. rakt fram skymtar mellan löfvet en kyrka med kupoltorn. — Sign. t. h.

D. 0,37; 0,47. — J. G. Netzel.

I. S.

Obekant nederländsk(?) målare. Daterade arbeten 1645—58.

645. Porträtt af en gammal man med utväxt på näsan. Bröstbild i profil åt v. Gråhvitt, kort hår, helskägg, hyn gråblek, rynkig. I grågul pels med fällen utåt samt derunder svart rock med gyllene bröstkedja, hvari hänger en guldmedaljong med en kunglig bröstbild uti. — Sign. t. v.

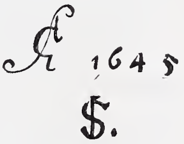

T. 0,72; 0,57. — Lovisa Ulrika (der tillskrifven Pourbus). — Af samme monogrammist finnas arbeten i Karlsruhe, Braunschweig (n:r 355, tillskrifven Chr. Schwarz), Köpenhamn (?), Petersburg (privatsaml.), Wien (katal. 1873 n:r 50, tillskrifven Jan Sustermans), Schwerin (n:r 859, tillskrifven en af Rembrandts efterföljare). Jfr Schwerins katalog (1882) vid n:r 859 och Repertorium für Kunstwissenschaft VI, sid. 194. Dessutom ett arbete i Stockholm (n:r 212 på Utställningen 1884, tillhörig v. häradshöfding Dahlgren; ur Scharpska saml.). Se också följ. n:r 646. Samma monogram begagnas äfven af den ungersk-tyske porträttmålaren J. Spillenberg eller Spillenberger († 1673), af hvilken vi ej varit i tillfället att se några signerade arbeten.

646. Porträtt af en gumma. Bröstbild åt h. Ansigtet fullt af rynkor, gråblekt; munnen tandlös, sluten. Klädd i gråviolett kappa med pelskrage, på hufvudet en hvit duk och deröfver en liten ljusröd hufva. — Sign. t. h.

D. 0,46; 0,38. — Lovisa Ulrika (der tillskrifven Pourbus). — Samma modell i bilderna i Wien, Stockholm (Dahlgren), Schwerin, Karlsruhe. Jfr anm. vid n:r 645.

1117. Gammal dam (abedissa?) läsande ett bref. Nästan hel figur. Hon sitter, vänd åt v., i en hög, rödklädd stol. Klädd i svart, perlkantad toppmössa, med den hvita undermössans breda ändar nedfallande på axeln; svart pelsfodrad kofta med vida, guldstickade ärmar, guldkedja om halsen, i hvilken hänger ett slags medaljong af guld med rödt kors i midten. På bordet framför henne en uppslagen foliant, penningpåse, dödskalle, skrifdon m. m. — Sign. t. v.

T. 0,50; 0,35. — Köpt 1871.

Italiensk mästare, 1600-talets förra del. Naturalistisk skola.

755. Kristi törnekröning. Höghvälfdt rum (i ett palats), upplyst af en taklampa. Kristus sitter naken till midjan, dödsblek, och blickar uppåt, medan fyra knektar martera honom: en trycker fast törnekronan, en binder hans händer o. s. v. I fgr. till h. står en kraftigt bygd krigare, i blå rock och gröna knäbyxor, uti samtal med två förnäme män (den ene i turban och röd rock) och pekar på Kristus. I bgr. till v. stå två knektar vid utgången.

D. 3,10; 2,31. — Varit altartafla i Åkers församlings kyrka i Södermanland, enligt sägen dit skänkt af rikskansleren Axel Oxenstjerna; derfrån inköpt af Gustaf III. — Har tillskrifvits Ribera, står närmare Caravaggio. Eger i kompositionen flere likheter med n:r 233 i Bryssel (katal. 1882) af M. v. Coxcyen (Sander, II, 74).

Italiensk mästare, 1500-talets slut.

1166. Kristi döda kropp, uppehållen af tre englar. De hålla honom i sittande ställning på en klippa vid korsets fot. Två af dem, en på hvar sida, hålla Kristi armar, den tredje, en face, bakom Kristi rygg, stöder honom med ena handen, lyfter den andra handen och blickar uppåt. Denne siste är klädd i bjert röd mantel, engeln till v. i blått och gult, den till h. i gult och skärt; alla tre ha rödt hår och violettskiftande vingar. Vid Kristi fötter ligga törnekronan och spikar.

T. 0,44; 0,33. — Inköpt 1873. — Erinrar om arbeten ur Daniele da Volterras skola. Jfr t. ex. n:r 33 och 34 i Eremitaget (katal. 1871).

Italiensk mästare; troligen ur romersk skola omkring 1700.

1089. Den helliga Cecilia. Hufvud. Hon står med ryggen utåt, men vänder ansigtet halft tillbaka mot åskådaren. Ungt ansigte med brunt, hängande hår och en mattgul glorieskifva öfver hjessan; cinnoberröd klädning med smal, hvit linning vid halsen. Mörk bgr.

D. 0,33; 0,25. — Köpt 1869 från f. d. ministern J. W. Bergman.

Italiensk(?) mästare, 1500-talets senare del.

38. Magdalena vid Kristi graf. Magdalena sitter halft en face åt h. med knäppta händer och utslaget hår, vänder ansigtet något åt v. och ser bedröfvad ner i den öppna grafven i fgr. Å grafvens rand står ett litet rundt smörjelsekärl. Bakom M. en lodrät klippvägg, i bgr. till h. ett landskap med byggnader och höjder.

T. 0,905; 0,805. — Inköpt 1852 ur N. J. Byströms saml. — Der uppgifven såsom en kopia af Bronzino efter Correggio. Man har äfven gissat på A. Dürers och Rafaels lärjunge, nürnbergaren G. Pencz.

Italiensk mästare (från Ferrara?), 1500-talet.

242. Den heliga Katarinas förlofning med Kristusbarnet. Palats-arkitektur. Maria sitter med barnet i profil åt v.; barnet sätter ringen på den till v. knäböjande Katarina. Uppöfver dem dufvan, bakom dem står en liten engel med uppstående vingar, till h. Josef. På golfvet i i fgr. står en liten arbetskorg. I bgr. till v. stadsutsigt.

D. 1,04; 0,86. — Inköpt 1857 från P. W. Grubb.

Italiensk mästare, 1600-talet.

13. Den heliga Cecilia läsande i en bok. Half figur. Ung flicka, ljust klädd, blond med hängande, ljust hår och perlband i håret och om halsen; står vänd halft åt h. vid ett bord, på hvilket ligger en fiol, och läser i en bok, som hon med bägge händer håller framför sig. I hvit drägt med violett lif och grön mantel.

T. 0,82; 0,73. — Inventar. 1816; der tillskrifven M. A. Caravaggio.

Italiensk mästare.

219. Religionen (allegorisk figur). En ung qvinna, till midjan, står en face, i gråhvit, gördlad drägt och med mörkt, hängande hår; blickar andäktigt uppåt och håller i sin h. hand en olivegren, i den v. en kalk. En hvit dufva sväfvar öfver henne. På ett smalt, gult band, som går öfver axeln, står: *GRATIA DIVINA.*

T. 1,045; 0,73. — Inventar. 1816. — Der tillskrifven L. Carracci.

Italiensk mästare.

236. Den heliga familjen med den lille Johannes. Landskap; en trädgrupp till h. Maria sitter en face, i en vid, blå mantel, om hufvudet en strålgloria (målad i guld). Barnet ligger i hennes knä och sträcker sig åt h. mot en frukttallrik, som Johannes räcker. Till h. Josef. Vid Marias fot ligger ett lam. I bgr. till h. skymtar en stad.

K. Åttkantig. 0,135; 0,115. — Holterman-Wahrendorff.

Italiensk (?) mästare, 1500-talet.

103. Ung qvinna i hvit slöja. Half figur, vänd halft åt v., med blicken utåt. Med h. handen håller hon slöjan mot sin nakna kropp, i v. handen håller hon en spegel. Örhängen; om hvardera handleden ett fint armband med omväxlande perlor och röda stenar; det gula håret, öfver hvilket slöjan hänger, ombundet med perlband.

T. 0,66 : 0,545. — Af gammalt å Drottningholm. — Tillskrifvits Parmigianino. Kan vara målad af en nederländare.

Italiensk mästare.

1145. Porträtt af en urmakare. En medelålders man i half figur sitter vänd bort åt v., men vänder om hufvudet och ser på åskådaren, i det han visar ett fickur, som han tagit ur boetten och håller i handen. Skägglös, i pelsmössa ofvanpå det långa, bruna håret, och grågrön tröja med röda ärmuppslag. I bgr. till v. en fönsteröppning med utsigt öfver ett mörkt landskap med vatten och höga berg.

D. 0,72; 0,61. — Byströms samling; der tillskrifven *Giuseppe Massini*. K. L. Kinmansons testamente 1872 (1862).

Italiensk mästare.

241. Porträtt af en furstinna Pamfili. Half figur, vänd halft åt h. En medelålders dam i svart mössa och svart klädning, med tyll upptill vid halsen; händerna korslagda; hon ser utåt. Mörk bgr.

D. 0,74; 0,61. — Martelli. — Der kallad »Donna Olimpia».

Italiensk, 1600-talets senare del.

104. Porträtt af en ung dam. Bröstbild, en face. Hon slår ned ögonen och håller h. handen mot bröstet. Ljust hår, sammanhållet af ett perlband med smycke midt öfver

pannan; dunkelgrön klädning med rakskuren halsöppning, som är kantad med ett smalt band i linjemönster.

T. 0,495; 0,38. — Inventar. 1816. — Har tillskrifvits Parmigianos skola. Står närmare Primaticcios (jfr t. ex. Louvren, katal. 1885, n:r 304).

Italiensk mästare.

248. Två män och ett skrifvande fruntimmer. Hon sitter till v. vid ett bord (med duk), klädd i hatt med hög plym; till h. sitter en man gestikulerande, i samtal med en stående krigare i hatt med plymer samt värja. Skizzeradt utförande.

Skiffer. 0,15; 0,21. — Holterman-Wahrendorff.

249. Musicerande män. Motstycke till n:r 248. Vid ett stenbord sitter till v. en krigare i bredskyggig hatt med plym, spelande gitarr; bredvid står en karl med ett större stränginstrument. Från h. kommer en tredje med ett bref. Skizzeradt utförande.

Skiffer. 0,15; 0,21. — Holterman-Wahrendorff.

Italiensk (eller **spansk**) **mästare.** Naturalistisk skola 1600-talet.

761. Lazaron, spelande cittra. Knästycke, en face. En medelålders man med kort, svart skägg och mustacher, i trasig drägt och skjorta, som är öppen öfver bröstet och v. axeln, mössa, som sitter på sned. Han knäpper på cittran och småsjunger, belåtet grinande mot åskådaren. På ett stenbord till h. kräla flere små sköldpaddor, sammanbundna med ett tåg. Till v. ligger ett par flöjter. Mörk bgr. Ljuset faller ner på figuren från v.

D. 0,96; 1,33. — Martelli. — Der kallad »Il povero contento» (den förnöjde trashanken) och tillskrifven *Caravaggio;* senare tillskrifven *Ribera.*

Italiensk mästare, 1600-talet.

22. Landskap med den hel. Hieronymus. Fgr. mörk; till h. stora träd, till v. stenar. I midten sitter H. på marken, vänd åt h. bort ifrån åskådaren, och läser i en bok, som han håller med bägge händerna; manteln är nerfallen, så att ryggen blottas. Bgr. i solljus; en bergskägla vid horisonten.

D. 0,66; 0,485. — Martelli.

Italiensk mästare, 1600-talet.

227. Landskap med flykten till Egypten. I fgr. till v. den heliga familjen, som, följd af englar, går åt v. utmed en bäck. Genom en väldig hvalfbåge, bildad af den naturliga

klippan, ser man inåt landskapet i bgr.; en ryttare galopperar på en hvit häst uppför backen till en fästning, som ligger på en höjd till v.

D. 0,65; 0,49. — Martelli. — Der tillskrifven S. Rosa.

Italiensk mästare, omkring 1700.

250. Italiensk hamn; eldsprutande berg. I fgr. till v. hög klippstrand i stark skugga med ett kastell; fartyg och båtar. I mellanplanet det höga berget, som bolmar grå rök; nedanför ligger sjön blågrön, fartyg och båtar vid stränderna. Inåt bgr. till h. hafvet.

D. 0,72; 0,94. — J. G. Netzel. — I S. Rosas art. Jfr t. ex. sådana hamnstycken som n:r 229 i Eremitaget och 301 i Kristiansborgssaml.

Italiensk mästare, 1600-talet.

758. Kökshylla. På hyllan: en oljekruka af fajans, blå och hvit med pip, vidare ett bröd, en stenpanna, en messingstake; på en lägre afsats: två kronärtskockor och en död fogel. Uppe till h. hänger en knippa rökt fisk.

D. 0,66; 0,50. — Martelli. — Der och senare tillskrifven Ribera.

Italiensk mästare.

232. Två dufvor på ett sluttande tak. Gräsbevuxet tak(?), starkt sluttande åt h. Dufvorna hvit- och mörkspräckliga. I bgr. till h. aftecknar sig ett torrt träd mot en rödaktig himmel.

D. 0,45; 0,45. — Martelli.

Italiensk mästare.

760. Två döda fiskar. Fiskar, med tjock buk och liten, öppen mun. Den ena visar sin fulla längd, med buken utåt; af den andra, till v., synes blott hufvudet.

D. Åttasidig. 0,26; 0,41. — Martelli. — Der och senare tillskrifven Ribera.

Italiensk mästare.

225. Skjutet villebråd. I fgr. på marken: ett gevär, lutadt med mynningen mot en mörk klippvägg, en hare och flere slags fogel, mörka drufklasar och stora gula frukter (päron?): till v. en röd jagtväska och bakom den en flätad korg, fyld med småfogel. I bgr. till h. landskapsutsigt i rödaktigt ljus.

D. 1,00; 1,36. — Martelli. — Der tillskrifven »Aurora»(?).

Italiensk mästare.

221. Fikon på ett bord. Fem gröna fikon, fyra af dem med spetsen uppåt; ett öppnadt, så att den röda frömassan synes. Mörk bgr.

D. 0,165; 0,28. — Martelli.

Italiensk (?) mästare.

220. Frukter och blommor. På ett stenbord några äpplen (eller persikor?), mycket små päron, en ljus drufklase, samt bakom dessa ett stånd hvita törnrosor med två blommor och en knopp.

D. 1,37; 0,26. — Martelli. — Der tillskrifven »Fiammingo».

Italiensk mästare.

240. Svärdslilja och plommon. På en stenskifva sex gula och två röda plommon med stjelkar och blad; bakom dem ett stånd mörkviolett svärdslilja.

D. 0,55; 0,26. — Martelli. — Der tillskrifven »Fiammingo».

Janssens, Victor Honorius. Flamsk.

F. i Bryssel 1664, † der 1739. Blef 1689 mästare i målargillet i Bryssel. Vistades tre år vid holsteinska hofvet. Verksam i Bryssel och Wien (1718—21). — Målade bibliska och antika bilder.

482. Moses framkallar vatten ur hälleberget (4 Mose B., 20 kap., 11 v.). Moses står med lyftad staf jämte Aaron i mellanplanet till v. bredvid klippan och två palmträd. Vattnet forssar som en bäck ned i fgr., israeliterna skynda till från alla håll. Nere i fgr. till v. en ljus grupp qvinnor: en ung qvinna ligger vanmäktig, lutad mot en annan på marken sittande ung qvinna, som är klädd i diademprydd turban; den senare pekar till bäcken efter vatten. En ung moder lyfter upp sitt barn. — Sign. t. v.

D. 0,60; 0,84. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Taflans äkthet bekräftas af n:r 305, 306 i Bryssel.

du Jardin, Karel, (Dujardin). Holländsk.

F. i Amsterdam 1625, † i Venedig 1678. Lärjunge till Claas Berchem, vidare utbildad under Potters inflytande (1656—9 i Haag). Verksam i Italien, först i sin ungdom och sedan under sina sista år; i Haag och (från 1659) Amsterdam.

483. Italienskt flodlandskap med figurer. I mellanplanet till h. skjuter en låg udde med lummiga träd ut i vattnet, två karlar vakta kor, två qvinnor tvätta linne. På den solbelysta marken i fgr. sitta en herde och en herdinna i samspråk, en lodrät klippa reser sig till v. i skuggan. På andra sidan vattnet ligger ett fäste med runda torn, der bakom höja sig stora berg. Lätta strömoln på en solig aftonhimmel.

T. 0,45; 0,37. — Lovisa Ulrika. — Samma behandling som i de signerade n:r 1088, 1092 (äfven den osign. n:r 1089) i Eremitaget.

485. Mjölkningsscen. En bondflicka, bar om hufvud, axlar och fötter, med en blå duk om lifvet, ligger på knä på ängen med ett messingskärl framför sig och mjölkar en röd ko. Bakom kon står en ung herde, i pelsrock, lutad mot sin staf och seende bort; hans svarta hynda ser upp på honom. Till h. hvilar ett grått får, som har helt litet ull på sig; en svart get är i begrepp att lägga sig bredvid. Tunga moln draga upp på den klarblåa himlen. — Sign. t. h.

D. 0,66; 0,59. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Årtalets sista, nu nästan utplånade, siffra uppges hafva varit 7. (Sander, I, 103).

484. Landskap, med figurer vid en hvit kolonn. Kolonnen med kula på spetsen står invid en klippvägg; framför sitter ett fruntimmer, bararmad i urringad, röd klädning, vid hennes knän står en liten gosse; hon vänder sig åt v., talande till en halfklädd mansperson i röd kjortel. Åt h. ser man ett vidsträckt landskap under klar himmel. — Sign. t. v..

T. 0,24; 0,29. — Inventar. 1816.

486. Porträtt af van Huteren (enligt tradition). Knästycke, halft åt v. En medelålders man står vid en grå

kolonn med postament, håller h. handen framför bröstet, den v. i sidan, ser nedåt med något stirrande blick; med små mustacher, mörkt, lockigt hår, hängande ned på axlarne. Klädd i kappa och rock af svart siden, stora, släta nedliggande linnekragar. På kolonnens postament i relief ett ymnighetshorn och en merkuriistaf. Mörk himmel i bgr. — Sign. t. v. å postamentet. (Se den stora signaturen här vid sidan.)

D. 1,29; 1,05. — Gustaf III.

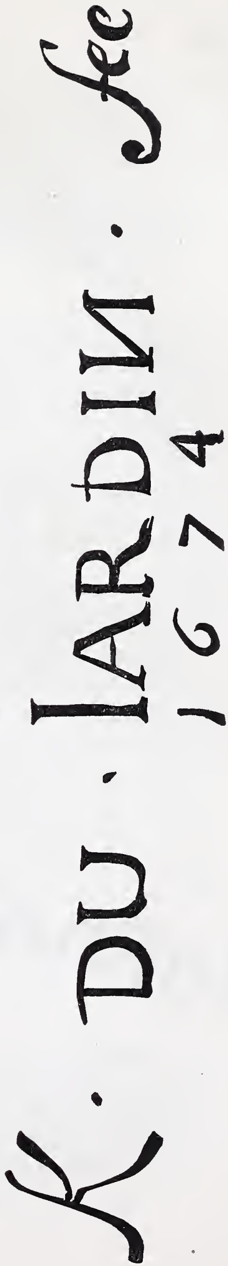

du Jardin, Karel(?).

1179. Getmjölkning vid en italiensk landtgård. I fgr. en ladugårdspiga barbent, bararmad, med blottad barm, på knä mjölkande en hvit get; andra getter omkring, till v. en grå oxe, kalf, hund, till h. kommer en halfnaken pojke med bytta. Bakom dessa en uthusbyggnad, der en gubbe och en gumma syssla med en fullastad åsna. Inåt bgr. till h. vidsträckt, landskap en nästan kal björkstam närmast fgr.

D. 0,69; 0,59. — Karl XIII:s saml. på Rosersberg. Af staten inköpt på auktion efter Karl XV 1873.

J. D. Nederländsk mästare omkr. 1648.

729. Döda fiskar. De ligga på ett simpelt träbord, främst en fet karpfisk med buken fram samt en mindre aborre. Bakom ses metspön och nät samt ett slags hink med en krabba och ett par ostron. Ljusgrå bgr. — Sign. t. h., å bordskanten.

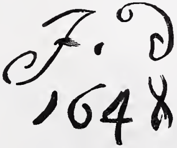

T. 0,38; 0,52. — Inventar. 1816. — Signaturen (ej målningen) liknar något I. van Duijnens i Lille n:r 192. Vårt stycke möjligen ett ungdomsarbete af denne?

Johnsen (Johnson), Johann. Tysk.

F. i Holstein något efter 1650, 1679 och senare på Forssmark i Upland, der han målade en mängd taflor, lefde ännu 1705, då han fick ett pass till Wismar för att der hemta ett arf (enl. uppgifter af Chr. Eichhorn). — Blomster- och stillebensmålare.

487. Blombukett upphängd på ett rödt band. Malva, tulpan, dubbla nejlikor, mångdubbla röda och brandgula blommor, skär törnros, blå lilja m. fl.; högst uppe under bandrosetten sitter en klase orangeblommor, längst ned hänga skära törnrosknoppar, gula senecio-blommor m. fl. Mörk bgr.

D. 0,66; 0,50. — Holterman-Wahrendorff. Motstycket i Wahrendorffska samlingen till n:r 487, nu i N.-M. förråd, är signeradt »I. Johnson». — En mängd taflor af honom finnas på Fullerö, komna från Forssmark.

Jordaens, Jacob. Flamsk.

F. i Antwerpen 1593, † i samma stad 1678. Lärjunge (från 1607) till Rubens' lärare, Adam van Noort i Antwerpen. Kort före den 15 Maj 1616 mästare i Lukas-gillet i Antwerpen, i hvilken stad han tillbragte sin mesta tid. — Figurmålare. Raderare.

488. Herdarne tillbedja Kristusbarnet. Halfva figurer. Maria sitter i mörkblå mantel, som är dragen öfver hufvudet, och ser ned på barnet, som hon håller i sina armar, inlindadt i en yllefilt. Till h. står en ung herde i grön rock och bakom honom en hvithårig gubbe, som håller i en

af krubbans stolpar. Till v. en rödklädd herde, som stödjer sig på sin staf och lutar sig fram mot barnet med en deltagande, något grinig min; bakom honom står en ung qvinna i toppig halmhatt samt en gumma i hvitt hufvudkläde. På halmen i fgr. står en blank messingsflaska med grepe. — Sign. t. v. å grepen.

T. 1,24; 0,93. — Tillhört grefve Johan Stenbock, och sedermera den Sackska saml. Gustaf III. — En något förändrad repetition af detta ungdomsarbete finnes i Braunschweigs galleri (Riegels katalog) n:r 465. Två af herdarne likna motsvarande figurer i Jordaens' behandling af samma ämne n:r 221 i Antwerpens museum. Mästaren har flere gånger behandlat detta ämne (Frankfurt, Mainz, Wien, Lichtenstein). Vår tafla är en af mästarens allra äldsta bilder; endast »Kristus på korset» i dominikanerkyrkan i Antwerpen har ett äldre datum (1617). Jfr Max Rooses: Jaques Jordaens et ses oeuvres. Anvers 1885.

1159. Den lydiske konungen Kandaules visar sin gemål för gunstlingen Gyges (grekisk saga). I fgr. till v. står drottningen, en fyllig och groflemmad figur, i sin sängkammare framför den rikt skulpterade och förgylda samt med purpurröda gardiner och himmel försedda sängen. Hon vänder den blottade ryggen utåt, färdig att sätta på sig nattlinnet, men vänder om hufvudet och ser på åskådaren. Bredvid sängen står en låg stol, på hvilken hon sätter v. foten; på stolen sitter en knäracka, på golfvet i fgr. står ett par tofflor samt ett nattkärl. I bgr. till h. bakom ett par förhängen stå Gyges och, bakom honom, den gråhårige konungen; Gyges sträcker fram hufvudet för att betrakta drottningen.

D. 1,93; 1,57. — Skänkt af grefve A. Bielke 1872. Har altsedan 1700-talets början (grefve Thure Gabriel Bielkes tid) sutit på Bielkegodset Thureholm »i den s. k. gröna sängkammaren, inboiserad i väggen». — Enligt uppgift af Jordaens sjelf är taflan målad något före 1648. Jfr van den Branden: Geschiedenis der Antwerpsche Schilderschool, sid. 829. Taflan tillhör Jordaens' bästa tid. (Jfr M. Rooses: Jaques Jordaens et ses oeuvres, sid. 17.) Och att målaren sjelf satte värde på arbetet, synes deraf, att han långt senare gjorde en liten repetition deraf i den »konstkammare» (n:r 934 i München, katal. af Reber), som några Antwerpen-målare gemensamt utförde flere år senare (Ehrenbergs arkitekturstycke deri är dat. 1666). Drottningens figur, specielt dess »pose» i vår tafla återkommer i n:r 547 i Schwerin (»Nächtliche Erscheinung»), som tillskrifves Jordaens, samt uti den qvinnofigur (»Le Coucher»), som Porporati har graverat efter Jaques van Loo (f. 1614 i Flandern, fick borgarrätt i Amsterdam 1652).

489. Gammal satyr med flöjt. Half figur, naken. Den gråskäggige och skallige gubben, en gammal satyr eller Pan, lutar sig framåt halft åt h. och tittar utåt, medan han håller händerna i färdigt grepp på flöjten framför sig. En gles bladkrans öfver hjessan med dess små kötthorn.

T. 0,60; 0,49. — Lovisa Ulrika.

Jouvenet, Jean. Fransk.

F. i Rouen 1644, † i Paris 1717. Kom 1661 till Paris, arbetade en tid under Ch. Le Brun i Versailles, blef 1675 medlem i akademien, 1681 professor, 1705 direktör, 1707 rektor. Användes i synnerhet af hofvet, kyrkor och andra institutioner att utföra stora dekorationsmålningar med bibliska, allegoriska och antika ämnen.

1326. Den helige Bruno i bön. Ligger knäfallen, vänd åt h., i sin kammare framför ett enkelt altare och lutar ansigtet, gråtande, mot krucifixet, som han omfattar med bägge händerna. Klädd i hvit kartäuser-drägt. I fgr. till v. stå två lika klädde ordensbröder, mellan dörren och en bokhylla med folianter; de betrakta Bruno med fromt deltagande.

D. 0,66; 0,55. — Inköpt 1877. Tillhört enkedrottningen Josefinas saml. — På baksidan skrifvet med bläck: »Remis sur toile par Hacquin à Paris an 1810». Graverad af Desplaces. Ett annat exemplar af samma tafla finnes i Lyons museum.

Julliar (Juliard), Jaques Nicolas. Fransk.

F. 1715, † i Paris 1790. Lärjunge till Boucher. Ledamot af konstakademien 1759. Utstälde på salongen 1755—58. — Landskapsmålare.

835. Utsigt vid Frascati. I fgr. till v. en öppen plats vid en i klippan inbygd koja, en qvinna med två barn står i dörren, en tiggare begär allmosor; midt i fgr. hvila en ung qvinna och två gossar; till h. ett litet vattenfall vid foten af en klippa. I mellanplanets midt byggnader; i bgr. vidsträckt utsigt öfver höjder med byggnader. — Sign. t. h. som n:r 836: *I. N. Julliar f. Frascati 1750.*

D. 0,55; 0,85. — Troligen ur Gustaf III:s saml. Inventar. 1816.

836. Landskap vid Tivoli. Till h. landthus af sten med forsande bäck och qvarnhjul, tre qvinnor sysselsatta med tvätt; nere i fgr. går en gosse öfver en spång. I taflans midt

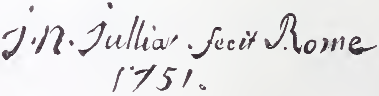

en grupp höga löfträd. Till v. utsigt öfver ett vidsträckt landskap i bgr. — Sign. t. h.

D. 0,57; 0,86. — Härkomst se n:r 835.

de Keijser, Thomas (?). Holländsk.

F. i Amsterdam 1596—7, † derstädes 1667. Verksam i Amsterdam 1619—57. — Porträttmålare. Bildhuggare.

539. Holländskt familjeporträtt. Familjen, bestående af fem personer, är samlad kring ett bord i ett borgerligt

boningsrum. Till h. står en medelålders man med mustacher och pipskägg, i svart drägt med kappa, nerliggande, veckrik krage, på hufvudet en bredskyggig hatt; han håller v. handen i sidan, i den nedhängande h. handen en grå handske; ser utåt. Vid hans fötter sitter en brun hund. Till v. i en karmstol sitter den unga frun och håller vid handen en liten flicka, som står på golfvet. Bakom bordet sitter ett äldre fruntimmer, något bakom henne står ett yngre. Alla tre damerna i hvita spetsmössor och stora pipkragar. I bgr. en spis och ett öppet fönster; taflor på bägge sidor om spisen. — Midtpå öfre spiskanten dat. otydligt: *16 . 1.*

T. 0,41; 0,48. — Lovisa Ulrika (inköpt genom Bodissoni). Gustaf III. — Har tillskrifvits (i Lovisa Ulrikas saml.) C. Netscher. Troligen ett tidigt arbete af Th. de Keijser. Mycket nött.

Keirincx (Keerincx, Kerrincx, Kerings, Kierings), (Jakob) Alexander(?). Flamsk (Flamsk-holländsk skola).

F. i Antwerpen 1600, 1619 antagen till mästare i dess Lukasgille, vistades en tid i Holland (1633 i Utrecht, 1652 i Amsterdam), verksam till efter 1652. — Landskapsmålare.

491. Diana och jagtnymfer. Diana står naken i en skog och håller ett nät med allehanda fiskar, som hon jämte två nymfer betraktar. Fem hundar stå bredvid dem, och i eken bakom till h. hänga allehanda jagtredskap; i en annan ek, i taflans v. hörn, hänger en skjuten råbock; på marken ligger annat villebråd samt jagtredskap. Inåt den blågröna bgr. går ett vatten fram mellan lummiga stränder; nymfer draga nät.

K. 0,34; 0,43. — Drottningholm. Gustaf III. — 1777 kallades stycket »i Poelenburgs smak». Staffaget, af annan hand än landskapet, torde ock vara måladt af någon artist ur Poelenburgs krets. Jfr W. Bode: Bilderlese aus kleineren Gemäldesammlungen in Deutschland und Österreich, II—III, sid. 14.

van Kessel, Jan, d. ä. Flamsk.

F. i Antwerpen 1626, † 1678/9. Lärjunge till Simon de Vos och troligen Jan Brueghel d. y., Kessels morbror. 1644/5 inskrifven som mästare i Antwerpens Lukas-gille. — Blomster-, frukt- och djurmålare.

490. Strid mellan ugglor och fyrfota-djur. Ett par halfstora, fyrfota djur hålla på att döda en på marken liggande uggla, under det att deras kamrat ansättes af tvänne andra ugglor. Från v. framskynda en tiger, en get m. fl. fyrfota djur, från h. en gås,

J.V.KESSEL.F.

en papegoja, en tupp, en struts m. fl. I fgr. två mindre foglar i strid med en orm. — Sign. t. h.

K. 0,20; 0,30. — J. G. Netzel.

1082. Krigiska emblem. I fgr. till h. ligga mot en mur delar af en stålrustning (hjelmen har hvita, blåa och röda plymer), en ljusblå, silfverbroderad ridsadel, ett par pistoler med samma slags hölster, två pukor med röda täcken m. m. I v. hörnet en hjelm med blåa och röda plymer bredvid några kulor. Två gula och svartrandiga ödlor springa mellan de krigiska emblemen. I bgr. till v. ett slättlandskap med en brinnande fästning.

K. 0,19; 0,25. — Skänkt af grefve A. Bielke 1869.

Klomp, Aalbert Jansz. Holländsk.

F. i Amsterdam 1618, † der 1688. Daterade bilder 1662—88. Målade djurstycken i Aaalbert Cuijps, Adr. van de Veldes och, i synnerhet, Paul Potters art.

573. Nötkreatur utanför en fäbod. Fyra kor ligga på en äng, längst bort en hvit bredvid en femte, som står med baksidan mot åskådaren. Till h. i fgr. står ett förfallet skjul eller en fäbod med lutande dörr. Ängen sträcker sig inåt bgr., kantad af lummiga trädgrupper.

T. 0,29; 0,34. — Inventar. 1816. — Der tillskrifven P. Potter. Befryndad med signerade arbeten af Klomp i museum van der Hoop i Amsterdam (kat. 1885, n:r 75) samt i Bryssel (kat. 1882, n:r 320) och Schwerin (kat. 1882, n:r 563).

Lagrenée, Louis Jean François, kallad **d. ä.** Fransk.

F. i Paris 1724, † der 1805. Lärjunge till Carle van Loo. Ledamot af akademien 1755, professor 1762, rektor 1785. 1760—3 i Petersburg, hofmålare och direktör för akademien. 1781 direktör för franska akademien i Rom. Utstälde på salongen 1755—98 en mängd taflor, de flesta med antikt-mytologiska ämnen. — Figurmålare.

839. Mercurius, Aglauros och Herse. Herse sitter i ett rum till v. på en grön bädd framför ett grönt draperi; Mercurius halft knäböjer framför henne; bakom till h. drager Aglauros undan förhänget och betraktar med förskräckelse och vrede det unga paret. — Sign. t. h., som n:r 842: *Lagrenée 1767.*

D. 0,55; 0,70. — Gustaf III. Förut tillhört G. Fil. Creutz eller inköpts genom honom. Utstäld på salongen 1767 under titel: »Mercure, Hersé et Aglaure, jalouse de sa soeur». — Fotografi af Jæger.

840. Amor och Psyke. Motstycke till n:r 839. Psyke, till v., sitter på en säng och smeker kinden på Amor, som ilat fram och fattar henne om lifvet; Amor med blå-

gråa vingar och ett violett-skiftande axel-draperi. — Sign. t. h. upptill, som n:r 842: *L. Lagrenée 1767.*

D. 0,55; 0,72. — Härkomst se n:r 839. Ej upptagen i salongens katalog. — Fotografi af Jæger.

841. Bacchus och Ariadne. Bacchus sitter till v. i ett landskap, med vinlöfskrans på hufvudet, och håller i sina armar Ariadne, som lutar sig tillbaka och ser upp på honom. En amorin, sväfvande i luften till h., afskjuter en pil på dem. — Sign. t. v., som n:r 842: *L. Lagrenée 1768.*

K. 0,25; 0,35. — Härkomst se n:r 839. Utstäld på salongen 1769. — Fotografi af Jæger.

842. Diana och Endymion. Motstycke till n:r 841. Endymion sitter i ett landskap, i profil åt v., sofvande, med hufvudet stödt mot h. handen och h. benet framsträckt; endast v. benet täckes af den blåa manteln. Diana till v., med en liten måne öfver ännet, betraktar honom betagen; en liten amorin lutar sig mot hennes v. axel. — Sign. t. h. upptill.

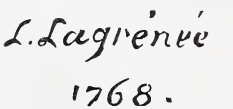

K. 0,25; 0,35. — Härkomst se n:r 839. Utstäld på salongen 1769. Redan på salongen 1765 hade L. en tafla med samma ämne, ytterligare en 1775. — Fotografi af Jæger.

de Lairesse, Gerard, d. ä. Flamsk (Flamsk-holländsk skola).

F. i Lüttich 1641, † i Amsterdam 1711. Lärjunge till sin far samt B. Flemalle, i Lüttich, vidare utbildad under inflytelse af N. Poussin. Verksam i Lüttich och sedan i Holland, framför allt i Amsterdam, der han tillbragte sin sista tid (blind omkr. 1690). — Figurmålare. Raderare. Skriftställare (om konst).

494. Akilles igenkänd i Lykomedes' hof. Försal i ett slott. Akilles står i midten, klädd som flicka, i röd kjol; han har just satt på sig en hjelm med hvit plym och lyfter nu upp ett svärd från de på ett marmorbord framlagda

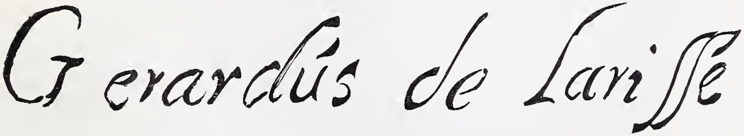

skänkerna. Rundt omkring stå de unga qvinnorna, betraktande honom; i fgr. till h. en liten flicka, bärande en docka och pekande på honom. Något i skuggan till v. bakom den öppnade kofferten står Odysseus med två följe-

slagare; i bgr. den hvälfda ingången, genom hvilken synes en marmorbyggnad i solskenet. — Sign. till v., på kofferten.

D. 1,50; 0,81. — Gustaf III. — En tafla af Lairesse med detta ämne såldes på auktion efter Petronella de la Court i Amsterdam 1707 (Hoet: Catalogus, I, 104); en annan på auktionen efter Julienne i Paris 1767, inköptes af Metra för 9,610 livres, möjligen vår, ehuru måtten icke stämma fullt; en tredje (mycket mindre än vår) nämnes i samlingen Lambert et du Porail, Paris 1787 (Ch. Blanc: Le trésor de la curiosité, II, 116). — Samma ämne men med olika komposition mot vår finnes behandladt af Lairesse i n:r 481 i Braunschweig (inköpt redan före 1711; Riegel: Beiträge etc. II, 308) och n:r 65 i Haag (har funnits i Holland allt sedan Wilhelm III:s tid; Notice des tableaux — — — dans le musée royal de La Haye, 1874). Vår tafla är afbildad i »La peinture hollandaise» par H. Havard. Masreliez, i sin tids smak, satte den i främsta ledet bland K. Musei taflor (Boye & Wetterling: Kongl. Svenska Museum).

495. Akilles spelar på lyra för Patroklos. Akilles, med bart lockigt hufvud och i röd mantel, sitter i sin kammare vid ett bord, i profil åt v., den hvita lyran håller han åt sidan och läser i det å bordet liggande notbladet. Patroklos står något bakom, lyssnande, i mörkgrön mantel öfver röd rock samt hjelm på hufvudet; bakom honom stå en annan krigare samt en ung qvinna. Bakom bordet sitter Odysseus. På fondväggen en basrelief i hvit marmor. — Sign. å ett kylbäcken på golfvet till h. i fgr.: *Gerard de Lair.....*

D. 0,01; 0,86. Gustaf III.

Lambrechts, Jan Baptist. Flamsk.

F. i Antwerpen 1680, 1709 mästare i dess Lukas-gille. Lefde länge i utlandet och dog der. — Genremålare.

496. Måltid på tu man hand. En ung herre och ett fruntimmer sitta i ett tarfligt rum, vid ett bord med en ölkanna och en maträtt på. Han, i pudrad lockperuk, grå drägt och röda strumpor, lägger sin arm om henne och ser ut på åskådaren; hon i blått, starkt urringadt klädningslif, pudradt hår; bägge hålla kritpipor. Bakom dem står en ung karl i pelsmössa; längre till v. en äldre man och en qvinna. — Sign. t. v. å bordets underrede.

D. 0,34; 0,26. — Drottningholm. K. Museum. — Befryndade scener till n:r 496—499 finnas i Braunschweigs galleri n:r 408, 409 (katalog 1883), af samme Lambrechts.

497. Måltid på tu man hand. Motstycke till n:r 496. En äldre herre, i mörk lockperuk och blekt rödbrun rock sitter jämte ett fruntimmer, klädt som i n:r 496, vid ett improviseradt bord: på en tunna är lagd en bordskifva,

och derpå står en stånka med glas. Hon sträcker ut v. handen med en talande åtbörd och ser utåt. Bgr. utgöres af en brädvägg och en trasig mur; på ett skänkbord står der en kaffepanna och andra kärl; en gosse skämtar med en flicka, bakom dem tittar en herre i trekantig hatt fram. — Sign. t. v., på tunnan, såsom n:r 496: *L B.*

D. 0,34; 0,26. — Dottningholm. K. Museum.

498. Lätt måltid. Vid ett bord med tjock, fransad duk, hvarpå stå två stånkor och en maträtt, sitta en äldre herre, i pudrad peruk och grå rock, en barhufvad qvinna samt, längst bort, en karl i pelsmössa. I bgr. står en karl vid en skänkhylla, till h., och en qvinna med hvitt hufvudkläde, i taflans midt; en herre i trekantig hatt går ut genom dörren till v.

D. 0,58; 0,50. — Drottningholm. (Lovisa Ulrika.)

499. Lätt måltid. Motstycke till n:r 498. I ett rum, likt det i n:r 498, sitter en qvinna, med ett kålhufvud i handen, och en äldre man i skinnmössa, sofvande; de hafva framför sig en bordskifva, lagd på en tunna, med kålhufvud, blomkål, en fajanskanna och en tallrik med frukt på. Bakom dem står en gosse i pelsmössa och ser ut. En karl står sysslande vid skänkhyllan vid bakväggen, med ryggen mot åskådaren; i det mörka hörnet till h. går en tjenarinna bort med en bricka.

D. 0,57; 0,50. — Drottningholm. (Lovisa Ulrika.)

Lancret, Nicolas. Fransk.

F. i Paris 1690, † der 1743. Lärjunge en kort tid till Dulin och sedan i flere år till Watteaus lärare Gillot. Tog starkt inflytande af Watteau, hvars vän han en tid var. Ledamot af akademien 1719. — »Peintre de fêtes galantes» i Watteaus art.

843. Gungan. Sju personer i en park. En dam i röd- och gråskiftande klädning sitter i gungan till v., en kavaljer skjuter på; till h. står en annan kavaljer, i röd rock, och drager i gungans snöre samt ser utåt, bredvid honom dansar en dam i gul klädning. Midt i fgr. hvilar ett par på marken. Ett stycke bort till h. sitter en ung dam lutad mot ett träd, klädd som herdinna.

D. 0,37; 0,47. — Lovisa Ulrika (inköpt genom Tessin). Drottningholm (till 1865). — En annan komposition af Lancret med samma ämne i Potsdam. En »Gunga» (samma som föregående?) utstäld i Berlin 1883; jfr Jahrbuch der K. preuss. Kunstsammlungen IV, 127.

Vår tafla, likasom dess motstycke n:r 844, härstammar från Lancrets bästa tid och är kanske den »Un sujet champêtre» som var utstäld på salongen 1737. Dylika gungscener voro för öfrigt vanliga i den Watteauska skolan: Watteau, Pater, Fragonard, Boucher.

844. Blindbock. Motstycke till n:r 843. Salong i en rund paviljong med höga fönster, djupa fönsternischer samt stengolf i strålmönster. Nio äldre och två barn sitta eller stå utefter väggen; midt på golfvet står blindbocken, en herre i grå drägt och hatt på hufvudet, med förbundna ögon; en dam, i röd sidenklädning, kittlar honom på munnen med en gåspenna.

D. 0,37; 0,47. — Härkomst se n:r 843. — En befryndad komposition är den: »Jeu de cache-cache mitoulas», som de Larmessin graverat efter Lancret 1737 (Bocher n:r 41). En blindbockstafla af L. finnes i Sans-Souci (Bocher n:r 42?, utstäld på salongen 1737, graverad af Cochin), en annan i kongl. slottet i Berlin, en tredje såldes i Paris 1883 (Gazette des Beaux Arts, April 1883); ingendera samma komposition som vår. För öfrigt finnes samma rundpaviljong som i vår också i flere andra af Lancrets taflor, t. ex. n:r 103 i National Gallery, en tafla i Potsdam m. fl.

845. Skridskon bindes. Fruset vatten i en park. Till v. en fontän; en ung dam, i gul, pelsbrämad klädning, med grönt foder, stödjer sig mot fontänens skål, drager upp klädningen, så att den röda underkjorteln synes, och sträcker fram sin v. fot åt kavaljeren, som ligger på knä framför henne och sätter på skridskon, i det han blickar upp på henne.

D. 1,38; 1,06. — K. G. Tessin (hemförd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Figurerna äro identiska med två af de tre figurerna i Lancrets tafla »L'hiver» (i en serie af de Fyra Årstiderna), hvilken de Larmessin graverat (Bocher n:r 39; gravyren utstäld i Louvren 1745). Taflan i Louvren (n:r 313) med samma titel är en helt annan komposition, utstäld på salongen 1737.

Lanfranco, Giovanni, (kallad il Cavaliere di Stefano). Italiensk (Florentinsk och romersk skola).

F. i Parma 1581, † i Rom 1647. I Rom medhjelpare hos Annibale Carracci (till 1609) och Guido Reni (1609—10). Sedan verksam på egen hand i Rom och Neapel. Imiterade Carraccierna, G. Reni, Domenichino och Correggio. En målare med snabb produktivitet och stor talang, som han dock stundom missbrukade till ytlighet. — Målade mest stora fresker i kyrkor och palatser.

94. Barmhertigheten (allegori). En moder med två barn. Halfva figurer. Den unga qvinnan, i röd klädning och blå mantel samt grå hufvudduk, sitter en face, med hufvudet lutadt något åt v. och nedslagna ögon, diar vid

sin blottade barm ett sofvande barn; ett annat barn tittar fram öfver hennes h. axel. I bgr. himmel med ljusa moln.

D. Rund. Diam. 0,74. — Martelli.

(de) Largillière, Nicolas. Fransk.

F. i Paris 1656, † der 1746. Son af en Antwerpen-köpman. Lärjunge till Ant. Goubeau i Antwerpen. Kom vid 18 års ålder, 1674, samma år han blef mästare i Antwerpens Lukas-gille, till London och for derifrån efter fyra år till Paris. Ledamot i akademien 1686, professor 1705. Verksam mestadels, sedan 1678, i Paris. — Målade historie-, djur- och blomsterstycken, men förnämligast porträtt.

1314. Porträtt af fältmarskalken m. m. grefve Erik Sparre. Half figur, kroppen något åt h., hufvudet en face med blicken mot åskådaren, leende min. I pelsfodrad purpurmantel tillbakakastad från h. axeln, så att det blanka pansaret blottas; v. handen stödjer sig på kommandostafven. Grå allongeperuk. Skjortans mjuka spetskrage i halsen sammanhållen af en stor smaragd.

D. 0,90; 0,72. — Inköpt 1876 på auktion efter grefve A. G. Oxenstjerna. — Bakpå duken skrifvet: »Peint par de Largillierre 1713». »Fältmarskalk m. m. Grefve Erik Axelsson Sparre till Sundby.» Motstycket till vår tafla: porträttet af Sparres fru, Kristina Beata Lilje, måladt samma år (1713) af Largillière, finnes på Bergshammar. — Erik Sparre, som 1713 var en 48 års man, vistades 1712—14 i Paris på en beskickning från svenska regeringen. Han hade derförut länge stått i fransk krigstjenst, blef 1701 brigadier vid det regimente, Royal Suèdois, som efter honom en tid kallades det Sparreska, och 1707 fransk fältmarskalk.

Lastman, Pieter. Holländsk.

F. i Amsterdam omkring 1583, † 1633. Lärjunge till Pieter Zegersz. i Amsterdam, utbildad i Italien (till omkring 1607) under Elsheimers och de italienske mästarnes, i synnerhet naturalisternas, inflytande. Verksam, åtminstone hufvudsakligen, i Amsterdam. — Målade bibliska, antika, landskaps- och djurstycken. Raderare.

500. Offerfest för Juno. Junos sittande bild, af hvit marmor, ses till v. framför ett tempel; nedanför stoden ett offeraltare med upptänd eld. En mängd menniskor rundt omkring. Närmast stoden musikanter och män med skänker; en knäböjande, halfnaken man bär fram en påfogel. Midt framför altaret till h. står en prestinna, hållande en stor pokal, bakom henne en tjenare, som håller i en helhvit ko, en gammal prest i hvit mantel, en annan tjenare på knä, beredd att sticka knifven i ett får, som ligger på marken, m. fl. I bgr. reser sig en korintisk kolonn mot himlen, som är blå med lätta moln.

T. 0,74; 1,06. — Inköpt 1857 från P. W. Grubb. — Står i behandlingssättet nära n:r 31 i Moltkes saml. i Köpenhamn och n:r 448 i Braunschweig, bägge daterade 1618.

Lebel, J., 1700-talets förra hälft. Fransk skola.

1160. En ung qvinna, sittande i det fria. Hel figur, en face. Sitter på marken framför en murpelare, sysslande med sin drägt vid bröstet. I ljusröd kjol med blått lif och deröfver en öppen, ljusgrå rock; barmen och armarne bara; på hufvudet en hvit bandmössa — Sign. t. h.

T. 0,17; 0,11. — Köpt 1872. Tillhört K. G. Tessin. — Taflan vittnar om en artist ur Watteaus skola.

van der Leeuw, Gabriel. Holländsk.

F. i Dordrecht 1643, † der 1688. Lärjunge (jämte brodern Pieter) till sin far Sebastian van der Leeuw, som var en skicklig djurmålare; flyttade derpå till Amsterdam. Efter någon tid for han till Italien, der han vistades (i Rom och Neapel) i 14 år och tog till mönster för sin konst Rosa di Tivoli och Benedetto di Castiglione. Sin sista tid tillbragte han hemma, mindre hyllad der än i utlandet. — Djurmålare. Raderare.

1047. Sju oxar vid ett vattningsställe. Vid en bäck i en mörk löfskog stå de, vända åt v., i två led; fyra, med frambenen i vattnet, i första ledet, tre i andra. I bgr. till v. synes genom en öppning i skogen en skymt af solsken vid horisonten. — Sign. t. h.

D. 0,55; 0,67. — Inköpt för 450 kr. — Står mindre nära Castiglione och Rosa di Tivoli än nära Dirck van den Bergen (jfr t. ex. n:r 1063 i Eremitaget) och »A. Leoni» i Braunschweig (n:r 751).

Le Fèvre (Febvre, Febure), Claude. Fransk.

F. i Fontainebleau 1633, † i London (Paris?) 1675. Studerade under le Sueur och le Brun. Ledamot af akademien 1663 (receptionsstycke: Colberts porträtt, nu i Versailles). Verksam en tid i London, för öfrigt i Paris. — Målade historiestycken, men mest och bäst porträtt.

1176. Porträtt af Jean Baptiste Colbert. Bröstbild, en face, något åt h. Svart, lockig peruk, nedhängande till

axlarne. Svart sidendrägt med blått ordensband öfver bröstet och på v. axeln kraschan. Hvit krage med breda ändar af venetianska spetsar. Grå vägg till bgr.

T. 0,17; 0,14. — Karl XIII:s saml. på Rosersberg. Inköpt på auktionen efter Karl XV 1873. — Taflan är säkerligen den samma, som Fredenheim egde (se hans Diarium d. 9 och 14 Febr. 1800) och som han tillskrifver Le Fèvre; den öfverensstämmer ock med den gravyr, som Benoit Audran graverat efter Le Fèvres original i Versailles.

Lelienbergh (Lelienburch), Cornelis (?). Holländsk.

Blef 1646 mästare i Haags Lukas-gille och var 1656 en af det nya målargillets (»Pictura») stiftare. Daterade arbeten 1650—72. Verksam i Haag. — Stillebensmålare.

735. Döda dufvor. Två dufvor upphängda på en jernkrok mot en brun vägg. Den främre hvit, den andra gråaktig, den förra upphängd med ett svart band vid ena benet, den senare vid bägge benen. En liten grå fjäder faller ner till v.

T. 0,28; 0,33. — Holterman-Wahrendorff. — Jfr särskildt n:r 595 (dat. 1661) och n:r 598 i Schwerin.

Le Moine (Moyne), François. Fransk.

F. i Paris 1688, † der 1737. Lärjunge till Louis Galloche och vid akademien. Ledamot der 1718, professor 1733, förste målare hos konungen 1736. Med undantag af en kort vistelse i Italien, verksam i Paris (och Versailles). — Mest sysselsatt med stora plafond- och väggmålningar i kyrkor och slott.

854. Venus och Adonis. V., sittande till v. i en blå mantel, som glider af henne, fattar med bägge händerna i A., hvilken vill gå; i sin v. hand håller han ett jagtspjut. En amorin söker hålla qvar Adonis, i det han rycker i den djurfäll, som är kastad omkring honom. Öfver V. sväfva två amoriner, som fasthålla de dufvor, hvilka äro spända för hennes vagn bland molnen. Till h. framför ett träd står en amorin och håller A:s två jagthundar. — Sign. t. v.

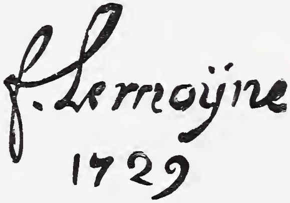

D. 0,92; 0,73. — Tillhört Tessin eller ock af honom inköpts för Lovisa Ulrikas räkning. Lovisa Ulrika. Gustaf III. Drottningholm (till 1865). — Samma Venus- och amorintyp och öfver hufvud taget samma karaktär i den något större »Herkules och Omfale» i La Caze-samlingen, n:r 225, dat. 1724.

Leonardo, se **da Vinci.**

(van) Leux, egentligen **Luycx, Frans.** Flamsk.

F. i Antwerpen 1604, blef 1620 mästare i dess Lukas-gille samt lärjunge hos Rubens. Efter en vistelse i Italien kallades han till hofmålare hos kejsar Ferdinand III i Prag. — Målade bibliska och allegoriska bilder samt i synnerhet porträtt.

501. Porträtt af ärkehertig Leopold Wilhelm af Österrike. Hel figur, halft åt v., med blicken utåt men nedslagen. Han är klädd i svart, fotsid prestrock, med biskopskors på bröstet; obetäckt hufvud med ljust, lockigt hår, små mustacher och pipskägg; den v. handen hänger vid sidan, i den högra håller han ett skrifvet papper. Han står på en turkisk matta. Bakom honom är ett blått draperi uppdraget, så att man ser ingången till ett konstgalleri med den vatikanska Hermesstoden (se N.-M. gipsafgjutningssaml. n:r 87). I öfre kanten till h. står: »Archidux Leopoldus Episcopus Passauiensis». — Sign. på papperet under en tillegnan till hertigen.

D. 2,06; 1,22. — Gripsholm (till 1865). — Samma bild, äfven den signerad af Leux, finnes i Wien, det kejserliga husets målningsaml., katal. 1884, n:r 967. — Ärkehertigen var f. 1604, yngste son till kejsar Ferdinand II, 1625 biskop i Passau och Strassburg, 1627 också i Halberstadt, deltog i 30-åriga kriget tillsammans med Ottavio Piccolomini, var guvernör för spanska Nederländerna 1646—56; han flyttade 1656 till Wien, † 1662. En af sin tids ifrigaste konstsamlare. D. Teniers d. y. var direktör för hans galleri i Bryssel.

Leux, Frans(?).

765. Porträtt af Ottavio Piccolomini. Half figur, halft åt h. Medelålders man med fylligt ansigte och mörk skäggbotten, yfvigt, svart hår, mustacher och pipskägg. I mörkt, glänsande harnesk, guldstickadt axelskärp, röd mantel tillbakaslagen, spetskrage och spetsmanschetter. Håller h. handen i sidan och hjelmen i den v.

D. 0,92; 0,78. — Inköpt 1851 ur J. N. Byströms saml. — Tillskrefs der Velasquez. Samma bild i Prags galleri (katalog 1872, IX, n:r 20), der tillskrifven F. von Leux. Det porträtt, som Suijderhoef graverat efter Fr. Leux, är dock ett annat.

Levrac-Tournières, se **Tournières.**

Liberi, Pietro. Italiensk (Venetiansk skola). — Tillskrifven.

F. i Padua 1605, † i Venedig 1687. Lärjunge till Al. Varotari, tog starkt inflytande af Cortona. En talangfull men ytlig artist, imiterade flere af de större mästarne. Behandlade ofta ämnet »Venus naken». — Figurmålare.

95. Venus, liggande å en bädd. Ligger naken å en blomsterströdd bädd med öfverkroppen lutad mot en kudde till v.; hon ser på åskådaren. Inåt bgr. ett stort, ljust rum, der en ung qvinna sitter vid ett bord spelande klaver, två andra äro sysselsatta vid en kista, och ett ungt par står vid den stora fönsteröppningen.

D. 1,19; 1,90. — Inköpt 1852 ur J. N. Byströms saml. — Kallas der »gammal kopia med förändringar af Pietro Liberi efter Tizian». Erinrar om sådana kompositioner af Tizian som »Venus med hunden» i Tribunan i Florens.

van der Lisse (van der Lis), Diericke eller **Dirck (Jan?).** Holländsk.

Lärjunge till Poelenburg. Kom 1644 in i Lukas-gillet i Haag, nämnes 1656 som borgmästare i denna stad. † före 1674. — Målade i Poelenburgs art landskap med figurer. Raderare.

1185. Diana med nymfer. Diana, klädd i rosenröd mantel, sitter i midten, på en klippafsats och vänder sig om mot h. till fem nakna nymfer, som bestörta vädja till henne; en af dem sitter på ett citrongult draperi; längre bort till v. fyra andra nymfer skrämda af Aktéon, som synes med sina horn bland de ljusröda ruinerna till v. i bgr. Midt i fgr. ligger en hop skjutet vildt på marken jämte båge och spjut. — Sign. t. h.

T. 0,44; 0,56. — Inköpt på auktionen efter Karl XV 1873. — »Diana och Callisto» af Poelenburg (n:r 761 i Eremitaget) är ett slags förebild till denna komposition af lärjungen. — Om benämningen Dirck eller Jan se Bredius i Nederl. Kunstbode III, 197, F. Schlie i Zeitschrift f. bild. K. 1882, 184, H. Riegel i Beiträge zur niederl. Kunstgeschichte II, 190.

Locatelli (Lucatelli), Andrea. Italiensk (Romersk skola).

F. 1660, † 1741 i Rom. Verksam mest i Rom. — Målade landskap, arkitektur- och genrestycken.

96. Landskap med en grupp soldater och bönder. Tre väldiga men tämligen kala trädstammar resa sig i midten, belysta af solsken från v. I fgr. till h. på ett klippblock befinna sig fem karlar; en af dem ligger bakåt-

lutad, en annan står på knä, en soldat med hjelm står upprätt och pekar framför sig.

D. 0,64; 0,495. — Martelli.

97. Landskap med antika ruiner. På den klippiga marken utanför en stor tegelstens-ruin med runda hvalfbågar hvila två bönder; en soldat, med hjelm och lans, står i samtal med dem. På vägen nedanför till h. står en bonde, hvilande vid en oxe och två får. Blå himmel med lätta, hvita moln.

D. 0,87; 0,73. — Inköpt 1867.

van Loo (Vanloo), Charles André, (kallad **Carle van Loo**). Fransk.

F. i Nizza (tillhörde då Provençe) 1705, † i Paris 1765. Lärjunge till sin äldre bror Jean Baptiste, som tog honom med sig till Italien redan som gosse, senare till B. Luti och skulptören Le Gros. Återvände vid 15 års ålder till Frankrike jämte sin bror. Efter några års vistelse hemma återvände han ännu en gång till Italien, då i sällskap med sina brorsöner Louis Michel och François Boucher. Återkom till Paris 1734, ledamot af akademien 1737, rektor 1752, direktör 1763, konungens förste målare 1762 Lika produktiv som af sin samtid högt ansedd. — Målade så väl porträtt och andra stafflitaflor (bibliska, mytologiska ämnen) som stora, dekorativa vägg- och plafondmålningar. Gravör.

847. Flodgud. Gubbe med grått skägg och krans af säf på hufvudet; öfre delen af kroppen naken, öfver den nedre en blå mantel. Sitter bland vassen, och ser bort åt h.;

håller i h. handen ett roder; v. armen hvilar på en urna med strömmande vatten. I bgr. klippor och vass. — Sign. t. v.

D. 1,44; 1,13. — Drottningholm (till 1865). N:r 847 och 848 beställda af öfverintendenten Hårleman såsom dekorationsbilder för Stockholms slott; utställda på salongen 1741 under titel »Un fleuve» och »Une Naïade». — Jfr en studie i pastell till detta hufvud (N.-M. Målningskat. Bih. n:r 26). Typen härstammar närmast från Rubens; jfr till ex. dennes två skizzer till episoder ur Marias af Medici lefnad, graverade af Pierre Martenasie.

848. Flodgudinna. Motstycke till n:r 847. Ung qvinna, står naken i vattnet (som nästan når henne till midjan) bland vass och lutar sig mot en urna, till v., hvarur vattnet strömmar; ansigtet vändt framåt. I håret röd korall och hvita perlband; kring kroppens nedre del en hvit slöja. I bgr. sjöväxter. — Sign. t. v., som n:r 847: *Carle Vanloo.*

D. 1,46; 1,16. — Se föreg.

van Loo, Louis Michel. Fransk.

F. i Toulon 1707, † i Paris 1771. Lärjunge till sin far Jean Baptiste van Loo. Efter en studietid i Rom bosatt i Paris. Ledamot af akademien 1733. Vistades en tid såsom förste hofmålare i Madrid (Filip V), derefter verksam i Paris och anlitad af hofvet (målade Ludvig XV:s porträtt m. m.). — Figur- och i synnerhet porträttmålare.

846. Porträtt af konung Ludvig XV i Frankrike. Hel figur åt v., ansigtet och blicken vända mot åskådaren. Den unge konungen står med obetäckt hufvud, blått ordensband öfver harnesk och gul vapenrock; i h. handen håller han kommandostafven mot ett bord, v. handen i sidan; v. benet framskjutet och foten vänd utåt. På bordet hjelm, krona, spira och en flik af den kungliga, blåa manteln. Öppen himmel i bgr. till v.

D. 1,93; 1,40. — Troligen ur Gustaf III:s saml. Gripsholm (till 1865). — Graverad af N. de Larmessin efter »L. M. van Loo»; gravyren återgifven i P. Lacroix: XVIII:e siècle, sid. 27. Repetitioner i Darmstadt (katal. 1872, n:r 489, i samma storlek som vår; tillskrifves der Jean Baptiste van Loo) och i Berlin (kat. 1857, n:r 486 a, i mindre storlek; tillskrifves der Charles André van Loo). Vår tafla har förut tillskrifvits Largillière. Gammal, rikt skulpterad ram; på dess sköld står nästan utplånadt: »Donné par le roy à M:r».

(de) Loutherbourg (Lutherburg), Philippes Jaques d. y. (Fransk skola).

F. inemot 1740 i Fulda (i Hessen-Kassel). Hans far, miniatyrmålaren Ph. J. Loutherburg, förde honom till Paris, der han blef lärjunge till Casanova. Ledamot af akademien 1767. Verksam i Paris och, senare, i England. Uppgifves ha dödt i Chiswick (i grannskapet af London) 1812. — Målade landskap med figurer (strids-, jagtscener m. m.). Gravör.

849. Skeppsbrott. Till h. det stormupprörda hafvet, ett fartyg långt ute. I fgr. till v. klippor med flere skeppsbrutna; bakom en klippa synes en fartygsmast; en karl söker med ett tåg rädda en drunknande; midt i fgr. håller en karl i sina armar en liflös qvinna, en annan karl ligger i förtviflan på knä framför ett liflöst barn. Genom en öppning i molnen, till v. upptill, falla några solstrålar. Grönaktig dager.

D. 0,58; 0,82. — N:r 849—852 tillhört G. Fil. Creutz. Gustaf III. Drottningholm (till 1865). — N:r 849 målad samma år som dess motstycken n:r 850—2. Alla fyra utstälda på salongen 1767, i katalogen kallade »Une tempête» (vår n:r 849), »Un combat sur mer» (n:r 850), »Le midi» (n:r 851), »Le soir» (n:r 852). Utom dessa nämnas i katalogen ytterligare två taflor af Loutherbourg såsom tillhörande Creutz: »Un combat sur terre» och »Un calme».

850. Strid på hafvet. En slup med harnesk- och hjelmklädde soldater ror fram bland upprörda vågor mot fgr. och ansätter en med orientaliske sjöröfvare fyld galér, hvilken håller på att sjunka; dess spetsiga för skjuter upp i vädret. Främst i fgr. en sjöröfvare, i turban och röd rock, som med skölden söker afvärja en med svärdet angripande fiende. I bgr. bolmande, gulaktig rök; till h. och v. sjöröfvar-båtar. — Sign. t. h.

D. 0,58; 0,82. — Se n:r 849.

851. Landskap i qvalmigt solsken. I fgr. hvilande nötkreatur, åsnor, får och getter; till h. en herdinna, som låter en hund dricka ur en skål, en herre sitter bredvid. I mellanplanet till h. ett slott på en klipphöjd. Inåt bgr. alper, till v. sjö. Ett gröngult solsken belyser landskapet från v. — Sign. t. v., som n:r 850: *P. J. de Loutherbourg 1767.*

D. 0,58; 0,84. — Se n:r 849.

852. Landskap med ett bergslott och vattenfall. Till h. i mellanplanet ligger på en bergshöjd ett förfallet slott, oregelbundet bygdt; en hög stenbro går derifrån öfver elfven, som störtar ned till h. i fgr. I fgr. till v. går en bonde bredvid sin häst, som bär packning; en ung flicka rider bredvid på en åsna, hvars föl följer efter. Inåt bgr. blånande landskap med berg och slätt. — Sign. t. h., som de föreg.: *P. J. de Loutherbourg 1767.*

D. 0,58; 0,84. — Se n:r 849.

Luti (Lutti), Benedetto. Italiensk (Florentinsk-romersk skola). — Tillskrifven.

F. i Florens 1666, † i Rom 1724. Lärjunge till Gabbiani, kom ung till Rom, tog lektioner hos Cirro Ferri, beskyddades af påfven Klemens XI. Verksam i Rom. — Målade bibliska, äfven mytologiska ämnen samt porträtt. Gravör.

98. Den heliga Katarina söker öfvertala påfven att flytta från Avignon till Rom. I portiken till en kyrka står påfven med uppvaktning, till h.; till v. knäfaller Katarina, i nunnedrägt och gloria, och pekar bort åt v. i bgr., der mellan kolonnerna S:t Angelo-fästet synes. I luften ofvanför helgonet sväfvar den heliga dufvan i moln, omgifven af englar. Till h. i fgr. en knäfallande munk; till v. en lagerkransad qvinna med fackla, som slår en annan till marken (allegoriska figurer).

D. 1,00; 0,98. — Martelli.

Maas (Maes), Dirk. Holländsk.

F. i Haarlem 1656, † der 1717. Lärjunge till Mommers, Berchem och slutligen Huchtenburgh. Intogs 1697 i Lukasgillet i Haag. Vistades en tid (under Wilhelm III) i England. Verksam mest i Haarlem. — Målade vanligen hästmarknader, läger- och stridsscener. Raderare.

1340. Fångtransport i en skog. Löfskog, klippig mark. Utför en backe, som sluttar mot fgr., bortföras två, till händerna bundne, röfvare af två ryttare och tre män till fots. Den främste ryttaren med draget svärd i röd rock på hvit häst, den andre i gul kyllerrock på grå häst. I fgr. till v. några kala trädstammar vid ett litet vatten. — Sign. t. h.

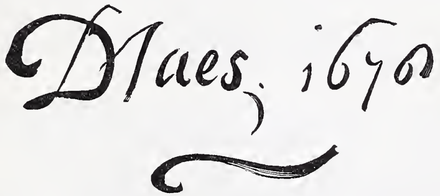

D. 1,01; 0,78. — Kongl. Museum n:r 169; tillskrefs der Pijnacker. Från förrådet 1879.

Manglard, Adrien. Fransk.

F. i Lyon 1695, † i Rom 1760. Lärjunge till Adr. van der Cabel. Blef 1736 medlem i målarakademien i Paris; lärare till Joseph Vernet. Länge verksam i Rom. — Landskaps- och sjömålare. Raderare.

853. Grotta med två dagöppningar; figurer. Den ena öppningen upptill till v. Den andra, sjelfva utgången, till h. utefter marken; derigenom utsigt inåt bgr. I sjelfva den solbelysta öppningen sex personer, utaf hvilka två beväpnade.

D. 0,645; 0,49. — Martelli.

Mans, Fredericus H:sz. Holländsk.

Utrecht-målare. Verksam i senare hälften af 1600-talet; dat. arbeten 1660 (hos herr Reinhold i Stockholm) —1692 (n:r 112 i samlingen på Heleneborg [numera tillhörig Stockholms högskola]). — Målade landskap, hälst holländska strandstycken.

1306. Utsigt vid Egmont op Ze. Till v. sträcker sig den tämligen höga stranden inåt bgr.; framme i fgr. till v. ett rundt stentorn, ett stycke längre bort synas hustaken och kyrkotornet i staden; utmed stranden fiskarfolk och köpare, uppdragna båtar; längst bort synes en segelbåt i vågbrynet. Till h. hafvet. — Sign. t. v.

T. 0,31; 0,39. — Inköpt 1875 från konsthandl. Bukowski.

Maratti (Maratta), Carlo. Italiensk (Romersk skola). — Tillskrifven.

F. i Mark Ankona 1625, † i Rom 1713. Lärjunge till Andrea Sacchi och efter honom hufvudman för den romerska skolan; åtnjöt stort anseende hos samtiden. Utbildad under studier af Rafael, Carraccierna och i synnerhet Guido Reni. — Målade religiösa bilder samt porträtt. Raderare.

99. Maria som barn går upp i templet. Maria, en halfväxt flicka i hvit klädning med utslaget, ljust hår, går uppför trappan, följd af modern, som knäpper händerna. Öfverstepresten, åtföljd af flere personer, kommer henne till möte från v., inifrån templet, och böjer sig ned mot den bugande flickan. I fgr. till v., vid en kolonn, står som åskådare en ung moder med sitt barn på armen, bredvid henne ett får.

D. 1,37; 1,005. — Martelli. — Der kallad »Manière ou école de F. Baroche».

Marseus (Marcellis); egentligen **Otho (Otto) Marseus van Schrieck (Schrick),** kallad **Snuffelaer.** Holländsk.

F. i Nimwegen 1619—20, † i Amsterdam 1678. Verksam i London, Paris, Rom, Amsterdam. — Stillebensmålare.

504. Orm och fjärilar i skogsdunklet. En skogsört med hjertformiga blad växer rakt upp ur marken framför en trädstam, den har outslagna blomknoppar i bladvecken, regndroppar på blad och stjelk; sex ljusa fjärilar och två trollsländor fladdra omkring. Till v. på marken en brunspräcklig orm, som öppnar gapet efter en rödspräcklig fjäril. Örten, insekterna och ormens hufvud stå fram i blek belysning mot den mörka bgr. — Sign. t. h.

D. 0,62; 0,50. — Inventar. 1804. — I samma art som bilderna i Schwerin och Braunschweig m. fl. st.

Massys (Matsys, Metsys), Jan. Nederländsk.

F. i Antwerpen 1509, † der 1575. Äldste son till Quinten; hans lärjunge. Blef 1531 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Såsom anhängare till reformationen var han i flere år (1544—inemot 1558) förvist från sin fädernestad; han tillbragte en del af denna tid under studier i Italien. Sedan verksam i Antwerpen. — Målade bibliska och antika ämnen samt genrestycken.

507. Ett naket fruntimmer som Venus. Hel figur. En ung, blek dam sitter nästan alldeles naken ute på en hög marmorterrass, hvarifrån man har en vidsträckt utsigt öfver en kuststad (Genua?) och hafvet. Hon sträcker ut benen

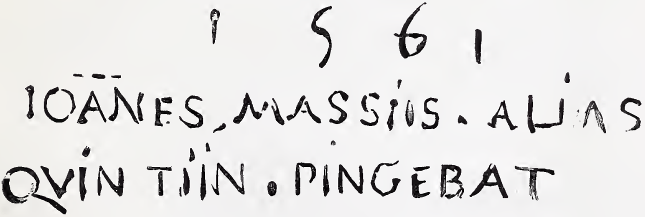

åt h., håller i h. handen några blommor och ser ut på åskådaren; sitter på en grå sidenduk. Med den v. handen håller hon en skir slöja, som är lagd om veka lifvet; för öfrigt är hon prydd med gyllene armband, perlhalsband

samt på det blonda håret en spetsmössa. På balustraden bredvid sitter en fogel; ett stycke bakom henne en bassin och fontän med skulptur; på trappan, som leder upp till terrassen, står en ädling i samtal med en tjenarinna. — Sign. t. v.

T. 1,30; 1,56. — Gripsholm (till 1865). — Jfr n:r 341 och 342 (daterad 1565) i Bryssel (katal. 1882), hvilkas qvinnotyp m. m. starkt liknar vår Venus. Såsom italienska förebilder (motiv och färgskala) till denna har man närmast att tänka på sådana bilder som »Batseba» i Köln n:r 811 a af P. Bordone och »Susanna» i saml. La Caze n:r 16 af Tintoretto.

508. En gammal man, smekande en ung qvinna. En gråhårig gubbe i brun rock, stående vid ett grönt bord, hvarå guldmynt och smycken, bröd och frukter ligga, tager leende den unga qvinnan om lifvet; hon har gullgult hår och är klädd i orangefärgad, urringad klädning, hon tager honom leende om hakan. Bakom står en tjock matrona, gycklande med paret, och i den öppna dörren står en äldre qvinna och skrattar. En markatta söker snatta till sig ett äpple från bordet. — Sign. upptill t. h. på väggen.

. 1 5 6 6 .
IOĀNES MASSIIS PINGEBAT

T. 0,97; 1,34. — Gripsholm (till 1865). — Jfr n:r 341 i Bryssel; en af gubbarne der är samma typ som i vår tafla.

Massys (Matsys, Metsys), Qvinten (Qventin). Nederländsk. — Af honom sjelf eller ur hans atelier.

F. i Antwerpen före 1460, † der 1530. Verksam förnämligast i Antwerpen; 1491 blef han mästare i dess Lukas-gille. Epokgörande konstnär. — Målade dels bibliska stycken, dels genrestycken (i stor skala).

505. En fattig man hos fordringsegaren. Penningemannen, i blå rock och röd mössa med långa ändar, står jämte sin unga, blåklädda fru vid ett grönt bord, på hvilket ligga penningepåsar, en hög med guldmynt (franska, spanska och portugisiska), en våg och skrifsaker. Han pekar på ett ställe i en uppslagen anteckningsbok, i det han ser på gäldenären, som står till h., i grå drägt och barhufvad. Den fattige mannen visar en liten tom penningepung, som han bär vid bröstet, och hvars innehåll han tömt på bordet;

hans åtbörder och ynkliga min säga, att han ej har mera att betala med. Den unga frun ser medlidsamt på den tömda pungen, och smeker med h. handen ett litet barn, som bäres af en bredvid henne stående, äldre qvinna, i v. handen håller hon ett äpple. I bgr. till h. ser man genom den öppna dörren två qvinnor i samtal; till v. i rummet ett skåp med husgeråd. — Sign. å en bok upptill t. v.

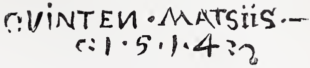

D. (1866 flyttad från trä till duk) 0,70; 1,06. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — Den unga fruns och barnets typer erinra starkt om Maria med barnet i n:r 561 i Berlin. N:r 1845 i Dresden (katal. 1884) liknar vår ej blott i typer (alla utom fordringsegaren) utan i komposition. Bland Massys' öfriga bilder i samma art erinra vi blott om »bankiren» i Louvren n:r 279, dat. 1518(9). Men vid jämförelsen förefaller vår bild, trots signaturen, snarast som en atelierbild.

Massys, Qvinten. — Hans skola.

506. En kardinal, framstäld såsom den hel. Hieronymus. Half figur åt v. En rödklädd gråhårsman med kal hjessa och långt skägg lutar sig fram öfver ett grönt bord med blicken fäst på ett litet krucifix, som står å hög fot på bordet. Bredvid krucifixet en latinsk bibel uppslagen vid Math. 25 kap., på det v. bladet en miniatyrmålning af yttersta domen; på bordet ligga ytterligare pergamentshäften, skrifdon, en knif m. m. samt en dödskalle, på hvilken kardinalen håller handen. Ett lejon står på golfvet bredvid honom. På väggen bakom hänger kardinalshatten; en på hyllan liggande bok har i afsnittet bokstäfverna *C A R.*

T. 1,01; 1,29. — Inventar. 1804. I äldre tid på Gripsholm. — Likartade framställningar i gallerierna i Wien, Berlin m. fl. st. Osannolikt är icke, att mästaren är *Marinus van Reimerswalen* (daterade arbeten 1521—60). Jfr befryndade bilder af honom: Hieronymus i Wien (katalog öfver den kejserliga målningssamlingen 1884, II, n:r 989) och i Madrid (Catalogo de los cuadros del Museo del Prado 1882, n:r 1421, dat. 1521).

van der Meiren, Jan Baptist. Flamsk.

F. i Antwerpen 1664, † omkr. 1708. Blef mästare i Lukasgillet i Antwerpen 1684—5. Vistades troligen en tid i Italien och Wien. Arbetade stundom samman med Boudewyns. — Målade som B. landskapsscener med talrika figurer, äfven sjöstycken.

521. Italiensk torgscen. Öppen plats med en antik tempelruin i midten; en mängd menniskor och boskap. Vid

ruinen i fgr. dansas en ringdans till musik af en klarinett och en gitarr. Längre bort till h. går en bro öfver en flod; på dess andra sida byggnader, ruiner och längst i bgr. höga berg. — Sign. t. v.

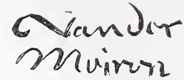

D. 0,41; 0,58. — Lovisa Ulrika. — Inköpt genom Bodissoni.

522. Italiensk torgscen. Motstycke till n:r 521. Öppen plats utanför en gammal stad; en mängd menniskor och boskap. Midt i fgr. en spelande fontän med en skulpterad triton; till v. kommer herdefolk med en boskapshjord, en gosse blåser klarinett, en qvinna, som sitter på en åsna, spelar gitarr; till h. män i österländska drägter. I bgr. staden med en hög hvalfbro, längst bort höga berg. — Sign. t. v.

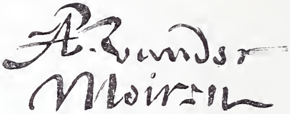

D. 0,41; 0,58. — Härkomst som n:r 521.

Mengs, Anton Raphael (?). Tysk.

F. i Böhmen 1728, † i Rom 1779. Lärjunge till sin far, sedan i Rom till M. Benefial och Seb. Conca. Verksam i Dresden, Madrid och framför allt i Rom. — Målade bibliska och antika ämnen samt porträtt.

276. Porträtt af påfven Klemens XIII (påfve 1758—69). Knästycke, halft åt v. Han sitter i en karmstol, som är förgyld och klädd med purpursammet; håller i sin v., på karmen hvilande hand ett papper, den h. lyfter han med tummen, pek- och långfingret sträckta. I hvit spetsskjorta, pelsfodrad axelkappa af purpursammet och guldbroderad, röd stola, på hufvudet kalott af purpursammet med hvit pelsrand.

D. 1,13; 0,94. — Martelli. — I förteckningen 1804: »säges vara af Mengs». Målningssättet erinrar om denne. Samma porträtt blott med rikare omgifning graveradt i »Joannis Baptistæ Piranesii . . . de Romanorum magnificentia et architectura. Romæ 1761. Joannes Baptista Piranesi invenit. Dominico Cunego et Piranesius sculpserunt». Klemens XIII hette egentligen Carlo Rezzonico och var påfve 1758—69. Hans porträtt, måladt af R. Mengs finnes i Bologna.

Metsu (mera sällan **Metsue**), **Gabriel**. Holländsk.

F. i Leiden 1630, † i Amsterdam 1667. Lärjunge till G. Dou i Leiden, 1648 mästare i dess Lukas-gille. Verksam i Amsterdam från 1650. — Genre- och porträttmålare.

512. Qvinna i s. k. sqvallerstol uti en smedja. Smeden, en svartmuskig karl, med en tobakspipa stucken genom den röda mössan på hufvudet, går fram till den gråtande qvinnan med papper, bläck och penna och vill förmå henne att skrifva. Hon sitter (till v. i fgr.) i stolen och är fastlänkad med ett järnband om lifvet; hon torkar tårarne med en näsduk, lägger handen på hjertat och ser bedjande på honom. Vid härden och städet, längre bort i det halfdunkla rummet, står en gesäll i arbete. — Sign. å städet.

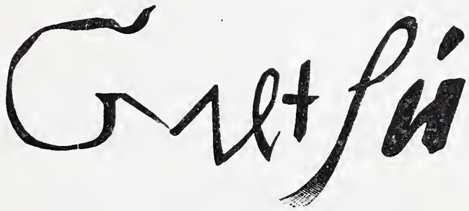

D. 1,07; 1,21. — Tillhört Gustaf III som kronprins. — Från mästarens första tid. Visar inflytande från Frans Hals. Jfr W. Bode: Studien zur Gesch. d. holländischen Malerei sid. 191.

510. Spelparti. Rum med en trappa upp till en öfre våning; en äldre officer, i svart, bredskyggig hatt med röd och hvit plym samt i svart drägt med rödt axelskärp och röda strumpor, sitter vid ett bord med röd duk; midt emot honom till h. sitter ett ungt fruntimmer i gul klädning och gul kofta med hvitt pelsbräm; officern är i begrepp att slå ut ett ess, ett annat har han på hand. En page bjuder henne en kritpipa. Bredvid spiseln till h. i fgr. står på golfvet en blå och hvit fana bredvid en trumma och ett harnesk. — Sign. t. v., på fönstret.

T. 0,65; 0,58. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Enligt bouppteckningen efter Gustaf III skulle officern vara amiral (C.) Tromp. Likheten är dock ej stor med kända porträtt af denne.

Metsu, Gabriel. — Kopia efter.

511. Insomnad jägare. En herreman i brun drägt med röda strumpor har somnat in på väggbänken utanför ett hus (värdshus?). En qvinna kommer ut ur dörren med krus och glas; en karl i bredskyggig hatt tittar ut genom

fönstret och griper efter en skjuten fogel, som hänger utanför. Bredvid den sofvande jägaren står hans rapphönshund, hans bössa står lutad mot en murafsats, på hvilken ligger en skjuten fasan.

D. 0,50; 0,43. — Holterman-Wahrendorff. — Originalet, i Hertford House i London, tillhör mästarens bästa arbeten.

van der Meulen, Adam Frans. Flamsk.

F. i Bryssel 1632, lefde ännu 1693. Lärjunge till P. Snayers. Verksam i Bryssel och sedan i Paris; här blef han medlem af akademien 1673 och väl upptagen hos Ludvig XIV, hvilken han följde på alla fälttåg, och hvars bataljer han afmålade.

513. Ryttare, anfallna vid öfvergången af ett vad. Flere ryttare hafva redan kommit öfver. I fgr. har en stupat med sin häst; en annan, svartklädd, sitter ännu på hästen, som stegrar sig, men en skytt sigtar på honom från den skogiga kullen ofvan vadet, i hvilken fienden lagt sig i försåt.

T. 0,12; 0,19. — Adolf Fredrik. Dit inköpt ur Fonspertuis' saml. (Paris 1748; Gersaints katal. n:r 406). Gustaf III.

514. Rytterifäktning utanför en landtgård. Motstycke till n:r 513. Gården ligger till h. med rödt tak bland löfträd. Ryttare skynda förbi i sporrsträck, en hvit häst med röd sadel följer efter utan ryttare. I fgr. till v. tvänne barhufvade ryttare i handgemäng; den ene, hvars (svarta) häst stupat, söker rycka motståndaren ned från hans häst, hvilken stegrar sig. — Sign. t. h.

.A.F.V.M.

T. 0,12; 0,19. — Härkomst som n:r 513.

Meulener (Molenaer), Peeter. Flamsk.

F. i Antwerpen 1602, † der 1654. Troligen son och lärjunge till en genremålare, Jan Molenaer, i Antwerpen; 1632 mästare i dess Lukas-gille. — Bataljmålare.

277. Slaget vid Nördlingen (1634); början af striden. Vidsträckt landskap med hög horisont. Närmast fgr. en höjd med kullar, fotfolket bildar fyrkanter med fanorna i midten, somliga skyddas af kanonbatterier; längst till h. i fgr. står trossen. Nere på den vida slätten, delvis klädd af löfskog, pågår striden mellan rytteri, som gör choc, och fotfolk i fyrkant. Till h. en befästad stad (Nördlingen) med ett mycket högt kyrktorn. Långt ute på fältet en ensam höjd med en tornbyggnad.

D. 1,53; 1,91. — Inventar. 1804. Denna tafla jämte dess motstycken n:r 278, 279 infördes i Sverige från Kassel af hofrådet Arkenholtz. — Bakpå taflan en gammal inskrift på papper:

»Cratsium et Gustavum Hornium
XVII irruptionibus frustra
Agressos undique collem
Utriusque Ferdinandi virtus repulit
Invincibili Hispanorum,
Italorum, Germanorum
Constantia
Postr. Non. Sept. MDCXXXIV».

278. Slaget vid Nördlingen (1634); ärkehertig Ferdinands möte med infanten af Spanien. Motstycke till n:r 277. Framme i fgr. vimmel af krigsfolk; många ryttare hafva sutit af och stå med blottade hufvuden i en krets kring de bägge furstarne, som omfamna hvarandra; trumpeterna blåsa fanfarer. Ärkehertigen en blond, skägglös ung man med ljust, hängande hår, infanten mörkare med korta mustacher och pipskägg. Till v. i fgr. vagnar med spann. Nere på slätten rytteriet uppstäldt i afdelningar. Längst bort i bgr. höjder, byggnader med torn. Hög horisont.

D. 1,48; 1,83. — Härkomst se n:r 277. — Bakpå skrifvet på papper:

Iter agens
Per . . ubriam cum validissimo exercitu
Alpibus ad Oenipontem
Danubio ad Donavertam superatis
auxilia . . . . um victricem dexteram sociat
intranti urbem Nordlingam».

279. Slaget vid Nördlingen (1634); ärkehertig Ferdinand leder ett rytterianfall. Motstycke till n:r 277—8. På en backe till v. i fgr. galopperar ärkehertigen, med rödt axelskärp öfver kyllret och kommandostaf i handen; bredvid honom infanten. Utför sluttningen och nere på slätten rusar rytteriet fram i tämligen spridd ordning, nedgörande de enstaka fienderna, ryttare och fotfolk. I mellanplanet långt borta till v. står en fyrkant af fotfolk. I bgr. stor slätt och höjder.

D. 1,48; 1,33. — Härkomst se n:r 277. — Bakpå skrifvet på papper:

»Proelium totis aciebus intentans
Austriadum auspiciis tandem funditur Weimarus,
Cæsa septemdecim hostium millia,

Cratsius, Hornius cum MMMM capti,
Signa militaria tercentum, impedimenta,
Tormenta LXXXIV, obsessæ et vicinæ urbes etc. etc.».

280. Magdeburgs belägring (1631). I fgr. till h. den kejserliga fanan (svart dubbelörn på gul duk) planterad på en skanskorg vid ett kanonbatteri; en ryttare galopperar åt h., pekande framför sig. I mellanplanet rycka Tillys trupper fram på bron, de mötas med gevärseld af fienden ett stycke utanför stadsporten; andra, till v., gå öfver floden och storma vallarne. Ini staden vådeld. Skenet belyser natthimlen med dess mörka skyar och bleka måne. — Sign. t. h.

.P. MEVLENER.
1650

T. 0,40; 0,72. — Holterman-Wahrendorff. — Utom denna bild känner man i offentliga samlingar blott följande signerade: i Museo del Prado i Madrid n:r 1448—9, dat. 1644; i Nostitz' saml. i Prag n:r 291, dat. 1650; i Braunschweigs museum n:r 545, dat. 1646. Denna sista visar mera frändskap med N.-M. 280 än med N.-M. 277—9, hvilka torde härstamma från en tidigare period.

Michel Angelo, se **Buonarrotti.**

Michel Angelo delle Battaglie, se **Cerquozzi.**

Miel (Meel), Jan, kallad (i Nederländerna) **van Bicken** och (i Italien) **Jamiel** eller **Giovanni della vite.** Flamsk.

F. i närheten af Antwerpen(?) 1599, † i Turin 1664. Uppgifves hafva varit lärjunge till Ger. Zegers. Kom tidigt till Italien, der han var verksam hela sin återstående tid. Först lärjunge till A. Sacchi och målade religiösa bilder, bildade sig sedermera (liksom den samtida Cerquozzi) efter P. de Laar och målade genrestycken i hans art. 1658 hofmålare i Turin; der verksam till sin död.

492. Rast under jagten. En ung kavaljer, i blå rock med nedliggande linnekragar samt toppig filthatt med plym, har stigit af hästen och håller i tyglarne (ett rödt kläde ligger i sadeln); han står i samtal med en äldre jägare, som sitter på marken, till v., hållande sin bössa. En af hundarne hoppar upp på den yngre jägaren. Längre bort till v. håller en bonde på att vattna den andra hästen vid en cistern, som står mot en klippvägg. Till h. inåt bgr. fri utsigt, klar luft.

D. 0,23; 0,29. — Inköpt ur Fonspertuis' samling 1748 för Lovisa Ulrikas räkning. N:r 402 i Gersaints katalog.

515. Johannes Döparen predikar i ödemarken. Skaran är samlad i fgr. i den djupa skuggan af en brant klippvägg och stora träd. En ljusstråle belyser svagt Johannes och några af åhörarne. Johannes, endast klädd i en skinnfell, står till v. och pekar med h. handen mot himlen. Ett lam ligger vid hans fot. Framför honom, till h., äro judarne lägrade: främst en qvinna med öppen barm och hakan stödd mot handen, vidare en herde med hvit hufvudduk, en skriftlärd i hvit turban och röd mantel m. fl. I bgr. solbelyst berglandskap.

D. 0,66; 0,50. — Martelli. — Der tillskrifven »Miel eller Bril».

Miel, Jan (?).

73. Rastande bönder. I skuggan af en mörk klippvägg, till v., sitta två bönder vid en flat häll, den äldre i filthatt och blå rock; den yngre, i röd rock och barhufvad, sätter en flaska för munnen; något längre bort sitter en pojke och dricker ur händerna, en sadlad brun häst står bredvid. Till h. inåt bgr. vidsträckt landskap; klar luft.

D. 0,34; 0,435. — Martelli. — Der tillskrifven »Cerquozzi eller Miel».

74. Rastande krigare. Motstycke till n:r 73. I en grotta sitter en ung krigare i hjelm och harnesk och röker pipa, till v. bredvid honom ligger en bondpojke på knä och söker tända sin. Bakom till v. en cistern, der en bonde vattnar två hästar. Rund dagöppning inåt bgr.

D. 0,32; 0,43. — Martelli. — Der tillskrifven Miel.

Mierevelt (Miereveld), Michiel Janszoon. Holländsk. — Atelierbild.

F. i Delft 1567, † der 1641. Lärjunge till Willem Willemsz. Augustijn (Delft), slutligen till Anthonij Blocklandt (Utrecht). Verksam i Delft och tidtals vid hofvet (i Haag); blef 1625 mästare i Haags Lukas-gille. — Porträttmålare och chef för en stor atelier. Äfven kopparstickare.

516. Porträtt af konung Fredrik V af Böhmen. Bröstbild, halft åt h., blicken rigtad utåt. Ung man med mörkt hår, pipskägg och små mustacher, vridna uppåt. I nedliggande, mångveckad spetskrage, mörk rock, silfverstickad, i långrandigt mönster. Öfver bröstet ett tämligen smalt axelskärp, hvari hänger, åt v., en medaljong, kantad med biljanter.

T. 0,71; 0,55. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Fredrik V var född 1596, † 1632, vistades från 1620 i landsflykt i Holland. Bakpå taflan står en gammal inskrift: »Fridericus Palatinus Rex Bohemiæ 1623». Konungen är således på porträttet 27 år gammal.

van Mieris, Frans d. ä. — Kopia efter.

F. i Leiden 1635, † der 1681. Lärjunge till glasmålaren Abraham Torenvliet och till Gerard Dou. Verksam i Leiden. — Målade genrestycken och porträtt.

397. Gubbe i ett fönster. En äldre man, i svart hatt, gul jacka och mörkröda ärmar, sitter halft åt h. vid ett bord, hvarå ses räkor och ett vinglas (remmare), hvilket han håller. I fönstret ligger en fiol till v.; i bgr. står en qvinna och skrifver med krita på taflan. — Dat. nedanför fönstret: *MDCLX.*

T. 0,285; 0,23. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven G. Dou (senare »Dous skola). Originalet, af F. Mieris d. ä., finnes i England (Deepdene); tillhörde förr H. T. Hopes samling, der Waagen såg det (Waagen: Kunstwerke und Künstler in England, Berlin 1838, II, 142); han kallar det »ett af Mieris' största mästerstycken».

van Mieris, Willem. Holländsk.

F. i Leiden 1662, † der 1747. Lärjunge till sin far, Frans Mieris d. ä. Verksam i Leiden. — Hufvudsakligen genremålare.

519. Gubbe vid ölkruset. Half figur. En tjock karl, något ankommen, med den röda sammetsmössan på sned och rocken öppen i bringan, sitter åt v. vid ett bord, håller i h. handen kruset, i den v. en kritpipa. Han vänder det rödbrusiga ansigtet med halföppen, leende mun och simmiga ögon åt h. Till h. bakom honom en spis.

T. 0,19; 0,16. — Inventar. 1804.

van Mieris, Willem (?).

518. Sängkammarscen. En medelålders man ligger i en stor skulpterad säng sträckande ut armarne efter en på golfvet i fgr. stående ung, blåklädd dam, som gråter. En ung man (tjenare?) i brungul drägt, fattar i henne bakifrån och söker draga henne tillbaka; hon håller näsduken för ögonen; en liten hund skäller på henne. Till h. ett bord med orientalisk duk, frukter och en vinkanna. — Sign. t. v. otydligt.

D. 0,56; 0,64. — Inventar. 1816. — Ämnet sannolikt hemtadt ur II Samuels bok, 13 kap., 17 vers. I inventariet 1816 tillskrifven »Mieris», senare Willem v. Mieris. Signaturen tyckes börja med

H. H . . . . . Men det konversationsstycke i handteckning af Willem van Mieris, — en dam dricker ur ett champagne-glas, en herre står bredvid med flaskan, och en tjenare kommer i dörren —, hvilket Nagler (IX, 270) omtalar i Ploos van Amstels och Goll von Frankensteins saml., och som 1886 således på Wawras LXXX:te Kunstauction, är till hela sin karaktär befryndad med vår tafla; äfven flere detaljer, personernas klädsel, sängen, duken på bordet, hunden, tjenaren m. m., erinra direkt om vår.

Mijtens, Daniel d. y. Holländsk.

F. i Haag 1644, † der 1688. Son till Jan och sonson till Daniel (d. ä.) Mijtens, bägge två porträttmålare. Blef 1671 mästare i Haags Lukas-gille, nämnes som dekan der 1688. Verksam i Haag. — Porträtt-, men äfven plafondmålare (1763 omtalas en allegorisk plafondmålning af honom i sjelfva gillesalen).

1041. Porträtt af en äldre man. Till midjan. En hvithårig man, skägglös, står vänd något åt h., klädd i en grå nattrock, som är öppen i halsen. Han håller h. handen i sidan och stödjer v. armbågen mot ett bord med röd duk, hvarpå står ett skrifdon; i h. handen håller han ett papper, hvarpå står skrifvet: *Pieter Havring(?)* och *P. den Velde*. Gult draperi, uppfästadt bakom honom. — Sign. t. v. upptill.

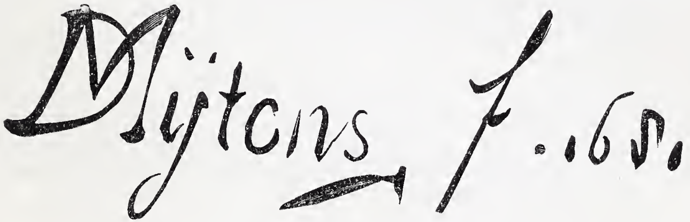

D. 1,02; 0,83. — Införlifvad med samlingen 1867. Satt dittills *under* n:r 575 (Pijnackers kustlandskap), hvars duk var *uppklistrad* på porträttet.

van Mijtens (Meytens), Martin, d. y. Nederländsk-svensk.

F. i Stockholm 1695, † i Wien 1770. Lärjunge i Stockholm till sin far, porträttmålaren Martin d. ä. (bördig från Haag, † i Stockholm 1736 efter en längre tids vistelse der). Lemnade Sverige 1714 och besökte Holland, England, Paris, Dresden, Wien, Venedig, Rom m. fl. st. Från miniatyr- och emaljmålning öfvergick han till oljemålning och åtnjöt stort anseende vid de europeiska hofven som porträttmålare. 1726 slog han sig ner i Wien blef 1732 kejserlig »kammar-målare» och 1759 direktör för konstakademien. Stod der i spetsen för en stor atelier. 1730—1 återsåg han sin födelsestad på 16 månader.

535. Kejsar Karl VI till häst. På hvit, åt h. galopperande häst, som står på bakbenen. Håller h. handen i sidan och vänder ansigtet något utåt. I bröstharnesk, med gyllene skinnets orden, purpurröd, broderad sammetsrock med hvitt foder, gula underkläder, ridstöflar; på hufvudet, som är täckt af en mörkbrun allonge-peruk, en svart, trekantigt uppvikt hatt med hvitt plymage. I bgr. ett landskap med en drabbning, skizzerad.

D. 2,20; 1,47. — Martelli. — Der: »säges vara af van Dyck». Karl VI var född 1685, kejsare 1711—40. Här är han framstäld såsom en 50 års man; porträttet således måladt omkring år 1735.

Moeijaert (Moeijart), Nicolaas (Claas) Cornelisz. Holländsk.

F. omkr. 1600, nedsatte sig troligen i Amsterdam omkr. 1624, blef 1630 mästare i dess Lukas-gille, lefde der ännu 1659. Daterade arbeten 1624—59. I Rom utbildad under Elsheimers, senare i Amsterdam under Rembrandts inflytande. Verksam i Amsterdam. — Figur- och landskapsmålare. Äfven raderare.

534. Johannes Döparen predikar i ödemarken. Johannes med kors och i gul mantel, som sammanhålles af ett läderbälte om lifvet, står på en kulle framför en bergvägg och lyfter v. handen. I fgr. till h. lyssnar en liten grupp: en knekt i röd rock, en i grön rock med harnesk och hjelm m. fl. Till v. en större grupp af män, qvinnor och barn; en turbanprydd man sitter till häst; i fgr. sitter en ung herde på marken i gul jacka; hans hund, svart med ljus bringa, sitter bredvid och tittar ut på åskådaren. I bgr. grön äng med träd, flere menniskor komma gående. Hela scenen solbelyst. — Sign. t. v.

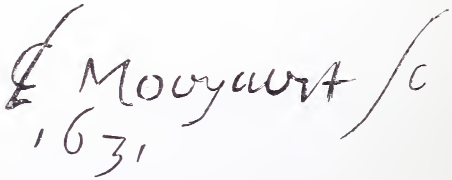

T. 0,65; 1,02. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — Samma hund förekommer på en annan tafla af Moeijaert, n:r 118 på utställningen af äldre mästares taflor i Stockholm 1884.

588. Engeln Rafael lemnar Tobias familj (Tob. Bok 12 kap., 21 vers). Familjen, i fgr., ser med bestörtning

Rafael sväfva upp i en sky; den gamle Tobias, till v., knäböjer med uppsträckta händer, hans hustru Hanna lutar sig ned; bredvid dem Sara, i gul klädning, och den unge Tobias. En öppnad reskoffert står bredvid dem. En svartbrun hund i fgr. ser också upp på Rafael. Till v. en förfallen, hvälf trappuppgång; en tjenare skyndar förskräckt in. Till h. vidgar sig landskapet inåt bgr.; i mellanplanet ruiner, herdefolk och boskap vid foten af höga klippor, närmare fgr. en grupp hvilande boskap.

T. 0,75; 1,05. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Öfverensstämmer i allt väsentligt med en etsning af Moeijaert. Trapphuset till v. erinrar direkt om samma motiv i Rembrandts radering (Claussin n:r 48, dat. 1634) och hans målning i Hertford House i London, bägge framställande den barmhertige samariten (jfr Bode, Studien etc. sid. 436); och hela figurgruppens målningssätt vittnar om inflytelse från Rembrandt. Taflan är alltså senare än n:r 534, hvilken snarare visar inflytelse från Elsheimer. N:r 588 är som komposition befryndad och troligen ungefär samtidig (men något senare) med en tafla af Moeijaert hos P. von Semenow i Petersburg med okändt, bibliskt(?) ämne och dat. 1639.

Mola (Mole), Jean Baptiste. Fransk. — Tillskrifven.

F. i Besançon inemot 1616. Lärjunge till Vouet. Studerade sedan i Italien. I Bologna lärjunge till Albani, som han följde till Rom. — Målade företrädesvis landskap med bibliska figurer. Äfven raderare.

856. Den hel. Hieronymus i en öppen grotta. Tvänne stora dagöppningar, den ena till v., hvarigenom man ser ett landskap under solig himmel, den andra och mindre till h.; vid klipp-pelaren mellan dessa ligger H. på knä åt h., upplyftande händerna mot två i ett sken sväfvande keruber.

D. 0,745; 0,99. — Martelli.

Molenaer, Jan Miense. Holländsk.

F. i Haarlem, † der 1668. Sannolikt lärjunge till Frans Hals. Verksam i Haarlem samt någon tid i Amsterdam. Daterade arbeten 1629—. — Genremålare.

1184. Bondbröllop. Bondstuga, full med folk vid dukade bord; bruden sitter bekransad i fonden framför en på väggen spänd, mörk duk, på hvilken fästats kronor af grönt. Ett ungt par dansar fram i fgr. till h., ett annat par följer tätt efter; violinspelaren sitter till v., en annan spelman

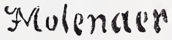

står längre bort, blåsande säckpipa. Vid fönstret till v. står ett äldre par; genom den öppnade fönsterluckan titta några åskådare in. — Sign. t. h. på en tunna.

T. 0,58; 0,82. — Inköpt på auktionen efter Karl XV 1873.

Molenaer, Jan Miense. — I hans art.

558. Dryckesgille i en by. En hop bondfolk samlad utanför en husrad; en del sitter vid ett bord. I fgr. till v. dansar ett par, han med hatten i den utsträckta v. handen. Till h. i fgr. står en sprättig spelman i bredskyggig hatt och violettgrå slängkappa, han sjunger en lustig visa och drar på den lira, han håller till hälften dold under kappan; han vänder sig mot en skrattande bondqvinna, som sitter och håller i sin famn ett litet barn, som skriker, en karl fattar henne om lifvet bakifrån. — Otydlig sign. nertill i midten.

T. 0,43; 0,66. — Inventar. 1816. — W. Bode (Meyers lexikon) tillskrifver den åt *S. van Beest.* Sander (IV, 91) läser signaturen: *J. Molenaer.*

Molenaer, Klaas (Nicolaas). Holländsk.

Bördig från Haarlem, verksam under 1600-talets senare hälft såsom genre- och landskapsmålare. Blef 1651 mästare i Haarlems Lukas-gille. En tafla af honom uppges vara daterad så sent som 1690(?). Men en Nicolaas Molenaer (vår målare?) dog i Haarlem redan 1676 (enligt v. d. Willigen).

523. Vinterbild från utkanten af en holländsk stad. Marken och taken äro delvis hvita af snön. En gammal kyrkobyggnad af tegel höjer sig i midten bland mindre hus; på marken och den tillfrusna kanalen framför ses män och qvinnor, hästar och slädar; en släda med hvit häst kör just upp från kanalen, hvilken sträcker sig inåt bgr. till v. Mörka snömoln draga upp på himlen. — Sign. t. h.

D. 0,63; 0,77. — Adolf Fredrik (troligen). Gustaf III.

524. Holländsk strand med fyrtorn. Den gulgråa dünen höjer sig till v.; förbi det gamla tornet med uthängd lykta går vägen bort till en liten stad med ett kyrktorn. I fgr. är en grupp fiskarfolk samlad, en ryttare sitter bredvid på en hvit häst, och en kärra håller på att lastas med fiskkorgar. Längre bort till h. fiskar-

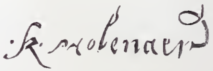

folk ute vid strandbrädden, på hafvet fiskarbåtar. — Sign. t. h.

T. 0,34; 0,49. — Holterman-Wahrendorff.

525. Holländsk strand med fyrtorn. Motstycke till n:r 524. Samma trakt som der. Dünen befinner sig blott här till h., hafvet till v.; ingen lykta är uthängd i tornet. På vägen nere i fgr. äro fiskare och deras qvinnor med fiskkorgar samlade i grupp. Något längre uppe i dünen sitter en ryttare på hvit häst i samtal med en annan i röd kappa. — Sign. t. h.

T. 0,33; 0,49. — Holterman-Wahrendorff.

Mommers, Hendrik. Holländsk.

F. i Haarlem 1623(?), † der 1697. Besökte Italien i sin ungdom. Inträdde 1647 i målargillet i Haarlem. Verksam der. — Målade, i Berchems och K. du Jardins art, landskap med boskap.

528. Italienskt landtfolk, hållande rast. I fgr. en grupp af fem personer, omgifven af boskap. En karl och en qvinna sitta på en liggande trädstam och se på gossen, som tager fram drufvor ur en korg; en annan liten gosse står bredvid honom, några steg till h. står en qvinna i bredskyggig hatt, bakom henne en lastad åsna. En grupp får hvilar till v., till h. betar en get. I bgr. ett vidsträckt landskap med speglande vatten samt höga berg med byggnader; till h. ett slott med två torn. Några röklika moln på blå himmel. — Sign. på trädstammen i fgr.

D. 0,81; 1,05. — Lovisa Ulrika.

529. Herdinnor, vaktande får och getter. Den ena herdinnan står till h. i blå klädning, som är öppen i barmen, håller sländan under armen; bredvid på marken till v. sitter den andra, en face, med händerna i skötet, i mörk klädning med rödt förkläde. Omkring dem hvila tre getter samt flere får; till v. en halmtäckt fålla, till h. ett vatten. I bgr. ett blånande slättlandskap, som bortåt begränsas af höga berg. Lätta moln på himlen.

D. 0,64; 0,81. — Inventar. 1816.

de Momper, Jodocus (Joos) d. y. Flamsk.

F. i Antwerpen 1564, † der 1634—5. Lärjunge till sin far Bartholomeus, 1581 mästare i dess Lukas-gille. Verksam i Ant-

werpen. Har troligen sjelf aldrig besökt de alptrakter i det sydliga Europa, hvilka han i många af sina taflor skildrat. — Landskapsmålare. Raderare.

372. Alplandskap. Till h. en brant skogshöjd med gulgråa klippor, barrskog, vattenfall (i fgr.); på vägen ditupp tiggarfolk, som begär allmosa af en ryttare; tiggaren står med hatten i hand, hans hustru, i röd schal, sitter med ett barn i famnen. Inåt bgr. till v. fjerr-utsigt: blånande landskap med berg och skog.

T. 0,77; 1,225. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven P. Brueghel. I samma art som n:r 736 i Berlin och n:r 477 i Amsterdam.

de Momper, Jodocus(?) samt Hendrik van Balen(?).

H. van Balen d. ä. Flamsk. — F. i Antwerpen 1575, † der 1632. Lärjunge till Ad. van Noort. 1593 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Verksam i denna stad. — Målade bibliska och mytologiska ämnen samt porträtt. Utförde ofta staffaget i J. de Mompers, J. Brueghels och andra landskapsmålares arbeten.

1300. Stort landskap med den heliga familjen. På en höjd i fgr, till h. sitter madonnan (klädd i rödt och blått) med barnet i knä, fyra små englar bära fram frukt och blommor, längst till h. står Josef med åsnan. Ett stycke bakom synes på sluttningen ett slott och en kyrka, till v. en stenbro öfver en bäck. Inåt bgr. en mycket bred floddal med småningom uppstigande berg (i ljus, grågrön ton). Solsken och lätta moln.

D. 1,40; 1,97. — Inköpt 1874.

Monaldi, Paolo. Italiensk (Romersk skola).

Lärjunge till Lucatelli. Verksam omkring 1760 i Rom. — Målade bambocciader.

107. Musicerande bondfolk. Italienskt landskap, till v. stora löfträd vid en afbruten marmorkolonn på sockel; en ung qvinna, med vinflaska och glas i händerna, sjunger, ackompanjerad af en yngling med mandolin; en karl ligger bakom på kolonnens sockel och lyssnar; till h. sitter en gubbe på marken. Kall, gröngrå ton.

D. 0,435; 0,335. — Martelli. — N:r 107—8 der obenämnda. Senare tillskrifna Monaldi.

108. Bondfolk vid en vattencistern. Motstycke till n:r 107. En hvit häst, på hvilken en bonde sitter, dricker ur cisternen; bredvid till h. står en åsna; till v. en bonde,

som håller i åsnans töm, samt en ung qvinna med vattenkruka. I bgr. landskap med en förfallen tornbyggnad. Kall, gröngrå ton.

D. 0,46; 0,335. — Martelli. — Se vidare n:r 107.

109. Musicerande bönder. Vid ett stenbord, till v. i fgr., sitter en och spelar på säckpipa, en annan står och sjunger med mössan i hand, och en tredje står och lyfter vinflaskan framför dem; i bgr. till h. en hydda inbygd i klippan, en qvinna sitter utanför vid sin slända.

D. Ram med oval öppning. 0,47, 0,38. — Martelli. — Der kallad »bambochade af Mola».

110. Bondfolk och en tiggarmunk. Motstycke till n:r 109. Munken står i hvit drägt och på hufvudet filthatt. En till h. sittande qvinna ger honom en allmosa, medan en pojke kysser den helgonbild, munken håller. I bgr. till v. berglandskap, herde med får.

D. Ram med oval öppning. 0,475; 0,38. — Martelli. — Der tillskrifven Monaldi.

Monnoyer, Antoine. Fransk.

F. i Paris omkring 1670, † i S:t Germain en Laye 1747. Lärjunge till sin far, blomstermålaren Jean Baptiste Monnoyer. Ledamot af franska konstakademien 1704. Verksam än i London, än i Paris. — Blomster- och fruktmålare.

794. Stort blomsterstycke med praktkärl. Stort väggbord i afsatser, af gråviolett, spräcklig marmor, dekoreradt med blommor, frukter, praktkärl. I midten en förgyld uppsats med drufvor, äpplen m. m., der bakom förgylda fat. På hvardera sidan två marmorvaser och ett litet lågt marmorbord med vinglas på. Här och der strödda blommor: rosor, vallmo m. m. Längst uppe till h. en skrikande papegoja, till v. gult draperi uppfästadt.

D. Åttkant. 3,09; 2,08. — Af Hårleman beställd såsom dekorationsmålning för Stockholms slott; har der sutit i pelarsalen (Fredenheim). I inventar. 1861 tillskrifven C. F. Desportes.

de Moor, Karel. Holländsk.

F. i Leiden 1656, † 1738 i Warmond (utanför Leiden). Lärjunge till G. Dou (Leiden), Abrah. van den Tempel (Amsterdam), F. van Mieris d. ä. (Leiden) och G. Schalcken (Dordrecht). Verksam i Leiden. — Figur- och i synnerhet porträttmålare. Raderare.

1100. En karl söker omfamna en qvinna. Halfva figurer, stå bakom en balustrad. Han till h., med lång, spetsig örn-

näsa, murgrönsranka i håret och klädd i en smutsviolett rock, lägger sin h. arm om hennes hals; hon, med blottad barm, söker (låtsadt) skjuta honom tillbaka. På balustraden i fgr. står en liten svart och hvit hund och skäller. Något bakom till v. synes ett hus; i bgr. till h. landskap. — Sign. t. h.

D. 0,34; 0,47. — Köpt från generaldirektören G. F. Almqvist 1870.

Moreelse, Paulus. Holländsk.

F. i Utrecht 1571, † der 1638. Lärjunge till Mierevelt (Delft). Blef 1596 mästare i Utrechts målar-gille, 1611 dess dekan, och var samma år med om att upprätta det nya Lukas-gillet. Besökte Rom före 1604. Verksam i Utrecht. — Figur-, framför allt porträttmålare. Tecknade för träsnitt. Sysslade äfven med arkitektur.

517. Porträtt af en man med en svart hatt i handen. Knappt medelålders man. Bröstbild, halft åt h.; ansigtet och blicken vända utåt, halföppen mun. Han håller den låga, bredskyggiga, med ett snöre ombundna hatten i h. handen framför bröstet. Brunt, lockigt hår med ljusare, små mustacher och pipskägg. Nedliggande krage med fria spetsuddar, drägt af svart siden. Grå bgr. — Sign. upptill t. h.

T. 0,72; 0,57. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven Mierevelt. Senare Moreelse. Är ett bland Moreelses bästa porträtt, att jämföra med hans sjelfporträtt i Haag (n:r 95 bis. Katal. 1883). Monogrammet är mästarens vanliga, men här tillkommer (jämte ett u eller v — van?) ett I, som torde betyda »Janszoon», efter fadern Jan. Den afbildade mannen har ursprungligen haft hatten på hufvudet; den mörka färgen synes ännu i grunden.

Mor (Moor, Moro), Antonis (Antoon, Antonius) (?). Nederländsk.

F. i Utrecht enligt uppgift 1512, † 1576—78. Lärjunge till Jan Scorel i Utrecht, vidare utbildad i Italien (1550 i Rom). Blef 1547 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Verksam i Utrecht och Antwerpen, mera tillfälligt i Madrid (hofmålare hos kejsar Karl V och konung Filip II), Lissabon, London och Bryssel.

Skref sig vanligen Antonius Mor. — Hufvudsakligen porträttmålare.

1371. Porträtt af Johannes Mellinchus. Medelålders man i half figur, en face, skägglös med bruna ögon, och mörkbrunt, kortklippt hår. Han håller i h. handen, med pekfingret som mellanlägg, en liten bok med svarta permar, gult snitt och smala, röda, band; v. handen lyfter han något, med pekfinger och tumme höjda, bär på pekfinfigret en signetring, på ringfingret två släta guldringar. Klädd i blågrön rock och deröfver svart kappa med slitsade ärmar och breda, fasonerade uppslag i bröstet; i bröstet synes den finveckade linneskjortan med fint halskrus; på hufvudet låg, svart mössa. I bgr. ett mörkt draperi, under hvars uppdragna flik, till v., man ser ett kuperadt landskap.

T. 0,60; 0,43. — Inköpt 1885. — Bakpå är fästad en gammal papperslapp med påskrift: »Johannes Mellinchus nomine aaro (duro?), quem rite decanum designant proceres. Anno domini 1538. Anth. Moro f.» Enligt denna anteckning (som dock icke kan vara samtidig med taflan), skulle porträttet framställa någon (holländsk) magistratsperson (Mellink eller Mellinks?) och vara ett ungdomsarbete af Mor. För detta senare talar sjelfva målningen, som erinrar om läraren, Jan Scorel, och som specielt i händerna påminner om arbeten af Mor.

Mostart, Gillis d. ä. Nederländsk.

F. i Hulst (Flandern) omkr. 1534, † i Antwerpen 1598. Tvillingbroder med Frans. Lärjunge till Jan Mandyn i Antwerpen omkr. 1550, mästare i Lukas-gillet der 1554. Verksam i Antwerpen. En både produktiv och på sin tid högt ansedd målare, hvars arbeten dock numera äro ytterst sällsynta. — Landskaps- och figurmålare.

1131. Landskap med den heliga familjen m. fl. figurer. På en kulle i fgr. har ett sällskap af 8 personer slagit sig ner med dryckes-krus och bröd; något till h. sitter Maria med barnet på en åsna, afvisande den dryck, som bjudes henne; Josef dricker ur ett krus, som bjudes honom. Till h. en spång, hvarpå en hund springer. I bgr. lyser en ljusare dager genom ett stängsel uppe på backen; en man, till v., med en bur på ryggen går på vägen, som leder dit upp. — Sign. på spången, t. h.

T. 0,21; 0,34. — Köpt från kammarrättsrådet L. Kinmanson 1871.

1132. L a n d s k a p m e d e n b y o c h f i g u r e r. I bgr. bland lummiga löfträd en by af röda tegelbyggnader med höga halmtak. I fgr. till h. stå tre karlar, två af dem sågande en fäld trädstam, till v. på vägen går en qvinna, ledande en gosse. Backig terräng.

T. 0,71; 1,13. — Köpt från kammarrättsrådet L. Kinmanson 1871.

de Moucheron, Frederik. Holländsk.

F. i Emden 1633/4, † i Amsterdam 1686. Lärjunge till Jan Asselijn. Efter några års vistande i Frankrike verksam i Amsterdam. Ehuru han aldrig besökte Italien, behandlade han ofta italienska motiv. — Landskapsmålare. Adr. van de Velde och Jan Lingelbach målade ofta staffage i hans landskap.

1084. V i d s t r ä c k t f l o d l a n d s k a p. Till v. utsigt inåt floddalen och dess solbelysta v. strand, hvilken stiger upp mot höga berg, nedanför hvilkas hjessor lätta skyar gå; i fgr. bildar floden vattenfall under en bro, hvarpå går ett bondfolk åt v. H. hörnet i skugga: brant klippig mark med löfskog och en väg, hvarpå, längst ner i taflans h. hörn, gå en bondqvinna och gosse. — Sign. t. v.

D. 0,83; 1,01. — Köpt från N. F. Sander 1869; har tillhört grefve Löwenhjelm och lärer ha kommit från Wien.

Murillo, Bartolomé Estéban. Spansk. — Gammal kopia efter (?).

F. i Sevilla 1617 (döpt 1 jan. 1618), † der 1682. Lärjunge till Juan de Castillo (en anhängare af skolan i Florens) i Sevilla. Utbildad, under några års vistelse i Madrid (1642—45), genom studiet af Velasquez, Tizian, Rubens, van Dyck och Ribera. Verksam i Sevilla. — Målade en ofantlig mängd såväl religiösa bilder som genrestycken.

753. T i g g a r g o s s e n. Trasig, barbent och barhufvad sitter han på stengolfvet i ett fängelselikt rum med kala väggar och tjocka murar, ljuset faller in på honom genom ett fönster från v.; han viker upp skjortan vid bröstet och ser dit ned. På golfvet till v. ett krus, en flätkorg, två äpplen.

D. 1,36; 0,97. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1742). Lovisa Ulrika. — Af Tessin tillskrifven Murillo sjelf. Men vår är troligen kopia efter den bekanta bilden i Louvren (katal. 1885 n:r 547), som är något bredare målad och har mera pittoreska detaljer, se t. ex. räkorna på golfvet, gossens nersmutsade fotsulor,

fönstrets trasiga kant. Louvre-taflan har tillhört Gaignats, Sainte-Foys och Ludvig XVI:s samlingar och är graverad af Boutrois, Filhol, Landon. Vår tafla i äldre tid restaurerad, har haft grofva retoucher; senare restaurerad 1874.

Murillos skola.

1090. Den heliga familjen på vandring. Kristusbarnet, halfvuxet, går midt emellan Maria, till v., och Josef, till h., ledt af dem, klädt i lång, rosafärgad klädnad. Kr. en face, lutar hufvudet åt v. och ser upp på modern. Maria, i hvit klädning och mörk mantel, slår ned ögonen; Josef, i gul mantel, bär i handen en blommande liljeqvist. Mörkt landskap.

K. 0,16; 0,13. — Skänkt af Egron Sellif Lundgren 1869. — Erinrar i kompositionen om sådana mindre bilder af Murillo som n:r 366 och 369 i Eremitaget (kat. 1870).

Muziano, Girolamo. Italiensk (Venetiansk-romersk skola).

F. i Acqua-fredda nära Brescia 1530, † i Rom 1592. Lärjunge till Romanino i Brescia. Utbildad genom studium af Tizian och Michel Angelo. Kom tidigt till Rom och var der verksam till sin död. En af stiftarne af Accademia di san Luca. — Målade religiösa bilder samt landskap.

111. Den helige Hieronymus. Bröstbild, en face. Gubbe med grått, lockigt hår och skägg, röd mantel öfver bröstet; han lutar hufvudet något åt v. och läser i en stor bok, som han håller ner åt h. Ljuset faller uppifrån v. Mörk bgr.

D. 0,64; 0,49. — Martelli.

Natoire, Charles Joseph. Fransk.

F. i Nîmes 1700, † i Castel Gandolfo nära Rom 1777. Son till arkitekten och skulptören Florent Natoire. Ledamot af akademien 1734, professor 1737, direktör för l'École de France i Rom 1751—74. Utstälde på salongen 1737—57. — Väggmålningar och stafflitaflor med religiösa och mytologiska ämnen.

859. Flodgudomligheter. En gammal flodgud i röd mantel sitter ofvanför ett lågt vattenfall, vänd åt h., håller till v. med bägge händerna en liggande urna, ur hvilken vattnet strömmar; till h. en najad, sträckande mot honom ett päron. I fgr. nedanför fallet halfligger en annan najad på en blå duk och ser utåt; ett barn ligger med ryggen stödt mot hennes knä.

D. 0,47; 0,425. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Utstäld på salongen 1740 under titel »Un fleuve et une fontaine».

857. Apollo och Clytia. Apollo, sittande på en klippa, till h., i röd mantel och med lyran i hand, lägger sin h. hand öfver Clytias axlar; hon sitter till v., något lägre, och ser upp till honom, är klädd i blå mantel. Bakom till v. står en amorin med en solros, i fgr. sitter en annan med pil och båge. — Sign. t. v.

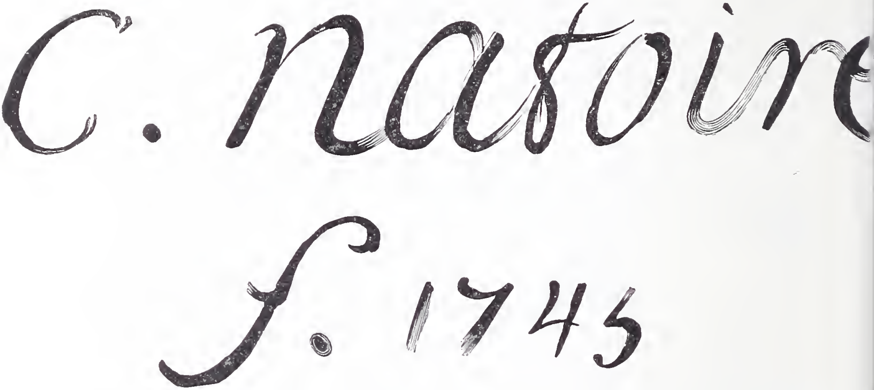

D. Oval. 1,17; 1,09. — Inventar 1861. — N:r 857 och 858 hafva sutit som dörrstycken i Stockholms slott.

858. Jupiter och Juno. Motstycke till n:r 857. Jupiter och Juno sitta bland moln, han till h., sträcker armarne om henne, som ser på guden och pekar med v. pekfingret åt v.; han i röd mantel, hon i hvit duk, en ljusröd flik fladdrar upp i en båge bakom dem bägge. Bakom till h. två amoriner och örnen, till v. i fgr. en amorin med blåa vingar. — Sign. t. h. som n:r 857: *C. Natoire 1745.*

D. 1,18; 1,09. — Se n:r 857. — Enligt katalogen (fransk upplaga, Stockholm 1871, sid. 44) öfver Kr. Hammers samlingar i Stockholm finnes der en med vår n:r 858 »nästan identisk» tafla: »Neptun och Amfitrite», som är graverad af »J. Gillberg 1765».

Nattier, Jean Marc. Fransk.

F. i Paris 1685, † der 1766. Lärjunge till sin far, porträttmålaren Marc Nattier. Ledamot af akademien 1718, professor 1752. Vistades en kortare tid (1715—) i Holland, der han arbetade för ryska hofvets räkning, sedermera verksam i Paris. Utstälde på salongen 1737—63. — Hufvudsakligen porträttmålare. Han porträtterade ett mycket stort antal personer, tillhörande hofvet (Ludvig XV:s) och den öfriga förnäma verlden.

1141. Porträtt af markisinnan de l'Opital. Ung dam i half figur, en face, med ansigtet något åt v. Minen leende, hyn sminkad. I hvit, starkt urringad klädning, som hänger i smalt band om halsen, bara armar; deröfver ett ljusrödt draperi, som hon fasthåller mot hjertat med sin h. hand; på håret en krans af blåklint.

D. 0,81; 0,64. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1742). Såldes på auktionen af Tessins samling 1786. Kammarrättsrådet K. L. Kinmansons testamente 1872 (1862). — Tessin förvärfvade under sin ambassadörtid i Frankrike flere dylika porträtt af den tidens förnäma damer, se följande bilder samt andra i grefve K. von Platens, friherre Ax. Rudbecks m. fl:s samlingar i Sverige. (Jfr Sander, I 55, 60 samt O. Granberg: »Catalogue raisonné des tableaux anciens dans les collections privées de la Suède». Stockholm 1886, I, sid. 185.)

1142. Porträtt af markisinnan de Broglie, kostymerad som sultaninna. Ung dam i half figur, en face. I urringad, långärmad klädning af storblommigt siden med guld- och silfvermönster på röd botten, gråhvit gördel; deröfver en gul, pelsbrämad kofta med ärmöppningar. Hyn starkt sminkad; på det gråpudrade håret ett diadem och en liten svart, uppstående plym.

D. 0,81; 0,63. — K. G. Tessin. Förärad af markisinnan till K. G. Tessins grefvinna i Paris; hemsänd af denne 1742, såld på auktionen 1786. K. L. Kinmansons testamente 1872 (1862). — Inskrift i bläck bakpå duken *»px Nattier 1742»*.

1186. Porträtt af hertiginnan af Orleans, kostymerad som Hebe. Ung dam. Knästycke en face, halft åt h. med blicken på åskådaren. Hon sitter bland molnen, starkt sminkad, i sin v. hand håller hon en snäckformig glaspokal, mot hvilken Jupiters örn flyger ned, i h. handen håller hon en vinkanna af glas med förgyllning. Hvit, urringad klädning, blomstergirland öfver bröstet och blommor i det pudrade håret, öfver knäna ett gråblått sidendraperi. — Sign. t. v.: *Nattier pinxit 1744*.

D. 1,31; 1,05. — Inköpt från Karl XV:s dödsbo. — Förmodligen samma bild som det porträtt af »Mme la duchesse de Chartres, représentée en Hébe, déesse de la Jeunesse», hvilket var utstäldt på salongen 1745 som motstycke till hertigens af Chartres porträtt. På samma salong hade Nattier afbildat äfven en annan dam som Hebe, nämligen hertiginnan de Chaulnes; andra år flere andra damer.

Nederländsk mästare omkring 1500.

533. De tre konungarne tillbedja Kristusbarnet. Folkrik scen. Maria sitter med barnet på en bänk, i mellan-

planet, framför en hög, grå mur och under ett grått draperi, som är spändt från muren öfver till ett träd. En af konungarne knäböjer; sin turban jämte ett skrin har han satt bredvid sig på marken; de två andra stå väntande till v. med pokaler i händerna, den ene klädd i röd mantel, den andre i blå. Längre bort stå de tre vise männen, och bakom dem en tätt packad menniskomassa. På h. sidan knäböja herdarne. I fgr. stå tjenare och hålla konungarnes hästar. I de bladlösa träden sitta många foglar. Genom murens hvalföppning utsigt i ett blånande berglandskap i bgr. I h. hörnet krälar en ödla på marken (signatur?).

K. 0,31; 0,26. — Lovisa Ulrika. — Miniatyrlik målning. Har tillskrifvits Jan Mostaert.

Nederländsk mästare i början af 1500-talet.

264. Kristus på korset. På sidorna om Kristus de två röfvarne korsfästa. Kristi kors står i fgr:s midt, Magdalena knäböjer vid dess fot och omfattar det, med blicken riktad uppåt. En hvit duk slagen om Kristi länder, dess bägge ändar fladdra för luftdraget. Till v. en grupp af tre qvinnor och Johannes kring modren Maria, som sjunkit samman i vanmakt; de understödja henne. Johannes i röd mantel, Maria i blå mantel och hvit hufvudduk; de andra qvinnorna likasom Magdalena i praktfulla drägter, guldbrokad m. m., samt fantastiska, metallglänsande hufvudbonader. Bakom dem står lansknekten jämte två andra män. Till h. en grupp af tre äldre män i samtal, klädda i praktfulla drägter. Längre bort tre män till fots, tre ryttare; bortom dem en massiv stadsport med spetsbågshvalf. I bgr. blåaktigt landskap med byggnader.

T. 0,55; 0,46. — Inventar. 1804. — Har tillskrifvits A. Dürers skola. Målaren tillhör den äldre skolan i Leiden. Drägterna, typerna, den brokiga färggifningen ega motsvarigheter i målningar ur denna krets. Jfr i Schwerins galeri n:r 339 (Kat. 1882) ett flygelaltar »ur Cornelis Engelbertsz.' atelier», n:r 599, drottningen af Saba af »en utaf Lucas' van Leiden efterföljare», n:r 747 nedtagningen från korset af en »nederl. mästare i 1500-talets början»; i Wiens konstakademi n:r 360, den Tiburtinska Sibyllan af Lucas van Leiden; i Antwerpens museum n:r 208—210 (Kat. 1874) en triptyk tillskrifven Luc. van Leiden. Mest af alla bilder, vi sett, liknar vår bild dock *Cornelis Engelbertsz.'* triptyk Kristi korsfästelse, n:r 1310 i municipalmuséet i Leiden, — jfr särskildt den misslyckade förkortningen af Kristi hufvud, Magdalenas ställning och drägt, den hopsjunkande Maria och gruppen kring henne, den lockige, rödklädde Johannes o. s. v., samt sjelfva målningssättet.

Nederländsk mästare, 1500-talet.

1134. Vingårdsarbetarne erhålla sin aflöning. Framför ett slags portikbyggnad i renässansstil sitter i mellanplanets midt arbetsgifvaren med sin skrifvare, utdelande aflöning åt en grupp män och qvinnor. Ett par arbetare skynda till från h. med sina spadar. I fgr. vid ett träd till h. sitta två arbetare i samspråk och räkna på fingrarne; i v. hörnet stå två unga qvinnor i röda mantlar, den ena af dem pekar på sin fot. I bgr. till h. berglandskap; till v. (utsigt genom portiken) en stad, folk på gatan.

T. 0,90; 2,05. — Köpt från konsthandlaren F. Bukowski 1871. Förr tillskrifven M. van Heemskerck. — Artisten är en efterföljare till Fr. Floris, möjligen *Marten de Vos*. Qvinnotypen är den vanliga i Floris' skola; jfr i Floris' egen tafla här, n:r 430.

Nederländsk mästare omkring midten af 1600-talet.

420. Vingårdsarbetarne erhålla sin aflöning. Vingårdsherrn, en gubbe i mössa, mörkviolett rock och röd mantel, sitter till v. i ett rum under ett rödt draperi och vid ett bord med grönaktig duk; bredvid honom står i skuggan en yngre man, en tjenare bär fram en penningpåse; till h. vid bordet stå två arbetare, den ene i hvit rock, pekar missnöjd bakom sig åt h., der tre andra arbetare stå bredvid hvarandra i samtal, en af dem krympling. Till h. dörröppning med utsigt i det fria.

D. 0,69; 1,29. — Inventar. 1816. — Der tillskrifven G. van den Eeckhout. Mästaren kan vara att söka bland dem, som tagit en mer eller mindre direkt inflytelse från D. Teniers d. y.: Fr. Duchatel (Gent n:r 11), H. M. Sorgh, monogramisten C. R. (n:r 19 i Moltkes saml. i Köpenhamn) o. d. Taflan har emellertid ett holländskt tycke och erinrar om sådana stycken som Jan Victors' Qvacksalfvare i Petersburgs akademi. W. Bode (Repertorium f. Kunstwissenschaft, V 243) tillskrifver henne åt *Karel Fabritius;* måhända med rätta, ehuru hon då icke kan räknas bland dennes färgstarkare bilder.

Nederländsk mästare, 1500-talet.

204. Porträtt af en liten flicka. Hel figur, stående halft åt v. framför en mörk vägg. Hon bär en korg om h. armen och i v. handen en skallra; en liten hvit hund hoppar upp mot henne. I mörk klädning med hvitt, spetskantadt förkläde, utstående halskrage med spetsuddar, åtsittande mössa med spetskant. — Upptill är målad en vapensköld: en adlig krona, derunder monogrammet $\overline{DC}$ med en krona öfver och under sig en hammare. Under skölden är målad

i rödt på väggen följande inskrift: ÆTATIS SVÆ 4 . NEL MAIO . IO . PER TITIANO E FATTO . A . CADORO A: $\underline{^{o}}$ 1518.

T. 0,94; 0,57. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Af gammalt tillskrifven Tizian. Inskriften påtagligen falsk. Taflan är målad i P. Aertsens manér (W. Bode); såsom kopia efter ett Tizianskt original?

Nederländsk mästare i förra hälften af 1500-talet.

629. Ungt fruntimmer, bläddrande i en bok. Half figur, halft åt v. Hon står framför ett fönsterbräde — på hvilket en rund, hvit ask med lock är ständ — och bläddrar i en latinsk bok med gula, ornerade ränder å bladen samt omslag af rödt tyg. Hon är klädd i brun sammetsklädning med grönt bröststycke samt gröna underärmar. På hufvudets brunlockiga hår två brun- och hvita valkar och deröfver en skir, grön slöja. — Sign. t. v. med A. Dürers förfalskade monogram.

T. 0,49; 0,35. — Lovisa Ulrika. — Tillskrifves der Lucas Cranach. Har senare, med något större skäl, tillskrifvits J. van Scorel. Taflans målare är att söka bland de äldre nederländske målarne i närheten af J. van Scorel, Jan Mostaert, B. van Orley.

Nederländsk mästare, 1500-talet.

910. Porträtt af Erik XIV(?). Hufvud (kroppen till axelhöjden), halft åt v., med blicken på åskådaren. En man något under medelåldern, med ljusgult hår och tveklufvet skägg. I svart mössa och svart, åtsittande rock med uppstående krage, liten kruslinning vid halsen. Brun bgr.

T. 0,41; 0,325. — Inventar. 1861. — Gammal, halft utplånad inskrift bakpå taflan: »*Ericus R. S. XIV*».

Nederländsk mästare omkring midten af 1600-talet.

459. Porträtt af en medelålders man. Knästycke. En borgerligt klädd man med förnämt väsende, obetäckt hufvud, nedhängande, mörklockigt hår och mycket små mustacher, i svart sidenkappa, som är löst draperad, vida linneärmar med små spetsar och bred, nedfallande linnekrage, något öppen i halsen. Han håller v. handen för bröstet och hvilar den h. på en balustrad, på hvilken ligger en röd kudde; ser ut åt åskådaren med mild blick. Bakom honom grå vägg med mörkviolett draperi; till h. utsigt i ett landskap i bgr.

D. 1,20; 0,95. — Gustaf III. — Kallas der: De Witts porträtt, utfördt af van Dyck. Senare tillskrifvet B. van der Helst. Man

skulle snarare kunna gissa på någon af de senare porträttörerna, hvilka togo v. Dyck till mönster, J. v. Oost, P. Thys, J. de Baen och dylika. Bilden liknar ej mycket de kända porträtten af storpensionären Jan de Witt (t. ex. L. Visschers gravyr).

Nederländsk mästare omkring 1600-talets midt.

460. Porträtt af en man i svart drägt. Knästycke. En medelålders man med mörkbrunt, lockigt hår, lugg i pannan, små mustacher och pipskägg; står halft åt h., vänder ansigtet framåt och visar med h. handen åt h., håller sin svarta hatt i den v. I svart rock och kappa med spetskrage och spetsmanschetter. I bgr. grå vägg.

D. 1,01; 0,83. — J. G. Netzel. — Tillskrifves der B. v. der Helst. Erinrar mera om en sådan holländsk porträttmålare som Johan van Noordt (jfr Amsterdam n:r 256 b, porträttet af D. Wynants, dat. 1664), hvilken var verksam 1645—72 och äfven besökte Antwerpen.

Nederländsk mästare på 1600-talet. Kopia efter.

737. Krogscen. Kring ett aflångt bord ett sällskap af fem karlar och två qvinnor. En af karlarne, i blå rock med pipan i ena handen, står och trycker med den andra sidokamratens hand. Vid h. bordsändan sitter en ung karl i gul jacka, röd mössa och röda byxor; han tager den bredvid sittande flickan i famn. På en trappafsats till h. står en qvinna med ett ölkrus. I bgr. till v. två karlar vid spisen.

T. 0,50; 0,42. — Holterman-Wahrendorff. — Bildade der ett slags motstycke till kopian efter Metsu n:r 511 (se ofvan). N:r 737 är troligen kopia efter något original ur A. v. Ostades skola, t. ex. något af Dusarts.

Nederländsk mästare i 1600-talets förra hälft.

680. Skolscen. Stort rum, fyldt af skolbarn, gossar och flickor. Vid katedern till h. sitter skolmästaren, en gråskäggig man i pelsmössa, med karbasen instucken i bältet och hållande en ferla i handen. Han ser bistert på en pojke, som ligger på knä framför honom med ena handen framsträckt; bakom denne till v. står en annan pojke gråtande. Till v., i närheten af den öppnade fönsterluckan, slåss några.

T. 0,55; 0,74. — Holterman-Wahrendorff. — Senare tillskrifven D. Vinck-Boons skola; af W. Bode »tidig holländare i P. de Bloots art».

Nederländsk mästare i 1600-talets slut.

741. Porträtt af en medelålders, svartklädd man. Knästycke. Han står vänd halft åt h. och ser ut på

åskådaren med något rynkade ögonbryn. I v. handen håller han de gråa handskarne, h. handen hänger ned öfver den framtill sammanhållna kappan. Bruna mustacher och hakskägg. På hufvudet svart, tämligen bredskyggig hatt, yfvig pipkrage kring halsen, svart sammetsrock under den svarta slängkappan.

T. 1,13; 0,84. — von Engeström.

Nederländsk mästare omkring 1600.

730. Den grekiska flottans skeppsbrott på hemväg från Troja. Framför en mörk bergvägg på stranden till v. i fgr. står Juno i samtal med Aeolus, som bär krona på hufvudet och håller spira i handen; Neptun kommer åkande i sin musselvagn på de fräsande böljorna, lyftande sin treudd. Vindarna (i form af menniskohufvuden) blåsa luftströmmar från klipporna och skyn ned på skeppen, som råka i oordning, i mellanplanet. I bgr. till h. brinner Troja; till v. synes öppna hafvet. Haf och luft i blå ton.

T. 1,54; 1,73. — Inventar. 1804. — Har i gamla tider tillskrifvits P. Bril. Artisten synes tillhöra Antwerpenskolan i slutet af 1500- eller början af 1600-talet.

731. Stort kustlandskap med Icari fall. Motstycke till n:r 730. Vidsträckt utsigt öfver hafvet (Ikariska hafvet), klippiga öar och uddar, byggnader, fartyg och båtar. Högt uppe i skyn störtar Icarus med splittrade vingar, något längre ned sväfvar Dædalus med armarne utbredda. I fgr. till h. en bugt med stad och fartyg samt skog och en hög bergvägg. Längst framme i fgr. går en bonde på åkern och kör två hästar för plogen, på en klippa vid stranden sitter en karl i röd tröja och metar, bägge se upp i luften på Icarus. Ljusblå ton i bgr., brun i fgr.

T. 1,54; 1,73. — Se för öfrigt n:r 730, som är målad af samme artist.

Nederländsk mästare, 1600-talet.

728, Löfträd vid lugn-vatten. Vattnet (en flod?) går i svängar in åt bgr. mellan sanka stränder, på hvilka popplar och träd med rundade kronor stå glest och spegla sig. I fgr., nedanför ett stort träd med böjd stam, till v., sitter en karl i röd rock och metar. Klar luft.

T. (tafla och ram af ett enda stycke). Oval. 0,30; 0,35. Martelli. — Der kallas mästaren »Fiammingo».

Nederländsk mästare inemot 1700.

747. Herde med kreatur i ett landskap. I fgr. sitter herden, i röd rock, på en trädstubbe och blåser på pipa (klarinett). I det grunda vattnet nedanför stå hans hund, två kor samt tre getter. Lummiga bergkullar fylla landskapet. På en backe till h. i mellanplanet några figurer, en springande hund. Längre bort byggnader bland löfskogen. Solsken.

D. 0,84; 1,14. — v. Engeström. — Figurerna hafva ett Berchemskt tycke; taflan tillhör någon sen efterföljare till Berchem.

Nederländsk mästare, 1600-talet.

1305. Det inre af en kyrka, med figurer. Längdperspektiv genom midtskeppet framtill högaltaret i koret. Två släta, gråa kolonner skilja på hvarje sida midtskeppet från sidoskeppet. Rundbågiga korshvalf. Väggarne gråa, i koret hvita. I fgr. stå fyra män, seende upp i taket. De närmaste två kolonnerna bära på kapitelen hvita helgonstatyer.

T. 0,40; 0,32. — Inköpt 1875. — I P. Neefs' eller D. v. Delens art.

Neefs (Neeffs), Peeter d. ä. Flamsk.

F. i Antwerpen sannolikt 1578/9, † der 1656—61. Enligt en obestyrkt uppgift skall holländaren H. v. Steenwijck d. ä. ha varit hans lärare. Blef 1610 mästare i Lukas-gillet i Antwerpen. Verksam i Antwerpen. — Målade kyrkointeriörer. Rubens, Brueghlarne, Teniers d. ä. och d. y., Fr. Francken II och III, Ryckaert m. fl. målade staffage i hans taflor.

536. Det inre af en götisk kyrka. Kyrkan (katedralen i Antwerpen?) hvitstruken. Man ser rakt fram genom hufvudskeppet ända till högkoret, som delvis skymmes af korskranket. Till h. och v. inblick i sidoskeppen. Flere figurer. Till v. i hufvudskeppet ett altare, hvars altartafla, triptyk, framställer ett helgons halshuggning; en prest förrättar messa, flere personer knäböja. I fgr. till v. en tiggare, som begär allmosa af en herre i svart, spansk kappa; till h. en hvitklädd prest i samtal med en dam. — Dat. på en pelartafla till h. *1604*.

T. 0,26; 0,38. — Holterman-Wahrendorff. — Mästaren säges der okänd. Figurerna synas vara målade af *F. Francken II.*

543. Det inre af en götisk kyrka. Man ser rakt fram genom midtskeppet till det ljusa högkoret, som delvis skymmes af korskranket. Gulgrå färg å väggar och de runda pelarne. En mängd figurer. I fgr. till v. en herre i röd

kappa i samtal med en hvitklädd prest, en herre i svart kappa går bortåt, samtalande med en dam, vid pelaren till h. sitter en tiggare.

K. 0,10; 0,14. — Fonspertuis. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrefs redan i Gersaints katalog (Paris 1747, n:r 410) Neefs, men har sedermera tillskrifvits I. v. Nikkelen. Möjligen har *Teniers d. y.* målat figurerna.

van der Neer, Aart (Aernout). Holländsk.

F. i Amsterdam 1603, † der 1677. Verksam i Amsterdam. — Porträtt- men i synnerhet landskapsmålare; målade hälst månskens-, strand- och vinterstycken.

537. Holländskt flodlandskap i månsken. Fullmånen står bland gråa moln midt öfver den dunkla stranden till v., på hvilken synas hus och träd samt, längst bort, två torn; på h. stranden en väderqvarn. På den lugna vattenytan ligger en fiskarbåt med sina två segel utbredda, en karl ror en liten båt. I fgr. draga fiskare nät från en mindre båt, som är förtöjd vid stranden. — Sign. t. h.

T. 0,47; 0,56. — Inventar. 1816.

van der Neer, Eglon Hendrik. Holländsk.

F. i Amsterdam 1643, † i Düsseldorf 1703. Son och lärjunge till Aart v. d. Neer. Vistades en kortare tid i sin ungdom uti Frankrike, sedan i Rotterdam (1663—79), Amsterdam, Bryssel och Düsseldorf; kanske också i Haag, i hvars Lukas-gille han intogs 1670. Var Adriaan van der Werffs lärare. — Genremålare; målade äfven porträtt samt landskap.

538. En gosse och en flicka skjuta foglar med ett blåsrör. Han sigtar upp i en stor ek åt v. Framför honom står en flicka, elegant klädd, i en gul klädning, öppen i barmen. Hon ser upp i trädet; i sin v. hand håller hon sin kamrats röda barett med hvita plymer. Med h. handen visar hon på två redan skjutna kramsfoglar (flugsnappare), som ligga på marken. — Sign. t. v. nertill, bredvid ekstammen, och dat. *1664.*

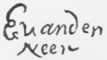

T. 0,26; 0,20. — Lovisa Ulrika. — Samma komposition, signerad och dat. 1690, lär ha funnits i grefve von Rederns samling i Berlin (Sander, I, 87). Ett motstycke till vår är n:r 617 i Braunschweig (kat. 1883). Vår tafla är ett ungdomsarbete, hvars glatta behandling synes vittna om fransk inflytelse.

(de) Netter (Neter), Laurence. Holländsk.

Verksam omkring 1638. Man känner ingenting vidare om honom. Hans taflor visa honom som en obetydlig efterföljare till A. Palamedes. Vår tafla är den enda kända, som bär datum.

540. Spelparti. En officer, i grå filthatt med hvit plym, nedliggande spetskrage, kyller med blågrönt lifskärp och höga gula stöflar med sporrar, sitter vid ett bord, som är täckt af en grön duk; midt emot sitter en ung, elegant dam i röd sidenklädning med spetsar. Officern visar fram ruterkung, som hon tar öfver med esset. Bakom bordet står en annan ung dam, klädd i violett. Tom, grå vägg. — Sign. t. v.

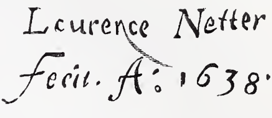

T. 0,19; 0,25. — v. Engeström. — Jfr W. Bode: Studien zur Geschichte der holländischen Malerei, sid. 164. Den andra kända taflan af Netter, tillhörig herr V. de Stuers i Haag, ehuru ej häller den betydande, är dock något bättre och målad i djupare ton.

van Nikkelen (Nickele), Isaak. Holländsk.

Blef 1660 mästare i målargillet i Haarlem, † der 1703. Verksam i Haarlem. En tid anstäld vid ett glasbruk, som tillhörde staden. — Målade kyrkointeriörer.

541. Det inre af en götisk kyrka. Kyrkan är hvitmenad med höga, träpanelade bänkar vid de främre pelarne. Man ser från norra sidoskeppet, till v., genom midtskeppet in till det södra, till h. I fgr. en man talande med en qvinna, vid främsta bänken sitter en tiggande krympling, i midtskeppet står dödgräfvaren i det öppnade golfvet och räcker ut handen mot en svartklädd man. — T. v. spår af en gammal signatur .... *van* ... *1695* (?). T. h. en nyare (falsk) signatur: *IVNIKK.*

D. (spänd på trä). 0,37; 0,43. — N:r 541—2 Lovisa Ulrika (der tillskrifna P. Neefs). — Den framstälda kyrkan är troligen den stora kyrkan i Haarlem; jfr v. Nikkelens interiör af samma kyrka i Bryssel (kat. 1882 n:r 366). Till målningssättet likna våra n:r 541—42 såväl denna bild som andra af honom, t. ex. n:r 834 och 835 (dat. 1693) i Braunschweig (kat. 1883).

542. Det inre af en götisk kyrka. Motstycke till n:r 541. Samma kyrka. Man ser åt h. södra sidoskeppet framåt. Flere figurer; i fgr. en qvinna, som leder ett barn, två hundar. Till v. ser man i midtskeppet predikstolen, af trä likasom de omgifvande höga bänkarne; öfver predikstolen ett tak, krönt af ett litet tempel med blå kupol. Längre

bort i midtskeppet synes en skymt af en högt sittande liten orgel.

D. (spänd på trä). 0,37; 0,43. — Se n:r 541.

Nogari, Giuseppe. Italiensk (Venedig).

F. i Venedig 1699, † der 1763. Lärjunge till J. B. Pittoni och A. Balæstra. Verksam i Turin och förnämligast i Venedig, för hvars akademi han var direktör. — Figurmålare. Målade stora kyrkotaflor o. s. v., men var i synnerhet omtyckt för sina »karakters-hufvud i flamsk smak».

112. Porträtt af en äldre man. Bröstbild, en face; i yfvigt, gråaktigt hår och skägg. Han håller upp h. handen, stödd på en bok; å bokens rygg står: I. N / F. 3. Stark dager faller på ansigtets öfre del och h. handens finger, under det allt öfrigt är höljdt i djup skugga.

D. 0,545; 0,44. — Lovisa Ulrika. Gustaf III.

114. Porträtt af en ung qvinna. Bröstbild; framåtlutad med hufvudet något på sned, ser hon ut på åskådaren med en halft leende min, i h. handen, som hvilar å ett bröstvärn, håller hon två rotfrukter. Tillbakastruket, mörkt hår; svart klädning, öppen i halsen med åt sidorna utbredd linning. Mörk bgr.

D. 0,53; 0,435. — Lovisa Ulrika. Gustaf III.

115. Porträtt af en flicka. Bröstbild. Hela bilden eger syskontycke med n:r 114, men modellen är något yngre, mera leende, mera öppen i barmen och målad i en brunaktig ton; hon hvilar h. armen å ett bord och pekar med pekfingret utåt. I mörkbrun klädning. Mörk bgr.

D. 0,535; 0,44. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Bakpå skrifvet: »*Peint par Noghari à Venise l'année 1746*».

Nonnotte, Donat. Fransk.

F. i Besançon 1708, † i Lyon 1785. Lärjunge i Paris till Fr. Le Moine. Ledamot af akademien 1741. Verksam i Paris — utstälde på salongen 1741—65 —, senare i Lyon, direktör för dess konstskola (omkr. 1769), som han grundlagt. — Porträttmålare.

1070. Porträtt af fröken Charlotta Fredrika Sparre, klädd som vestal. Half figur, vänd halft åt h., hufvudet en face, blicken mot åskådaren. Den unga damen håller med bägge händerna framför sig en brinnande, antik lampa. I gråhvit klädning med en slöja af samma tyg, dragen

öfver hufvudet och med en diamant hopfäst öfver bröstet. Mörkt, löst hängande hår, bar hals, armband af äkta perlor.

D. 0,81; 0,66. — Inköpt 1869. Tillhört K. G. Tessin (redan 1741, då den af honom hemsändes från Paris). — Repetition af n:r 803 på Gripsholm, som är signerad *Nonotte 1741* och skänkt till Gripsholm af grefvinnan Augusta Löwenhjelm, dotter till Charl. Fredrika Sparre i hennes gifte (1748) med sedermera excellensen, grefve Karl Reinhold Fersen. Fröken Sparre, befryndad med K. G. Tessin, var honom och hans grefvinna följaktig under deras vistelse i Paris 1739—42; hon var född 1719, blef 1745 hoffröken hos Lovisa Ulrika, sedermera öfverhofmästarinna, † 1795. Ett annat porträtt af henne se N.-M. n:r 1313, A. Pesne.

860. Ung qvinna med två turturdufvor (allegori öfver den äktenskapliga kärleken). Half figur, stående i profil åt v.; hon trycker mot sitt bröst en brunspräcklig ringdufva, hvars make sitter på hennes pekfinger. I h. handen håller hon ett slags tallrik. Helhvit drägt med hvit bindel i håret. I bgr. till v. en kolonn med en relief på postamentet. — I målad oval.

D. 0,87; 0,655. — K. G. Tessin (af honom hemsänd 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Tessins förteckning kallar den »L'amour conjugal, kopierad efter De Troyes»; förteckningen 1760: »kopierad af Nonotte efter den unge De Troy», hvarmed förmodligen afses *Jean François de Troy*, f. i Paris 1679, † i Rom 1752.

Nooms, Reinier (Remigius), kallad Zeeman. Holländsk.

F. i Amsterdam omkr. 1612. Lefde ännu 1664 (dat. tafla hos P. v. Semenow i Petersburg). Synes hafva gjort vidsträckta resor till sjös och äfven till lands. Vistades omkr. 1650 i Paris. Uppgifves hafva arbetat en tid i Berlin. Hufvudsakligen verksam i Amsterdam. — Målade och raderade sjöstycken. På sina taflor signerade han alltid »Zeeman», »Nooms» blott på några raderingar.

544. Holländskt skeppsvarf. I fgr. låg strand, arbetare hålla på att såga stockar. Ett stycke ut i det lugna vattnet till h. ligger en tremastare med ett par segel uppe, stor holländsk vimpel på främre masten och dylik flagga på den bakre; en segelbåt ligger bredvid. Till v. två tremastare med intagna segel, ett stycke längre ut en tvåmastare bredvid ett hus. — Sign. t. h.

D. 0,38; 0,40. — Lovisa Ulrika.

547. Holländska fartyg under reparation. En tremastare ligger i den lugna sjön i fgr., dess höga bakstam

med röd flagga är vänd åt åskådaren. Bredvid ligger en annan tremastare, aftacklad och vänd på sidan för att kölhalas; timmermännen arbeta på en flotte bredvid. Till h. fartyg, flere under segel. I fgr. en roddbåt med fem karlar, bland hvilka en rödklädd. I bgr. till v. skymtar en stad på andra sidan vattnet. — Sign. t. v., å det fullriggade skeppets holländska toppflagga, såsom n:r 544: *R. Zeeman.*

D. 0,34; 0,32. — Holterman-Wahrendorff.

Nyts (Neyts), Gillis (Aegidius). Flamsk. — Tillskrifven.

F. omkr. 1617 i Antwerpen, † der 1687. Blef 1647 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Verksam i denna stad. Målade under sin senare tid landskap i Orizzontes art. — Landskapsmålare, men mest känd som raderare och tecknare.

1167. Flodlandskap. Floden går mellan sanka stränder rakt in åt bgr., der segelbåtar och ett stort kyrktorn synas. I fgr. till v. en dragbåt, en roddbåt far tvärs öfver vattnet från v.; till h. en låghvälfd stenbro, på hvilken en gubbe och en gosse gå, der bakom hyddor i en löfdunge, några stora träd gå ända ner till vattnet. Öfvervägande grön ton. — Sign. t. h. (något otydligt).

T. 0,53; 0,92. — Inköpt 1873. — Ett ungdomsarbete och den tidigast daterade bland de få kända målningarna af honom, — *om* det är måladt af Nyts, hvilket är tvifvelaktigt. Bilden erinrar aflägset om v. Goijens art.

(van) Ochtervelt (kallas också, fast orätt, **Uchtervelt), Jacob.** Holländsk.

Troligen född i Rotterdam, † före 1710. Verksam i Rotterdam, omtalas der 1665—72; ledamot af dess Lukas-gille, 1667 föreslagen till gillets »hoofdman». Förekommer 1674 i Amsterdam. Uppgifves vara lärjunge till Fr. Mieris d. ä. Hans arbeten visa inflytelse af Terborch och G. Metsu. — Genre- och porträttmålare.

657. Toaletten. Knästycke. En ung dam i ljusrödt snibblif och citrongul atlaskjol sitter, vänd åt v., framför spegeln med händerna i skötet, medan kammarjungfrun, till h., står och fäster en brokig bandrosett i hennes gråpudrade och lockade hår. Till h. i fgr. ett rödt juvelskrin på bordet, som är täckt af en duk i samma färg. Dagern faller uppifrån v. I den dunkla bgr. till v. står en annan tjenarinna. — Å spegelbordet, t. v., en oläslig (förfalskad) signatur samt dat. *1660.*

D. 0,35; 0,33. — Inventar. 1816. — Tillskrifves der G. Terborch. Har påtagliga likheter med n:r 231 i Rotterdam (kat. 1883), n:r 891 i Eremitaget (kat. 1870) m. fl. andra arbeten af Ochtervelt.

658. Sällskap med en dansande hund. Ini ett rum står en ung dam, i helhvit, broderad atlasklädning, framför ett bord med orientalisk duk; hon vänder sig leende och med en talande åtbörd åt h. till den unge mannen, med långt, mörklockigt hår och en lackröd kappa öfver axeln, hvilken sitter och spelar på en lira, leende åt den lilla bruna och hvita hunden, som dansar på bakbenen å golfvet i fgr. Bakom kavaljeren står en annan ung dam, spelande luta. Dagern faller uppifrån v.

D. 0,92; 0,75. — Lovisa Ulrika. Inköpt ur Fonspertuis' saml. (Gersaints katalog, Paris 1748, n:r 392) för 300 livres. — Tillskrefs der G. Terborch. För Ochtervelt talar jämförelsen särskildt med hans arbeten i Rotterdam och Eremitaget (jfr t. ex. qvinnotypen i Rotterdam n:r 231 [kat. 1883]).

688. Sällskap, gycklande med en insomnad officer. Rum med hvita väggar och på fondväggen en karta. Officern, i kyller och bröstharnesk, sitter på en stol åt v., med ryggen åt matbordet, insomnad efter måltiden. Till v. ligger en dam (gulklädd) på knä framför honom och håller upp en spegel; en annan dam, i citrongult lif och blå kjol, står vid hans sida och håller i några hårstrån på hans brunlockiga hufvud, under det att en yngre herre, till h., sätter en trumpet för hans öra, färdig att blåsa till. I bgr. ett par, som kysses. Dagern faller uppifrån v.

D. 0,83; 0,66. — Gustaf III. — Kallas der »Holländsk skola». Har senare tillskrifvits J. Voorhout. För Ochtervelt tala särskildt n:r 509 i Berlin (kat. 1883) och n:r 890 (dat. 1669) i Eremitaget (kat. 1870). Ett motstycke till vår tafla eges af svensk-norske ministern Due i Petersburg; der är det den yngre officern som sofver och den äldre som trumpetar; den är sign. *I. V. O.* (Jacob van Ochtervelt?). Vår n:r 688 har äfven vissa likheter (typerna och den gråaktiga färgtonen) med det musicerande sällskapet n:r 593 i Braunschweig (kat. 1883), som der tillskrifves J. B. Weenix(!)!

Okänd mästare omkr. 1611; troligen nederländare.

911. Porträtt af Fredrik II af Danmark och hans drottning Sofia (af Mecklenburg). Hela figurer, stå framför ett bord med röd duk. Konungen, en face, ser något åt h., håller v. handen i sidan och i den h. kommandostafven mot höften; i mörkt harnesk, pipkrage, rödt och gult axelskärp med spetsuddar. Drottningen halft åt v., med händerna knäppta; i svart drägt med styfkjortel, hvit mössa, stor pipkrage, och gyllene halskedja, som hänger ned i lång ögla på lifvet och midt på bröstet har ett *S*

och ett *F* hopslingade. Svart bgr., grönt draperi, uppfästadt åt sidorna. — Upptill dat.: *Anno 1611.*

D. (spänd på trä) 0,545; 0,545. — Gripsholm (till 1865). — Denna porträtt-tafla af Kristian IV:s föräldrar är tydligen målad som motstycke till porträttet af Kristian IV sjelf och hans gemål, n:r 912, och möjligen, likasom detta senare, utförd af holländaren *J. van Dort* (se ofvan), nämligen som kopia efter ett äldre original, hvilket utförts mot slutet af Fredrik II:s lefnad. Konungen framställes här som en gammal man. Han var f. 1534, † 1588; hans gemål f. 1557, † 1631.

Okänd mästare omkr. 1600-talets midt; nederländsk-tysk skola.

914. Porträtt af Fredrik III af Danmark. Bröstbild, halft åt h. Medelålders man med krokig näsa, fylliga läppar, tjockt, mörkt, till axlarne hängande hår (peruk), små mustacher och pipskägg; ser utåt. I hermelinmantel öfver harnesket, hvilket är blåglänsande med förgyllningar. Öfver bröstet elefanterorden i blått band. — I målad oval.

T. 0,26; 0,21. — Gripsholm (till 1865). — Fredrik III f. 1609, konung 1648, † 1670. Porträttet måladt ungefär samtidigt med n:r 915, som är dateradt 1656; konungen var då 47 år gammal.

915. Porträtt af Fredrik III af Danmark. Samma ansigte som å n:r 914. Profil åt h. I hermelinfodrad purpurmantel; h. axeln fri, i blåglänsande harnesk med förgylda knappar. På blå grund, inom målad oval, som är omsluten af en blomkrans i ljusa, klara färger: törnrosor, liljor m. m. — Dat. (upptill): *1656.*

T. 0,26; 0,21. — Gripsholm (till 1864). — Se vidare n:r 914.

Okänd mästare inemot midten af 1600-talet; troligen nederländsk.

917. Porträtt af Fredrik III af Danmark. Hel figur. En 30—40 års man med yfvigt, mörkt hår, kortklippt i pannan, mustacher och pipskägg, står i ett rum under ett uppfästadt purpurdraperi på ett svart- och hvitrutigt marmorgolf, vänd halft åt h. med blicken utåt. I kyllerrock, ärmar och byxor af finrandigt, guldstickadt tyg, bred spetskrage, brokigt axelskärp, som nästan döljer elefanterorden, korta kragstöflar. Till v. står hjelmen på ett bord, hvilket är betäckt af röd duk. Till h. utsigt i ett landskap med slott.

Pergament (på trä). 0,52; 0,38. — Gripsholm (till 1864). — N:r 917 och 918 äro målade minst ett årtionde tidigare än n:r 915.

918. Porträtt af drottning Sofia Amalia af Danmark (Fredrik III:s gemål). Motstycke till n:r 917. Dam

omkring 20 år i hel figur, halft år v.; hon står i ett liknande rum som gemålen och ser utåt, håller i h. handen en blomsterkrans på ett bord med röd duk, i v. handen en solfjäder. Ljust hår, hängande i lockar på sidorna. I urringad, rödgul klädning af guldbrokad med perlstickning framtill, spetskrage vid halsen och spetsmanchetter. Till h. utsigt i ett landskap med lummiga träd vid ett vatten.

Pergament (på trä). 0,52; 0,38. — Gripsholm (till 1864). — Drottningen var en prinsessa af Braunschweig, f. 1624, † 1685.

Orbetto, se **Turchi.**

Orizzonte, se **v. Bloemen, J. F.**

Orsi, Lelio, kallad **Lelio da Novellara.** Italiensk (Lombardisk skola). — Kopia efter(?).

F. i Reggio 1510/11, † i Novellara 1587. Utbildad under Correggios inflytande. Verksam i Reggio och Novellara. — Figurmålare. Arkitekt.

116. Maria med Kristusbarnet i en sky. Maria sitter i skyn i starkt ljus, håller på sitt knä barnet, som är naket; det ser nedåt och lyfter upp sin h. hand. I bgr. två vingade englahufvuden på hvardera sidan.

D. 1,07; 0,915. — Troligen Gustaf III. — Har uppgifvits vara kopia efter hufvudgruppen i en tafla uti Dresden (ej i muséet).

van Ostade, Adriaan. Holländsk.

F. i Haarlem 1610, † der 1685. Lärjunge till Frans Hals. Tog senare (från 1640) inflytelse från Rembrandt. Verksam i Haarlem. — Genremålare. Raderare.

552. Drickande och rökande bönder. Tre karlar inne i en stuga; de sitta nära spisen kring en tunna, på hvilken ligga pipor och tobak. Den främste, med ryggen utåt, i violett jacka och röd mössa, sträcker ut v. benet och lyfter sitt ölglas. En annan lutar v. armen mot tunnan och röker leende sin pipa. Den tredje sitter på en hög bänk framför dörren med h. handen stucken innanför jackan. Ett pappersplakat sitter bredvid dörren på fondväggen. — Sign. t. h.

T. 0,21; 0,18. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Samma lätta behandling och samma varma guld-ton som t. ex. i interiören n:r 86 i La Caze-samlingen (dat. 1641. Kat. 1883).

550. Bondfamilj vid spisen. Stort rum, högt i tak; spisen till h. En bondhustru i röd kjol sitter i midten, vid hennes knän står en liten flicka, sjelf vänder hon sig om åt v., der en flicka och en pojke slåss om en mjölkskål. Närmare spisen tre bönder, af hvilka en, närmast i fgr., med ryggen mot åskådaren, just reser sig från stolen. I bgr. går en karl mot den öppnade porten, genom hvilken man ser ut i ett grönt landskap. — Sign. t. v.

T. 0,46; 0,39. — Inventar. 1816. — Ett motstycke till n:r 550 är n:r 761 i Schwerin från samma år. Nästan samma interiör i raderingen n:r 46 i Bartsch. I samma färgrika art jfr bilder i Amsterdam, National Gallery, Dorchester-, Bridgewater-samlingarna m. fl., daterade på 1660- och ett stycke in på 1670-talet.

551. Advokat vid sitt arbetsbord. Knästycke. Den gamle mannen, i svart, toppig filthalt, svart rock och brungrå kappa, sitter halft åt h., formerande sin penna. Under v. armbågen på bordet ligger skrifna papper, på bordet står vidare bläckhornet med penna uti, bredvid ligga pergamentsbref med hängande sigill, en lackstång och pennor. Ett mörkt förhänge, draget något åt h., döljer till en del den ljusgråa väggen och en hylla med böcker. — Sign. t. h. å ett papper och dat. *1664*.

T. 0,23; 0,19. — Lovisa Ulrika; inköpt ur Tersmittens kabinett. Gustaf III. Bakpå ramen skifvet med bläck: »Pour le prince Frédéric». — Figuren förekommer flere gånger hos Ostade; i Schwerin n:r 763 (kat. 1882) är samma modell kostymerad som bonde. Största likheten eger vår tafla med den odaterade n:r 246 (kat. 1883) i Boymans' museum i Rotterdam, der dock en större del af rummet synes.

548. Gumma, hållande ett krus. Bröstbild, halft åt h. Gumman, i svart lif, bruna ärmar, linnekrage, på hufvudet hvit duk, håller framför bröstet med bägge händerna ett grönt, glaseradt krus; ser utåt med halft leende min, öppen mun. Ljusgrå bgr. — Sign. t. v.

T. 0,16; 0,14. — N:r 548 och 549 ur de la Roques saml. (Gersaints katalog n:r 38. Paris 1745). Adolf Fredrik. Gustaf III. — Samma figurer som i n:r 548, 549 förekomma ofta hos v. Ostade. Se t. ex. n:r 114 i van der Hoops saml. (dat. 1642. Kat. 1885), n:r 948, 949 i Eremitaget (dat. 1645. Kat. 1870), n:r 401 i Kassel (dat. 1659. Kat:s 4:de upplaga), n:r 954 i Eremitaget (dat. 1667), n:r 203 i Bridgewater (dat. 1667. Kat. 1851), n:r 375 i Louvren (dat. 1668. Kat. 1885), n:r 105 i Haag (dat. 1673. Kat. 1883), n:r 399 i Kassel (dat. 1676), n:r 73 och 152 i Dulwich (Kat. 1880) samt en tafla i Bath-house, de tre sista likasom våra n:r 548, 549 härstammande från v. Ostades senare tid.

549. Bonde, läsande en tidning. Motstycke till n:r 548. En mörklagd, medelålders man, i bröstbild åt v., med kort, svart hår och mustacher, klädd i toppig, mörkbrun filthatt samt mörkbrun rock. Han håller framför sig det lilla tvåspaltiga tidningsbladet med bägge händerna. Ljusgrå bgr. — Sign. t. v.

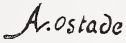

T. 0,16; 0,14. — Se n:r 548. Samma modell som Skolmästaren i den bekanta raderingen (Bartsch n:r 17).

554. Qvinnohufvud. Knappt bröstbild, halft åt v.; hon vänder hufvudet åt h. och ser nedåt. Äldre bondqvinna i slät, hvit mössa, tillbakastruket, mörkt hår; svart klädning och stor hvit linnekrage med tofs i hvardera snibben framtill. Ljusgrå bgr.

T. 0,10; 0,08. — Holterman-Wahrendorff. — Från mästarens senare tid.

van Ostade, Adriaan. Hans skola.

555. Drickande bondfolk. Åtta personer, samlade i en stuga kring ett bord, bland dem två äldre qvinnor. Den ena af dessa, med ett slags uddig krona kring den svarta hatten, håller på att tömma en stor ölstånka under de andras gamman. Vid hennes sida står en karl i gul rock och ser på, med händerna på ryggen, hvilken han vänder åt åskådaren. Till h. bakom hennes stol, står ett barn vid en tunna. I bgr. till v. kommer en krokryggig karl in genom dörren.

T. 0,24; 0,35. — Inventar. 1816. — N:r 555 och 556 tillskrefvos der Isack van Ostade. Äro ej målade af denne utan af någon mindre sjelfständig artist bland Adriaans efterföljare.

556. Blindbock i en bondstuga. Motstycke till n:r 555. Sju äldre och yngre bönder i rummet. Blindbocken står till h. i fgr. med utbredda armar; en bonde, i blekblå jacka, kryper på knä och fattar honom i h. foten. I bgr. sitter en gumma vid spisen, och en karl står utanför dörren och tittar in genom den öppna dörrluckan. — Otydlig sign. t. v., dat. *1646*.

T. 0,24; 0,35. — Se n:r 555.

van Ostade, Isack. Holländsk.

F. i Haarlem 1621, † der 1649. Lärjunge till sin äldre bror Adriaan. Verksam i Haarlem. — Genre, landskap.

557. Gosse med fjädrar i mössan. Bröstbild nästan en face. Han ser rätt ut med halföppen, leende mun; det

bruna håret hänger i lösa testar ner i pannan och på sidorna. I en något trasig drägt: toppig mössa med mörka fjädrar, nerliggande spetskrage, gråbrun jacka, framtill ihophållen af en ögla. — Sign. t. h. (inristadt i grunden).

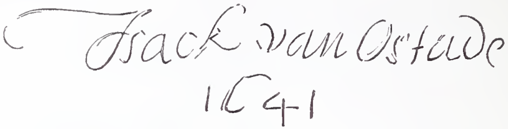

T. 0,26; 0,23. — Tonnemans kabinett. Lovisa Ulrika. Gustaf III.

van Ostade, Isack. I hans art.

1109. Interiör. Midt i det stora, ödsliga rummet reser sig en stolpe, som stödjer det höga taket, hvilket sluttar åt h. Vid stolpens fot sitter, med ryggen åt åskådaren, en man i grå lifrock, bakom hans rygg ligga en stor halmhatt, stora vedträd m. m. Detta midtparti belyses af det från h. genom en lucka på väggen infallande dagsljuset. Längre bort en karl och en qvinna. Gulgrå dager.

T. 0,38; 0,54. — Inköpt från frih. H. Bennet 1870. — Rummet påminner om Isack van Ostades interiör n:r 403 i Lille (dat. 1645, kat. 1875), som dock är målad i en vaporös guldgul färg, ej som vår i gråaktig silfverton.

Oudendijck, Evert. Holländsk.

Sannolikt en Haarlem-artist, verksam omkring 1648. Far och lärare till landskapsmålaren Adriaan Oudendijck. — Genremålare; har målat interiörer. Vår tafla är ett försök i Wouwermans art.

1333. Landskap med en ryttare i samtal med en bonde. Ryttaren, en herreman i blå rock, rödt lifskärp, hatt med uppvikta brätten, kragstöflar, pekar med ridspöet åt h.; bonden står bredvid sin lastade åsna. Till v. sitter en hund; i fg. står en get. Bakom till v. en hög brunnsbyggnad framför en klippa; i bgr. till h. landskap med vatten och på andra sidan berg, byggnader. Solsken, i bgr. hvita moln. — Sign. t. h.

D. 0,41; 0,34. — Inköpt ur grosshandlaren J. Jacobsons saml. 1878.

Oudry, Jean Baptiste. Fransk.

F. i Paris 1686, † i Beauvais 1755. Lärjunge till sin far Jaques Oudry samt till N. de Largillière. Ledamot af akade-

mien 1717, professor 1743; direktör för tapisseri-fabriken i Beauvais och öfverinspektör för gobelin-fabriken. Utstälde på salongen 1737—53 och på »l'exposition de la Jeunesse» 1722—25. — Målade djurstycken, stilleben och landskap i stor mängd. Raderare.

872. Markatta med fiol, papegoja och höns. På bröstvärnet vid en kolonn i trädgården står en markatta, hållande en fiol och lyftande stråken, på marmorbordet nedanför ligga en liten säckpipa (s. k. musette) samt notblad (en dryckessång, daterad 1713). En blå papegoja till h. om markattan flaxar vredgad mot en tupp, som står och gal nedanför på marken bredvid en höna och kycklingar. Till h. i bgr. öppet landskap med vatten. — Sign. t. h.

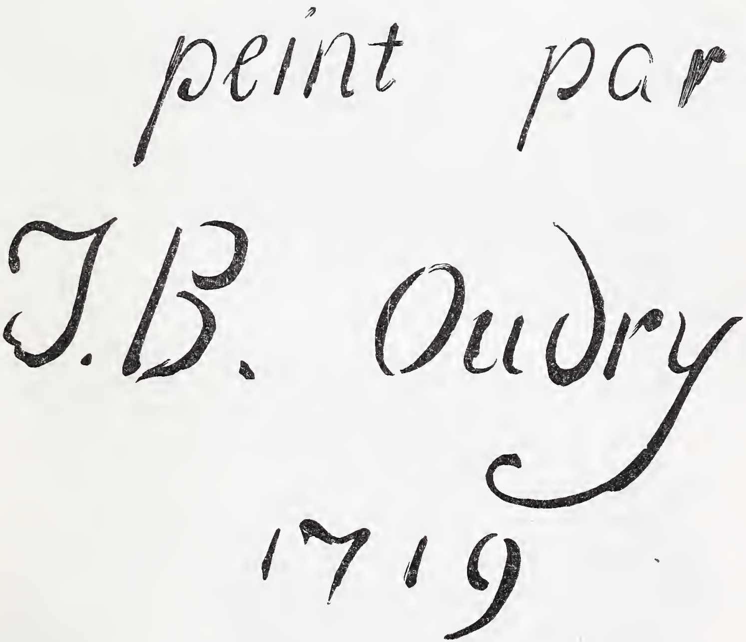

D. 1,44; 1,18. — Inventar. 1816. Varit dörrstycke å Stockholms slott. — 1735 inlemnades af K. G. Tessin till Slottsbyggnadsdeputationen en af Oudry sjelf skrifven »Mémoire et déscription des tableaux faits par Oudry, peintre ordinarie du roi, composant la meilleure partie de son cabinet, tous originaux». Denna förteckning upptager 24 n:r, värderade till 17,200 livres. 11 n:r af dem sägas hafva blifvit inköpta för kongl. slottets räkning. (Meddelande af amanuensen L. Loo-

ström.) Af dessa 11 sitta 2 sedan gammalt som dörrstycken i kongl. slottet, nämligen två hundstycken (det ena dat. 1722), och 7 hafva upptagits i N.-Musei galleri, n:r 861, 862, 865, 867, 868, 871, 872 (n:r 865, 868, 871 äro återflyttade till kongl. slottet som deposition). — N:r 872 är i ofvannämnda »Mémoire» värderad till 1,000 livres och anges såsom en framställning af »Luften» i en serie af »de fyra elementen». (N:r 865 är då »Jorden», n:r 868 »Vattnet», n:r 871 »Elden».)

867. Hjortjagt. Öppen plats i en löfskog; en hjort har störtat och ansättes af hundar, tre framifrån, tre bakifrån; en ligger på rygg sårad, två, i fgr. till v., skynda till öfver en liggande trädstam. I fgr. till h. två hundar i ett skogsvatten, den ene biter den andre i örat. Ur skogen i bgr. komma två springande. — Sign. t. v.: *J. B. Oudry 1723.*

D. 3,03; 4,35. — Stor dekorationsmålning, inköpt för Stockholms slott. — Af Oudry värderad till 2,000 livres. Se vidare n:r 872. Utstäld på »l'exposition de la Jeunesse» 1723 (äfven på salongerna 1737 och 1751 utstälde Oudry hjortjagter). Graverad af N. C. Silvestre. Träsnitt i »Histoire des Peintres».

861. Pudelhund, som tager en rördrom. Rördromen ligger på rygg i vattnet bland vassen med utbredda vingar och framsträckt näbb; pudeln, till v., biter i hans v. ben, gråhvit, kortullig med en tofs i svansändan. Mörkt landskap i bgr. — Sign. t. v.: *J. B. Oudry 1725.*

D. 0,97; 1,31. — Inventar. 1804. Beställd för Stockholms slott. — Af Oudry värderad till 300 livres. Se vidare n:r 872. Utstäld på »l'exposition de la Jeunesse» 1725.

862. Lejonet och spindeln (efter en af La Fontaines fabler). Lejonet, halfliggande, vändt åt v., med h. tassen på en blågrön tistelört, öppet gap och svansen svängd i vädret, betraktar spindeln ofvanför, som spänt sitt nät mellan tvenne grenar och deri fångat en insekt. I bgr. landskap med vilda klippor. — Sign. t. v.: *J. B. Oudry 1732.*

D. 1,89; 2,54. — Gustaf III. — Utstäld på salongen 1737. Enl. Oudrys »Mémoire» (se ofvan n:r 872) är lejonet måladt »i menageriet vid Versailles efter naturen», och taflan värderad till 1,200 livres.

870. Silfverterrin och fasan på en turkisk matta. Silfverterrinen, i rococoformer, med fat står på en upphöjning på golfvet, bredvid till h. ligger en död fasan. Nedanför till h. en kullfallen korg med skjutna harar; längst till h. i sjelfva hörnet står en annan korg, två jagtväskor ligga på locket. I bgr. står en urna framför väggen. — Sign. t. h.: *J. B. Oudry 1738.*

D. 1,20; 1,71. — Inkommen genom K. G. Tessin. Inventar. 1804. — Utstäld på salongen 1738. (Ett liknande stycke på salongen 1743.)

863. Liggande tiger i bur. Tigern ligger på marken åt h., men lyfter hufvudet åt v. och betraktar de två stora, gula hundar, som skällande sticka in hufvudena genom gallret. Till v. i fgr. en vattenbassin. — Sign. t. v. (se facsimilen här vid sidan).

D. 4,33; 1,84. — Gustaf III (förmodligen förvärfvad genom Tessin). — Utställd på salongen 1739. Modellen säkerligen tagen från Versailles' menageri.

864. Taxhund, bössa, upphängd fasan och kanin. Taxen står på gräsmarken i fgr. vänd åt åskådaren, men ser åt h. Bakom honom en gråhvit stenvägg; mot denna står lutadt ett gevär, och på en spik äro kaninen och fasanen upphängda. — Sign. t. v.: *J. B. Oudry 1740.*

D. 1,35; 1,09. — Inköpt af K. G. Tessin i Paris 1740 från målaren. Lovisa Ulrika. — Utställd på salongen 1740. Graverad af P. Aveline 1740 med tillegnan till grefvinnan Stromberg. Etsning af W. Unger i »Tidskrift för bildande konst och konstindustri» 1876.

866. Brun hund, stående för rapphöns. Mörkbrun hund med långhåriga öron (äkta spaniel) står, vänd åt h., vid foten af en tjock trädstam; i h. hörnet sitta två rapphöns i skygd af smalare trädstammar samt glesa ginstbuskar. Till h. fri himmel. — Sign. i midten:

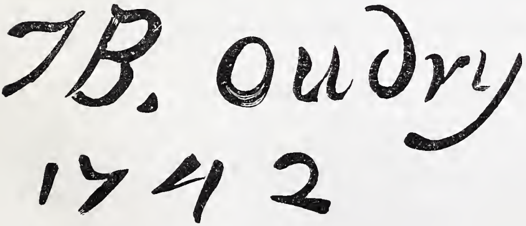

D. 0,795; 1,01. — K. G. Tessin (af honom hemsänd 1742 från Paris). Lovisa Ulrika.

Ovens, Juriaen (Jürgen). Slesvigare (Holländsk skola).

F. i Tönningen 1623, † i Frederiksstad 1678. Vistades lång tid i Holland (porträttet af holländska familjen van Goens, n:r 97 i Haarlems museum, är dat. redan 1650). Han flyttade 1657 till Amsterdam, fick der medborgarrätt och lär hafva varit lärjunge till Rembrandt; åtskilliga af hans arbeten visa ett starkt inflytande från denne. Återkallad 1663 till Slesvig af hertig Kristian Albrekt af Holstein-Gottorp, som nämnde honom till sin hofmålare; han bosatte sig nu i Frederiksstad (Slesvig). Vistades en tid i Sverige (1654 vid hofvet i Stockholm). — Figurmålare i alla arter. Raderare.

908. Konung Karl X Gustafs förmälning. Stor, mörk slottssal med läktare, sparsamt belyst af några spridda ljus. Karl X står på en upphöjning i midten vid ett altare, till h. står Hedvig Eleonora; ärkebiskopen står nedanför, läsande ur handboken, en hofman lyser honom med ett ljus. En mängd herrar och damer. I fgr. går en neger, bärande en röd mantel. I luften sväfva englar bland ljusa skyar. — Sign.

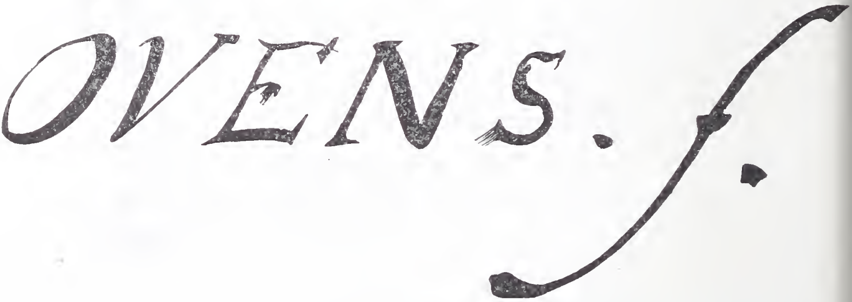

D. 2,12; 3,06. — Af gammalt på Drottningholm; derifrån flyttad 1865. — Graverad (i aqua-forte) af Cornel. de Visscher med påskrift: *Georgius Ovens sic ipsum coronationis actum præsens adumbravit.* Förmälningen egde rum på Stockholms slott d. 24 Oktober 1654. På Drottningholm finnes motstycket: Hedvig Eleonoras kröning, äfven det grav. af de Visscher.

Palamedesz., Antonis, kallad **Stevaerts.** Holländsk. — Hans skola.

F. i Delft 1600—1, † der 1673—4. Utbildad under inflytelse af Mierevelt och Frans Hals. 1621 mästare i Delfts Lukas-gille, i hvars styrelse han flere gånger under tiden 1645—73 var medlem. — Genre- och porträttmålare.

559. Dryckeslag. Vid ett bord, täckt med violett duk, befinna sig två par. Den ene kavaljern, en tjock herre,

barhufvad, i ljusviolett drägt med kragstöflar, sitter med kritpipan i handen och fattar med den andra i damens förkläde, i det han blåser ut tobaksröken mot henne; hon gör en afvärjande åtbörd. En vindthund står bredvid. Längre bort sitter det andra paret, han med ryggen åt åskådaren. Till h. spisen. I bgr. till v. skrifver en qvinna med krita räkningen på en tafla å väggen.

T. 0,24; 0,34. — Holterman-Wahrendorff. — Målaren är en mindre betydande förmåga bland de många holländske genremålare, som mer eller mindre direkt tagit intryck af bröderna Hals och som skildra scener ur det galanta militärlifvet på 30-åriga krigets tid.

560. Dryckeslag. Motstycke till n:r 559. I fgr. står en kavaljer i kyller och kragstöflar, höjande sitt spetsiga vinglas för en framför honom sittande dam, som är klädd i gul klädning med spetsar; en annan kavaljer fattar hennes hand. Ett stycke bort åt v. står en stor, täckt säng; framför den ett par, han med hatten på. Till h. inåt rummet står en tjenare och häller vin i en pokal ur en kanna. På fondväggen hänger en karta, på hvilken ett stort lejon är afbildadt.

T. 0,24; 0,35. — Se n:r 559.

Panini, Giovanni Paolo (Giampolo). Italiensk (Romersk skola).

F. i Piacenza 1695, † i Rom 1768. Lärjunge till Andrea Lucatelli och Benedetto Luti i Rom. 1732 ledamot af akademien i Paris. Der verksam någon tid, men förnämligast i Rom. — Arkitekturmålare.

119. Tempelruiner och figurer. I fgr. till h. ruiner af ett tempel med refflade komposita-kolonner, der inne står en draperad gudinnestod på sockel; längre bort åt v. flere ruiner. I fgr. till h., på den främre ruinens trappsteg, sitta en qvinna och två barn, två män gå åt v.; vid templet i mellanplanet två qvinnor i samtal, en i gul mantel, den andra i blå.

D. 0,645; 0,495. — Martelli.

120. Tempelruiner och figurer. Motstycke till n:r 119. I fgr. till v. en portik med refflade komposita-kolonner, halft i skuggan; längre bort åt h. flere ruiner, den närmaste har orefflade joniska kolonner. I fgr. står på templets fotsteg en ung, hvitklädd qvinna med ett barn, vid hennes fötter sitter en ung man, läsande i en bok; i mellanplanet

två krigare i hjelm och full rustning, blåa mantlar; i bgr. två ryttare.

D. 0,65; 0,49. — Martelli.

Parrocel, Charles. Fransk.

F. i Paris 1688, † der 1752. Son till bataljmålaren Joseph Parrocel. Lärjunge till Charles de Lafosse. Ledamot af akad. 1721, professor 1745. Efter en studietid i Italien verksam i Frankrike (från 1721); mottog flere beställningar af Ludvig XV. Utstälde på salongen 1737—46. — Bataljmålare. Raderare.

904. Grupp af kavalleri-officerare. I fgr. två officerare i samtal; den ene med ryggen åt åskådaren, i filthatt och rödt axelskärp, den andre, i hel rustning, pekar med värjan åt v.; bakom dem synes en yngre man på hvit häst. Längre bort flere ryttare, en framsprängande trumpetare; till v. i bgr. drabbning.

D. 0,28; 0,395. — Torde hafva inkommit genom K. G. Tessin. Gustaf III (troligen). Drottningholm (till 1865). — Tillskrifves af Fredenheim åt Charles Parrocel.

Parrocel, Pierre. Fransk.

F. i Avignon 1670, † i Paris 1739. Son till Louis Parrocel. Lärjunge till sin farbror Joseph Parrocel (Charles' far). I Rom lärjunge till C. Maratta. Efter studietiden i Italien mestadels verksam i södra Frankrike. Agréé i akademien 1730. — Målade mest bibliska bilder. Gravör.

873. Ung qvinna, läsande vid en spis. Enkelt boningsrum. Hon sitter vid ett bord, vänd åt h. halft bortåt, framför spisen, der brasan brinner. Vänder ryggen åt fönstret, till v., samt till sitt lilla barn, som står barbent och leker på golfvet till v. i fgr. — Sign. till h.

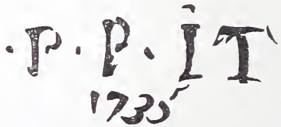

D. 0,365; 0,45. — Inköpt genom K. G. Tessin till Lovisa Ulrikas saml. Drottningholm (till 1865).

Pater, Jean Baptiste Joseph. Fransk.

F. i Valenciennes 1695, † i Paris 1736. Lärjunge först till sin far, skulptören Antoine Joseph Pater, sedan till Watteau. Ledamot i akad. 1728. — »Peintre des fêtes galantes.»

874. Badande sällskap i en park. Vid foten af en halfrund fantasibyggnad med nischer, pilastrar och balustrad ligger en liten damm, hvars vatten kommer från en skulpterad fontän. 11 damer och 3 herrar äro samlade der;

några af damerna bada, andra kläda på sig. En herre och en dam gå på stranden till h., ett annat par står vid fontänen i midten. Den tredje herrn tilltalar en dam i fgr. till v. Till v. utsigt i ett öppet landskap i bgr.

D. 0,495; 0,595. — Inköpt genom K. G. Tessin till Lovisa Ulrikas saml. Drottningholm (till 1865). — Ungefär samma komposition i en något större tafla af Pater i Hertford House (London). En badscen af Pater i samma art finnes i Sans-Souci; en annan i muséet i Angers. Teckningssamlingen i Louvren eger af Pater en »baigneuse».

Pedrini, Giovanni (Ricci?). Italiensk (Milano-skola). — Tillskrifven.

Lärjunge eller efterföljare till Leonardo da Vinci. Verksam i Milano omkr. 1520—50. — Figurmålare.

121. Fortuna. Hel figur. Den unga qvinnan, naken till midjan, med fladdrande, mörklockigt hår och utspända, mörka vingar, sitter grensle på ett hjul, som rullar i rymden åt h.; hon ser åt v., ur den lyftade h. handen låter hon falla en krona och spira, ur den v. handen släpper hon ut små pilspetsar. Öfver kroppens nedre del ligger en fladdrande, röd mantel.

T. 0,855; 0,50. — Inventar. 1861; inköpt 1857 från P. W. Grubb. — Der tillskrifven »Domenico Pedrini», senare Giovanni P. Taflan är målad efter en handteckning af *Michel Angelo* i Uffizierna i Florens (Weigel, sid. 400; Alinari, serie I, 74), som är graverad af Davido Testi i Florens 1849. Målningssättet i taflan erinrar om sådana artister på 1500-talet som Luca de Longhi (jfr n:r 88 i Eremitaget; kat. 1869) och Francesco Rossi de' Salviati (jfr n:r 652 i National Gallery; kat. 1885). Taflan är i vissa detaljer mera utförd än handteckningen, t. ex. vingarna, samt större än denna: på handteckningen saknas t. ex. händerna.

Peeters, Bonaventura (I). Flamsk.

F. i Antwerpen 1614, † 1652 i granskapet af Antwerpen. Bror till Gillis och Jan. Allt ifrån 1634 mästare i Lukasgillet i denna stad. Verksam i Antwerpen och dess grannskap. Daterade arbeten 1634—52. — Landskaps- och sjömålare. Äfven raderare.

561. Orientalisk hamn vid hafvet. I fgr. till v. stå flere män på en mur i brokiga drägter med turbaner; varor forslas utför en stege ned i en roddbåt; till h. på en klippa ett förfallet rundtorn med uthängd röd flagga. I mellanplanet i det lugna vattnet en större segelbåt med intagna segel och tältadt däck. Längre utåt hafvet andra fartyg. — Sign. t. v., å muren.

T. 0,33; 0,44. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Taflan är ett af mästarens mindre betydande stycken, i samma art (och med samma signatur) som n:r 1182 i Eremitaget (kat. 1870).

Pepyn, Marten. Flamsk.

F. i Antwerpen 1575, † der 1643. 1600 ledamot i stadens Lukas-gille. Verksam i Antwerpen. Ehuru samtidig med Rubens tog han endast ringa inflytelse från honom. Stod i högt anseende på sin tid. Hans arbeten numera rätt sällsynta. — Bibliska målningar.

1098. Simeon i templet. Simeon står, till v., vänd åt h. och håller Kristusbarnet på en hvit duk framför sig, i det han andäktigt blickar uppåt, der solen strålar midt i en krans af små englar. Till h. knäböjer Maria med knäppta händer, bredvid henne till h. står Josef. I fgr. till v. sitter Hanna, seende utåt och pekande bakåt på midtgruppen. Flere personer. I bgr. utsigt genom en öppen portal ut i det fria. — Sign. på en bok t. v.

T. 1,71; 1,28. — Köpt från generalen Silfverstolpe för 1,500 kr. 1870.

Pesarese, se **Cantarini.**

Pesne, Antoine. Fransk.

F. i Paris 1683, † i Berlin 1757. Lärjunge i Paris till sin far Thomas Pesne och Charles de la Fosse. Efter en studieresa i Italien förnämligast verksam i Berlin; blef der hofmålare 1711. — Som porträttmålare högt ansedd och flitigt använd; äfven »historie»målare.

1313. Porträtt af fröken Charlotta Fredrika Sparre. Ung dam i half figur, åt v., ser utåt. Klädd såsom La Folie med en marotte i h. hand och bjellror på klädningen. Tätt åtsittande och starkt urringadt klädningslif af silfvertyg med en liten krage vid bröstet af rödt tyg, kantad med blått rysch; på det hvitpudrade håret en liten röd spetsmössa, knuten om halsen. Skizzerad landskapsbakgrund.

D. 0,80; 0,66. — Inköpt 1876 på auktion efter grefve A. G. Oxenstjerna. — Skrifvet i bläck bakpå: *Peint à Berlin par Ant. Pesne 1744.* Fröken Sparre var 1744 25 år gammal; se om henne ofvan n:r 1070, Nonnotte. — Af Pesne finnes på Gripsholm ett antal, delvis förträffliga, porträtt af medlemmar i den preussiska konungafamiljen m. fl. samtida furstar.

Piazzetta (Piazetta), Giovanni Battista. Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Venedig 1682(3), † 1754. Lärjunge till sin far, bildhuggaren Jakob Piazzetta samt till målaren Molinari, men hufvudsakligen utbildad genom studiet af först Carraccierna sedan Guercino. Verksam i Venedig. — Målade dels stora kyrkomålningar, dels bröstbilder och hufvuden i samma art som efterföljande n:r.

122. Sofvande nunna. Bröstbild, i profil. Ung qvinna, som ligger tillbakalutad, i hvit kåpa med mörk kapuschong; v. handen hvilar på bröstet och håller ett radband. Klar himmel till bgr. Skarp dager.

D. 0,46; 0,375. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — Har kallats den hel. Cecilia. Lär vara graverad af F. X. Jungwirth bland de inemot 80 dylika hufvud, som denne graverat efter Piazzetta.

123. Bedjande gubbe. Bröstbild, profil åt v. Gammal man med kort, hvitt hår och skägg; i brunaktig, stickad kåpa, som ej sluter tätt kring halsen; han knäpper händerna framför sig öfver en uppslagen bok. Skarp dager uppifrån v. Mörk bgr.

D. 0,475; 0,385. — Adolf Fredrik. Gustaf III.

Pijnacker (Pinacker), Adam. Holländsk.

F. i Pijnacker nära Delft 1621, † i Amsterdam 1673. Utbildade sig under inflytande af Jan Both. Vistades längre tid i Italien, troligen redan 1641 der; sedan verksam i Schiedam (1658) och Amsterdam. — Landskapsmålare. Raderare.

575. Vik vid en klippig kust. Lodräta bergväggar stupa ner i vattnet vid v. stranden; en bergfors bildar ett fall. I fgr. en färjebåt med en qvinna och fyra karlar uti; en af dem, en man i rödviolett rock, sitter på en kappsäck; två getter leka i det grunda vattnet vid stranden, två kor stå på det torra. I mellanplanet segelbåtar förtöjda vid h. stranden. Lugnvatten och solsken, gulvarm luft. — Sign. t. v.

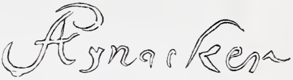

D. 1,02; 0,83. — Gustaf III. — Står nära n:r 263 i Rotterdam (kat. 1883).

576. Herdefolk och boskap i en hage. I fgr. står en yngling, i skjorta och kortbyxor, vid en bäck och dricker ur en skål, en liten gosse står bredvid; till h. en get med två kid. Något i skuggan till v. går en qvinna med kor och getter ner mot bäcken. Tämligen sparsamt med träd, men midt i fgr., något åt v., reser sig en stor ek. Blåaktig grönska. Kall ton. — Sign. t. h.

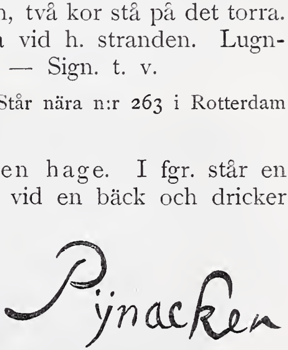

D. 0,64; 0,72. — Lovisa Ulrika.

577. Solbelyst flodlandskap med höga berg. Vattnet går inåt bgr. något åt v., i fgr. bildar det ett grundt vad med låga fall; ett herdefolk skall just öfver med boskap, han dricker ur en skål, hon sitter på en åsna. Till v. en lodrät bergvägg halft i skugga, en yngling leder en åsna på en skogsstig ner i fgr., ett stort träd står vid sidan. Hela bgr. med dess bergshöjder ligger i solrök. Varm ton. — Sign. i midten.

D. 1,01; 1,35. — Holterman-Wahrendorff.

van der Poel, Adriaan. Holländsk.

Troligen yngre bror till Egbert. 1658 mästare i Leidens Lukas-gille, 1670 i Haags. Daterade arbeten 1652 (privatsaml. i Frankfurt) —1694. — Målade i Egberts art både nattliga eldsvådor och interiörer.

565. Utanför en förfallen bondstuga. En bonde, i röd mössa och blå rock, står på lur utanför husets gafvel i skuggan och tittar fram åt husets solbelysta framsida, der en bondgumma står i dörren. Utanför hörnet hopad en mängd husgeråd och kärl, af sten, trä och metall, en liggande hund, tre ankor m. m. Längre bort till h. två karlar, hvilkas silhuetter afteckna sig mot den klara himlen. — Sign. t. v.

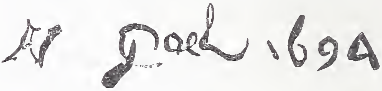

T. 0,26; 0,35. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven »Albert van Poel». Taflan är målad i samma art som åtskilliga af Egbert van der Poel: n:r 381 i Louvren (kat. 1885), n:r 417 i Lille (dat. 1659. Kat. 1875), n:r 384 i Bryssel (osign., tillskrifven Egbert. Kat. 1882), n:r 978 i Eremitaget (dat. 1647. Kat. 1870) och i samma galleri n:r 979 (dat. 1659, tillskrifven Egbert) m. fl.

van der Poel, Egbert. Holländsk.

F. i Delft 1621, † i Rotterdam 1664. Verksam i Delft (1650 mästare i dess Lukas-gille, vistades der ännu 1654), senare i Rotterdam (nämnes der 1658). Daterade bilder 1640—64). — Målade dels nattliga eldsvådor, sådana som n:r 566, dels rum- och gårds-interiörer.

566. Krigsfolk antänder en by på natten. Lågorna slå ut genom taket på en stuga i fgr., belysande en stor

hop soldater, som plundra, och längre bort andra stugor och det lilla spetsiga kyrktornet. — Sign. t. v. *E vander Poel*

K. 0,14; 0,19. — Inventar. 1816. — I alldeles samma art som n:r 825—7 i Schwerin (dat. 1658—64. Kat. 1882) m. fl.

van Poelenburgh, Cornelis. Holländsk.

F. i Utrecht 1586, † der 1667. Lärjunge till Abraham Bloemaert. Besökte Italien (Rom 1617, Florens), tog der inflytelse af Elsheimer. Vistades en tid i London (omkr. 1650). Längsta tiden verksam i Utrecht. — Målade företrädesvis landskap med mytologiska figurer, s. k. arkadiska landskap. Raderare.

569. Klipplandskap med figurer. I fgr. till h. en man, endast till en del betäckt af en röd mantel, går åt v. öfver en bäck; der till v. vid foten af en mörk klippvägg står en qvinna med lyftad arm, i blå mantel; ett stycke längre bort en man i gulgrå mantel. Borta i mellanplanet byggnader vid randen af en bergafsats. Inåt bgr. vidsträckt berglandskap. Blå himmel mellan ljusa moln. — Sign. nära midten. C P.

T. 0,20; 0,27. — J. G. Netzel.

568. Badande qvinnor i ett landskap. I fgr. till h. tre nästan nakna qvinnor på stranden af en liten bergsjö, en annan ligger simmande i vattnet. På sjöns andra sida klippor och träd, till h. en lummig bergshöjd med en byggnad på toppen. Klarblå himmel med några hvita moln till v.

T. 0,22; 0,17. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika.

van Poelenburgh, Cornelis. — Hans skola.

567. Englar uppenbara sig för den hel. Antonius. Munken står i en grotta till h. i fgr., knappt skönjbar i dunklet, och ser med förundran upp mot de sex englabarn, som sväfva ned i en ljus sky till v. nära grottans öppning. Den mörka fgr. är fyld af blågröna, storbladiga örter. I bgr. till v. står samme Antonius ute i det klippiga landskapet under den blåa himlen; han knäpper händerna om ett krucifix; bredvid honom en yngre munk.

T. 0,27; 0,46. — Troligen Adolf Fredrik och Gustaf III. — Har tillskrifvits C. v. Poelenburgh. Påminner om arbeten af *Bartolom. van Douven*. Står för öfrigt i behandlingen nära den följande n:r 1302. Bägge hafva direkta förebilder (specielt i den mörka, kalla grönskan) hos Poelenburgh, t. ex. n:r 579 i Eremitaget (kat. 1870).

1302. Den botgörande Magdalena. I en klippgrotta, som är öppen åt v., står M. i fgr. till h., nästan naken, belyst af solen; hon ser uppåt, med öppen mun, och hvilar de knäppta händerna på en uppslagen bok, som ligger jämte dödskalle och kors m. m. på en stor sten framför henne. Genom grottöppningen sväfvar en kerub ned med knutpiska och ris. I den mörka fgr. växa blå-gröna, storbladiga örter. I bgr. landskap med vattenfall.

T. 0,44; 0,33. — Inköpt 1875 från konsthandlaren Bukowski. — Erinrar om arbeten af *B. van Douven* (se t. ex. n:r 789 i Kassel. Kat. 4:de upplagan) och *Warnard van Rysen* (Kassel).

P. M. (eller **W.?**). Okänd nederländsk sjömålare. 1600-talet.

563. Hård sjö utanför nederländska kusten. Böljorna svarta med hvita kammar. Midt i fgr. en fiskarbåt, som, med holländsk flagga i aktern, kryssar bortåt med refvade segel. Längre ut till v. en tremastare, också den med holländsk flagga, länsande undan med blott ett segel (på främsta masten). Bortåt till h. skymtar den gröngråa dünen med väderqvarn och torn. — Otydligt sign. i ena flaggan: *P. M.* (eller *W.?*).

T. 0,40; 0,53. — Gustaf III. — Enligt Sander (I, 126) signerad *I. P.* Taflan har tillskrifvits *Jan Peeters*. Flaggans signatur skulle möjligen kunna angifva *Pieter Mulier* eller *P. van Loon*.

da Ponte, Giacomo, kallad **Bassano.** Italiensk (Venetiansk skola). — Hans skola eller i hans art.

F. i Bassano 1510, † der 1592. Lärjunge till sin far Francesco Bassano d. ä., vidare utbildad genom studiet af de venetianske mästarne, lärjunge till Bonifazio Veneziano. Verksam (från 1530) i Bassano. Chef för en stor atelier, hvari hans söner och andra slägtingar arbetade. — Bibliska ämnen, porträtt, landskap med kreatur.

125. Israeliternas färd genom öknen; vattenbrist. Tämligen dunkelt landskap. Fgr. är fyld af män, qvinnor och barn, som syssla bland en mängd tomma kärl; hundar och andra djur nosa i dessa efter vatten. Tält och hyddor på en öppen plats i mellanplanet. I bgr. en solljusning vid synranden.

D. 1,31; 1,85. — Adolf Fredrik (der värderad till 2,500 d. kmt). Gustaf III. — Denna likasom flere af de följande taflorna äro skolarbeten, utgörande fria kopior och variationer af några af mästarens egenhändiga kompositioner. Dylika bilder, än behandlande bibliska ämnen, än allegoriska — de 4 årstiderna, de 12 månaderna o. s. v. — finnas öfver allt i Europa i offentliga och enskilda samlingar (Kassel,

Louvren, Lille, London, Hampton Court m. fl. st.). Ännu talrikare äro gravyrerna efter dem, af Aegid., Rafael och Johann Sadeler, D. Falcini, J. van Ossenbeeck, J. van Troyen, P. Menarola m. fl.

128. Engeln förkunnar för herdarne Kristi födelse. Mörkt trakt. I fgr. de tre herdarne med boskap; en herde sitter på marken, blåsande flöjt; till h. ligger en qvinna på knä och mjölkar en ko. Uppe i skyn sväfvar engeln, omgifven af strålar. Matt ljusning öfver bergen vid horisonten.

D. 0,50; 0,41. — Inventar. 1804.

129. Herdarne tillbedja Kristusbarnet. I fgr. till v. knäböjer Maria framför barnet i krubban och lyfter ena sidan af duken, hvarpå det ligger; till h. de tre herdarne, en (i gul jacka) knäböjer, en annan (i blå rock) står och lyfter af hatten, den tredje (i röd rock) håller en oxe. I mellanplanet en tupp. I bgr. landskap med en hög bergskägla.

D. 0,815; 0,675. — Gustaf III. — Kompositionen erinrar i vissa delar om gravyrer af Jodocus Sadeler (dat. 1599) samt P. Menarola (dat. 1685) efter Giacomo Bassano; Menarolas gravyr uppger Bassanos tafla målad 1575. Samma komposition sitter som tafla (ofvan en spegel till v.) i Watteaus framställning af Gersaints konsthandel i Paris; se P. Avelines gravyr efter Watteau. Kanske inköpt derifrån till Sverige.

135. Herdarne tillbedja Kristusbarnet. Maria med barnet sitter framför en kolonn under ett rödt draperi; till h. i fgr. lutar sig en af herdarne i (gulbrun rock) ned för att kyssa barnets fot, till v. står en annan, en skallig gubbe, bakom en åsna, längre bort till h. den tredje, bärande ett får, som hänger ned på hans rygg.

D. 0,89; 1,005. — Lovisa Ulrika. Gustaf III.

137. Köksscen. Till v. en spis med brasa; vid ett bord stå en karl med en fiskkorg, en gosse samt en ung, blond, gulklädd qvinna med skål och slef i händerna. I fgr. kärl, frukter och matvaror; till h. en hund. I bgr. till h. utsigt i ett landskap.

D. (fin duk spänd på trä). 0,325; 0,365. — Gustaf III. — Synes målad af någon holländsk efterliknare.

134. Brölloppet i Kana. Det dukade bröllopsbordet står midt i taflan; Kristus sitter till v., till h. står köksmästaren med tjenare vid vinkärlen; i v. hörnet ett bord med matvaror. Längre bort till h. och v. arkitektur; i bgr. utsigt i ett blånande landskap med gul strimma vid horisonten.

K. 0,32; 0,405. — Gustaf III. — Senare tillskrifven Leandro Bassano.

da Ponte, Leandro, kallad **Bassano.** Italiensk(Venetiansk skola).

F. i Bassano 1558, † i Venedig 1623. Lärjunge till sin far Giacomo. Verksam i Bassano och, förnämligast, i Venedig. — Porträtt, bibliska ämnen, genre.

133. Cleopatras måltid. I mellanplanet inåt v. ett rikt dukadt bord, Cleopatra och två förnäme män sitta dervid; flere tjenare och musikanter. I fgr. till h. sitter köksmästaren vid ett bord bland kärl och matvaror, omgifven af flere tjenare, en markatta sitter bredvid en pojke, som håller ett stekspett; långt ned i fgr. till v. en trappa, två tjenare komma uppför den med fat i händerna. I bgr. utsigt öfver ett landskap med blå himmel. Ljus, klar ton i taflan. — Sign. t. v.

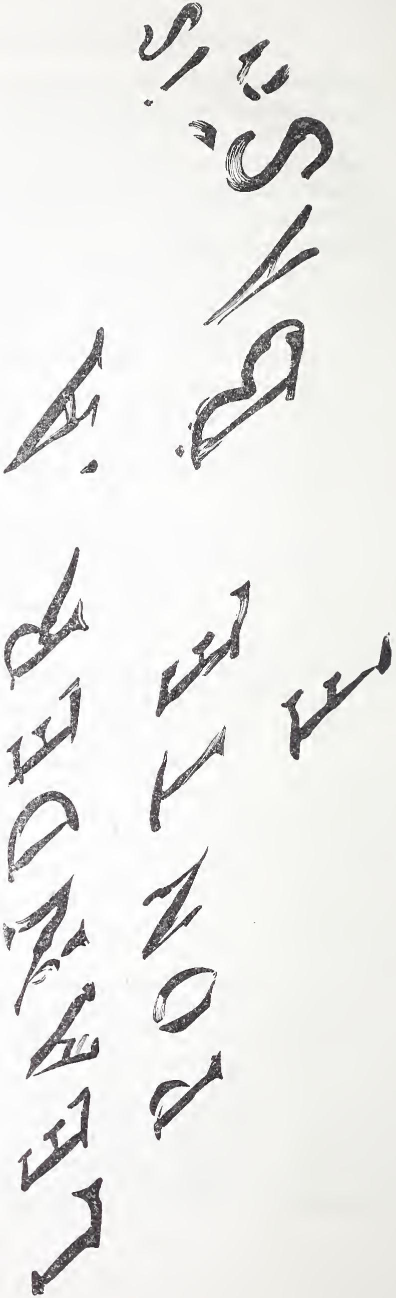

D. 2,32; 2,31. — 1739 inköpt för Stockholms slott för 2,400 d:r kmt. Inventar. 1816. — Köksmästaren och flere andra figurer återfinnas i många taflor ur Bassanska skolan. Den ljusa och klara färgtonen är ovanlig inom denna skola och äfven bland Leandros verk.

da Ponte, Leandro, kallad Bassano(?).

132. Den heliga Anna med Maria på en tron, omgifna af nunnor. Anna, i grön klädning, sitter på en hög tron och undervisar den lilla Maria, som står vid hennes knän. Till v. och h. om tronens höga trappsteg stå flere nunnor i tillbedjan, klädda i svarta kåpor med hvit duk kring ansigtet; på ett af trappstegen till v. abedissan med kräkla i handen. Nedanför tronen ligga tre böcker med röda permar, en uppslagen. I bgr. mörkt landskap med blek ljusning vid horisonten.

D. 1,17; 0,99. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Senare tillskrifven Leandro B. Sådana arbeten af honom som »Yttersta domen» i Bridgewater-samlingen ge stöd åt denna benämning.

1088. Herde och herdinna med kreatur. Skizz i brunt. Vid foten af en backsluttning står i fgr. en herdinna framlutad åt v. med en bytta, och bakom i samtal med henne en herde med en ko; till v. tre getter. Marken höjer sig mot bgr.

Papper. 0,22; 0,31. — Inventar. 1861. Utgallrad 1865, men 1869 införlifvad med N.-M. galleri. — Senare tillskrifven Leandro B. Snarlik omposition i »Histoire de Peintres» under Leandros namn.

Porcellis (Parcellis), Jan(?). (Flamsk-holländsk skola.)

Troligen bördig från Gent, † i Soeterwoude (Holland) 1631. Uppgifves som lärjunge till Haarlem-mästaren H. Vroom(?). Redan 1615 bosatt i Antwerpen, blef 1617 mästare i dess Lukasgille. Verksam i Antwerpen, Haarlem (1622—28) och Haag (1629). — Måladè och raderade sjöstycken.

564. Fiskarbåtar på hafvet. Hård vind från v. Böljorna i fgr. svarta, längre bort till h. hvita. Större och mindre seglare. I fgr. en fiskarbåt med refvadt storsegel, focken är just nedtagen; ett stycke åt h. synes en delfin i vattenbrynet. Blå himmel mellan lösa, gråhvita moln. — Sign., som n:r 1101, t. h., å en uppskjutande planka: *I. P.*

T. 0,31; 0,55. — Gustaf III. — Der gissningsvis tilldelad »Ruisdael»(!). Senare *Jan Peeters.*

1101. Seglare i frisk vind vid kusten. Vinden blåser från v. I fgr. en fiskarbåt med nio mans besättning, seglande mot h., der på afstånd en roddbåt och kusten synas. Längre bort till v. på olika afstånd flere seglare. Sjön grå; på himlen några hvita, lösa moln. I fgr. till h. synas några delfiner i vattenytan. Grå ton öfver det hela. — Sign. på en planka midt i fgr.

T. 0,22; 0,36. — Köpt från generaldirektören G. F. Almqvist 1870. — Har alternativt tillskrifvits Jan Peeters eller Porcellis. W. Bode nämner Porcellis. För denne talar äfven jämförelsen med n:r 832 A i Berlin (Kat. 1883).

Pordenone, Giovanni Antonio, kallad **Licinio,** äfven **Regillo.** Italiensk (Venetiansk skola). — Tillskrifven.

F. i Pordenone (Friaul) 1483, † i Ferrara 1540. Lärjunge till en målare i Friaul, utbildad genom studiet af Giorgione, Palma Vecchio och äfven Tizian. Verksam förnämligast i Venedig, på sista tiden vid hofvet i Ferrara. — Bibliska bilder (äfven fresko) och porträtt.

1061. Porträtt af en medelålders man i svart drägt. Bröstbild, i half profil åt h. Hufvudet obetäckt, kortklippt hår, rödaktigt helskägg. Svart, åtsittande rock med puffärmar och uppstående krage, öfver hvilken en hvit spetskrage nätt och jämt skjuter upp. Gråbrun bgr.

T. 0,42; 0,33. — Köpt från kammarherren S. Sparre 1868. — Mästarnamnet traditionelt.

Potter, Paulus. Holländsk. — Hans skola.

F. i Enkhuizen 1625, † i Amsterdam 1654. Lärjunge till sin far Pieter Potter (Amsterdam) och Jacob de Wet (Haarlem). 1646 mästare i Delfts, 1649 i Haags Lukas-gille. Verksam i Delft (1646—48), Haag (1649—53) och Amsterdam (1653—54). — Målade och raderade djur i landskap.

572. Boskapsmarknad. I fgr. till v. äro nötkreaturen bundna vid pålar, längst till v. står en grå stut, som vänder det hvita hufvudet ut åt åskådaren; till h. kommer en herre, samtalande med en dam. Bortom kreaturen och deras vaktare ligger en kyrka med torn i en löfdunge på höjden innanför en mur. Till h. en äng, som sträcker sig inåt bgr., bakom ängen byggnader bland löfträd. — Sign. (oäkta) t. v.: *Paulus Potter f.*

T. 0,47; 0,63. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — I 1777 års förteckning kallad »kopia efter Potter». Senare tillskrifven Paulus Potter.

Pourbus, Frans d. y. Flamsk. — Hans skola.

F. i Antwerpen 1569, † i Paris 1622. Lärjunge till sin far, Frans P. d. ä. 1591 mästare i Antwerpens Lukas-gille. Efter några års vistelse i sin fädernestad for han öfver Bryssel till Italien, der han blef hofmålare hos hertigen af Mantua (der samtidig med Rubens), och senare till Paris, der han blef hofmålare hos Maria af Medici. — Målade bibliska bilder, men i synnerhet porträtt.

570. Porträtt af ärkehertig Albrekt af Österrike. Bröstbild, halft åt h.; blicken något stirrande. Blottadt hufvud

med korta mustacher och kort helskägg. Klädd i ett präktigt harnesk med ornaments- och figur-dekorering, i fogarna kantadt med rödt tyg; gyllene skinnets orden på bröstet. Kring halsen en pipkrage med fina spetsuddar, hvilken går upp tätt under hakan.

T. 0,30; 0,21. — N:r 570—1 Gustaf III. Troligen förvärfvade från den adliga familj, hvars halft utplånade sigill sitter bakpå n:r 570. — Der gissningsvis tillskrifna Mierevelt; senare Pourbus d. y. Alldeles samma bilder som n:r 570—1 finnas i Amsterdam, n:r 515—6 (kat. 1885), der tillskrifna »okänd flamsk mästare». Albrekts och Isabellas ansigten erinra direkt om deras (dock bättre målade) porträtt i balscenen n:r 207 i Haag (kat. 1883), målad af F. Francken d. y. och F. Pourbus d. y. något af åren 1611—16. Deras klädsel i våra taflor alldeles densamma som i helporträtten i Bryssel (ej omnämnda i katalogen 1882). — Albrekt f. 1559, † i Bryssel 1621.

571. Porträtt af Isabella Klara Eugenia, ärkehertig Albrekts gemål. Motstycke till n:r 570. Bröstbild halft åt v.; hon ser rätt ut på åskådaren. Klädd i en dyrbar drägt af hvitt siden med guldstickning och röda blommor; på bröstet två smala pelsränder, ett mörkt, briljanteradt kors, och ett halsband af äkta perlor; kring halsen en spetskrage sådan som gemålens (i n:r 570); på det uppstrukna, rödaktiga, håret ett högt diadem af juveler och perlor.

T. 0,30; 0,21. — Gustaf III. — Se n:r 570. — Isabella, dotter till Filip II af Spanien, var f. 1566, † 1633; 1598 förmäld med ärkehertig Albrekt.

Poussin, Nicolas. Fransk. — Kopia efter?

F. i Andelys (Normandie) 1594, † i Rom 1665. Lärjunge till Q. Varin (Andelys), F. Elle och l'Allemand (Paris). Kom till Rom 1624, der han vistades till sin död med undantag af ett två-årigt besök i Frankrike (1640—2). — Bibliska och antika ämnen, landskap, porträtt.

881. Eleazar och Rebecka. E., i blå turban och hvit drägt, går fram åt h. och räcker smycken åt R., som står med sin flaska vid brunnen till h. Uppöfver E. sväfvar en engel. Bakom E. synas män med kameler och packning, bakom R. tre unga qvinnor vid brunnen, en gosse, kameler.

D. 1,46; 2,33. — Skänkt af excellensen friherre E. Lagerheim 1858. — Har uppgifvits vara kopia efter Poussin. Kompositionen erinrar något om »Eleazar och Rebecka» i Louvren (n:r 415. Kat. 1885).

Poussin, N. Hans skola.

876. Flykten till Egypten. Midt i taflan står en hög tempelruin; englabarn sväfva omkring det med blomgir-

lander, tre bära en blom- och fruktkorg ned till Maria, som sitter i fgr. på åsnan med barnet i skötet. Till v. Josef, en engel visar honom vägen åt v. Skizz.

D. 0,94; 0,74. — Martelli. — Der tillskrifven N. Poussin.

879. Landskap med den heliga familjen på flykten till Egypten. Josef till fots, Maria med barnet ridande på en åsna; de skrida fram på vägen åt h. i fgr., en ljus engel sitter vid vägen och pekar fram åt h. I mellanplanet till v. en hög klippa och ett skogsvatten i skugga, två figurer gå vid stranden. I bgr. till h. solbelyst landskap.

D. 0,36; 0,48. — Martelli. — Der tillskrifven Claude Lorrain.

817. Landskap; qvinna, bärande ett krus. Qvinnan, hvitklädd, kommer gående på vägen midt i fgr. och leder en gosse, en herde ligger på marken vid vägkanten. I mellanplanet ett vatten med mörka löfträd och stenbyggnader; i bgr. ljusare, öppet landskap med en stor bergshöjd, hvita skyar sväfva deröfver.

D. 0,32; 0,53. — Martelli. — Der tillskrifven Poussins skola.

819. Bergigt landskap med sjö och byggnader. Sjön till v. mörk, begränsad af höga berg (med kastell); till h. öppen mark med en väg, på hvilken komma gående en karl och en qvinna, hvilken senare bär ett hvitt bylte på hufvudet; i fgr. sitta en karl och en qvinna vid vägkanten. I bgr. höga, gråa berg i solsken.

D. 0,28; 0,43. — Martelli. — Der tillskrifven »G. Poussin». N:r 819 och 820 påminna om dylika fint målade, små landskap af Joh. Glauber.

820. Landskap med byggnader; herde med fårahjord. Herden står med fåren på en liten äng, som till h. begränsas af en löfdunge samt byggnader med ett torn och en aqvæduct; till v. en väg, som svänger ner i fgr., två spensliga träd med gulnade löf stå vid vägkanten; i bgr. till v. blånande berg. Solsken.

T. 0,23; 0,34. — Gustaf III. — Der tillskrifven »Poussin». Se n:r 819.

822. Backigt landskap med stora, skuggrika träd. Backig mark med löfdungar. I mellanplanet en kulle med två stora kastanjeträd och rester af en mur, till v.; mellan träden står en karl, i röd mantel, i samtal med en qvinna, som står, i blå mantel, längst nere i fgr.

D. 0,46; 0,37. — Martelli. — Der tillskrifven N. Poussin.

Preisler (Preissler), Johan Daniel. Tysk.

F. i Nürnberg 1666, † der 1737. Son till figurmålaren Daniel Preisler. Lärjunge till H. Popp och J. Murrer. Verksam i Nürnberg; föreståndare för dess, 1718 stiftade, teckningsskola. — Mest känd som figurmålare och tecknare.

743. Blommor i en skulpterad vas. Röd- och hvitspräckliga törnrosor med knoppar och gröna blad, konvolvler, hvit malva, röd pion, svärdslilja, mörka, gröna blad samt, högst uppe, en röd vallmo på lång stjelk. Å den smutsgula vasen två tritoner, hvilkas hopslingade neder-delar bilda vasens stam. Mycket mörk bgr. — Sign. i en medaljong å vasens fot.

D. 0,74; 0,59. — v. Engeström. — Mästaren säges der okänd. Taflan vittnar om studium af nederländska förebilder; står närmast vissa stycken af N. van Verendael (jfr Eremitaget n:r 1376—77, kat. 1870).

Preti, Matteo, kallad **il Calabrese.** Italiensk (Bologna-skola).

F. i Taverna (Calabrien) 1613, † på Malta 1699. Lärjunge till Lanfranco, senare anhängare till Caravaggio. Vistades mycket på resor. Verksam i Rom, Neapel, Messina m. fl. st., slutligen på Malta. — Målade förträdesvis bibliska ämnen.

138. Erminia. E., en ung qvinna, i harnesk och rödt axelskärp, och med hufvudet obetäckt, kommer från v., sträcker ut v. handen mot en åldrig herde, som sitter till h. omgifven af tre halfvuxna barn; herden, häpen, lyfter på hatten. På marken i fgr. står Erminias hjelm. — Ämnet ur Tassos Gerusalemme liberata.

D. 1,625; 1,90. — Inventar. 1861. — Inköpt 1850 efter referendarien G. Lagergren.

Pulzone, Scipione (Scipione da Gaeta eller **Gaetano).**

F. i Gaeta 1552, † i Rom 1593. Lärjunge till Giacomo del Conte; studerade företrädesvis Rafael och A. del Sarto. Verksam i Rom. — Målade kyrkliga bilder, men är fördelaktigast känd såsom porträttmålare.

169. Porträtt af Lucrezia Cenci (Beatrice C:s styfmor). En tämligen ung qvinna med regelbundna drag, i bröstbild, halft åt v. Sitter vid ett bord, hvarpå hon håller en liten bok (med blåa permar) i händerna. Kort, mörkbrunt hår, uppkammadt i pannan. Hon är klädd i gråhvit hufvudduk, svart klädning, i halsöppningen en skir duk med spetsar; pipmanschetter.

D. 0,72; 0,61. — Inköpt 1857 från P. W. Grubb. — Tillskrefs då Sassoferato. Originalet(?) i Palazzo Barberini (n:r 183) i Rom; der tillskrifvet »S. Gaetani». Skilnaden mellan de bägge exemplaren är ej stor: i P. Barberini äro bokpermarna röda, och dragen kring hennes mun kanske något bestämdare. — Lucrezia Petroni, f. 1549, var gift med Francesco Cenci i dennes andra gifte. Hon och hennes styfdotter Beatrice ledo 1599 dödsstraff för mordet på Francesco. Lucrezia var ansedd för en skönhet.

Querfurth, August. Tysk.

F. i Wolfenbüttel 1696, † i Wien 1761. Lärjunge till sin far Tobias Q. och (i Augsburg) till G. Rugendas; rönte starkt inflytande af Bourguignons och Ph. Wouwermans arbeten. Arbetade för flere tyska hof. — Målade batalj-, jagt- och andra hästscener.

281. Rastande jagtsällskap. Midt i fgr., med ryggen mot åskådaren, sitter en ryttare till häst, klädd i blå rock och fjädrad hatt, han lyfter sitt jagthorn i vädret och blåser en signal. Till v. leder en tjenare en brun häst; bredvid denne står en hvit häst med röd fruntimmerssadel: herrskapet har sutit af och dröjer nu ett stycke borta på vägen bredvid en ryttarinna. Flere figurer på vägen. I löfdungen till v. skymtar en ryttare. I bgr. slätt med höjder vid synraden. Solrök. — Sign. t. v.

T. 0,29; 0,37. — Inventar. 1816.

425. Affärd till jagten. Ett jagtsällskap af fyra herrar och två damer. En herre hjelper en dam på hästen, bredvid står en annan herre och håller sin (hvita) häst, som stegrar sig, den andra damen sitter redan till häst med jagtfalk på handen. Till v. går en gosse med falk och staf bredvid en ryttare, som ropar åt honom. I mellanplanet till v. synes ett slott bortom en mur. Till h. inåt bgr. utsigt i ett öppet landskap.

K. 0,32; 0,425. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — N:r 425 och 426 tillskrifvas Querfurth redan af Düben och Fredenheim, men i bouppteckningen efter Gustaf III »P. Wouwerman», ha senare tillskrifvits v. Falens. Äro målade af Querfurth i Ph. Wouwermans art.

426. Rastande ryttare. Motstycke till n:r 425. En ryttare (i röd rock), som sutit af, ger en tiggare allmosa (eller låter spå sig?), under det en pojke håller hans hvita häst; en annan ryttare, till h., kommer galopperande och blåser trumpet. Till h. i mellanplanet en byggnad med dufslag. I bgr. till v. vidsträckt landskap.

K. 0,32; 0,425. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Se vidare n:r 425.

Querfurth, August(?).

1123. Rådjurs-jagt. Till h. i fgr. tre herrar och en dam, omringande ett såradt, stort rådjur, en af ryttarne sticker det med spjutet, en mängd hundar rusa till; längre bort i mellanplanet byggnad med torn. Till v. grundt vatten, två herrar och en dam komma ridande deröfver i galopp. Inåt bgr. till v. landskap med kala höjder.

D. 0,45; 0,63. — Skänkt af H. M. enkedrottningen Josefina 1871.

Rafael, se **Santi.**

van Ravesteijn, Jan Anthonisz.(?) Holländsk.

F. 1572(?) i Haag, † der 1657. Verksam i Haag, nämnes 1615 såsom mästare i dess Lukas-gille. — Porträttmålare.

1146, Porträtt af svenska hofrådet Jan Rutgers. Bröstbild, halft åt h. med blicken utåt. Medelålders man med små ögon och klumpnäsa. Kort, tillbakastruket hår, korta mustacher och pipskägg. I svart, veckad sidenrock, med emaljerad guldkedja om halsen, nedliggande, hvit spetskrage. Mörkgrå bgr.

T. 0,63; 0,53. — Inköpt 1880 från konsthandlaren Bukowski. — Ett snarlikt porträtt af Rutgers, graveradt af L. de Visscher (Nagler, Allgem. Künstler-Lexicon, L. de Visscher n:r 14). — Nederländaren Rutgers, f. i Dordrecht 1589, † i Haag 1625, var en af de förste utländingar, Gustaf II Adolf använde i sin diplomatis tjenst; han anstäldes af konungen såsom fast sändebud hos generalstaterna i Haag.

Refinger, B. Tysk.

Verksam 1537 i München för hertig Wilhelm IV:s af Bäjern († 1550) räkning.

294. Horatius Cocles hejdar konung Porsennas här framför Rom. Fgr. fyld af Porsennas här; i mellanplanet till v. synes Horatius (hans namn är skrifvet i guld under honom) på bron, som rifves bakom honom, samt ännu en bild af Horatius, nemligen simmande i floden. På andra sidan om Tibern till v. ligger Rom.

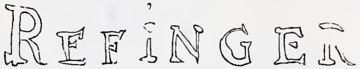

Bland de hvita molnen på himlen äro målade i grisaille en man med lien samt, längre ned åt h., två kämpande med ett lejon mellan sig. — På en från taflans öfre kant nedhängande (målad) skådetafla läses följande distikon:

»Dum Tyberine tuis se mergit Horatius undis
Pro Patria: servat se patriamque simul.
MDXXXVII».

Vid nedre randen till h. ligger ett lejon hållande Bäjerns och Badens vapensköldar. — Sign. nertill i midten med grå färg, se föregående sida.

T. 1,61; 1,16. — Af ålder på Gripsholm. — Förut tillskrifven Abraham Schöpfer. Har tillhört kurfurstens af Bäjern samling; bakpå skrifvet MAX DUX BAV. A:o 1613. N:o 52. Jfr N.-M. n:r 258, Cranach. — N:o 294 och 296 af Refinger samt 295 af Abrah. Schöpfer tillhöra en serie af bataljstycken ur den antika historien, som hertig Wilhelm IV bestälde af tyska målare. Af denna serie befinna sig 5 stycken af Altdorfer, Beham(?), Feselen och Brew, (kat. 1884 n:r 290, 269, 294, 295, 228) i Münchens pinakotek samt ett af Burgkmair i Augsburg. Jfr Katalog der Gemälde-sammlung der königl. älteren Pinakothek. Amtliche Ausgabe 1884, sid. V. Hertig Wilhelm var gift med Jacobea af Baden: deraf de två vapensköldarna. Schöpfers och Refingers taflor samt Cranachs »Penninge-underhandling» togos af svenskarne i 30-åra kriget och funnos redan 1635 i i Stockholm. Jfr »Caroli Ogierii Ephemerides, sive iter Danicum, Suecicum, Polonicum ....». Paris 1656, pag. 252.

296. Manlius Torquatus i envig med en gallier. Motstycke till n:r 294. I fgr. och åt v. står den tätt packade romerska hären (röd fana med *S. P. Q. R.* [senatus populusque romanus]); på h. sidan om floden och bron stå gallierna (gul fana med franska liljor) lika tätt; på bron emellan bägge hårarne försiggår enviget, romarn har fält galliern till marken. I bgr. stad och höga berg. — Från öfre kanten hänger en skådetafla med inskrift: »F. Manlii Torquati cum Gallo ferociter lacessente ad Anienem fleuv. pugna singularis». På sidan om denna tafla Bäjerns och Badens vapensköldar.

T. 1,60; 1,09. — Inventar. 1804. — Se n:r 294 af Refinger och n:r 295 af Schöpfer. Inskrift bakpå: MAX DUX BAV. A:o 1613. N:o 50. Förr tillskrifven Abrah. Schöpfer.

Regillo, se **Pordenone.**

van Rijn, Rembrandt Harmensz. Holländsk.

F. i Leiden 1607 (1606?) † i Amsterdam 1669. Lärjunge till Jacob van Swanenburch i Leiden och Pieter Lastman (möjligen också Jan Pinas) i Amsterdam. Bosatt i Leiden, med undantag af ett halft års vistelse i Amsterdam, till slutet af 1631, sedan i Amsterdam. Hufvudmästaren inom det holländska måleriet, på hvars utbildning han utöfvade det största inflytande. — Målade företrädesvis porträtt och bibliska ämnen. Raderare.

579. Den helige Anastasius. Dunkelt klosterrum, med högt, hvälfdt tak. A., en gubbe med hvitt skägg, liten röd mössa på den kala hjessan och klädd i en vid, gråviolett rock, sitter vid det öppna fönstret till h., derifrån

ljuset strömmar in, och läser i en stor foliant, som ligger uppslagen på det runda bordet framför honom. A. sitter nästan en face, men vänder ansigtet åt v., *från* fönstret. Bordet täckes af en grågul duk med fransar och grön bård. Bakom A. är ett litet altare med två röda kolonnetter inbygdt i muren. Bakom altaret till v. åter äro ett par mörka förhängen dragna åt sidan, så att man ser in i ett annat rum, med dörr i fgr., svagt belyst från v. — Sign. å ett pergamentsblad, fästadt på väggen bakom A.

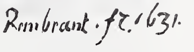

T. 0,60; 0,48. — Lovisa Ulrika (kallas der blott »en gammal man»). Gustaf III (kallas der Anastasius). — Graverad af Peeter de Balliu samt i Tidskrift för bild. konst, 1885, af L. Lowenstam. Hela Anastasius-figuren återfinnes i en radering af Rembrandt sjelf: »Kristus som barn lärer i templet», daterad 1631 (Bartsch 66; Claussin 78; Ch. Blanc 37), och sjelfva typen återfinnes i flere Rembrandtska både oljemålningar och raderingar från 1630-talet. Jfr W. Bode: »Studien etc.», sid. 185. Bland målningarna må antecknas i första rummet de bägge »Filosoferna» i Louvren, utaf hvilka n:r 404 visar alldeles samma figur; samma modell finnes äfven i »Simeon i templet» (Haag, n:r 114, dat. 1631; en af figurerna till h. i fgr.) Äfven på flere målningar af Rembrandts lärjungar återfinnes den, t. ex. i »Doktor Faust» (dat. 1646) af Sal. Koninck i Sixska samlingen, der hufvudfiguren, äfven till ställningen, är alldeles samma som vår. Jfr vidare Lützows Zeitschrift, Bd. XVII, sid. 52 och 164. Repertorium f. Kunstwissenschaft, Bd. IV, sid. 445.

583. Porträtt af en ung dam (Rembrandts fru Saskia?). Half figur, i profil åt v. Dyrbart klädd i mörk klädning samt kappa af samma färg med bred, guldstickad bård, tofs baktill; ett ädelstenssmycke på bröstet, halsband och örhänge af hvita perlor; i det gulröda, burriga håret skymtar till hälften gömdt ett smalt, gyllene band, och bak i nacken sitter ett slags korg af guldsmedsarbete i guld och grönt. Hon håller i sin handskbeklädda h. hand, öfver bröstet, en grön solfjäder med förgyldt handtag. Mörkgrå bg. — Sign. t. h.

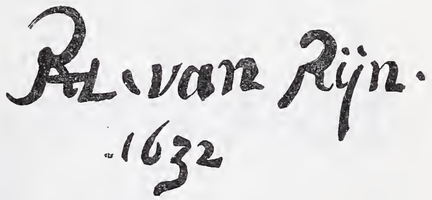

D. 0,72; 0,54. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika. — Jfr W. Bode: »Studien sid. etc.», sid. 417. Klumpigt graverad af P. v. d. Leeuw. Den unga damen har ingen tvingande likhet med de säkra porträtten af Saskia (i Dresden n:r 1310, dat. 1633, n:r 1321, omkr. 1636 o. s. v.);

mesta likheten har hon — en likhet, som redan Bode påpekat — med Saskia i Kassel från 1633—34. Dertill kommer, att dessa porträtt allesammans äro senare än vårt, under det att vår figur synes äldre, och har en viss blekhet i hyn samt en rundning i kroppens linjer, som tyckas antyda, att det är en fru, man här har framför sig. Saskia gifte sig dock först 1634. Typen, mer eller mindre varierad, återfinnes emellertid på en mängd taflor dels af Rembrandt sjelf under hans tidigare period (jfr till och med Maria i »Simeon i templet»), dels af hans lärjungar. Se Eremitaget (Jan Victors, F. Bol m. fl.), Berlin (Rembrandts »Proserpinas rof»), Braunschweig (Dalila i J. Victors' »Simson»), Haag (Rembrandts »Batseba» i baron Steengrachts saml.) m. fl. st. Äfven i den klumpiga »Mariana», som P. v. d. Leeuw graverat, är typen ungefär densamma. Fotografi af Jæger.

1349. Petrus. En gråhårig man i half figur åt v., med ansigtet en face, blicken utåt. Håller i sin fast knutna v. hand två stora nycklar tryckta mot bröstet och i sin h. hand, som döljes i djup skugga, en staf. Ansigtet fåradt; glest, hvitt hår och helskägg. Brun mantel, som ligger i djupa veck öfver v. axeln. Mörkgrå bgr. Ljuset faller uppifrån v. och lyser upp ansigtet och den knutna handen. — Sign. t. h.

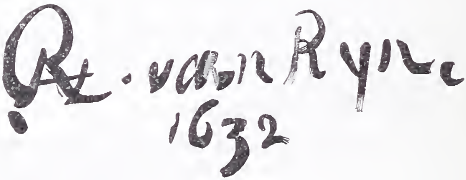

D. 0,82; 0,62. — Inköpt 1881 från kammarjunkaren Th. Gyllensköld. — Tillskrefs då »okänd italiensk mästare». I Rotterdam (n:r 147. Kat. 1883) finnes den kopierad af Jan Lievens. Denna gubbtyp är för öfrigt vanlig i Rembrandts målningar och raderingar från 1630-talet. Se n:r 854 i Schwerin (kat. 1882), n:r 355 i Kassel, ett studiehufvud i Oldenburg (dat. 1632), n:r 792 i Eremitaget (Abraham, dat. 1635), Loth i J. van Vliets gravyr (dat. 1631), ett hufvud i samme v. Vliets gravyr efter Rembrandt (dat. 1634. Claussin n:r 23), en skriftlärd (till h. på trappan) i »Simeon i templet», den s. k. »Ankises i grottan» i Stroganoffska saml. i Petersburg m. fl.

585. Porträtt af en äldre man. Half figur, åt h.; han vänder ansigtet och blickar, frågande och med halföppen mun, ut på åskådaren. Äldre man med kort, svartgrått hår och helskägg; svart kalott på hufvudet, kring halsen en yfvig pipkrage; svart rock och svart kappa med mörkbrun pelskrage. Håller framför sig i h. handen en pappersrulle(?) eller staf. Mörkgrå bgr. — Sign. upptill t. h. (se facsimilen å nästa sida).

D. 0,71; 0,60 — Troligen Adolf Fredrik, Lovisa Ulrika och Gustaf III. — Porträttet har ansetts framställa remonstrantpredikanten Uitenbogaerd, men afviker tämligen från Rembrandts radering 1635 (Claussin 276) och Delffs stick efter Mierevelts tafla. W. Bode, i »Studien etc.», sid. 606, anser n:r 585 vara målad omkr. 1632—33.

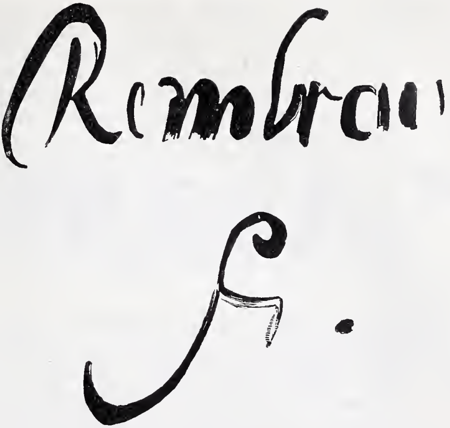

584. Porträtt af en ung qvinna, kallad »Rembrandts kökspiga». Bröstbild i mörkt rum, skarp dager uppifrån v. Hon står en face vid ett slags fönsterbräde och stödjer hufvudet mot sin v. armbåge; h. armen hvilar på brädet. Hon vänder ansigtet något åt v., men ser utåt. Klädd i tegelröd kofta, som är öppen framtill; äfven linnet är öppet i bröstet. På den bakre delen af det korta håret skymtar ett slags hufvudbonad af ljus färg, kring halsen ett perlband; en svart snodd hänger ned på det blottade bröstet. Bredt, skizzeradt utförande. — Sign. i midten.

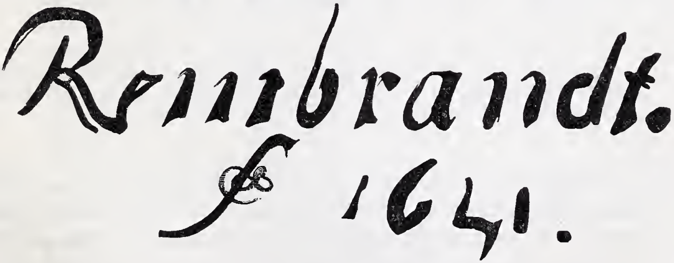

D. 0,78; 0,63. — De Fonspertuis' saml. (n:r 435 i Gersaints katalog, tryckt i Paris 1747). Blondel de Gagnys saml., såld 1776, då Rembrandts tafla inropades för 6,000 livres (Ch. Blanc: »Le trésor de la curiosité», I, 333—34). Gustaf III. — Enligt Gersaint voro följande personer före de Fonspertuis egare af taflan: de Piles, Duvi-

vier, grefve d'Hoym, ministern de Morvile. — Gersaint säger, att taflan på hans tid gick under namnet »La Crasseuse», och kallar den sjelf för porträtt af Rembrandts tjenstepiga. Senare har man framkastat den förmodan, som dock ej stödjes af något verkligt skäl, att denna tjenstepiga skulle vara Hendrickje Jaghers eller Stoffels, hvilken var moder till hans dotter Cornelia. Ett motstycke till vår tafla finnes i Eremitaget (n:r 826. Kat. 1870), den s. k. »Balayeuse», samma flicka som i vår n:r 284 (blott i annat arrangement); W. Bode (»Studien» etc. sid. 603) anser Eremitage-taflan vara målad omkring 1654. Hendrickje, som var f. 1626, skulle på vår tafla vara 25 och på Eremitagets omkr. 28 år! Hon ser afgjordt yngre ut. Om Hendrickje se för öfrigt nya upplysningar af A. de Vries, A. Bredius och N. de Roever i Oud Holland, årgång I och II.

581. Porträtt af en gammal man. Till midjan, halft åt h. Gubbe med liten, sluten mun, något stirrande ögon, kort och glest grått skägg och små mustacher; klädd i vid mössa, och mörk, rödaktig kappa; ofvanpå skjortan, som är öppen i bringan, synes en guldkedja, i öronen stora hängen. Han håller en staf i h. handen och ser utåt. Mycket mörkt grå bgr. — Sign. t. v.:

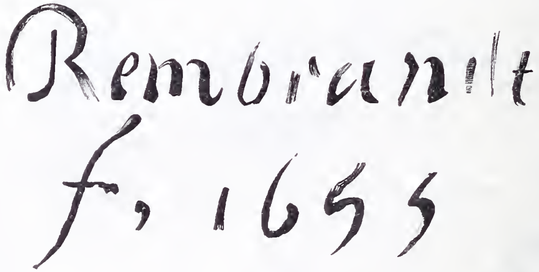

D. 0,89; 0,73. — Gustaf III. — Har förut, utan tillräcklig grund, kallats Rembrandts far; denne dog redan omkr. 1632. W. Bode, »Studien etc.», sid. 605.

582. Porträtt af en gammal fru. Motstycke till n:r 581. Till midjan, halft åt v. Hon sitter och ser med mild blick ner åt v. och håller händerna sammanlagda öfver skötet. Hon bär en hög hufvudbonad, bestående af ett styft, uppstående framstycke af gråaktig färg ofvanpå en hvit slöja, hvilken dels faller ned bakåt, dels går fram under hakan öfver hals och bröst. Den mörkbruna koftan med ljusare pelsbräm är öppen framtill. Vid händerna har hon hvitt

krus, på h. handens ringfinger en dyrbar ring. Brunaktig bgr. Dager uppifrån v. — Sign. t. v.:

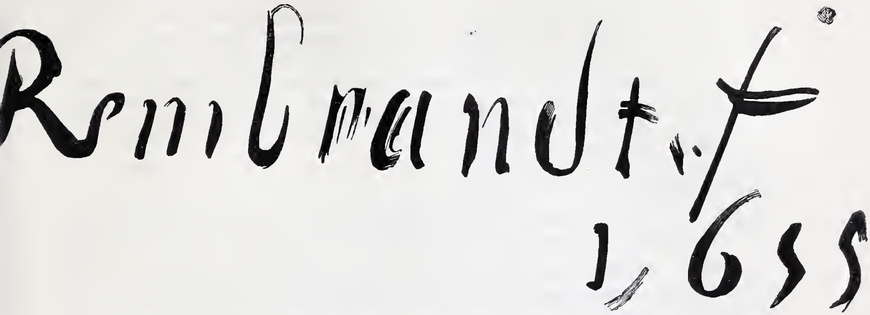

D. 0,87; 0,73. — Gustaf III. — Har förut ansetts föreställa Rembrandts mor; utan tillräcklig grund, ehuru porträttet har någon likhet med henne. Hon dog 1640. W. Bode, »Studien etc.», sid. 605.

578. Sammansvärjnings-scen. Förmodligen ett gammalttestamentligt ämne. Har förut kallats »Ziskas sammansvärjning». Elfva personer (i nästan hela figurer) äro samlade kring ett aflångt bord; scenen upplyses af ett midt på bordet stående ljus, som är undanskymdt för åskådaren. Vid bordets v. ända står en äldre, reslig man (Judas Makkabäus eller Matathias?), enögd, med brunt helskägg och ned på axlarne hängande hår, ett slags tiar på hufvudet och på bröstet en gyllene kedja. Han räcker fram sitt breda svärd öfver bordet likasom till edgång; tre andra klingor korsas mot hans, och hans närmaste grannar, till v. en skäggig prest med mantel öfver hufvudet, till h. en hvithårig person nästan med qvinno-fysionomi, lägga sina h. händer på höfdingens svärd. Vid bordets långsida i fgr. en grupp af tre män med ryggarne mot åskådaren: en yngre reser sig upp, en gubbe (det är han som skymmer ljuset för åskådaren) sitter och sträcker fram en dryckesskål, medan den tredje, som sitter lägre, räcker upp handen. Vid h. bordsändan en annan grupp af tre män, ytterst till h. bland dem sitter en gubbe med hakskägg och åtsittande, röd mössa. Framför denne står en rikt sirad vinpokal; framför den skäggige presten åter, bredvid höfdingen, ett slags ask. — Ofullbordad.

D. 1,96; 3,09. — Tillhör Kongl. Akademien för de fria konsterna, som 1864 deponerat den i K. Museum. Den skänktes 1798 till akademien af en enkefru Peil, född Grill, hvars man var holländare. — W. Bode i »Studien etc.», sid. 483, anser den vara målad omkring år 1654. Måhända är ämnet hemtadt ur Makkabäernas I Bok, 3 kap.: den 'ypperlige och väldige presten' Matathias (Judas M:s far) förmanande sina söner att 'blifva med allvar vid lagen' och hämnas på hedningarne. — En handtecknad skizz till vår tafla finnes i Pinakoteket i München, den visar dock ett större hvälfdt rum samt några flere personer. Vår tafla raderad af Waltner i Gazette des Beaux Arts 1874. Fotografi af J. Jæger.

Rembrandt. Kopior efter.

346. Porträtt af Rembrandt, klädd såsom officer. Bröstbild. Han är vänd bort åt h., men vänder hufvudet mot åskådaren och ser ut med halföppen mun. Medelålders man med små, ljusa mustacher. I fjäderbarett på det lockiga håret, harnesk, mörkviolett kappa med guldbård. Ljuset kommer uppifrån v. och upplyser ansigtet; pannan är skuggad af baretten. Mörkgrå bgr.

D. 0,63; 0,48. — Troligen tillhört K. G. Tessin. (Se auktionsförteckningen 1771, Sander I, 67). Gustaf III. — Kopia efter Rembrandts sjelfporträtt i Haag (n:r 118. Kat. 1883), hvilket är måladt omkring 1634. Originalet graveradt af J. de Freij, Fr. Rosaspina, Boutrois, Chataigner, A. L. Zeelander. Vår kopia har tillskrifvits F. Bol.

587. Gumma, läsande i en bok. Half figur. Hon sitter en face och håller med bägge händer en uppslagen bok framför sig. Ansigtet skuggas till större delen af en hufva af mörkt tyg med på bägge sidor nedskjutande snibbar. Hon bär ett hvitt bröststycke och öfver axlarne en mörkt brunröd kappa med hvitt pelsfoder. — Sign.(falskt): *Rembrandt f. 1654.*

D. 0,81; 0,65. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Graverad af Mac Ardell efter ett original, som då, enligt gravörens påskrift, befann sig i M. Edvard Scarletts samling i England och nu fins hos hertigen af Buccleugh i London. Jfr W. Bode, »Studien etc», sid. 585. Gumman har kallats »Rembrandts moder» och har visserligen någon likhet med hennes bild eller de porträtt, som gå under hennes namn. En annan kopia i Helsingfors' konstförening.

Rembrandt. Hans skola.

580. En trumpetare. Half figur, vänd halft åt v. Ung man i långt, brunt, lockigt hår och små mustacher. Klädd i röd väst och brun rock. En gul duk hänger ned från instrumentet. På brädet framför honom står hatten med en uppstående, hvit strutsplym. Han ser utåt och håller

upp trumpeten, färdig att sätta den till munnen. Starkt dunkel. Ljuset faller ned från v. — Sign. t. h. (falskt): *Rembrandt.*

D. 0,97; 0,86. — Gustaf III. — Tillskrefs der Rembrandt. Ehuru färgen lidit med tiden, synes dock behandlingen alltför matt för Rembrandt. Trumpetaren liknar Rembrandt som ung; jfr flere Rembrandts raderade och målade sjelfporträtt från 1630-talet.

586. Porträtt af en man i pelsdrägt. Bröstbild halft åt v. Äldre man med kort, mörkt helskägg, ser ut på åskådaren med sina små, bruna ögon. Höghvälfd panna, mössan något tillbakaskjuten. Han är klädd i brun pelsrock, hopknäppt; utanpå den hänger en medaljong i en kedja, bägge af guld. — Sign. upptill t. h. (falskt): *Rembrandt 1640.*

D. 0,60; 0,52. — Adolf Fredrik(?). Lovisa Ulrika(?). Gustaf III. — Möjligen kopia. Samma bild i Habich-samlingen i Kassel (onumrerad år 1885), bättre målad, men svårligen original, fast sign. Rembrandt.

347. Isack välsignar Jakob. Något mer än halfva figurer. Isack sitter, en face, i en säng med hvit duk om hufvudet och i blå rock med pelsfodrad krage; han känner på den framför honom stående Jakobs ludna hand, och vänder sig talande åt h., der Rebecka står bakom en stol vid det dukade bordet, hållande pekfingret på munnen. Jakob är klädd i gul rock med pilkoger hängande öfver axeln, han vänder ryggen åt åskådaren.

D. 1,25; 1,08. — Inventar. 1816. — Tillskrefs der Ferd. Bol. Erinrar helt allmänt om de kända kompositioner öfver samma ämne, som utfördes inom den Rembrandtska kretsen (utom af Rembrandt sjelf: Livens, F. Bol, Eeckhout, Flinck, de Gelder, S. Konick, J. Victors, Backer). Möjligen kopia.

589. Porträtt af en rabbin. Knästycke, i profil åt v. Gubben, en hopsjunken gestalt, med hvitt helskägg, nästan vanskaplig kroknäsa och infallen mun, sitter i en länstol med händerna sammanlagda framför sig på käppkryckan. Klädd i svart sammet och svart mössa med utstående flikar. I bgr. till v. ett timglas och en uppslagen foliant.

D. 0,56; 0,48. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. — Tillskrefs der *Salomon Koninck,* senare Rembrandt och Rembrandts skola.

590. Porträtt af en halfväxt gosse. Half figur; inom målad oval. Han böjer sig något fram åt h., lägger h. handen på ovalens rand och tittar ut på åskådaren. Öfver det lockiga, brungula håret går ett band med ädla stenar; kring halsen är löst vriden en randig duk; rocken är grön-

grå med guldtrensar på bröst och axel. Ljuset kommer uppifrån v. och upplyser ansigtet och h. handens fingrar.

D. Oval. 0,55; 0,44. — Lovisa Ulrika. — Enl. W. Bode (skriftligt meddelande) kopia efter G. Flinck. Jämförelsen med sådana arbeten af Flinck som n:r 172 i Louvren (dat. 1641. Kat. 1885) samt n:r 843, 844 i Eremitaget (n:r 844 daterad 1637. Kat. 1870) talar för denne. Starkt påmålad. Gossen har traditionelt kallats Rembrandts son Titus. Något säkert porträtt af Titus känner man icke. Jfr W. Bode: »Studien etc.»

591. Porträtt af en ung qvinna. Bröstbild, halft åt v. Hon vänder ansigtet något åt åskådaren och ser ned med stirrande blick. Tämligen rundt ansigte. Pannan höghvälfd, det mörka håret tillbakastruket med en liten mössa bak i nacken, små, mörka ögon, liten (något klumpig) näsa och mun, dubbelhaka. I grå, fasonerad klädning och deröfver ett lifstycke af svart sammet, pelsfodradt. En flerdubbel halskedja af guld skymtar fram under linnet i halsgropen. Blek dager uppifrån v.

T. Oval (i 8-sidig ram) 0,59; 0,44. — Drottningholm. — Kallas i dess förteckning »i Ferd. Bols smak». Typen återfinnes i flere af Rembrandts ungdomsarbeten, i »Simeon» i Haag (Maria), i »Loth och hans döttrar» (se v. Vliets gravyr) m. fl. och liknar äfven den s. k. Saskia i N.-M. (n:r 583).

1093. Landskap med herde och en sofvande herdinna. I fgr. till h. sitter en ung qvinna, naken till midjan, tillbakalutad mot en ek; en herde, naken, blott med bruna kortbyxor kring midjan, och med staf i handen, söker draga undan den gula duk, som täcker henne. Till h. om henne står en matsäckskorg och en bock; i fgr:s v. hörn en grupp liggande får och en get. I bgr. till v. vidsträckt landskap med kreatur och herde.

T. 0,47; 0,66. — Inköpt 1869. — Då tillskrifven v. d. Eeckhout. Man har senare gissat på J. Backer (W. Bode).

Reni, Guido. Italiensk (Bologna-skolan). — Kopia efter.

F. i Bologna 1575, † der 1642. Lärjunge till D. Calvaert och, senare, Lodovico Carracci. Tog för en tid starkt inflytande af Caravaggio, men är på det hela en anhängare till den Carracciska skolan och dess eklekticism. Verksam hufvudsakligen i Bologna och Rom. — Bibliska och mytologiska ämnen. Raderare.

143. Fortuna. Fortuna, en ung, naken qvinna, sväfvar öfver jordklotet åt v., en vingad gosse följer efter och griper i hennes fladdrande hår. Fortuna håller i sin lyftade h. hand en krona, i den v. spira och palmblad; ett smalt, rödt draperi fladdrar om henne.

D. 1,63; 1,00. — J. N. Byström. — Kopia efter Renis bekanta tafla, som finnes i flere originalexemplar, det förnämsta i Accademia di S. Luca i Rom.

Reni, G. Hans skola.

139. En af sånggudinnorna (Clio?). Bröstbild, halft åt h., ansigtet vändt uppåt. Hon håller framför sig ett pergamentsblad, lagdt öfver en trätafla, i h. handen gåspennan; hon ser inspirerad uppåt. I blå mantel öfver gulgrå klädning, grönaktig hufvudduk med ett smycke öfver pannan. Figuren belyst uppifrån v. Grå bgr.

D. 0,865; 0,63. — Martelli. — En af de många Reniska halffigurerna (kallade: Mater dolorosa, Magdalena, Cleopatra o. s. v.), som mästaren och hans lärjungar målade efter Niobidernas förebild.

142. Maria (Mater dolorosa). Half figur, åt h. I ljusblå mantel, som är dragen öfver hufvudet. Hon lutar sig fram åt h., knäpper händerna och ser bedröfvad uppåt. Skizz. — Ram med oval öppning.

D. 0,27; 0,22. — Martelli. — Der tillskrifven G. Reni. Troligen af en senare imitatör. Jfr Magdalena i Augsburg n:r 384 (Marggraffs katalog år 1869). Illa faren, påmålad.

Restout, Jean, d. y. Fransk.

F. i Rouen 1692, † i Paris (Louvren) 1768. Son till Jean Restout d. ä. Lärjunge i Paris till sin morbror Jouvenet. Ledamot i akademien 1720, professor 1733, rektor 1752 o. s. v. Utstälde på l'exposition de la Jeunesse 1722—23, på salongen 1737. — Målade en mängd kyrkomålningar, plafonder, kompositioner för gobelinfabriken o. s. v.; jämte bibliska och mytologiska ämnen äfven porträtt.

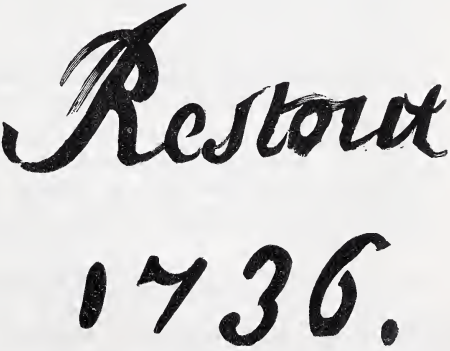

882. Gosse i barnstol (porträtt af målarens son?). Ett några års gammalt barn i half figur, profil åt h., sitter i en pinnstol vid ett matbord; h. armen håller han på stolskarmen, v. armen stödd mot bordet och v. handen mot kinden. En hvit serviette är knuten öfver hans blåa drägt;

på hufvudet blå mössa med svart band. Grön väggtapet. — Sign. t. v. (se facsimilen å föreg. sid.).

D. 0,59; 0,21. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Drottningholm (till 1865). — Har ej utan skäl på senare tid antagits framställa målarens son: *Jean Bernard Restout*, som föddes 1732 och med tiden blef målare äfven han, † 1797.

de Ribera, Jusepe, kallad **Spagnoletto.** Spansk (Spansk-Neapolitansk skola). — I hans art.

F. i Iátiva (Valencia) 1588, † i Neapel 1656. Lärjunge till F. de Ribalta i Valencia. Flyttade tidigt till Neapel, utbildade sig under resor till öfre Italien genom studiet af de italienske mästarne, bland de samtida främst Caravaggio. Hufvudman för skolan i Neapel, i hvilken stad han var bosatt. — Kyrkliga och bibliska bilder, färre mytologiska, några porträtt. Raderare.

756. Den hel. Hieronymus. Half figur, i profil, åt h. Gubbe med skallig hjessa och långt, grått helskägg, sitter och läser i ett långt pergamentsblad, som han håller framför sig. Naken till midjan, nedtill en röd mantel. Figuren i ljus mot den mörka bgr.

D. 0,72; 0,80. — Tillhörde Gustaf III:s tidigaste saml. — Der tillskrifven Spagnoletto. Motivet mera än (den något kalla) färgen liknar honom. Jfr befryndade kompositioner (Hieronymus) n:r 403 i Berlin (kat. 1883), n:r 995 i Museo del Prado (kat. 1882), n:r 291 i Kristiansborgsaml. (kat. 1875), n:r 333 i Eremitaget (kat. 1869) m. fl.

757. En äldre man (apostel?). Bröstbild, en face. Gubbe med tärdt ansigte, höghvälfd, fårad panna, mörkt hår och brunaktigt helskägg; lutar hufvudet något åt v. och ser bekymrad utåt. I brunaktig rock och brunröd mantel. Ljuset kommer uppifrån v. och belyser skarpt ansigtets öfre del. Mörk bgr.

D. 0,65; 0,50. — Martelli. — Först senare tillskrifven Ribera. Erinrar i färgen om sådana bilder af denne som Hieronymus i Lille, n:r 875 (sign. och dat. 1643. Katal.-supplement 1884).

1042. Den ene korsfäste röfvaren. Hel figur, vänd något åt h. Hufvudet lutande åt h.; hans h. ben något uppdraget. En hvit duk är hängd bakom ryggen och går fram öfver h. låret. Skarp belysning från v. Mycket mörk bgr.

D. 0,39; 0,26. — Gåfva af hofmålaren Egron Lundgren 1867. — Grav., omvänd, i svartkonst-manér, med påskrift »v. d. Werff».

Rietschoof, Jan Klaasz.. Holländsk.

F. i Hoorn 1652, † der 1719. Lärjunge till Abr. Liedts och L. Bakhuisen. — Sjömålare.

1182. Holländsk strandredd; fartyg och figurer. Hård vind inåt land, åt h. Till v. i fgr. en roddbåt, full af folk, roende åt v.; ett stycke längre från land ligger en tremastare med holländsk flagga och öppna kanongluggar, längre bort åt h. andra liknande örlogsfartyg. På den låga strandremsan i fgr. till h. stå en officer och en dam, flere figurer hvila på marken. Blå himmel mellan moln. — Sign. t. h. otydl.

D. 0,49; 0,88. — Karl XIII:s saml. på Rosersberg. Inköpt på auktionen efter Karl XV 1873.

Rigaud y Ros, Hyacinthe François Honorat Mathias Pierre André. Fransk.

F. i Perpignan 1659, † i Paris 1743. Lärjunge i Montpellier till Pezet, Verdier och Ranc d. ä. och 1681 vid akademien i Paris; ledamot der 1700, professor 1710, rektor och direktör 1733. Under sin senare period uteslutande verksam i Paris. Utstälde på l'exposition de la Jeunesse 1723, på salongen blott 1704. — Hufvudsakligen porträttmålare.

884. Porträtt af kardinal Fleury. Knästycke. Han sitter uti sitt rum i en förgyld länstol, halft åt h., klädd i röd mantel, hvit pelskrage och prestkragar; han håller händerna framför sig hvilande på kardinalsmössan och ser nedåt med ett svagt leende. Till h. skrifbord med böcker och en gåspenna i bläckhornet; till v. bakom F. ett fladdrande gult draperi. I bgr. gråhvit vägg med pilastrar.

D. 1,56; 1,25. — Gustaf III. Gripsholm (till 1865). — Gammal skulpterad ram med Fleurys vapen å ramen upptill; taflan, egenhändigt original eller atelier-repetition, troligen sänd som present till Sverige. Enl. Clement de Ris (i Gazette des Beaux Arts 1874, sid. 494) målad 1728 och »skickad till svenska hofvet efter kardinalens inträde i ministèren». Graverad af Pierre Drevet 1730 och som bröstbild af C. Roy. Rigaud har flere gånger målat Fleurys porträtt i snarlika bilder: en finnes i muséet i Orleans, en i National Gallery i London, en tredje i Budapest (kat. 1851, n:r 551). Dessa eller andra liknande äro graverade af Houbraken, Fr. Chereau m. fl. Möjligt är, att vår bild icke är ett fullt egenhändigt arbete af mästaren utan en af dessa många atelierkopior, som under Rigauds personliga uppsigt utfördes af hans lärjungar: Nicolas Desportes, Penay, Prieur, Bayeul, de Launay, Descourt m. fl. — Fleury var född 1653, således på vårt porträtt omkr. 75 år gammal.

883. Porträtt af Karl XII. Knästycke åt v., ansigtet vändt åt åskådaren. Han står i det fria bredvid en splittrad trädstam. Klädd i brunglänsande harnesk; den blåa manteln med kungliga kronor hänger ned från h. armen bakom figuren. Händerna lagda öfver hvarandra på

kommandostafven, som är stödd mot ett bord framför honom; hjelmen står bredvid kommandostafven. I bgr. till h. rytteristrid. — Sign. t. v.

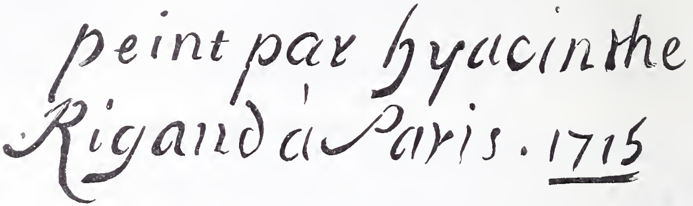

D. 1,43; 1,17. — Tillhört kansllirådet Sack, som bestält det. Gustaf III(?). Drottningholm (till 1865). — Bilden eger ej porträttlikhet; troligen fritt målad efter någon gravyr eller miniatyr. En repetition lär finnas på Almnäs i Vestergötland och der kallas en grefve Sparre.

van Rijn, se **Rembrandt.**

Robert, Hubert. Fransk. — Af honom sjelf eller i hans art.

F. i Paris 1733, † der 1808. Efter flere års studier i Italien bosatt i Paris, 1766 ledamot i akademien. Var ytterst produktiv och åtnjöt stort anseende hos sin samtid. Utstälde på salongen 1767—98. — Arkitektur-målare. Gravör.

1224. Två pyramider och andra antika ruiner. I fgr. står en Flora-stod af marmor bland delar af kolonner och figurreliefer m. m., kringspridda i ett grundt vatten; till h. stå två karlar, den ene med lång staf, den andre med svärd vid sidan, mellan dem sitter en ung flicka, i röd hufvudduk, uppkrupen på ett marmorblock. I bgr. reser sig en afstympad pyramid, omsvept af röken från en på marken uppgjord eld (skymd för åskådaren), längre bort till v. skymtar den andra pyramiden.

D. 0,95; 0,65. — Upptagen i Karl XIII:s bouppteckning 1818. Karl XV. — Har tillskrifvits *L. Masreliez.* Har syskontycke med Roberts arbeten i Paris, Petersburg (Stroganoffska saml.) m. fl. st.

Robusti, Jacopo, kallad **il Tintoretto.** Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Venedig 1519, † der 1594. Lärjunge till Tizian. Verksam i sin födelsestad. Målade dels en mängd stafflibilder dels stora cykliska kompositioner med bibliska eller mytologiska ämnen. Framstående porträttmålare.

149. Porträtt af G. Pesaro. Knästycke, halft åt v. En tämligen ung, skägglös man med kort, brunt hår, i vid,

svart rock, pipkrage med spetskanter, små spetsmanschetter. Han håller de gråa handskarne i v. handen och ser ut på åskådaren. Till v. i bgr. en grå kolonn på postament, till h. rödt draperi.

D. 1,52; 0,915. — J. N. Byström. — Kallas der G. Pesaro.

Rokes, se **Sorgh.**

Romanelli, Giovanni Francesco. Italiensk (Romersk skola). — Tillskrifven.

F. i Viterbo 1617 (1610?), † i Rom 1662. Lärjunge till P. da Cortona. Verksam i Rom till 1644, derefter i Paris största delen af sin återstående tid. — Målade bibliska och mytologiska ämnen, i fresker och stafflibilder, äfven porträtt.

151. Kristus i Emaus. Kristus sitter till v. vid bordet, i profil åt h., och bryter brödet, i det han ser på den lärjunge, som sitter midt emot honom och som nu förfärad drager handen tillbaka; den andre lärjungen sitter bakom bordet och knäpper händerna i tillbedjan. Till v. i luften sväfva englahufvuden ner öfver Kristus i en ljusström vid sidan om en refflad kolonn; till h. i bgr. landskapsutsigt.

D. 1,445; 1,92. — Inventar. 1804. — N:r 151 har en tyngre, mörkbrun, ton, än Romanellis arbeten bruka hafva.

Romeijn (Romijn), Willem. Holländsk.

F. i Haarlem, lefde ännu 1693. Lärjunge till N. Berchem (1642) m. fl., blef 1646 mästare i Haarlems Lukas-gille. Verksam i denna stad. Ovisst, om han besökte Italien. — Målade djur i landskap.

594. Herde med kreatur i en grotta. Herden ligger i skuggan på marken till h., till v. om honom två kor, en get och flere får; den ena kon, brun- och hvitfläckig, står vänd bortåt utgången och belyses af det infallande solskenet. Gulblommiga klängväxter hänga ned i grottöppningen; genom denna ser man ut i en solbelyst bergstrakt i bgr.; på närmaste bergskulle synas två herdar med en åsna och kor. — Sign. t. h.

D. 0,80; 0,65. — Gustaf III.

Roos, Cajetan (Gaetano). Tysk.

Omkring 1735. Son till Philipp Peter R. (Rosa di Tivoli). Verksam i Wien. — Målade djur i landskap.

285. Boskap och skällande hund. En stor, rödbrun och hvit tjur med rödsprängda ögon och korta horn ligger på

marken, vänd framåt med hufvudet något åt v., bredvid honom till h. ett får och en bock. Till v. synes framdelen af en stor, svart och hvit hund, som skäller på dem.

T. 0,22; 0,29. — Lovisa Ulrika. — I hennes saml. fans ett tiotal dylika, tämligen schablonmässigt målade små stycken; vid fem af af dem har v. Düben antecknat: »målade af Gaetano Rosa 1735».

Roos, Philipp Peter, kallad **Rosa di Tivoli.** Tysk.

F. i Frankfurt am Main 1657, † i Rom 1705. Lärjunge till sin far Johann Heinrich. Reste 1677 till Italien och slog sig ned i Tivoli. — Raderare.

283. Död hare. En brun, här och der i grått stötande hare, hänger eller ligger mot en mörk klippvägg med hufvudet neråt, hufvud och framfötter hvilande på en ljusgrå stenhäll. I öfre hörnet till v. synes en mörk flik af himlen.

D. 0,65; 0,49. — Martelli. — Der tillskrifven »okänd mästare».

Rosa, Salvator. Italiensk (Neapolitansk skola). — Hans skola eller i hans art.

F. i byn Arenella (nära Neapel) 1615, † i Rom 1673. Lärjunge till Ribera och Aniello Falcone. Verksam omväxlande i Neapel, Rom och (ungefär 1643—51) i Florens, sista tiden (1652—) i Rom. — Figur-, batalj- och landskaps-målare. Raderare. Skald.

156. Herde, spelande pipa. En medelålders, svarthårig, mörklagd karl, med sorgset ansigte, sitter på marken med åt h. utsträckta ben, blicken mot åskådaren; i en violett mantel om midjan, för öfrigt naken. Blek dager, svarta skuggor. Mörkt landskap med en svag ljusning vid synranden.

D. 0,975; 1,38. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven Salvator Rosa.

154. Landskap med Hagar och Ismael. I den mörka fgr. ligger Hagar på knä framför engeln, som sväfvar ned i en ljus sky; till h. ligger Ismael på rygg. I mellanplanet till h. reser sig en hög, brant klippa, hvars hjessa är belyst. I bgr. en vidsträckt dal, begränsad på andra sidan af en väldig bergskägla; hela bgr. i solsken.

D. 2,12; 1,575. — Martelli. — N:r 154—55 der tillskrifna S. Rosa. Förmodligen har någon bolus-färg slagit igenom, hvarigenom taflornas nedre hälfter mörknat.

155. Landskap med engeln och Tobias. Motstycke till n:r 154. Vild klipptrakt med en forsande bäck. Nere i den mörka fgr. står engeln framför Tobias och pekar på en stor fisk, som höjer sig i vattnet. I mellanplanet

till v. ruiner. I bgr. en stor, solbelyst bergskägla; rödaktiga skyar.

D. 2,13; 1,58. — Martelli. — Se n:r 154.

Rotari, Pietro, Conte de'. Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Verona 1707, † i Petersburg 1762. Lärjunge till A. Balestra och Trevisani. Reste genom en stor del af Europa och förvärfvade stor förmögenhet. Hufvudsakligen verksam i Wien och Dresden, slutligen i Petersburg, der han blef förste hofmålare hos kejsarinnan Elisabeth. — Figurmålare i alla arter. Gravör.

163. Ung flicka, som syr. Half figur, en face. Hon ser rakt på åskådaren och håller i händerna en hvit linneduk, på hvilken hon syr. I rödt klädningslif, hvita ärmar; löst hängande hår, med ett smalt band öfver hjessan. Grå bgr.

D. 0,45; 0,35. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Bröstbilder i samma art som n:r 163—64 finnas i mängd i Ryssland (konstakademien i Petersburg, slottet Peterhof). Bland de 168 numren på Peterhof finnes ock ett andra exemplar af vår syende flicka.

164. Flicka, som ser med kikare. Bröstbild, i profil åt v. Hon håller en enkel kikare för h. ögat, kisar med det v.; munnen halföppen. En staf hvilar mot hennes v. axel. Lockigt, ljusbrunt hår; mörk, grönaktig klädning med röd bröstrosett. Skall troligen föreställa en pilgrim. Mörk bgr.

D. 0,45; 0,35. — Lovisa Ulrika. — I samma art som n:r 163. Se denna.

Rottenhammer, Johann. Tysk.

F. i München 1564, † i Augsburg 1623. Lärjunge till sin far Thomas och till Joh. Donauer (München). Utbildad i Italien, förnämligast i Venedig. Ännu 1605 verksam i Venedig, sedan omvexlande i Augsburg och München (från omkr. 1606). — Målade figurtaflor i litet format.

300. Porträtt af Albrekt Dürer. Half figur, halft åt h., med blicken mot åskådaren. Medelålders man med kort helskägg och det bruna håret hängande i långa, sirliga lockar ned på axlarne. I högröd kappa med brunt pelsbräm och breda, svarta sammetsränder på ärmarne; violettröd underrock, knäppt i halsen. Svart bgr. — På ett pappersblad till h. skrifvet *Alb. Dur.*

T. 0,26, 0,19. — Tillhört K. G. Tessin, som ärft det af sina föräldrar. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Graverad 1608 af Lucas Kilian, enl. påskrift: »efter Rottenhammers kopia af Dürers original» (detta original numera okändt). Har tillskrifvits A. Dürer sjelf, (så ock af K. G. Tessin), men tilldömes redan af Düben alternativt Rottenhammer. Taflan har haft en gammal ram klädd med svart sammet och försedd med guldlist.

1053. Batseba vid badet mottager bref från konung David. I en slottsträdgård med skulpterad springbrunn, balustrad, foglar m. m. sitter B. på en skarlakansröd mantel, naken, blott med en skir, hvit slöja om lifvet, och med fötterna nedhängande i en vattenbassin, der två svanor simma. Hon mottager brefvet af en ung, gulklädd tjenare, som kommer från h.; till v. syssla två tjenarinnor, den ena klädd i gult, den andra i blått. På palatset bakom, uppe på en altan, står David i krona och mantel. Till h. inåt bgr. trädgård med spalierer.

T. 0,49; 0,63. — Inköpt 1868. — Landskapet och djuren förmodligen af annan hand, i Jan Brueghels art.

237. Danae och guldregnet. D. ligger naken på en bädd, med hufvudet åt v., under ett rödt draperi och blickar uppåt på guldregnet, som en tjensteqvinna, till v., uppfångar på en bricka. I fgr. ett litet rundt bord, klädt med en brokig duk, en gyllene vinkanna m. fl. saker stå derpå. I bgr. till h. ett blågrönt landskap.

K. 0,21; 0,25. — Lovisa Ulrika. — Redan der tillskrifven Rottenhammer och J. Brueghel (i hvilkens art ock landskapet och taflans stilleben äro målade); senare »okänd italiensk mästare». Rottenhammers namn bekräftas påtagligen af sådana arbeten af honom som n:r 510, 511 i Eremitaget (kat. 1870) samt andra bilder i Sans-Souci, Berlin, National Gallery, Kassel, Bridgewater-saml.

1124. Paris och de tre gudinnorna. Knästycke. Paris, i röd tröja och mörkblåa kortbyxor, sitter till v. framför en löfdunge och lemnar äpplet i Venus' framsträckta hand, till h. om henne står Juno, lyftande en hvit duk öfver hufvudet, till v. i skuggan Minerva, pekande bortåt. Vid Venus' fötter en amorin, bakom Paris till v. skymtar Mercurius fram.

T. 0,13; 0,30. — Skänkt af professor J. P. Molin 1871. — Då tillskrifven »okänd (flamsk) mästare». Likheten med n:r 237, i synnerhet i behandlingen af de nakna partien, talar för Rottenhammer.

Rubens (Rubbens), Petrus Paulus. Flamsk.

F., troligen i Siegen, 1577, † i Antwerpen 1640. Lärjunge till Tobias Verhaegt, Adam van Noort (1591—94) och förnämligast Otho van Veen (1594—98). Vistades i Italien 1600—08. Sedan bosatt i Antwerpen; gjorde kortare besök i Paris, Madrid och London. Stod i spetsen för en stor skola och är den förnämste mästaren inom hela det flamska måleriet under dess högsta blomstring. — Målare i alla arter, en af de mångsidigaste, konsthistorien känner.

599. Offer till Venus. I ett landskap med resliga och skuggiga träd står till h. en Venusstod af marmor på ett rundt fotställ; till dess fot framstorma från h. två nymfer med skänker åt gudinnan, den ena qvinnan, i röd drägt, med en spegel, den andra, i blått, med en kam. Hela fgr. till v. om stoden vimlar af små nakna och bevingade amoriner, som leka på marken; andra flyga omkring bland trädens grenar och plocka deras frukter. I fgr. märkas tvänne, som kasta boll med äpplen, en afskjuter sin pil mot en kamrat; längre bort ha andra just fångat en hare. En röd, en blå och en hvit duk ligga utbredda i fgr. bredvid en fruktkorg. Bakgrunden upptages af ett vidsträckt landskap med en inskjutande vik, några hus skymta mellan trädens stammar. I skyn åker Venus på en vagn, dragen af svanor.

D. 1,95; 2,09. — Skänkt, jämte n:r 600, af konung Karl XV 1865. — N:r 599 och 600 äro fria kopior efter Tizians original, n:r 451 och 450 (Madrazos katalog 1882) i Museo del Prado i Madrid. Kopiorna utfördes af Rubens under hans vistelse i Rom något af åren 1601—08, och förvärfvades vid hans död af konung Filip IV i Spanien. De kommo sedermera i marskalk Bernadottes ego och gingo i arf till konung Karl XV. — Tizian målade sina bägge taflor på beställning af hertig Alfonso i Ferrara; »Offer åt Venus» blef färdig omkr. 1518, och samma år fick han beställning på »Bacchanalen», som blef färdig 1519. Till Spanien kommo de 1680. Ämnet för »Offer till Venus» hemtadt från Filostratos d. ä. (»Eroter») Se vidare i Ny Svensk Tidskrift 1880, 3:e häftet »En tafvel-historia» af G. Göthe. Jfr Crowe och Cavalcaselle: »Tizian» och Baschet i Gazette des Beaux Arts 1882. I. Fotografi af J. Jæger. Kat. öfver Rubens-utställningen i Antwerpen 1877 n:r 558.

600. Bacchanal med den slumrande Ariadne. Motstycke till n:r 599. I ett landskap med resliga träd och utsigt öfver hafvet är ett Bacchusfirande sällskap samladt kring en källa. Till h. i fgr. ligger en naken, blomstrande qvinna, Ariadne, utsträckt på marken, sofvande, med hufvudet stödt mot en urna, ur hvilken flödar vatten, samt en blommande qvist öfver skötet. Vid källan mera mot v. hvila tvenne nymfer i en sjelfsvåldig ställning, den ena klädd i svart, den andra i rödt; en gammal man böjer sig ned till v. om dem för att skölja sitt krus; en vinlöfskransad, naken yngling gjuter vin i den ena nymfens skål, medan en annan yngling omfamnar hennes ben, och en äldre man i gul drägt lutar sig fram öfver gruppen. En liten gosse till h. lyfter upp skjortan, för att kasta sitt vatten.

Något längre bort mot samma sida dansar en nymf i violett drägt mellan två ynglingar, af hvilka den ene höjer en vinkanna, den andre håller en krans i handen; bakom dem vid en trädstam står en tredje. Till v. bortom en rad af träd sitter en naken, däst gubbe, Silenus, tömmande sin flaska, bakom honom en satyr, som äter drufvor, samt en gubbe med en vinkruka på nacken; under träden stå närmare bgr. två yngre män. I bgr. hafvet med segel och en sittande figur vid stranden, till h. på kullen en herde, som spelar flöjt, omgifven af sin hjord.

D. 2,00; 2,15. — Se n:r 599. Ämnet är blott i fråga om vissa motiv lånadt ur Filostratos (»Ariadne»). Fotografi af J. Jæger. Kat. öfver Rubens-utställningen 1877 n:r 489.

603. Susanna och de två domarne. Susanna sitter, vänd åt v., framför en fontän (vattnet strömmar ut genom en delfins öppna gap), med fötterna i bassinens vatten. Hon vänder sig ängslig om och ser upp på de tvänne gubbhufvuden, som titta fram i dörröppningen till h., samt håller en hvit duk skyddande för skötet. Hon sitter på en röd duk. Genom dörröppningen ser man ut i ett landskap. — Sign. t. h.

· P · P · RVBENS · F ·
· 1 · 6 · 1 4

T. 0,66; 0,51. — Säkerligen samma tafla, som uppvisades 1733 för åldermännen i Antwerpens Lukas-gille och af dem förklarades vara ett originalarbete af Rubens (M. Rooses »L'oeuvre de Rubens», sid. 172, n:r 136). Lovisa Ulrika. Gustaf III. — En handteckning till denna komposition lär finnas i München (Sander). Målningssätt och signatur torde närmast jämföras med »Sine Cerere et Baccho friget Venus» i Bryssel, n:r 684 (i kat. 1883, der orätt kallad »Jupiter och Antiope»), daterade samma år. Vissa detaljer såsom Susannas ställning, bassinen m. m. likna L. Vorsterman d. ä:s gravyr efter Rubens, dat. 1620. (M. Rooses n:r 132, Schneevogt n:r 84). Fotografi af J. Jæger. Kat. öfver Rubens-utställningen i Antwerpen 1877 n:r 54.

601. De tre gratierna, uppbärande en blomsterkorg. De tre yppiga, nakna qvinnorna stå tillsammans i grupp och lyfta den af rosor fylda korgen på sträckta armar. Ett rödviolett draperi bakom dem döljer till en del ett trädrikt, blågrönt landskap och den blåa himlen; uppe i v. hörnet sticker dock ett träd fram sin lummiga krona bredvid rosorna. Gratien till v. står i profil åt h., den i midten (Helene Fourments typ) står en face, den till h., med utslaget, ljusgult hår, vänder ryggen utåt. På marken till v. smultronstånd, till h. några lösa törnståndsblad.

D. (omkring år 1760 öfverflyttad från trä) 1,11; 0,64. — Gustaf III. — Fotografi af J. Jæger. Katalogen öfver Rubens-utställningen i Antwerpen 1877 n:r 449. I Wiens konstakademi (kat. 1873 n:r 438) finnes ett annat exemplar (Smith, Supplement sid. 35), som i det väsentliga är likt vårt, men är något bredare, har ett träd äfven på h. sidan, ett mera utfördt landskap i bgr. samt i fgr. några rosor liggande på marken; det är graveradt af J. Crokaert samt i Zeitschrift f. B. K. 1875 af W. Unger. Mera olik vår är »de tre gracerna» i Madrid, grav. af P. Jode, samt taflan i Florens, grav. af Massard (jfr G. v. Ravensburg »Rubens und die Antike» samt Schneevogt).

Landskapet och blommorna äro, här likasom i Wien-taflan, säkerligen målade af *Jan Brueghel d. ä.* Jfr särskildt blommorna i sådana af denne och Rubens gemensamt utförda bilder som madonnan med barnet n:r 429 i Louvren (kat. 1885), Flora och nymfer n:r 705 i i München (kat. 1886), paradiset n:r 200 i Haag (kat. 1883) m. fl.

606. Simson och lejonet. Skizz, nästan entonig. Simson, som står i profil åt v., trampar med v. foten på det å marken liggande lejonets rygg och bänder med händerna upp dess gap bakifrån. Han bär en violettgrå mantel kastad om lifvet. I bgr. en brant klippvägg, längst till h. ett stycke vidsträckt horisont.

T. 0,35; 0,46. — Såldes för 300 floriner på en auktion i Amsterdam 1732 (enl. M. Rooses' L'oeuvre de Rubens, n:r 113). Gustaf III. — Graverad af Fr. de Wyngaerde (landskapet dock olika). Fotografi af J. Jæger. Enl. Schneevogt (Gamla testam. n:r 39, 40) fans i Thomas Lawrence's saml. en teckning af Rubens, öfverensstämmande med Wyngaerde's gravyr; numera i British Museum? (jfr Cl. de Ris i Gazette des Beaux Arts 1874, X sid. 401). Någon utförd, ännu existerande, tafla med denna komposition är ej känd. En tafla af Rubens med detta ämne medfördes af mästaren till Spanien 1628 (M. Rooses, sid. 143); en skall hafva brunnit upp med jesuiter-kyrkan i Antwerpen 1718 (Dutuit »Manuel» III); en nämnes i Thom. Emersons saml. 1829. Kat. öfver Rubens-utställningen 1877 n:r 24.

602. Två nakna barn med vindrufvor. Skizz, nästan entonig. Det ena, en pojke, står i profil åt h. och lägger sin h. arm om halsen på kamraten, som sitter med ryggen åt åskådaren; den förre håller i h. handen en drufqvist. På marken i fgr. ligger en flätkorg med till hälften utstjelpta drufvor.

T. 0,64; 0,46. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrifven Rubens. Ej osannolikt en egenhändig skizz. Fotografi af J. Jæger. Kat. öfver Rubens-utställningen 1877 n:r 567.

Rubens, P. P. — Hans atelier.

596. Susanna och de två domarne. Hela figurer i kroppsstorlek. Trädgård. Till h. i fgr. en fontän: en amorin,

sittande på en delfin, häller ur en kruka vatten i en skål; på skålens rand sitter en papegoja. Susanna står vänd mot fontänen, för att skydda sig betäcker hon barmen med sina händer och med en röd mantel samt lyfter h. benet, medan hon ser sig om åt v. på de bägge männen; dessa draga af henne den hvita slöjan, och den främste af dem (en vanlig Rubens-typ) vidrör med h. handen hennes blottade rygg. Denne sistnämnde är en kraftfull man med obetäckt, kal hjessa och klädd i en rödviolett rock, den andre har blå rock och på hufvudet en rödaktig sammetsmössa. I mellanplanet till h. en portal med hermer, till v. ett spalierhvalf, genom hvilket man ser i bgr. ett blånande landskap.

D. 2,21; 2,14. — Gustaf III. — Samma komposition med förändringar graverad af Michel Lasne (1617—20), af P. Pontius, af Quirin Marck (»d'après le dessein original de Rubens, tiré du cabinet de m:r le prince de Galitzin». Marck † 1811 i Wien). Fotografi af J. Jæger. Susannas figur återfinnes som en af nymferna i en teckning af Rubens i Louvren: »Diana i badet»; hon liknar för öfrigt Helene Fourment. Jfr M. Rooses »L'oeuvre de Rubens sid. 167, n:r 133. Kat. öfver Rubens-utställn. 1877 n:r 50. Ett annat exemplar af taflan, men svagare måladt, med några förändringar finnes i Sans-Souci's »Bildergallerie», tillskrifvet Rubens' skola. — Färgen i vår tafla, i synnerhet Susannas karnation, torde hafva lidit genom en äldre restauration. I alla händelser torde blott sjelfva kompositionen härstamma från Rubens sjelf.

595. Fyra kyrkofäder. Hela figurer i kroppsstorlek. De sitta tillsammans under öppen himmel, öfverläggande om rätta tydningen af en text i någon af de heliga skrifterna. Till v. den hel. Hieronymus, klädd som kardinal; vid hans sida ligger ett lejon, betecknande hans mod; en liten genie bakom honom håller hans kräkla. Bredvid honom till h. den hel. Augustinus med det glödande nitet, åskådliggjordt genom ett brinnande hjerta, som genien bakom honom håller. Dernäst påfven Gregorius I, öfver hvilken sväfvar en dufva såsom sinnebild af fridsamheten och fromheten. Längst till h. den hel. Ambrosius, hvars verksamhet och vältalighet betecknas genom en bikupa, som genien bakom honom håller.

D. 2,19; 2,52. — Generalen grefve Erik Sparre (redan före 1725). Gustaf III (af honom inköpt). — Graverad med några förändringar af Cornelius Galle, hvilken nämner Rubens som »inventor». Fotografi af J. Jæger. Kat. öfver Rubens-utställningen 1877 n:r 197. — Ämnet behandlades flere gånger i den Rubenska kretsen. I Berlins Museum

var förr utstäld en repetition i liten skala af vår bild, och en större dylik med åtskilliga förändringar i Kölnergalleriet, der tillskrifven Abraham Janssens (enl. Sander, år 1873). En af de fyra figurerna (Augustinus) förekommer ock i G. de Crayers stora helgonbild n:r 869 i München (kat. 1886).

608. Ester och Ahasverus. Skizz i gul ton med få lokalfärger. Ahasverus, i hvit turban samt röd rock under den gula manteln, som en page bär upp, har rest sig från sin tron (med gripar) och lutar sig fram åt v. (utan spira) för att upplyfta den knäböjande Ester, som på hvardera sidan understödjes af en ung qvinna. Längst till v., bakom dessa, stå tre krigare; till h., bakom Ahasverus, två äldre hofmän. I bgr. en rundbågsportik med balustrad.

T. 0,41; 0,55. — Gustaf III. — Der tillskrifven »de Gein»(?). I hufvudsak samma komposition, som är graverad af Richard Colins, G. Panneels och P. Spryyt. Hvar den utförda taflan befinner sig, är okändt. Se M. Rooses' »L'oeuvre de Rubens» n:r 128. Enl. Schneevogt, Gaml. testam. n:r 69, skulle den tilhöra en Mr. Nortons saml. Ahasverus-figuren återfinnes i Rubens' skizz till plafonden i Whitehalls stora sal, Eremitaget n:r 572 (Kat. 1870).

607. Cecrops' döttrar finna Eriktonios (enligt en grekisk saga). Skizz nästan grått i grått. På en slottsgård med en delfin-fontän till h. och en rundbågsportik i bgr. äro de tre nyfikna systrarna samlade kring korgen, i hvilken den lille Eriktonios ligger. Systern i ljus klädning, till h., ligger på knä, sneglande ut på åskådaren, och öppnar korgens lock, så att man ser barnet med drakfötterna. Den till v., i mörk klädning, sitter och vänder ryggen åt åskådaren. Den tredje, nästan naken, står en face, håller en flik af sin röda mantel för skötet och ser ned på korgen. På randen af fontänens skål sitter en korp.

T. 0,31; 0,33. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Samma ämne, men med en något annan komposition, finnes framstäldt i en oljemålning af Rubens i Lichtensteins galleri i Wien, grav. af P. van Sempel; skizzen till *den* taflan såldes med van Schorels saml. i Antwerpen 1777 (Smith II n:r 675). I British Museum finnes en handteckning af Rubens, som visar samma komposition som vår skizz med helt få förändringar (enl. fotografi författaren meddelad af Max Rooses.). Den knäböjande figuren till h. i n:r 607 återfinnes på Rubens' målning: »De bägge Ferdinandarnes möte», skizz i Eremitaget n:r 565 (kat. 1870), grav. i Th. van Tuldens verk öfver dekorationsmålningarna vid kardinal-infantens intåg i Antwerpen 1635; denna »De bägge Ferdinandarnes möte» hade Rubens *sjelf* målat; se M. Rooses »Geschichte der Malerschule Antwerpens», München 1881, sid. 236.

Rubens, P. P. Kopior efter.

740. Senecas död. Seneca står en face i ett messingsbäcken, naken, med en hvit duk knuten om midjan. Askgrå i ansigtet. Han lyfter den tårade blicken uppåt och höjer sin h. hand, medan han talar. En lärjunge sitter till v. och ser upp på S., beredd att uppskrifva hans ord i sin bok. Till h. står en groflemmad karl, som öppnar ådern på filosofens arm och håller en duk under det nedsipprande blodet. Mörk bgr.

D. 1,65; 1,17. — von Engeström. — Der tillskrifven »okänd mästare». Originalet af Rubens, måladt påj trä, finnes i München (n:r 724 i kat. 1885); afviker endast föga från vår kopia (de två soldaterna i bgr. saknas i vår). Grav. af Al. Voet d. y. Hufvudfiguren ensam graverades, efter Rubens' teckning, af C. Galle d. ä. (hufvudet tämligen olikt vårt i n:r 740) för Moretus-upplagan af Senecas skrifter (1614); hufvudet ensamt (mycket likt vårt i n:r 740) grav. af L. Vorsterman d. ä. (Schneevogt, »Histoire» n:r 39—42).

611. Lustgården (»Venus' lusthoff»). Ett sällskap af fem herrar och nio damer samladt utanför en slottslik byggnad, hvars präktiga portik med altaner synes i mellanplanet. Vingade amoriner svärma bland de förälskade paren, en amorin står på marken längst till v. och söker skjuta fram paret, som der står och smekes (Rubens och Helene Fourment?). Till h. nedanför en Venus-fontän, på hvars skål två amoriner leka, kommer en kavaljer gående utför en trappa och för fram i sällskapet en ung, hvitklädd dam. Till v. öppet landskap i bgr.

D. 1,34; 1,88. — Inventar. 1816. — Samma komposition graverad af Christoff. Jegher efter teckning af Rubens (Schneevogt, »Histoire» n:r 109). Jfr oljemålningarna med samma ämne i Madrid och Dresden m. fl. st., som icke äro fullt samma kompositioner som vår; de öfverensstämma i stället, i hufvudsak, med gravyrer af Lempereur och Clouwet. Vår tafla är troligen en kopia målad af en underlägsen artist.

Rubens' skola.

604. De tre konungarne tillbedja Kristusbarnet. Krubban till v. i fgr. Maria står der och håller barnet på en kudde öfver halmen, medan detta, sittande, utsträcker sin hand öfver den knäböjande konungens skalliga hjessa. Till h. står den andre konungen i en lång, röd, guldstickad mantel, hvars ena ända uppbäres af en gosse. Bakom den knäböjande står den mohriske fursten, en face, i grön drägt och hvit turban med fjäder. Längre bort till h.

konungaföljet med hästar och kameler. Till v. om Maria står Josef i gråbrun mantel; straxt bredvid sticker en oxe fram sitt hufvud. I bgr. till v. stallbyggnad, till h. fri luft.

T. 0,41; 0,53. — Inventar. 1816. — Kompositionen, af Rubens, är med några förändringar densamma, som Luc. Vorsterman d. ä. graverat 1621, och som är tillegnad hertig Maximilian af Bäjern (originaltaflan i Lyon. M. Rooses »L'oeuvre de Rubens» n:r 173). Några figurer erinra om motsvarande i den komposition med samma ämne, som Schelte a Bolswert graverat efter Rubens (originaltaflan i Louvren), samt i Luc. Vorstermans gravyr 1620 (originaltaflan i Tournai) och Adr. Lommelins gravyr 1663 (originaltaflan okänd). Jfr M. Rooses n:r 177. Utförandet i vår tafla erinrar om den s. k. *Rubenske Francken* (F. Francken III).

610. Mars, Venus och Amor. Skizz. Mars, en korpulent, skäggig krigare i harnesk och blå mantel, knäböjer på sin sköld inför Venus; han stöder sig mot en lång staf, som han håller i h. handen; den lille Amor löser upp banden på hans ena sandal. Venus sitter till h., i profil åt v., nästan naken, på en röd mantel; hon fattar i Mars' harnesk med den v. handen och hans svärd med den h. Bakom Venus kyssas två dufvor i ett träd. I bgr. till v. landskap.

T. 0,33; 0,43. — Gustaf III. — Der tillskrifven Rubens. Utförandet alltför matt för att vara af honom. Typerna Rubenska; Mars' figur liknar Mars i Kassel n:r 188 och den segerkrönte hjelten i Wien n:r 1169 (kat. 1884).

597. Mercurius (allegorisk dekorationsbild). Handelns gud, i fladdrande, röd mantel och hållande en penningpung jämte ormstafven (caduceus) i den lyftade h. handen samt en dylik också i den sänkta v., står med ena foten på balansen af en våg, hvilken ligger på en varubal, och är färdig att flyga bort. En liten naken genie står nedanför till h. och räcker upp mot honom drufvor och andra frukter; en annan står till v. om M. och håller i ena ändan af en vågskål; ofvanför denne sväfvar i luften en tredje genie, tömmande ett ymnighetshorn. I bgr. det öppna hafvet. Längst nere i fgr. står en inskrift: »Hanc cultam tibi ne deseras domum».

D. 2,91; 1,40. — Duken är aftagen på bredden. Vår tafla är troligen midtdelen af den stora duk, som målades af *T. van Thulden, Jan de Labaer, Erasmus Quellin* och *van Balens' två söner,* efter Rubens' skizz, för att pryda en triumfport eller skådeställning vid S:t Jans-bron i Antwerpen vid prinsen-kardinalen Ferdinands intåg i Antwerpen 1635. *van Thulden* restauererade hela den stora taflan

efteråt. Rubens' lilla original-skizz, hvars midtfigur i hufvudsak är densamma som vår, finnes nu i Eremitaget (n:r 565. Kat. 1870. Enl. denna katalog lär en liknande skizz finnas i England). Kompositionen i sin helhet, som framstälde handelns förfall i Antwerpen under bilden af »Mercurius abituriens», är, likasom öfriga dekorationsmålningar från samma intåg, graverad af van Thulden i dennes bekanta gravyrverk. Se om dekorationsmålningarna 1635 M. Rooses' »Gesch. d. Malerschule Antwerpens», München 1881, sid. 236 o. följ.

631. Kristus med skattepenningen. Knästycke. Kristus står till v. i violettröd mantel; midtemot Kristus, till h., fyra gråskäggige fariséer i rad, och bakom dem en yngre, svartmuskig, turbanklädd man. Kristus pekar med h. handen på det silfvermynt, som den främste gubben räcker fram, och med den v. pekar han uppåt. Längst till v. i fgr. står i skuggan en svartskäggig man (lärjunge?) i profil åt h. Ljuset kommer uppifrån v. Bgr. grå vägg.

D. 1,39; 1,59. — Drottningholm. Gustaf III. — Kallas der kopia efter Rubens och arbete af Rubens. Har senare tillskrifvits Rubens' lärjunge *Cornelis Schut d. ä.* Erinrar i anordningen något om Rubens' tafla med samma ämne, graverad af L. Vorsterman (Schneevogt, Nya testam. n:r 207, Basan n:r 43), men vittnar för öfrigt om inflytande både från Rembrandt (koloriten) och Rubens (typer). En gammal replik (med något olika lokalfärger) finnes i Katarina kyrka i Stockholm.

609. Neptun och Amfitrite. Scen vid hafvet nära en klippig strand (till h.). Neptun sitter med treudden i handen på en jättestor mussla, i röd mantel, han håller armen om Amfitrite, som står och stödjer sig mot hans h. knä och griper hans gråa skägg. Framför mussel-vagnen simma svart- och hvit-fläckiga sjöhästar, och rundtom simmar ett talrikt följe af hafsgudomligheter; bland dem sitter äfven till h. en liten tjock Bacchus, löfkransad och med pokal i handen. På stranden till h. syssla några qvinnor vid ett i en grotta dukadt bord. Till v. inåt bgr. hafvet. Neptun blickar upp mot skyn, der Juno åker i sin med påfoglar förspända vagn.

T. 0,69; 0,96. — Lovisa Ulrika (der kallad »Thetis' triumf»). Gustaf III. — Synes vara målad af en äldre Antwerpen-målare under Rubens' tidigare period, troligen ur familjen Francken. Ett och annat erinrar om Hieronymus Francken d. ä. (I); jfr dennes tafla i Amsterdams Rijksmuseum n:r 471 (kat. 1880) och dess motstycke i Galliera-samlingen på Stockholms slott. I ett och annat erinrar den om A. van Diepenbecks framställning af samma ämne i Dresden-galleriet n:r 1029 (kat. 1884).

van Ruisdael, Jacob. Holländsk.

F. i Haarlem omkr. 1625, † der 1682. Lärjunge till sin far Isack, troligen också till sin farbror Salomon. Verksam i Haarlem, — 1648 mästare i dess Lukas-gille — och förnämligast (1659—81) i Amsterdam. — Landskaps- och äfven sjömålare. Raderare.

618. Holländsk stad på dynen. Den lilla staden i mellanplanet med utsigt öfver hafvet; ett stort kyrktorn med tvär afslutning höjer sig öfver husen. I fgr. går vägen fram genom dynens gräsbevuxna sandmark, som upplyses af solen. En solstrimma faller ock ned öfver hafvet i bgr. och på en segelbåt till h. Den blåa himlen skymtar fram fläckvis mellan de lösa, farande skyarna. — Sign. t. v.

T. 0,31; 0,35. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — På förra stället tillskrifven Rembrandt(!), på det senare Potter(!). Från v. Ruisdaels tidigare period.

616. Landsväg genom en skogsdunge. I fgr. till v. låg och sank mark, boskap och herdefolk, några nötkreatur stå i vattnet; på vägen i fgr:s midt stannar en bondkärra med en hvit häst och framför den en ryttare, hvars häst dricker. Vägen gör sedan en sväng upp ibland de glesa och mörka löfträden i mellanplanet, tre vandrare synas på vägen; till h. tätnar skogen. I bgr. blånande slätt. Lösa, hvitgråa moln.

D. 0,54; 0,66. — Lovisa Ulrika (troligen).

van Ruijsdael, Salomon. Holländsk.

F. i Haarlem, 1623 mästare i dess Lukas-gille, † der 1670. Bildade sig till en början efter Jan van Goijen. Verksam i Haarlem. Farbror till Jacob Ruisdael. — Landskapsmålare.

621. Holländskt flodlandskap med båtar. I gulgrön ton. Floden går mellan sanka stränder inåt bgr. till v. I fgr. simma några ankor. På stranden till h. buskar och stora träd, en herrskapsvagn och ryttare skymta i skuggan framför en kyrkby; tätt invid stranden färdas en roddbåt med tre män samt en färja med menniskor och boskap. På v. stranden står en karl och skjuter med en stake ut en båt med sju personer uti. Längre ut i vattnet flere rodd- och segelbåtar. — Sign. t. h.

T. 0,28; 0,58. — N:r 621 och 622 K. G. Tessin (af honom hemsända från Paris 1741) och Lovisa Ulrika. — Målade under mästarens tidigare period i v. Goijens entoniga art.

622. Slättlandskap med ett herdepar vid en ruin. Motstycke till n:r 621. I gulgrön ton. Paret sitter till v. i solskenet framför en förfallen mur, getterna äro lägrade rundt omkring, en svart get ligger i skuggan i fgr. Ofvanpå ruinen växa

träd och buskar, bland dem står en svart get. Till h. ett enstaka träd på slätten, längre bort skymtar ett spetsigt torn i en löfdunge. — Sign. t. v.

T. 0,31; 0,46. — Se n:r 621.

1304. Landskap med trädgrupper. Till v. en landsväg, som går från fgr. inåt, en qvinna och en gosse gå bort, vid v. sidan om vägen sitta två karlar och en qvinna på trädstammen, den ene karlen rödklädd; längre bort synas flere figurer och en gård. Till h. gräsmark med lummiga träd, som nästan skymma en i löf inbäddad landtgård; en karl med börda går på en väg bort åt h. Färgen något tungt brun. — Sign. t. v.

T. 0,50; 0,66. — Inköpt 1875 från konsthandlaren Bukowski.

Rüblagh (Rublach), Peder.

† troligen i Köpenhamn. Var kongl. konterfejare i Kristian V:s tid i Danmark. 1683 ute på resa (Paris?); från och med 1686 i Danmark. — Porträttmålare. Skall ock ha målat bataljer.

916. Porträtt af Kristian V af Danmark. I målad oval. Half figur, halft åt h. Håller h. handen i sidan, i den v. kommandostafven, stödd mot ett bord; ser utåt. Skägglös, med yfvig, mörk lock-peruk. I hermelinfodrad mantel öfver det mörkblåa harnesket, vid h. sidan elefanter-orden i blått band; vid halsen en brungul rosett, hvit spetshalsduk. I bgr. purpurdraperi. — Sign. nertill t. h. (som n:r 922) *P. Rüblagh 1682.*

K. 0,29; 0,215. — Gripsholm (till 1864). — Förut kallad Fredrik III och tillskrifven okänd mästare. — Kristian V f. 1646, konung 1670, † 1699.

922. Porträtt af drottning Charlotta Amalia (Kristian V:s af Danmark gemål). Motstycke till n:r 916. I målad oval. Till midjan. Står halft åt v., ser utåt. Ung

dam med ljust, lockigt hår, i nacken hopfästadt med perlband; barmen bar. Hon fattar med bägge händerna i den ljusröda mantelns hermelin-bräm; i brun klädning. I bgr. rödt draperi, undandraget från en fönsteröppning, till v., genom hvilken hon har fri utsigt i ett landskap. — Sign. t. h.

K. 0,29; 0,22. — Gripsholm (till 1864). — Charlotta Amalia, dotter till landtgrefven Wilhelm IV af Hessen-Kassel, var f. 1650, gift 1667, † 1714.

Ruthart, Carl Borromäus Andreas. Tysk.

Sannolikt bördig från Sydtyskland. Verksam dels i Tyskland, 1664 i Regensburg; dels i Italien, sannolikt redan som ung i Rom, senare, 1672, i Venedig; rönte under denna senare period stark inflytelse af Castiglione. Blef slutligen munk och målade kyrkliga bilder, skall ha dött i Rom. — Djurmålare (jagter, vilda djur). Raderare.

290. Vilda djur i en bergsklyfta. Vid bäcken i klyftans botten, i fgr., ligger en hjort slagen till marken, från v. ansättes han af en tiger, från h. af en lejoninna, hvilken åter vänder sig mot ett mindre rofdjur ner i fgr. Högre upp mot klyftans mynning ett lejon och en björn i strid; äfven andra rofdjur synas på afsatser i klyftan. Genom klyftans öppning, midt framför, synes himlen med ljusa moln. — Sign. t. h.

D. 0,77; 0,96. — Holterman-Wahrendorff.

291. Hjortjagt. En storgrenig, brun hjort söker försvara sig mot fyra hundar; en af dem, en gråspräcklig dogg, trampar han med ena bakfoten, en annan har bitit sig fast vid hans öra, en tredje, en helhvit dogg, skäller midt emot hans nos, en fjerde rusar fram från v. En jägare på grå häst, som till hälften skymmes af hjorten, sticker honom i bringan. I den mörka skogen till v. skymtar en jägare till fots, blåsande i sitt jagthorn; till h. utsigt inåt bgr.

T. 0,34; 0,48. — Inventar. 1816.

1083. Tre hjortar, hvilande i en klipptrakt. På en liten, gräsbevuxen platå vid foten af en lodrät, grå klippvägg ligga två af hjortarne, den tredje står; på en afsats af den bakomstående klippväggen står en stenget. Till v. fri utsigt i ett landskap med blånande berg. — Sign. t. h.

D. 0,66; 0,51. — Skänkt af grefve A. Bielke 1869.

Ryckaert, David d. yngste (III). Flamsk.

F. i Antwerpen 1612, † 1661. Lärjunge till sin far, David Ryckaert II; utbildades under inflytande från Adriaen Brouwer och D. Teniers d. y. Verksam i Antwerpen. — Genre. Landskap med figurer.

623. Det inre af en bondstuga med rökande och drickande bondfolk. Vid bordet sitter bondhustrun, i profil åt h., sjungande och diar ett barn, som är insvept i grön duk; midt emot henne till h. står en gubbe, barhufva, i gråhvit rock, och stoppar sin pipa. Ytterligare tre män och en qvinna befinna sig vid bordet, två af männen höja sina ölglas, den ene, en ung man i skär tröja blåser ut tobaksröken ur munnen. I v. hörnet i fgr. står en liten flicka i röd tröja bredvid en ännu mindre syster, som sitter i stol; i h. hörnet en grupp af kärl, matkorg, tunna, lökar m. m. I bgr. till h. ser man ut genom den öppna dörren i ett landskap. — I v. hörnet spår af en signatur (öfre delen af *D. R.* m. m.).

D. 0,59; 0,95. — Adolf Fredrik (troligen). Gustaf III. — I Gustaf III:s bouppteckning tillskrifven »Debur» (?). 1771 värderad till 1,250 dal. k:mt. Målad i mästarens senare, Tenierska manér.

S. Holländsk eller i Holland arbetande flamsk målare i början på 1600-talet.

1354. Förnämt jagtsällskap i en ekskog. På en väg, som inifrån den mörka bakgrunden mellan lummiga ekar leder fram mot åskådaren, kommer en stor vagn, dragen af fyra hvita hästar. I vagnen sitta tvenne höga herrar (som det tyckes: prinsarne Moritz och Fredrik Henrik af Oranien); den omgifves af uppvaktning och åskådare. I fgr. tre ryttare — den enes häst slår bakut — samt till h. en falkenerare till fots med falk och fyra hundar. Till v.

i fgr. vandra en herre och en dam; han bär en cittra i v. handen och lyfter af hatten med den andra. — Sign. t. h.: *S.*

T. 0,50; 0,73. — Gåfva af dödsboet efter hofrättsrådet Fredrik Järta 1883. — Signaturen skulle kunna tyda på *A. van Staelbent*, (f. 1580, † 1662), och sjelfva målningen talar åtminstone icke mot möjligheten; jfr Berlin n:r 694 (kat. 1883), Schwerin n:r 973 (kat. 1882), Kassel n:r 1024 (kat. 1885), dat. 1619. Nästan mera erinrar taflan dock om *A. van de Venne*, som målat snarlika scener; jfr Berlin n:r 741 A, dat. 161 ., Amsterdam n:r 375 (kat. 1885), dat. 1618 (Prins Moritz' besök vid kermessen i Rijswik 1618), Louvren n:r 545 (kat. 1885), dat. 1616 (fest med anledning af stilleståndet 1609 mellan holländarne och Spanien), Kassel n:r 245, dat. 1617 (fest i det fria). Till samma grupp höra målningar sådana som n:r 383 i Amsterdam (prins Moritz af Oranien med jagtsällskap), tillskrifven Paulus van Hilligaert, m. fl.

Sacchi, Andrea. Italiensk (Romersk och Bolognesiska skola). — Tillskrifna.

F. i Nettuno nära Rom, enligt uppgift 1598, † 1661. Hans förste lärare var hans far Benedetto, som tidigt skickade honom till Bologna, der han studerade Caracciernas arbeten och trädde i lära hos Albani, hvars förnämste lärjunge han blef. Hufvudsakligen verksam i Rom, der han utöfvade stort inflytande. Lärare till Maratti. — Kyrkliga och mytologiska målningar. Porträtt.

165. Porträtt af kardinalen Imperiali. Half figur, en face, något åt v. En ålderstigen man med hög panna, stor näsa och bred mun. Han håller den röda mössan i h. handen. I röd kalott på det gråa håret, röd axelkappa ofvanpå hvit spetsskjorta.

D. Oval. 0,85; 0,69. — Martelli.

166. Herdarne tillbedja Kristusbarnet. Maria, ljushårig, i hvit hufvudduk, sitter vänd åt h. och håller barnet öfver halmbädden; det sprattlar med benen. Till h. två herdar, af hvilka den närmast fgr. är en halfnaken gubbe, till v. bakom Maria den tredje; vid barnets fötter den lille Johannes. Till v. uppe i ett ljust moln tre englahufvuden.

D. 0,47; 0,305. — Gustaf III.

Saftleven, Cornelis. Holländsk.

F. i Rotterdam 1606, † der 1681. Äldre bror till Herman Saftleven d. y. Lärjunge till sin far Herman Saftleven d. ä. Tog inflytande af A. Brouwer, D. Teniers och A. v. Ostade. Verksam i Utrecht (omkr. 1634) samt i synnerhet i Rotterdam

(nämnes der under tidrymden 1648—74), föreståndare för dess Lukas-gille 1667. — Genremålare. Raderare.

1075. Öppet landskap med figurer, kreatur och husgerådskärl. Öppen mark med kullar åt h. och skogsdunge med vatten åt v. i mellanplanet; gående och ridande bege sig från midten åt h. och v., på den högsta kullen till h. står en grupp kameler. Midt i taflans fgr. sitter en ryttare, i gul mantel och luden mössa, pekande åt h. och samtalande med en herde, som står bredvid, barhufvad och barbent samt klädd i högröd mantel. I fgr. till h. en skock getter och får liggande bredvid en hop kärl. — Sign. nertill i midten.

T. 0,47; 0,73. — Inköpt från hofintendenten J. Kr. Boklund 1869; tillhört förut auditör Carlsson. — I liknande art som herdestyckena i Braunschweig (kat. 1883, n:r 691, dat. 1652) och i Eremitaget (kat. 1870, n:r 977, sign.).

693. Dryckesgille utanför en krog på landet. Till v. krogen med en gås målad på skylten. Nedanför trappan sitta bönder och ett par munkar vid ett bord: längst till v. spelar en af munkarne (i kapuschong) kort, litet åt h. sitter den andre och spelar fiol, två bönder och en qvinna sjunga dertill; en bonde skämtar med en qvinna. Framför den spelande munken sitter en hvit hund, till h. står en hvit get, längre bort en häst och kärra. I bgr. till h. slättlandskap med ett kyrktorn.

T. 0,67; 0,90. — Lovisa Ulrika (i arf efter sin mor, drottningen af Preussen, † 1757). Gustaf III. — I senare tid tillskrifven C. Saftleven. Kompositionen erinrar i ett och annat om n:r 316 a i Amsterdam (kat. 1885), som är målad utaf denne artist, sign. och daterad 1642.

Saftleven (III), Herman. Holländsk.

F. i Rotterdam omkr. 1610, † i Utrecht 1685. Son till målaren Herman Saftleven (II) och bror till Cornelis S. Nämnes i Rotterdams Lukas-gille 1655—67. Under sin tidigare period målade han interiörer och stilleben. senare utsigter från Rhentrakterna, hvilka han sannolikt berest. Uppgifves ha varit lärjunge till van Goijen. Verksam i Utrecht.

624. Rhen-landskap med en handelsplats. Den breda floddalen går rakt in åt bgr. mellan höga, blånande berg; låga landtuddar skjuta ut i floden. Till h., närmare fgr., bergfästen och nedanför dem en stad, längst ned i fgr. en

handelsplats med färjstad. En mängd större och mindre båtar, lastade med varor, fylla fgr. Många figurer. På en båt i midten är ett mindre segel hissadt. — Sign.

T. 0,28; 0,38. — Gustaf III (der tillskrifven Brueghel!).

Santi, Raffaello, kallad **Raffaello da Urbino.** Italiensk (Umbrisk, Florentinsk, Romersk skola). — Kopia efter.

F. i Urbino 1483, † i Rom 1520. Lärjunge först till sin far Giovanni Santi, derefter måhända till Timoteo Viti, sedan (från inemot 1500) till P. Perugino i Perugia. Vistades i Florens (från 1504) och tog der inflytande från Leonardo och Fra Bartolommeo. Sedan 1508 till sin död i Rom. — Målare och arkitekt.

172. Den heliga familjen med Elisabeth och Johannes. Maria knäböjer på golfvet framför en låg tron, vänd åt v., och håller framför sig stående Kristusbarnet, som trycker den lille Johannes' hand och räcker honom en remsa, hvarpå står: ECE ANIV DEI. Elisabeth ligger på knä till v. bakom Johannes och ser upp till Josef, som står bakom hela gruppen, stödd mot sin staf. I bgr. mellan en kolonn och ett rödt draperi utsigt i ett landskap.

D. 1,295; 1,125. — J. N. Byström. — Kopia, med förändringar (i synnerhet i bgr.), efter den s. k. »Heliga familjen i Düsseldorf», som målades för Domenico Canigiani i Florens, sedan kom till Düsseldorf och derifrån till München. Alt. Pinakothek n:r 1049 (kat. 1885). Jfr gamla kopior i S. Frediano och i Casa Rinuccini i Florens samt gravyr af Giulio Bonasone, som visa originalet i dess äldre form med englagrupper i höjden. I Düsseldorf blef det delvis öfvermåladt och har sedan flere gånger graverats och fotograferats.

Santi, Raffaello. Hans skola.

171. Den heliga familjen med Johannes. Maria sitter vänd åt v., vid bordet i ett rum och lutar hufvudet mot h. handen; barnet sitter på hennes knä. Till v. står den lille Johannes; han räcker ett långt rör-kors åt Kristusbarnet, som leende fattar det. Bakom Johannes sitter Josef, en skallig man i gul mantel, och bläddrar i en bok. I bgr. till v. står en blomstervas i fönstret.

T. 0,375; 0,285. — Sannolikt ur Gustaf III:s saml. Inventar. 1816. — Senare imitation eller kopia efter Rafael; intet original kändt.

173. Den heliga familjen med Johannes. Knästycke. Maria sitter halft åt h., men vänder ansigtet fram åt v. och ser ned, i det hon håller mot sitt bröst barnet, som diar henne, i h. handen en röd bok. Bakom till v. står

Josef, en face, i röd mössa och mantel; framför honom den lille Johannes, som håller en Agnus Dei-remsa och ett litet kors samt ser upp på Maria. I fgr. till v. ett grönt förhänge, till h. utsigt öfver ett landskap med byggnader.

T. 1,03; 0,81. — Inköpt 1857 från P. W. Grubb. Inventar. 1861. — Kallas der kopia efter Rafael; intet original kändt. Synes vara målad af någon imitatör sådan som O. Alfani (jfr Louvren n:r 18, S:a Katarinas giftermål. Kat. 1885).

193. Maria med Kristusbarnet. Knästycke. Maria sitter i ett mörkt rum, vänd åt h., i blå klädning och en liten slöja öfver det ljusbruna håret. Barnet sitter på M:s knä vändt mot henne och ser på en röd nejlika, som det håller i händerna; M. håller en dylik blomma i sin v. hand. I bgr. till h. synes genom en fönsteröppning ett landskap med röda torn-ruiner. Belysning uppifrån v.

D. 0,29; 0,24. — Inventar. 1861. Inköpt efter hofintendenten L. J. von Röök. Lär (enl. Passavant III, sid. 99) ha tillhört J. N. Byström. — Tillskrefs i inventar. 1861 *Garofalo*, om hvars målningssätt den påminner. Originalet af Rafael, härstammande från tiden 1506—08, synes vara förkommet, men en mängd gamla kopior deraf finnas ännu utom vår: i Lucca, Rom, Perugia, Loreto, Urbino, Brescia, Würzburg, Leipzig m. fl. st., slutligen också ett exemplar i Louvren, inkommet med Timbal-samlingen. Kompositionen flere gånger graverad och fotograferad. Jfr Catalogue de la collection Timbal, Paris 1882; sid. 18. Passavant II, 81; III, 99.

Saverij, Roelant. Holländsk. — I hans art.

F. i Courtray 1576, † i Utrecht 1639. Lärjunge till sin bror Jacob i Amsterdam. I tjenst hos kejsarne Rudolf II och Mathias. Verksam i Utrecht. Uppehöll sig en tid bland Alperna. 1619 åter i Holland. Samma år mästare i Utrechts Lukas-gille. — Figur- och landskapsmålare. Raderare. Hans älsklingsämne, som han mångfaldiga gånger behandlade, var Orfeus, spelande för djuren.

364. Orfeus spelar för djuren. Löfskog. Orfeus sitter en face, i midten, framför två stora träd (det enas stam splittrad) och spelar fiol, klädd i blå rock och röd mantel. Allehanda fyrfota djur och foglar samlade inför honom. Vid hans fötter två hundar. I fgr. till v. en grupp af rödfläckig häst, oxe, lejon, struts m. fl.; till h. en grupp af hvit häst, kamel, elefant m. fl. I bgr. till v. spelar Orfeus för Pluto och Proserpina; och ändå längre bort synas berg med galge och hjul.

T. 0,76; 1,05. — Gripsholm (till 1865). — Tillskrefs der »okänd mästare». Liknar i kompositionen alldeles Saverij, se t. ex. n:r 126 i Haag (kat. 1883), men har ej dennes vanligen djupare ton och finare utförande. Skadad.

365. Orfeus spelar för djuren. Motstycke till n:r 364. Orfeus sitter en face, i midten, framför ett flerstammigt träd, i blå, gulkantad, harnesklik rock och violettröd mantel. Framför och omkring honom allehanda fyrfota djur. Till v. bakom honom står en helhvit enhörning. Nere i fgr. till v. en markatta på ryggen af en elefant, en rödbrun häst m. fl., i midten ligger ett lejon, till h. synas björn, oxe, kamel m. fl. I bgr. tät löfskog.

T. 0,76; 1,06. — Gripsholm (till 1865). — Skadad. Se vidare n:r 364.

Saxisk skola, under L. Cranachs inflytande.

299. Maria med Kristusbarnet. Knästycke, en face. Maria håller gossen framför sig med bägge händerna om hans lif, han står i hennes knä och visar ett brödstycke i sin h. hand. Han är naken, Maria i röd klädning och grön mantel. Bakom henne hålla två englabarn ett svart förhänge; af den ena engeln, till v., synes blott öfre delen af ansigtet, fingrarna och vingarna. I bgr. till h. utsigt i ett alplandskap med en hvalfbro.

T. (konvex trätafla) 0,85; 0,57. — Gustaf III. — Der tillskrifven Holbein. Snarlika kompositioner från Cranachs atelier finnas i Leipzig, München, Augsburg, jfr Schuchardt II, 81, 94, 95; III, 129; i Berlin, se Jahrbuch der Königl. preuss. Kunst-Sammlungen IV, 150; i Petersburg (kat. 1870, n:r 459). Vår tafla synes målad af någon imitatör. Den konvexa trätaflan har troligen sutit på någon kolonn vid ett altare.

Scarsella, Ippolito, kallad **Scarsellino.** Italiensk (Ferrara-skola). — Tillskrifna.

F. i Ferrara 1551, † der 1621 (1620?). Lärjunde till sin far Sigismondo i Ferrara, utbildad i Venedig i synnerhet genom studiet af Paolo Veronese. Verksam förnämligast i Ferrara. — Bibliska och mytologiska målningar.

174. Marias bebådelse. Öppet rum med kolonner. Maria, till h. på knä vid en bönestol, vänder sig om till v. med lyftad hand mot engeln, som knäböjer med lilja i ena handen, och med den andra handen pekar uppåt: i skyn Gud Fader och dufvan, omgifna af englar. Mellan kolonnerna till v. utsigt i ett landskap i bgr. Mörk tafla med blekt ljus.

D. 2,45; 1,71. — Inköpt 1844 genom öfverste Blom. Inventar. 1861. — Der tillskrifven I. Scarsellino. Denna traditionella benämning mycket tvifvelaktig.

175. Den heliga familjen och Katarina af Alexandria. Knästycke. Maria, en face, lutar hufvudet åt v. och ser ned på barnet, som ligger på hennes knä och skall dia henne. Bakom till v. står Josef med staf i handen, till h. Katarina med krona och i handen en palmqvist. Alla ha gloria kring hufvudet, barnets gloria är fyrsidig. I bgr. mörkgrönt draperi.

D. 0,77; 0,67. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Scarsellino.

177. Qvinligt helgon med krona. Half figur, en face; den unga qvinnan lutar hufvudet åt h. och ser ned i en bok, som hon håller i sin v. hand. I röd klädning och grön mantel, strålgloria bakom hufvudet. Mörk bgr.

D. 0,76; 0,64. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Scarsellino. Är säkerligen målad af en senare artist.

178. Kejsar Heraclius bär korset till Jerusalem. I fgr. kejsaren i krona, han går åt v., böjd under korset. Närmast framför går en biskop, och längre fram andra deltagare i processionen, hvilken i bgr. når fram till staden, vid hvars port en grupp af ryttare möter. Efter kejsaren, till h., gå flere män med blottade hufvuden och i händerna tända ljus. Upptill, under taflans runda afslutning, tronar Maria i skyn med barnet och englar.

D. 1,82; 1,01. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Scarsellino.

176. Den heliga Katarina bland filosofer. K., en ung qvinna i gul mantel och med gloria om hufvudet, sitter en face på en upphöjning i ett öppet rum med kolonnarkitektur och talar till en halfkrets lyssnande män, till h., i det hon pekar mot himlen. En af männen i fgr., med ryggen mot åskådaren, skyndar bestört mot utgången till v., genom hvilken man ser en furste i krona stå i samtal med sina följeslagare.

D. 0,65; 0,52. — Martelli. — Der uppgifven vara målad af Scarsellino som imitation efter Paolo Veronese. Taflan vittnar om studium af denne.

Schoevaerdts, Mathys (Mathieu). Flamsk.

F. omkr. 1665 i Bryssel, blef 1690 mästare i dess gille, lefde in på 1700-talet. Lärjunge (från 1682) till A. F. Boudewyns. Verksam i Bryssel. — Målade figurrika landskapsstycken i Boudewyns art; stafferade äfven andras landskap. Raderare.

626. Fruktmarknad vid en flod. Till v. en öppen marknadsplats mellan en husrad på v. sidan och floden till h.; i fgr. säljare och köpare, längre bort dansande. På flodens h. sida en husrad; å floden en större, full-lastad båt med intagna segel, tre roddbåtar; i bgr. en bro med tre hvalföppningar. — Sign. i midten.

D. 0,41; 0,58. — Gustaf III. — N:r 626—27 troligen samma, som der tillskrefvos Rol. Savery(!). Snarlika bilder i Bryssel, n:r 435, 436 (kat. 1882).

627. Fiskmarknad vid en kuststad. Motstycke till n:r 626. Till h. en öppen plats utanför staden, fisksäljare och köpare, bland hvilka senare flere i orientaliska drägter. Bland stenhusen i midtplanet reser sig högst ett rundtorn med skorsten. Till v. stranden med segelbåtar och utsigt åt hafvet i bgr.

D. 0,41; 0,58. — Gustaf III. — Se n:r 626.

van Schrieck, se **Marseus.**

Schultz (Schültz), Daniel. Tysk.

F. i Danzig omkr. 1620, lefde ännu 1686, verksam i Danzig och Breslau. Flitigt anlitad af Polens konungahus och adel såsom porträttmålare (se J. Falcks m. fl:s gravyrer). — Djurmålare. Raderare.

293. Ung vildt-försäljerska. Nästan hel figur. Står ej fullt en face, med ansigtet och blicken riktade åt h. Näsan är rak, ögonbrynen markerade, håret mörkt. På hufvudet bär hon en bredskyggig, gul halmhatt, omvirad med en löfranka; öfver axlarna en grå kappa, linnet öppet i bröstet,

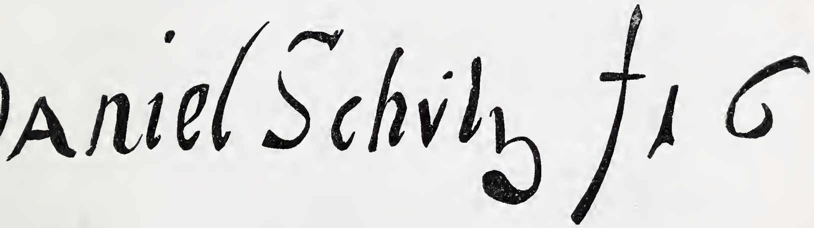

om halsen ett smalt korallband. Hon håller i sin v. hand en gulgrå hare, i den h. en lefvande tupp och en höna. Till h. står en rödmålad låda med hängande snören. Bgr. grå vägg. Ljuset faller uppifrån v. Hon ser ut som en fin dam, porträtterad i en kostym för tillfället. — Sign. t. h.

D. 1,36; 1,01. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Troligen har taflan redan före Tessins tid funnits i landet, kanske på 1600-talet, då Sveriges beröring med Polen var lifligare, och Schultz' landsman och medarbetare, Jeremias Falck, var svensk hofgravör (1650-talets början). Se G. Upmark, »Jeremias Falck. Stockholm 1884» samt notis i Tidskrift för bildande konst 1876, sid. 193. Dess förträffliga kolorit vittnar om inflytande från Rembrandt. Raderad af Joh. Klaus i Tidskrift för bildande konst 1876. De två djurstyckena i Schwerin n:r 948 (dat. 1658) och 949 (kat. 1882), bägge signerade »D. S.», tillhöra säkerligen samme sällsynte mästare.

Schut, Cornelis d. y. Flamsk.

F. troligen i Antwerpen, † i Sevilla 1676 i hög ålder. Lärjunge till sin farbror Corn. Schut d. ä. Kom tidigt till Spanien, deltog 1660 i grundläggandet af konstakademien i Sevilla, der han sedermera verkade som lärare. — Bibliska ämnen och porträtt.

1052. Kristus korsfäst mellan de bägge röfvarne. Kr. något framåtböjd. Vid korsets fot knäböjer Magdalena; till v. stå Maria och Johannes. Längst till v. en ryttare och en annan man. Ofvanför Kristi kors tre keruber bland skyar. Mörka skuggor, mörk bgr. — Sign. t. h.: *C. Schut.*

D. 0,79; 0,62. — Gåfva af enkedrottningen Josephine 1868. — Obetydlig tafla.

van Schuurmann, Anna Maria. Nederländsk (tysk). — Tillskrifven.

F. i Köln 1607 af nederländsk far, † i Wiewert (nära Leeuwarden) 1678. Bosatt större delen af sitt lif i Utrecht. Efter en vistelse i Tyskland återvände hon till Holland. Var ett slags universalgeni, lärd, poet, musiker, skulptör, gravör, målare (blommor, insekter).

630. Porträtt af ett fruntimmer i bred spetskrage. Half figur, åt v.; hon ser ut på åskådaren. Ehuru ansigtet ej är gammalt, är håret hvitt; nerkammadt i pannan; öfver hjessan en spetsmössa. Kragen består af två flikar på bröstet samt två, som gå långt ned på axlarna, alla kantade med spetsar. Klädning af svart, fasoneradt siden, om lifvet grått skärp med rosett. — Otydlig signatur t. v.

T. Oval. 0,61; 0,48. — Skänkt till Gripsholm af öfverkammarherren friherre A. L. Stjerneld; öfverflyttad derifrån 1865. — Enligt gifvarens påskrift skulle porträttet framställa A. M. v. Schuurmann sjelf. Det liknar dock icke hennes porträtt, t. ex. gravyren af C. v. Dalen d. y. efter C. J. van Ceulen, eller af Suyderhoef efter Jan Lievens. Lika litet synes den gissningen grundad, som dock tillsvidare fått qvarstå, att målarinnan sjelf målat vår tafla.

Schöpfer, Abraham. Tysk.

Verksam i München 1533, användes der af hertig Wilhelm IV. Öfriga lefnadsomständigheter okända.

295. Mucius Scævola inför konung Porsenna. Längst fram i fgr:s midt står Scævola och sticker handen i glöden, till v. står konungen, rundtom står den tätt packade skaran af hans krigare, längre till v. synes konungens hvita tält med en vapensköld (dubbelt djurhufvud). Borta på andra sidan hären, i midtplanet, flyter Tibern omkring Rom. Floden går sedan bort åt bgr. genom ett vidsträckt slättlandskap, som är begränsadt af blånande bergshöjder. — Från taflans öfre kant hänger en (målad) skådetafla, som berättar om Scævolas dåd. — På en hvit etikett nere i v. hörnet står följande latinska verser:

»*Pictor ad spectatores.*»

Si non nulla ?arum mecū spectabitis æqui,
Tum sinite hac placē vos ratione viri:
Obstitit ingenio venter, limamque negavit
Hinc operi victus cura famesque meo.
Sed nec ob hoc pinxit, numerarer ut inter ego illos,
Quorū ter pulchras cernitis hic tabulas;
Hoc fuit in votis, studiū mediocre probari
Ipsis principibus nobilibusque viris;
Quod si contigerit cupido mihi, cætera sunto,
Quos penes est virtus, gloria, fama, decus.

samt derunder sign.: »*Abraham Schöpfer Pict. Monacen. F MDXXXIII*» och monogrammet *AS*.

T. 1,57; 1,20. — Inventar. 1804. Har troligen likasom n:r 294 och 296 varit på Gripsholm i gamla tider. — Jfr n:r 294—96 af Refinger, hvilka äro utförda i alldeles samma manér. Inskrift bakpå: MAX DUX BAV. A° 1613. N° 53. — Sannolikt är denne Abraham Schöpfer den H. Schöpfer, som enligt Ogier var representerad bland den samling af historiemålningar (»profanæ historiæ»), som togos af svenskarne från Würzburg och München i 30-åra kriget.

Schöpfer, Hans d. ä. Tysk.

Verksam i München, nämnes i målarskrået 1531—64. Figur- och i synnerhet porträttmålare. Far till Hans Schöpfer den y., som brukade signera sina taflor på samma sätt.

297. Paris' dom. Nedanför ett brant berg, på hvars hjessa ligger en fästning, stå de tre gudinnorna, Juno, Minerva och Venus, hand i hand, nakna, en face. Paris, en äldre man, med helskägg, krona, spira och röd mantel, sitter på

ett stensäte framför ett stort träd och håller just nu på att resa sig upp för att räcka äpplet åt Venus. Bredvid honom sitter en naken, yngre man (Mercurius?), sofvande. I bgr. till v. en stad med höga kyrktorn. — Sign. på stenhällen:

T. 0,32; 0,41. — Martelli. — Der tillskrifven Alb. Dürers skola. Senare tillskrifven Schaeufelein.

Seghers (Segers, Zeghers), Daniel. Flamsk.

F. i Antwerpen 1590, † der 1661. Lärjunge till Jan Brueghel. Medlem af jesuit-orden. Verksam hufvudsakligen i Antwerpen. Samarbetade med flere figurmålare i den Rubenska kretsen, i synnerhet Cornel. Schut d. ä. — Blomster- och fruktmålare.

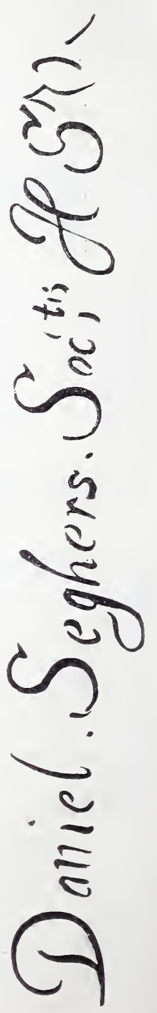

1393. Ornament af sten, omgifvet af lefvande blommor. Den mörkgråa stenen bildar ett slags cartouche på fot, med genombrutna barock-ornament som ram kring en liten nisch, hvari en skulpterad Mariabyst står. Kring cartouchens yttre kant slingrar sig en murgrönsranka, och på fyra ställen äro lösa blombuketter instuckna: midt öfver Maria en bukett af törnrosor, röd- och hvitstrimmiga tulpaner, en blå och en hvit hyacint m. fl.; midt under Maria en annan, i något blekare färger hållen bukett af två hvita törnrosor, tulpaner, orangeblommor, aklejor m. fl. samt en snödroppe (Galanthus nivalis), på hvilken en stor, hvit fjäril sitter; upptill två mindre sidobuketter, i den h. en stor, violett anemon, i den v. en svärdslilja m. fl. — Sign. på cartouchens fot (se facsimilen här bredvid).

K. 0,86; 0,60. — Inköpt för 1,700 kr. på auktion efter generaldirektören G. Fr. Almqvist 1887 (Bukowskis katalog, Stockholm 1887, n:r 54). Har

förut tillhört excell. M. Brahe (kat., Stockholm 1845, n:r 166) samt expeditionssekreteraren Netzel.

Seghers, D. — I hans art.

632. Sten-ornament med blommor. I den grå cartouchens midt är målad en liten Amor i rödt draperi, blåsande såpbubblor, i h. handen håller han en dödskalle. Blommorna äro fästa i lösa buketter, en upptill och två nertill: tulpaner, törnrosor, nejlikor, aklejor, konvolvler, violett svärdslilja, murgrön m. m.; här och der insekter och fjärilar.

D. 0,83; 0,59. — Holterman-Wahrendorff. — Amor är målad af annan hand; enligt traditionen af Geraert Seghers(?). Sjelfva blomsterstyckets målningssätt erinrar om Daniel Seghers' lärjunge *J. P. van Thielen;* jfr t. ex. n:r 470—71 i Antwerpen (kat. 1883).

Sirani, Giovanni Andrea. Italiensk (Bologna-skola). — Tillskrifna.

F. i Bologna 1610, † der 1670. Lärjunge till Cavedone och Guido Reni. Verksam i Bologna. — Målade företrädesvis bibliska ämnen. Raderare.

182. Englahufvud. Engeln Gabriel(?), vänd halft åt h., ser dit bort; i ljust, böljande, lockigt hår med smycke öfver hjessan; ljusa vingar, hvit drägt med guldrand och smalt blått band vid halsen. Håller i sin h. hand en liljestängel. Blekt ljus, som kommer uppifrån h.

D. Rund. 0,535; 0,445. — Martelli. — Der tillskrifven Sirani.

183. Mariahufvud. Motstycke till n:r 182. I profil åt v., med sänkta ögonlock; ljusbrunt hår, gråaktig hufvudduk och blå mantel, halsen bar; smal gloria-ring. Blekt ljus, som faller uppifrån v.

D. Rund. 0,54; 0,44. — Martelli.

van Slingeland (Slingelant), Pieter Cornelisz. Holländsk. — Tillskrifna.

F. i Leiden 1640, † der 1691. Lärjunge till Gerard Dou. Verksam i Leiden. — Genremålare.

633. En ung qvinna vid vattenpumpen i ett kök. Hon står till h. vid fönstret med uppvikta ärmar och låter vattenstrålen skölja v. handen, medan hon ser sig om åt v. Solen lyser på henne samt på husgerådet och kärlen omkring henne: en tunna, en kopparkittel, ett ämbar, två ved-

träd, en bunke, ett par skridskor, en ljusställning m. m. I den mörka delen af rummet, i bgr. till v., sitter en gubbe i en karmstol.

T. 0,54; 0,40. — Holterman-Wahrendorff. — Der tillskrifven v. Slingeland. Tyckes bekräftas af sådana köks-interiörer som n:r 1011 i Berlin (kat. 1883) och n:r 263 i Bridgewater-saml. (sign. och daterad 1685; kat. 1851); dock är vår mattare i färgen.

634. Drickande spelman. Han sitter i ett rum på en tunna, med h. benet uppdraget, knäet bart, håller glaset i v. handen och lyfter, skrålande, kannan i höjden med den h. Klädd i rödaktig jacka och klar-röd mössa. På bordet framför honom ligger kritpipan och på en stol närmare fgr. fiolen, ett krus på golfvet. I den dunkla bgr. till h. står en gammal, mörkklädd man, som i h. handen håller ett glas och i v. handen ett krus.

T. 0,24; 0,19. — J. G. Netzel. — Der tillskrifven v. Slingeland. Vår tafla är icke så minutiöst och glatt målad, som v. S. vanligen målar, har deremot ett brungult ljus, som erinrar något om bröderna v. d. Poel.

Snuffelaer, se Marseus.

Snyders, Frans. Flamsk.

F. i Antwerpen 1579, † der 1657. Lärjunge till Peeter Brueghel d. y. och Hendrik van Balen. Mästare i Lukas-gillet 1602. Verksam i Antwerpen, efter en studieresa i Italien (1608—09). Arbetade äfven samman med Rubens och Jordaens. — Målade djur och stilleben.

636. En hund med ett flådt oxhufvud. En stor, gul hund, hvit under buken, sitter på tegelgolfvet i ett utrum, och håller tassen på det blodiga hufvudet af ett slagtadt nötkreatur, medan han vänder sig åt v., morrande mot en annan hund, mörk med hvit nos, hvars hufvud och tassar sticka fram vid v. kanten. Bgr. en rappad vägg; vid en krok är fäst en kedja med den gula hundens breda, gröna halsband, hvilket nu ligger öppnadt på golfvet.

D. 1,13; 2,06. — Gustaf III. — Troligen del af en större tafla. Ett liknande motiv, en hund försvarande ett köttstycke mot en annan, ingår som episod i Snyders' tafla i La Caze-saml. n:r 117 (kat. 1885).

637. Dödt vildbråd på ett köksbord. Bord med lackröd duk och en mindre, hvit linneduk. Midt öfver bordet är ett uppskuret rådjur upphängdt, så att den blodiga fram-

delen hvilar på bordet. Till h. derom ligger en kokt hummer på en tallrik af Delft-fajans, vidare sparris, apelsiner, kronärtskockor, en häger och ett vildsvinshufvud; högst uppe står en lefvande markatta, fastbunden med en kedja om lifvet. Till v. om rådjuret en förgyld skål med drufvor och en hög med kramsfogel; bredvid bordet en stol, på hvars ryggstöd en blågrå papegoja (med röda stjertfjädrar) sitter, skrikande mot en nedanför stående hund, som skäller. — Sign. i midten:

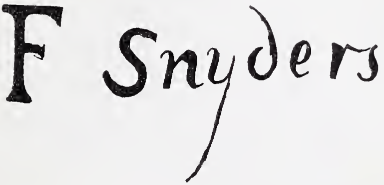

D. 1,11; 1,80. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Ett för mästaren mycket betecknande stilleben-stycke. Liknande komposition, speciellt rådjuret alldeles detsamma, i fursten Philipps von der Leyen saml., se tryckt auktionskatalog 1884 n:r 75 med afbildning i ljustryck.

640. Fruktskål i en nisch. Skålen, förgyld, på hög, ornerad fot, är fyld af drufklasar och deras vidhängande qvistar med blad och hängen; vid skålens fot fikon och ett granatäpple, der innanför i halfdunklet en blå och hvit fajanskruka med en glasassiette på sig. På en afsats nedanför nischen: till v. drufvor, till h. apelsiner, en skål och en tallrik af blå och hvit fajans samt ett tomt vinglas. — Sign. t. h.

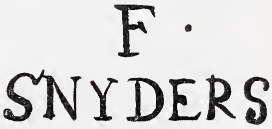

T. 0,89; 0,62. — Gustaf III. — I samma art som n:r 489 (kat. 1885) i Amsterdam.

Snyders, Frans. — Kopia efter?

638. Örnar i strid om en häger. En brunspräcklig örn sitter i midten, en face, med utbredda vingar ofvanpå den till marken slagne hägern; han vänder sig mot en kamrat, som är färdig att flyga ned från den lägsta grenen på en ek till h.; en tredje örn närmar sig från v. nere på marken.

Vid ekens fot en orm. Högt uppe i luften störtar sig en falk ned öfver en på ryggen fallande häger. Bgr. vidsträckt landskap.

D. 1,63; 2,34. — Inventar. 1804.

van Somer, Paul (?). Flamsk.

F. i Antwerpen 1576 (?), † i Amsterdam 1624. Kom till London 1602; som porträttmålare der flitigt anlitad af hofvet och aristokratien under flere års tid. Vistades 1617 i Bryssel. — Porträttmålare.

408. Porträtt af hertiginnan af Cleveland. Nästan hel figur. En ung dam med blek hy och i svart drägt, står vänd halft åt v., håller i h. handen en ljusröd solfjäder och i den v., som hvilar på ryggen af en rödklädd stol, en spetsnäsduk. Tillbakastruket, brunt hår med svart plym baktill, hvit, uppstående spetskrage, halsband af hvita perlor, stort bröstsmycke. I bgr. draperi i rödt och guld.

D. 1,44; 1,18. — Inventar. 1816. — Der tillskrifven A. v. Dyck.

Son, Joris van (?). Flamsk.

F. i Antwerpen 1623, † der 1667. Blef 1644 mästare i dess Lukas-gille. Verksam i Antwerpen. — Blomster-, frukt- och stillebenmålare.

635. Frukter och kokta kräftor. På ett träbord med mörkgrön duk står en silfvertallrik med en mörk och en ljus drufklase, några persikor, af hvilka en tudelad, samt två röda plommon. Bredvid tallriken till h., på bordets blottade hörn: två kokta kräftor, den bortre liggande på rygg. Mörk bgr. — Sign. på h. bordshörnet.

T. 0,27; 0,40. — Holterman-Wahrendorff. — Har tillskrifvits P. v. Singeland, också J. v. Sluis.

Soreau (Soriau), J. Flamsk.

Son till målaren Daniel Soriau, hvilken senare utvandrade från Flandern till Tyskland (Hanau). Dateradt arbete 1638 (Schwerin). Vistades ännu 1675 i Frankfurt am Main. — Blomster- och fruktmålare. Målade kanske också porträtt samt raderade landskap.

1103. Frukt- och blomsterstycke. På ett träbord i ljusgul färg står i midten ett tennfat med gröna och röda drufklasar, på spetsen af en stjelk sitter en fjäril. Något framom till v. en grön och hvit porslinskopp med mullbär, till h. ett litet blomglas med tulpaner och mindre

blommor, i midten ligga på bordet en skär törnros, en röd och hvit nejlika samt ett par bitar af ett granatäpple. Mörk bgr.

T. 0,45; 0,65. — Köpt från konsthandlarne Levertin & Sjöstedt 1870. — Jfr Schwerin n:r 967 (kat. 1882), sign. »I. Soreau 1638».

Sorgh (Zorg), Hendrik Martensz., kallad **Rokes.** Holländsk. — Tillskrifven.

F. i Rotterdam 1621 (? troligen tidigare), † der 1669—70. Lärjunge till Willem Buitewech. Utbildad under studiet af Adriaen Brouwer. Verksam i Rotterdam. — Genre-, äfven sjömålare.

593. Fårslagtare. Slagtaren, en ung, kortväxt man, barhufvad, med långt, ljusbrunt hår, står i skjortärmarne inne på en gård i färd med att skära upp en af de två flådda fårkroppar, som äro upphängda på väggen. Han ser ut på åskådaren. Till h. i fgr. fyra lefvande får, längst fram bland dem ligger ett på marken med alla fyra fötterna sammanbundna. Till v. på en bänk ligger huden och inelfvorna af ett nyss slagtadt får. I bgr. en husgafvel och ett plank; några trädtoppar sticka upp ofvan dem; molnig himmel.

T. 0,73; 0,53. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrefs i Lovisa Ulrikas saml. D. Teniers d. y. (sjelfva motivet med det slagtade fåret förekommer hos Teniers och flere holländske målare); värderades då (1771) till 3,750 d. k:mt. Tillskrefs hos Gustaf III A. van Dyck(!). Senare Sorgh. Den förträffliga målningen är dock utförd i en klar silfverton och med en öfverlägsen behandling af detaljerna, som ej pläga anträffas hos Sorgh.

Soutman, Pieter Claesz. Holländsk (holländsk-flamsk skola).

F. i Haarlem 1588; fick 1620 medborgarrätt i Antwerpen; enligt uppgift lärjunge till Rubens. Blef sedan hofmålare hos konungen af Polen, men återvände snart till sin fädernestad (nämnes der 1628), var der Lukas-gillets kommissarie och verksam till sin död 1657. — Figur- och porträttmålare i stor stil. Gravör (efter arbeten af Rubens och van Dyck).

343. De fyra evangelisterna. Figurer till knäet, grupperade kring ett bord, hvarpå papper, bläckhorn och två pennor. Längst till v. sitter Mathäus, en face, i blå rock och gul mantel, vänder sig upp åt v. mot engeln, som fattar honom i axeln och håller en pergamentsremsa framför honom. Lukas, i brun mantel, lutar sig intill Mathäus. Johannes, en ung man i röd rock, reser sig och ser uppåt, hållande pennan i h. handen och i den v. en bok;

en örn håller i näbben ett skriftyg framför honom. Längst till h. Markus, i grå rock, med bok på knäet; bredvid honom ett lejon. I bgr. ljusstrålar på himlen. — Sign. å bordet, något till v. (Se facsimilen å föreg. sid.).

D. 1,30; 1,87. — Gustaf III. — Der tillskrifven A. van Dyck (!), senare Bockhorst. Ett af Soutmans mest framstående verk; visar en blandning af flamska och holländska element. Tillhör hans senare tid (jfr Soutmans målning i stora salen i Huis ten Bosch utanför Haag, daterad 1648). — Här må erinras om, att Soutman var medlem (1628) af ett sällskap »Schoonenvaarders» i Haarlem, hvilket dref handel på Skåne (v. der Willigen »Les artistes de Haarlem», sid. 266).

Soutman, Pieter (?).

598. Konung Sigismund III af Polen till häst. Han rider i lugn skridt fram mot åskådaren på en stor, brun häst; en brun och hvit, lurfvig hund springer vid sidan, till v., och ser upp på sin herre. Denne bär bröstharnesk och om sin v. arm en bindel af rödt siden med breda, fladdrande ändar; på hufvudet en svart, rundtoppig hatt med en uppstående, svart fjäder. Han håller med sin h. hand kommandostafven stödd i sidan och ser utåt med stirrande blick. Vidsträckt, blågrönt landskap i bgr. — Till v. står: *Sigismund. III. Rex Pol.*

D. 2,66; 1,84. — K. G. Tessin, som troligen fått taflan från sin svärfar, generalen, grefve Erik Sparre — Sparre-slägten hade, som bekant, gamla förbindelser med den polska Wasa-slägten —; 1725 fans taflan i Erik Sparres saml. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Graverad af okänd; gravyren i N.-M. har en gammal påskrift: »Soutman». I Tessins samling tillskrifves taflan Rubens. Likaså i Lovisa Ulrikas; och der uppgifves *Snyders* hafva målat hunden och *J. Momper* landskapet. Ryttarens och hästens ställning öfverensstämmer alldeles med Rubens' ryttarporträtt af ärkehertig Albrekt (se handteckningen i München). — Sigismund, son till Johan III af Sverige, f. 1566, † 1632, är här afbildad som en några och femtio-års man, således på 1620-talet, då Soutman vistades i Polen.

Spansk mästare. — Kopia efter.

754. Yngling, som dricker ur ett vinglas. Half figur. Står vid ett bord, halft åt v., ser utåt; stödjer sig på v. armen, håller en flaska med v. handen och för med den h. ett spetsglas till läpparne. I brun rock, hvit halsduk, knuten i rosett vid halsen, hvit hufvudduk med vinranksblad. Mörk bgr.

D. 0,74; 0,61. — Inventar. 1804. — Der tillskrifven Murillo.

Spansk mästare (?).

766. Den helige Rochus. Knästycke; sitter i profil åt v. I svart rock med bara armar och ben; håller i v. handen

hatten vid sidan, i den h. en staf. Nere i v. hörnet synes hufvudet af en hund. Mörk tafla.

D. 0,42; 0,34. — Martelli. — Der tillskrifven Velasquez.

Standaart, se **van Bloemen, P.**

van Staveren, Johan Adriaansz. Holländsk.

F. i Leiden, lefde ännu 1690 (dat. arbete i Kristiansborgs-saml.). Lärjunge tilll G. Dou. Verksam i Leiden (redan 1644), der han var medlem i Lukas-gillet (1645—68) samt militär och (1659—68) borgmästare. — Figur-, i synnerhet genremålare.

644. Köksscen. I fgr. sitter en ung qvinna vänd mot fönstret, åt v., i bjert-röd kofta och belyst af solen; hon har i knäet ett stenfat med frukter, hvilka hon skalar. Bredvid henne på golfvet en korg med rotfrukter och en stenkruka, på fönsterbordet en kudde med blommigt mönster, å muren bredvid äro ett kålhufvud, en hare och en stor fogel upphängda. I bgr. ser man in i nästa rum, der en qvinna gör upp eld, och ännu längre bort en trappa, der en karl tager en qvinna i famn. — Sign. t. h.

T. 0,53; 0,39. — Lovisa Ulrika. — Enligt förteckningen 1760 »målad af J. Steen 1651» (! möjligen en äkta, nu utnött datering).

Steen, Jan. Holländsk.

F. i Leiden 1626—27, † der 1679. Lärjunge till N. Knupfer (Utrecht), J. van Goijen (Haag) och, enligt uppgift, äfven till A. van Ostade (Haarlem); vidare utbildad under inflytande af Frans Hals. Verksam hufvudsakligen i Leiden — blef 1648 mästare i dess Lukas-gille —, men äfven i Haag (1649—54), Haarlem (1661—69) samt Delft. — Genremålare.

647. Hjerter-ess. Det inre af en stuga med bondfolk, som spelar kort. Scenen upplyses af ett ljus, som står på spelbordet bakom ett högt ölglas. Till v. i fgr. sitter en medelålders karl i röda knäbyor, han böjer sig bakåt och lyfter triumferande hjerteress; framför honom på bordet ligger en hög penningar. Midt emot honom till h. sitter en gammal man med missnöjd uppsyn, vidare en ung qvinna, som undrande ser på hjerteresset, samt till v. om henne en ung karl, som betänksamt ser ned i korten och kliar sig i hufvudet. Till h. bakom de spelande stå två karlar, som bägge gestikulerande vända sig till vinnaren.

I bgr. flere personer. På bordet ligger en skiffertafla med spelräkningen och en kortlek. — Sign. t. h. å ett papper (se facsimilen å föreg. sida).

D. 0,80; 0,92. — Inventar. 1816.

1063. Dans- och dryckes-scen i en bondstuga. Midt på golfvet ett dansande par, hon, vänd åt åskådaren, med utslaget hår, blottad barm, i högröd kjol; på en bänk till v. står spelmannen och spelar fiol. Till h. i mellanplanet sitter ett dryckessällskap vid bordet.

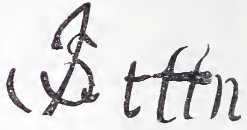

I fgr. till h. en barngrupp vid en öltunna, der bakom står dörren öppen till köket. — Sign. t. h.

T. 0,63; 1,06. — Köpt från presidenten Thyselius 1869. — En repetition af samma tafla finnes i f. d. J. A. Bergs tafvelsamling på Heleneborg i Stockholm, nu tillhörig Stockholms högskola (O. Granberg »Catalogue raisonné etc.», I, Stockholm 1886, n:r 127). Medelmåttig tafla af den mycket ojämne mästaren.

van Steenwijck, Hendrik d. ä.(?). Holländsk (Flamsk skola).

F. i Steenwijck (Overyssel) omkr. 1550, lefde ännu 1603 i Frankfurt am Main. Kom tidigt till Antwerpen, blef der lärjunge till Jan Vredeman de Vries och 1577 i Lukas-gillet. Flyttade dock snart till Tyskland, enligt uppgift 1579, och slog sig ner för sin återstående tid i Frankfurt am Main. — Arkitekturmålare.

648. Det inre af en barock-kyrka. Man ser rakt fram genom kyrkans midt till hufvudaltaret; på midtgången flere personer: en ädling, åtföljd af en rödklädd page, som leder en hund, två munkar, kommande inifrån kyrkan, m. fl. I tvärskeppet till v. i fgr.

ett altare med stor, brokig tafla, en prest i mess-skrud står för altaret, flere personer knäböja. Till h. i fgr. utgång med stor förbyggnad af brungult trä. Uppe i en cartouche uti hvalfvet, midt i fgr., står: »Inimicitias ponam inter te et mulierem. Gen:s III.» — Sign. t. v.

T. 0,47; 0,70. — Holterman-Wahrendorf. — Hendricks namn är här ofvan bibehållet, ehuru signaturen skulle tyckas tyda på en oss okänd *J(an)* Steenwijck. Ty taflan erinrar om den förre, likaså om hans lärjunge P. Neefs d. ä. (i den klara ölsupetonen erinrar den om B. van Bassen); figurerna synas vara målade af samma hand, som utfört staffaget i P. Neefs kyrkointeriör, se ofvan n:r 536.

Steinhammer, F. C. Tysk.

Målare och gravör. Enda kända arbeten: en radering, »Kristus botar den borttagne», dat. 1612, samt Nationalmusei tafla, dat. 1620.

1372. Moses upphöjer kopparormen i öknen. I fgr. en låg kulle. Moses står, något till v., i grön rock och röd mantel och pekar med stafven på kopparormen å korset; bakom Moses' rygg står en äldre man (Aaron?) i biskopsmössa. Rundt omkring stå eller ligga israeliterna, män, qvinnor och barn, qvalda af ormarne; flere vridande sig i förtviflan, andra döda. Längst till v. en tältrad. I mellanplanet till h. flere israeliter framför en annan tältrad. Bgr. blågrönt landskap med vidsträckt horisont. Bjärta färger. — Sign. t. h.: *F. C. Steinh: F. 1620.*

K. 0,30; 0,40. — Inköpt 1885. Har tillhört samlingen på Harg (frih. Beck-Friis).

Stevaerts, se **Palamedesz.**

Stravius, H.

Ansedd djurmålare i Hamburg uti 1600-talets senare hälft (dat. arbete 1690). Målade hälst jagtdjur och jagtredskap i landskap, äfven några stora »historiemålningar».

1074. Döda foglar, jagtredskap. På marken en fasan, der bakom en bössa, fogelbur, en upphängd rapphöna m. m.; i nedre hörnet till h. två småfoglar, af hvilka en domherre; en bergvägg bildar bgr., utom i öfre hörnet till v., der en jägare med hund aftecknar sig mot himlen. — Sign. t. h.: *H. Stravius.*

D. 0,69; 0,85. — Inköpt 1869.

Striep, Christiaan Jansz. Holländsk.

F. i den Bosch 1634, † i Amsterdam 1673. Förvärfvade 1656 borgarrätt i Amsterdam. — Målade dunkla skogsstycken med örter, fjärilar och ormar (se n:r 649—50) i Marseus' art och stilleben-stycken i W. Kalfs (se Schwerins galleri).

649. Skogsört, ljusa fjärilar och en orm. En planta med gröna, slaka, mångdelade blad står i skogsdunklet framför stora trädstammar. Sex ljusa fjärilar, en af dem rödspräcklig, fladdra omkring. Vid plantans fot ringlar sig en brun orm,

som öppnar gapet efter den nederst flygande, helhvita, fjäriln. — Sign. t. v. (se facsimilen å föreg. sid.).

D. 0,67; 0,54. — Drottningholm.

650. Skogsört, fjärilar och en orm. Motstycke till n:r 649. Plantan, af samma slag som der, står på liknande sätt i skogsdunklet. På marken till v. ligger ett renässans-kapitäl kullfallet. Åtta ljusa fjärilar fladdra omkring. En grågul orm slingrar sig om plantans fot och gapar efter en brokig fjäril till h. — Sign. t. v.

D. 0,60; 0,48. — Drottningholm.

Strozzi, Bernardo, kallad **il Prete Genovese** eller **il Capucino.** Italiensk (Genua).

F. i Genua 1581, † i Venedig 1644. Lärjunge till Pietro Sorri, rönte inflytande af Caravaggios naturalism. Ingick redan som ung i det andliga ståndet. Verksam förnämligast i Genua och, under sin sista tid, Venedig. — Målade en mängd bibliska och genreartade målningar, än fresker, än stafflitaflor. Raderare.

184. Skattepenningen. Knästycke. Kristus, en kraftig figur med ljust hår, benadt midt öfver pannan, och klädd i röd rock samt blå mantel, talar till en skallig skriftlärd, till h., som visar fram en penning och i v. hand håller pungen. Till h., bakom denne, stå två andra fariséer. Till v. i fgr. står ett ljushårigt barn bredvid en ung, svarthårig man, som vänder sig med en talande åtbörd mot Kristus; en äldre man bakom lutar sig fram för att se Kristus. I bgr. skymta två ansigten, ett på hvardera sidan om Kristus. Under en rundbåge, som infattas af två kolonner, synes himlen.

D. 1,655; 2,26. — Gustaf III. — Der tillskrifven Lanfranco. En repetition finnes i München (n:r 1239. Kat. 1885); en annan lär finnas i Buda-Pest (n:r 639. Kat. 1885. Enl. O. Granberg), ännu en i Frankfurt am Main (enl. Sander II, 74).

Subleyras, Pierre. Fransk.

F. i Uzès 1699, † i Rom 1749. Lärjunge först till sin far Mathieu Subleyras, från 15 års ålder till Ant. Rivalz i Toulouse. Kom till Paris 1724, 1728 till Italien, som han icke mera lemnade. Verksam förnämligast i Rom, der han åtnjöt stort anseende hos det påfliga hofvet och aristokratien. — Målade stora bibliska scener, samt poträtt och små genretaflor. Raderare.

886. Herrporträtt. Half figur åt h., ansigtet vändt mot åskådaren. En medelålders, ståtlig man med hög panna och liten, sammantryckt mun, i lång, hvit lockperuk, röd mantel öfver h. axeln och den böjda h. armen; nere vid handlofven är manteln uppviken, så att man ser dess hvita sidenfoder och skjortärmen med dess spetsmanschett; om halsen hvit halsduk med spetsar. Mörkgrå bgr.

D. Oval. 0,74; 0,68. — Martelli. — Först senare kallad sjelfporträtt. Framställer säkerligen en förnäm herre; är motstycke till n:r 1209 på Gripsholm (från Martelliska saml.), som är porträtt af en dam i stor toalett (den förres fru?).

Taillasson, Jean Joseph. Fransk.

F. i Blaye 1746 (nära Bordeaux), † i Paris (Sorbonne) 1809. Blef som helt ung lärjunge hos Vien i Paris. Vistades i Italien i fyra år (ungefär 1773—77). 1784 ledamot i akademien. Utstälde på salongen 1783—1806. Verksam i Paris. — Bibliska och, än oftare, antika ämnen.

887. Psyke. Half figur åt h. Hon håller sorgsen händerna knäppta framför sig och ser uppåt med tårfyld blick. I röd mantel öfver den hvita tunikan, blått skärp om lifvet och hvit bindel om håret; på ryggen små gråaktiga fjärilsvingar.

D. Oval. 0,71; 0,60. — Inventar. 1816. — Har på baksidan en inskrift: »*Taillasson 1795*».

Taraval, Guillaume Thomas Raphael. Fransk. — Tillskrifna.

F. i Paris 1701. Lärjunge till sin far; 1731 inkallad af K. G. Tessin till Sverige som konstmålare vid Stockholms slott. Hofmålare; en af ritareakademiens stiftare. Här verksam till sin död 1750. — Målade altartaflor, plafonder, dörrstycken och andra dekorativa målningar i kyrkor, i kongl. slottet i Stockholm samt privata hus; äfven porträtt och andra stafflitaflor.

341. Landtman, drifvande åsnor. Karlen, barhufvad och i blå rock, drifver fram på vägen åt v. tvänne åsnor, den ena har korg för munnen, i den andras sadel står en tupp; framför dem, till v., går en herdegosse med får och getter. I bgr. solbelyst landskap med sjö.

D. 0,32; 0,40. — Lovisa Ulrika. — N:r 341—42 i förteckningen 1760 tillskrifna Taraval. Obetydliga målningar i P. v. Bloemens art.

342. Herde med boskap. Motstycke till n:r 341. I fgr. ligga två oxar, den främste gråaktig med skälla om halsen; tre getter, af hvilka en ligger. Vid en ladubyggnad i skuggan

till h. sitter herden med staf. I bgr. solbelyst landskap med en ruin och blånande berg.

D. 0,32; 0,39. — Se n:r 341.

Taraval, Hugues. Fransk.

F. i Paris 1729 (8), † der (Louvren) 1785. Lärjunge till sin far, den ofvan nämnde Guillaume Thomas R. Taraval. Återvände vid dennes död till Paris. Vistades några år såsom franska konstakademiens pensionär i Rom; ledamot 1769, professor 1785. Öfverinspektor för gobelinfabriken. Ledamot af konstakademien i Stockholm. Utstälde på salongen 1765—85. Verksam i Paris. — Figurmålare i alla arter. Raderare.

888. Venus och Adonis. Venus halfligger åt h. naken på en bädd, med ryggen åt åskådaren, och sträcker armen om den bredvid henne, till h., sittande Adonis, hvilken förtjust ser ned på henne. Han håller i sin h. hand en piska och en pil, hon hvita blommor. Till h., vid Adonis' knän, stå två hundar; till v., vid Venus' fötter, sitta två dufvor, som kyssas. I bgr. till v. ett gråaktigt draperi, till h. synas himmel och några träd. — Sign. i midten:

D. 0,78; 0,97. — G. F. Creutz. Gustaf III. Drottningholm (till 1865). — Utställd på salongen 1765 och tillhörde då, enl. katalogen, grefve Creutz.

Tassi, Agostino. Italiensk. (Romersk skola).

F. i Bologna (Perugia?) 1565, † i Rom 1644. Hufvudsakligen verksam i Rom, der han studerade P. Bril och Adam Elsheimer. Målade väggmålningar i kyrkor och palatser, äfven staffli-taflor. Betraktas såsom en efterföljare till Carraccierna. Lärare till Claude Lorrain. — Landskapsmålare.

185. Hamnstycke med antika ruiner. I fgr. till h. en mörk tempelruin med tre korintiska kolonner, vid dess fot gå två personer, den ena i fotsid, gul drägt; i skuggan till v. en kolossal gudinnestod. I mellanplanet en lugn vik, omgifven af höga rundtorn, en tempelfasad och andra

byggnader. I bgr. blånande berglandskap. Blå himmel med lätta, ljusa moln.

D. 0,585; 0,74. — Martelli.

Tempesta, Antonio. Italiensk (Florens). — I hans art.

F. i Florens 1555, † der 1630. Lärjunge till Santo di Titi och Stradanus. Tog äfven inflytande af Lodovico Cardi. Länge verksam i Rom. — Målade hufvudsakligen landskap och figurrika scener, drabbningar o. s. v.

187. Sabinskornas bortröfvande. Kustland i mörk belysning; vimmel af figurer, qvinnor och krigare. I fgr. urskiljer man unga qvinnor, som röfvas af romerske krigare; till v. en ryttare med draget svärd, hvilken griper en qvinna i armen, i midten lyftes en annan qvinna af en krigare och sträcker i sin förtviflan händerna mot höjden, straxt till h. derom en furstinna, som gripes af en furste i krona. Till h. i fgr. synes den höga bakstammen af ett skepp med röd flagga. I bgr. höjder med byggnader, och nere vid stranden till h. en mängd segel- och roddbåtar.

D. 0,435; 1,11. — Af gammalt på Drottningholm. — Tillskrifves i en gammal förteckning »*Aegidius von Falken*» (?).

Teniers, David d. ä. Flamsk.

F. i Antwerpen 1582, † der 1649. Lärjunge till sin äldre bror Juliaen, vidare utbildad i Rom under Adam Elsheimers inflytande. Verksam i Antwerpen. 1606 mästare i dess Lukasgille. — Genremålare. Raderare.

1289. Den helige Antonii frestelse. A., till v. i en klippgrotta, på knä med bok i hand framför en stor sten, på hvilken stå en dödskalle och en kruka; på krukans brädd sitter en liten fogel med rödt hufvud. Bakom A:i rygg till v. står en käring med horn, bredvid och i luften öfver dem fantastiska djur. I bgr. till h. är klippan genombruten i portlika öppningar, genom hvilka man ser ut i landskapet.

T. 0,22; 0,17. — Köpt 1874 från grefve Ludvig Manderströms dödsbo. — Likasom n:r 1001 i Schwerin (kat. 1882), n:r 330 i Th. Levins kat. (1886) öfver utställningen i Düsseldorf af äldre mästares taflor m. fl. andra kompositioner af d. ä. Teniers öfver samma ämne är äfven vår tafla signerad med ett Antonius-kors på helgonets axel. Bland öfriga af d. ä. Teniers målade Antonii-frestelser erinrar vår mest om n:r 866 i Berlin (kat. 1883) samt n:r 215 i Kassel.

1290. Petri ånger. Motstycke till n:r 1289. Bland grågula klippor ligger P. på knä, vänd åt h., med hopknäppta händer och blicken riktad uppåt, derifrån en ljusström nedfaller

(ljusströmmen likasom Petri gloria målade med guld). På marken till h. böcker och två nycklar, till v. står en tupp. I bgr. till v. landskap med träd.

T. 0,22; 0,17. — Köpt 1874 från grefve Ludvig Manderströms dödsbo.

Teniers, David d. y. Flamsk.

F. i Antwerpen 1610, † i Bryssel 1690. Lärjunge till sin far, David T. d. ä. Vidare utbildad under inflytandet af Rubens och Adr. Brouwer. Verksam i Antwerpen — mästare i dess Lukas-gille 1632—33 — och Bryssel, från 1651. — Genre-, landskaps- och porträttmålare. Raderare.

653. Ölstuga. Midt i fgr. fyra karlar kring ett bord, hvilket består af en skifva lagd på en tunna; nedanför bordet står ett stort ölkrus. Främst till v. af de fyra sitter en ung man en face, i blå rock och röd mössa, välbehagligt blåsande fram mellan läpparna en fin rökstrimma; i sin utsträckta h. hand håller han pipan, med den v. håller han ölstånkan på bordet. Främst till h. står en ung man, barhufvad, i grågul rock, och ser ut på åskådaren, medan han stoppar sin pipa på bordet. Midt i bgr. tittar en gubbe genom en glugg i väggen ned på sällskapet; till h. borta vid spisen en annan grupp af fyra rökande och drickande karlar. — Sign. t. v.

T. 0,41; 0,61. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Förträffligt arbete, måladt i den silfverton, som utmärker mästaren efter 1640. Ett slags motstycke till »brädspelarne» i National Gallery (kat. 1885 n:r 242).

654. Ölstuga. Till v. sitter en karl på en stol och tänder sin pipa med en fidibus; klädd i skär tröja, gröna knäbyxor samt liten röd mössa med fjäder. Bakom honom står en annan i samtal med en qvinna, som sticker ut hufvudet genom en glugg på väggen. I rummets midt sitter en ung karl i blå tröja och med det yfviga håret obetäckt, han håller ölkruset och glaset på en tunna, som står bredvid, samt vänder ansigtet uppåt, i det han blåser ut röken; bakom honom står en

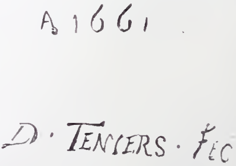

gubbe och stoppar pipan. I bgr. till h. två karlar vid spisen. — Sign. t. h. (se facsimilen å föreg. sid.).

T. 0,47; 0,38. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — 1771 värderad till 2,500 dal. k:mt.

Teniers, David d. y. — Kopior eller efterbildningar efter.

652. Ölstuga. Vid spisen till h. i fgr. sitta tre karlar, rökande och drickande; en gubbe, med pipa i munnen, står med ryggen mot elden. En ung karl, med hatten under armen, kommer från v. och räcker fram ett papper (tidning?). I bgr. till v. synes i ett angränsande rum en annan grupp kring ett bord, en qvinna sticker ut hufvudet genom en vägglucka; och ändå längre bort synes genom den halföppnade dörren ryggen af en karl i det yttersta rummet. — Sign. (oäkta) t. v.: *D. Teniers.*

D. 0,49; 0,69. — Inventar. 1816. — Kallas der »flandriska avisan» och tillskrifves D. Teniers d. y. Har senare tillskrifvits D. Teniers d. ä. Ser ut som kopia efter David T. d. y.

655. Musicerande bönder. Inuti en stuga fyra karlar och en qvinna kring ett bord med grön duk. Främst en äldre man, spelande säckpipa, han vänder ryggen mot åskådaren; en yngre man till h., barhufvad, spelar ett slags lira, de två andra sjunga. I en glugg på väggen till h. synas två män lyssnande; en tredje står bakom den halföppnade dörrn i bgr. till v. — Sign. t. v. å en bänk: *D. T.*

T. 0,46; 0,53. — Holterman-Wahrendorff. — Har då och sedan tillskrifvits D. Teniers d. y. som original. De bruna skuggorna, den lackartade färgen, den råa teckningen, de qvadratiska figurerna (jfr n:r 1289—90) skulle kunna tyda på ett arbete af d. ä. Teniers eller möjligen ett ungdomsarbete af sonen i faderns art.

Teniers, David d. y. — Kopia efter.

656. Vaktrum. I ett högvälfdt rum med utsigt i det fria äro ett dussin krigare samlade. I midten står en man i grå, pelsbrämad drägt med lång staf i handen och pelsmössa på hufvudet. Två spela kort, till v., andra se på spelet eller värma sig vid spisen bakom. I fgr. till v. ligger en hög med rustningar och vapen, en hel, svart rustning med fjäderbuske står bredvid. Till h. i fgr. en grupp af fyra män, en af dem drager på sig stöfveln. Genom den hvälfda dörröppningen till h. i bgr. ser man ut öfver en vid slätt; midt på fältet ligger en fästning. — Sign. t. v.

T. 0,71; 1,07. — Inventar. 1816. — Säkerligen kopia till den i kompositionen alldeles enahanda n:r 673 i Eremitaget (kat. 1870), som är en ytterst briljant målning, dat. 1642. Ett förträffligt originalarbete är likaså vaktrummet n:r 491 i Amsterdam (kat. 1885), dat. 1641. Deremot är vaktrummet n:r 50 i Dulwich (kat. 1880), enligt katal. ett original, härstammande från Teniers' sista period, ej just kraftigare måladt än vårt.

Thys (Tyssens), Peeter d. ä. Flamsk.

F. i Antwerpen 1624, † der 1679. Lärjunge till A. Deurwaerder; utbildade sig under inflytande af A. v. Dyck. Verksam i Antwerpen. 1660 Lukas-gillets dekan. En af sin tids mest ansedde »historie»- och porträttmålare i Antwerpen.

662. Akilles, förklädd till flicka, igenkännes af Odysseus i konung Lykomedes' hof. Akilles står i midten, en face, vid den öppnade kofferten, i blå klädning med fladdrande, röd mantel; han har just satt på sig en hjelm. Till h. står Odysseus på ett knä, betraktande honom; bakom O. en annan äldre grek. Till v. Deidamia(?) i helhvit klädning, betraktande ett perlband, som en af hennes systrar räcker henne. Längre bort till v. flere unga qvinnor, bland dem en, med plymer på hufvudet, hvilken kommer nedför en trappa.

D. 1,97; 2,34. — Gustaf III. — Troligen från mästarens senare period. Taflan har en mera kall, akademisk karaktär och visar mindre direkt inverkan af den Rubenska skolan än åtskilliga af hans arbeten i Bryssel och Antwerpen.

Tieling, Lodewyk. Holländsk(?).

Okänd landskaps- och djurmålare, omkr. 1700, uti den italieniserande arten. Enl. Nagler såg man fordom af honom ett landskap med kor och får i galleriet i Salzdahlum.

Vår signatur kan lätt läsas som *Fieling,* och så (»L. Fieling fec.») läser också Th. Levin signaturen på ett landskap, som var utstäldt på expositionen af äldre målares taflor i Düsseldorf 1886 och synes vara måladt af vår mästare (se Levins »Verzeichniss» 1886, n:r 100).

427. Landskap med kreatur. I fgr. hvilar en hjord på

den lilla ängen framför en mörk löfskog: flere får, två liggande, rödgula oxar, en oxe stående, hvit med svartblåa

fläckar. I v. hörnet sitter herdinnan i samtal med en ung, rödklädd man, som rider på en hvit häst. Till h. utsigt i bgr. öfver en vidsträckt nejd med skogsvatten, stenbyggnader och, längst bort, höga berg. — Sign. t. h. (se facsimilen å föreg. sid.).

D. 0,83; 1,10. — Gustaf III.

Tiepolo, Giovanni Battista, kallad **Tiepoletto.** Italiensk (Venetiansk skola).

F. i Venedig 1696, † i Madrid 1770. Lärjunge till Gregorio Lazzarini, utbildad genom studiet af Franceschini, G. B. Piazzetta och i synnerhet Paolo Veronese. Verksam i Venedig m. fl. andra italienska städer, 1755 direktör för den då bildade målarakademien i Venedig; besökte äfven Würzburg (1750—53) samt Madrid (1761—70). — Målade såväl al fresco som i olja, såväl tak- och väggmålningar som staffli-taflor; äfven porträtt. Raderare.

188. Johannes döparens halshuggning. Joh. ligger framstupa i fängelset på en stenhäll, bödeln står lutad öfver honom med det afhuggna hufvudet i v. hand. Till h. står Herodias' dotter m. fl. figurer; till v. knäböjer en äldre qvinna, hållande ett fat; framför henne i fgr. står en hund och slickar blodet. Skizz i öfvervägande grå färgskala.

D. 0,33; 0,43. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — N:r 188—190 bredt skizzerade utkast till större målningar; ovisst om dessa utförts. I. Krsnjavi i sin artikel om Tiepolo uti Lützows Zeitschrift, XIV (1879) sid. 161, känner inga sådana.

189. Maria frambär Kristusbarnet i templet. Maria knäböjer med barnet i sina armar, vänd åt v. mot altaret, der öfversteprestеn står, omgifven af prester, och sträcker händerna mot barnet. Till h. bakom M. står Josef samt bakom honom män och qvinnor, packade ända till utgången, der man genom en stor arkadöppning ser en balustrad afteckna sig mot den blåa himlen. Fondväggen är af hvit marmor med en refflad kolonn samt en skulpterad stod och relief-figurer. — Skizz.

D. 0,56; 0,44. — Se n:r 188.

190. Herdarne tillbedja Kristusbarnet. Det inre af krubban, upplyst endast af det ljus, som utstrålar från barnet. Detta ligger på sin halmbädd till h. Maria sitter bredvid och lyfter linneduken, Josef står bakom. Till v. flere män och qvinnor med skänker; i fgr. till h. knäböja en gosse och två qvinnor. Till h. uppe under krubbans tak två vingade englahufvuden. — Skizz.

D. 0,56; 0,71. — Se n:r 188.

191. Scipios ädelmod. Ämnet hämtadt ur Valerius Maximus, libr. IV, 3, »de abstinentia et continentia». Till v. sitter Scipio, barhufvad, i röd drägt, på en tron mellan två marmorstoder af Apollo och Minerva. Han pekar åt h. på det unga, förnäma paret, som står nedanför tronen; den unga damen är klädd i ljusgul drägt, och hennes släp uppbäres af två negergossar; bakom dem till h. krigare. I fgr. till v. vid tronens fot en tjenare, som hukar sig ner för att samla ihop praktkärl. I bgr. till h. en balustrad och derunder ett rundbågshvalf, som leder ut i det fria. — Skizz.

D. 0,605; 0,44. — Adolf Fredrik. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Kallas först i Gustaf III:s bouppteckning »Scipios ädelmod» af Tiepolo, förut »Salomo och drotttningen af Saba» af Bassano. Något mattare kolorit än i n:r 188—90.

Tintoretto, se **Robusti.**

Tisi, Benvenuto, kallad **Garofalo (Garofolo).** Italiensk (Ferrara-skola).

F. i Garofolo(?) nära Ferrara 1481, † i Ferrara 1559. Lärjunge till D. Panetti i Ferrara, medarbetare till B. Boccaccino i Cremona, tog starkt inflytelse af Dosso Dossi, Lorenzo Costa (Bologna) och Rafael (Rom). Hufvudsakligen verksam i Ferrara. — Fresker och staffli-taflor; företrädesvis kyrkomålningar.

192. Gud Fader. Bröstbild, en face, inom målad rundel. Äldre man med hvitt, tillbakastruket hår och tudeladt skägg. Han håller v. handen på en glob med kors på och lyfter den h. uppåt. Har bakom hufvudet en triangel med bokstäfverna *P. F. S.* inuti; han är klädd i blågrön rock och röd mantel. I bgr. himmel med hvita skyar.

T. 0,34; 0,34. — J. N. Byström. — En af dessa småtaflor, hvilka utgjorde en specialitet hos Garofalo, och i hvilka Rafaels inflytande är omisskänligt (jfr n:r 193, Santi). Vår figur är ett motstycke till Gud Faders-bilden i Garofalos heliga familj i National Gallery (kat. 1885 n:r 170).

Tizian, se **Vecellio.**

van Tol, Dominicus. Holländsk.

F. i Bodegraven 1631(—42), † i Leiden 1676. Lärjunge till sin morbror Gerard Dou. Verksam i Amsterdam (1669) och, förnämligast, Leiden, — inskrefs 1664 i dess Lukas-gille. — Genre. Porträtt.

660. Ett gladt lag. I en dunkel kammare sitta fyra herrar och tre damer, ätande och drickande kring ett bord framme

vid ett stort rundbågsfönster, till v. Längst till h. af dem en herre i fjäderprydd hatt och med benen korslagda, spelande fiol. En ung man tömmer sitt glas i botten; en herre och en dam omfamna hvaran. En neger passar upp; till h. kommer en tjenarinna med ett fat.

T. 0,36; 0,32. — Inventar. 1816. — Erinrar specielt genom sin sotiga dager och lösa penselföring om sådana, mera sällsynta, arbeten af van Tol, som den signerade Knypplerskan i Eremitaget (kat. 1870 n:r 924), deremot icke om hans vanliga, om Dou och F. Mieris d. ä. påminnande arbeten.

Toorenvliet (Torenvliet), Jacob. Holländsk.

F. i Leiden 1641(?) † der 1719. Lärjunge till sin far, som var glasmålare. Vistades en tid, från omkr. 1670, i Italien (Venedig, Rom). Kallades i Rom *Jason*. Verksam hufvudsakligen i Leiden; 1686 mästare i dess Lukas-gille. — Målade i Italien »historie-bilder», men efter sin hemkomst genre-stycken. Raderare.

661. En alkemist. Half figur. En äldre man med grått helskägg, i gulgrå kappa och pelsbrämad, grön mössa, sitter en face vid ett stenbord. Han betraktar uppmärksamt en degel, som står öfver en liten koleld på bordet, gör en talande åtbörd med h. handen och pekar med den v. på ett siffertal, som han skrifvit på bordet med krita. Till v. å bordet ligga två folianter. — Sign. t. h.:

K. 0,22; 0,17. — Lovisa Ulrika. Gustaf III.

Torre, Flaminio, kallad **degli Ancinelli.** Italiensk (Bologna-skola). — Tillskrifven.

F. i Bologna 1621, † i Modena 1661. Lärjunge till Cavedone, Guido Reni samt Cantarini. Verksam under sin senare tid i Modena, der han var hofmålare. — Hufvudsakligen bibliska ämnen. Raderare.

179. Den heliga familjen. Halfva figurer. Maria, halft åt v., vänder ansigtet fram åt åskådaren och ser ned på barnet, som diar henne och sträcker upp sin h. hand. Hon blottar bröstet med sin v. hand. Till h. Josef. Ljuset faller in uppifrån v. Mycket mörk bgr. Bruna skuggor.

D. 0,79; 0,65. — Gustaf III. — Troligen samma tafla, som der tillskrefs *Flaminio Torre.* Senare tillskrifven *Schedone.* Typerna närma sig Correggios.

Tournières, Robert Levrac. Fransk. — Kopia efter Rembrandt(?).

F. i Ifs (Calvados) 1668, † i Caen 1752. Lärjunge till Lucas de la Haye och B. Boullogne. Intagen i akademien som porträttmålare 1702 och som historiemålare 1716; vice professor 1725. Utstälde på salongen 1704—48. Signerade sig alltid »Tournier» eller »Tournières». — Företrädesvis porträttmålare.

889. Pomona. Knästycke en face. Ung, rosenkindad qvinna, som håller en apelsin i händerna och ser småleende åt v. Klädd i urringad, grå, guldstickad klädning, förgylda hals- och armband med ädelstenar samt öfver axlarne en hvit tyllkrage. På hufvudet en låg och mycket vid halmhatt med rakt utstående brätten samt framtill nedhängande, blåa band. I bgr. blå himmel samt, till h., konturen af en större byggnad.

D. 0,78; 0,64. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. — Figuren återfinnes som Pomona i »Vertumnus och Pomona», i Gallerie der Kunstfreunde i Prag (fordom på Hradschin»), sign. »*Rembrandt*» och dat. 1649, en signatur, hvars äkthet dock bestridts. Jfr Bode: Studien zur Gesch. der holl. Malerei, sid. 481. Lépicié har graverat denna komposition, »Vertumnus och Pomona efter Tournières», hvilken senare artist således också kopierat hela originalet, som på hans tid befann sig i Frankrike. Vår enstaka figur kallas i Tessins förteckning 1741 »Pomona, kopierad efter Rembrandt af Tournières».

Trevisani, Francesco. Italiensk (Romersk skola). — Tillskrifven.

F. i Capo d'Istria 1656, † i Rom 1746. Lärjunge till sin far Antonio Trevisani och venetianaren Antonio Zanchi, studerade Cortona och imiterade senare Maratta. En mångsidig, men osjelfständig eklektiker. Verksam i Bologna, Venedig m. fl. st., slutligen i Rom. — Fresker och staffli-målningar, hufvudsakligen med bibliska ämnen.

194. Porträtt af kardinalen Ottoboni. Bröstbild; halft åt v. Han håller framför sig i h. handen ett papper, ser ut åt åskådaren. Spenslig figur med smalt ansigte, kort lockperuk, benad i midten; i röd axelkappa och hvit linnekrage. Mörk bgr.

D. 0,76; 0,63. — Martelli.

Trevisani, Fr. — Kopia efter.

196. Maria med Kristusbarnet. Maria, half figur, i violett klädning och blå mantel samt om hufvudet en liten grå duk, håller linneduken om barnet, som sitter naket och en face på en grön kudde ofvanpå ett ljusgrått stenbord; barnet håller i v. handen ett litet kors, lyfter h. handen och ser uppåt. Blek dager.

D. 0,93; 0,77. — Tillhört K. G. Tessin, som torde ha köpt den af svensken *G. E. Schröder,* hvilken (i förteckningen 1760) uppgifves hafva målat den. Lovisa Ulrika. Gustaf III. Drottningholm (till 1865).

Turchi, Alessandro, kallad **l'Orbetto.** Italiensk (Verona). — Tillskrifven.

F. i Verona 1582, † i Rom 1648. Lärjunge till Felice Brusasorci, utbildad till eklektiker genom studiet af Carracierna. Under senare delen af sitt lif verksam i Rom. — Målade såväl stora altartaflor som små staffli-taflor, hufvudsakligen af bibliskt innehåll.

197. Konungarne tillbedja Kristusbarnet. Maria sitter till v. å en upphöjning med barnet, hvilket sträcker händerna mot den närmaste konungen; Josef står bredvid. Till h. knäböja två konungar, den ene i röd, den andre (främste) i guldstickad mantel; en hvitklädd page bär upp den senares mantel; bakom till h. står en mohrisk furste i turban. Längre bort till h., i sjelfva dörröppningen, tre män.

T. 0,52; 0,71. — Gustaf III. — Vittnar om studium af Paolo Veronese och erinrar äfven i kompositionen om dennes »Konungarnes tillbedjan» n:r 325 i Dresden (kat. 1884).

Tuscher (Tüscher), Carl Marcus. Tysk.

F. i Nürnberg 1705, † i Köpenhamn 1751. Kom tidigt i lära hos J. D. Preisler i Nürnberg (omkr. 1715), var hans lärjunge i tio år. Reste 1728 till Italien, vistades der till 1741, då han for till London. Kom 1743 till Köpenhamn och vistades der till sin död, anstäld som kongl. hofmålare och byggmästare, 1751 »förste» professor vid den s. å. upprättade målar-akademien. — Tuscher var en mångsidig artist, målare, byggmästare, gravör m. m.; som målare följde han Poussin som förebild och tog sina ämnen företrädesvis ur mytologien.

1327. Mercurius öfverlemnar den nyfödde Bacchus åt nymferna på berget Nysa. I midten står M., i profil åt h., klädd i gul mantel, bevingade sandaler och hatt, med ormstafven i handen; han räcker barnet åt en nymf, som är klädd i diadem samt en röd mantel, som faller ned

öfver den mörkgröna klädningen. Till h. en grupp af tre nymfer och en satyr; framme i fgr. sitta två nymfer. Till v. om M. två nymfer och en satyr, dansande och spelande; i bgr. palmlandskap med får och herdar.

D. 0,53; 0,65. — Inköpt 1877. — Anteckning bakpå taflan, till en del med grekiska bokstäfver, »Markos Tysckzer Norikos epoiei 1732».

Tysk (westfalisk) mästare, omkr. 1500.

1334. Den heliga Katarina. På andra sidan: Den helige Georg. K. står en face i en fyrkantig, sen-gotisk utbyggnad, en kammare med en bred fönsteröppning i bgr., hvarigenom synes ett landskap med fästning, och på hvardera sidan ett smårutigt fönster. I h. handen håller hon en bok, i v. handen svärdet, nedanför detta ligger hjulet. Klädd i krona och röd mantel öfver en klädning af guldbrokad (med granat-blommor i mönstret). På bänken till v. står en röd nejlika i en grön glaskruka, på bänken till h. en ljusstake på en bok.

Georg sitter på hvit häst, som stegrar sig mot h.; lyfter svärdet för att döda draken vid hans fötter i fgr., dennes hals är redan genomborrad af ett afbrutet spjut. Bakom till v. står prinsessan med knäppta händer, ännu längre bort synas konungen och drottningen, åskådande striden från borgmuren. Blågrön landskapsbakgrund med en tornbyggnad.

T. 1,03; 0,55. — Inköpt från grefve A. Wachtmeister 1878. — Flygelbild från ett altare. Erinrar mer och mindre aflägset om sådana målningar som »Marias bebådelse» å högaltaret i Calcar (år 1508) af Joest från Calcar, »Barbara» och »Katarina» af »Mästaren från Frankfurt» i Berlin n:r 575 A (flygelbilder) samt dubbelbilden af den okände westfaliske mästaren (omkr. 1500—25) i Berlin n:r 1193 (kat. 1883) och åtskilliga helgonbilder ur den gamla Köln-skolan såsom n:r 173 b, 205 i Wallraf-Richartz-museum i Köln (kat. 1883).

Tysk mästare, 1500-talets förra hälft.

1161. Triptyk; i midten Kristi nedtagande från korset, å flyglarne Maria Magdalena (v.) och Josef af Arimatia (h.). Figurer till knäet. Å midtstycket Kristi från korset nedtagna kropp, som hålles under axlarne af Nikodemus(?) till h., klädd i röd rock, medan Maria, i mörkgrön mantel, från v. fattar om Kristi midja.

T. 0,85; 0,43.

A v. flygeln Maria, i klädning af 1500-talets snitt, röd med gula ärmar, hon håller framför sig med bägge händer en gyllene kalk i drifvet renässans-arbete.

T. 0,80; 0,22.

Å h. flygeln Josef, i grönblå pelsrock med förgylda spännen och bälte samt orange-gula ärmar, han håller framför sig en törnekrans.

T. 0,80; 0,22. — Köpt från konsthandlaren J. Campo i Köln 1873. — Målaren har troligen tillhört den gamla Köln-skolan i 1500-talets början; sjelfva triptykens form med dess rundade afslutning upptill är mycket vanlig inom nämnda skola.

Tysk eller **flamsk mästare,** omkr. 1641.

734. En eremit i ödemarken betjenas af en engel. Öppen bergstrakt, glest bevuxen med träd och buskar. I fgr. till h. den gamle eremiten, i kjortel af vildgräs och med det gråa skägget utslaget öfver axlarne och hängande som en kappa ända ned till midjan; han knäböjer inför en engel, som räcker honom nattvards-brödet. Högre upp i berget samme eremit, seende en englasyn i skyn. Längre bort förekommer han ytterligare på flere ställen, än ensam, än i sällskap med en engel eller en munk. I mellanplanet till v. ligger ett kloster vid en liten flod; i bgr. en stad på bergshöjderna. Ljusgrön ton i taflan. — Sign. t. h. nästan utplånad: *W* (eller *H I?*) *A S. 1641.*

K. 0,41; 0,58. — Holterman-Wahrendorff. — Ett motstycke härtill, »Den hel. Rosauras dröm», tillhörig grefve S. Lagerberg, fans på utställningen af äldre mästares taflor i Stockholm 1884, kat. n:r 213.

Tysk mästare, omkr. 1500-talets midt.

1073. Mercurius. Hel figur åt h., naken. Håller i sin v. hand sin långa staf (caduceus), mot hvars öfre del han leende blickar upp, i h. hand ett rödt föremål (frukt?, bägare?). På hufvudet hjelm och på fötterna små, mörka vingar. Kring underlifvet är han brokigt fjädrad. En dagslända (signatur?) sitter på hans h. lår. Vid hans fötter hvilar en panter på marken, längre bort står en liten götisk springbrunn. — Förmodligen flygelbild i en triptyk. Å baksidan (utansidan) målade i hvitt å svart, men tämligen utplånade, två medaljonger med Mercurius och Saturnus i bröstbilder.

T. 1,94; 0,64. — Köpt 1869 från kaptenen E. Ekman. Har möjligen i äldre tider funnits på Gripsholm. — Liknar i karakteren

något den stående satyren i A. Dürers kopparstick »Svartsjukan», (Bartsch sid. 86 n:r 73, Heller n:r 67) samt figurer ur Goltzii skola.

Tysk mästare (vest-tysk skola), 1500-talet början.

1126. Porträtt af en hvithårig man. Half figur, vänd halft åt h. Äldre man, skägglös, med frisk färg, hvitt, hängande, jämnklippt hår, bar hals; i svart, pelsfodrad rock och svart mössa. Håller i de framtill hoplagda händerna ett brunt radband och stirrar åt h. Bgr. en marmorerad vägg i grått och brunt. — Vid öfre randen är måladt i latinska bokstäfver: »Etate. 61. Añorū. 1509 f.»

T. 0,66; 0,48. — Skänkt af kammarherren grefve A. Bielke 1871.

Tysk mästare, 1700-talet.

726. Berglandskap med väderqvarn och vattenfall. En dalgång går midt igenom landskapet inåt bgr. I fgr. till v. två karlar, en qvinna och ett barn, som hvila vid ett klippstycke nedanför en ek och en björk; på vägen en qvinna till häst, på ena sidan om henne står en karl, på den andra ett barn. Ett stycke längre bort bildar strömmen ett fall, till h. på en höjd aftecknar sig väderqvarnen mot himlen. Ändå längre bort höjer sig ett torn öfver löfskogen i dalen. Varm, solig dager.

T. 0,69; 0,53. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — N:r 726—27 hafva i senare tid tillskrifvits *Christian Georg Schütz* (1718—1791), dock utan tillräcklig grund.

727. Berglandskap med en vattenqvarn. Motstycke till n:r 726. I mellanplanet är det stora qvarnhjulet i gång, vattnet strömmar ned åt fgr. i en dalbotten mellan skogbevuxna bergshöjder; två vagnar köra på vägen bredvid till h. I fgr. en karl, två qvinnor och ett barn, hvilande vid ett stort, släthugget klippblock, ofvanför hvilket ett par ekar resa sig. Bortom qvarnen skjuter en hvit tornbyggnad med spetsigt, rödt tak upp ur en löfdunge. I bgr. höga, blånande berg.

T. 0,69; 0,53. — Se n:r 726.

van Uden, Lucas. Flamsk. — Tillskrifna.

F. i Antwerpen 1595, † der 1672. Son till en embetsmålare i Antwerpen, blef 1627 mästare i dess Lukas gille, inträdde tidigt i Rubens' atelier och samarbetade med honom, äfven med D. Teniers d. y. och andra figurmålare. Han utförde också »patroner» för haute-lisse-väfnader. Verksam i Antwerpen. — Landskapsmålare. Raderare.

1081. Landskap med en strandväg. Vattnet till v. Utmed vikens bugtiga strand går vägen, på hvilken synas en rödklädd gubbe samt en qvinna med barn. På vägens h. sida en skogsbacke, der bland löfträden skymta några byggnader. Vid strandkanten några afqvistade pilstubbar.

T. 0,25; 0,34. — Skänkt af kammarherren grefve A. Bielke 1869. — En liten, obetydlig bild i v. Udens art.

1147. Landskap med bred väg vid kanten af en bokskog. På vägen, som går rakt inåt bgr., tre landtqvinnor, bärande korgar m. m., något längre bort en annan qvinna och en flicka. Till h. mörk, tätstammig skog, till v. grundt vatten samt utsigt inåt bgr. till en öppen nejd med en kyrka.

D. 0,90; 1,25. — K. L. Kinmanson. — Duken har varit bredare. Renoverad och illa faren.

Umbrisk mästare, 1400-talet.

214. De tre konungarne tillbedja Kristusbarnet. I fgr. till v. sitter Maria med barnet framför en halmtäckt hydda, Josef står bredvid med en guldvas i handen. De tre konungarne knäböja, den främste, en gubbe med obetäckt hufvud, hvithårig, är i begrepp att kyssa barnets fot, de två andra äro klädda i rockar af rödt tyg med guldstickadt mönster. Till h. bakom dem många följesvenner, en hvitklädd neger håller en yster, svart häst. Inåt bgr. synas konungarne vid olika stationer på deras färd: de stanna för att betrakta stjernan, de stå inför Herodes i Jerusalem; längst bort rida de ut ur en stadsport. Hög horisont. — Målad i tempera med guld.

D. (ursprungligen trä.) 1,68; 1,77. — Martelli. — Öfverflyttad på duk och restaurerad 1866. Kompositionen erinrar mycket om Gentile da Fabrianos framställning af samma ämne i Florens' Akademi (från Santa Trinità).

van Utrecht, Jacob Claessens, skrifver sig **Traiectensis.** — Holländsk.

F. i Utrecht. Daterade arbeten 1523—24. — Porträttmålare. Ett porträtt i Berlin (kat. 1883, n:r 623 A) är dat. 1523, ett annat i Minutoli-samlingen 1524 (Zeitschrift f. Bild. Kunst 1886, sid. 324). Vår tafla, den enda kända af honom som är sign. »Claessens», vederlägger Waagens uppgift, att han skulle heta Corneliszen. Ovisst är, om vår målare är den Jacob van Utrecht, hvilken nämnes som mästare i Antwerpens Lukas-gille 1506—12.

257. Mans-porträtt. Half figur, något åt v. En knappt medelålders man, skägglös, med ljusbrunt, kortlockigt hår, klädd i svart drägt af storfasoneradt kläde, kappa med breda, sammetskantade uppslag i bröstet, hatt med breda, uppstående brätten; vid halsen synes den finrynkade, hvita skjort-linningen ofvanför den rakskurna rocken. Han står med sammanlagda händer vid ett grönt bord, bredvid till h. står hans lilla hvita hund,

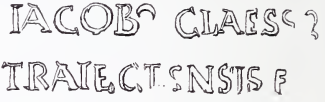

som lägger upp framtassarna på bordskifvan; på bordet ett litet ovalt, högt glas med en gul dryck, en knif och två kokta kräftor, af hvilka den ena är sönderplockad. Upptill till h. på den mörkgröna väggen är måladt ett vapen i blått och hvitt: i den hvita skölden en brun båt med mast. — Sign. under vapnet.

T. 0,90; 0,50. — Gustaf III.

de Vadder, Lodewyk (Lowys). Flamsk.

F. i Bryssel 1605, † der 1655. Blef 1628 mästare i Bryssels Lukas-gille. Verksam i denna stad. Föregångare till Achtschellinck och d'Arthois. — Landskapsmålare. Raderare.

665. I skogsbrynet. På vägen, till h. i fgr., går ett par åt v.: en bonde med staf i hand och en bondqvinna, som bär en korg på hufvudet och en på armen; en pojke springer framför dem, och före honom en hvit hund; längre bort på vägen synas

två män. Till v. i fgr., vid foten af en liten kulle, sitter en vandrare, hvilande i skuggan af ett stort träd. Från vägen har man utsigt öfver det blånande slättlandskapet i bgr. — Sign. t. v.

D. 0,49; 0,64. — Inventar. 1861. Inköpt från P. W. Grubb 1857. — Signerade arbeten af de Vadder ytterst sällsynta. Jfr Woltmann & Woermann, Geschichte der Malerei, II sid. 526.

Valentin, Fransk. — Tillskrifven.

F. i Coulommiers (Seine et Marne) 1591 (1600?) † i Rom 1634. Troligen är Valentin blott hans förnamn, *Boulogne* möjligen hans slägtnamn. Verksam i Rom, der han tog Caravaggio till förebild. — Bibliska och genre-målningar.

890. Johannes döparen. Bröstbild. Ung man med mörkt, lockigt hår; ser uppåt h., på det kors af rör, han håller med sin v. hand; kring korset en pappersremsa med orden:

»Ecce agnus dei». Öfver hans h. axel ligger manteln af kamelhår, öfver den v. en röd mantel; halsen öppen.

D. 0,66; 0,50. — Martelli. — Först senare tillskrifven Valentin.

Vasari, Giorgio. Italiensk (Florentinsk-romersk skola).

F. i Arezzo 1511, † i Florens 1574. Lärjunge till en glasmålare, utbildad genom inflytande från Andrea del Sarto och Michel Angelo i Florens och i synnerhet genom kopiering af M. Angelos och Rafaels målningar i Rom. Verksam i sin födelsestad jämte andra italienska städer, men förnämligast i Florens och Rom. — Målare, arkitekt, konstskriftställare.

198. Kristusbarnet frambäres i templet. Maria med barnet står till h. i fgr. och ser upp till öfverstepresten, som står i bön, omgifven af tjenare med ljus, på andra sidan om ett hvitt altarbord. Till v. i fgr. står en ung qvinna i gul klädning, hon bär på hufvudet en korg med dufvor och ser ut på åskådaren. Hög horisont. Brokiga färger i ljusgul ton. Man ser de främre figurerna blott till knäet.

D. 1,71; 1,16. — J. N. Byström.

199. Konungarne tillbedja Kristusbarnet. Motstycke till n:r 198. Maria, vänd åt v., med barnet i knäet sitter på en upphöjning; den äldste konungen knäböjer nere i fgr., de två andra, yngre män i turbaner, stå till v.; bakom dem flere följeslagare, som sträcka sig fram för att se barnet; i fgr. till h. Josef, barhufvad, i gul mantel. Hög horisont. Brokiga färger i ljusgul ton. Man ser de främre figurerna blott till knäet.

D. 1,71; 1,16. — J. N. Byström.

Vecellio (Vecelli), kallad il Tiziano. Italiensk (Venetiansk skola). — Kopior efter.

F. i Pieve di Cadore 1477, † i Venedig 1576. Lärjunge till Gentile Bellini i Venedig, rönte inflytande af Giorgione, med hvilken han en kort tid (1505) samarbetade. Verksam i Venedig, gjorde kortare besök i Padua, Rom och Augsburg. Hufvudmannen för det venetianska måleriet under dess högsta blomstring. — Målade i de flesta arter.

202. Porträtt af ett förnämt fruntimmer. Knästycke, halft åt h. Hon håller v. handen på en brokigt klädd negergosses axel, med den h. fattar hon i sin klädning; han ser upp på henne, hon ser utåt. I mörkblå klädning med puffärmar; halsen är bar, öfver bröstet är kastad en

gul, skir duk; smycke med perlor i håret, som är uppfästadt öfver hjessan.

D. 1,17; 0,91. — Gustaf III. — Der kalladt porträtt af prinsessan Laura d'Este, måladt af Tizian. Vår tafla är en kopia med små förändringar (ansigtsdragen och hårklädseln) efter Tizians original, hvilket tillhört drottning Kristinas samling och senare det Orleanska galleriet samt nu eges af herr Francis Cook i Richmond. Oafgjordt är, hvem originalet föreställer, möjligen, men knappt troligt, Lucrezia Borgia, såsom Aeg. Sadelers gravyr (i dess ena état) uppgifver. En gammal benämning på kompositionen är »l'Esclavonne».

205. Venus, amoriner och nymfer. Knästycke. Venus sitter till v. Knyter en bindel för ögonen på en amorin, som lutar sig mot hennes knän; en annan amorin tittar fram öfver hennes axel. Till h. står en nymf med pil och båge, en annan med pilkoger. I bgr. till h. utsigt i ett landskap.

D. 1,12, 1,53. — Inventar. 1804. — Originalet i Palazzo Borghese i Rom; grav. af R. Strange 1769.

Vecellio, Tiziano. — Kopia efter(?).

200. Porträtt af en medelålders man. Bröstbild, vänd halft åt v., dit han också riktar blicken. Hufvudet obetäckt, med kort, brunt helskägg. I svart drägt, hopknäppt vid halsen; mjuk, något skrynklig, nerliggande skjortkrage.

D. 0,71; 0,55. — Gustaf III. — Der tillskrifven Tizian.

van Veen (Vænius), Otho. Holländsk-flamsk.

F. i Leiden 1558, † i Bryssel 1629. Lärjunge till Isack Claesz. Swanenburg i Leiden och D. Lampsonius i Lüttich, dit han kom redan 1572. Vistades i Italien 1575—80, tog den starkaste inflytelse af den venetianske mästarne. Verksam i Lüttich, Leiden, Antwerpen — 1593 mästare i dess Lukas-gille — och Bryssel (från 1620), der han blef hofmålare hos Alexander Farnese. En tid lärare åt Rubens. — Bibliska och mytologiska ämnen. Poet.

666. Allegori öfver ungdomens frestelser. Minerva skyddar en ung man mot Venus och hennes följe. Den unge mannen, bar till midjan, ligger bakåtlutad på marken. Venus har åkt fram i i sin med dufvor förspända vagn, lutar sig öfver honom och pressar en mjölkstråle från sitt bröst, hvilken den hjelmprydda Minerva med handen afvärjer från honom. En liten amorin sitter på hans bröst och fattar honom i hakan. Venus åtföljes af en tjock Bacchus,

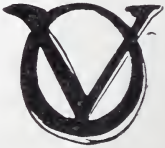

en faun m. fl., en gammal qvinna, liggande öfver ett stenornament i fgr., griper i hans linne; på ornamentet står »Typus inconsultæ juventutis» (Bild af den obetänksamma ungdomen). Tiden, en gammal man med lie, söker hålla Venus tillbaka. Bredvid Minerva, till h. i fgr., stå små genier, bärande palmer och lagerkransar. I bgr. synes ett tempel (ärans) på en kulle. — Sign. å ornamentet (se facsimilen å föreg. sid.).

T. 1,46; 2,12. — Inventar. 1816. — Mindre repliker af denna tafla finnas i Kristiansborgs galleri (kat. 1875 n:r 375, utan inskrift; troligen kopia) samt i Köln (Museum Wallraf-Richartz, kat. 1883 [icke i kat. 1884] n:r 616, målad i varmare ton än vår).

Velasquez. Diego Velasquez de Silva, egentligen **Diego Rodriguez de Silva y Velasquez.** Spansk (Sevilla och Madrid). — Atelierbild.

F. i Sevilla 1599, † i Madrid 1660. Lärjunge till Francisco Herrera d. ä. och Francisco Pacheco i Sevilla, tog starkt inflytande af Ribera. Besökte Italien två gånger 1629—31 och 1649—51 (senare gången väl mottagen af påfven Innocentius X). Verksam i Sevilla och Madrid. Stod i hög gunst hos Filip IV. — Figurmålare. En af alla tiders störste porträttörer.

762. Porträtt af Filip IV af Spanien till häst. Vänd åt h., ser ut på åskådaren. Konungen, barhufvad, i svart drägt, gula stöfler; håller tyglarna med v. handen och den h. i sidan. Hästen helhvit med yfvig svans; i den rika, lockiga manen äro fästade tre röda bandrosor; sadel af guldstickad purpursammet. I bgr. vägg med två refflade kolonner, som afteckna sig mot himlen.

D. 1,94; 1,67. — Enligt en handskrifven papperslapp, fästad å taflan, skall denna vara målad af Velasquez och genom spanske ministern i Sverige Pimentelli skänkt till drottning Kristina. 1865 flyttad från Gripsholm.

Velasquez. — Kopior efter.

763. Porträtt af påfven Innocentius X. Bröstbild, halft åt h.; ser utåt med ond blick. Äldre man med korta, tofviga polisonger, mustacher och skägg, munnen sluten. I röd axelkappa, slät, nedböjd linnekrage; röd mössa på hufvudet. Mörk bgr.

D. 0,65; 0,49. — J. N. Byström. — Originalet (der man ser mer af gestalten, och ser stolen, han sitter uti) finnes i Palazzo Doria i Rom. Vår tafla är en gammal, god kopia. Flere repetitioner i bröstbild finnas, en i San Fernando-akademien i Madrid, en i Eremitaget (kat. 1869, n:r 418, troligen originalskizz), en i Apsley House (her-

tigen af Wellington) i London (Bürgers kat. n:r 115 i Stirlings bok om Velasquez). Bröstbilden är graverad af Val. Green, efter ett original, som på gravyren uppges finnas på »Houghton» (i Norfolksshire). — Innocentius X, af slägten Pamfili, f. 1574, påfve 1644—55.

1347. Se **G. von Rosen,** Svensk.

Velasquez. — Hans skola.

764. Porträtt af en ung man i spansk drägt. Half figur, vänd halft åt h., ser utåt; mörkt hår, fjun på öfverläpp och kinder. I mångveckig ringkrage och grågul, rödkantad rock med slitsade ärmar. Håller v. handen framför lifvet.

D. 0,63; 0,46. — J. N. Byström.

van de Velde, Adriaan. Holländsk.

F. i Amsterdam 1635(6), † der 1672. Lärjunge till sin far, den berömde sjömålaren Willem van de Velde (i Amsterdam), senare till Jan Wijnants och Philips Wouwerman (i Haarlem). Han målade staffage åt van der Heyden, Hobbema, J. Ruisdael, Wijnants, Jan Hackert, F. de Moucheron m. fl. — Målade landskap med figurer. Äfven raderare.

667. Inslumrad herde. Klädd i blå rock sitter han på marken, med ryggen åt åskådaren, lutad mot ett afstubbadt pilträd. Fåren hvila rundt omkring, i fgr. till v. ligger en stor gumse. En get står och betar af löfvet på en annan dylik trädstam vid en mur (eller ett plank) till v. I bgr. ett vidsträckt landskap med ett slott, som höjer sig öfver en löfskog på slätten. — Sign. t. v.

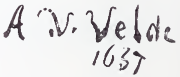

T. 0,32; 0,37. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Vår tafla är daterad 1657, alltså ett bland de tidigaste af mästarens kända arbeten. Jfr Rotterdam (kat. 1883) n:r 334, 335, Berlin (kat. 1883) n:r 903 A, National Gallery (kat. 1885) n:r 867, 982, Kassel n:r 593 m. fl., allesamman daterade 1658 och i målningssättet erinrande om vår tafla, som dock lidit af tiden. Ett tämligen stort boskapsstycke på Vanås i Skåne, dat. 1656, uppgifves deremot vittna om studium efter Potter (jfr O. Granberg, Catalogue raisonné, I, sid. 31).

van den Velde, Peeter. Flamsk.

F. i Antwerpen 1634, † kort efter 1687. Efterföljare till Bonaventura Peeters. Blef 1654 mästare i Antwerpens Lukasgille. Erasmus Quellinus och David Teniers d. y. hafva målat staffage i hans taflor. Verksam i Antwerpen. — Sjömålare.

670. Fästning vid en hamn. Öfver de andra byggnaderna höjer sig ett mäktigt, kreneleradt rundtorn af grå sten. I

bgr. till v. öppet vatten med fartyg; till h. en stad vid stranden (Antwerpen?), holländska segelfartyg ligga der för ankar med hissade segel. I fgr. en roddbåt med fyra karlar samt varor; en af roddarne är en neger. — Sign, t. h., å en flytande tunna.

D. 0,58; 0,84. — Gustaf III. — N:r 670—71 först i senare tid tillskrifna P. v. de Velde på grund af signaturen.

671. Fästning på en flodstrand. Motstycke till n:r 670. Fästningen till h. med pålverk; straxt bortom den ligger ett större fartyg med holländsk flagga, längre bort synas de ljusröda husen vid en strandgata. Till v. den breda floden (Schelde?). En fiskarbåt kommer seglande för förlig vind, som blåser åt h. Vattnet svartgrått. I fgr. till h. en mindre fiskarbåt med nedtagen mast, fem personer befinna sig i den. Solen bryter fram genom mörkgråa stormmoln. — Sign. t. h.

D. 0,57; 0,84. — Gustaf III. — Se n:r 670.

van de Velde, Willem, d. y. Holländsk.

F. i Amsterdam 1633, † i Greenwich 1707. Lärjunge till sin far, sjömålaren Willem van de Velde d. ä., samt till Simon de Vlieger. Äldre bror till Adriaan van de Velde. Verksam i Amsterdam (före 1677 och sedan omkr. 1686) och England. 1677 nämnd till hofmålare hos Karl II af England. — Sjömålare.

674. Fiskarbåtar i grundt vatten. Lugnt väder. Två båtar, den ena med det ljusa storseglet uppe, ligga vid ett sandgrund tätt vid stranden; två karlar i hvarje. Till v. i fgr. några pålar i skugga vid stranden. Ute på hafvet ligga andra fiskarbåtar med segel uppe; den närmaste af dem har rödbrunt storsegel.

T. 0,30; 0,35. — Holterman-Wahrendorff. — Ungdomsarbete i de Vliegers art. Jfr arbeten af v. d. Velde i Kassel n:r 390 (dat. 1653), 393, National Gallery (kat. 1885) n:r 149, Dulwich (kat. 1880) n:r 186 (dat. 1663), utställningen i Stockholm 1884 n:r 186 m. fl. Jfr ock af de Vlieger n:r 681 i vår samling.

672. Fiskarbåt i frisk bris på hafvet. Vinden blåser åt h. Fiskarbåten ligger på kryss och tyckes fira ner storseglet för att invänta den roddbåt med tre karlar uti, hvilken nalkas från v. Längre ut en tremastare med holländska flaggor; ändå längre bort kryssande fiskarbåtar. Blå himmel mellan lösa moln. — Sign. t. v., å en flytande planka, ytterst fint: *W. V. V.*

T. 0,14; 0,15. — Lovisa Ulrika. — N:r 672 och 673 inköptes ur Fonspertuis' saml. i Paris 1748 för tillsammans 81 livres! Mästaren var på den tiden ej »gouterad» i Frankrike, men så mycket mera i England och Holland.

673. Fiskarbåtar, seglande på hafvet. Motstycke till n:r 672. Närmast i fgr. länsar en båt med brunaktigt segel undan åt h., en man står upprätt deri; till v. kryssar en annan. Till h. far en roddbåt med tre karlar uti. Längre bort större holländska fartyg under segel. Blå himmel mellan lösa moln. — Sign. t. v., å en flytande planka, som n:r 672: *W. V. V.*

T. 0,14; 0,15. — Lovisa Ulrika.

Venetiansk skola i 1500-talets början.

118. Maria besöker Elisabeth. Knästycke. Maria kommer från h. och lägger händerna på den gamla Elisabeths axlar. Maria har håret upplagdt i ljusa flätor öfver hjessan, i röd klädning, blå mantel, öppen framtill, samt öfver bröstet en skir, hvit, randig duk; Elisabeth har en hvit duk knuten om hufvudet, brun kofta och lackröd kjol. Maria åtföljes af Josef, i hvit turban, Elisabeth af Zaccharias, i röd turban och randig rock. I mellanplanet till v. en fästningslik stenbyggnad. I bgr. en mörkgrön bergstrakt, grönblå himmel.

D. 0,695; 0,93. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Garofalo. Senare tillskrifven Palma Vecchio. I vår tid rentoilerad och starkt restaurerad.

Venetiansk skola i slutet af 1500-talet.

32. Maria med barnet och helgon. Maria sitter en face på en tron framför ett grönt draperi, som är upphängdt mellan två kolonner, hon håller det nakna barnet i sitt knä och vänder sig åt v. till den bredvid henne stående S:t Martinus; han är klädd i fotsid, grön rock och röd mantel, räcker en penning åt en i fgr. sittande, naken, ung tiggare. På Marias h. sida står S:t Petronius, klädd i en messhake med guldmönster å röd botten, och hållande modellen till en stad (Bologna) i handen. På tronens sockel står årtalet: *MDLXXXX.*

D. 2,00; 1,90. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Moretto, hvilken dock dog redan 1555. Möjligen utförd af någon efterföljare till honom och troligen som altarbild för någon kyrka i Bologna; S:t Petronius var Bolognas skyddspatron, och i staden finnes som bekant både en kyrka S. Petronio och en S. Martino.

Venetiansk skola.

231. Lazari uppväckelse. L. sitter till v., på griftens kant, naken, blott med en röd mantel om benen; bakom honom till v. knäböja Maria och Martha, flere åskådare stå omkring, en håller sig för näsan. Till h. står Kristus, omgifven af sex lärjungar, han lyfter handen mot Lazarus. I bgr. landskap, något till v. en högt belägen borg med torn. Klar himmel.

T. 0,395; 0,515. — Martelli. — Der tillskrifven Tizian(!).

Venetiansk mästare, 1500-talet.

19. Katarina Kornaro, Cyperns drottning, emottager bref från rådet i Venedig. Nästan hela figurer. Drottningen, en ung venetianska, ljushårig och svartklädd, har sutit, i profil åt h., vid toalettbordet, hvarpå furstekronan står, och reser sig nu öfverraskad för att mottaga det bref, som en ung krigare, i röd tröja och med ett litet posthorn vid sidan, räcker henne öfver bordet. I fgr., till v. om postbäraren står en negerpojke, klädd som page, med ryggen mot åskådaren. I det starka dunklet till v. bakom furstinnan står en tjenarinna, hållande en kam. Furstinnan sammanhåller med handen den del af håret, som ännu ej hunnit kammas. Mörk bgr.

D. 1,285; 1,725. — J. N. Byström. — Der tillskrifven Giorgione. Ingalunda målad af Giorgione utan af en senare, men, dock talangfull mästare.

van de Venne, Adriaan Pietersz. Holländsk.

F. i Delft 1589, † i Haag 1662. Lärjunge till guldsmeden Simon de Valk i Delft. Verksam i Middelbourg (1618—24) och Haag (allt ifrån 1625; samma år mästare i dess Lukas-gille). Var en af dem, som i Haag upprättade ett nytt gille 1656. — Målade porträtt, landskap, genre.

1163. Faraos dotter, upptagande Moses. Målad grått i grått. Midt i taflan står den rikt utstyrda prinsessan på

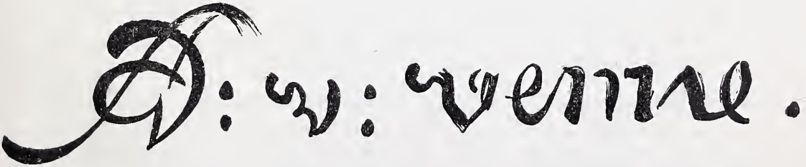

stranden, omgifven af många uppvaktande qvinnor, af hvilka en håller en solskärm, och pekande ut mot vattnet åt v.,

der en qvinna kommer bärande barnet i vaggan. I bgr. till v. en stad med torn och hvalfbro. — Sign. t. h. (se facsimilen å föreg. sid.).

T. 0,91 ; 1,26. — N:r 1163—65 inköpta 1873.

1164. De tre konungarne tillbedja Kristusbarnet. Motstycke till n:r 1163. Målad grått i grått. I midten Maria med barnet, vänd åt v. mot en af konungarne, som knäfaller, framräckande en rikt utsirad pokal; hans kronprydda turban samt spiran ligga på marken. Från h. komma de två andra konungarne med uppvaktning, den ene står i fgr. i skugga, till hälften vänd från åskådaren och uppvaktad af två små pager. Uppifrån h. nedströmmar ljuset från himlen, och i ljusströmmen nedsväfva englabarn. — Sign. t. h.

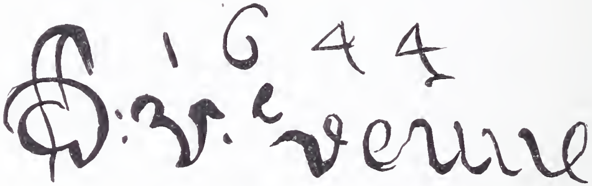

T. 0,76 ; 1,07. — Se n:r 1163.

Verbeeck (Verbeecq), Pieter Cornelisz. Holländsk.

F. troligen i Haarlem, inskrefs 1635 i Alkmaars, 1645 i Haarlems Lukas-gille. Daterade arbeten 1638—50. Gifte sig i Amsterdam. Enligt uppgift lärare till Ph. Wouwerman. — Målade företrädesvis ryttar-scener. Raderare.

675. Hvit ridhäst i ett stall. En undersätsig, grannt utstyrd betjent står bredbent och håller vid tygeln hästen, som stallar; hästen bär en sadel af blått sammet med guldbroderad bård, ett pilkoger är instucket bakpå sadeln. Bakom i skuggan står en hund, och i spiltan en mörk häst. I fgr. ligger en hund på golfvet och gnager ett ben.

T. 0,33 ; 0,40. — Gustaf III. — Mästaren der ännu okänd. Verbeeck bekräftas af n:r 987 i Berlin (kat. 1883) m. fl.

Verboom (ver Boom), Adriaan Hendricksz. Holländsk.

F. 1628, lefde ännu 1667 i Amsterdam. Rönte inverkan af Jan van Goijen och i synnerhet af Jacob van Ruisdael. Verksam i Amsterdam ungefär 1645—67. Daterade arbeten 1653—57. Adriaan van de Velde, Jan Lingelbach och Philips Wouwerman hafva målat staffage åt honom. — Landskapsmålare. Raderare.

619. Skoglandskap med en kyrkbacke. Utanför stugan till v. i fgr. står en gumma och strör korn åt hönsen, en arbetskarl med spade och en gosse med låda gå förbi på vägen. Bakom stugan höga backar, öfverst ligger en gammal kyrka med lågt torn. Nere i fgr. till h. ett skogsvatten, några ankor simma deri. På andra sidan vattnet kör ett hölass uppför backen, bakefter kommer arbetsfolk med räfsor; mellan trädstammarna synes slätten till h. i bgr. Gråaktig ton.

D. 0,66; 0,83. — Holterman-Wahrendorff. — N:r 619—20 tillskrefvos der J. v. Ruisdael med stöd af dennes förfalskade signatur, som ännu finnes qvar. Våra landskap äro målade i alldeles samma art som n:r 376 i Kristiansborgs-samlingen (kat. 1884).

620. Landtgård i utkanten af en löfskog. Motstycke till n:r 619. Gården ligger i en djup skugga i mellanplanet till v.; något närmare fgr. gå två män efter en rad af nötkreatur. I fgr. till h. en herdefamilj, som vaktar några får vid ett vatten, herden dricker ur sin hatt. Solen lyser på träden till h., som här stå glesare; längst till h. öppen slätt. Gråaktig ton. — Sign. t. h.

D. 0,65; 0,80. — Holterman-Wahrendorff. — Se n:r 619.

Verbrüggen (Verbrugghen), Kasper Peeter d. y. (II).

Flamsk.

F. i Antwerpen 1664, † der 1730. Lärjunge till sin far, blomstermålaren Kasper Peeter Verbrüggen d. ä. Blef redan 1677 mästare i stadens Lukas-gille. Vistades en tid (från 1705) i Haag, för öfrigt verksam i Antwerpen. — Blomstermålare.

676. Blomsterfeston och fruktskål. En liten förgyld skål med päron och drufvor står ofvanpå ett mörkt, cartouche-likt ornament, nedtill bukigt, af mörk sten. Under

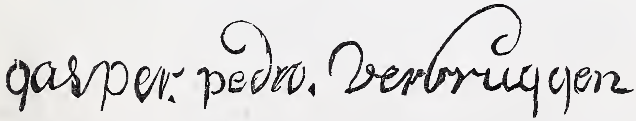

detta en röd bordskifva. Framtill på ornamentet hänger festonen, tjockast nedtill: röda törnrosor, blåa convolvler, gul tulpan, orangeblommor med vattendroppar på de gröna

bladen, m. fl.; från festonen reser sig upp mot fruktskålen ett hvitt liljestånd. — Sign. t. h., å bordskanten (se facsimilen å föreg. sid.).

D. 0,85; 0,70. — v. Engeström.

Verelst, Simon. Holländsk.

F. i Haag 1644, † i London, enligt uppgift 1721. Son till genremålaren Pieter Verelst och bror till blomstermålaren Herman Verelst. Anträffas 1666 som mästare i Haags Lukas-gille. Länge verksam i London, der han var anlitad af hofvet och högadeln. — Porträtt- men i synnerhet blomstermålare.

1389. Blommor i glas. På träbordet i ett mycket dunkelt rum står ett bukigt blomglas, deri blommorna äro löst satta: en enkel, skär vallmo med utspärrade kronblad, en högröd vallmo, vänd bortåt, två hvita törnrosor, en blå svärdslilja med bruten stjelk m. fl., längst ned en skär törnros. Bland blommorna äro insatta två stora, gulgröna vallmoblad, ett upptill och ett nedtill. — Sign. något t. v.

D. 0,67; 0,51. — Inköpt från kanslirådet N. F. Sander 1887. Har förut tillhört Brogrens och Jederholms samlingar. O. Granberg, Catalogue raisonné, I, n:r 304.

Verhout, Constantin. Holländsk.

Enligt Houbraken en figurmålare i Gouda, som var Jan Voorhout d. ä:s förste lärare (i 6 år). Verksam omkring 1663 (se datum på vår tafla). — Genremålare.

677. Insomnad student. Half figur, åt v. Den unge mannen, i svart hatt på det långa, lockiga håret, bred, slät linnekrage och ljusbrun rock, sitter i en stol uti halfdunklet. På bordet

bredvid honom ligga fyra böcker på hvarandra i en hög, en femte är ständ öfverst, och en sjette står bredvid; dessutom ett bläckhorn, ett par handskar samt ett rulladt skrifhäfte. Ljuset faller ned från v. och upplyser särskildt böckernas ljusa skinnpermar. Mycket mörk bgr. — Sign. t. h.

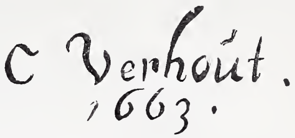

T. 0,38; 0,30. — K. G. Tessin (af honom hemsänd från Paris 1741). Lovisa Ulrika. — Vackert målad tafla af den ytterst sällsynte mästaren.

Verkolje (Vercolje), Johannes d. ä. Holländsk.

F. i Amsterdam 1650, † i Delft 1693. Lärjunge till Jan Lievens. Sedan 1672 verksam i Delft; 1673 inskrifven i dess Lukasgille. — Porträtt- och genremålare. Gravör (i svartkonst-manér).

1392. Musicerande sällskap. Ett dunkelt rum med hvälfdt tak, rummet afdeladt genom ett rödbrunt förhänge. Framför förhänget i fgr. två unga damer och tre kavaljerer samlade vid ett bord. Den ena af damerna, som sitter i profil åt h., i blå klädning, håller en fiol, på hvars strängar en rödklädd kavaljer stryker med handen; den andra damen, som sitter en face bakom bordet, mottager en luta af en gulklädd kavaljer. Från v. kommer en tjensteflicka med en frukttallrik. I fgr. till h. ligger en pojke på knä, sysslande med en vinpokal. — Sign. t. h.

T. 0,43; 0,38. — Skänkt af N. F. Sander 1887. Har förut och af gammalt tillhört samlingen på Finspong. O. Granberg, Catalogue raisonné, I, n:r 305. Kat. öfver utställningen i Stockholm 1884, n:r 187.

Vernet, Claude Joseph. Fransk.

F. i Avignon 1714, † i Paris (Louvren) 1789. Lärjunge till sin far, dekorationsmålaren Antoine Vernet, sedan till A. Manglard. Studerade i Rom (1732—), en tid i sjömålaren B. Fergionis atelier; vistades dels i Rom och dels på resor till 1762, då han på allvar bosatte sig i Paris. Ledamot i franska konstakademien 1753. Utstälde på salongen 1746—89. — Målade sjöstycken och landskap. Raderare.

891. Kust med fyrbåk; månsken. I fgr. på en klippstrand befinna sig fyra unge män och fyra unga qvinnor; fullmånen skiner i vattnet framför dem, en karl i blå rock står och visar derpå med bägge händerna för qvinnorna.

I mellanplanet hamnbyggnader och på en udde en fyrbåk; till v. ute på det lugna vattnet ligger en tremastare med hissade segel.

T. 0,70; 0,59. — Martelli. — På salongen 1771 utstälde Vernet bland andra »Une marine en clair de lune» samt »Une tempête avec le naufrage d'un vaisseau», jfr vår n:r 893.

892. Fiskarfolk vid stranden; solsken. På en klippa i fgr. till v. stå två män och hänga upp nät i grenarna på ett stort träd; nedanför till h. hvila en karl och en qvinna, ett annat par är sysselsatt med att hemta fisk upp ur en båt. I bgr. den lugna sjön med en seglare; den stora solskifvan står ett stycke ofvanför synranden och speglar sig genom den disiga luften i vattenytan.

T. 0,99; 0,46. — Martelli.

893. Skeppsbrott. Till h. en vild klippstrand; folk hålla på att medels en räddningslina berga skeppsbrutna från ett strandadt fartyg till v. I fgr. lyfta några karlar en ung, liflös qvinna upp på klippan, en af dem har bundit ett rödt skärp om lifvet på henne; en man ligger naken på en klipphäll, en annan, i röd tröja, ligger i sjön, men har hakat sig fast vid den förres utsträckta arm. Till v. fartyget med afbruten stormast och röd flagga hissad.

T. 0,69; 0,98. — Martelli.

894. Hamn i aftonbelysning; sällskap vid en väntande slup. På trappan till h. utanför en förfallen mur med port står ett sällskap herrar och damer, några i orientalisk kostym; en kavaljer leder en dam ned i en kunglig slup (blått kläde med förgylda liljor), som ligger och väntar. I bgr. till h. ett fäste högt på en klippa, till v. en stor tremastare med röd flagg i aktern. Vattnet lugnt. Rödaktigt solsken.

T. 0,69; 0,97. — Martelli.

895. Klippstrand; badande karlar. I fgr. sju badande, två af dem hoppa just i från klippan, en simmar på rygg. Längre bort till h. på en brant klippa ligger ett fäste; till v. ute på det lugna vattnet ligger en tremastare med hängande segel.

T. 0,71; 0,66. — Martelli.

897. Karlar vid en eld i en bergsklyfta. Nattstycke. Två män syssla i fgr. vid en öfver stockelden upphängd kittel,

till v. ligger en tredje på rygg och sofver; till h. en lodrät klippvägg. I mellanplanet en hög träbro, en fiskare går deröfver med sina redskap, aftecknande sig mot luften.

T. 0,745; 0,46. — Martelli. — Tämligen skizzerad.

Veronese, se **Caliari**.

Vertangen, Daniel. Holländsk.

Enligt uppgift f. i Haag 1598 och † der 1657. Lärjunge till C. van Poelenburgh. — Målade figurer i landskap uti sin lärares art.

1388. Landskap med nymfer och satyrer. I fgr. ett grundt vatten, bildadt af en bäck, som strömmar fram genom öppningen i den mörka, skogsklädda bergväggen till v. och i sjelfva öppningen bildar ett litet fall. Sex badande nymfer öfverraskas af tre från h. tillskyndande satyrer. Nejden öppnar sig åt h. inåt bgr.; uti skogsbrynet i mellanplanet synes en grupp af dansande och spelande satyrer och nymfer. Träd med lummiga kronor. — Sign. t. h.

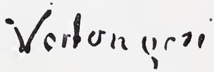

D. 0,46; 0,58. — Inköpt 1887 från N. F. Sander. Har förut tillhört grosshandlaren Jacobsson. — Kat. öfver Utställningen i Stockholm 1884, n:r 192. O. Granberg, Catalogue raisonné, I, n:r 306.

da Vinci, Leonardo (Lionardo). Italiensk (Florentinsk skola). — Hans skola.

F. i byn Vinci nära Empoli (florentinskt område) 1452, † i slottet Cloux (Frankrike) 1519. Lärjunge till Andrea Verrocchio. Verksam i Florens till omkr. 1484, i Milano 1484—1499, derefter ånyo i Florens, der han vistades större delen af den följande tiden, de sista åren af sin lefnad, från 1516, i Paris. — Målare, skulptör och arkitekt. Hufvudman för målarskolan i Milano.

208. Kristus-hufvud. En face, med blicken rakt på åskådaren; lång, rak näsa, fint penslade ögonbryn, obetydligt hakskägg; slätt, brunt hår, benadt i midten och nedhängande på sidorna. — Ram med rund öppning.

D. 0,29; 0,295. — Martelli. — Der tillskrifven Leonardo sjelf.

Vinckboons, David. Flamsk-holländsk.

F. i Mechelen 1578, † i Amsterdam 1629. Lärjunge till sin far Philips, som var bosatt i Antwerpen (allt ifrån 1580) och mästare i dess Lukas-gille, men flyttade till Amsterdam (1587). Sonen David målade landskap med figurer. Äfven glasmålare och raderare. Verksam i Amsterdam.

679. Allmoseutdelning vid ett kloster. I fgr. till h. klosterbyggnaden, bredvid porten ett fönster; innanför dess jerngaller står en person och räcker ut bröd åt den tätt packade hopen af fattiga och krymplingar utanför, som räcka upp händerna. Några af dem slåss. Till v. ser man genom klostergårdens utgång bort till en stad i bgr. med stenbro; personer komma springande derifrån till klostergården.

T. 0,35; 0,53. — Gustaf III. — Varianter af samma komposition finnas i Berlin (n:r 674, kat. 1883) och Dresden (n:r 963, kat. 1884).

Vinckboons, David (?). — I Jan Brueghels art.

678. Landskap med en ström. Floden går rakt inåt bgr. under en rankig träbro, i mellanplanet, fram till en stad; på bägge sidor om bron hus med höga gaflar. En roddbåt med tre personer far hitom bron; några änder simma närmare fgr. I fgr. till h. kör en kärra på vägen; på den hvita hästen sitter bonden, en qvinna sitter i kärran, bägge i röd jacka; på marken i h. hörnet vid foten af en ek sitter en arbetare med sin matsäckskorg. Grönska i blågröna toner.

K. 0,35; 0,46. — Gustaf III.

de Vlieger, Simon. Holländsk.

F. i Rotterdam omkr. 1600, † i Amsterdam 1659—60. Lärjunge till Willem van de Velde d. ä., möjligen också till Jan Porceliis. Verksam i Rotterdam, Delft (1634—40), Amsterdam (från 1640). Daterade arbeten 1620—56. — Landskaps- och sjömålare. Raderare.

681. Fiskarbåtar i lugnväder vid stranden. Två holländska båtar, den större med bruna segel, ligga jämsides ett stycke från den låga stranden. På en liten landtunga till h. i fgr. går en fiskare med sin lille gosse. Längre bort åt h. strand med tornbyggnad, några båtar ligga på vattnet utanför. Ändå längre bort till v. skymtar också land. Gulgrå dager.

D. 0,34; 0,42. — Martelli. — Tillskrefs der J. Vernet(!). Ett af dessa små lugnvattens-stycken, af hvilka Vlieger målat flere, likasom också hans lärjunge W. van de Velde d. y. Jfr N.-M. n:r 674.

682. Fogelskyttar i en ekskog. Två skyttar stå i skogsdunklet bland klipporna i fgr.; den ene, i röd jacka, sigtar åt v. på en uggla, hvilken sitter på en sten bortom en skogsbäck. Från h. komma sammankopplade hundar, följda

af en falkenerare. I bgr. skymtar mellan stammarne en öppen trakt; en landtgård ligger på den sluttande marken i mellanplanet till h. — Sign. i midten.

D. 0,79; 0,75. — Gustaf III. — Ett af dessa bland hans målade arbeten så sällsynta, men bland hans teckningar så vanliga skogslandskap, hvari han är föregångare till Antony Waterlo och Jacob van Ruisdael. (Jfr W. Bode: Bilderlese aus kleineren Gemäldesammlungen in Deutschland und Österreich; die Gemäldesammlung des Herrn Joh. Wesselhoeft, sid. 17).

van Vliet, Hendrik Cornelisz. Holländsk.

F. i Delft 1611—12, † der 1675. Lärjunge till Mierevelt (Delft). Verksam i Delft. Nämnes som mästare i dess Lukas-gille redan 1632. — Målade byggnads-interiörer, äfven porträtt.

683. Det inre af Ursula-kyrkan i Delft med Wilhelms (I) af Oranien grafvård. Grafvården till h. i högkoret; man ser den från södra sidan. Vid jernstaketet stå en gosse samt en flicka och titta, bakom deras rygg går en gul hund. Längre in åt v. flere personer; längst åt v. synes det höga, genombrutna skranket, som skiljer högkoret från den öfriga kyrkan. Dagern faller in från v. på de hvita kolonnerna i fgr. och lyser upp taflans bgr. — Sign. på andra kolonnen från h.

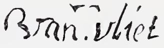

T. 0,41; 0,39. — Inventar. 1816. — Samma motiv i Amsterdam n:r 386 (dat. 1654. Kat. 1885). Vår tafla är ett bland mästarens bästa arbeten.

Vogelesanck (Vogelezang), Isaak. Holländsk.

F. i Amsterdam 1688, † i London 1753. Lärjunge till van Huchtenburgh. Verksam mest i England och Irland. — Figur- och landskaps-målare.

685. Nötkreatur vid ett skogsvatten. Den lilla bassängen är omgifven af klippor och tjock löfskog. Ute i vattnet stå fem kreatur, främst en helhvit och en mörkgrå ko. En hund springer från dem mot herden, som sitter på stranden till v. och lockar. I fonden, der skogen delar sig, utsigt till en bergstrakt. — Sign. t. h., något otydligt: *I. Vogelezang (?).*

D. 0,70; 0,90. — v. Engeström.

Vonck, Jan. Holländsk.

Verksam i senare hälften af 1600-talet. Son till stillebenmålaren Elias Vonck († 1652). Arbetade någon gång samman

med Jacob van Ruisdael (se n:r 1803 i Dresden, kat. 1884). — Djurmålare; målade företrädesvis döda foglar.

686. Döda foglar på ett bord. Ena hörnet af ett mörkgrått stenbord med tjock skifva. Derpå ligger till h. en rapphöna på ryggen och till v. om henne en grågul piplärka(?), en något större, rödgul och svart fogel med lång näbb, samt mellan dem en ljusröd domherre på rygg. Mycket mörk bgr. — Sign. t. v. å bordskifvan.

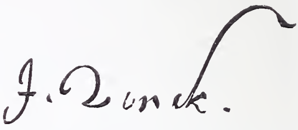

T. 0,60; 0,49. — Lovisa Ulrika.

Voorhout, Johannes (Jan) d. ä. Holländsk.

F. i Withoorn 1647, † i Amsterdam senast 1723. Lärjunge i sex år till figurmålaren Constantin Verhout (i Gouda), i fem år till Joan van Noort (Amsterdam). Gifte sig 1670. Flyttade 1672 till Frederiksstad (Slesvig), der han var bekant med Juriaen Ovens, derifrån till Hamburg. Tillbragte sin senare tid i Amsterdam, erhöll borgarrätt der 1707. — Målade företrädesvis bibliska och mytologiska ämnen, äfven porträtt.

687. Ostron-déjeûner. En medelålders kavaljer, i grå filthatt med plymer och blå rosett, sitter i ett rum bredvid en dam och bjuder henne med en talande åtbörd ett ostronfat. Hon sitter till h., med en uppslagen notbok på knäet, klädd i gråaktig robe med snibblif samt blå atlasklädning med guldbård. Bakom hennes stol står en tjenare i hvitt förkläde. Bordet till v., vid ett öppet fönster, är täckt af en orientalisk duk, hvarå: en trumpet, en vinflaska med glas, en spegel m. m. — Sign. t. v.:

D. 0,83; 0,66. — Gustaf III.

de Vos, Cornelis. Flamsk.

F. i Hulst (Flandern) 1584—85, † i Antwerpen 1651. Lärjunge (från 1599) till David Remeeus. Blef 1608, efter en utländsk studieresa, mästare i Antwerpens Lukas-gille, 1618 dess dekan, 1620 öfverdekan. Tog inflytande från Rubens och van Dyck. Verksam i Antwerpen, der han lefde ansedd och i stor välmåga. — Figur-, i synnerhet porträttmålare.

689. Spelparti. Två stolta riddare med gråa, bredskyggiga hattar på de lockiga hufvudena sitta vid h. ändan af ett grönt bord med en guldhög framför sig, den yngre och

närmaste klädd i violett kappa och röda knäbyxor, den andre klädd i grönt; bakom dem till h. står en page. De se skarpt åt v. på paret vid bordets andra ända: en ädling i röd rock och med det mörklockiga håret obetäckt, hvilken betänksamt ser i sina kort, samt en ung dam,

som lutar sig till honom och äfven betraktar korten. På den hvita bordduken framför dessa två: en förgyld kanna, ett vinglas på en tallrik, ett bröd, en half apelsin m. m.; till h. kort och en guldhög. I fgr. står en mörkgrå och hvit vindhund. — Sign. å ett stolsben t. h. i fgr.

D, 1,71; 2,28. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Graverad af A. Voet med följande vers under gravyren:

»Prodigue meurtrier de ton bien,
Actif à changer tout en rien,
Tu n'as de forcer ton courage.
Le jeu, la femme avec le vin
Te monstrent le plus court chemin
Pour voir la fin de ton ouvrage».

Enligt uppgift i förteckningen 1760 är hunden målad af F. Snyders, de Vos' svåger. Ej osannolikt; eller också af P. de Vos, Cornelis' broder. Enligt Dübens uppgift skola personerna vara Karl II af England och hans gemål, hertigen af Buckingham och general Monck; detta synes lika litet hålla streck som uppgiften i Gustaf III:s bouppteckning, att de skulle framställa Karl I, hans gemål, Cromwell o. s. v. Riddarnes typer äfvensom färgbehandlingen erinrar om S:t Norberts-taflan i Antwerpen, n:r 107, dat. 1630 (kat. 1874; enligt traditionen skulle flere af dess figurer vara porträtt af familjen Snoecks medlemmar). Damens typ återkommer flere gånger hos de Vos, exempelvis i Allegorien n:r 355 i Rotterdam (kat. 1883).

405. Kristus efter nedtagningen från korset (Math. 27 kap. 57—61 v.). Nästan hela figurer. Kristi döda kropp hålles sittande upprätt, vänd åt v., af den bakom stående Johannes. Till v. står Magdalena med utslaget, ljust hår och förgråtna ögon, lutad öfver Kristi hand, som hon fattar. Mellan henne och Johannes står modern Maria med knäppta händer. Maria i blå duk öfver hufvudet, Johannes i röd rock. På stenhällen, hvarpå Kristus sitter, ligga tre blodiga spikar, törnekronan samt pergamentstycket med inskriften I N R I.

D. 1,32; 0,98. — Inventar. 1816. — Repetition eller kopia af midtbilden i en triptyk i Antwerpens domkyrka (förr i S:t Andreaskyrkan); sidostyckena (på trä, midtstycket på duk) visa porträtten af flamske målaren Jan de Wael och hans fru. En med vår snarlik

målning lär finnas i Ekenäs kyrka i Finland. Vår har förr tillskrifvits A. v. Dyck (jfr Guiffrey, n:r 137); vissa delar erinra i kompositionen aflägset om van Dycks behandling af samma ämne n:r 403 i Antwerpen (kat. 1874).

de Vos, Paulus (Pauwel). Flamsk.

F. i Hulst omkr. 1590, † i Antwerpen 1678. Kom 1606, jämte sin äldre bror Cornelis, i lära hos David Remeeus, lärde sedan förmodligen af sin svåger F. Snyders samt af Rubens, till dess han, 1620, blef mästare i Antwerpens Lukas-gille. Samarbetade med Rubens. — Djurmålare.

639. Hjortjagt. En stor, gråbrun, fläckig hjort störtar med hufvudet mot marken med en svartbrun hund under sig. En svart hund biter hjorten i örat, en gul i bakbenet. Bland de många förföljande hundarne är en helhvit, som anstränger sig att komma öfver en kullfallen trädstam, till h. i fgr. Den andra hjorten, helt gulbrun, rusar i fullt språng åt v., förföljd af två hvita hundar. I bgr. till h. störtar en ryttare fram ur löfskogen.

D. 1,99; 3,39. — Inventar. 1861. Har tillhört samlingen på Finspong. Inköptes af staten 1845 på auktionen efter Schlegel. — Har förr tillskrifvits F. Snyders. En kompositon i samma art, signerad P. de Vos, se Bryssel n:r 491 (kat. 1882).

de Vriendt (Vrint), Frans, kallad Frans Floris. Flamsk.

F. i Antwerpen kort före 1520, † der 1570. Lärjunge till sin far, en stensnidare i Antwerpen, sedan till Lamb. Lombard i Lüttich. Efter en studieresa till Italien, der han tog starkt intryck af M. Angelo, verksam i Antwerpen från 1540; mästare i dess Lukas-gille. Hade ett stort antal lärjungar (enl. uppgift 120). — Målade bibliska, mytologiska och allegoriska ämnen.

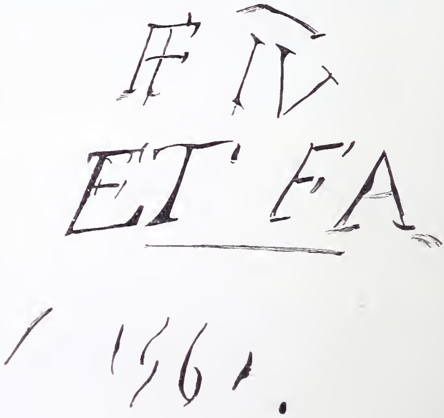

430. Hafsgudarnes högtid. Ute på hafvet är en talrik skara hafsgudar och gudinnor samlad i en vid krets, somliga rida på fantastiska sjödjur, andra äro sjelfva mer eller

mindre fantastiskt gestaltade. I midten ett slags färja med segel, dragen af sjöhästar; en rad fiskar är upphängd vid seglets nedre rand. I fgr. en grupp gudomligheter, par om par; en gud räcker fram en hummer öfver ett stort musselskal. — Sign. på ett näckrosblad (se facsimilen å föreg. sid.).

T. 1,26; 2,26. — Adolf Fredrik. Gustaf III. — Värderades på förra stället (år 1771) till 7,500 daler k:mt. Tillskrefs i Gustaf III:s saml. Hieronymus Francken. Signaturen är alldeles densamma som på flere taflor af Fr. Floris, t. ex. nr 112 i Antwerpen, dat. 1552 (kat. 1874); den betyder: Frans Floris invenit et fa(e)cit.

van Vries, Reinier (Roelof?). Holländsk.
Verksam i Haarlem 1643—69. — Landskapsmålare.

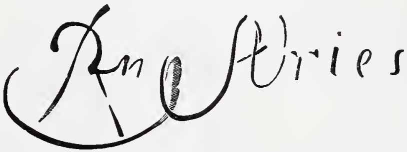

Ett med *Rn Vries* (se närstående facsimil) signeradt landskaps-stycke i R. van Vries' vanliga art, men större än N.-M. n:r 690 och 692, tillhörigt enskild person i Stockholm (herr S. P. Åberg), tyckes tala för, att målarens förnamn är Reinier. Ett A. synes också ingå i namnet.

690. Slottsruin. På byggnadens främre sida går en trappa upp från v. öfver en stor, hvälfd portöppning; deröfver reser sig slottets tornbyggnad med ett litet, rundt hörntorn upptill till v. samt med ett svart, spetsigt tak. Ruinen ligger infattad mellan gröna träd, och små buskar grönska här och der på murarna. På vägen nere i fgr. två karlar, en qvinna och en gosse; vägen drager sig utefter slottet bort åt h. — Sign. i midten.

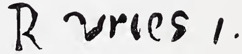

T. 0,53; 0,40. — Gustaf III. — Tillägges i 1816 års inventarium »Joan Reinert de Fries». Ett medelmåttigt arbete i mästarens vanliga manér.

692. Gammal tornbyggnad vid en kanal. Till h. den gamla tegelbyggnaden med få spår qvar af hvitt murbruk. Två båtar ligga nedanför, i den ena två karlar. Kanalen går inåt bgr.; på dess v. strand en förfallen götisk kyrka; i bgr. en stenbro med tre hvalfbågar. — Sign. t. h.

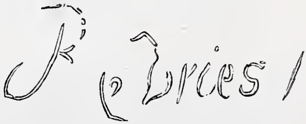

T. 0,53; 0,40. — Inventar. 1804. — Ett slags motstycke till n:r 690 och 691 (den senare utgallrad 1865).

Weenix, Jan. Holländsk.

F. i Amsterdam 1640, † der 1719. Lärjunge till sin far Jan Baptist Weenix. Verksam i Amsterdam samt kortare tider i Utrecht (1664—68) och i Bensburg nära Köln (1702—12), der han arbetade för kurfurstens af Pfalz räkning. — Målade stilleben och i synnerhet foglar, döda och lefvande.

696. Död hare i en nisch. Haren är, jämte ett jagtnät och ett horn, upphängd med v. bakbenet vid nischens öfre, hvälfda rand; hufvudet hänger ned på den framspringande stenskifvan, under denna är i samma mörka sten formad en medaljong med blad-feston. Till h. om haren ligger en dufva, blå och hvit med grön-skimrande hals, till v. en blåmes. — Sign. i v. hörnet upptill:

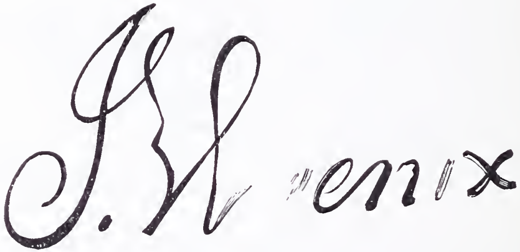

D. 0,99; 0,76. — Gustaf III. — Vår tafla visar en af dessa harar, som äro så vanliga hos Weenix, jfr till ex. n:r 1347, dat. 1691, i Eremitaget (kat. 1870), n:r 1382, dat. 1690, i Wien (kat. 1884).

Weenix, Jan (Giovanni) Baptist. Holländsk.

F. i Amsterdam 1621, † i närheten af Utrecht 1660. Lärjunge till Jan Micker, till Abraham Bloemaert (Utrecht) och i två år till Nicol. Moeijaert (Amsterdam). Derpå vistades han i Rom fyra år (1643—47). Sin öfriga tid verksam i närheten af Utrecht; 1649 dekan i dess Lukas-gille. — Målade företrädesvis landskap och hamn-stycken med figurer. Raderare.

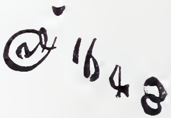

694. Hamn med en antik marmorruin.

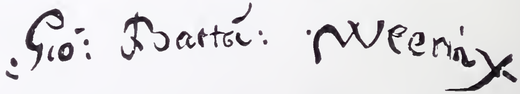

Till v. stå tre mäktiga kolonner af hvit marmor med entablement. Framför i fgr. sitter en halfnaken man, rö-

kande pipa vid ett litet salustånd med suntält; en förnäm herre till häst i turban och röd mantel pekar nedåt hamnen och ger befallning åt en tjenare, som tager af mössan. Längre bort åt h. ryttare, som rida ner åt stranden, en vagn, fartyg förtöjda vid land; i bgr. till h. öppet vatten med fartyg. Vid horisonten solsken. — Sign. t. v. (se facsimilen å föreg. sid.), å yttersta kolonnen.

D. 1,02; 0,82. — Lovisa Ulrika. — Dylika ruiner med kolonner vanliga i de stycken, som Weenix målade under sin vistelse i södern och vid hemkomsten derifrån, jfr t. ex. n:r 1096 i Eremitaget (kat. 1870) samt de mästerliga dukarna i konstakademien i Petersburg, dat. 1647 (således året före vår).

van der Werff, Pieter. — Tillskrifven.

F. i närheten af Rotterdam 1665, lefde der ännu 1721. Lärjunge till sin äldre bror, Adriaan v. d. Werff. Verksam i Rotterdam och flere gånger föreståndare i dess Lukas-gille. Daterade arbeten 1685—1721. — Figurmålare i sin brors art.

698. En dam med notbok. Knästycke. Hon sitter en face i en kammare, som har en stor arkadöppning åt h. ut till en park; hon vänder sig åt v. och stödjer sin h. arm på bordet bredvid, å hvilket står en glasvas med blommor. I hvit, urringad atlasklädning med guldbårder samt röd sammetskofta med hvitt pelsbräm. Notboken ligger uppslagen på hennes knä. På en grönklädd stol till v. i fgr. sofver en liten hund.

T. 0,27; 0,23. — K. G. Tessin. Lovisa Ulrika. — Taflan tillskrifves der »obekant mästare», i senare tid Pieter v. d. Werff. Fredenheim tror sig dock böra tillskrifva den åt Adriaan, och i sjelfva verket är den en repetition af en tafla, tillhörig grefve G. M. Hamilton på Hedensberg, som tillskrifvits Adriaan; på Hedensberg-taflan finnes dock jämte damen en stående kavaljer (jfr O. Granberg, »Catalogue raisonné», n:r 246). Både typen och kostymen återfinnas hos Adriaan, t. ex. i Eremitaget n:r 990, dat. 1720, n:r 991, dat. 1678 (kat. 1870); äfven sjelfva målningssättet erinrar om vissa stycken af honom, t. ex. n:r 985 i Eremitaget, n:r 1112—13 i Schwerin, dat. 1679, (kat. 1882) m. fl.

Wijck, Thomas. Holländsk.

F. i Beverwijck, förmodligen 1616, † i Haarlem 1677. Besökte Italien och England; tog stark inflytelse af P. van Laer. Verksam hufvudsakligen i Haarlem. — Målade kuststycken och landskap med byggnader och figurer, äfven interiörer. Raderare.

720. Hamn vid Medelhafvet. I fgr. till v. stå tre män i samtal, främst en oriental i långärmad, röd rock och hvit turban; två karlar syssla bredvid dem med varubalar och

annat gods. I fgr. till h. står en qvinna vid en brunn med cistern, bredvid henne en lastad åsna; ett stycke bakom resa sig de gråa murarna af ett gammalt fäste, förbi hvilket strandvägen går fram under ett hvalf in åt bgr., der längst ute på udden ett högt berg reser sig. Till v. i bgr. hafvet. Solsken, rödaktig himmel. — Sign. t. h.

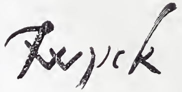

D. 0,40; 0,52. — J. G. Netzel. — Kompositionen i samma art som Schwerin n:r 1138—39 (kat. 1882) m. fl.

695. Rast vid en landtgård. Landtgården eller värdshuset(?), af sten, ligger till v.; på en stege framför huset står en gosse och plockar ned frukt; en tjenare kommer utför trappan med ett vinglas i handen. Midt i fgr. står en hvit packhäst vid en ho; en bonde i röd mössa står och skär något, en pojke kommer med en korg grönfoder, en officer med fjädrar i hatten sitter till häst, bredvid honom en dam likaledes till häst. Ett stycke åt h. hästar med packning, en stor lastvagn; ändå längre bort folk och foror, som draga bort; i bgr. höjer sig ett slott öfver skogen. — Sign. på en brunnsmur t. h.

D. 0,66; 0,82. — Holterman-Wahrendorff. — Tillskrefs der Philips Wouwerman. Senare Jan Wijck — på grund af signaturen; jfr dock sign. på n:r 720.

1174. Italiensk gårdsinteriör med figurer. Till h. en grupp af figurer, i hvars midt står en medelålders qvinna en face, i rödt förkläde och lif, grön kjol, med en grönsakskorg på hufvudet; framför henne en karl på knä vid en stor korg, han är klädd i ljusgrön tröja och röda knäbyxor; bakom henne en lastad åsna med förare; till v. en mörkbrun hund. I bgr. till v. en förfallen mur, till h. ett högt stenhus, ett stycke af himlen synes ofvanför. Det hela ses genom en hvalfbåge. — Sign. otydligt.

T. 0,54; 0,45. — Inköpt på auktionen efter Karl XV 1873 (tryckt auktions-katalog n:r 771). Ur Rosersbergssamlingen och möjligen samma tafla, som i Karl XIII:s bouppteckning 1818 kallas »1 st. ruin med figurer» (G. Upmark, Konung Karl XV:s tafvelsamling, Stockholm 1882, sid. 95).

Wijck, Th. Kopia efter(?).

416. Italiensk gård med brunn. En kringbygd gård med husväggarna så höga, att ej himlen synes. I v. gårds-

hörnet en refflad kolonn bredvid brunnen. Vid brunnen står en qvinna i röd klädning med ryggen mot åskådaren; två barn leka bredvid, i skuggan står en karl. I fgr. på marken en liggande hund, träbänk, kärl.

T. 0,425; 0,34. — Inventar. 1816. — Har tillskrifvits Ph. van Dijck.

Wijnants, Jan. Holländsk.

F. i Haarlem, enligt uppgift 1600(?), lefde ännu 1679 (i Haarlem eller Amsterdam). Daterade arbeten 1641—79. Verksam i Haarlem och (troligen under längre tid) i Amsterdam. Jan Lingelbach samt Wijnants' lärjungar Philips Wouwerman och Adriaan van de Velde hafva stafferat hans landskap. — Landskapsmålare.

721. Bondgård. Gården utgöres af en förfallen tegelbyggnad, hvars rappning till stor del fallit af; öfver en lång utbyggnad vid gafvelns ena sida sitter ett dufslag. En hund står bunden vid sin koja och skäller på de förbigående: en karl på krycka, en qvinna, som bär sitt barn på ryggen, samt en flicka. Gården omgifves baktill af träd. Till v. utsigt i en öppen nejd. Kallt ljus. — Sign. t. h.

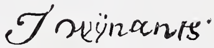

T. 0,27; 0,35. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrefs på förra stället »Ruisdael». Figurerna troligen målade af Lingelbach.

722. Väg genom en ekskog. Träden stå tämligen glest, så att man ser långt fram utefter marken inåt bgr. På vägen, som drar sig i svängar åt h., går en man i blå rock med korg på armen samt följd af två hundar; något längre bort rider en man på hvit häst. Till v. om vägen står en förtorkad trädstam, afbruten nära roten; derbakom en kulle. — Sign., t. h., nästan utplånad.

D. (öfverflyttad från trä) 0,29; 0,37. — Inventar. 1816. — Staffaget tyckes vara måladt af A. van de Velde. Målningen nött.

1143. Landskap; väg genom dynerna. I fgr. en gräsbevuxen höjd med två ryttare på en väg; den ene, i röd rock på hvit häst, rider mot åskådaren. Genom den insänkning, vägen gör i backen (dynerna), ser man ned i dalen, der en gård ligger bland löfdungar, ej långt från vattnet. På dalens andra sida en bergshöjd, ofvan hvilken aftonsolen står på den halfklara himlen. Varm dager. — Sign. t. v.

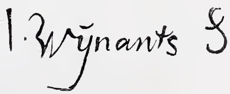

D. 0,33; 0,28. — K. L. Kinmansson. — A. van de Velde tyckes ha målat figurerna.

1153. Landskap med backe och utsigt öfver en flod och en bergås. Till v. en öppen backe, begränsad af en löfskog, på vägen deröfver kommer en ryttare, åtföljd af en man till fots samt en hund, längre bort andra fotgängare. Utsigt åt h. ned till floden med dess branta strand på andra sidan; landskapet höjer sig der småningom till en väldig bergås i bgr. Solsken, men närmaste stycket af fgr. ligger i skugga. Rödaktig dager. — Sign. t. h.

D. 0,27; 0,32. — Skänkt af grefve A. Bielke 1872. Förut tillhört grefve K. G. Löwenhjelm och derefter kammarrättsrådet K. L. Kinmansson. — Figurerna torde vara af Jan Lingelbach. Taflan har denna rödgula dager och blåaktiga grönska, som tillhöra en viss grupp af Wijnants' landskap, exempelvis Haag n:r 179, dat. 1659 (kat. 1883), och van der Hoop n:r 189 och 190, daterad 1669 (kat. 1885).

Willaerts (Willarts), Adam. Flamsk (Flamsk-holländsk skola).

F. i Antwerpen, enligt uppgift 1577, † senast 1662, troligen i Utrecht. Inträdde i Utrechts Lukas-gille 1611, dekan derstädes i flere år alltifrån 1620. Verksam, åtminstone sin längsta tid, i Utrecht, nämnes der ännu 1649. Far till sjömålarne Abraham och Isaak Willarts. — Sjömålare; målade företrädesvis strandbilder med staffage.

1180. Klippkust med fartyg och figurer. Till v. i fgr. ett brant klipp-parti med kyrka och kastell; nedanför vid stranden fiskarfolk, några karlar skjuta ut en segelbåt, längst till v. i fgr. står en karl med fisk-korg i samtal med två qvinnor. Till h. inåt bgr. hafvet; tre fartyg, af hvilka två med holländska flaggor. — Sign. t. v.

T. 0,49; 0,88. — Inköpt på auktionen efter Karl XV (tryckt auktionskatalog n:r 749). Karl XIII:s saml. på Rosersberg (G. Upmark, Konung Karl XV:s tafvelsamling, Stockholm 1882, sid. 96).

de Wit, Jacob. Holländsk (Holländsk-flamsk skola).

F. i Amsterdam 1695, † der 1754. Lärjunge till Albert van Spiers i Amsterdam, men kom redan vid 13 års ålder till Antwerpen och blef der lärjunge till Jacob van Hal; 1713 intogs han som mästare i Lukas-gillet der. Utbildad genom studiet af Rubens och van Dyck. Tillbragte sina senare år i Amsterdam. — Målade bibliska, mytologiska och allegoriska ämnen; en specialitet, hvari han framstod, var imitation af marmorreliefer.

699. Kristi uppståndelse. Kristus far upp ur klippgrafven i hvitt draperi och med röd korsfana i handen; öfver honom sväfva fyra kerubhufvud i molnen; en engel har just lyft bort stenen. I fgr. ligger en knekt sofvande, en annan, i röd mantel, vaknar bestört, tre unge krigare skynda till bakifrån v. — Sign. t. h.: *J. de Wit 1724.*

D. 1,13; 0,98. — Inköpt från grosshandl. Unman 1864 (inventar. 1861).

Wolgemut, Michael. — Hans atelier.

F. i Nürnberg 1434, † der 1519. Verksam i Nürnberg; han egde en stor atelier, der han mottog en mängd beställningar på stora altarskåpsmålningar och andra dekorativa arbeten. Målade äfven porträtt samt tecknade för träsnitt. Bland hans många lärjungar är Albrekt Dürer en.

298. Kristi nedtagning från korset. Kristus, naken och med korsgloria bakom hufvudet, hvilar snedt öfver modern Marias grönblåa mantel. Hon, i midten, med tallriksgloria bakom hufvudet, stödjer honom; Johannes, till h., lutar sig fram öfver hennes axel. Josef af Arimatia, till v., i röd rock och toppmössa, stödjer Kristi hufvud; Magdalena, till h., fattar hans ena hand. Mellan Maria och Josef ännu en qvinna. — På ängsmattan i fgr. knäfalla taflans stiftare och hans maka med sina vapensköldar bredvid. Figurerna i liten skala. Bredvid honom, till v., den Ulmska patricier-familjen »Lieber's» vapen, bredvid henne, till h., den Nürnbergska adelsfamiljen »von Ploben's» (?).

T. 1,72; 1,15. — Gåfva af drottning Josephine 1849 (inventar. 1861). — Votivbild för något altare.

Wou, Claes Claesz. Holländsk.

En för öfrigt okänd sjömålare på 1600-talet i Amsterdam. Namnen Claes Claesz. uppgifvas af A. Bredius i Kunst-Chronik XXI, sid. 349 vid omnämnandet af två af denne medelmåttige målares taflor, hvilka såldes i Amsterdam 1885. Två af hans sjöstycken finnas i Emden (kat. 1887, n:r 111, 112), signerade på samma sätt som våra.

719. Tre skepp i storm på hafvet. Tremastare med höga, skulpterade bakstammar. De två till h. bära holländsk flagg. Alla tre segla med ref i seglen in åt bgr. Sjön är nästan svart med hvita vågkammar. I fgr. till v. flyter en tunna

med vidfästadt tåg, tre tärnor flyga öfver den; till h. drifver en planka bredvid en mastspira. — Sign. t. h. å plankan.

T. 0,67; 1,16. — v. Engeström.

Wouwerman, Jan. Holländsk.

F. i Haarlem 1629, † der 1666. Yngste bror till Philips Wouwerman, som var hans lärare. Jans landskap, som vanligen behandla dyn-motiv från trakten af Haarlem, visa inflytande äfven från Wijnants. Blef mästare i Haarlems Lukas-gille 1655. — Landskapsmålare.

701. Sommar vid dynen. Några ekar stå framför en förfallen gärdesgård på sandkullen till h., en karl med börda på ryggen sitter på marken; nedanför i fgr. ligga afhuggna stammar bredvid en hög af tegelstenar (lemningar af en mur). Till v. en liten sjö, några pilar och andra löfträd stå nere vid stranden; en blåklädd karl går bortåt, följd af en svart hund. I bgr. ett fält med en landtgård, derbortom höjer sig den ljusa dynvallen. Blå himmel, en molnbädd till v. — Sign. t. v.

T. 0,50; 0,68. — N:r 701—02 äro redan genom sin storlek viktiga nummer bland den sällsynte mästarens arbeten. De äro bägge målade i klar, något hård ton.

702. Barvinter vid dynen. Motstycke till n:r 701. Några stora träd stå aflöfvade vid en tillfrusen å i fgr., andra stammar ligga fälda på marken, en karl hugger af grenar. Vattnet går in åt v. under en hvalfbro af tegel; en karl går öfver den mot en högrest, förfallen byggnad på v. stranden. I mellanplanet till h. en väderqvarn, bakom skymtar den ljusgröna dynvallen. Frost på mark och grenar. Mörka moln på himlen till h. — Sign. t. h.

T. 0,49; 0,68. — Gustaf III. — Se n:r 701.

Wouwerman, Philips. Holländsk.

F. i Haarlem 1619, † der 1668. Lärjunge till sin far, den obetydlige målaren Paulus Josten Wouwerman, samt till Jan Wijnants. Äldre bror till Pieter och Jan W. Verksam i Haarlem. Ytterst produktiv. — Målade landskap med figurer, företrädesvis ryttarscener. Raderare.

709. Herrskapssläda på isen. Den tillfrusna sjön bildar en liten vik i fgr. En grann släde, förgyld och framtill formad som en svan, kör upp på stranden vid en förfallen bondgård till v. Körsvennen, en herre i blågrå rock samt hatt med plymer, går bredvid, en dam sitter i slädan; hästen är hvit, har blåa seldon samt på hufvudet

hvita och blåa fjädrar. En annan släda möter uppe på backen. På isen i fgr. två pojkar, af hvilka den ene skjuter en liten flicka framför sig på kälke. — Sign. t. h. (se facsimilen å föreg. sida).

T. 0,36; 0,43. — K .G. Tessin (af honom inköpt i Paris från Boucher för 360 livres och hemsänd 1741). Lovisa Ulrika. Gustaf III.

710. Ridbana. I fgr. till h. en page, hvilken håller vid tygeln en hvit häst, som stegrar sig; en herreman sitter framför stallbyggnaden och ser på; en liten pojke springer undan. Vid banans midtstolpe står en dräng, lyftande piskan mot en liten hund, som skäller på den hvita hästen. Till v. galopperar en ryttare. Längre bort vid en mur stå två karlar samt en häst, som stallar. Vid muren till v. ett tiggarfolk. — Sign. t. v.

T. 0,44; 0,38. — Gustaf III.

712. Ridbana. En ryttare i blå rock galopperar på en brun häst förbi midtstolpen, vid hvilken står en dräng med hufvudet obetäckt. Till h. sitter en ryttare på brun häst och med ridspö i handen bredvid en hvit, skäckig häst, hvars herre, en tjock officer i gul kyllerrock, står vid sidan jämte två andra män. I fgr. till h. sitter en marketenterska och tillagar vid en koleld en anrättning, två pojkar stå bredvid. Ridbanan är öppen åt bgr. till h.; man ser der ett fartyg vid stranden af en flod samt en öppen nejd med byggnader och löfskog, längst bort höga berg. — Sign. t. v.

T. 0,44; 0,37. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — 1760 värderad till 9,000 daler k:mt.

714. Hölass vid flodstranden. Många figurer. Två karlar stå uppe på lasset, en tredje, nere på marken, söker räcka dem en stång. Hästarne äro frånspända, den främst stående hvit, en karl lägger hö för honom. En lastbåt ligger vid stranden till v. Något längre bort till v. karlar, som bada, andra vattna hästar nedanför en bro; på backen till h. ryttare. Lösa moln på den eljest blåa himlen. — Sign. t. v.

T. 0,35; 0,41. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — I motiv och behandlingssätt befryndad med sådana arbeten som n:r 903 i Berlin (kat. 1883) och n:r 1005 i Eremitaget (kat. 1870).

715. Taskspelare på marknad. Klädd i hög, röd mössa samt med svärd vid sidan står han under ett stort, blått paraply på en bänk till v.; på estraden framför honom sitter en markatta och krafsar en af åskådarne i hufvudet, en annan sitter uppe på en stång. Barn och äldre folk stå rundt omkring, en kavaljer i röd mantel sitter på en hvit häst nära en kolonn, en qvinna går med ett våffelfat i fgr.; en trashank i röd jacka står med ryggen mot åskådaren. Till h. två karlar med en handkärra, en qvacksalfvare kommer gående utför backen; längre bort kör en täckt vagn bort på vägen förbi en rad med tält.

D. 0,43; 0,57. — De Fonspertuis; inköpt på auktionen i Paris 1748 (n:r 395 i Gersaints katalog) för 660 livres. Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Utförd i ett för Phil. W. ovanligt manér (jfr en tafla af honom i Six'ska saml. i Amsterdam). Graverad af J. M. Moyreau 1743 under titeln »Marchand d'orviétan».

717. Fiskare på hafsstranden. Två fiskare stå i fgr. bredvid en häst, som har svansen hopknuten; en tredje fiskare, en ung, reslig man, går förbi dem barhufvad och bär framför sig ett nät i ett tråg. Fiskar ligga i sanden; två karlar sofva bredvid en kärra, hvars häst är frånspänd, derbredvid hvilar en grupp fiskarfolk med en hvit hund. I mellanplanet ligger ett rundtorn uppe på dynen, två personer komma gående från byn bredvid. Till h. hafvet med några segelbåtar. — Sign. t. v.

T. 0,30; 0,35. — Gustaf III. — I samma art (terräng, färgstämning) som n:r 717 i Eremitaget (kat. 1883) m. fl.

718. Hästarne vattnas. I fgr. går en man, i violett rock, ned till floden och leder en brun- och hvit-fläckig häst; å stranden sitter på en likadan häst en annan man, klädd i röd mössa och gulhvit kappa. Till v. i fgr. synes ena ändan af en båt med en karl uti. Något längre bort rider en rödklädd karl med en säck framför sig ned i vattnet. Floden drager sig inåt bgr. till v. — Sign. t. h. i vanlig stil: *Phl. W.*

T. 0,30; 0,37. — Gustaf III.

716. Vidsträckt landskap vid dynerna. I fgr. till v. två ryttare, den ene har stigit af sin hvita häst och knyter fast sin sko; en vandrare till fots, en qvinna sitter på marken; en tredje ryttare, i röd rock, rider bort mot en stuga;

en fjerde rider ned till vattendraget, som flyter fram till h. i fgr. Öppen trakt med sank mark; i mellanplanet höjer sig en kulle, i bgr. en sträcka höjder, förtonande i blågrått. Lösa, bolmande moln.

T. 0,28; 0,36. — Gustaf III. — Kallas der »ett landskap efter Wouwerman». Är utan tvifvel ett af dessa dyn-landskap med motiv från Haarlems omgifningar, som Wouwerman sjelf några gånger målat. Jfr befryndade stycken af honom: n:r 995 i Eremitaget (från omkr. 1655, sign. Kat. 1870), n:r 173 i Dulwich (sign. Kat. 1880), äfven n:r 1043 (sign.) och 1017 i Eremitaget.

713. Lastvagnar i ett uthus. Två lastvagnar (lastade med krigsbyte?) köra genom den breda dörröppningen, i fonden till v., in i det halfdunkla rummet; den större är förspänd med tre hästar och täckt af ett hvälfdt tak; den mindre packad med sängkläder, öfverst står på en röd duk en korg med höns och en med hushållssaker. Till v. i fgr. sitter en beväpnad ryttare i röd kappa till häst, samtalande med en qvinna, som håller ett litet barn i famnen; till h. står en hvit häst mellan två bruna vid en ho; i midten går en karl med hatten i hand, en pojke springer med en hund. — Sign. t. v.

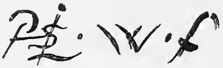

T. 0,47: 0,62. — Holterman-Wahrendorff. — Äktheten ej obestridlig. Möjligen en gammal god kopia.

711. Ridbana. En ryttare galopperar på hvit häst kring banan; vid midtstolpen står en dräng med sänkt piska; en herreman, med kappan under armen, står och ser på, och bakom honom kommer en ryttare på gul häst ridande ut ur stallet. I fgr. till v. stå två män i samtal bredvid en mörkfärgad häst, som är bunden vid muren. Längst till h. rida en liten gosse och en flicka på en käpphäst. Genom en öppning mellan murarna synes i bgr. en stad med torn. — Sign. i midten: *W* (det öfriga utplånadt).

T. 1,19; 1,40. — Inventar. 1816. — W. Bode (skriftligt meddelande) anser den vara en imitation efter Wouwerman.

Wouwerman, Philips. Kopia efter.

707. Rastande bondfamilj. Familjen har stannat i en backsluttning vid en liten bäck och spänt den hvita hästen från kärran. I kärran sitter ännu bondhustrun med sitt lilla barn i famnen. Bonden, i röd toppmössa, bär fram grönfoder åt den hvita kraken. Bäcken, till h., gör ett litet fall; på kullen bredvid stå några afstubbade pilträd.

Längre bort åt v. synas en qvinna och en karl, som gå bortåt.

D. 0,47; 0,41. — J. G. Netzel. — Tillskrefs der Pieter Wouwerman. Originalet i Kassel (n:r 879, sign.).

Wouwerman, Pieter. Holländsk.

F. i Haarlem 1623, † der 1682. Äldre bror till Jan W. Lärjunge till sin far Paulus Joosten W. och sin äldre bror Philips. Inträdde 1646 i Haarlems Lukas-gille. Verksam i Haarlem, i Amsterdam (omkr. 1662), någon tid (omkr. 1664) i Paris. — Målade i sin bror Philips' art ryttarscener, någon gång stadsutsigter.

703. Batalj mellan turkar och polackar. I fgr. en ursinnig ryttarstrid; en polack i röd, pelsbrämad mössa affyrar sin pistol på en till marken störtad turk, som höjer svärdet, till h. springer en neger bredvid en flyende kamel. I mellanplanet till h. vid ett vattendrag ett befästadt slott, som har två rundtorn framtill, vindbryggan är uppdragen, en blå, turkisk fana fladdrar från en liten lökkupol på taket. På bron och på fältet utanför rasar striden; en mängd folk stupar ned i vattnet, på hvilket båtar ligga utanför slottsmurarna. — Sign. t. h.

D. 0,79; 0,97. — Inventar. 1816. — Tillskrefs der Philips W.

704. Officer till häst. Den helhvita hästen står i profil åt v. i en grotta med hufvudet vändt åt grottans öppning. Ryttaren ser till v. på den tjenare, i röd rock, som håller hans svarta vindthund. Officern bär svart hatt med plymer, gul kyllerrock, blårandiga ärmar, röda knäbyxor, höga kragstöflar samt lång värja vid sidan. Genom grottans öppning utsigt i ett landskap, på vägen kommer en karl ridande på mulåsna, en annan karl går efter. — Sign. t. v., på en sten.

T. 0,31; 0,36. — Drottningholm. (Upptagen i förteckningen öfver Lovisa Ulrikas saml. år 1760.)

705. Rast under ridten. En ung dam, i mörkgrön klädning och med hvita plymer i håret, har stigit af sin häst

och låter nu den knäböjande kavaljeren, som är klädd i röd rock, fästa spännet på hennes ena sko. Han håller den ena hästen vid tygeln, den andra hästen hålles af en betjent; bägge hästarne äro hvita. Till h. ett värdshus med dufslag på taket, en karl kommer utför trappan med vinkrus och glas. I bgr. vidsträckt landskap med en fästning. — Sign. t. v.

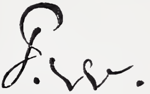

T. 0,33; 0,43. — Lovisa Ulrika. Gustaf III. — Tillskrefs der Philips W.

706. Halt under ridten. På en kulle i fgr. sitter ett par till häst; den unga damen i gul klädning på hvit häst, kavaljeren, till v., i svart, bredskyggig hatt och röd rock på en brun häst, som stallar. Till h. ligger en pojke på knä bredvid en brun vindthund, en hvit vindthund ligger bredvid på marken. På andra sidan om en ström ligger en fästning på en höjd till h.

T. 0,41; 0,35. — Adolf Fredrik(?). K. M.

Zampieri, Domenico, kallad **Domenichino.** Italiensk (Bologna-skolan). — Tillskrifna.

F. i Bologna 1581, † i Neapel 1641. Lärjunge till D. Calvaert, derefter i Carracciernas akademi. Följde de senare till Rom och arbetade under dem i Palazzo Farnese. Verksam i Rom, Bologna (1617—21), Neapel (1630—41). — Målade en mängd fresker och stafflibilder, företrädesvis med kyrkliga ämnen, var äfven framstående som landskapsmålare.

209. Evangelisten Johannes. Half figur, en face. En yngling med hängande, mörkbrunt hår; i mörk rock (halsen bar), röd mantel. Han blickar uppåt; i h. handen håller han en skrifpenna, i v. handen en uppslagen bok. Mörkbrun bgr.

D. (i 8-sidig ram) 0,70; 0,67. — Martelli. — Först senare tillskrifven Domenichino.

211. Landskap med figurer. I fgr. till v. ett par högstammiga löfträd, det närmaste har en stor spricka i stammen; till h. sitta två unge krigare på marken och spela kort; en qvinna ser på, lutad mot en klippafsats. I bgr. till h. skymtar en ruin bakom några träd.

D. 0,635; 0,48. — Martelli. — Der tillskrifven Domenichino, ett namn, som någorlunda anger arten.

210. Evangelisten Johannes och en engel. J., en ung man i ljusröd mantel, sitter i en grottöppning vid ett bord

med penna i hand; vänd åt h., men ser sig om åt v. mot engeln, som sväfvar ned med en krans i handen och pekar bortåt. I fgr. till v. står en tupp på marken bredvid några böcker.

D. 1,14; 0,80. — Martelli. — Der, måhända rättare, kallad »Lo studio e genio della gloria», af Domenichino. Mästarenamnet tämligen godtyckligt valdt.

Zeeman, se **Nooms.**

Zegers, Geeraard (?). Flamsk.

F. i Antwerpen 1591, † der 1651. Abraham Janssen uppgifves som hans lärare. Blef 1609 mästare i Antwerpens Lukasgille. Efter 10 års vistelse i Italien och Spanien verksam i Antwerpen (från 1620) till sin död. Hofmålare hos prinsen-kardinalen Ferdinand. Tog under sin senare period inflytelse af Rubens. — Figurmålare.

463. Gudarnes måltid i en grotta vid hafsstranden. Flere äldre, brunhylta gudar sitta i en grotta vid ett dukadt bord, två de förnämste en face; bakom de senares ryggar stå tre tjenare, af hvilka en, en ung qvinna, ur en kanna häller vin i den remmare, som den äldre, gråskäggige guden håller upp; öfver gruppen sväfva tre genier med blommor. Till h. stå tre gudinnor med två små genier; den närmaste gudinnan, i fladdrande slöja, håller ett ymnighetshorn med allehanda frukter. På marken i fgr. vinkannor, tallrikar, snäckor, fiskar m. m. I bgr. till h. synes en grupp hafsgudomligheter (Amfitrite?) ute på hafvet.

D. 1,69; 2,18. — Gustaf III. — Tillskrifves der »Rubens' skola». Har senare tillskrifvits Jan van den Hoeck, som dock målar på annat sätt (ex. den signerade »Maria med barnet» på utställningen af äldre mästares taflor i Stockholm 1884. Kat. n:r 77). Samma komposition, med endast obetydliga förändringar men i mindre format, i Wien n:r 1278 (kat. 1884), der tillskrifven Stradanus; i Braunschweig n:r 463 (kat. 1882), der, som det synes med skäl, tillskrifven G. Zegers; en liten tämligen svag, ehuru gammal kopia i Schwerin n:r 37 (kat. 1882), tillskrifven H. van Balen; samt n:r 75 i La Caze-samlingen (kat. 1885), mindre till formatet och något förändrad i detaljerna, tillskrifven Jordaens. Snarlika kompositioner se Louvren n:r 10, signerad H. van Balen, Haag n:r 199, kallad (fri) kopia efter H. van Balen, Lichtensteinska galleriet i Wien n:r 1004 (dat. 1608), Dresden n:r 868, 869 (dat. 1608), 872, alla dessa sist nämnda af van Balen (jfr Schwerins katalog år 1882, artikeln v. Balen). Måhända härstamma dessa mer eller mindre varierande målningar i den Rubenska kretsen från en komposition af mästaren sjelf. En med dem befryndad bild är den af A. van den Bergh graverade med påskrift: »P. P. Rubens pinxit» (Schneevogt: Sujets de la fable n:r 1). Vår tafla vittnar om inflytelse både från Rubens och från Italienarne och är således, om af Zegers, målad efter dennes hemkomst från Italien (1620).

Zuccarelli (Zuccherelli), Francesco. Italiensk.

F. i Pitigliano (nära Florens) 1702, † i Florens 1788. Lärjunge till Paolo Anese och G. M. Morandi (Rom). Verksam hufvudsakligen i Venedig, men besökte äfven Tyskland, Holland, Frankrike och (i fem år) London, dit han återvände 1752, och der han gynnades af hofvet och aristokratien; var en af de stiftande ledamöterna i Royal Academy (1768). Sin sista tid tillbragte han i Rom och Florens. — Målade landskap med figurer.

545. Landskap med en bro. I fgr. gå nötkreatur åt v. öfver en träbro, en qvinna samt en gosse med hund följa, tre löfträd stå vid broändan. Till v. på andra sidan bron går vägen till några byggnader med ett rundtorn; längre bort en stad på en höjd. Klar himmel.

D. 0,40; 0,575. — Lovisa Ulrika. — Har likasom n:r 546 i en senare tid oriktigt tillskrifvits Zeeman. Större, dekorativa dukar af Zuccarelli finnas annorstädes, i synnerhet i England (Windsor, Dulwich).

546. Landskap med vattenfall och bro. Motstycke till n:r 545. I fgr. drifvas tre hästar åt h. på en träbro öfver ett vatten, som nedstörtar under en qvarnbyggnad till h. Två qvinnor hänga tvätt vid en qvarn. I fgr. längst till v. står en ung man med metspö i handen bredvid en sittande qvinna. I bgr. berglandskap, byggnader. Klar himmel.

D. 0,40; 0,565. — Lovisa Ulrika.

Tillägg och rättelser.

Sid. 2. **Albanis skola.** N:r 1. Den traditionella benämningen på helgonet: »Giovanni di Dio» (eg. Juan de Dios) är oegentlig redan af den grund, att denne spanjor ej uppträdde i Genua. Möjligen är den äldre benämningen »S:t Romualdo» (i 1804 års förteckning öfver Martelliska saml.) riktig. Taflan är ett motstycke till n:r 98 (tillskrifven B. Luti) — angifves så redan i den Martelliska samlingen — och troligen målad af samme artist (B. Luti?).

» 5. »**Hendrick van d'Anthonisz**» — så skrifver han sjelf på ett dokument — var född 1605, gifte sig 1630 (i Haag) med en syster till Jan Porcellis' fru och 1642 med hans enka. Verksam i Leyderdorp (1635) och i Amsterdam (1636, lefde der ännu 1647). Uppgifter af A. Bredius i O. Granbergs »Catalogue raisonné», I, sid. 175.

» 8. Monogrammisten **AB.** O. Granberg har i Oud-Holland, IV, sid. 265 med ledning af A. Bredius' arkivaliska undersökningar sökt visa, att denne målares rätta namn är **Ambrosius Bosschaert,** en blomstermålare, som 1588—89 förekommer i Antwerpens Lukasgille, alltifrån 1593 var medlem i Lukas-gillet i Middelburg och målade ännu 1640. Denna lösning förefaller ej osannolik; särskildt är det sannolikare, att vår tafla målats af en redan 1620 mogen artist som Bosschaert, än af en senare målare som v. der Ast, hvilken var i verksamhet ännu 1656; dessutom har vår tafla i hela behandlingen en flamsk karaktär. Hvad beträffar de med Bosschaerts namn signerade taflor, som vi sett, erinrar den ena (ett blomsterstycke, tillhörande med. doktor Th. Schageström i Stockholm) om vår monogrammist, den andra (ett stilleben, tillhörande professorskan Wahlberg i Stockh.) ännu afgjordare om van der Ast. Detta skulle då bevisa ett nära förhållande mellan Bosschaert och van der Ast — den förre lärare till den senare —, för hvilket äfven andra omständigheter tala.

» 14, rad. 8 står: A. van der Vélde, läs: A. van de Velde.

» 18. **Hendrik Bloemaert.** Står: † 1662, läs: † 1672.

» 24. **F. Boucher,** n:r 770 »Venus' triumf». Taflan är äfven graverad af Moitte, under titel »Venus sur les eaux». Bland varianter till denna komposition kan särskildt nämnas en tafla i galerie

Venerod, graverad af Daullé 1750 under titel »Naissance et triomphe de Venus». Se »François Boucher» par André Michel. Paris 1887.

Sid. 25, n:r 771. På salongen 1742 utstälde Boucher en »Leda med svanen».

» 28. **Séb. Bourdon,** n:r 1072. Denna bild af drottning Kristina är också graverad af Larmessin d. ä. Handteckning af Séb. Bourdon till detta porträtt finnes i Louvrens handtecknings-samling.

» 30. På öfversta raden står n:r 339, läs: 356.

» 31. **Q. van Brekelenkam,** n:r 357 »Läsande gumma». Möjligen är detta samma tafla, som redan förekommer i Sofia Albertinas inköp ur Adolf Fredriks saml. under n:r 121 och der kallas »Une vieille femme, sur bois par **Q. van Brekelenkamp**» (jfr Sander, I, sid. 140).

» 33. **E. van den Broeck,** n:r 1357 »Blommor, ödlor och insekter». Ett motstycke till denna eges af herr O. Seippel i Stockholm (O. Granberg, »Catalogue raisonné», I, n:r 441). Vår tafla är signerad så, som närstående facsimil visar.

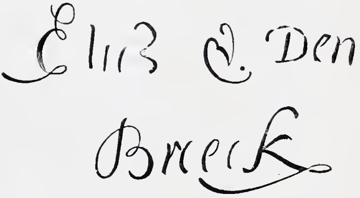

E. v. d. Broeck dog 1711 (enl. van den Branden), icke 1708.

» 34. **L. Bruandet,** målare och gravör, f. i Paris 1755, † der 1803. Lärjunge till Roser och J. P. Sarrazin. Se »Dictionnaire général des artistes de l'école française» af Émile Bellier och Louis Auvray. Paris 1872—86.

» 41. **A. Canale,** n:r 49 »Stora kanalen i Venedig». Har säkerligen tillhört Gustaf III (Sander, II, sid. 41).

» 45. **M. Carrée** var f. omkr. 1662 i Haag, † i Alkmaar 1727, gifte sig i Amsterdam 1686, vistades ungefär 1698—1713 i Berlin. Se en uppsats af P. Haverkorn van Rysewyk i Obreens Archief, VI, sid. 338. A. Bredius' uppgift (i O. Granbergs »Catalogue raisonné», I, sid. 49), att han föddes 1657, synes bero på en förvexling af person.

» 50. **J. B. S. Chardin.** Den under n:r 779 nämnda »Tecknaren» på Vanås är enl. Le Bas' gravyr målad af Chardin 1749.

» » n:r 783 »Barnen läsa till bords» är 1875 raderad i Stockholm af Joh. Klaus (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd).

» 51, rad. 6 står: I h. hörnet en stor gul frukt, läs: I h. hörnet ett qvitten.

» 53. **Pieter Codde.** Daterade bilder af honom äro kända endast för tiden 1627—42, men andra finnas, som tyckas vara målade omkr. 1650. Jfr W. Bode: Studien zur Gesch. der holländischen Malerei, sid. 144.

Af **Pieter Codde.**

1386. Musicerande sällskap. Rum med nakna, ljusgråa väggar. Något till h. 3 kavaljerer och 4 damer, elegant klädda, samlade kring ett bord med orientalisk duk. Längst framme i fgr. står en af kavaljererna med ryggen mot åskådaren, i prickig, svart sidenkappa, som hänger öfver ena axeln, hvita silkesstrumpor, stor, nedliggande spetskrage samt på det yfviga håret en bredskyggig hatt, satt på sned; han står i samtal med två ljushåriga damer. Bakom dem till h. står dörren öppen. På andra sidan om bordet sitter en tjock herre och sjunger till sin luta för en sittande dam, som är klädd i rödbrun klädning; en annan kavaljer står framför en dam, som sitter med nacken mot åskådaren. Framme på golfvet till v. står en betjent i blågrå drägt, lutad öfver ett kylfat, och sköljer en glaspokal.

T. 0,35; 0,51. — Inköpt 1887 från friherre E. Cederström (Löfsta). Förut tillhört Masreliez' saml. — O. Granberg, »Catalogue raisonné», I, n:r 257. Katalog öfver utställningen i Stockholm 1884 af äldre mästares taflor n:r 153; der, enligt gammal tradition, tillskrifven Ant. Palamedesz. För Codde talar särskildt jämförelsen (i kolorit och typer) med n:r 146 i Schwerin (kat. 1882), hvilken dock är underlägsen vår tafla, som tillhör artistens bästa verk.

Sid. 61. **Aalbert Cuijp** är f. 1620 enligt en upptäckt af G. H. Veth, åberopad i Der Kunstfreund, I, n:r 2.

» 63. **G. David,** n:r 422 »Bröllopet i Kana» fotograferad af J. Jæger.

» 64. **Dirk van Delen** betalade årsafgift till Lukas-gillet i Middelburg 1639—65, oaktadt han bodde på annat ställe (Arnemuyden). Obreens Archief, VI.

» 71. **Gerard Dou,** n:r 393 »Magdalena i en grotta». En variation af samma Magdalena af Dou finnes i J. Wesselhoefts saml. i Hamburg. Se en radering af L. Kühn i »Bilderlese aus kleineren Gemäldesammlungen in Deutschland und Österreich». Hft V. Enl. W. Bode — se texten dersammastädes sid. 21 — är denna Magdalena målad i början af 1640-talet.

» 76. **Willem Duyster** † i Amsterdam före 1640. »Die Meisterwerke des Rijksmuseum zu Amsterdam, mit Text von A. Bredius.» München 1887.

» 77. **A. v. Dyck,** n:r 404 »Den hel. Hieronymus» fotograferad af J. Jæger.

» 80. **Elsheimer,** läs: **Elsheimer, Adam.**

» 81. **A. v. Everdingen** blef mästare 1645 (naturligtvis icke 1625, såsom det står i 9:de raden).

» 82. **J. Chr. M. Ezdorf** föddes i Pösneck an der Orla. Redan 1821 reste han öfver Hamburg och Köpenhamn till Norge och Nordkap; från Norge for han till Sverige. Under sin sista tid var han hofmålare hos hertigen af Sachsen-Meiningen. Andr. Andresen, Die deutschen Maler-Radirer des 19:ten Jahrh:s, Bd. IV, sid. 251.

På konstakademiens expositioner i Stockholm förekommer han första gången 1820 (samma år på utställningen till förmån för Grekerna), han kallas då i katalogen »landskaps-målare från Saxen-Koburg». Sedermera anträffas han på akademiens expositioner 1829 och 1831, men ej senare.

Sid. 83. **B. Fabritius(?)**, n:r 424 »Kemist i sitt laboratorium» raderad af W. Unger i Stockholm 1874 (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd); fotograferad af J. Jæger.

» 84. **O. Fiaco**, n:r 84 »Porträtt af Tizian» raderad af L. Lowenstam i Stockholm 1874—5 (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd).

» » **Flamsk mästare**, n:r 900 »Porträtt af Erik XIV». Detta porträtt finnes fotograferadt i C. Eichhorns »Svenska konungar och deras tidehvarf», Stockholm 1886—.

» 97. **J. van Goijen**, n:r 441 »Flodstrand med ett gammalt torn» raderad af L. Lowenstam i Stockholm uti »Tidskrift för bildande konst» 1875.

» 98. **B. Graat**, n:r 447 »Porträtt». 1816 års inventarii uppgift: »porträtt af Carl Graat» kan syfta lika väl på målaren (med misstag på dennes förnamn?) som på den porträtterade.

» 100, rad. 7 står: 1771, läs: 1741.

» 102. **Jan de Heem** var f. 1606; han gifte sig 1626 i Leiden, der han vistades vissa tider; särskildt nämnes han der 1629 och 1658. Oud-Holland, IV, sid. 214 (A. Bredius).

» 103. **Egb. van Heemskerk d. ä.** var f. 1634, lefde 1665 i Amsterdam. A. Bredius i O. Granbergs »Catalogue raisonné», I, sid. 146—7.

» 116. Inskjut efter **Jan van Huijsum**, n:r 479:

van Hulsdonck, Jacob. Flamsk.

F. i Antwerpen 1582, † der 1647. Fick sin första utbildning i Middelburg (Zeeland), blef 1609 mästare i Antwerpens Lukasgille. Verksam i Antwerpen. — Stillebensmålare.

1390. Fruktstycke. I ett mörkt rum ser man den v. ändan af ett med grön duk täckt bord; en stor, kokt hummer ligger på en tenntallrik, till h. på en skrynklig, hvit servett ligga två bröd; bakom stå en tillbringare i blåhvit fajans, ett lågt vinglas samt en remmare, dessa senare halffylda. — Sign. t. v.

T. 0,93; 0,53. — Gåfva af N. F. Sander 1887. Har förut tillhört Kurckska och Friesendorffska samlingarna. O. Granberg, »Catalogue raisonné», I, n:r 297. Kat. öfver utställningen af äldre mästares taflor, Stockholm 1884, n:r 84. — Ett motstycke till vår tafla finnes i enskild samling i Stockholm (herr Boman).

Sid. 123. **K. du Jardin** föddes omkr. 1622. Meddelande af A. Bredius i O. Granbergs »Catalogue raisonné», I, sid. 204.

Sid. 125. **J. D.,** n:r 729 »Döda fiskar». Osannolikt är ej, att vår målare är holländaren **J. Dirven,** af hvilken funnos på utställningen af äldre mästares taflor i Düsseldorff 1886 två fiskstycken. Det ena (n:r 77 i Th. Levins katalog; 36 cm. högt och 52 cm. bredt) signeradt »J. Dirven 1643»; det andra (n:r 150, 57 cm. h. och 58 cm. b.) sign. »J. D.» med ett oläsligt årtal. Vi hafva dock ej varit i tillfälle att se taflorna.

» 129. **J. van Kessel d. ä.** dog 1679. V. d. Branden »Geschiedenis der Antwerpshe Schilderschool».

» 136. **J. Lebel,** n:r 1160 »En ung qvinna, sittande i det fria». Denna tafla jämte dess motstycke »En flicka, som knyter upp sitt strumpeband» förekommer redan bland de taflor, som K. G. Tessin hemsände från Paris (Sander, I, sid. 56 och 58). I samma sändning förekommer ock under n:r 86 och 87 (Sander, I, sid. 57) »Två qvinfolk, tecknade af **Anth. le Bel** i svart och hvit krita på blått papper». I den 1771 tryckta katalogen öfver Tessins qvarlåtenskap förekomma såväl de två oljemålningarna som de två kritteckningarna (Sander, I, sid. 64 och 65), och då beskrifningen på de senare här alldeles träffar in på de förra, är det antagligt, att det är samma figurer artisten utfört i olika material. Möjligen är då artisten den **Antoine Lebel,** f. 1709, † 1793, som 1746 intogs i akademien i Paris. Men detta är svårt att förlika med förnamnet i vår taflas signatur. Antoine Lebel är dessutom hufvudsakligen känd som landskapsmålare.

» 137. **Lelienbergh, C.,** n:r 735 »Döda dufvor, upphängda på en jernkrok».

Det torde ej råda något tvifvel om, att vår tafla är målad af denne.

» 138. **F. Leux,** n:r 501 »Porträtt af Leopold Wilhelm». Samme målare har också porträtterat ärkehertigen som krigare, — se en gravyr af Pontius.

» 145. **O. Marseus,** n:r 504 »Orm och fjärilar i skogsdunklet». Kan vara samma tafla, som förekommer redan i Adolf Fredriks saml. under n:r 220 och der kallas »Des plantes et papillons par **Otto Marcellis**» (Sander, I, sid. 130).

» 159. Inskjut efter **Kl. Molenaer,** n:r 525:

de Molijn, Pieter d. ä. (I). Holländsk.

F. i London före 1600, † i Haarlem 1661. Sannolikt lärjunge till Esajas van de Velde. Inskrefs i Haarlems Lukas-gille 1616. Daterade taflor 1625—60. Verksam i Haarlem. — Målade landskap och genrestycken. Raderare.

1387. Landskap med figurer. I fgr. en gulbrun kulle med några bjert gröna löfträd och buskar. På marken framme i fgr. sitter en dam i röd, urringad klädning, utan ärmar, samt i blå mantel. Hon vänder sig åt v. mot en kavaljer, som står bredvid henne med handen på ryggen och benen i sär, klädd i blå, slitsad

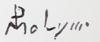

jacka och gul mantel samt på det mörka håret en röd mössa. Till v. utstgt inåt bgr. i ett öppet slätt-landskap. Lätta moln på himlen. — Sign. t. h. (se facsimilen å föreg. sida).

T. 0,37; 0,50. — Inköpt 1887 från N. F. Sander. Förekom på en försäljning i Stockholm 1836; sedan i Netzels, Schröders samt Sanders samlingar. O. Granberg, »Catalogue raisonné», I, n:r 299. Kat. öfver utställning af äldre mästares arbeten, Stockholm 1884, n:r 125. Afbildad (ljustryck af J. Jæger) i »Pieter Molijn de oude», Stockholm 1883, af O. Granberg. Ett motstycke till vår tafla eges af enkefru H. Michaelson i Stockholm.

Sid. 182. **A. van Ostade,** n:r 550 »Bondfamilj vid spisen» raderad af W. Unger i Stockholm i »Tidskrift för bildande konst» 1876.

» 184. Ytterligare af **I. van Ostade:**

1394. Krogscen. Rummet högt och tomt som i ett uthus. I fgr. till h. dansar ett par, spelmannen står på en omvänd bunke och spelar på pipa, vid sidan bär han en trumma; i hörnet längst framme till h. sitter en groflemmad bonde, i blå rock och med kritpipan instucken i den högtoppiga hatten, han samtalar med en gubbe, medan en gumma pekar på de dansande. Längre bort i rummet, till v., sitter en bondgrupp vid ett bord, och ändå längre bort, vid sjelfva fondväggen, en annan. Solen faller in från v. och upplyser skarpt figurerna i fgr. — Sign. på stolen t. h.

T. 0,39; 0,54. — Inköpt 1887 på auktion i Stockholm efter G. Fr. Almqvist (n:r 43 i Bukowskis tryckta katalog). Troligen samma tafla, som såldes å auktion i Stockholm 1781. — Ett arbete i den äldre broderns, Adriaans, art, troligen af tidigt datum; ljusdunklet i bgr. starkt utveckladt, figurerna klumpiga ända till karrikatyr.

Sid. 187. **J. B. Oudry,** n:r 863 »Liggande tiger i bur» graverad (omvänd) af F. Basan.

» » » » » n:r 864 »Taxhund, bössa, upphängd fasan och kanin» raderad af L. Lowenstam, ej af W. Unger.

» 188. **J. Ovens.** Om honom se nya biografiska uppgifter i Repertorium f. K.-W., X, sid. 139 och följ., af Doris Schnittger, samt i »Schloss Gottorp», Leipzig 1887, sid. 43 och 52, af Robert Schmidt:

Ovens kom redan som yngling till Amsterdam, 1642 nämnes han der som en lärjunge till Rembrandt. Ovisst är, om han besökte Italien. Han hemkallades till det Holstein-Gottorpska hofvet af hertig Fredrik III; denne var far till Karl X:s af Sverige drottning Hedvig Eleonora, och det var derigenom Ovens kom att besöka Stockholm 1654. Det svenskt-danska kriget tvang honom till Amsterdam för andra gången, 1657. 1663 hemkallades han af hertig Kristian Albrekt, och som

dennes hofmålare utförde han i Gottorp en mängd dels stora målningar ur Gottorpska familjens historia, dels porträtt. Kriget dref honom åter från Gottorp; han bodde derefter mestadels i Frederiksstad till sin död.

Hans arbeten visa inflytande dels (de tidigare) från Rembrandt, dels från van Dyck.

Sid. 191. Inskjut efter **Bonaventura Peeters,** n:r 561:

Penz (Pencz), Georg. Tysk.

F. i Nürnberg omkr. 1500, † der 1550. Nämnes i förteckningen öfver målarne i Nürnberg redan 1523. Sannolikt arbetade han en tid i Albrekt Dürers atelier och troligen gjorde han en studieresa till Italien. Med få afbrott verksam i Nürnberg. — Målade dekorativa väggstycken samt bibliska och mytologiska stafflitaflor, än bättre porträtt. Framstående kopparstickare.

1391. Porträtt af kejsar Ferdinand I som ung. Bröstbild halft åt v. En 28-års gammal man med blek hy, öppen mun med stora läppar, till örat hängande, jämnklippt, brunt hår; han ser stirrande åt v. I svart, utstående barett, svart rock, öppen i halsen, så att det rynkade bröstlinnet synes med sitt fina halskrus, framtill synes äfven öfre randen af ett rödt brösstycke. Ljusgrå bgr. — Sign. t. h.

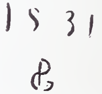

T. 0,13; 0,13. — Gåfva af N. F. Sander 1887. Har förr tillhört kammarherren K. S. Bennet († 1878). O. Granberg, »Catalogue raisonné», I, n:r 301. Katalog öfver utställningen af äldre mästares taflor, Stockholm 1884. — Bartel Beham har 1531 graverat ett snarlikt porträtt af kejsaren. — Ferdinand I f. 1503, † 1564, blef kejsare 1556.

Sid. 205. Under **J. A. van Ravesteijn** (?) står n:r: 1146, skall vara: 1346.

» 208. **Rembrandt,** n:r 1349 »Petrus» raderad af R. Haglund, Stockholm 1886.

» 209. » n:r 584 »Porträtt af en ung qvinna, kallad Rembrandts kökspiga» raderad af L. Lowenstam (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd), Stockholm 1874—75.

» 210. » n:r 582 »Porträtt af en gammal fru» raderad af J. Klaus (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd), Stockholm 1875.

» 211. » n:r 578 »Sammansvärjnings-scen» raderad af W. Unger i »Tidskrift för bildande konst», Stockholm 1875.

» 212. » n:r 587 »Gumma, läsande i en bok» raderad af J. Klaus för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd), Stockholm 1875.

Sid. 225. **P. P. Rubens,** n:r 602 »Två nakna barn med vindrufvor» raderad af J. Klaus (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd), Stockholm 1875.

» 231. **J. van Ruisdael,** n:r 618 »Holländsk stad på dynen» raderad i »Tidskrift för bildande konst», Stockholm 1875, samt af R. Norstedt i Stockholm 1881.

» 233. **C. B. A. Ruthart** var enligt Liggeren för Antwerpens Lukasgille medlem der 1663 och 1664.

» 236. **Saftleven (III), Herman.** Läs: **Saftleven, Herman (III).**

» 243. **H. Schöpfer d. ä.,** n:r 297 »Paris' dom». Staden i taflans bakgrund är München.

» 253. **Stravius, H.** Läs: **Stravius, H.** Tysk.

» 275. **P. van den Velde,** n:r 670 »Fästning vid en hamn» och n:r 671 »Fästning på en flodstrand» förekomma troligen redan i Adolf Fredriks saml. under n:r 42 (jfr Sander, I, sid. 123).

» 283. **L. da Vinci's skola,** n:r 208 »Kristushufvud» raderad af L. Lowenstam (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd), Stockholm 1874—75. Träsnitt i »Ny Illustrerad Tidning», Stockholm 1874, samt hos Sander, III.

» 287. **C. de Vos,** n:r 405 »Kristus efter nedtagningen från korset» raderad af J. Klaus (för »Tidskrift för bildande konst», ehuru ej använd), Stockholm 1875.

Förteckning öfver målarne enligt taflornas nummerföljd.

Anm. I detta provisoriska register äro upptagna endast de i denna 1:sta del af katalogen beskrifna taflorna, således galleriets *utländska* oljemålningar. De öfverhoppade numren gälla de nordiska arbetena (hvilka skola beskrifvas i katalogens 2:dra del) jämte ett antal ur galleriet numera afsöndrade målningar. Ett fullständigt register, omfattande galleriets samtliga oljemålningar, skall åtfölja 2:dra delen.

N:r		Sida
1	Albani, F. Hans skola	2
2	Albani, F. Fri kopia efter	3
3	Albani, F. Fri kopia efter	3
8	Allegri, A. (Correggio). Hans skola	3
9	Allegri, A. (Correggio). Hans skola	3
11	Amerighi, M. (Caravaggio). Tillskrifven	4
12	Amerighi, M. (Caravaggio). I hans art	4
13	Italiensk mästare. 1600-talet	119
16	Amorosi, A.	4
17	Amorosi, A.	4
18	Angeli, G.	5
19	Venetiansk mästare. 1500-talet	277
20	Barbieri, G. F. (Guercino). Tillskrifven	9
21	Barbieri, G. F. (Guercino). Tillskrifven	10
22	Italiensk mästare. 1600-talet	121
23	Barbieri, G. F. (Guercino). Tillskrifven	10
24	Benefial, M.	14
26	Berrettini, P. (da Cortona). Tillskrifven	16
27	Berrettini, P. (da Cortona). Tillskrifven	16
32	Venetiansk skola. Slutet af 1500-talet	276

N:r		Sida
33	Bonzi, P. P.	21
34	Bonzi, P. P.	22
35	Bonzi, P. P.	22
36	Bonzi, P. P.	22
37	Bronzino (Angelo di Cosimo di Mariano). Tillskrifven	33
38	Italiensk (?) mästare. 1500-talets senare del	119
39	Florentinsk mästare. Senare delen af 1500-talet	86
40	Buonarrotti, Michel Angelo. Gammal kopia efter	39
41	Caliari, Paolo (P. Veronese). Hans skola	40
42	Caliari, Paolo (P. Veronese). Kopia efter	40
43	Caliari, Paolo (P. Veronese). Kopia efter	39
44	Caliari, Paolo (P. Veronese). Hans skola	41
45	Caliari, Paolo (P. Veronese). Kopia efter	40
48	Caliari, Paolo (P. Veronese). Kopia efter	40
49	Canal, A. (Canaletto)	41
50	Canal, A. (Canaletto). Hans skola	41
51	Canal, A. (Canaletto). Hans skola	41
52	Cantarini da Pesaro, S. (il Pesarese)	42

53 Cardi, L. (il Cigoli) 43
54 Carracci, Annibale. Kopia 43
55 Carracciernas skola 44
56 Carracciernas skola 44
57 Carracciernas skola 44
62 Carracciernas skola 44
63 Castiglione, G. B. (il Grechetto) 45
64 Castiglione, G. B. (il Grechetto) 45
66 Cavedone, G. 46
68 Cerquozzi, M. 47
69 Cerquozzi, M. 47
70 Cerquozzi, M. 48
73 Miel, J. (?) 153
74 Miel, J. (?) 153
76 Cignani, C. 52
78 Caletti, G. 39
79 Conca, S. 54
80 B. C. Okänd italiensk mästare på 1600-talet 10
81 Dolci, C. 69
82 Dolci, C. 70
83 Dolci, C. I hans art 70
84 Fiaco, O. 84
85 Fontebasso, F. 86
86 Gaulli, G. B. 92
91 Cignani, C. (?) 52
94 Lanfranco, G. 134
95 Liberi, P. Tillskrifven ... 139
96 Locatelli, A. 139
97 Locatelli, A. 140
98 Luti, B. Tillskrifven 143
99 Maratti, C. Tillskrifven ... 144
103 Italiensk (?) mästare. 1500-talet 120
104 Italiensk mästare. 1600-talets senare del 120
107 Monaldi, P. 160
108 Monaldi, P. 160
109 Monaldi, P. 160
110 Monaldi, P. 160
111 Muziano, G. 165
112 Nogari, G. 176
114 Nogari, G. 176
115 Nogari, G. 176
116 Orsi, L. Kopia efter (?) ... 181
118 Venetiansk skola. 1500-talets början 276
119 Panini, G. P. 189
120 Panini, G. P. 189
121 Pedrini, G. 191
122 Piazzetta, G. B. 193
123 Piazzetta, G. B. 193
125 da Ponte (Bassano), G. Hans skola 196
128 da Ponte (Bassano), G. Hans skola 197
129 da Ponte (Bassano), G. Hans skola 197
132 da Ponte (Bassano), L. (?) ... 199
133 da Ponte (Bassano), L. ... 198
134 da Ponte (Bassano), G. Hans skola 197
135 da Ponte (Bassano), G. Hans skola 197
137 da Ponte (Bassano), G. Hans skola 197
138 Preti (il Calabrese), M. ... 203
139 Reni, G. Hans skola 215
142 Reni, G. Hans skola 215
143 Reni, G. Kopia efter ... 214
149 Robusti, J. (il Tintoretto) 218
151 Romanelli, G. F. Tillskrifen 219
154 Rosa, Salvator. Hans skola 220
155 Rosa, Salvator. Hans skola 220
156 Rosa, Salvator. Hans skola 220
163 Rotari, P. Conte de' 221
164 Rotari, P. Conte de' 221
165 Sacchi. A. Tillskrifven ... 235
166 Sacchi, A. Tillskrifven .. 235
169 Pulzone, S. 203
171 Santi, Raffaello. Hans skola 237
172 Santi, Raffaello. Kopia efter 237
173 Santi, Raffaello. Hans skola 237
174 Scarsella (Scarsellino), I. Tillskrifven 239
175 Scarsella (Scarsellino), I. Tillskrifven 240
176 Scarsella (Scarsellino), I. Tillskrifven 240
177 Scarsella (Scarsellino), I. Tillskrifven 240
178 Scarsella (Scarsellino), I. Tillskrifven 240
179 Torre, F. (degli Ancinelli). Tillskrifven 263
182 Sirani, G. A. Tillskrifven 245
183 Sirani. G. A. Tillskrifven 245
184 Strozzi, B. 254
185 Tassi, A. 256
187 Tempesta, A. I hans art 257
188 Tiepolo, G. B. 261
189 Tiepolo, G. B. 261
190 Tiepolo, G. B. 261
191 Tiepolo, G. B. 262

192 Tisi, B. (Garofalo) 262
193 Santi, Raffaello. Hans skola 238
194 Trevisani, F. Tillskrifven 264
195 Fransk mästare, omkring 1700 88
196 Trevisani, F. Kopia efter 265
197 Turchi, A. (l'Orbetto). Tillskrifven 265
198 Vasari, G...................... 271
199 Vasari, G...................... 271
200 Vecellio (il Tiziano). Kopia efter(?) 272
202 Vecellio (il Tiziano). Kopia efter 271
204 Nederländsk mästare. 1500-talet......................... .. 164
205 Vecellio (il Tiziano). Kopia efter 272
208 da Vinci, Leonardo. Hans skola 283
209 Zampieri, D. (Domenichino). Tillskrifven 301
210 Zampieri, D. (Domenichino). Tillskrifven......... 301
211 Zampieri, D. (Domenichino). Tillskrifven................ 301
214 Umbrisk mästare. 1400-talet 269
218 Canal, A. (Canaletto) 41
219 Italiensk mästare 119
220 Italiensk(?) mästare 123
221 Italiensk mästare 123
225 Italiensk mästare 122
227 Italiensk mästare. 1600-talet 121
231 Venetiansk skola 277
232 Italiensk mästare 122
236 Italiensk mästare 120
237 Rottenhammer, J............ 222
240 Italiensk mästare 123
241 Italiensk mästare 120
242 Italiensk mästare. 1500-talet 119
248 Italiensk mästare 121
249 Italiensk mästare 121
250 Italiensk mästare, omkring 1700 122
253 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 58
254 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 58
255 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 59
256 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 60
257 Cranach, L., d. y.(?) 60
258 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 60
259 Cranach, L., d, ä. Hans atelier 59
260 Denner, B. 64
261 Denner, B. 65
262 Dietrich, Chr. W. E....... 68
263 Dietrich, Chr. W. E....... 68
264 Nederländsk mästare, i början af 1500-talet 168
265 Elsheimer, A. I hans art 80
266 Ezdorf, J. Chr. M......... 82
267 Ferg, F. de Paula 83
268 Ferg, F. de Paula 83
269 Irmer, C. 117
270 von Grooth, J. F. 101
271 von Grooth, J. F. 101
272 Heller, R.................... 105
273 Hirt (Hirth), W. F......... 107
274 Hirt (Hirth), W. F..... 107
275 van Utrecht, J. Claessens (Traiectensis) 270
276 Mengs, A. R.(?) 148
277 Meulener, P.................. 150
278 Meulener, P.................. 151
279 Meulener, P.................. 151
280 Meulener, P............... .. 152
281 Querfurth, A. 204
283 Roos, Ph. P. (Rosa di Tivoli)......................... 220
285 Roos, C. (Gaetano)......... 219
289 van Huchtenburgh, J....... 114
290 Ruthart, C. B. A. 233
291 Ruthart, C. B. A. 233
292 Hergen-rü(ö?)der, G. H.... 106
293 Schultz, D. 241
294 Refinger, B. 205
295 Schöpfer, A.......... 243
296 Refinger, B.................. 206
297 Schöpfer, H., d. ä......... 243
298 Wolgemut, M. Hans atelier 295
299 Saxisk skola, under L. Cranach d. ä:s inflytande ... 239
300 Rottenhammer, J............ 221
301 van Aelst, W. 1
302 van Aelst, W. 2
303 d'Arthois, J... 7
304 van Asch, P. Jansz......... 8
305 van Asch, P. Jansz.......... 8
306 Asselijn, Jan(?)............. 8
307 Backhuisen, L............... 9
308 Beek, D. 10
309 van Beest, S. 12

310 Bega, C. Pietersz. 12
311 van der Bent, J. 14
312 Berchem, N. Pietersz. 14
313 Berchem, N. Pietersz...... 14
314 Berchem, N. Pietersz. (?)... 15
315 Berchem, N. Pietersz...... 15
316 Berchem, N. Pietersz...... 15
317 Berchem, N. Pietersz...... 15
320 Begeijn, A. Cornelisz...... 12
321 Bueckeleer, J. 37
322 Bueckeleer, J. 37
323 Bueckeleer, J. 37
324 Bueckeleer, J. 38
325 Bueckeleer, J. 37
326 van Beijeren, A. 13
327 van Beijeren, A. 13
328 Bloemaert, Abr. 17
329 Bloemaert, Abr. 17
330 Bloemaert, Abr. 17
331 Bloemaert, H. 18
332 van Bloemen, J. F. (Orizzonte) 18
333 van Bloemen, J. F. (Orizzonte) 18
334 van Bloemen, P. (Standaart) 19
335 van Bloemen, P. (Standaart) 19
336 van Bloemen, P. (Standaart) 19
337 van Bloemen, P. (Standaart) 19
338 van Bloemen, P. (Standaart) 19
339 van den Bossche, B. 23
340 van den Bossche, B. 23
341 Taraval, G. T. R. Tillskrifven 255
342 Taraval, G. T. R. Tillskrifven 255
343 Soutman, P. Claesz. 249
344 Bol, F. 20
345 Holländsk mästare. 1600-talet 108
346 Rembrandt. Kopia efter... 212
347 Rembrandt. Hans skola... 213
348 Bolemyn, I. (?) 21
349 (van) Boonen, A. 22
350 Both, J. Dirksz. I hans art 23
351 Both, J. Dirksz. I hans art 23
352 Both, J. Dirksz. I hans art 24
353 Both, J. Dirksz. I hans art 24
354 Boudewyns, A. F. Tillskrifven 27
355 Boudewyns, A. F. Tillskrifven 27
356 Brakenburgh, R. 28
357 van Brekelenkam 31
358 van Brekelenkam 31
359 van Bredael, P. 30
360 van Bredael, P. 30
361 van Brée, M. I. 30
362 Breenbergh, B. 31
363 Breenbergh, B. 31
364 Saverij, R. I hans art ... 238
365 Saverij, R. I hans art ... 239
366 Brueghel, J. 35
367 Brueghel, J. 35
368 Brueghel, J. 35
369 Brueghel, J. 36
370 Brueghel, J. 35
371 Brueghel, J. 36
372 de Momper, J., d. y....... 160
373 van der Ast, B. (?) 8
374 Brueghel, A........ 34
375 Bril, P. Kopia efter 33
376 Flamsk mästare. 1600-talets förra hälft 85
378 van Buken, J. 38
379 Carrée, M. 45
380 Carrée, M. 45
381 de Clerck, H. 52
382 de Clerck, H. 52
383 Cock, M. 53
384 Cornelisz van Haarlem, C. 55
385 Cognet (Coignet), G. (?) ... 54
386 Cuijp, A. 61
387 Cuijp, J. Gerritsz............ 62
388 Cuijp, A. Kopia efter(?)... 62
389 Cuijp, J. Gerritsz (?)......... 63
390 van Delen, D. 64
391 van Diepenbeeck, A. 68
392 van der Does, J., d. ä.. . 69
393 Dou, G....... 71
394 Dou, G....................... 72
395 Dou, G. Hans skola 72
396 Dou, G. Hans skola...... 72
397 van Mieris, F., d. ä. Kopia efter 154
398 Dubbels, H. Jacobss. 73
399 Holländsk mästare. 1600-talets slut 109
400 Coops (Coopse), P.......... 54
401 Bakhuisen, L. Kopia efter 9
402 Codde, P. (?).................. 53
403 Duster (Duyster), W. C.... 76
404 van Dyck, A. 77
405 de Vos, C. 287
406 van Dyck, A. Hans atelier eller i hans art 78

407 Antwerpen-mästare. 1620-talet ... 5
408 van Somer, P. (?) ... 248
409 Antwerpen-mästare. Förra hälften af 1600-talet ... 6
410 van Dyck, A. Hans atelier eller i hans art ... 78
411 van Dyck, A. Hans atelier eller i hans art ... 78
412 van Dijck, Ph. ... 68
413 Flamsk mästare. 1600-talet 85
416 Wijck, T. Kopia efter(?) 292
417 van Dijck, Ph. ... 69
418 van den Eeckhout ... 79
419 van den Eeckhout ... 80
420 Nederländsk mästare, omkring 1600-talets midt ... 169
421 van Everdingen, A. ... 81
422 David, G. Gammal kopia efter ... 63
423 Fabritius, B. ... 83
424 Fabritius, B. (?) ... 83
425 Querfurth, A. ... 204
426 Querfurth, A. ... 204
427 Tieling, L. ... 260
428 Flemalle (Flemael), B. ... 85
429 Francken, F., d. ä. (I) ... 86
430 de Vriendt (Floris), F. ... 288
431 Flamsk mästare 1632 ... 84
432 Francken, F., d. y. (II). Hans skola ... 87
433 Fyt, J. ... 89
434 Fyt, J. ... 90
435 Fyt, J. ... 90
436 Fyt, J. ... 90
437 Fyt, J. ... 90
438 Gaal (Gael), B. ... 91
439 de Grebber, P. ... 99
440 Goltzius, Hendr. ... 98
441 van Goijen, J. ... 97
442 van Goijen, J. ... 96
443 van Goijen, J. ... 97
444 van Goijen, J. ... 96
445 van Goijen, J. I hans art 97
446 van Goijen, J. I hans art 97
447 Graat (Graet), B. ... 98
448 de Grebber, P. ... 99
449 Grevenboeck, C. L. ... 100
450 Griffier, R. ... 100
451 Griffier, J., d. y. ... 100
452 Hackaert, J. ... 102
453 de Heem, J. Davidsz. ... 103
454 de Heem, C. ... 102
455 de Heem, C. ... 102
456 vanHellemont(Helmont),M. 104
457 vanHellemont(Helmont),M. 104
458 vanHellemont(Helmont),M. 105
459 Nederländsk mästare, omkring 1600-talets midt ... 170
460 Nederländsk mästare, omkring 1600-talets midt ... 171
461 van Herp, Guilliam ... 106
462 Hobbema, M. ... 107
463 Zegers, G. (?) ... 302
464 van Hoeckgeest, G. ... 108
465 Hoet, G., d. ä. ... 108
466 d'Hondecoeter, G. ... 111
467 d'Hondecoeter, M. ... 111
468 Holländsk mästare. 1600-talets senare del ... 110
469 van Honthorst, G. ... 112
470 Hoogh. Omkr. 1692 ... 113
471 de Hooch, P. ... 112
472 de Hooch, P. Kopia efter(?) 112
473 de Hooch, P. ... 112
474 van Hoogzaat, J. ... 113
475 van Hoogzaat, J. ... 114
476 van Huchtenburgh, J. ... 115
477 van Huchtenburgh, J. ... 115
478 Huysmans, C. ... 116
479 van Huijsum, J. ... 116
482 Janssens, V. H. ... 123
483 du Jardin (Dujardin), K. ... 124
484 du Jardin (Dujardin), K. ... 124
485 du Jardin (Dujardin), K. ... 124
486 du Jardin (Dujardin), K. ... 124
487 Johnsen (Johnson), J. ... 126
488 Jordaens, J. ... 126
489 Jordaens, J. ... 127
490 van Kessel, J., d. ä. ... 129
491 Keirincx, A. (?) ... 129
492 Miel, J. ... 152
494 de Lairesse, G. ... 131
495 de Lairesse, G. ... 132
496 Lambrechts, J. B. ... 132
497 Lambrechts, J. B. ... 132
498 Lambrechts, J. B. ... 133
499 Lambrechts, J. B. ... 133
500 Lastman, P. ... 135
501 (van) Leux (Luycx), F. ... 138
504 Marseus (Marcellis), O. ... 145
505 Massys (Matsys), Q. Egenhändigt arbete eller atelierbild ... 146
506 Massys (Matsys), Q. Hans skola ... 147

507 Massys (Matsys), J.... 145
508 Massys, J............... 146
510 Metsu, G.................... 149
511 Metsu, G. Kopia efter ... 149
512 Metsu, G.................... 149
513 van der Meulen, A. F. ... 150
514 van der Meulen, A. F. ... 150
515 Miel, J.(?)..... 153
516 Miel, J.(?).......... 153
517 Moorelse, P.................. 162
518 van Mieris, W.(?) 154
519 van Mieris, W...... 154
520 Bogdani (Bogdane), J. ... 20
521 van der Meiren, J. B....... 147
522 van der Meiren, J. B....... 148
523 Molenaer, K. 158
524 Molenaer, K. 158
525 Molenaer, K. 159
528 Mommers, H. 159
529 Mommers, H. 159
533 Nederländsk mästare, omkr. 1500 167
534 Moeijaert, N. Cornelisz.... 156
535 van Mijtens, M., d. y. ... 156
536 Neefs, P., d. ä. 173
537 van der Neer, A............ 174
538 van der Neer, E. H. 174
539 de Keijser, T.(?)........... 128
540 (de) Netter, L............... 175
541 van Nikkelen, I. 175
542 van Nikkelen, I. 175
543 Neefs, P., d. ä. 173
544 Nooms, R. (Zeeman) 177
545 Zuccarelli (Zuccherelli), F. 303
546 Zuccarelli (Zuccherelli), F. 303
547 Nooms, R. (Zeeman) 177
548 van Ostade, A. 182
549 van Ostade, A. 183
550 van Ostade, A. 182
551 van Ostade, A. 182
552 van Ostade, A. 181
554 van Ostade, A. 183
555 van Ostade, A. Hans skola 183
556 van Ostade, A. Hans skola 183
557 van Ostade, I. 183
558 Molenaer, J. M. I hans art 158
559 Palamedesz., A. Hans skola 188
560 Palamedesz., A. Hans skola 189
561 Peeters, B., d. ä. (I) 191
562 van de Capelle, J. 42
563 P. M. (W.?)........ 196
564 Porcellis (Parcellis), J.(?)... 199
565 van der Poel, A.... 194
566 van der Poel, E............. 194
567 van Poelenburgh, C. Hans skola 195
568 van Poelenburgh, C. 195
569 van Poelenburgh, C. 195
570 Pourbus, F., d. y. Hans skola 200
571 Pourbus, F., d. y. Hans skola 201
572 Potter, P. Hans skola ... 200
573 Klomp, A. Jansz............ 130
575 Pijnacker, A. 193
576 Pijnacker, A. 193
577 Pijnacker, A. 194
578 van Rijn, Rembrandt Harmensz........................ 211
579 van Rijn, Rembrandt H.... 206
580 van Rijn, Rembrandt H. Hans skola.... 212
581 van Rijn, Rembrandt H.... 210
582 van Rijn, Rembrandt H.... 210
583 van Rijn, Rembrandt H.... 207
584 van Rijn, Rembrandt H.... 209
585 van Rijn, Rembrandt H.... 208
586 van Rijn, Rembrandt H. Hans skola...... 213
587 van Rijn, Rembrandt H. Kopia efter.............. ... 212
588 Moeijaert, N. Cornelisz.... 156
589 van Rijn, Rembrandt H. Hans skola................. 213
590 van Rijn, Rembrandt H. Hans skola................. 213
591 van Rijn, Rembrandt H. Hans skola......... 214
592 Decker, J.(?)................. 64
593 Sorgh (Zorg), M. Martensz (Rokes). Tillskrifven ... 249
594 Romeijn, W. 219
595 Rubens, P. P. Hans atelier 226
596 Rubens, P. P. Hans atelier 225
597 Rubens, P. P. Hans skola 229
598 Soutman, P.(?).............. 250
599 Rubens, P. P. 223
600 Rubens, P. P. 223
601 Rubens, P. P. 224
602 Rubens, P. P. 225
603 Rubens, P. P. 224
604 Rubens, P. P. Hans skola 228
606 Rubens, P. P. 225
607 Rubens, P. P. Hans atelier 227
608 Rubens, P. P. Hans atelier 227
609 Rubens, P. P. Hans skola 230

610 Rubens, P. P. Hans skola 229
611 Rubens, P. P. Kopia efter 228
615 van Dyck, A. Hans atelier eller i hans art 79
616 van Ruisdael, J. 231
617 du Bois (Dubois), G. 20
618 van Ruisdael, J. 231
619 Verboom (ver Boom), A. Hendricksz. 279
620 Verboom (ver Boom), A. Hendricksz. 279
621 van Ruisdael, S. 231
622 van Ruisdael, S. 232
623 Ryckaert, D., d. yngste (III) 234
624 Saftleven, H., d. yngste (III) 236
626 Schoevaerdts, M............ 241
627 Schoevaerdts, M........... . 241
628 C. v. E.(?) Okänd nederländare. 1700-talets förra hälft 63
629 Nederländsk mästare. 1500-talets förra hälft 170
630 van Schuurmann, A. M. Tillskrifven 242
631 Rubens, P. P. Hans skola 230
632 Seghers, D. I hans art... 245
633 van Slingeland, P. Cornelisz. Tillskrifven 245
634 van Slingeland, P. Cornelisz. Tillskrifven 246
635 van Son, Joris (?) 248
636 Snyders, F. 246
637 Snyders, F. 246
638 Snyders, F. Kopia efter (?) 247
639 de Vos, P. 288
640 Snyders, F. 247
644 van Staveren, J. Adriaansz. 251
645 I. S. Okänd nederländare (?) 117
646 I. S. Okänd nederländare (?) 118
647 Steen, J. 251
648 van Steenwijck, H., d. ä. (?) 252
649 Striep, Chr. Jansz. 253
650 Striep, Chr. Jansz. 254
652 Teniers, D., d. y. Kopia eller efterbildning efter ... 259
653 Teniers, D., d. y. 258
654 Teniers, D., d. y. 258
655 Teniers, D., d y. Kopia eller efterbildning efter ... 259
656 Teniers, D., d. y. Kopia efter 259
657 (van) Ochtervelt, J......... 178
658 (van) Ochtervelt, J......... 179
660 van Tol, D. 262
661 Toorenvliet, J. 263
662 Thys, P., d. ä. 260
665 de Vadder, L. 270
666 van Veen, O. 272
667 van de Velde, A............ 274
670 van den Velde, P. 274
671 van den Velde, P. 275
672 van de Velde, W., d. y.... 275
673 van de Velde, W., d. y.... 276
674 van de Velde, W., d. y.... 275
675 Verbeeck, P. Cornelisz. ... 278
676 Verbrüggen, K. P., d. y. (II) 279
677 Verhout, C. 280
678 Vinckboons, D. (?) 284
679 Vinckboons, D. 284
680 Nederländsk mästare. 1600-talets förra hälft...... 171
681 de Vlieger, S. 284
682 de Vlieger, S. 284
683 van Vliet, H. Cornelisz.... 285
685 Vogelesanck, I. 285
686 Vonck, J. 286
687 Voorhout, J., d. ä....... .. 286
688 (van) Ochtervelt, J. 179
689 de Vos, C. 286
690 van Vries, R. 289
692 van Vries, R. 289
693 Saftleven, C.................. 236
694 Weenix, J. (G.) B. 290
695 Wijck, T. 292
696 Weenix, J. 290
698 van der Werff, P. 291
699 de Wit, J....................... 295
701 Wouwerman, J. 296
702 Wouwerman, J. 296
703 Wouwerman, Pieter......... 300
704 Wouwerman, Pieter......... 300
705 Wouwerman, Pieter......... 300
706 Wouwerman, Pieter......... 301
707 Wouwerman, Ph. Kopia efter 299
708 Holländsk mästare. 1600-talets senare del 110
709 Wouwerman, Ph............. 296
710 Wouwerman, Ph............. 297
711 Wouwerman, Ph............. 299
712 Wouwerman, Ph............. 297
713 Wouwerman, Ph............. 299
714 Wouwerman, Ph.... 297
715 Wouwerman, Ph............. 298
716 Wouwerman, Ph............. 298
717 Wouwerman, Ph............. 298
718 Wouwerman, Ph............. 298

719 Wou, C. Claesz. 295
720 Wijck, T. 291
721 Wijnants, J. 293
722 Wijnants, J. 293
724 Holländsk mästare. Omkr. 1700 109
726 Tysk mästare. 1700-talet 268
727 Tysk mästare. 1700-talet 268
728 Nederländsk mästare. 1600-talet 172
729 J. D. Nederländare, omkr. 1648 125
730 Nederländsk mästare, omkring 1600 172
731 Nederländsk mästare, omkring 1600 172
734 Tysk eller flamsk mästare, omkring 1641 267
735 Lelienbergh, C. (?) 137
737 Nederländsk mästare, 1600-talet. Kopia efter 171
739 von Aachen, H. 1
740 Rubens, P. P. Kopia efter 228
741 Nederländsk mästare. 1600-talets slut 171
743 Preisler, J. D. 203
745 Holländsk mästare. Omkr. 1700 109
747 Nederlänsk mästare. Inemot 1700 173
751 Cano, A. 42
752 del Castillo, J. Tillskrifven 46
753 Murillo, B. E. Kopia efter(?) 164
754 Spansk mästare. Kopia efter 250
755 Italiensk mästare. 1600-talets förra del 118
756 de Ribera, J. (Spagnoletto). I hans art 216
757 de Ribera, J. (Spagnoletto). I hans art 216
758 Italiensk mästare. 1600-talet 122
759 C. B. R. Okänd spanjor eller italienare 47
760 Italiensk mästare 122
761 Italiensk eller spansk mästare. 1600-talet 121
762 Velasquez, Diego R. de Silva. Hans atelier 273
763 Velasquez, Diego R. de Silva. Kopia efter 273
764 Velasquez, Diego R. de Silva. Hans skola 274
765 (van) Leux (Luycx), F. (?) 138
766 Spansk mästare 250
767 Bertin, N. Tillskrifven .. 17
768 Boucher, F. 26
769 Boucher, F. 26
770 Boucher, F. 24
771 Boucher, F. 25
772 Boucher, F. 25
773 Boucher, F. 26
774 Bruandet, L. 34
775 Cazes, P. J. 46
776 Chantreau, J. 48
777 Chantreau, J. 48
778 Chardin, J. B. S. 49
779 Chardin, J. B. S. 49
780 Chardin, J. B. S. 48
781 Chardin, J. B. S. 49
782 Chardin, J. B. S. 51
783 Chardin, J. B. S. 50
784 Chardin, J. B. S. 50
785 Chardin, J. B. S. 51
786 Chardin, J. B. S. 51
789 Courtois, J. (le Bourguignon) 56
791 Courtois, J. (le Bourguignon) 56
792 Courtois, J. (le Bourguignon) 55
793 Coypel, N. N. 57
794 Monnoyer, A. 161
797 Desportes, F. 66
798 Desportes, F. 65
799 Desportes, F. 65
800 Desportes, F. 66
801 Desportes, F. 66
802 Desprez, J. L. 67
803 Dubuisson (du Buisson), J. B. G. 74
804 Dubuisson (du Buisson), J. B. G. 74
805 Dughet, G. Hans skola... 75
806 Dughet, G. Hans skola... 75
807 Dughet, G. Hans skola... 75
808 Dughet, G. Hans skola... 75
809 Dughet, G. Hans skola... 75
811 Dughet, G. Hans skola... 76
812 Dughet, G. Hans skola... 76
813 Dughet, G. (Guaspre Poussin) 74
814 Dughet, G. Hans skola... 75
817 Poussin, N. Hans skola... 202
819 Poussin, N. Hans skola... 202
820 Poussin, N. Hans skola... 202
822 Poussin, N. Hans skola... 202
827 Dunouy A. H. 76
828 Gagneraux, B. 91
829 Gagneraux, B. 92

830 Gellée, Cl. (le Lorrain) .. 93
832 Gellée, Cl. (le Lorrain). I hans art 93
833 Gellée, Cl. (le Lorrain). I hans art 94
834 Gellée, Cl. (le Lorrain). Kopia efter..... 93
835 Julliar (Juliard), J. N....... 128
836 Julliar (Juliard), J. N....... 128
838 Lagrenée d. ä., L. J. F.... 130
840 Lagrenée d. ä., L. J. F.... 130
841 Lagrenée d. ä., L. J. F.... 131
842 Lagrenée d. ä., L. J. F.... 131
843 Lancret, N. 133
844 Lancret, N. 134
845 Lancret, N. 134
846 van Loo, L. M. 141
847 van Loo, C. A. (Carle van Loo)......................... 140
848 van Loo, C. A. (Carle van Loo)................ 141
849 (de) Loutherbourg, Ph. J., d. y. 142
850 (de) Loutherbourg, Ph. J., d. y. 142
851 (de) Loutherbourg, Ph. J., d. y. 142
852 (de) Loutherbourg, Ph. J., d. y. 142
853 Manglard, A. 144
854 Le Moine, F. 137
856 Mola, J. B. Tillskrifven... 157
857 Natoire, C. J. 166
858 Natoire, C. J. 166
859 Natoire, C. J. 165
860 Nonnotte, D. 177
861 Oudry, J. B.................. 186
862 Oudry, J. B.................. 186
863 Oudry, J. B................... 187
864 Oudry, J. B.................. 187
866 Oudry, J. B.................. 187
867 Oudry, J. B......... 186
870 Oudry, J. B. 186
872 Oudry, J. B.................. 185
873 Parrocel, P. 190
874 Pater, J. B. J... 190
875 Fransk skola. 1600-talet .. 87
876 Poussin, N. Hans skola... 201
879 Poussin, N. Hans skola .. 202
880 Fransk skola. 1600-talet... 87
881 Poussin, N. Kopia efter(?) 201
882 Restout, J., d. y. 215
883 Rigaud, Hyacinthe 217
884 Rigaud, Hyacinthe 217
886 Subleyras, P. 255
887 Taillasson, J. J. 255
888 Taraval, H. 256
889 Tournières, R. L. Kopia efter Rembrandt(?)......... 264
890 Valentin (Boulogne?) Tillskrifven 270
891 Vernet, C. J. 281
892 Vernet, C. J. 282
893 Vernet, C. J. 282
894 Vernet, C. J. 282
895 Vernet, C. J. 282
897 Vernet, C. J. 282
899 Bourdon, S. 28
901 Fransk mästare. 1700-talet 88
902 Fransk mästare. 1600-talet 88
903 Fransk mästare. 1700-talet 88
904 Parrocel, C. 190
906 Fransk(?) mästare. 1700-talets slut 88
908 Ovens, J. 188
909 Flamsk mästare. 1560-talet 84
910 Nederländsk mästare. 1500-talet 170
911 Okänd mästare (nederländare?). Omkr. 1611...... 179
912 van Dort, J.(?).............. 71
913 van Dort, J.(?).............. 71
914 Okänd mästare (nederländsk-tysk skola). Omkr. 1656 180
915 Okänd mästare (nederländsk-tysk skola). Omkr. 1656 180
916 Rüblagh, P. 232
917 Okänd (nederländsk?) mästare. Inemot 1650 180
918 Okänd (nederländsk?) mästare. Inemot 1650 180
919 Gelton, T. 94
920 Gelton, T. 95
921 Gelton, T. 95
922 Rüblagh, P. 232
923 Holländsk mästare. 1600-talets midt 109
932 Dreyer, R...................... 72
933 Dreyer, R...................... 73
1041 Mijtens, D., d. y......... 155
1042 de Ribera, J. (Spagnoletto). I hans art......... 216
1044 Beerstraaten, J. Abrahamsz........................ 11
1045 Cornelisz van Haarlem, C. 55
1046 Horst, G. 144

1047 van der Leeuw, G. 136
1052 Schut, C., d. y. 242
1053 Rottenhammer, J. 222
1061 Pordenone, G. A. Tillskrifven 200
1063 Steen, J. 252
1069 van den Eeckhout, G.... 79
1070 Nonnotte, D. 176
1071 Both, J. Dirksz. 24
1072 Bourdon, S. 28
1073 Tysk mästare. Omkring 1500-talets midt 267
1074 Stravius, H. 253
1075 Saftleven, C. 236
1079 Carpaccio, V. 43
1080 Cranach, L., d. ä. 59
1081 van Uden, L. 269
1082 van Kessel, J., d. ä. 130
1083 Ruthart, C. B. A. 234
1084 de Moucheron, F. 164
1088 da Ponte (Bassano), L.(?) 199
1089 Italiensk mästare; troligen romersk skola omkr. 1700 119
1090 Murillo, B. E. Hans skola 165
1093 van Rijn, Rembrandt H. Hans skola 214
1095 Holländsk mästare. 1600-talet 110
1098 Pepyn, M. 192
1099 Brueghel, J., d. ä. 35
1100 de Moor, K. 161
1101 Porcellis (Parcellis), J. (?) 199
1102 van Heemskerk, E., d. ä. 104
1103 Soreau (Soriau), J. 248
1106 van Bloemen, P. 19
1109 van Ostade, I. I hans art 184
1117 I. S. Okänd nederländare (?) 118
1118 Devouge, L. B. M. 67
1119 Devouge, L. B. M. 67
1120 de Bray, J. 29
1121 Carré, M. 45
1123 Querfurth, A.(?) 205
1124 Rottenhammer, J. 222
1126 Tysk mästare. 1500-talets början 268
1127 Ezdorf, J. Chr. M. 82
1128 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 58
1131 Mostaert, G., d. ä. 163
1132 Mostaert, G., d. ä. 164
1133 Courtois, J. (le Bourguignon) 56
1134 Nederländsk mästare. 1500-talet 169
1135 Belanger, L. 13
1136 Belanger, L. 13
1141 Nattier, J. M. 167
1142 Nattier, J. M. 167
1143 Wijnants, J. 293
1144 van Huchtenburgh, J. ... 115
1145 Italiensk mästare 120
1146 van Es, J. Fossens 80
1147 van Uden, L. Tillskrifven 269
1150 Gelton, T. 95
1153 Wijnants, J. 294
1157 van Everdingen, C. 81
1158 Bramer, L. 29
1159 Jordaens, J. 127
1160 Lebel, J. 136
1161 Tysk mästare. 1500-talets förra hälft 266
1163 van de Venne, A. Pietersz. 277
1164 van de Venne, A. Pietersz. 278
1166 Italiensk mästare. 1500-talets slut 118
1167 Nyts (Neyts), G. (Aeg.) 178
1173 Holländsk mästare. 1600-talet 110
1174 Wijck, T. 292
1175 Berck-Heyde, G. 16
1176 Le Fèvre (Febre), C. ... 136
1177 Breydel, K. 32
1178 Breydel, K. 32
1179 du Jardin (Dujardin), K.(?) 125
1180 Willaerts, A. 294
1181 de Heem, J. Davidsz. ... 103
1182 Rietschoof, J. Klaasz. ... 217
1183 d'Arthois (d'Artois), J.... 7
1184 Molenaer, J. M. 157
1185 van der Lisse, D. (J?) ... 139
1186 Nattier, J. M. 167
1224 Robert, H. Af honom sjelf eller i hans art...... 218
1288 Drooch-Sloot, J. Cornelisz.... 73
1289 Teniers, D., d. ä. 257
1290 Teniers, D., d. ä. 257
1291 Courtois, J. (le Bourguignon) 56
1292 van Hellemont (Helmont), M. 105
1299 Brueghel, P., d. y. (II) .. 36
1300 de Momper, J.(?), och H. van Balen (?) 160
1301 van Anthonissen, H. 5

1302 van Poelenburgh, C. Hans skola 196
1303 van Heemskerk, E., d. ä. 103
1304 van Ruisdael, S. 232
1305 Nederländsk mästare. 1600-talet 173
1306 Mans, F. H:sz. 144
1313 Pesne, A. 192
1314 (de) Largillière, N. 135
1323 Beerstraaten, A. 11
1324 de Hulst, F. 116
1325 Cuijp, B. Gerritsz. 62
1326 Jouvenet, J. 128
1327 Tuscher, C. M. 265
1333 Oudendijck, E. 184
1334 Tysk (westfalisk) mästare. Omkr. 1500 266
1340 Maas (Maes), D. 143
1346 van Ravesteijn, J. Anthonisz. (?) 205
1349 van Rijn, Rembrandt Harmensz. 208
1353 van Brekelenkam, Q. Gerritsz. 32
1354 S. Okänd holländare (flamländare?). 1600-talets början 234
1357 van den Broeck, E. 33
1361 Cranach, L., d. ä. Hans atelier 58
1371 Mor (Moor, Moro), A. (?) 163
1372 Steinhammer, F. C. 253
1386 Codde, P. 306
1387 de Molijn, P., d. ä. 308
1388 Vertangen, D. 283
1389 Verelst, S. 280
1390 van Hulsdonck, J. 307
1391 Penz (Pencz), G. 310
1392 Verkolje, J., d. ä. 281
1393 Seghers (Zeghers), D. ... 244
1394 van Ostade, I. 309

5. *Upmark, G.* Statens konstsamlingars tillväxt och förvaltning 1884. — *Göthe, G.* Johan Tobias Sergels porträttmedaljonger. Stockh. 1885.
6. *Upmark, G.* Statens konstsamlingars tillväxt och förvaltning 1885. — *Looström, L.* Konstväfvarne på Stockholms slott under 1700-talet. Stockh. 1886.
7. Handlingar rörande frågan om väggmålningar i nationalmuseibyggnaden. Underdånig skrifvelse af nationalmusei nämnd den 5 februari 1886. Stockh. 1886.
8. *Upmark, G.* Statens konstsamlingars tillväxt och förvaltning 1886. — *Böttiger, J.* Två tyska renässansarbeten i Sverige. — *Ehrenheim, E. von.* Moderna etsningar efter målningar i Nationalmuseum. — *Upmark, G.* Etsningar af E. S. Lundgren. Stockh. 1887.

Af tjenstemän vid Nationalmuseum äro vidare utgifna:

Granberg, O. Catalogue raisonné de tableaux anciens inconnus jusqu'ici dans les collections privées de la Suède. Tome I. Stockh. 1886.

Looström, L. Den svenska konstakademien under första århundradet af hennes tillvaro, 1735—1835. I. Stockh. 1887.

GETTY CENTER LIBRARY

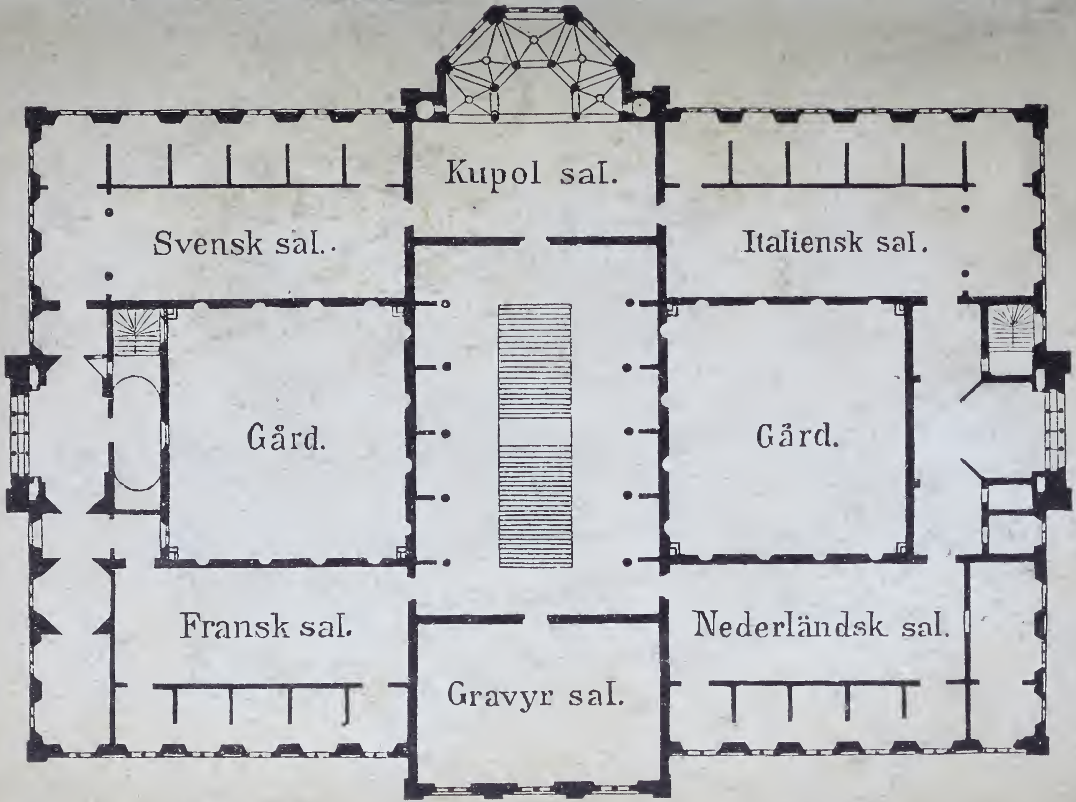
Kupol sal.
Svensk sal.
Italiensk sal.
Gård.
Gård.
Fransk sal.
Nederländsk sal.
Gravyr sal.